

PROLETÁŘI
VŠECH ZEMÍ,
SPOJTE SE!

LENIN
SEBRANÉ
SPISY

52

VYDÁVÁ SE NA ZÁKLADĚ
USNESENÍ ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU
KOMUNISTICKÉ STRANY
ČESKOSLOVENSKA

V L A D I M Í R
I L J I Č
L E N I N
S E B R A N É
S P I S Y

SVAZEK

5 2

Ď O P I S Y

listopad 1920 — červen 1921

NAKLADATELSTVÍ SVOBODA

PRAHA 1990

Podle 5. ruského vydání
V. I. Lenin, Polnoje sobranije sočiněnij,
tom 52, Politizdat, Moskva 1978,
přípraveného
Institutem marxismu-leninismu při ÚV KSSS,
přeložil kolektiv překladatelů

© Politizdat, Moskva 1978
Translation © Nakladatelství Svoboda, Praha 1990

PŘEDMLUVA

Padesátý druhý svazek Sebraných spisů V. I. Lenina obsahuje dopisy, písemné vzkazy, telegramy a další dokumenty napsané v listopadu 1920 až v červnu 1921. Vztahují se k pracím uveřejněným v 42., 43. a částečně v 44. svazku tohoto vydání a doplňují je.

Tyto dokumenty odrážejí nové historické období v životě sovětského státu, které nastalo po porážce hlavních sil cizí intervence a vnitřní kontrarevoluce, kdy strana začala opět plnit úkoly mírové socialistické výstavby. V podmínkách hospodářského rozvratu, kritického nedostatku potravin a paliva i závažných politických obtíží určuje V. I. Lenin způsoby přechodu od »válečného komunismu« k nové ekonomické politice a řídí realizaci opatření vytyčených stranou a vládou v souvislosti se zaváděním této politiky.

Mírová socialistická výstavba probíhala v obtížné mezinárodní situaci. Imperialisté pokračovali v plánování dalších válečných výbojů proti sovětskému státu. Vše možně se snažili ztížit zápas sovětského lidu s hospodářským rozvratem a zabránit Sovětskému Rusku navázat styky s ostatními státy. V těchto podmínkách věnovala sovětská vláda v čele s V. I. Leninem každodenní péči upevňování obranyschopnosti země. Dále se upevňoval politický svazek Ruské sovětské federativní socialistické republiky s ostatními sovětskými republikami, navazovala se a rozvíjela vzájemná hospodářská spolupráce.

Hlavním úkolem nové ekonomické politiky bylo zabezpečení pevného svazku dělnické třídy a rolnictva jako

nejvyšší zásady diktatury proletariátu, jako základu sovětské moci, protože bez vytvoření tohoto svazku s pracujícím rolnictvem není možné úspěšně budovat socialismus. Při vypracovávání zásad nové ekonomické politiky stanovil Lenin konkrétní podoby hospodářského svazku města s vesnicí a cesty vedoucí k obnově všech odvětví národního hospodářství a vybudování základů socialistické společnosti.

Přechod k nové ekonomické politice předpokládal zavedení naturální daně místo povinného odvádění všech zemědělských přebytků a realizaci dalších opatření ke stimulaci rozvoje rolnického hospodářství, a tím ke zvýšení zemědělské výroby; to zase vytvářelo podmínky pro obnovení průmyslu. K řešení tohoto složitého úkolu přistoupil Lenin na základě všestranné analýzy politické a hospodářské situace v zemi a důkladného prostudování stavu hospodaření rolníků. Lenin se podrobně vyptával rolníků, kteří k němu přicházeli, na situaci na venkově, zajímal se o jejich názory na možnosti rozvoje zemědělství. Materiály o jeho rozhovorech s rolníky I. A. Čekunovem, A. R. Šapošnikovem a T. G. Kondrovem během února a března byly zařazeny do tohoto svazku (viz s. 107, 109—110, 130 a 357).

Na základě konkrétních výpočtů stavu potravinových zásob navrhl Lenin v únoru 1921 lidovému komisaři zásobování A. D. Cjurupovi, aby zvážil možnost »úplně zrušit od 15. 3. nebo od 1. 4. povinnost odvádět všechny přebytky a do 1. 9. nebo do 15. 8. *vyzkoušet nový způsob*« (s. 108).

V první polovině března 1921 se konal X. sjezd KSR(b), který stanovil dějinný přechod země k nové ekonomické politice a s konečnou platností rozhodl o nahrazení povinného odvádění všech zemědělských přebytků naturální daní. Lenin přednesl na sjezdu na toto téma referát a v diskusi se vyjádřil také k dalším závažným bodům programu.

Dokumenty zařazené do tohoto svazku ukazují, jak velkou pozornost věnoval Lenin realizaci opatření k prosazování nové ekonomické politiky. Pracovníky lidového komisariátu zemědělství žádal, aby důkladně promýšleli daňové otázky. Obával se, že při zavádění daní nejsou v dostatečné míře respektovány zájmy rolníků (viz s. 219); podporoval návrh na rozšíření práv rolnických výborů pro zlepšení zemědělské výroby a upozorňoval na nezbytnost řešit tuto otázku urychleně v radě lidových komisařů a v Celoruském ústředním výkonném výboru sovětů (viz dokument č. 331).

Lenin bez ustání pečoval o zvýšení úrovně zemědělství a jeho produktivity. V dopisu náměstkovi lidového komisaře zemědělství I. A. Teodorovičovi doporučuje »ze všech sil rozvíjet chov jatečného dobytka« a zdůrazňuje, že obzvlášť důležitý úkol mají v této oblasti příměstské státní statky (s. 328). V dalším dokumentu ukládá sekretářce, aby mu našla materiály o přírodním bohatství jihovýchodního kraje, a požaduje především informace o cukrovarnickém průmyslu kombinovaném s chovem ovcí a hovězího dobytka na Salských stepích (viz s. 131).

Za závažný celospolečenský úkol považoval Lenin boj proti suchu (viz s. 197). Díky jeho iniciativě schválila Rada práce a obrany usnesení, které kvalifikovalo boj proti suchu jako »záležitost prvořadého významu pro zemědělství celé země a příslušná opatření jako opatření bojového významu«.

V řadě dokumentů se Lenin zabývá upevňováním svazku města s vesnicí a zajišťováním pravidelné vzájemné výměny zboží. Pro vytvoření nezbytného zbožního fondu bylo nesmírně důležité urychleně zorganizovat a maximálně zvýšit výrobu lehkého průmyslu. Lenin kladl důraz na zajišťování surovin a paliva, aby bylo možné uvést do provozu nejdůležitější podniky. Z jeho podnětu byla na zasedáních Rady práce a obrany a rady lidových komisařů za účasti zástupců nejdůležitějších lidových ko-

misariátů schválena usnesení »o mimořádných potřebách klíčových továren v oblasti Ivanova-Vozněnska« (s. 166 a rovněž dokument č. 18).

Skrovné materiální zdroje, jimiž tehdy sovětská země disponovala, stejně jako hospodářský rozvrat a bída vyžadovaly nerozptylovat omezené státní prostředky na všechny početné podniky. Bylo nezbytné soustředit veškeré úsilí lidu na rozhodující úseky výstavby a na nejrentabilnější a nejdůležitější podniky, které by byly schopné přinést největší ekonomický efekt v co nejkratší době. Proto Lenin žádal: »Nesmíme ztrácet ani den, ani hodinu a musíme ihned, bod po bodu, *určit to nejdůležitější, minimální počet podniků, a ty vybudovat*« (s. 99).

Dokumenty zařazené do tohoto svazku dokazují, jak realisticky a věcně přistupoval Lenin k uskutečňování plánu Státní komise pro elektrifikaci Ruska (GOELRO), jak velkou úlohu mu při budování materiálně technické základny socialismu připisoval. Lenin navrhl G. M. Kržičanovskému, aby stanovil pořadí úkolů spojených s elektrifikací země, a to za předpokladu, že v každé etapě bude vycházet z konkrétních sil a prostředků, jež jsou k dispozici. »Nestačí dokázat, že elektrina ušetří palivo. *Je třeba ještě dokázat, že určitý výdaj je na rok 1921—1922 nezbytný vzhledem k maximálnímu nedostatku obilí a paliva*« (s. 172). V souvislosti s elektrifikací vytýčil jako prvořadý úkol vybudovat urychleně v každém újezdu alespoň jednu elektrárnu, která se měla stát školicím střediskem zabývajícím se elektrinou a jejím propagováním (viz s. 57).

Řada Leninových dopisů, písemných vzkazů a telegramů se týká boje proti hladu. V těchto dokumentech se odrážejí všechna skutečně závažná opatření strany a vlády k zajištění potravin pro obyvatelstvo: zlepšení přísunu potravin z obilních gubernií, boj proti černému trhu, vytvoření zbožního fondu pro výměnu zboží za obilí, nákup výrobků v zahraničí, rozvoj příměstských hospodářství,

zkvalitnění činnosti zásobovacích orgánů a spravedlivé rozdělování potravin.

Mnoho materiálů zařazených do tohoto svazku se zabývá překonáním závažné palivové krize. Patří sem dokumenty o zlepšení přísunu paliva po železnicích, o opravách a co nejhospodárnějším využívání cisteren, o rozvoji hornictví, těžby ropy a palivového dřeva. Lenin vždy podporoval nejprogressivnější formy výroby, proto věnoval pozornost hydraulické těžbě rašeliny a vyžadoval důsledné plnění veškerých usnesení o zajištění materiálu, potravin a finančních prostředků pro tyto mimořádně důležité práce.

Přechod k nové ekonomické politice, k novým formám hospodaření a novým formám spolupráce města s vesnicí vyžadoval přestavbu řízení národního hospodářství a zdokonalení státního aparátu. Obsáhlý program přestavby státního a hospodářského aparátu předložil Lenin ve svém návrhu Nařízení Rady práce a obrany místním orgánům sovětské moci, v němž byly zdůvodněny konkrétní cesty rozvoje nejdůležitějších odvětví národního hospodářství a stanoveny nejdůležitější úkoly státních a hospodářských institucí v nových podmínkách. Zdůrazňována byla především nezbytnost všestranně podporovat iniciativu místních organizací (viz Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 285—313). Tento svazek obsahuje řadu dokumentů dokládajících, jak pečlivě Lenin připravoval Nařízení Rady práce a obrany. Návrh nařízení předložil k rozsáhlé diskusi a od všech lidových komisařů vyžadoval, aby bezpodmínečně poslali své připomínky a pozměňovací návrhy (viz např. dokument č. 344).

Nezbytnou podmínkou splnění úkolů mírové socialistické výstavby bylo kvalitnější plánování hospodářského života sovětského státu. Na jaře 1921 vzniklo z Leninova podnětu jednotné plánovací ústředí — Státní plánovací komise. Padesátý druhý svazek obsahuje řadu dopisů předsedovi této komise G. M. Kržižanovskému, které

ukazují, jak intenzívně se Lenin zabýval prací tohoto důležitého orgánu socialistického státu.

Dokumenty uveřejněné v tomto svazku rozhodně svědčí o obrovské pozornosti, kterou Lenin věnoval správné organizaci a stylu práce stranických, státních, hospodářských a jiných institucí. Považoval za nezbytně nutné předisponovat stranické kádry do hospodářských funkcí, poukazoval na to, že »aparát ÚV je třeba posílit a *přiblížit* místním orgánům« (s. 270), a navrhoval, aby »hospodářští pracovníci (pověření ÚV) pomáhali místním orgánům, kontrolovali je a instruovali« (s. 270).

Lenin vystupoval proti ryze administrativním postupům, vyžadoval kolektivnost v práci i při vypracovávání závažných rozhodnutí a zároveň trval na osobní odpovědnosti, kdy »určitá osoba plně odpovídá za řízení určité práce« (s. 41), důsledně vyžadoval přísné dodržování stranické a státní disciplíny. Učil a vlastním příkladem ukazoval, že je nutné usnesení plnit, stimulovat vynikající pracovníky a při rozmísťování kádrů brát v úvahu skutečné kvality každého člověka.

Lenin energicky bojoval proti nesvědomitosti v práci, proti formalismu, liknavosti, nedbalosti či nepromyšlenému a unáhlenému rozhodování. Byl vzorem toho, jak vést nepřetržitý a systematický boj proti byrokratismu, radil, aby do této činnosti byli ve větší míře zapojováni dělníci, a vysvětloval omyly těch, kteří se domnívali, že zničí byrokratismus náraz, jediným úderem či útokem.

Realizace programu hospodářské obnovy země probíhala za důsledného boje komunistické strany proti různě orientovaným příslušníkům opozice, kteří se pokoušeli podlomit semknutost strany. Lenin nekompromisně vystupoval proti každému, kdo se pokoušel zdiskreditovat nebo zpochybnit správnost cesty vytyčené stranou a navrhoval přísně zakročovat »proti pomlouvačům, kteří pod rouškou „kritiky“ vznášejí falešná obvinění, místo aby se obrátili na kontrolní komisi« (s. 115). Důsledně a vytrva-

le odhaloval veškerou škodlivost neopodstatněné opozice. Do svazku byl zařazen Leninův obširný dopis J. Ch. Lutomovovi, v němž mu autor trpělivě vysvětloval podstatu jeho chyb a škodlivost jeho názorů, které jsou v rozporu s linií strany (viz s. 261 — 266).

Lenin vyžadoval důsledné plnění stranických usnesení, závazných pro všechny členy KSR(b), bojoval proti pseudorevolučním frázím (např. pokud šlo o udělení koncesí na některé podniky), vystupoval proti nebezpečnému náзору na hospodářské otázky, který podle jeho mínění »vede k velmi škodlivému „utlučeme je čepicemi“, „sami si s tím poradíme“ a podobným nesmyslům, které jsou tím nebezpečnější, čím častěji se halí do „ryze komunistického“ hávu« (s. 151). Neustále bojoval proti lokálpatriotickým tendencím některých pracovníků, kteří nadřazovali zájmy »svých« oblastí nad zájmy celého státu.

Významné místo zaujímají ve svazku materiály věnované rozvoji vědy a kultury, které Lenin nerozlučně spojoval s úkoly hospodářské výstavby země.

Pozorně sledoval nejnovější a nejperspektivnější trendy v rozvoji vědy a techniky, upozorňoval odborníky a hospodářské pracovníky na zdánlivě dílčí vědecké objevy, učil je přistupovat k těmto objevům z celostátního hlediska a hodnotit je jak z hlediska bezprostředních ekonomických výhod, tak i z hlediska všeobecného zaměření rozvoje průmyslu a zemědělství.

Když si v červnu 1921 přečetl v časopisu Něftanoje i slancevoje chozjajstvo krátkou zprávu O nahrazení kovových rour cementovou maltou při vrtání ropných sond, napsal okamžitě dopis I. M. Gubkinovi na Hlavní správu ropného průmyslu: »A takovouhle zprávu jste zašifrovali do kraťouckého sdělení uveřejněného v nesmírně učeném časopisu, kterému v RSFSR rozumí možná jeden člověk z miliónu. Proč jste to všude nerozhlásili? Proč jste to neuveřejnili v denním tisku? Proč jste nejmenovali komisi složenou z lidí z praxe?

Proč jste v Radě práce a obrany neprosadili stimulační opatření?» (s. 285).

Lenin zdůraznil nezbytnost plánovat a koordinovat činnost spojenou s vynálezectvím v celostátním měřítku. Navrhoval, aby byl zaveden pořádek v tak důležité záležitosti, jako je posuzování a evidování podaných vynálezů. Z tohoto hlediska je neobyčejně zajímavý dopis adresovaný vědeckotechnickému odboru Nejvyšší národohospodářské rady, oddělení pro vynálezy, ve kterém ukládá této důležité instituci řadu konkrétních úkolů (viz s. 25).

Lenin přikládal velký význam rozvoji společenských věd. Navrhl shromáždit všechny uveřejněné práce a fotografie dokumentů zakladatelů marxismu, čímž dal podnět k založení Institutu K. Marxe a B. Engelse, radil M. N. Pokrovskému, co musí obsahovat masově používaná učebnice ruských dějin a jak má probíhat výuka dějin, a měl zásadní, pro historiografii velmi důležité připomínky k brožuře B. Kuna Od revoluce k revoluci (viz dokument č. 67).

Řada Leninových dopisů a písemných vzkazů je věnována problematice zkvalitnění práce lidového komisariátu školství a osvěty, činnosti vysokých škol a dalším otázkám kulturního rozvoje (ochrana uměleckých hodnot, vydání školního atlasu a slovníku současného ruského jazyka). V umění Lenin rozhodně prosazoval realismus, vystupoval proti pseudonovátorství stoupenců Proletkultu, proti vykonstruovaným uměleckým teoriím a současně velmi pozorně sledoval projevy skutečně proletářské tvorby (viz např. dokument č. 100).

Svazek obsahuje mnoho dokumentů odrážejících zahraničněpolitickou aktivitu sovětského státu. Sovětská vláda vytrvale bojovala za prosazení mírové zahraniční politiky, usilovala o navázání vzájemných obchodních styků se všemi zeměmi a v první řadě s přední zemí kapitalistického světa — Spojenými státy americkými.

V dopisu W. Vanderlipovi ze 17. března 1921 Lenin napsal: »Víte, jaký význam přikládáme našim budoucím obchodním stykům s USA« (s. 122). Sovětská vláda projevila iniciativu a v březnu 1921 odeslala vládě USA nótu s přáním navázat obchodní styky mezi oběma zeměmi a navrhla, aby vzhledem k tomu byla do USA vyslána zvláštní delegace. Avšak tento projev přátelství se v té době nesetkal u vlády USA s odezvou (viz poznámku 159).

Lenin upozornil lidového komisaře zahraničních věcí G. V. Čičerina, »že je nutné se ihned velmi vážně zabývat obchodní dohodou s Anglií« (s. 31), a po uzavření dohody poukazoval na to, že je nezbytné ji striktně a důsledně dodržovat (viz poprvé uveřejněný dokument č. 452). S živým zájmem sledoval jednání lidového komisariátu zahraničního obchodu o získání půjčky ve Švédsku a navrhoval, aby se komisariát snažil uzavřít smlouvu o získání půjčky za přijatelných podmínek v jiných zemích, například v Itálii (viz dokument č. 172).

Velkou pozornost věnoval Lenin navázání přátelských vztahů s východními státy. Příkladem dobrých vztahů mezi dvěma státy, založených na vzájemné úctě a důvěře, byly tehdy vztahy Sovětského Ruska s Tureckem a Afghánistánem. Svědčí o tom poselství vedoucího představitele sovětského státu předsedovi Velkého národního shromáždění Turecka Mustafu Kemalovi (viz s. 346) a emírovi Afghánistánu Amánulláhovi chánovi. V těchto dokumentech bylo vyjádřeno uspokojení nad dobrými vztahy mezi oběma zeměmi. V poselství Amánulláhovi se mimo jiné uvádí: »Mezi Afghánistánem a Ruskem nejsou problémy, které by mohly vyvolat názorové neshody a vrhnout na rusko-afghánské přátelství byt' jen stín« (s. 366).

Další dokumenty jsou věnovány navazování obchodních styků s jednotlivými zeměmi a koncesní politice sovětského státu.

V několika dopisech se odráží problematika mezinárodního komunistického hnutí. Vyplyvá z nich, že Lenin věnoval hodně práce přípravě III. kongresu Kominterny: podílel se na vypracování nejzávažnějších usnesení kongresu, shromažďoval materiály o situaci v socialistických a komunistických stranách jednotlivých zemí, besedoval s delegáty. Odhaloval chyby způsobené pravicovým oportunistem i levičáckým sektářstvím. V dokumentu Přípomínky k návrhům tezí o taktice pro III. kongres Komunistické internacionály. Dopis G. J. Zinovjevovi (viz s. 306—311) Lenin analyzuje základní teze taktiky komunistických stran, kritizuje chyby levičáků, varuje je před unáhlenými a lehkomyšlnými závěry a před nebezpečím odtržení se od mas. »Komunistická internacionála,« vysvětluje Lenin, »musí koncipovat svou taktiku takto: vytrvale a soustavně získávat *většinu dělnické třídy*, především *uvnitř starých odborů*. Pak bezpečně zvítězíme při jakémkoli zvratu událostí« (s. 308). Dokumenty z tohoto období dokazují, jak důsledně a vytrvale Lenin usiloval o posílení komunistických stran, o semknutost jejich řad a o jednotu mezinárodního dělnického hnutí.

V padesátém druhém svazku je publikováno 490 dokumentů, které nebyly do předchozích ruských souborných vydání Leninových spisů pojaty. Z toho 99 dokumentů je uveřejněno vůbec poprvé (v obsahu jsou označeny hvězdičkou).

INSTITUT MARXISMU-LENINISMU

PŘI ÚV KSSS

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

6. 11. [1920]*

G. M.!

Je to velmi důležitá věc. Naše komise¹ (kam jste přece byl povolán, ne? Na základě předchozího usnesení?) se sejde *zítra* (nebo 8. 11. ráno).

Musí se nejdřív pozorně posoudit návrh (přiložený) subkomise.

Nebylo tam vůbec pojato GOELRO!

Podle mého názoru je to nesprávné: K čemu jsou všechny »plány« (a všechny »plánovací komise« a »plánovací programy«) *bez plánu elektrifikace?* K ničemu.

GOELRO by vlastně mělo být jediným plánovacím orgánem rady lidových komisařů, ale v tak bezprostřední a hrubé podobě to neprojde, a bylo by to také nesprávné. Musí se promyslet (rychle, do zítřka), jak by se celá ta záležitost měla zařídit.

Snad 1. jmenovat členem *hospodářské sekce* malé rady lidových komisařů s poradním hlasem předsedu GOELRO?

2. Udělat z GOELRO *stálou* komisi **RLK**, neboť tato komise připravuje a *provádí*, musí provádět elektrifikaci i pro Nejvyšší národohospodářskou radu, i pro lidový komisariát zemědělství, i pro lidový komisariát dopravy **atd.**

* Data v hranatých závorkách doplnil Institut marxismu-leninismu při ÚV KSSS v Moskvě na základě vědeckého výzkumu. *Čes. red.*

3. *Všechny* plánovací komise všech lidových komisariátů spojit, společně je podřídit GOELRO. Ale jak?

Vytvořit další komisi *při* GOELRO z předsedů *všech* jednotlivých plánovacích komisí? Nebo jak jinak?

Zatelefonujte mi, až si přečtete tenhle dopis.

A zápis (subkomise z 5. 11.) vraťte dnes nejpozději do 10 hod. večer.

Váš Lenin

2

S. P. SEREDOVI

6. 11. 1920

Soudruhu Seredo!

Michelsonovy krátké články, které jste mi poslal, považuji za velmi důležité.²

Je nutné, abyste:

1. Je ihned dal (ale předtím stylisticky upravil, spojil v jeden článek a zredigoval) do *Izvěstí* a *Pravdy*.

2. Napsal k nim *svůj* doslov: závěry (*praktické závěry*).

3. Stručný výtah dal do *ROSTA**, aby ho rozeslala po Rusku.

4. To všechno rozhodně zahrnul α) do své tištěné zprávy pro sjezd sovětů 20. 12., β) do zprávy, kterou přednesete (podstatu a *praktické závěry*).

Připravte si to všechno předem a *včas* nařídte odborníkům, aby připravili všechny podklady pro Vaši zprávu.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

* ROSTA — Ruská tisková agentura v letech 1918—1935. *Čes. red.*

MALÉ RADĚ LIDOVÝCH KOMISAŘŮ

Malé radě:

Brjuchanov nesouhlasí.

*Takové věci nemůžeme dekretovat, jestliže k nim Brjuchanov nedá v každém jednotlivém případě písemný souhlas.*³

6. 11. [1920]

Lenin

J. E. RUDZUTAKOVI, A. I. RYKOVŮVI,
M. P. TOMSKÉMU

[Nejpozději 8. 11. 1920]

Rudzutakovi

+ *Rykovovi*
Tomskému

Jestliže nejste spokojeni s tezemi o úkolech odborového hnutí⁴,

ihned

zformulujte pozměňovací návrhy nebo připravte jiné teze.

Spěchá to.

Lenin

TELEGRAM VÝKONNÉMU VÝBORU
 JEKATĚRINBURSKÉHO
 GUBERNIÁLNÍHO SOVĚTU
 URALSKÉMU OBLASTNÍMU
 BYRU ÚV KSR(b)
 RADĚ 1. PRACOVNÍ ARMÁDY*

[10. 11. 1920]

Jekatěrinburg,
 výkonný výbor guberniálního sovětu, oblastní byro,
 rada 1. pracovní armády

Nařizuji okamžitě uvolnit obsazené budovy univerzity.
 Žádné univerzitní budovy nezabírat bez předchozích po-
 kynů Ústřední bytové komise⁵.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

A. Z. GOLCMANOVI

[10. 11. 1920]

Soudruhu Golcmanovi

Jestliže to považujete za příliš vysoké, je **samozřejmě**
 třeba to snížit. Jsem na zasedání ÚV, nemám čas se tím
 podrobně zabývat. Jsem přesvědčen, že rozhodnete tak,
 jak uznáte za správné; já k tomu nemám co dodat. Mým

* Viz tento svazek, dokument č. 54. *Red.*

úkolem je postoupit žádost GOELRO a požádat o *urychlené* rozhodnutí.⁶

Lenin

7

M. N. POKROVSKÉMU,
M. F. VLADIMIRSKÉMU
A V. A. AVANĚSOVOVI

11. 11. 1920

Soudruhům M. N. Pokrovskému,
Vladimirskému a Avaněsovovi

Žádám Vás, abyste sestavili komisi za předsednictví M. N. Pokrovského, která by prošetřila stížnost Rady náboženských obcí o porušení dekretu ze 4. 1. 1919^[62]. Tuto stížnost vám pošle soudruh Kurskij.

Přikládám ještě dopis, který jsem dostal od Čertkova.

Byl bych velmi rád, kdybyste si s prošetřením této záležitosti pospíšili.⁷

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

8

G. V. ČIČERINOVÍ

12. 11. 1920

Soudruhu Čičerine!

Soudružka Axelrodová, Anna Grigorjevna Axelrodová, manželka našeho soudruha, svého času žijícího v Mni-

chově,* moc prosí o povolení k odjezdu do Arosy ve Švýcarsku.

Nikde jinde se prý ze své těžké nemoci nevyлéčí (tuberkulóza, která postupuje k hrdlu).

Ilegálně jet nemůže. (V Německu i ve Švýcarsku ji *všichni* znají.)

Domnívá se, že by mohla *legálně* požádat švýcarskou vládu, aby jí dovolila přijet *pouze* na léčení, *jen* do Arosy, na krátkou dobu.

Zjistěte prosím u kompetentních osob, zda je to proveditelné, a pošlete mi odpověď.

Váš *Lenin*

9

TELEGRAM REVOLUČNÍ VOJENSKÉ RADĚ JIŽNÍHO FRONTU

[12. 11. 1920]

*Šifrovaně
Přímou linkou*

Revoluční vojenské radě Jižního frontu
Kopii Trockému

Právě jsem se dozvěděl, že jste vyzval Vrangela ke kapitulaci.⁸ Velmi mě překvapují příliš shovívavé podmínky. V případě, že na ně nepřítel přistoupí, musíte reálně zajistit převzetí loďstva a nepustit ani jedinou loď; jestliže však na tyto podmínky nepřistoupí, doporučuji, abyste je už neopakoval a nelítostně s ním zúčtoval.

Lenin

* — T. L. Axelroda. *Red.*

N. P. BRJUCHANOVVI, P. I. POPOVOVI,
V. A. AVANĚSOVOVI,
M. F. VLADIMIRSKÉMU*

Soudruhům Brjuchanovovi
Popovovi
Avaněsovovi
Vladimirskému

Nešlo by uvažovaný počet norem pro zásobování dělníků zregulovat následujícím způsobem?

1. Zavést minimální počet norem a označit je pořadovými čísly, například:

norma č. 1, obyčejná, minimum
” č. 2, zvýšená, tolik a tolik
” č. 3

.....

atd. až do čísla 10, do nejvyšší normy, pokud se ovšem celkový počet norem dá omezit na deset.

2. Každý měsíc stanovit, kolik spotřebitelů (dělníků nebo zaměstnanců plus rodinných příslušníků) je zásobováno podle jednotlivých norem.

Kdyby se to podařilo, znali bychom přesně počet norem: to za prvé.

Za druhé, snadno bychom přesunovali jednotlivé skupiny z jedné normy do druhé.

Za třetí, vždycky bychom věděli, kolik bylo ve skutečnosti vydáno a jakému počtu dělníků.

12. 11. [1920]

Lenin

* Do horního rohu dopisu připsal Lenin pro sekretářku: »Přepište to na stroji a dejte mi to podepsat.« Red.

M. I. KALININOVÍ

Soudruhu Kalinine! Posílám Vám *návrhy* usnesení o sibiřských koncesích projednané v komisi (tyto návrhy budou předloženy ke schválení *radě lidových komisařů* pravděpodobně tento týden).⁹ Nedostatečně je zde zpracována ještě otázka *koncesí na produkci potravin*.

Postarejte se o její vyřešení v tomto duchu, jak jsme o tom dnes hovořili.

12. 11. [1920]

Lenin

HLAVNÍ SPRÁVĚ
KOŽEDĚLNÉHO PRŮMYSLU
PŘI NEJVYŠŠÍ
NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ RADĚ

[12. 11. 1920]

Hlavní správě kožedělného průmyslu

Sdělte mi prosím okamžitě Váš názor na Baryšnikovův vynález náhražky podrážkové kůže a další postup v této záležitosti, jestliže tento vynález uznáte za užitečný.¹⁰

Předseda rady lidových komisařů

NEJVYŠŠÍ
NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ RADĚ,
VĚDECKOTECHNICKÉMU ODBORU,
ODDĚLENÍ PRO VYNÁLEZY

Odpovězte mi prosím na tyto otázky:

1. Kolik přihlášených vynálezů bylo projednáno od doby zřízení tohoto oddělení a kolik je jich v současné době nevyřízeno.

2. Kolik jich bylo a) uznáno za užitečné, b) zavedeno do praxe (uveďte ty nejdůležitější).

3. Jak a v jakém termínu je každý vynález projednáván a co se s ním děje dále.

4. Může některá instituce zavést do praxe nějaký vynález bez posudku oddělení pro vynálezy při vědeckotechnickém odboru?

5. Zná oddělení pro vynálezy při vědeckotechnickém odboru

a) Baryšnikovův vynález náhražky podrážkové kůže, a jestliže ano, co se s ním dělá,

b) vynález*.

Kdo stojí v čele oddělení pro vynálezy?¹¹

13. 11. [19]20   Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

* Ve strojopisné kopii zde zřejmě něco vypadlo. *Red.*

TELEGRAM J. V. STALINOVÍ

[13. 11. 1920]

*Šifrovaně**Stalinovi*

Jak pokračuje boj proti bandám? Je pravda, že mají víc než 20 000 mužů v pěších a jízdních oddílech? Stačí posíly určené pro kavkazskou frontu? Považujete za možné mírové uspořádání vztahů s Gruzii a Arménií a na jakém základě? Dále, zda se skutečně důkladně pracuje na opevnování přístupových cest k Baku. Žádám také zprávy o Turecku a Persii, nejprve stručně telegraficky, pak podrobněji dopisem.¹²

Lenin

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU KSR(b)

[14. 11. 1920]

Akceptuji téměř všechny pozměňovací návrhy N. K.* a navrhuji ještě jeden doplněk: o *splynutí politickoosvětové práce s prací populárně vědeckou*. S těmito pozměňovacími návrhy a doplňky by bylo možné Zinovjevův návrh přijmout.¹³

Lenin* — N. K. Krupské. *Red.*

S. P. SEREDOVI

[15. 11. 1920]

Soudruhu Seredovi

Pro tři velká centra Ivanovsko-vozněsenské gubernie, která nejsou elektrifikována:

- Ivanovo-Vozněsensk
- Šuja
- Kiněšma

prosí dělníci o elektrické pluhy. Vyžádejte si o tom informaci a oznamte mi, zda je to možné splnit a za jakých podmínek.¹⁴

Předseda Rady práce a obrany
V. Uljanov (Lenin)

A. M. LEŽAVOVI

15. 11. [1920]

Kopie soudruhu Kurskému

Soudruhu Ležavo!

Gorkij mi připomíná, že je třeba vydat dekret o konfiskaci majetku emigrantů^[74].

Mám dojem, že jsme se o tom už dohodli.

Proč to uvázlo?

Zjistěte to prosím, popožeňte a dejte mi vědět do RLK
16. 11.¹⁵

S komunistickým pozdravem *Lenin*

A. M. ANIKSTOVI

Soudruhu Anikstovi

Protože předseda výkonného výboru guberniálního sovětu v Ivanovu-Vozněsensku soudruh Koroljov prohlásil, že nebylo splněno usnesení RPO z 5. 10. 1920¹⁶, a protože je velmi důležité, aby textilní továrny v Ivanovsko-vozněsenské gubernii, které mohou vyrobit za půl roku 2,88 miliónu *štůčeků* po 60 aršínech*, tj. 172,8 miliónu aršínů, pracovaly bez přerušení, ukládám Vám, abyste svolal hned na zítřek 16. 11. 1920 poradu za účasti soudruha Koroljova a zástupců:

obdobně	lidového komisariátu záso-
se týká	bování
problémů	Hlavního výboru pro prů-
každého	mysl paliv
resortu	Hlavní správy ropného
	průmyslu
	Hlavního výboru pro rašelinu
	lidového komisariátu vo-
	jenství
	lidového komisariátu fi-
	nancí
	lidového komisariátu do-
	pravy,

která by za Vašeho předsednictví projednala různé problémy, s nimiž přichází výkonný výbor guberniálního sovětu v Ivanovu-Vozněsensku, vypracovala *přesně* formulovaná usnesení a předložila je k podpisu mně nebo RPO ve středu 17. 11. 1920 *přesně* v 6 hodin večer¹⁷.

15. 11. [19]20

Předseda Rady práce a obrany

* Aršín = 0,71 m. *Čes. red.*

S. P. SEREDOVI
A N. P. BRJUCHANOVVI¹⁸

16. 11. 1920

Z mosalského újezdu Kalužské gubernie

1. Nejprve prý bylo třeba plnit dodávky živým dobyt-
kem — to vyvolalo značnou nespokojenost rolníků. Do-
konce prý říkali: »Okrádají nás«.

Potom prý (v říjnu 1920) přestali brát živý dobytek,
ale brali maso (13 funtů* z krávy, 26 funtů z prasete, 7
funtů z ovce atd.). Rolníci byli s takovou změnou velmi
spokojeni.

Ted' prý znovu začali brát živý dobytek: rolníci jsou
opět nespokojeni a rozhořčeni.

2. Silkovská volost, statek bývalého majitele Barjatin-
ského (a později Němce Schalarta nebo tak nějak), podle
všeho přes 1000 děsjatin.

Všechno bylo převedeno pod sovchoz, půda leží la-
dem, ze státní pokladny prý berou milióny, ale v roce
1920 nezorali víc než 5 děsjatin. Koní zbylo 10 (bylo jich
asi 100), krav 30—40 (bylo jich 200). Nikdo se o to ne-
stará. Nábytek rozkradli atd.

Okolní rolníci potřebují *velmi* naléhavě půdu a strašně
reptají, že nedostali ani louky, ani pole.

(Nik. Semjonovič Boďakov, *silkovská volost*, vesnice
Filipkovo, mosalský újezd v Kalužské gubernii.)

Prosím soudruha Brjuchanova a Seredu, aby si k tomu
vyžádali informace a podali mi je nejpozději do *dvou* dnů.

Můžeme jim vyhovět? Nebo co tomu stojí v cestě?¹⁹

Lenin

* Funt — 409,5 g. Čes. red.

V. A. AVANĚSOVOVI

Soudruhu Avaněsove!

Soudruh Čuckajev souhlasí, aby se lidovému komisariátu pošt a telegrafů *výjimečně* vydalo 36 miliónů v bankovkách (z přidělených) pro nižněnovgorodskou radiotechnickou laboratoř*.

Dejte k tomu prosím svůj souhlas, neboť je to záležitost podle mého názoru velmi důležitá a spěchá to.

Máte-li nějaké námítky, *ihned* mi zatelefonujte.

17. 11. [1920]

Lenin

TELEFONOGRAM A. M. LJUBOVIČOVI

[17. 11. 1920]

Jsem velmi překvapen a pobouřen, že jste 17. 11. nepředložil Radě práce a obrany k projednání záležitost nižněnovgorodské radiostanice, ačkoli jsme o tom včera spolu telefonicky mluvili.

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

* O nižněnovgorodské radiotechnické laboratoři viz též V. I. Lenin, Sebrané spisy 51, Praha 1990, dokument č. 223, 224, 225 a tento svazek, dokument č. 92 a 268. *Red.*

G. V. ČIČERINOVÍ

Soudruhu Čičerine! Zprávy z Anglie, zejména od Krasina (a přehled tisku), a především zpráva, že se Amerika ihned připojí (k obchodní dohodě mezi Ruskem a Anglií), ukazují, že je nutné se ihned velmi vážně zabývat obchodní dohodou s Anglií.²⁰

Jestliže otázka zní *peace or war**, je třeba ji uvést do souvislosti s Batumi a Gruzii.²¹

Dále musíme *velmi přesně* zjistit, jak by to bylo s dluhy, aby nás nenutili platit.

Bude-li obchodní dohoda uzavřena, *kdo* je oprávněn ji *nakonec* podepsat? Krasin sám? Nebo RLK?

Je třeba hodně brzy připravit *všechny* aspekty této *otázky*.

19. 11. [1920]

S komunistickým pozdravem *Lenin*

ODPOVĚĎ J. V. STALINOVÍ

PŘÍMOU LINKOU

A VZKAZ L. D. TROCKÉMU²²

[19. nebo 20. 11. 1920]

1

Bez svolání politického byra nemohu odpovědět. Radím Vám, abyste buď ihned podal konkrétní návrh a okamžitě ho poslal politickému byru, nebo jednal sám přesně podle plné moci, kterou má Stalin, nebo abyste konečně urychlil svůj příjezd do Moskvy, aby se celá kavkazská záležitost vyřešila vcelku. V každém případě je nutné zin-

* — mír nebo válka. *Red.*

tenzívnit a urychlit příchod posil. Oznamte, jak jste se rozhodl.

Lenin

2

Soudruhu Trockij! Dejte prosím příkaz ihned *zintenzívnit* a **urychlit** přesun; potom to hned dnes pošlete Čičerinovi.*

23. 11 [1920] *Lenin*

24

PŘÍKAZY SEKRETÁŘCE²³

1

[19. 11. 1920]

Vyžádejte od Nejvyšší národohospodářské rady zprávu o elektrifikaci jaropolecké volosti (nebo jaropolecké oblasti) ve volokolamském újezdu Moskevské gubernie.²⁴

Hlavní je *měď*.

Vedoucí elektrotechnického odboru pro Moskevskou gubernii inženýr *Ringo* je pro dát do provozu místní závody na výrobu elektrických armatur (například Višňakovův a Šamšinův závod v Moskvě), suroviny přece máme, mimo jiné ve skladu **Rajovo** (dělostřelecký sklad Moskevské gubernie, devět verst od Moskvy: milióny pudů mědi svezené za války z různých míst, zejména z Polska).

(Informujte se o Ringovi)

1. pomoc elektrifikaci
2. vzdělání lidu
3. pěstování lnu.

* Vzkaz byl napsán na blanketu telegramu se zápisem rozhovorů přímou linkou mezi V. I. Leninem a J. V. Stalinem. *Red.*

[20. 11. 1920]

Uchovat *v tajnosti* a připomenout mi to, až u mě bude Kirillin z Jaropolce (volokolamský újezd).

25

A. M. ANIKSTOVI

20. 11. [19]20

Soudruhu Anikstovi

Svolejte prosím na zítřek poradu se zástupci:

výroby pracovních oděvů

Hlavního výboru pro uhelný průmysl

a mimořádného zmocněnce RPO pro zásobování Rudé armády a loďstva a Hlavní správy oděvního průmyslu, na níž by se vyšetřilo (jak to požaduje soudruh Trockij ve svém telegramu č. 69/5 z 20. 11. 1920), proč nebylo splněno usnesení Rady práce a obrany o zásobování Donbasu²⁵, a zároveň by se přijala mimořádná opatření k urychlenému splnění tohoto úkolu.²⁶

Předseda Rady práce a obrany

V. Uljanov (Lenin)

26

ELEKTROTECHNICKÉMU ODBORU
MOSKEVSKÉ
NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ RADY

Podle informací místního zástupce (soudruha Kurkova z vesnice Kašino) by mohl generátor vyrobit závod Dy-

namo (nedaleko Simonovského kláštera u Moskvy, za Spasskou branou) (1 versta od Moskvy).²⁷

20. 11. 1920

27

MALÉ RADĚ
LIDOVÝCH KOMISAŘŮ²⁸

[Nejdříve 20. 11. 1920]

Malé radě

Myslím, že by bylo třeba dodat odstavec (nebo poznámku): zásady uvedené v článku 4 vypracovat *tehdy a tehdy* (brzy) a informovat o nich malou radu lidových komisařů.

NB:

1. Politické znalosti
2. a komunistická
propaganda

NB:

zařadit do výuky.
Jakou kontrolu?

Lenin

28

A. M. LEŽAVOVI

Soudruhu Ležavo!

Podle mého názoru je třeba vypracovat *podrobnou směrnici*, předložit ji ke schválení lidovému komisariátu zahraničních věcí a zvláštnímu oddělení Celoruské mimořádné komise (mohu jmenovat komisi z této trojky v krátké době) a v případě, že budou rozdílné názory, předložit ji ústřednímu výboru.²⁹

21. 11. [1920] *Lenin*

MALÉ RADĚ
LIDOVÝCH KOMISAŘŮ

[Nejpozději 23. 11. 1920]

Malé radě

Prosím do soboty rozhodnout (aby v *sobotu* mohla být ve velké radě lidových komisařů) o objednávkách elektrických pluhů (lidový komisariát zemědělství). Spěchá to!³⁰

Lenin

V. P. MILJUTINOV³¹

[Mezi 23. 11. a 6. 12. 1920]

1

1. K této mapě *je třeba* dodat vysvětlivku:
  - a) co znamená červená barva,
  - b) " " modrá " ,
  - c) " znamenají čísla.
2. Není možné ze dvou map Sibiře udělat jednu?
3. Čísla u železničních tratí nejsou jasná.

2

Vynechávky:

Červená VI }
Červená VIII } je na mapě?

Máme zavřít odpovědnou osobu, nebo stačí, když jí udělím písemnou důtku?

A. P. PLATONOVVI

24. 11. 1920

Vážený soudruhu!

Dostal jsem zprávu, že Nina Alexejevna Preobraženská bydlí ve značně nevyhovující místnosti.

Před půldruhým měsícem byla ubytována v pokoji č. 330 1. domu sovětů, a vy jste jí prý řekl, že je to ubytování dočasné.

Moc Vás prosím, zařídte, aby ji přestěhovali do snesitelnější místnosti. Jestliže je to obtížné, nebo máte-li námitky, napište mi laskavě pár řádků.

S komunistickým pozdravem *V. Uljanov-Lenin*

STÁTNÍMU NAKLADATELSTVÍ

Prosím *bezpodmínečně* vydat v termínu a **ihned** mi o tom podat zprávu.³²

26. 11. [1920] *Lenin*

V. V. FOMINOVÍ

[Mezi 26. a 29. 11. 1920]

Soudruhu Fominovi

Nemohl bych dostat následující údaje:

1. (jen 2 nebo 4 čísla: obilí a ostatní produkty) za celý rok 1919 a 1920 (od 1. 1. do 1. 11.),

2. za všechny oblasti, *kteřé potřebují přísun potravin* (tataž 2 nebo 4 čísla)?³³

S. P. SEREDOVÍ

Soudruhu Seredo! Až si to prohlédnete, *vraťte* mi to³⁴ prosím a podejte mi zprávu, zda (1) správně a úplně přesně splnili vaši objednávku; (2) zda to není pozdě do 1. 4. 1921; (3) zda máte zprávy o průběhu plnění objednávky.

28. 11. [1920] *Lenin*

L. B. KRASINOVÍ*

[28. 11. 1928]

Šifrovaně

Krasinovi

Gromanova komise byla zrušená, protože jí není třeba.³⁵

* Na horní část dokumentu Lenin připsal: »Prosím Vás, soudruhu Čičerine, odešlete to. 28. 11. *Lenin.*« *Red.*

Sdělte, kolik miliard zlatých rublů má činit naše protipohledávka vůči Dohodě. V souvislosti se směrnicí ústředního výboru znovu trvám na tom, abyste se při jednáních o dluzích nedohadovali s lidovým komisariátem zahraničních věcí a s Lomonosovem, ale včas předkládali politickému byru přesně formulované konkrétní návrhy. Tutěž směrnici dostal i lidový komisariát zahraničních věcí.

Lenin

36

G. V. ČIČERINOVÍ

Soudruhu Čičerine! Podtržený odstavec je absolutně nepřípustný.³⁶ Lidový komisař je povinen *přesně* plnit *usnesení* rady lidových komisařů, která Gromanovu komisi *zrušila*. Vy jste proti tomuto usnesení, usnesení ze 7. 9., v ÚV neprotestoval a vymýšlíte si jakési »třenice« (kde? čí? jaképak »třenice«, když existuje *závazné* usnesení? Vy je vyvoláváte). Je nepochopitelné, jak může lidový komisariát zahraničních věcí doufat, že »komisi rozjede« proti rozhodnutí rady lidových komisařů. To je chaos a dezorganizace. Usnesení rady lidových komisařů brzdíte Vy, a to je naprosto nepřípustné.

29. 11. [1920]

Lenin

A. V. LUNAČARSKÉMU

Kopie soudruhům Litkensovi,
Solovjovovi, Krestinskému

29. 11. [1920]

Soudruhu Lunačarskij! Včera jsme si důkladně pohovořili se soudruhem Litkensem. Myslím, že jeho návrh i návrh soudruha Solovjova jsou vykonstruované.³⁷ O tom všem rozhodne samozřejmě ústřední výbor. Předběžně uvažuji o následujícím:

1. Zavést funkci tajemníka lidového komisaře a předat mu *veškerou* administrativu.

2. Z »organizačního sektoru« udělat »organizační ústředí« (s vedoucím — členem kolegia). Toto ústředí by řídilo administrativní, organizační, zásobovací apod. práce *všech* sektorů.

3. Odborně technické vzdělávání odbourat a sloučit ho se *školou druhého stupně, ale*: (α) rozšířit na školách druhého stupně všeobecně vzdělávací a politické předměty a (β) zajistit pokud možno přechod od odborně technického k polytechnickému vzdělávání.

4. Státní vědeckou radu oživit a uvést ji do pořádku jako orgán, který by projednával všechny vědecko-pedagogické problémy.

Složení = všichni členové kolegia + nejlepší *odborníci*, třeba buržoazní.

5. Vytvořit tyto sektory: (1) předškolní; (2) školní prvního stupně; (3) školní druhého stupně (= Hlavní správa odborného vzdělávání); (4) mimoškolní (= Hlavní výbor pro politickou osvětu); (5) vysokoškolský; (6) umělecký.

6. Umělecký sektor ponechat jako jednotný a do všech jeho ústředních a řídicích institucí dosadit »*politické komisaře*« z řad komunistů.

29. 11. [1920] *Lenin*

38

S. J. ČUCKAJEVOVI

Soudruhu Čuckajevovi
Komisi pro zrušení peněžních daní³⁸

Musíme se důkladněji zamyslet (a podrobněji prostudovat příslušné *fakty*) nad podmínkami přechodného období.

Přechod od peněz k bezpečnější směně potravin je nesporně nutný.

Abychom tento přechod úspěšně dokončili, musíme zavést *směnu potravin* (a ne *směnu zboží*).

Dokud *nebudeme s to* uskutečnit směnu zboží, tj. dávat rolnictvu průmyslové výrobky, dotud se bude *muset* rolnictvo spokojit se *zlomky* zbožního (a tedy i *peněžního*) oběhu, s jeho náhražkou.

Zrušit náhražku (peníze), dokud rolnictvo ještě nedostalo to, co odstraňuje potřebu náhražky, je *ekonomicky* nesprávné.

To musíme *velmi důkladně promyslet*.

30. 11. [1920]

Lenin

N. P. BRJUCHANOVVI

30. 11. 1920

Soudruhu Brjuchanovovi

Sdělte mi prosím, zda jste dostal usnesení politického byra o zásobování Baku potravinami v rozsahu plné normy a o změnách v zásobovací politice v Ázerbájdžánu³⁹ a jaké příkazy jste v souvislosti s tímto usnesením dal soudruhu Frumkinovi (kopii Vašeho telegramu Frumkinovi mi prosím pošlete).*

Předseda Rady práce a obrany *V. Uljanov (Lenin)*

A. I. JELIZAROVVÉ

[Na podzim 1920]

Základním principem řízení, v duchu všech usnesení KSR a ústředních státních orgánů, je:

— určitá osoba plně odpovídá za řízení určité práce.

Já řídím (po určitou dobu), já také odpovídám. V tom mi překáží osoba X, která za nic neodpovídá, která není vedoucí.

To jsou intriky. To je chaos. To je zasahování osoby, která se *nehodí* k odpovědné práci. Žádám, aby byla *zproštěna* funkce.⁴⁰

* Slova »a o změnách v zásobovací politice v Ázerbájdžánu«, »Vašeho« a »Frumkinovi« jsou napsána Leninovou rukou. *Red.*

SOUDRUHOVI M. N. POKROVSKÉMU

Soudruhu M. N. Srdečně Vám blahopřeji k úspěchu. Vaše nová kniha *Stručný nástin ruských dějin*⁴¹ se mi neobyčejně líbila. Je originální svou koncepcí i výkladem. Četl jsem ji s obrovským zájmem. Myslím, že ji bude třeba přeložit do evropských jazyků.

Dovoluji si malou připomínku. Aby se kniha stala *učebnicí* (a musí se jí stát), bude třeba ji *doplnit chronologickým rejstříkem*. Vysvětlím svou myšlenku; asi takto: 1. sloupec chronologických dat, 2. sloupec buržoazního hodnocení (stručně), 3. sloupec *Vašeho*, marxistického hodnocení, *s uvedením stránek Vaší knihy*.

Študující budou povinni znát **jak** Vaši knihu, **tak i rejstřík**, aby nestudovali *povrchně*, aby **znali fakty**, aby se učili srovnávat staré a nové teorie. Jaký je Váš názor na toto doplnění?

5. 12. [1920]   S komunistickým pozdravem Váš *Lenin*

S. P. SEREDOVI

6. 12. 1920

Lidovému komisaři zemědělství soudruhu Seredovi

Doručitel soudruh *Kondrat Michajlov* mě před revolucí jednou navštívil v Curychu, když utíkal z německého zajetí.

Potom byl ve Francii, a jak je vidět z jeho osvědčení (francouzského), vyučil se traktoristou. Chtěl by pracovat u traktorů.

Мов. М. Н. Покровскому.

Мов. М. Н.! Очень поощряется нас с уче-
ком: чрезвычайно поощряется ие Царя
кован, кнур: "Гр. М. в сам. сфр. и." Оручи-
кальные сроение и ифоне. Изредка, зр-
нагно и иверсам: Кэдо оуде, ко молему
переведу на свр. ерке.

Позволь себе одно маленькое замечан-
ие. Чудь она дала урешку. (а эта дашка

на даш), реодо дондурь ее Крондому. За-
дурем. Почему свои ииел; чонесно Жак Жак
бу Крондому; 2) срлбу оуеки срфрфрфр
Крэдко; 3) срлбу оуеки Валеи; маткеидеи;
с укасн. сфрану Царя кнур.

Укасиа додур шар и Царю кнур
и укасале, чрод не дало Береондиде,
Ева шари срлбу, чрод учеба срлбу
срлбу шар и кнур. Ваме ишете от эти дондур?
5XII С Ков. ирв. Все целви.

Prosím přijměte ho, přidělte mu práci a vyzkoušejte ho na ní.⁴²

Lenin

43

S. P. SEREDOVI

Soudruhu Seredo!

Sdělte mi Váš názor. Nemělo by se to využít ještě pro traktorové koncese? Podle mého názoru mělo. Pověřte (telegraficky) všechny (ty, které jsou schopné poskytnout užitečné směrnice) gubernie, a potom vydejte (ihned po sjezdu sovětů) ještě brožurku lidového komisariátu zemědělství (se souhlasem rady lidových komisařů).

8. 12. [1920]

Lenin

44

PÍSEMNÝ POKYN G. V. ČIČERINOV
S NÁVRHEM TELEGRAMU
M. M. LITVINOVU

[Před 9. 12. 1920]

Soudruhu Čičerine!

1. Pošlete prosím mým jménem šifrovaně Litvinovovi:

Jsem pobouřen Vašimi novými, zjevně neodůvodněnými připomínkami na adresu Krasina v podobě protestu proti smlouvě se Švédý o dřevu. Upozorňuji, že pokud radikálně nezměníte svou taktiku, požádám ústřední výbor, aby Vás odvolal.

Lenin

45

2. Prosím, *abyste povolil vjezd Stefanu Sužilkovi*. Potřebujeme radiotechnického odborníka. Je-li třeba vyjádření Celoruské mimořádné komise, požádejte je *mým jménem o co nejrychlejší vyjádření*. Sužilkův příjezd považuji za *velmi naléhavý*. Žádám o urychlené vyřízení.

Váš *Lenin*

45

STÁTNÍMU NAKLADATELSTVÍ*

[11. 12. 1920]

Sdělte mi prosím, 1. zda bylo ve Státním nakladatelství všeobecně zavedeno, aby vydání každé knihy a brožury bez výjimky bylo písemně stvrzováno:

- a) podpisem člena redakce Státního nakladatelství odpovědného za redakční zpracování určitého materiálu,
- b) podpisem jazykového redaktora,
- c) podpisem příslušného korektora či vydávajícího nebo lámajícího redaktora — metéra, technického redaktora.

2. Jestliže ne, jaké jsou námitky proti zavedení takového pořádku? Jakým způsobem se nyní provádí kontrola materiálů?

3. Informace podle bodu 1 o brožuře

{ *O koncesích*. Dekret RLK z 23. 11. 1920. Text dekretu. Objekty koncesí. Mapy. Státní nakladatelství 1920.⁴³

* Do horní části dokumentu připsal Lenin pro sekretářku: »Napište na mém úředním papíru Rady práce a obrany tento dopis Státnímu nakladatelství. Kopie:«. *Red.*

Státní tiskárna (býv. Sytinova). Pjatickaja, 71. Moskva 1920.*

46

A. M. AMOSOVVI

[12. 12. 1920]

Soudruhu Amosovovi

Včera večer, po rozhovoru s Vámi, jsem se dověděl, že Celoruská ústřední rada odborů rozhodnutí udělala⁴⁴. Radil bych Vám, abyste se tomu podřídil a všechnu pozornost věnoval přesnému splnění úkolu (rychlá příprava sjezdu).

Berte to jenom jako radu.

Pokud s tím přesto všichni nesouhlasíte, zbývá jen jedno — odvolat se proti rozhodnutí rady ústřednímu výboru (k politickému byru nebo k plenárnímu zasedání).

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

47

J. M. ŠATUNOVSKÉMU

[Nejdříve 12. a nejpozději 14. 12. 1920]

Soudruhu Šatunovskij! Vraťte mi prosím tento Váš dopis⁴⁵ a doplňte:

seznam bodů »pracovní politiky«, kterou navrhuje
1. zkrácení pracovního dne?

* Zachoval se strojopisný text tohoto dokumentu podepsaný Leninem. *Red.*

- na kolik hodin?
v kterých odvětvích?
a jiné
2. o vynálezcích z řad dělníků nebo o vynálezech? Co konkrétně? atd.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

48

N. N. KRESTINSKÉMU

Soudruhu Krestinskij! Včera večer jsem se doslechl, že chcete znovu vzít Jakovleva-Epštejna z Hlavního výboru pro politickou osvětu. Rozhodně protestuji a žádám, abyste neměnil *naše společné* rozhodnutí bez *plenárního zasedání*.

13. 12. [1920] *Lenin*

49

A. D. CJURUPOVI

14. 12. 1920

Soudruhu Cjurupo!

Už jsem několikrát v radě lidových komisařů upozorňoval na poněkud nevyhovující pojetí práce ve správě pro rozdělování výrobků při lidovém komisariátu zásobování: soudruzi pořádně nespočítali, *kolik* máme zásobovacích norem a kolik lidí dostává podle jednotlivých norem přiděly.

Toho musíme dosáhnout.

Je jasné, že nesmíme narušovat zvláštní přiděly. Dělníci musí být na prvním místě.

Nemohl byste sestavit v lidovém komisariátu zásobování komisi, která by v tomto směru přinesla zlepšení? Pokud taková komise už existuje, uložte jí to. Zařadte do ní o něco víc dělníků (z odborů), kteří v komisariátu zásobování pracovali (nebo pokud možno dělníků, kteří mají určité zkušenosti z práce v zásobování i v jednotlivých místech).

Dejte tento dopis přečíst soudruhovi Krestinskému. Bude-li s ním souhlasit (a také další členové politického byra), uděláme z toho směrnici ÚV.

Váš *Lenin*

50

A. D. CJURUPOVI

[14. 12. 1920]

Milý soudruhu Cjurupo!

Rozhodnutí plenárního zasedání je výsledkem dávné a dlouho pociťované nespokojenosti se Sviděřským.⁴⁶

Prohlášení dělníků *a hlavně to, že se za něj postavily odbory*, bylo poslední kapkou.

Já osobně jsem musel uznat, že přání dělníků je správné a z *politického hlediska je bezpodmínečně nutné* ho splnit.

Chápu, že se Vás to bolestně dotýká. Ale politický zájem (a také rozhodnutí strany) kategoricky vyžaduje, abyste se podřídil. Sviděřského můžete dobře využít, i když nebude členem kolegia. Budete muset posílit komisariát dělníckými kádry; vím, že jste se tomu pro velký nával práce nemohl plně věnovat. Chápu, že pro nejrůznější úkoly a pro nemoc jste nemohl pozorně sledovat ani stranickopolitickou stránku věci.

Co je na tom divného?

Nesmíte ztrácet hlavu. Musíte bolestné pocity překonat. Podrobte se usnesení ÚV a splňte ho.

Přijít nemohu: je zasedání.

Váš *Lenin*

5 1

M. I. FRUMKINOV I

14. 12. 1920

Soudruhu Frumkine!

Píšu Vám k Vašemu (a Sviděrského) uvolnění z funkce člena kolegia. Usnesení CÚVV o takových členech se podle mého názoru mělo splnit striktně — jak to také rozhodl ústřední výbor.⁴⁷ Politická situace vyžaduje, abychom byli v této věci, stejně jako i v posílení komisariátu dělnickými kádry, zvláště obezřetní. Snad plně pochopíte, že si tyto politické pohnutky, jež schválil ÚV, nikdo nesmí a ani nemůže vykládat (i když se o to někteří lidé pokoušeli) jako osobní nedůvěru, jako podceňování osobních schopností apod.

Přijměte nové složení kolegia bez Vás jako politickou nutnost a *svou práci* (jsem přesvědčen, že pro Vás i pro Sviděrského to bude nejen snadné, ale že toho dosáhnete pouhým pokračováním ve své práci) rozptylte nedůvěru a podezření (že nemáte chuť »podělničťovat« komisariát, že si nepřejete větší demokratismus apod.). Udělejte to i bez vysoké oficiální funkce (člena kolegia) tak, abyste *práci* vyvrátil všechny pomluvy, všechny obavy dělníků a odborů: v tom je podstata věci. Znovu opakuji své přesvědčení, že Vy a Sviděrskij to pochopíte a snadno dokážete. O to a *jenom* o to jde.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

PÍSEMNÝ VZKAZ A. G. GOJCHBARGOVI
S NÁVRHEM TELEGRAMU
L. B. KRASINOVĚ
DO LONDÝNA

14. 12. 1920

Soudruhu Gojchbargu!

Posílám Vám Krasinovu šifrovanou zprávu. Až ji přečtete, vraťte mi ji. Pošlete mi prosím Váš návrh odpovědi Krasinovi,⁴⁸ asi takto:

Gojchbarg, jemuž bylo uloženo prověřit a dokončit Gromanovu práci, stanoví Gromanův rozpočet na 90 (?) miliard *zlatých* rublů a zvyšuje tuto částku na 200 miliard zlatých rublů (přepočítat na zlato) na takovém a takovém základě podle těchto a těchto základních položek atd.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

G. V. ČIČERINOVĚ

14. 12. [1920]

Soudruhu Čičerine! Byl u mě včera Ter-Gabrieljan a také on se zmiňoval o strašném nebezpečí pogromu.

1. 600 000 arménských uprchlíků je prý na pokraji zkázy.

2. Bez Karsu prý hrozí Baku nebezpečí.⁴⁹

Myslím, že by se měl problém č. 1. oddělit od problému č. 2 a v prvním problému poskytnout *veškerou* pomoc.

Co tomu říkáte a co podnikáte v souvislosti s problémem č. 1?

S komunistickým pozdravem *Lenin*

54

TELEGRAM RADĚ
1. PRACOVNÍ ARMÁDY
URALSKÉMU OBLASTNÍMU BYRU
ÚV KSR(b)
VÝKONNÉMU VÝBORU
GUBERNIÁLNÍHO SOVĚTU
V JEKATĚRINBURGU A URALSKÉ
UNIVERZITĚ

Jekatěrinburg, radě 1. pracovní armády,
oblastnímu byru ÚV KSR,
guberniálnímu výkonnému výboru
a Uralské univerzitě

Nařizuji okamžitě uvolnit budovu přidělenou Uralské univerzitě a napříště nenarušovat svévolně činnost univerzity, jinak budou viníci pohnáni před soud.

17. 12. [19]20   Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

55

SPRÁVCI VELKÉHO DIVADLA⁵⁰

[18. 12. 1920]

Nařizuji Vám, abyste nedělal těžkosti a nepřerušoval práci výtvarníka Rodionova, inženýra Smirnova a montérů, kteří na můj příkaz připravují v budově Velkého divadla

mapy o elektrifikaci pro VIII. sjezd sovětů. Práci skončí v neděli. Rozhodně je odtamtud nevyhánějte.*

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

56

A. P. KIZASOVÉ⁵¹

[19. 12. 1920]

Bezpodmínečně se ihned telefonicky spojte s Jenukidzem (případně i s Krestinským) a zajistěte nocleh.

Lenin

Jestliže se Vám nepodaří *dobře* pořídit a okamžitě dostat *nocleh*, pošlete ihned *telefonogram* s mým podpisem
soudruhovi Jenukidzemu
a soudruhovi Krestinskému.

Text:

Dostal jsem takovýto (uvést celý text) telefonogram. Protože jsem zaneprázdněn v komisi⁵², nemohu se o to postarat sám, proto Vás snažně prosím, abyste učinili mimořádná opatření a poskytli ihned *nocleh*.

Lenin

Bezpodmínečně si *osobně* telefonicky prověřte **přímo u nich**, zda jim dali *nocleh*, a neodcházejte od telefonu, *dokud jim ho nedají*.

* Poslední dvě věty jsou napsány Leninovou rukou. *Red.*

ÚŘADOVNĚ
RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ

[21. 12. 1920]

Pověste prosím tuto mapu zde i v místnosti malé rady a rozdejte (ostatní výtisky) *dělnickým klubům v Moskvě*,⁵³ předběžně *se zeptejte* N. P. Gorbunova, zda by nebylo možné *dokreslit na této mapě třeba zelenými čarami a zeleným šrafováním* nynější hranice:

(α) Západní »fronta« (Finsko, Estonsko, Lotyšsko, Polsko, Rumunsko)

(β) Krym

(γ) Gruzie, Ázerbájdžán, Arménie

(δ) Střední Asie, Buchara

(ε) Dálnovýchodní republika

(φ) hranice Dálného východu.

To je zatím vše.

Lenin

N. P. GORBUNOVVI

28. 12. 1920

Soudruhu Gorbunove!

Dnes jsem našel na svém stole přiložený doklad.⁵⁴

Nevím, od koho je.

Tato záležitost mě moc zajímá. Protože trpím nespavostí, cítím se velmi špatně, a proto Vás prosím, podívejte se na to, zkontrolujte, co se v tom udělalo, a napište (je-li to třeba) ještě jednou mým jménem.

Pohovořte prosím *s příslušným členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady*, ukažte mu tento dopis,

projednejte opatření, jak by bylo možné a potřebné pomoci (popřípadě svolajte petrohradské delegáty VIII. sjezdu, dokud jsou tady, a pohovořte s nimi: tohle udělejte bezpodmínečně; existují třeba i jiné možnosti, jak zjistit, co chybí a jak je možné pomoci) a snažte se poskytnout veškerou pomoc.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

59

TELEGRAM L. B. KRASINOVÍ
A N. K. KLYŠKOVÍ

[31. 12. 1920]

Krasinovi a Klyškovi

Soudruzí vás snažně prosí, abyste koupili a přivezli populární příručky praktické elektrotechniky — anglické a americké, celý komplet. Připojují se k jejich prosbě.

Lenin*

60

TELEGRAM PODNIKŮM
VYRÁBĚJÍCÍM ELEKTRICKÉ PLUHY⁵⁵

[31. 12. 1920]

Nařizují vynaložit veškeré úsilí na to, aby objednávka lidového komisariátu zemědělství na 22 elektrických pluhů a na součástky k nim byla vyřízena nejpozději do 1. dub-

* Dolů pod tento text Lenin připsal: »Soudruhu Čičerine! Buďte tak laskav a pošlete tento telegram ještě dnes, 31. 12. Váš *Lenin.*« *Red.*

na 1921. O stavu prací na plnění objednávky telegrafujte každý týden do rady lidových komisařů Gorbunovovi.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

61

N. P. BRJUCHANOVHOVI*

31. 12. 1920

Soudruhu Brjuchanovovi

Soudruh Narimanov poukazuje na velmi naléhavý problém — na krajní nezbytnost přidělit určité množství textilu Ázerbájdžánu.

Svolejte prosím *na zítřek* o tom poradu se soudruhy Narimanovem, Rykovem a Stalinem.

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

62

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

[Koncem prosince 1920]

Soudruhu Kržižanovskému

Nedal by se vypracovat (ne teď, ale po sjezdu⁵⁶ pro Radu práce a obrany, ale *ihned*) praktický plán elektrifikační kampaně. *Etwa***:

* Nahoru nad toto sdělení Lenin zřejmě později připsal: «Brjuchanov se dohodl s Narimanovem.» *Red.*

** — *přibližně. Red.*

1. v každém újezdu postavit *urychleně* nejméně jednu elektrárnu;

2. udělat z tohoto centra povinné středisko *školení*, přednášek, praktických ukázek apod. a nechat tímto školením *projít všechno* obyvatelstvo (začít mládeží, nebo podle volostí atd.);

3. rozvrhnout ihned mezi obyvatelstvo to, co se může okamžitě začít připravovat (mědi je zapotřebí 2 1/2 mil. pudů — rozvrhneme ihned 25 mil. pudů, ať sbírají *dobrovolně* zvony, kliky apod; dále *sloupy* atd.);

4. zahájit přípravné *pozemní* práce *ihned* a rozvrhnout je podle újezdů;

5. mobilizovat bez výjimky *všechny* inženýry, elektrotechniky, všechny absolventy matematicko-fyzikální fakulty aj. Povinnost: týdně nejméně 2 (4?) přednášky, vyškolit *nejméně* (10—50? lidí o elektrině. Za splnění přemii. Za nesplnění zavřít;

6. napsat *ihned* několik populárních brožur (částečně přeložit z *němčiny*) a přepracovat »knihu« (Vaši) na více populárnějších studií pro vyučování ve školách a pro předčítání s výkladem rolníkům.

A kromě toho řadu podrobných opatření k těmto dvěma skupinám.

aa) propaganda a školení

bb) začít provádět ihned a všestranně.

Lenin

63

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

[V prosinci 1920]

G. M.! Napadla mě takováhle myšlenka.

Elektrina se musí propagovat. Jak? Nejen slovem, ale i příkladem.

Co to znamená? Nejdůležitější je popularizovat ji. Pro-

to by se hned teď měl vypracovat *plán*^[66] elektrického osvětlení *každého domu* v RSFSR.

Je to dlouhodobá záležitost, protože ani 20 000 000 (— 40 000 000?) žárovek ani vedení aj. nám ještě *dlo u- ho* nebude stačit.

Ale plán se musí přesto udělat *hned*, třeba i na řadu let.

To za prvé.

A za druhé, je třeba *stručný* plán vypracovat ihned a potom, za třetí — a to je nejdůležitější — je třeba umět vyvolat jednak *soutěžení a jednak iniciativu m a s*, aby se lidé okamžitě pustili do práce.

Nedal by se za tím účelem ihned vypracovat takovýto plán (přibližně)?

1. Všechny volosti (10—15 tisíc) budou vybaveny elektrickým osvětlením během *jednoho* roku;

2. všechny obce ($1/2$ —1 milión, patrně ne víc než $3/4$ miliónu) během *dvou* let;

3. především — čítárna a sovět (2 žárovky);

4. sloupy připravujte *ihned* takovým a takovým způsobem;

5. izolátory připravujte *ihned s a m i* (keramické závody jsou asi jen místní a malé?). Připravujte je *tak a tak*;

6. *měď* na vedení? *Sbírejte ji sami* po újezdu a volostech (jemná narážka na zvony aj.);

7. školení o elektřině provádějte tak a tak.

Nedala by se *taková* věc promyslet, vypracovat a *nařídít dekretem*?

Váš *Lenin*

V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI

[V prosinci 1920]

Dostal jste Semaškův příkaz?⁵⁷

Byl bych velmi rád, kdybyste se do toho *pustil s plnou vervou* a každý týden mi hlásil, *co se fakticky udělal o.*

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE⁵⁸

[V prosinci 1920]

Pošlete to *všem* lidovým komisařům, *telefonicky se s každým spojte* a zeptejte se, zda souhlasí se zařazením do programu rady lidových komisařů; pak *mě informujte.*

E. M. SKLJANSKÉMU

[V roce 1920]

Postavte před *soud* (pro výstrahu) za *rozšiřování nepravdivých zpráv* 1—2 osoby.⁵⁹

K BROŽUŘE BĚLY KUNA⁶⁰

[V roce 1920]

V brožuře se mi líbí autorovo neochvějné revoluční přesvědčení, jeho nezlomná víra v revoluci. Líbí se mi poznámky o straně, jak by měla vypadat. Líbí se mi kritika sociálních demokratů.

Ale brožura má *obrovský* nedostatek — neobsahuje vůbec žádné fakty. To ji oslabuje. Z 55 stran by mělo být 40 stran přesných faktů (dějin soc. dem. strany, revoluce i kontrarevoluce v Maďarsku) — sestavit přehled faktů a 15 stran nechat na hodnocení.

Bez takového přepracování je brožura velmi slabá a k ničemu.

A. D. CJURUPOVI

[V roce 1920]

Cjurupovi

Vladimirov chce odjet do Moskvy, aby podal hlášení. Zakažte mu to, *dokud neodjede do Charkova a nebude ho-vořit se Stalinem.*

Jinak vyostří situaci!!

Zatím si od něho vyžádejte *čísla*, jenom čísla (dosud argumentoval jen slovy); 1. *kde* a 2. *kolik pudů?*

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE⁶¹

[Koncem roku 1920
až začátkem roku 1921]

1. Přečtěte si to.
2. *Bude-li třeba*, řekněte to N. K.*
3. Udělejte všechno, co bude možné, a *řekněte mi*, co chybí k plné spokojenosti.

E. M. SKLJANSKÉMU

[Koncem roku 1920
až začátkem roku 1921]

Musíte vrchního velitele** i Frunzeho*** denně všemožně uhánět (dotírat na ně a prát do nich), aby Antonova a Machna *dorazili a chytili je*.

* — N. N. Krestinskému. *Red.*

** Vrchním velitelem ozbrojených sil RSFSR byl S. S. Kameněv. *Red.*

*** M. V. Frunze, který byl po Vrangellově porážce jmenován velitelem vojsk na Ukrajině a na Krymu, řídil likvidaci Machnových band a dalších skupin banditů na Ukrajině. *Red.*

1921

71

N. P. GORBUNOVOVI

*Ještě jednou soudruhu
N. P. Gorbunovovi*

Soudruhu Gorbunove! Spojte se se Semaškem a M. N. Pokrovským. To je ostuda. Vypracujte po dohodě s *oběma* návrh mé odpovědi⁶⁵ a pošlete mi ho.⁶²

2. 1. 1921 *Lenin*

72

G. V. ČIČERINOVVI

[Nejdříve 3. 1. 1921]

Soudruhu Čičerine!

Řekl bych, že i 30 je hodně. Vždyť Ioffe sliboval, že *nebudeme dávat zlato*, ale jenom koncese.

Myslím, že ani 30 bychom neměli dávat.⁶³

Lenin

G. V. ČIČERINOVĚ

[Nejdříve 4. 1. 1921]

Soudruhu Čičerine!

V zásadě to samozřejmě přípustné je. Ale stojí to za to? Sotva. Výsledek by se prakticky rovnal nule. A »rozhněvat si« kvůli nule Bélu Kuna a soudruhy nestojí za to. Snad by bylo výhodnější *pouze* vyměnit rukojmí za lidové komisaře.⁶⁴

S komunistickým pozdravem *Lenin*

N. P. GORBUNOVĚ

[Nejdříve 5. 1. 1921]

Soudruhu Gorbunove!

Zjistěte, kdo řídí tato střediska.⁶⁵ Moskevský sovět? Který lidový komisariát?

Proveďte to i úředním dotazem **jak** v moskevském sovětu, **tak** v příslušném lidovém komisariátu.

Lenin

N. P. GORBUNOVĚ

[6. 1. 1921]

Soudruhu *Gorbunove!* To všechno je z vesnice Moděnovo (viz rub). Vyšetřete to a *pomozte jim*. Prosí o snížení

povinných dodávek (viz rub). Vyžádejte si vyjádření lidového komisariátu zásobování a dejte mi vědět.⁶⁶

Soudruh, s kterým jsem mluvil:
člen *volostního výboru*
pro všeobecnou pracovní povinnost
Pjotr Kozlov*

Moděново

Vesnice *Moděново*, bogorodská volost *verejského* újezdu v Moskevské gubernii.

Splnili povinné dodávky

sena	2000 — 200	} <i>Dobrovolně odvedli . . .</i>
slámy	200 — 200	
slámy z jařin	110 — —	
obilí	244 — 43	
ovsa	540 — 19	
brambor	115 (asi) — 115	
drůbeže	všechno	
vajec	všechno	
masa	78 pudů — 78 pudů	

Prosba: snížit povinné dodávky u sena a obilí (bojíme se oddílů).

* Celý vzkaz napsal Lenin na obálku dopisu, který dostal. Následující text napsal na rub obálky. *Red.*

N. P. GORBUNOVVI

[6. 1. 1921]

Soudruhu Gorbunove!

1. Dejte to přeložit do němčiny (*dobré němčiny*) a
  2. zjistěte (u Semaška a M. N. Pokrovského nebo jejich *prostřednictvím*), zda by nešlo dodat, že Pavlov nežádal o povolení k odjezdu (je pravda, že by nechtěl odjet?), že mu byly poskytnuty takové a takové výhodné podmínky.
- Protože se může stát, že můj dopis uveřejní, *je velmi žádoucí*, aby tam ten dodatek byl.

Váš *Lenin*P. S. *Všechny* ty dokumenty mi vraťte.

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE

[8. 1. 1921]

Pošlete *tento* telegram⁶⁷ na *Krym*, krymskému revolučnímu výboru pro *Uljanova* (do Simferopolu nebo do místa jeho pobytu) s dodatkem: *podporuji Ordžonikidzeho žádost*.

Lenin

N. P. GORBUNOVOVI

12. 1. 1921

Soudruhu *Gorbunove!* Moc Vás prosím, abyste zatelefonoval guberniální národohospodářské radě (moskevské), elektrotechnickému odboru, všemožně tuto záležitost popohnal a *dovedl ji do konce*, až k její realizaci. Každé zdržení mi hlaste.

Lenin

Přikládám rozpočet inženýra (ze sovchozu Gorki) na to, co bude třeba.

Jestli to v guberniální národohospodářské radě v Moskvě (v elektrotechnickém odboru) nemají, *pošlete jim kopii*.

Nemělo by se zjistit, zda to není přemrštěný požadavek?⁶⁸

*Lenin*P. I. POPOVOVI⁶⁹

Soudruhu Popove!

Jestli jste se dohodli s Gorbunovem, je to výborné.

Pokud jde o první body, myšlenka je dobrá. Já bohužel nemám kdy se tím zabývat, budete se proto muset rozhodnout beze mě.

12. 1. 1921

Lenin

J. M. STĚKLOVOVI

[13. 1. 1921]

Soudruhu Stěklove!

Píšu ve spěchu. Chtěl bych Vám poblahopřát k dnešnímu (13. 1.) *skvělému* článku o sjezdu v Tours.⁷⁰ Analýza vzájemných vztahů guesdovství a rolníků je skvělá. Takto a o tomto byste měl psát víc, případně vydat i brožuru. Možná bude zapotřebí přeložit to do francouzštiny.

Co nejrdečněji Vás zdraví *Lenin*

TELEGRAM D. I. ULJANOVVI

[13. 1. 1921]

Simferopol, krymský revoluční výbor,
pro Dmitrije Uljanova

Dostal jsem kopii Tvého telegramu Semaškovi a kopii jeho odpovědi Tobě. Informuj mě prosím, zda je patrné zlepšení.⁷¹

Lenin

TELEFONOGRAM
A. V. LUNAČARSKÉMU
A J. A. LITKENSOVI

[14. 1. 1921]

Potvrďte mi telefonogramem, že rezoluce z nedávné porady stranických pracovníků školství a osvěty, rezoluce týkající se reorganizace lidového komisariátu, nebudou z rozhodnutí ústředního výboru realizovány, dokud je neprojedná ústřední výbor strany.⁷²

Lenin

N. P. GORBUNOVOVI

[Mezi 16. a 21. 1. 1921]

Soudruhu Gorbunove! Jsem *pro*, že je třeba se *pokusit* jednat *nanejvýš opatrně*. Spojte se telefonicky s . . . * a napište mi pár slov.⁷³

* Okraj dokumentu je utržený. Jde zřejmě o příkaz zatelefonovat předsedovi Nejvyšší národohospodářské rady A. I. Rykovovi. *Red.*

N. P. GORBUNOVVI

[18. 1. 1921]

Soudruhu Gorbunove!

1. K Vašemu písemnému sdělení o sekretariátu. Poho-
voříme si o tom, až se sejdeme. Prozatím se do ničeho ne-
pouštějte.

2. Příkládám dopis *Šklouské*. Přečtěte si ho prosím
a spojte se telefonicky s ÚV (s tajemníky) a lidovým ko-
misariátem zahraničních věcí, že *prosím, a by její*
žádosti vyhověli. Zním tu rodinu, *nemohou* teď
v Rusku *žít*.⁷⁴

3. K elektrickému osvětlení v Gorkách*: přišla mi ješ-
tě žádost z *vesnice Sijanovo* (předali Vám ji?). Ať se ten,
komu to patří, na to podívá, i když je to daleko. Popohá-
níte celou záležitost?

4. Zjistěte prosím — ale sám nedělejte prozatím nic,
dokud se nesejdeme —, zda se *někde* (ÚV, ROSTA, li-
dové komisariáty apod.)

α) soustavně pořizují výstřižky z novin,

β) tyto výstřižky systematicky řadí a nalepují, aby
sloužily pro informaci.

Jestliže se to dělá, podívejte se *jak*, a sdělte mi to.

Jestli ne, domluvíme se, až se sejdeme, jak by se to da-
lo zařídit.

S pozdravem *Lenin** Viz tento svazek, dokument č. 78. *Red*

D. Z. ŠKLOVSKÉ*

[18. 1. 1921]

Milá D. Z. Úplně Vás chápu. *Hned* když jsem s Vaším mužem mluvil, řekl jsem mu, jestli by nebylo lepší odjet do zahraničí. Bylo mi totiž jasné, že z toho u nás (*zejména v Moskvě*) *nic nebude*. Moc mě překvapilo, že nechtěl tuto zjevnou pravdu přiznat.

Teď právě nejsem v Moskvě.⁷⁵ Napsal jsem *Gorbunovovi* (je to skvělý člověk), že ho prosím, aby se mým jménem obrátil na ústřední výbor i na lidový komisariát zahraničních věcí a požádal je o splnění Vaší prosby.** *Bude-li třeba, pohovořte bez ostychu s Gorbunovem* (číslo telefonu přikládám): je to moc hodný člověk.

Srdečně zdravím celou Vaši rodinu a zejména děti.

Lenin

N. P. GORBUNOVVI

[18. 1. 1921]

Soudruhu N. P. Gorbunove!

Prostudujte prosím velmi pozorně materiály soudruha Ejduka,⁷⁶ *pohovořte s ním*

a společně se pokuste zformulovat
konkrétní návrhy.

* Na obálku dopisu Lenin napsal: »Šeremějevská ulice 3, byt 69. Soudr. D. Z. Šklovské (proti podpisu) (od Lenina). *Red.*

** Viz tento svazek, dokument č. 84. *Red.*

Řekněte soudruhovi Ejdukovi, že se nesmírně zajímám o tuto velmi důležitou otázku a je mi líto, že se do toho nemohu teď pustit sám.

Ale když už budou konkrétní návrhy, dám se do toho.
2. Záležitosti malé rady tomu, komu patří.

Váš *Lenin*

87

REDAKCI LISTU PRAVDA⁷⁷

[19. 1. 1921]

Žádám redakci, aby uveřejnila Rudzutakovy teze, jež schválila V. celoruská konference odborů ve dnech 2.—6. listopadu 1920; jsou velmi důležité jako podklady pro diskusi. Přikládám ještě materiál ke sporu o autorství těchto tezí, vzniklému ve stranických kruzích.

N. Lenin

88

DĚLNÍKŮM, MISTRŮM, ZAMĚSTNANCŮM A KOMUNISTICKÉ BUŇCE NA STANICI PROLETARSKAJA (VLADIKAVKAZSKÁ DRÁHA)⁷⁸

20. 1. 1921

Milí soudruzi!

Velice mě potěšila zpráva Vámi vyslaných soudruhů Lavrika, Malikova a Bykova o tom, že jste poslali moskevským pracujícím dar. Z rozhodnutí Vaší plenární schůze

71

jsem dostal od Vašich delegátů fakturu č. 243 na odeslaný náklad 2002 pudů pšenice, 1869 pudů 29 funtů ječmene a 35 pudů mouky — a také podrobnou písemnou zprávu o tom, jak jste v rámci subotniku opatřili sůl, o Vašich subotnicích vůbec i o vaší kulturně osvětové práci.

Nařídil jsem, aby náklad, který nikoli vinou vašich soudruhů uvázl cestou, byl předán lidovému komisariátu zásobování, takže všechny potraviny, které jste poslali, dostanou moskevští dělníci.

Doporučuji Vám, abyste věnovali větší pozornost kulturně osvětové práci a školství. Doufám, že se Vám všechny těžkosti, s nimiž se potýkáte, podaří svorným a společným úsilím odstranit.

Zvláště mě zaujala zemědělská komuna, kterou jste založili. Jedním z hlavních úkolů republiky je dnes rozvoj a zvelebení zemědělství. Potěšila mě zpráva, že se Vám letos podaří obdělat 2200 děsjatin orné půdy a 25 děsjatin pro pěstování zeleniny. Postarejte se o to, aby Vaše komuna byla správně organizována podle požadavků agronomie, a proto Vám radím, abyste si pozvali na pomoc zkušeného agronoma.*

Zejména Vás prosím organizovat práci v komuně tak, abyste *pomáhali* okolním rolníkům a udržovali s nimi ty nejlepší vztahy. Bez takových vztahů a bez konkrétních, praktických hospodářských úspěchů bych komunám moc nevěřil, a tak trochu se jich dokonce bojím.

Posílám vám všem soudružský pozdrav.

V. Uljanov (Lenin)

Je mi velice líto, že jsem nemohl přijmout soudruhu osobně a musel jsem požádat soudruha N. P. Gorbunova, aby je přijal.

* Následující text je napsán Leninovou rukou. *Red.*

BAKURSKÉ VOLOSTNÍ
ORGANIZACI KSR(b)

[21. 1. 1921]

Saratovská gubernie, serdobský újezd, bakurská volost
Bakurské volostní organizaci KSR

Kopie saratovskému guberniálnímu výboru strany
a výkonnému výboru guberniálního sovětu

Milí soudruzi!

Tajemník Vaší organizace soudruh *Turuněn* mi písemně sdělil, že jste se na žádost rolníků usnesli, aby mě soudruh *Turuněn* informoval o kontrarevolučních činech, jichž se ve vaší volosti dopouštějí někteří pracovníci v zásobování, kteří urážejí nemajetné, kradou do vlastní kapsy, vybízejí k pálení samohonky, opíjejí se, znásilňují ženy, provokují orgány sovětské moci apod. Žádáte, abychom my odtud z Moskvy učinili přítrž těmto kontrarevolučním činům. Avšak jeden z nejdůležitějších úkolů místních stranických organizací, tedy i Váš, je bojovat ze všech sil s kontrarevolucí přímo na místě. Vaší povinností a úkolem je spojit se s újezdním výborem strany, a nepomůže-li to, s guberniálním výborem strany, a vymoci si na nich, aby kontrarevolucionáři a darebáci, o nichž píšete, byli zatčeni a odevzdáni revolučnímu tribunálu.

Co jste v tomto směru podnikli?

Ve druhé části dopisu uvádí soudruh *Turuněn* Váš názor, že má-li se sovětská moc dostat z hospodářského rozvratu, musí se po určitou dobu opírat o rolnictvo jako o berle. To je naprosto správné. Mluví se o tom v programu naší strany i v usneseních stranických sjezdů. Na posledním, VIII. celoruském sjezdu sovětů se o povznesení

zemědělství^[59] jednalo velmi podrobně a důkladně a sjezd schválil důležitá konkrétní usnesení^[82], která budete muset u vás dole podle pokynů guberniálních orgánů uvádět v život.

Tato usnesení byla uveřejněna v novinách^[79]. Kromě toho Vám soudruh *Turuměn* přiveze některé další materiály, které dostane v lidovém komisariátu zemědělství, kam jsem ho poslal.

S komunistickým pozdravem.

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

90

N. P. GORBUNOVovi

[21. 1. 1921]

Věc je natolik důležitá, že je třeba vypracovat *přesný* text *směrnice*, kterou podepíše předseda Nejvyšší národohospodářské rady.⁷⁹

Například: začít jednat, ale tak opatrně, abychom se absolutně k ničemu nezavazovali dřív, než ústřední výbor schválí zvláštní usnesení. Cílem je vyjasnit si návrhy.

91

N. P. GORBUNOVovi

Soudruhu Gorbunove!

Dnes bylo schváleno usnesení, abyste sledoval, jak se plní usnesení rady lidových komisařů.⁸⁰

Musíte si to pořádně zorganizovat: mějte vždy po ruce

74

složku nebo tabulku s výčtem *nesplněných* usnesení nebo těch, které je třeba průběžně kontrolovat (plnění).

25. 1. [1921]

Lenin

92

N. P. GORBUNOVVI

Soudruhu Gorbunove! Tenhle Bonč-Brujevič (není to příbuzný, ale jen jmenovec Vl. Dm. Bonče-Brujeviče) je podle všech získaných informací *velmi významný* vynálezce. Věc je *nesmírně důležitá* (noviny bez papíru a bez drátu, neboť budeme-li mít amplión a přijímač, který B.-Brujevič zdokonalil tak, že takových přijímačů můžeme snadno mít *stovky*, bude celé Rusko slyšet noviny čtené v Moskvě).

Naléhavě Vás žádám,

1. abyste vedl tuto záležitost ve zvláštní patrnosti, *volal Ostrjakova a byl v telefonickém styku s Nižním Novgorodem*;

2. abyste dal *urychleně* schválit přiložený návrh dekretu malé radě. Nebude-li rychle dosaženo jednomyslnosti, rozhodně ho připravte pro velkou radu lidových komisařů na úterý;

3. abyste mě dvakrát měsíčně informoval *o postupu* prací.⁸¹

26. 1. [1921] *Lenin*

93

A. I. RYKOVVI

Soudruhu Rykove! Radím Vám, abyste demisi nepřijímal a *nedopustil*, aby dotyčný »přestal plnit své povinnos-

ti«. Larin se na předsedu nehodí. Musí se pro to dnes získat podpora v ÚV.⁸²

26. 1. [1921] *Lenin*

94

N. P. GORBUNOVOVI⁸³

Soudruhu Gorbunove! Zním pisatele už přes dvacet let. Je to velmi oddaný revolucionář. Jeho sestra (nebo dvě?) pracuje u nás, a jak všichni shodně říkají, výtečně a obětavě. Řekl bych, že si pomoc plně zaslouhuje. Moc Vás prosím, abyste se kvůli jeho nervům (je *vyčerpáný*) na něho nezlobil a všemožně mu **pomohl**.

26. 1. [1921] *Lenin*

95

SORMOVSKÉMU ZÁVODU

[26. 1. 1921]

Sormovský závod vyrábí jeřáb na pásovém podvozku, který objednala Správa pro hydraulickou těžbu rašeliny, ale jeho výroba se strašně vleče. Protože je nutné jeřáb v nadcházející letní sezóně vyzkoušet, vynaložte prosím veškeré úsilí, aby byl kompletně v dubnu dokončen a mohl být začátkem května dopraven do elektrárny Elektropredača, kde bude všestranně vyzkoušen; po zjištění, co je na něm třeba zdokonalit, bude možné podle tohoto prototypu přikročit k hromadné výrobě těchto jeřábů.⁸⁴

Lenin

V. P. MILJUTINOV I

27. 1. [19]21

Soudruhu Miljutinovi

Sdělte mi prosím, co jste udělal pro to, aby byl v zahraničí zveřejněn dekret o koncesích⁸⁵, kdy byla zpráva odeslána a co vlastně obsahovala. Doporučuji Vám, abyste využil soudruha Koppa, který je právě v Moskvě, a dokončil, co nebylo v tomto směru uděláno.

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (*Lenin*)

P. S. Sdělte mi laskavě přesné znění telegramů nebo dopisů poslaných do zahraničí a datum jejich odeslání.

N. P. GORBUNOVOVI

Soudruhu Gorbunove! O tomto návrhu jsem teď s Vámi mluvil telefonicky. Prosím Vás, urychlete *celou* záležitost i všechny ty četné návrhy, aby to už dejme tomu v sobotu šlo do malé RLK.⁸⁶

27. 1. 1921 *Lenin*

N. P. GORBUNOVOVI

Dvorec má prý *kolem* 30 děsjatin orné půdy a 130 lesa. Výkonný výbor Saratovské gubernie prý s tím souhlasí. Myslím, že by se to mělo hned předložit malé radě a je-

jím jménem poslat *dotaz* a vyšetřit celou záležitost přímo na místě.⁸⁷

27. 1. 1921 *Lenin*

99

M. N. POKROVSKÉMU
J. A. LITKENSOVI
O. J. ŠMIDTOVI

28. 1. 1921

1. soudruhu M. N. Pokrovskému
2. soudruhu J. A. Litkensovi
3. soudruhu O. J. Šmidtovi

Pošlete mi prosím dnes do osmé hodiny večer:

1. *tištěné* materiály, jež jsou k dispozici (ve zprávách, člancích, brožurách apod.), s textem *platných* zákonů (rezolucí, instrukcí)
o školách prvního
a druhého stupně
2. rovněž o technických školách
3. „ o učňovských „
4. o počtu základních, středních a také vysokých škol;
5. o tom, kolik škol a učilišť různých stupňů a typů je v provozu a kolik jich je uzavřeno nebo mimo provoz;
6. kromě toho, nemáte-li žádné *tištěné* materiály — a nemůžete uvést čísla listů nebo časopisů, kde jsou tyto materiály otištěny —, pošlete mi k uvedeným otázkám *nepublikované údaje*, pokud jsou k dispozici.⁸⁸

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

Š. M. MANUČARJANCOVÉ

[28. 1. 1921]

Obstarejte prosím *Rabočij kraj*, vydávaný v Ivanovu-Vozněsensku (kompletní ročník). (Kroužek *skutečně* proletářských básníků.)

Chválí ho Gorkij	}	Žižin
		Artamonov
		Semjonovskij

VÝMĚNA VZKAZŮ
A POKYNŮ
S M. I. GLJASSEROVOU⁸⁹

[28. 1. 1921]

Vladimíre Iljiči, Stěklv odmítá otisknout »směrnici pro osev«^[16], protože by to zabralo polovinu jeho novin. Žádá, abyste mu *osobně* napsal, jestli na tom trváte.

Gljasserová

Zeptejte se *Muralova*
(kolik je to *petitem*?)

Muralov říká, že *petitem* to zabere pravděpodobně celou stránku. Podle něj je třeba přimět Stěklva, aby to uveřejnil na úkor jiných článků.

Spojte se telefonicky se *Stěklvem*, aby ihned vypočítal *přesně*:

1. Kolik je to stran a sloupců?
2. Totéž — *petitem*.

TELEFONOGRAM VEDOUCÍMU
MOSKEVSKÉHO ODDĚLENÍ
RUSKÉ TISKOVÉ AGENTURY

[28. 1. 1921]

Učiňte opatření a dohlédněte na to, aby přiložená Směrnice k sestavení plánu povinného osevu byla *bezpodmínečně* uveřejněna v Izvěstijích VCIK zítra, 29. ledna t. r.

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

N. P. GORBUNOVovi

Soudruhu Gorbunove! Pošlete to prosím do malé rady (bude se tam přece o této záležitosti jednat?). Vorovskij je starý marxista a bolševik; na jeho znalost lidí plně spoléhám.⁹⁰

29. 1. 1921 *Lenin*

N. P. GORBUNOVovi*

Soudruhu Gorbunove! Prosím Vás 1. přečtete si to; 2. poznamenejte si, co je podstatné; 3. odešlete Nejvyšší národohospodářské radě a lidovému komisariátu zahraničního obchodu; 4. dohlédněte, aby odpověděli, a **urychlete** to; 5. zejména *NB* projekt konzervárny na Sibiři.⁹¹ *Kazí se nám tam maso.* Spojte se s lidovým komisariátem zásobování.

Rozhodně mi odpovězte do 2—3 dnů.

29. 1. [1921] *Lenin*

* Viz tento svazek, dokument č. 122. *Red.*

Je třeba prověřit (dokud je tady Kopp), zda to nejsou podvodníci.

Lenin

105

A. I. GUSEVOVI⁹²

[30. 1. 1921]

Soudruhu Alexandru Iljiči Gusevovi v upomínku na náš rozhovor 30. 1. 1921.

V. Uljanov (Lenin)

106

M. A. KRUČINSKÉMU*

30. 1. 1921

Soudruhu Kručinskij!

Vaše zprávy o lidovém komisariátu zemědělství jsem dostal.⁹³ Přečetl jsem si je a informoval členy ÚV.

My v ústředním výboru jsme jmenováním Osinského udělali, co jsme mohli. Včera byl Osinskij u mě a řekl, že zapojuje do práce řadu dalších soudruhů z venkova, rolníků.

Proč nejste s Osinským spokojen? Celá frakce KSR na VIII. sjezdu sovětů vysoce hodnotila jeho zásluhy o osevnickou kampaň.

Kteří komunističtí pracovníci nejsou s prací spokojeni a proč?

Uved'te prosím konkrétní doporučení a návrhy. My

* Na obálku dopisu Lenin napsal: »Členovi CÚVV Mich. Kručinskému (proti podpisu) (od Lenina).« *Red.*

v ÚV si myslíme, že jsme *v této chvíli* udělali všechno, co se dalo; *čekáme* na výsledky práce nového kolegia lidového komisariátu zemědělství a věříme, že to budou dobré výsledky.

S komunistickým pozdravem *N. Lenin*

107

TELEGRAM PŘEDSEDOVI
RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ
TATARSKÉ AUTONOMNÍ SOVĚTSKÉ
SOCIALISTICKÉ REPUBLIKY*

[31. 1. 1921]

Telegraficky

Předsedovi rady lidových komisařů Tatarské republiky

Kazaň

Za účelem vyměření zvýšeného důchodu žádám, aby bylo urychleně potvrzeno, že náčelník kriminálního oddělení *Nikolaj Golubjatnikov*, který byl 2. března 1920 zabit při plnění služebních povinností, poskytl Sovětskému Rusku mimořádné služby.

Lidový komisař sociální péče *Vinokurov*

Potvrzuji žádost a prosím o rychlou telegrafickou odpověď.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

* Viz tento svazek, dokument č. 153. *Red.*

N. P. GORBUNOVVI

Soudruhu Gorbunove!

Měl byste shromáždit podklady a zjistit, zda by se tu nedalo něčím pomoci dolům. Všechno přebytečné odebrat.⁹⁴

31. 1. [1921] *Lenin*

M. I. FRUMKINOVVI*

1. 2. 1921

Soudruhu Frumkine! Dostáváme (zvenčí i zevnitř) čím dál víc zpráv o naprosto nepřipustné »nezávislosti« Ukrajiny v oblasti působení lidového komisariátu zásobování.

Musíte se *dobrat úplné* pravdy, kterou před námi zjevně tají (zčásti podle všeho bezděčně, což nahrává těm, kteří ji tají *záměrně*). Věc je vážná, my to tak nenecháme; dopátráme se celé pravdy.

Úlohu Pešechonova (ten je horší než kdejaký bělogvardějec), který zjevně vodil za nos ukrajinský ÚV (ještě nevíme, kdo mu to umožňoval, ale dovíme se to), beze zbytku odhalíme.

Vy teď ale *plně odpovídáte* především za to, že *všechno* zjistíte a vyšetříte a *nedáte* se vodit za nos Pešechonovem ani tím, koho Pešechonovové oklamali.⁹⁵

Čekám na odpověď.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

* Viz tento svazek, dokument č. 114. *Red.*

D. B. RJAZANOVVI

[Před 2. 2. 1921]

Soudruhu Rjazanove! Nemáte náhodou v knihovně *soubor všech* Marxových a Engelsových dopisů z novin a z jednotlivých časopisů?

Například Leipziger Volkszeitung z roku 1894 o materialismu?^[107, 108]

Z Vorwärtsu o *Beesleyovi*? (nejsem si jist, zda se píše přesně tak: je to anglický profesor, comtovec, Marxův známý).

A podobně.

Existuje nějaký *katalog všech* Marxových a Engelsových *dopisů*?

Nemohl bych ho dostat asi tak na týden k nahlédnutí, tj. *katalog*?

Váš *Lenin*TELEFONOGRAM PETROHRADSKÉMU
GUBERNIÁLNÍMU VÝBORU⁹⁶

[2. 2. 1921]

Včera Rada obrany rozhodla o nákupu 18,5 miliónu pudů uhlí v zahraničí.⁹⁷ Situaci v zásobování potravinami zlepšíme, neboť jsme se dnes rozhodli dát další dva vlaky na obilí z Kavkazu. Proto si myslím, že Zinovjev může odcestovat.

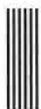
Lenin

D. B. RJAZANOVVI

[2. 2. 1921]

Soudruhu Rjazanove!

Mám k Vám velkou prosbu:

Knížky
vraťte.⁹⁸1. Nevíte náhodou, z *kterých* Engelsových dopisů jsou *podtržené pasáže*?2. Bylo to někde otištěno v plném znění a *kde*?

3. Jestli ano, nemohl byste to vyhledat a vypůjčit?

4. Nemohli bychom *koupit* od Scheidemannů a spol. (je to přece prodejná pakáž) Marxovy a Engelsovy dopisy? nebo koupit fotokopie?5. Je nějaká naděje, že bychom mohli v Moskvě shromáždit *všechno*, co Marx a Engels opublikovali?6. Existuje katalog toho, *co tady už bylo shromážděno*?

7. Marxovy a Engelsovy dopisy (nebo kopie) shromáždíme (my), nebo se to nedá uskutečnit?

S komunistickým pozdravem *Lenin*

A. G. GOJCHBARGOVI

[2. 2. 1921]

Soudruhu Gojchbargu!

Pokud jde o zprávu lidových komisařů, musíte vy (malá rada) věnovat zvláštní *pozornost tomu, jak jsou plněna nejdůležitější usnesení*.⁹⁹

Dnešním palčivým problémem jsou byty v Moskvě. Zařídte, aby malá rada *dvakrát* týdně kontrolovala na základě předložených *zpráv*, kolik domů, bytů a obytných místností bylo *odevdáno* (10 domů musí přece uvolnit).

Také přidělování bytů kontrolujte.

Počet obyvatel Moskvy narůstá se stoupajícím počtem zaměstnanců. Musíte to hlídat; nemělo by se k tomu vydat usnesení?

Pro lidový komisariát, který zvyšuje počet zaměstnanců bez povolení malé rady, stanovit řadu trestů (zákaz zvyšovat stav třeba jen o jediného člověka).

Vypracujte seznam lidových komisariátů, které jsou povinny každý týden snižovat počet zaměstnanců (lidový komisariát vojenství, Nejvyšší národohospodářská rada, lidový komisariát dopravy a některé další). Ostatní mohou zvyšovat stav jen s povolením malé rady.

Lenin

1 1 4

V. N. MANCEVOVI

Soudruhu Manceve!

Na Ukrajině se děje něco nekalého.

Směrnice politického byra (odstranit Pešechonova a *pešechonovovce* z Charkova) je sabotována.

Část členů ukrajinského ÚV sedá Pešechonovovi a pešechonovovcům na lep.

To je jasné. Ale my se nedáme dále klamat.

Vás *osobně* činím odpovědným za tyto úkoly (s podmínkou, že budete udržovat důvěrné, přímé a pravidelné spojení s politickým byrem v Moskvě):

1. sledovat *každý* Pešechonovův *krok*;
2. posílat nám sem výsledky;

3. totéž, pokud jde o všechny pešechonovovce, jejich seznam;

4. dosáhnout, aby byl Pešechonov ihned zbaven místa a poslán do Moskvy.

Ukrajinský ÚV je *úplně* rozklížen. Uvidíme, zda se Vám podaří úkol *náležitě* splnit.

3. 2. 1921

S komunistickým pozdravem *Lenin*

115

TELEGRAM

G. K. ORDŽONIKIDZEMU

Přímou linkou přes Rostov na Donu a do Baku,
Ordžonikidzemu

Doručit prostřednictvím službu konajícího politického
komisaře

Doručení ihned hlásit

Na šifrovaný telegram č. 1225, který Vám Stalin poslal 27. ledna, dosud nepřišla odpověď.¹⁰⁰ Jsme velmi znepokojeni a žádáme Vás, abyste nám bez meškání odpovéděl.

Moskva, Kreml

5. 2. 1921

Lenin

E. M. SKLJANSKÉMU

6. 2. 1921

Soudruhu Skljanskij!

Pošlete mi telegram vojenského komisaře Saratovské gubernie, na nějž reagoval vrchní velitel svou »odpovědí«, kterou jste mi dnes poslal.

Je to odpověď hloupá a místy negramotná.

Formální byrokratická odpověď místo *činu*: banditismus je třeba *zlikvidovat*, a ne to odbývat písemnými odpověďmi.

Ať mi dvakrát týdně *stručně*, co nejstručněji, hlásí *výsledky boje* proti banditismu.

A přesvědčte polní štáb, že je třeba pracovat, a ne si dopisovat.

Kdo je ten »vojenský komisař štábu« Iljušin, jak dlouho je v armádě?

Lenin

E. M. SKLJANSKÉMU*

6. 2. 1921

Soudruhu Skljanskij!

Přikládám další »upozornění«.

Naše vojenské velení hanebně zklamalo, když si nechal utéct Machna (přestože mělo obrovskou početní převa-

* Viz tento svazek, dokument č. 70 a 116. *Red.*

hu a přísný rozkaz chytit ho), a teď projevuje ještě hanebnější neschopnost, když se nedovede vypořádat s hrstkou banditů.

Vyžádejte pro mě *stručnou* zprávu od vrchního velitele (se stručným schématem rozmítnění band a jednotek) o opatřeních k boji proti banditismu.

Jak se využívá plně spolehlivá jízda?

— obrněné vlaky? (Jsou racionálně rozmístěny? Nejezdí *zbytečně* sem a tam a neujíždají chleba?)

— obrněná auta?

— letadla?

Jak a kolik je jich využito?

Obilí i dřevo, všechno jde nazmar kvůli bandám, a my máme miliónovou armádu. Je třeba stůj co stůj pohnout vrchního velitele k činům.

Lenin

118

N. OSINSKÉMU

Soudruhu Osinskij!

Je třeba nařídit, aby se vyšetřilo: kdo je vinen? Pošta? Kancelář? Je to ostudné zpoždění.¹⁰¹

6. 2. [1921] *Lenin*

119

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE

Zatelefonujte Malkinovi (Ústřední agentura pro distribuci tisku), aby mi zopakoval své konkrétní návrhy na organizaci *agentury* v takové formě (*stručně*), abych je

mohl odeslat přímo k posouzení lidovému komisariátu školství a osvěty.¹⁰²

6. 2. [1921]

Lenin

120

M. N. POKROVSKÉMU

[7. 2. 1921]

Soudruhu Pokrovskému

Posílám Vám k posouzení návrhy, které jsem dostal od soudruha Malkina k otázce organizace Ústřední agentury pro distribuci tisku. Zašlete mi prosím Vaše vyjádření a sdělte mi, jaké jsou Vaše představy o této organizaci, aby byla co nejúčelnější (a poskytovala služby *všem* lidovým komisariátům).

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

121

L. B. KRASINOV I

[8. 2. 1921]

1. Kdy napíšete *své* vyjádření o ropě v Baku?
2. Našel jste tady odborníky, kteří to napíšou?
3. V Pitěru? Tichvinskij?¹⁰³

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE

Sekretářce:

1. Pošlete to Rykovovi.
2. Zapište datum odeslání 9. 2. 1921, od *Štejnberga* z Berlína, o *konzervárně*.
3. Napište Rykovovi mým jménem, že žádám o jeho *vyjádření* (stručně) co nejdřív, a současně
4. prosím, aby mi poslal *kopii* své (nebo svého tajemníka) *odpovědi* Štejnbergovi.
5. Sledujte, jak se to všechno plní.¹⁰⁴

9. 2. [1921] *Lenin*

E. M. SKLJANSKÉMU

12. 2. 1921

Soudruhu Skljanskij!

S našimi spoji se dějí neslýchané a neuvěřitelné věci.

Já a Stalin se v *nejdůležitějších záležitostech* nemůžeme spojit s *Ordžonikidzem* a Fomin se *Smilgou*.

Odvolejte se přímo na mě a pošlete spěšný telegram do Rostova na Donu, aby tam ihned jmenovali *odpovědnou osobu*, která bude mít za povinnost *udržovat spojení* s oběma a předávat jejich odpovědi (průběžně) mně, Stalinovi a Fominovi (od obou).

Jestliže se tak nestane, *předám soudu* (nebo se postarám o odvolání a zatčení) zdejší odpovědné osoby. Takový stav nelze trpět.

Lenin

P. S. To už je úplný rozklad nejvyšších kruhů armády!
Neexistuje **spojení** (!!) s takovými činiteli, jako je Smilga a Ordžonikidze!!

124

A. V. LUNAČARSKÉMU

14. 2. 1921

Soudruhu Lunačarskému
Kopie soudruhu Pokrovskému
a soudruhu Litkensovi

Pošlete mi prosím seznam pedagogů se solidními pedagogickými zkušenostmi (a) z obecně pedagogické práce vůbec, (b) z odborného technického vzdělávání — se stručnými poznámkami o jejich publikační činnosti a o tom, jak dlouho pracují v sovětských institucích.

Už jsem o to *několikrát* žádal. Průtahy by se tu neměly trpět.

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

P. S. Zejména žádám informace o řediteli bývalého Těniševského učiliště v Petrohradu Sergeji Pavlovičovi.

125

TELEGRAM REVOLUČNÍ VOJENSKÉ
RADĚ 11. ARMÁDY¹⁰⁵

Ústřední výbor je ochoten povolit 11. armádě, aby aktivně podpořila povstání v Gruzii a obsazení Tiflisu, bude-li ovšem dodrženo mezinárodní právo a zaručí-li se všichni členové RVR 11. armády po důkladném prozkoumání

všech okolností za úspěch.¹⁰⁶ Upozorňujeme, že jsme pro nedostatek dopravních prostředků zůstali bez obilí, a proto vám nedáme ani jediný vlak a ani jediný vagón. Musíme dovážet z Kavkazu jenom obilí a ropu. Požadujeme okamžitou telegrafickou odpověď s podpisem všech členů revoluční vojenské rady 11. armády a také Smilgy, Gittise, Trifonova a Frumkina. Dokud na telegramy všech těchto osob neodpovíme, nic rozhodujícího nepodnikejte.*

14. 2. [1921]

1 2 6

TELEGRAM REVOLUČNÍ VOJENSKÉ RADĚ 11. ARMÁDY¹⁰⁷

[15. 2. 1921]

Ústřední výbor kvalifikuje operace revoluční vojenské rady 11. armády jako místní ochranu povstalců neutrálního pásma před bělogvardějci, kteří hrozí jejich vyhlazením.¹⁰⁸ Vycházejte z tohoto politického charakteru vaší operace ve všech svých veřejných projevech. Od RVR 11. armády samozřejmě očekáváme rázné a rychlé akce včetně dobytí Tiflisu, bude-li to z vojenských důvodů nutné pro skutečnou ochranu neutrálního pásma před dalším útokem. Počítáme s tím, že budete brát naše upozornění zcela vážně. Podávejte denně hlášení.**

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

* Dále Lenin napsal: »Z pověření ÚV Krestinskij.« Pod telegram připsal slova určená zřejmě sekretářce: »Ne, raději držte 2—3 měsíce v přísné tajnosti.« *Red.*

** Dále Lenin napsal: »Z pověření ÚV Krestinskij.« *Red.*

A. G. GOJCHBARGOVI

[15. 2. 1921]

Místopředsedovi malé RLK
soudruhu Gojchbargovi

Tímto Vám zasílám:

1. Výpis z protokolu členské schůze komunistické buňky na dělnické fakultě moskevského Vysokého učení technického z 9. 2.

2. Zprávu komisaře dělnické fakulty VUT z 10. 2.

3. Výpis ze zápisu společné schůze předsednictev komunistických buněk z Institutu dopravního inženýrství a z Petrovsko-razumovské zemědělské akademie a byra komunistické buňky z dělnické fakulty Vysokého učení technického v Moskvě z 23. 1. t. r.

4. Kopii zprávy instruktora odboru kultury Celoruské ústřední rady odborů z 28. 1. t. r.

Doporučuji malé RLK, aby se speciálně věnovala dělnickým fakultám, všestranně prozkoumala jejich situaci a maximálně ji zlepšila.¹⁰⁹

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU KSR(b)

Litkens předkládá organizačnímu byru seznam kandidátů pro *akademické ústředí* (lidového komisariátu školství a osvěty).¹¹⁰ Postupte to prosím politickému byru.

15. 2. [1921]

Lenin

N. N. KRESTINSKÉMU¹¹¹

[16. 2. 1921]

1

Článek jsem nečetl, ale spoléhám na Kameněva (že by nic *škodlivého* nedoporučoval) a jsem pro, aby se to *otisklo zítra*.

Lenin

2

V takovém případě stačí jenom požádat, aby bylo na vysvětlenou uvedeno,

1. že autor nebo autoři píšou *za svou osobu*, nikoli jako úřední osoby;
2. že je to diskusní článek.

130

N. P. GORBUNOVU¹¹²

Soudruhu Gorbunove!

Konečnou úpravu ať provede vědeckotechnický odbor (vypustit bod 5; přepracovat? K bodu 4 doplnit: 3 volení, 4 jmenování, volených kandidátů 8?). A po podepsání to vědeckotechnický odbor pošle Rykovovi, kopii mně.

17. 2. [1921] *Lenin*

N. I. MURALOVVI

[18. 2. 1921]

Soudruhu Muralove! Soudruh Kržižanovskij je u vytržení nad komunistickým dělníkem *Jesinem*, kterého prý znáte i Vy. Podle tvrzení Kržižanovského je to vynikající dělník, montér, velmi užitečný (uplatnil se v práci Státní komise pro elektrifikaci Ruska). Proto ho Kržižanovskij vřele doporučuje za člena *celostátní plánovací komise při RPO*.

V této komisi by podle mého názoru měli být *odborníci*, jak je to pravidlem. Jenom výjimečně *dělník*.

Říkal jsem to Osinskému a chtěl bych znát i Váš názor. Buďte tak laskav a pošlete mi (*po témž doručiteli*) v několika řádcích podrobné vyjádření o Jesinovi, o jeho praxi, přednostech atd.¹¹³

S komunistickým pozdravem *Lenin*

TELEGRAM V. V. ŠMIDTOVI*

18. 2. 1921

Jekatěrinburg

Lidovému komisaři práce Šmidtovi

Odmítl jsem podepsat usnesení o sloučení lidového komisiátu práce a Hlavního výboru pro zavedení všeobecné pracovní povinnosti. V centru i mimo něj považuji za ne-

* Do horní části telegramu Lenin připsal: »Prostřednictvím Skljanského požádat, aby to bylo odesláno přímou linkou a byla zajištěna *co nejrychlejší* odpověď.« *Red.*

zbytné ustanovit a upravit organizační spojení s lidovým komisariátem vnitra a lidovým komisariátem vojenství při zachování péče o všeobecnou pracovní povinnost v rukou lidového komisariátu práce. Postoupím to radě lidových komisařů. Pošlete telegraficky své vyjádření. Jestliže máte námítky, pověřte někoho, aby obhajoval Vaše názory.¹¹⁴

Lenin

133

A. I. SVIDĚRSKÉMU¹¹⁵

[18. 2. 1921]

Jen tolik! Nic špatného na tom není a ani trochu to »ne-snižuje« Frumkinovu prestiž. *Neuvěřejníme to.*

Lenin

134

A. I. SVIDĚRSKÉMU¹¹⁶

[18. 2. 1921]

Ani tady *nevidím* nic špatného, *komisi* uložíme, aby svoje rozhodnutí nejprve *ukázala politickému byru.*

Lenin

N. P. BRJUCHANOVVI

[18. 2. 1921]

Usnesení CÚVV jsem jen přelétl a přiznám se, že *nevidím*, kde je tu problém. Kde je tam zmínka o tom, že **Frumkin** půjde před soud? Nic takového tam není.

Jestli chcete, předložte to politickému byru (ale nejdřív si to pročtěte s chladnou hlavou, zda se neznepokojujete zbytečně).¹¹⁷

V. R. MENŽINSKÉMU

18. 2. 1921

Soudruhu Menžinskij!

Vřele Vám doporučuji doručitele soudruha Eina Rahju, kterého znám ještě z dob před Říjnovou revolucí jako velmi oddaného finského bolševika. Teď je členem ÚV Komunistické strany Finska.

Potřeboval by s Vámi osobně pohovořit o řadě otázek *nanejvýš konspirativního* charakteru. Projevte mu prosím plnou důvěru a všemožně mu pomozte.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

[19. 2. 1921]

Tajné

G. M.!

Prohlédněte si to a vezměte na vědomí. Vraťte tajně ihned.

O plánu píše Miljutin nesmysly.¹¹⁸ Největší nebezpečí je, aby se záležitost s plánem státního hospodářství nezbyrokratizovala.

Toto nebezpečí je veliké. Miljutin ho nevidí.

Velmi se obávám, že Vy sice jdete na věc jinak, *ale také ho nevidíte.*

Jsmo žebráci. Hladoví, zubožení žebráci.

Dokonalý, ucelený, opravdový plán pro nás teď = »byrokratická utopie«.

Nepachtěte se za ní.

Nesmíme ztrácet ani den, ani hodinu a musíme ihned, bod po bodu, *určit to nejdůležitější*, minimální počet podniků, a *ty vybudovat.*

Pohovoříme si o tom osobně před Vaším referátem. *Promyslete si to.*

*Lenin*L. B. KRASINOV I^[39]

19. 2. 1921

Soudruhu Krasine! Byl u mě Šklovskij. Škoda, že se opozdil. Už jste tu nebyl.

Vynasnažte se mu sehnat místo v Berlíně. Nechci in-

tervenovat za »post« pro něho, pouze za možnost žít v zahraničí: *jeho rodina o to prosí. Tady žít nemohou.*

S pozdravem *Lenin*

139

G. L. ŠKLOVSKÉMU

20. 2. [1921]

Soudruhu Šklovskij!

Mluvil jsem včera osobně s Ležavou. Řekl, že o ničem neslyšel. Slíbil, že si s Vámi pohovoří.

Kromě toho jsem také včera poslal dopis Krasinovi o Vás (po někom, aby ho dopis zastihl v Rize).

Jestliže se nedomluvíte (nebo jste se nedomluvili) s Ležavou, napište mi pár slov (osobně od toho a toho), abych mohl zjistit příčiny překážky, pokud nějaká překážka existuje.

Váš *Lenin*

140

N. P. GORBUNOVVI

21. 2. 1921

Soudruhu Gorbunove!

Je tady *Martens*, náš bývalý zástupce v Americe.

Je třeba mu pomoci. Přijměte ho ještě dnes. Najdete ho v Luxu za pomoci mých telefonistek.

1. Učebnice elektrotechniky pro *GOELRO*.¹¹⁹ Zatelefonojte Kržižanovskému.

2. V záležitosti amerických dělníků (v Rusku) **Anikstovi.**¹²⁰

3. Ve věci návštěvy závodů a továren

{ ? Vyjasnit prostřednictvím Rykova. }
{ ? Přes koho to zařídit. }

4. Ve věci skupin technické pomoci pro nás založených v Americe

(přes vědeckotechnický odbor?

Nebo ještě přes Nejvyšší národohospodářskou radu a lidový komisariát zahraničního obchodu?

Je třeba zjistit, přes koho to zařídit).

5. Přesídlení různých osob a skupin z Ameriky k nám (velmi *opatrně*. Neexistuje komise pro řešení této otázky?¹²¹).

Lenin

141

G. V. ČIČERINOV I

[Nejdříve 21. 2. 1921]

Soudruhu Čičerine! Nepřimlouvám se za vysoké funkce pro soudruha Šklovského. Znáte ho z práce v lidovém komisariátu zahraničních věcí.

Prosím Vás však, abyste urychlil jeho odjezd do zahraničí, neboť jeho žena se bojí, že děti tady nevydrží. Zním celou tu rodinu ještě z emigrace a myslím, že tyto obavy jsou oprávněné. Ta rodina tady žít nemůže. Musí za hranice.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

TELEGRAM I. N. SMIRNOVOVI

[21. nebo 22. 2. 1921]

Postupuji Vám toto sdělení Skljanského¹²² jako odpověď na Vaše depeše. Informujte mě prosím častěji o bandách, o opatřování potravin a zásilkách obilí.

Lenin

SODRUHŮM I. M. GUBKINOVĚ,
A. I. CEVČINSKÉMU, I. N. STRIŽOVOVI,
N. N. SMIRNOVOVI¹²³

23. 2. 1921

V souvislosti se zprávami zaslányi Hlavní správě ropného průmyslu, že ropné vrty byly zatopeny a že hrozí katastrofa, vás prosím, abyste mi sehnali pokud možno ještě dnes všechny materiály (knihy, časopisy, zprávy aj.), které máte po ruce, o zahraničních zákonech nebo místních nařízeních o trestních postizích těžařů, jestliže nechají vrty otevřené, neutěsněné, racionálně je nevyužívají *apod.*

Buď mi pošlete přímo zákony, nebo — pokud je nemáte po ruce — mi uveďte příslušné knihy, časopisecké články či informativní příručky, abych si je mohl vyhledat v knihovnách.

Odpovězte mi ještě dnes telefonicky.

Předseda RLK *Lenin*

TELEGRAM CH. G. RAKOVSKÉMU*

[24. 2. 1921]

Šifrovaně Rakovskému

Charkov, Rakovskému. Na Vaše č. 672

Vzhledem k neobyčejně těžké zásobovací situaci v centru považuji za nutné: tři čtvrtiny poslat sem, čtvrtinu nechat ukrajinským městům a dělníkům; rolníkům za každou cenu poskytnout maximální možnou náhradu; jestli nic nemáme, musíme nakoupit v zahraničí za zlato nebo za ropu. Nesouhlasíte-li s tím, navrhněte rolníkům ještě nějakou úlevu, ale nezapomeňte, že prožíváme zoufalou a přímo nebezpečnou zásobovací krizi.¹²⁴

Lenin

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

25. 2. [1921]

Soudruhu Kržižanovskij!

K Státní plánovací komisi.

1. Její celkové složení — dohodneme, až přijedete. To není obtížné.

2. Ústřední výbor rozhodl, aby byl Larin prozatím ponechán. Je to velmi nebezpečný člověk, neboť svou povahou znemožňuje jakoukoli práci, *strhává na sebe moc*,

* Na horní okraj dokumentu Lenin napsal a pak škrtl: »Soudruhu Cjuro! Co říkáte mému návrhu odpovědi? 24. 2. *Lenin.*« *Red.*

ignoruje všechny předsedy, *vyhání odborníky*, vystupuje (*aniž k tomu má sebemenší právo*) jménem »strany« atd.

Na Vaše bedra padá těžký úkol, abyste si Larina podrobil, ukáznil ho, zkrotil. Mějte na paměti: jakmile »začne« vybočovat z přípustných mezí, utíkejte ke mně (nebo mi pošlete dopis). Jinak Larin převrátí *celou* plánovací komisi vzhůru nohama.

3. Musíte ve *Státní plánovací komisi* vytvořit *co nejpevnější* předsednictvo (rozhodně *bez Larina*), tak aby Vám organizátoři a pevní lidé (kteří se dokážou postavit Larinovi tvrdě na odpor a dovedou *neochvějně* vykonávat těžkou práci) *pomáhali* a *uvolnili* Vás z práce *administrativní* (v ústředním výboru se poukazovalo na to, že Vy ostatně nejste žádný administrativní pracovník). Předsednictvo by snad mohli tvořit dva Vaši zástupci, jeden tajemník apod. Vy musíte být »duší« celé věci a *ideovým* vedoucím (zejména uvolňovat z funkcí, odvolávat *netaktní* komunisty, kteří by mohli odpudit odborníky) . . . Vaším úkolem je vyhledat, vytáhnout, *získat pro práci* schopné organizátory a administrativní pracovníky (jako je Osadčij apod.) — poskytnout *ústřednímu výboru KSR* možnost, údaje, materiál, aby je mohl posoudit.

4. GOELRO jako instituci musíte podle mého názoru ustavit jako *subkomisi* Státní plánovací komise. Budete současně i předsedou této subkomise.

5. Subkomisí budete muset vytvořit celou řadu: o tom si pohovoříme, až budete mít jejich plán.

6. Mimořádně důležitá musí být subkomise

studijní

kontrolní

a

»spojovací«, koordinační

návrhová,

kteřá bude předkládat návrhy na změny

běžných hospodářských plánů (v současné době na rok 1921).

Do této subkomise rozhodně dejte Larina, ale 1. ne jako předsedu, ne jako místopředsedu, ani jako tajemníka; 2. jako protiváhu *k němu* tam dejte řekněme Seredu coby vzorný příklad vyrovnaného, nefantazírujícího a klidného pracovníka.

7. Navrhuji promyslet takovýto plán (považuji jej za neobyčejně důležitý): uložit *několika* lidem, členům *Státní plánovací komise*, aby soustavně předkládali buď této komisi, nebo *subkomisi* (*viz bod 6*) *zprávy a články* o tom, jak různé resorty (v různých guberniích, újezdech, svazech, podnicích atd.) plní běžné hospodářské plány, porovnávat v nich tato plnění za různá léta a uveřejňovat je v listu *Ekonomičeskaja žizň*. (Považuji za nesmírně důležité, aby rozhodně *Larin* a rovněž i *Sereda*, *Popov* a *Strumilin* byli *oficiálně* pověřeni zvláště pečlivě sledovat fakty a číselné údaje o *skutečném* plnění našich hospodářských plánů a *uveřejňovat* je soustavně v listu *Ekonomičeskaja žizň*, aby je veřejnost mohla kritizovat a kontrolovat. Touto prací lze pověřit i *dva až tři* odborníky. Každý ať rozhodně odpovídá individuálně za studium faktů i za kontrolu; a ať u každé této speciální práce sedí *dvě* osoby, nezávisle na sobě, aby tu byla vzájemná kontrola a mohly se vyzkoušet různé metody rozborů, přehledy atd.)

Přemýšlejte o tom všem, a až přijdete, *párkrát* si o tom pohovoříme.

S pozdravem *Lenin*

TELEGRAM CH. G. RAKOVSKÉMU*

25. 2. 1921

*Přímou
linkou**Charkov*
Rakovskému

Vyřídte prosím můj nejsrdečnější pozdrav V. celoukrajinskému sjezdu sovětů a přání vynikajících úspěchů v práci.

Ať žije trvalý svazek chudých rolníků a dělníků na sovětské Ukrajině!

Lenin

N. P. GORBUNOVU

[25. 2. 1921]

Nevolal jsem ho já, ale Gorkij. Přijmout ho teď bohužel nemohu. Přijměte ho Vy a pohovořte s ním všeobecně (zejména co nejpodrobněji o Grozném a Baku, o ropném průmyslu, hrozícím zatopení atd. apod.).¹²⁵

Lenin

* Viz též Pozdrav V. celoukrajinskému sjezdu sovětů (V. I. Lenin, Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 380). *Red.*

A. B. CHALATOV OVI

Chalatovovi: Musíte předložit radě lidových komisařů návrh usnesení o opatřeních, jak zlepšit, zintenzívnit a urychlit mletí prosa v Moskvě.¹²⁶

26. 2. [1921] *Lenin*

N. A. SEMAŠKOVI

28. 2. 1921

Soudruhu Semaškovi
Nikolaji Alexandroviči!

Je u mě soudruh Ivan Afanasjevič *Čekunov*, velmi zajímavý pracující rolník, který osobitým způsobem propaguje základy komunismu.¹²⁷

Ztratil brýle, zaplatil za *šmej* 15 000 rublů! Nemohl byste zařídit, aby dostal dobré brýle?

Pomozte mu prosím Vás a požádejte svou sekretářku, aby mi sdělila, *zda se to podařilo*.

Váš *Lenin*

A. D. CJURUPOVI

[V únoru 1921]

Soudruhu Cjurupo! Z Vašich čísel vyplývá, že k 1. 2. máme 40,3 potravinářských obilovin + 5,4 obilovin na kroupy = 45,7.¹²⁸

K 1. 3. to bude pravděpodobně kolem 48.

K 1. 4. pravděpodobně *přinejmenším* 50.

1. 4.—1. 9., to je pět měsíců. $50 : 5 = 10$.

Z tohoto přibližného výpočtu je vidět, že pro Rusko, pro RSFSR (bez Ukrajiny), je naprosto reálné úplně zrušit od 15. 3. nebo od 1. 4. povinnost odvádět všechny přebytky a do 1. 9. nebo do 15. 8. *vyzkoušet nový způsob*.

Co tomu říkáte?

151

A. D. CJURUPOVI

[V únoru 1921]

Ne, mýlíte se; já jsem Kameněvovi neřekl *o podstatě věci* ani slovo.

Vaše kolegium se ráno zbytečně rozčilovalo: málo je držíte na uzdě a moc jim dovolujete mluvit.

Ale Sviděrskij mluvil včera hlouposti: místo toho, aby řekl »obilí není, *protože ho nevozí*«, začal přesvědčovat, že »není takový hlad, jak se říká«. Sviděrskij je milý chlapec, ale někdy je s pravdou na štíru.

152

N. P. GORBUNOVOVI

[Koncem února
až začátkem března 1921]

Před hodinou jsem mluvil s Cjurupou, který mi řekl

1. že dělá mimořádná opatření
2. že dostal hodně telegramů z Ufy, Vjatky a jiných měst o nakládce obilí a započaté expedici do Pitěru¹²⁹ a
3. že tyto telegramy *už* poslal telegraficky do Pitěru.¹³⁰

N. P. BRJUCHANOVVI

Soudruhu Brjuchanove! Vydejte prosím příslušný telegrafický pokyn a zařídte, aby mi poslali kopii Vaší depeše zároveň s těmito doklady.¹³¹

1. 3. [1921] *Lenin*

N. OSINSKÉMU

1. 3. 1921

Soudruhu Osinskij!

Mluvil jsem včera s Ivanem Afanasjevičem Čekunovem. Ukázalo se, že u mě byl už v roce 1919, když šlo o sjezd pracujících rolníků. Ted' říká, že by se raději mělo začít *oblastními*.

Sympatizuje s komunisty, ale do strany nevstupuje, protože chodí do kostela, je to křesťan (obřady prý neuznává, ale je věřící).

Zvelebuje hospodářství. Projel celou Nižněnovgorodskou a Simbirskou gubernii. Tvrdí, že rolníci ztratili důvěru k sovětské moci. Dalo by se to napravit daní? ptám se ho. Myslí, že ano. V jeho újezdu se mu podařilo za pomoci dělníků nahradit špatnou sovětskou moc dobrou.

Chceme-li získat zpátky důvěru rolnických *mas*, musíme se takových lidí *všemožně držet*. To je *hlavní* politický úkol, který nesnese odkladu. Moc Vás prosím, abyste se nedal příliš strhnout »aparátnickým« hlediskem, nepřipouštějte si ho příliš. Věnujte *větší* pozornost politikému postoji k rolnictvu.

Myslím, že by bylo třeba hned ted' »chytit« Čekunova, tj. získat ho, aby šel *k nám* pracovat. Jak to udělat? To je

třeba promyslet. Co kdybychom ihned vytvořili (či lépe řečeno přikročili k vytvoření) »radu pracujících rolnictva«, nebo »radu bezpartijních rolníků« (tento název by byl asi obezřetnější, neboť by vylučoval brát takové lidi, které Čekunov označil za »syčící«, tj. vyložené kulaky a nepřátele sovětské moci). Jmenujme ihned Čekunova zmocněncem lidového komisariátu zemědělství pro vytvoření (nebo přípravu) takové instituce. Uložme mu ihned, aby spěšně zajel do Simbirské gubernie (potřebujeme poradce a prostředníka z gubernie, která má *přebytky* obilí, nebo raději dva prostředníky), a dejme mu za úkol, aby nám přivezl ze Simbirské gubernie (má tam známé) staršího **bezpartijního** rolníka, Rusa, zemědělce, *stojícího na straně pracujících rolníků a dělníků*, žádného »syčícího«. Najdeme ještě jednoho. Ať je to raději trojka: Čekunov + Simbirčan + ještě jeden z neobilnářské gubernie. Udělejme z této trojky »veteránů« (bylo by velmi dobré, kdyby všichni byli *jak* nestraníci, *tak* křesťané), ihned buďto členy kolegia s *poradním* hlasem, nebo jádro »rady bezpartijních rolníků«, či jiného takového sdružení. Je třeba to udělat rychle, ihned (Čekunov chce pozítří odjet).

Kujte železo, dokud je žhavé. Odpovězte mi.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

155

V. V. FOMINOV¹³²

[1. 3. 1921]

Soudruhu Fominovi

1. Jaká opatření byla přijata k urychlení a kontrole pohybu sedmi ucelených dálkových vlaků?

2. Kde jsou dnes?
3. Je uvolněna trať Omsk—Čeljabinsk?
4. Kolik vagónů s obilím bylo přepraveno [přes] Rostov na Donu za poslední dny?
5. Omsk?

156

V. V. FOMINOV I¹³³

2. 3. 1921

Soudruhu Fomine!

Přečtěte si prosím pozorně přiložený dopis a vraťte mi ho. Očekávám od Vás stručné vyjádření, zejména ke dvěma bodům:

1. nebezpečí nové zácpy na Jihovýchodní dráze,
2. nebezpečí podpálení mostu na Uralu.

Je třeba učinit **mimořádná** opatření.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

157

N. N. KRESTINSKÉMU

Soudruhu Krestinskij! Pošlete mi prosím, nebo pověřte některého člena Vašeho kolegia, aby mi poslal *stručné* vyjádření k tomuto plánu.¹³⁴ Tyto doklady mi prosím vraťte.

2. 3. [1921] *Lenin*

L. D. TROCKÉMU

[3. 3. 1921]

Soudruhu Trockij!

Tohle Vám posílám pro informaci.¹³⁵ Jsou to moc zajímavé věci. Myslím si, že ukrajinští komunisté nemají pravdu. Fakty vyznívají nikoli proti dani, nýbrž pro posílení vojenských akcí k *úplné* likvidaci Machna apod.

*Lenin*MALÉ RADĚ
LIDOVÝCH KOMISAŘŮ

Podle mě by se mělo povolit dovézt si *větší* množství.¹³⁶

Máte přehnané obavy ze spekulace.

Cožpak je to takové neštěstí, když budou jednotlivci vyměňovat věci za chleba? Rolníci tak získají obuv a oblečení. Spekulace *ve velkém* se musíme obávat, *profesionální* spekulaci nesmíme připustit. Ale *dovážení* věcí do chudého Ruska by se mělo podporovat, a ne ztěžovat.

Přezkoumejte to prosím.

3. 3. 1921

Lenin

A. I. RYKOVŮVI,
 N. P. BRJUCHANOVŮVI,
 V. V. FOMINOVŮVI, A. O. ALSKÉMU,
 G. V. ČIČERINOVŮVI¹³⁷

[3. 3. 1921]

Předsedovi Nejvyšší národohospodářské rady
 Náměstkovi lidového komisaře zásobování
 soudruhu Brjuchanovovi
 Náměstkovi lidového komisaře dopravy
 soudruhu Fominovi
 Náměstkovi lidového komisaře financí
 soudruhu Alskému
 Lidovému komisaři zahraničních věcí
 soudruhu Čičerinovi

Posílám Vám zápis č. 13 a program zasedání Rady zahraničního obchodu z 28. února. Upozorňuji Vás, že takovou nedbalost nelze v žádném případě trpět.

Žádám Vás o okamžité vysvětlení, co způsobilo takovou nedbalost a jaká opatření jste učinili, aby se to příště nestalo.

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

E. M. SKLJANSKÉMU

3. 3. 1921

Soudruhu Skljanskij!

Soudruh Kondratij Jemeljanov, rudoarmějec (adresa: 16. armáda, 1. samostatná ženijní rota 5. střelecké divize), žádá, abychom ho odvolali od jednotky a povolili mu studium na *Vojenské technické akademii* v Petrohradu (Sadová 4).

22. 3. 1920 ukončil studium na vojenské střední odborné škole a po absolvování byl odvelen na západní frontu.

Teď, když je na frontách prozatím klid, chtěl by pokračovat ve studiu.

Soudruha Kondratije Jemeljanova i celou rodinu Jemeljanovových osobně znám (patří k nejlepším petrohradským dělníkům-bolševikům »staré gardy«), a proto Vás prosím (pokud nemáte zvláštní výhrady), abyste vyhověli žádosti soudruha Kondratije Jemeljanova a vydali příslušné pokyny.

Buďte tak laskav a několika slovy mi odepište.¹³⁸

S komunistickým pozdravem *Lenin*

POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b)

3. 3. 1921

Posílám vám zápis (č. 55) ze zasedání byra frakce Celoruské ústřední rady odborů z 3. 3. 1921 a doporučuji:

1)) bod »g« **zrušit** (protože se v *těchto dnech* sejde

sjezd strany, takže tyto a jiné takové otázky bude třeba řešit *tam*),

2)) k bodu »m«

se usnést:

»Postoupit sjezdu strany.«¹³⁹

Považuji za nutné rozhodnout to *telefonicky*, neboť není sporu o tom, že před sjezdem strany a bez něho nelze žádná usnesení dělat. Je jasné, že si nesmíme dovolit vyvolávat paniku pro nic za nic.

Lenin

163

M. N. POKROVSKÉMU¹⁴⁰

[Nejdříve 4. 3. 1921]

Mám o tom značné pochybnosti a myslím, že by se to mělo raději předložit politickému byru ÚV. (Zjistěte ještě, pro které katedry nebo předměty.)

164

L. B. KAMENĚVOVI

5. 3. 1921

L. B.!

Podle mého názoru by měl moskevský výbor vydat k tomu oběžník (důvěrný?) proti pomlouvačům, kteří pod rouškou »kritiky«¹⁴¹ vznášejí falešná obvinění, místo aby se obrátili na kontrolní komisi.

Lenin

G. V. ČIČERINOVÍ
A L. M. KARACHANOVÍ¹⁴²

Soudruhům Čičerinovi a Karachanovi

Vyjáďřete se k tomu prosím a oba dokumenty mi vraťte.¹⁴³ Upozorňuji lidový komisariát zahraničních věcí, že je *naprosto nepřijatelné*, aby *obcházel* usnesení rady lidových komisařů (pomocí »paralelního« aparátu nebo komise pod *jiným* názvem nebo záminkou). Mám podezření, že lidový komisariát zahraničních věcí *fakticky obchází* usnesení RLK. Varuji vás před tím. Žádám *zcela jednoznačné* vyjádření, bez vytáček, bez zamlčování.

7. 3. [1921] *Lenin*

A. D. CJURUPOVI

[8. 3. 1921]

Soudruhu Cjurupo! Naši komisi¹⁴⁴ svoláme pravděpodobně dnes večer (během dne, po zahájení,¹⁴⁵ to sotva stačíme, i když se o to budeme snažit).

Těžištěm je »oběh«, volný hospodářský oběh zboží pro rolnictvo.

Vy jste to dost dobře nepochopil, když jste vystoupil proti Rakovskému (já jsem nestačil vznést námitku). Podstata věci spočívá v tom, abychom dokázali rozhybat *oběh*, směnu (vývoz z jihu do zahraničí i *výměnu se závoďy*). Jinak nastane krach.

NB ||| *Přemýšlejte o tom a najděte doplňující formulaci.*

NB

2. dejte si ihned předložit číselné údaje: kolik obilí jsme vykoupili v lednu 1921 a v únoru (pokud nejsou za celý únor, pak alespoň za třetinu nebo dvě třetiny února) 1921. Kolik je dovezeného a kolik celkem.

Lenin

167

G. V. ČIČERINOVÍ

[9. 3. 1921]

Soudruhu Čičerine!

Jsem velmi znepokojen, že Turci oddalují podepsání dohody o Batumi, a tím získávají čas, dokud jejich vojska nedorazí k městu. Nesmíme jim takové průtahy dovolit. Zvažte toto opatření: přerušil byste konferenci na půl hodiny, abyste mohl pohovořit se mnou, a Stalin by zatím otevřeně promluvil s tureckou delegací, aby se celá záležitost vyjasnila a byla ještě dnes uzavřena.¹⁴⁶

Lenin

168

L. B. KAMENĚVOVI A J. V. STALINOVÍ

Kameněvovi a Stalinovi

Věnujte prosím pozornost zprávám Dzeržinského o situaci na Sibiři. Je tu mimořádně velké a hrozivé nebezpečí, že se naši nedokážou se sibiřskými rolníky dohodnout. Čuckajev je přes všechny své dobré vlastnosti bezpochy-

by slabý, vůbec se nevyzná ve vojenských věcech, takže při sebemenším zostření tam může dojít ke katastrofě. Myslím, že by se mělo zvážit, zda bychom neměli vyslat na Sibiř nejpozději začátkem léta Iv. N. Smirnova. Ten se samozřejmě bude zuby nehty bránit, ale nenajde-li se nikdo jiný, kdo by znal Sibiř i vojenství a kdo by si určitě dokázal zachovat v těžké situaci rozvahu, pak myslím, že bude naprosto nevyhnutelné vyslat jeho.¹⁴⁷

9. 3. 1921 *Lenin*

169

A. I. RYKOVU

10. 3. 1921

Soudruhu Rykovovi

Kopie soudruhu Cjurupovi a soudruhu Rakovskému

Využijte prosím přítomnosti soudruha Rakovského v Moskvě a poradte se s ním a se soudruhem Cjurupou o možnosti a způsobech, jak prakticky zainteresovat na jedné straně rolníky a na druhé straně domácí výrobce a tovární dělníky na směně (kterou by pokud možno převážně organizoval stát) zemědělských výrobků za výrobky průmyslové. Takovou poradou je třeba svolat velmi rychle.

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

J. V. STALINOVÍ A L. B. KAMENĚVOVI

[10. 3. 1921]

Stalinovi a Kameněvovi

Ted' jsem mluvil se Zinovjevem. Říká, že se vyplatí posílat buď *řadové vojáky*, kteří se začlení do jednotek, nebo osobnost, jako je *Vorošilov* (je-li možné ho dát). Ten by byl velmi užitečný.¹⁴⁸

Nemá cenu posílat lidi jiného typu, protože obyčejný delegát bude nanic.

Dávám Vám to na vědomí.

Lenin

A. G. GOJCHBARGOVI¹⁴⁹

Malé radě

Soudruhu Gojchbargu! Přečtěte si tento dopis představitele sovětské Gruzie a zejména to, co jsem *podtrhl* (s. 3).

Je třeba *ihned*

1. vyhlásit *zákaz* vysílání (bez povolení malé rady), a povolení dávat *velmi obezřetně*,¹⁵⁰
2. *soustavně* kontrolovat, jak se to plní.

12. 3. [1921] *Lenin*

ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA
ÚV KSR(b)

Navrhuji: v zásadě schválit a uložit lidovému komisariátu zahraničního obchodu, aby v jednání pokračoval¹⁵¹, ale tak, aby 1. nedělal konečné rozhodnutí bez politického byra (které si musí vyhradit právo zamítnuti); 2. aby se postaral o získání podobné půjčky za lepších podmínek od jiného (italského) navrhovatele.

Lenin 13. 3. [1921]

A. D. CJURUPOVI¹⁵²

[15. 3. 1921]

Proč stále mlčíte o tom, *do jakého termínu* (do 1. 10.? do 1. 11. atd.) chceme žádat zaplacení daně?

Není podstata právě v tom?

Řeknete to snad ve svém projevu?

N. A. SEMAŠKOVI

[Nejdříve 16. 3. 1921]

Soudruhu Semaško!

(1) Buďte tak laskav a jmenujte někoho (nejraději *známého* lékaře, který zná *cizinu* a je v *cizině známý*), kdo by

mohl zařídít pobyt v zahraničí, v Německu (pro Cjurupu, Krestinského, Osinského, Kurajeva, *Gorkého*, *Korolenka* a další). Je třeba se *šikovně* dotázat, požádat, zagitovat, napsat do Německa, poskytnout pomoc *nemocným* atd.

Udělejte to co *nejprecizněji*
(pečlivě).

(2) Pošlete *nejlepšího* lékaře, aby *prohlédl* N. I. Bucharina (zejména *srdce*), a sdělte mi výsledek.

Lenin

175

TELEGRAM
PETROHRADSKÉMU VÝBORU
OBRANY

[17. 3. 1921]

Petrohrad
Výbor obrany

Je-li to jen trochu možné, důrazně žádám okamžitě vyslat do Moskvy Vorošilova, Baranova a Zatonského. Informujte nás prosím o termínu jejich odjezdu.

Lenin*

* Na telegramu je také podpis M. V. Frunzeho napsaný Lenínovou rukou. *Red.*

WASHINGTONU VANDERLIPOVI

Moskva 17. března 1921

Mr. Washingtonu B. Vanderlipovi

Velectěný pane,

děkuji Vám za Váš milý dopis ze 14. t. m. Jsem velmi rád, že se prezident Harding staví k našemu obchodu s Amerikou příznivě. Víte, jaký význam přikládáme našim budoucím obchodním stykům s USA. Plně si uvědomujeme, jakou úlohu hraje v tomto směru Váš syndikát a jak důležité je Vaše osobní úsilí.¹⁵³ Vaše nové návrhy jsou neobyčejně zajímavé, a proto jsem požádal Nejvyšší národohospodářskou radu, aby mě v krátkých intervalech informovala o průběhu jednání. Ujišťuji Vás, že každý rozumný návrh budeme velmi pozorně zvažovat.* Naše úsilí se soustřeďuje hlavně na výrobu a obchod, takže Vaše pomoc má pro nás obrovský význam.

Budete-li mít stížnost na některého úředníka, pošlete ji laskavě příslušnému lidovému komisariátu, který případ vyšetří, a bude-li to nutné, dá mi o tom vědět. Nařídil jsem již zvláštní šetření o osobě, o níž se zmiňujete ve svém dopisu.

Sjezd komunistické strany mi zabral tolik času a fyzicky mě tak vyčerpál, že jsem teď velmi unaven a necítím se dobře. Omluvte mě laskavě, že se nyní osobně nemohu s Vámi sejít. Požádám soudruha Čičerina, aby s Vámi v brzké době pohovořil.

S přáním úspěchu Váš oddaný
Vl. Uljanov (*Lenin*)

* Viz tento svazek, dokument č. 181. *Red.*

РОССИЙСКАЯ
ФЕДЕРАТИВНАЯ
СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЯ
СОВЕТСКАЯ РЕСПУБЛИКА.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ
СОВЕТА
НАРОДНЫХ КОМИССАРОВЪ.

Москва, Москва
111. 1921/2.
№

Moscow March 17 1921.

Mr Washington B. Vanderlip

Dear Sir,

I thank you for your kind letter of 14-th inst., & am very glad to hear of President Harding's favourable views as to our trade with America. You know what value we attach to our future American business relations. We fully recognize the part played in this respect by your judicious & also the great importance of your personal efforts. Your own proposals are highly interesting & I have

První strana Léninova dopisu Washingtonu Vanderlipovi
ze 17. března 1921

Zmenšeno

A. A. IOFFEMU

17. 3. 1921

Milý soudruhu Ioffe! S velkým zármutkem jsem si přečetl Váš velmi vzrušený dopis z 15. 3.¹⁵⁴ Vidím, že máte plné oprávnění k nespokojenosti, a dokonce k rozhořčení, ale ujišťuji Vás, že pokud jde o příčiny, nemáte pravdu.

Za prvé se mýlíte, když opakujete (a to nejednou), že »ÚV jsem já«. Tohle může člověk napsat jen ve stavu velkého nervového podráždění nebo když je přepracovaný. Starý ústřední výbor (1919—1920) mě přehlasoval v jedné z nesmírně důležitých otázek, jak sám víte z diskuse.¹⁵⁵ V otázkách organizačních a personálních byl bezpočet případů, kdy jsem byl v menšině. Vy sám jste to mnohokrát zažil, když jste byl členem ÚV.

Proč ztrácíte nervy a píšete **úplně nesmyslnou, zcela nesmyslnou věc**, jako bych já byl ÚV. To je z přepracování.

Za druhé nepociťuji ani trochu nespokojenosti s Vámi nebo nedůvěry k Vám. *Totéž platí i o členech ÚV*; pokud je znám a hovořil jsem s nimi, poznal jsem jejich vztah k Vám.

Jak si to tedy vysvětlit? Tím, že Vám *nepřeje osud*. Viděl jsem to u mnoha pracovníků. Vezměte například Stalina. Ten by se samozřejmě nedal. Ale »osud« mu nepřál, takže se za tři a půl roku *ani jednou* nestal *ani* lidovým komisařem dělnicko-rolnické inspekce, *ani* lidovým komisařem pro národnostní záležitosti. To je fakt.

Také vám, stejně jako i mnohým čelným pracovníkům, osud nepřál. Patříte k prvním a nejlepším diplomatům. V práci naší diplomacie byly přestávky. V těchto přestávkách to s Vámi »zkoušeli« (Dělnicko-rolnická inspekce), ale *nedopřáli* Vám času, abyste to *dodělal*. To je vina (neštěstí?) celého ÚV, který mnohým *takto* nepřál. Když se

nad tím s chladnou hlavou zamyslíte, uvidíte, že je to fakt.

Že jste nebyl zvolen do CÚVV? Zeptejte se třeba Trockého, kolikrát byl ústřední výbor na rozpacích v zásadních názorech na tuto záležitost a ve svých rozhodnutích! Mnohokrát! »Demokratismus« nás *nutil* k maximální výměně členů.

(Nový ÚV se teprve včera ustavil a »nezpracuje« se *ihned*.)¹⁵⁶

Říkám Vám zcela otevřeně svůj *osobní* názor. 1. musíte si pořádně odpočinout. Rozčilování je škodlivé. Potřebujeme velmi nutně zkušené, dlouholeté, osvědčené pracovníky. Pořádně si odpočiňte. Uvažte, zda byste si neodpočinul lépe v cizině, v sanatoriu. U nás je to špatné. Musíte se *pořádně* vyléčit. 2. Patřil jste a patříte k nejpřednějším a nejlepším diplomatům a politikům. Turecko? Turkestán? Zda bychom se bez Vás obešli? Rumunsko? Obávám se, že neobešli. Myslím, že ne.

Odpočiňte si. Potom přijedte do Moskvy a promluvíme si spolu.

Pevně Vám tisknu ruku. Váš *Lenin*

178

F. E. DZERŽINSKÉMU

[17. 3. 1921]

Soudruhovi Dzeržinskému

Zjistěte prosím neprodleně, z čeho je obviněn profesor Genrich Osipovič *Graftio*, kterého zatkla petrohradská guberniální mimořádná komise, a zda je možné ho propustit. Podle vyjádření soudruha Kržižanovského by to bylo žádoucí, protože *Graftio* je velký odborník.¹⁵⁷

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE

Oznamte Frumkinovi, že ho prosím, aby mi dodal informaci *Januševského* o bohatství (rudném atd.) černomořského pobřeží a Těberdy v Kubáňské oblasti. Jestliže ji Frumkin nemá u sebe, ať mi ji pošlou z Rostova na Donu.

18. 3. [1921] *Lenin*

A. I. RYKOVŮVI¹⁵⁸

Soudruhu Rykovovi. Žádám, abyste tomu věnovali velkou pozornost; vyžádejte si okamžité vyjádření *zdejších* odborníků a oznamte mi, zda by se to nemělo zařadit do programu jednání s Vanderlipem.

18. 3. [1921] *Lenin*

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU KSR(b)¹⁵⁹

[18. nebo 19. 3. 1921]

Jsem plně pro.

Lenin

Uložte Čičerinovi, aby vypracoval návrh svolání a dal ho schválit ještě na *tomto* zasedání CÚVV.

Lenin

TELEGRAM L. B. KRASINOVÍ*

[19. 3. 1921]

Šifrovaně

Krasinovi

Sjezd strany schválil mnou prosazovanou orientaci na koncese v Grozném a v Baku.¹⁶⁰

Urychlete jednání o těchto i o všech ostatních koncesích. Informujte mě častěji.

Lenin**

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE

(X. sjezd) Shromážděte všechny písemné připomínky.¹⁶¹

Tematicky je rozřídte.

Pořídte *seznam*.

Předložte mi ho.

20. 3. [1921] *Lenin*

* Do horní části dokumentu Lenin připsal: »Soudruhu Čičerine! Odešlete to šifrovaně, pokud možno ještě dnes. 19. 3. *Lenin.*« *Red.*

** Telegram podepsal také G. V. Čičerin. *Red.*

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE¹⁶²

Do zvláštních desek — *doporučování rolníci, kteří nejsou politicky organizováni*. A přepište všechno na stroji.

20. 3. [1921] *Lenin*

N. N. KRESTINSKÉMU

[20. 3. 1921]

Doporučuji, abyste mu* poskytli oficiální pomoc (neboť ho znám a myslím, že je to čestný člověk), a zároveň ho pověřili, aby zaplatil účty za mě a za Zinovjeva v *Poroninu* (u Zakopaného) a *odvezl* naše knihovny.¹⁶³

J. S. HANECKÉMU**

20. 3. [1921]

Soudruhu Hanecki! Soudruh Krestinskij mi dnes připomněl Vigiljova ze Zakopaného. Prý sem chce přijet.

Nebylo by možné v souvislosti s tím (a v souvislosti s mírem) pokusit se dostat zpět mé (a Zinovjevovy) knihy a rukopisy z Poronina a z Krakova (Ulica Lubomirského, 47 a 49).

* — V. D. Vigiljovovi. *Red.*

** Na obálku Lenin napsal: »*Riga, soudruhovi Haneckému* (20. 3. 1921) (od Lenina). Potvrzení o převzetí na obálce mi vraťte!«
Red.

Popřemýšlejte a snažte se zjistit, zda je to možné a má-li cenu to zkusit, a napište mi.

Se srdečnými pozdravy
Váš *Lenin*

187

N. N. KRESTINSKÉMU
A J. S. HANECKÉMU

[Mezi 20. 3. a 25. 5. 1921]

Krestinskému a Haneckému

Jestli bude možné spojit se s Vigiljovem, moc Vás prosím, tlumočte mu mou prosbu, aby se postaral o zachování mé (a Zinovjevovy) knihovny a o jejich pozdější přepravu sem (jeho prostřednictvím *nebo prostřednictvím jiné osoby*).

Je-li to možné, pošlete mu na to 400—500 korun.

188

POTVRZENÍ A. R. ŠAPOŠNIKOVVI

[22. 3. 1921]

Potvrzuji, že jsem rolníka Alexeje Romanoviče *Šapošnikova* ze vsi Beketovo v bulgakovské volosti ufského újezdu Ufské gubernie povolal do Moskvy, abych s ním pohovořil a poradil se o důležité věci týkající se rolnického hospodářství.¹⁶⁴

Z rozmluvy a odpovědí jsem poznal, že občan *Šapošnikov A. R.* je svědomitý a má poctivý postoj k věci.

Žádám všechny sovětské orgány v RSFSR, aby vše-

možně pomohly občanu *Šapošnikovovi A. R.* vrátit se domů k pokojné práci.

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)*

189

PÍSEMNÝ POKYN SEKRETÁŘCE

[Před 23. 3. 1921]

Ivanov, člen rady kavkazské pracovní armády, přivezl do Moskvy s průvodním dopisem *Běloborodova* materiály pro VIII. sjezd sovětů o přírodním bohatství a o koncesích v *jihovýchodním kraji* (Salské stepi, nerostné bohatství apod.), adresované *Radě práce a obrany* (50—60 strojopisných stran) (mimo jiné cukrovarnický průmysl kombinovaný s chovem ovcí a hovězího dobytka na Salských stepích).

Zjistěte to u Rykova a Lomova a *obstarejte mi to.*

190

V. N. KAJUROVOVI**

24. 3. 1921

Milý soudruhu Kajurove!

Dostal jsem Váš dopis z 1. 3. 1921^[17] ohledně daně.¹⁶⁵

Právě v té době (zatímco byl Váš dopis na cestě) byla daň na X. sjezdu strany i v CÚVV již odhlasována. To už jistě víte z novin.^[86]

* Potvrzení podepsala také tajemnice RLK L. A. Fotijeová. *Red.*

** Na obálku dopisu Lenin napsal: »Soudruh *V. Kajurov*. Stavba kolčuginské trati. *Tomsk* (od Lenina).« *Red.*

Napište mi někdy, jak to vypadá na venkově. Jak sibiřští rolníci daň přijímají? Jaké jsou jejich další požadavky a co si myslí? A co dělníci?

S přáním všeho nejlepšího Váš *Lenin*

191

L. B. KAMENĚVOVI

24. 3. 1921

Soudruhu Kameněve!

Badajič* mě naléhavě žádá, abych pomohl Moskevské spotřební komuně získat bývalý Jakunčikovův statek a chodyňský chutor.

Prý je to blízko Moskvy. Bylo by tam zelinářství a farma pro Moskvany.

Zemědělský odbor guberniálního sovětu si to prý vezme pro samozásobování.

Badajič poukazuje na dobré zkušenosti z Pitěru, kde je farma vzorně organizována.

Zásadně: zainteresovanost města se *musí* projevit v »snaživosti«. Badajev má v zásadě pravdu.

Nebo by se to dalo udělat i tak, že by to dostal Badajič a zemědělskému odboru by se *oficiálně* nařídilo: *nesmíte* se svými sovchozy *zůstat pozadu*. A na podzim je porovnat.

Lenin

P. S. Celkově víc prosazujte zelinářství. Nemělo by se to dát k projednání Radě práce a obrany? Aby to dostalo patřičnou váhu?

* — A. J. Badajev. *Red.*

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE

[24. nebo 25. 3. 1921]

Nemohla byste mi obstarat od *Stalina* (dnes) Pjatakovovo hlášení (o situaci v Donbasu), které předal Stalinovi Arťom?

N. P. GORBUNOVVI

25. 3. 1921

Vedoucímu úřadovny rady lidových komisařů

Právě jsem se náhodou setkal u výtahu v radě lidových komisařů se soudruhem Aubergem (jméno jsem přesně nezachytil, mám dojem, že se představil jako správce); říkal, že dnes ohlásí Platonovovi (? správce kremelských budov?), že je třeba zavolat odborníka na výtahy, který pracoval na jejich montáži; takového odborníka mají prý v Gutmanově závodě.

Upozorňuji, že osoba odpovědná za údržbu, opravy budov a další práce (kdo je to?) měla už dřív najít takového odborníka, přesně stanovit jeho službu (stálou nebo s příchodem v určitých intervalech) a kontrolovat ho.

Okamžitě udělejte pořádek a pošlete mi písemný seznam *všech* odpovědných osob včetně odborníka na výtahy.

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

E. M. SKLJANSKÉMU

25. 3. 1921

Soudruhu Skljanskému

Zjistil jsem, že soudruh Nemitc musel 3 1/2 hodiny čekat v Radě obrany, a to ještě zbytečně, neboť jeho záležitost se neprojednávala.

Považuji to za nesprávné a propříště žádám, aby se prostřednictvím telefonu a sekretariátu vojenské správy a Rady obrany vytvořilo takové spojení, aby byl soudruh Nemitc vyrozuměn během několika minut a přijel (vzhledem ke své chorobě) autem.

Předseda RPO *V. Uljanov (Lenin)*

TELEGRAM G. K. ORDŽONIKIDZEMU

Revoluční vojenská rada 11. armády, Ordžonikidzemu

Verigin mi telegraficky sdělil: »Čtyřiadvacet duchoborských komun v Achalkalaksku v sovětské Gruzii je vystaveno rabování a surovému násilí vojsk armády *Kemala*, který nebere zřetel na naše protesty a požadavky.« Prověřte toto oznámení a učiňte všemožná opatření. Urychleně odpovzte.

Moskva, Kreml

25. 3. 1921

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

A. D. CJURUPOVI

[25. 3. 1921]

Soudruhu Cjurupo! Dostal jsem Váš návrh na odklad (složení komise pro využívání zdrojů).¹⁶⁶ Velká škoda, že to podáváte *pozdě* (v den zasedání). Jsem proti tomu, abychom ztráceli týden.

Kandidáti: Kricman, Smirnov, Golcman.

Vaši kandidáti, tj. Váš seznam?

Lenin

A. I. RYKOV OVI

26. 3. 1921

Soudruhu Rykove!

Připomínám Vám včerejší telefonický slib, že pro mě vyžádáte od Hlavní správy ropného průmyslu *stručnou* informativní zprávu o ropných cisternách (celkový počet dobrých cisternových vagónů na ropu v celé železniční síti *minus* vagóny, které nutně musí zůstat na jiných tratích, například od Volhy k Moskvě, kromě jihovýchodních tratí. Rozdíl — kolik cisteren *může* a *musí* vozit ropu z Grozného (a Baku) do Moskvy a *kolik jich vozí ve skutečnosti*.

Bylo by dobré (ale ne nezbytné) přiložit návrh usnesení RPO týkající se plného a správného využívání ropných cisteren.¹⁶⁷

Kdy to pošlete?

Lenin

A. D. CJURUPOVI

[27. 3. 1921]

Soudruhu Cjurupo! Potřebuji zítra do 12 hodin tyto údaje:

1. Kolik dostalo obyvatelstvo obilí (a krmných obilovin)

po měsících 1919—1920
1920—1921

Tři rubriky		
potravinářské obiloviny	brambory	krmné obiloviny

2. Kolik obilí bylo *získáno* (lidovým komisariátem zásobování):

samotnými povinnými výsledky 1920—1921
dodávkami za mletí (za příslušné měsíce)

3. Kolik gubernií (a kolik měly dodat) splnilo povinné dodávky (1920—1921)

k tomu a tomu měsíci na 100 %

k tomu a tomu měsíci na 75 %

Řekněte Seninovi nebo tomu, kdo to má u vás na starosti, že když to nedostanu do dvanácti hodin *s podpisem odpovědného pracovníka*, dám ho *zavřít*.

Lenin

P. S. Ještě dvě věci:

1. Nevybralo se ještě nějaké obilí za »služby« kromě »lopatkového« mletí?

2. Neexistují nějaké údaje o »volné« ceně (*v obilí soli* apod.? (Vzpomínáte si, už dávno jsem Vás o to žádal.)

199

N. P. BRJUCHANOVVI¹⁶⁸

Ukládám soudruhu Brjuchanovovi, aby svolal na zítra v 11 hodin poradu s Avaněšovem a Ejsmontem a rozhodnutí této trojice mi telefonicky oznámil: přesně vyjasnit 1. kdy může vojenská správa dostat zásilku vojenské obuvi a 2. kdy ji mohou dělníci dostat ve skutečnosti, jestli zítra bude rozhodnuto dát tuto obuv dělníkům.

27. 3. [19]21
Lenin

200

J. A. LITKENSOVI

Soudruhu Litkensovi
kopii M. N. Pokrovskému a Lunačarskému

27. 3. 1921

Na doplnění k včerejšímu rozhovoru N. K.* se rozhodně zastává Šapira a já s ní souhlasím, protože spoléhám na to, že Šapira velmi dobře zná ze tříleté společné práce. Kromě toho pokládám za nesmírně důležité její vysvětlení, že nespokojenost se soudruhem Šapirem vyplývá z jeho *náročnosti*.

Proti Vaší účasti v Hlavním výboru pro politickou

* — N. K. Krupská. *Red.*

osvětu nemám námitky, protože je nemá ani N. K. Ona je *pro*.

Můj názor: neodtrhujte se od *organizační a administrativní práce*. Od Vás, a *jedině* od Vás, budeme *brzy* (během 2—3 měsíců) a naléhavě žádat: výsledky musí být seriózní po stránce věcné, musí být *doloženy*, ověřeny kontrolou práce 400 000 učitelů, jejich organizovanosti, musí dokazovat *jejich* přechod do nových kolejí. Od Vás, a *jedině* od Vás to budeme žádat. Věnujte tomu *veškerou* pozornost.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

201

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE

Připomeňte mi to 28. 3. a **přimějte** hned ráno Kurského, aby **urychlil** své jednání (se *Severní telegrafní společností*).¹⁶⁹ Vše možně to urychlete.

27. 3. [1921] *Lenin*

202

F. E. DZERŽINSKÉMU

27. 3. 1921

Soudruhu Dzeržinskij!

Napište mi prosím, nebo to uložte svému tajemníkovi, *stručně* (na 10—20 řádků), jak to bylo s nepodařeným nákupem 400 (místo 1000) pudů materiálu na výrobu bot (a s nevhodně, nesprávně vybraným materiálem).

Potřebuji to, abych mohl upozornit, jak a čemu se vyhýbat. Jak se vyvarovat *podobných* chyb.¹⁷⁰

Váš *Lenin*

203

L. B. KAMENĚVOVI*

[27. 3. 1921]

Soudruhu Kameněve! Poslal jsem Cjurupovi pět kopií (jednu pro Vás) telefonogramu Petrovského.¹⁷¹

Teď jsem s Petrovským mluvil. Dnes v 8 hodin večer u nich zasedá *ústřední výkonný výbor*. Žádají odpověď.

Dohodl jsem se s ním takto: *jestliže dnes do 8 hodin večer* nedostane ode mě (nebo od Vás) telefonogram, odloží schválení usnesení Ukrajinského ústředního výkonného výboru *do zítřka*. A já poprosím Vás, abyste ve Vaší komisi¹⁷² *ihned* projednali jejich záležitost, a pokud dospějete k jednomyslnému rozhodnutí, *oznámíte toto*

NB

rozhodnutí do Charkova telefonicky do 8 hodin večer. ((Já

NB

NB

jsem pro 1. řešení: 120. *Daň ihned* atd.))

Lenin

* Na obálku tohoto dopisu Lenin napsal: »*Soudruhu Kameněvovi* (prosím o *okamžitou* stručnou odpověď). (Od Lenina.)« *Red.*

J. A. PREOBRAŽENSKÉMU

27. 3. [1921]

Soudruhu Preobraženskij!

Slyšel jsem, že »družstevnické« kruhy vedené Prokopovičem, Kuskovovou a spol. chtějí vládě navrhnout:

postavíme vám na nohy měnu, když nám dovolíte vydávat poukázky na krytí našeho (tj. družstev) zbožního fondu.

To je k smíchu, vždyť je to totéž, jako kdyby nám kapitalisté navrhli: postavíme vám na nohy měnu, když nám dáte zbožní fond.

Ale ono to není jen k smíchu, v tom se také výrazně projevuje podstata věci: *právě teď*, kdy zavádíme naturální daň a směnu (za obilí), musíme soustavně připravovat »ozdravování« měny vydáváním poukázek *na krytí zboží* (zbožního fondu, obilního fondu apod.).

S tím nesmíme otálet. To musíme promyslit, připravit a začít s tím, *aniž budeme čekat*, jak to bude vyřešeno se stříbrem.

Připravil jste to pro svou komisi a přednesl to v ní?¹⁷³

Napište mi o tom pár slov zítra (28.) do 11 hodin dopoledne.

Budete jmenován členem kolegia *lidového komisariátu financí*. Čas Vám to *nezabere*, ale zajistí Vám to *spojení* s tímto komisariátem.¹⁷⁴

Podívejte se blíže na *Falknera* (na něho, na »jejího«* bratra). Nehodil by se spíš k nám a pro naši práci?

S komunistickým pozdravem *Lenin*

* »Její« — bratr M. N. Smithové-Falknerové. *Red.*

A. I. RYKOVVI

[27. 3. 1921]

Soudruhu Rykove!

Pročetl jsem si Váš materiál o koncesní smlouvě a jsem do hloubi duše rozhořčen.¹⁷⁵

To je sabotáž nebo idiotství Dossera a spol.!

Spousta zbytečných a směšných podrobností (zákaz rozdělovat oheň apod.), ale *není zdůrazněno to hlavní*.

To hlavní je utopeno v byrokratickém balastu.

Není z toho vidět myslící *hlava*.

Co dělá Lomov?

Nesplnil jste usnesení RLK (z 2. 2. 1921)¹⁷⁶, aby byly *do tří týdnů* vypracovány *hlavní zásady*!!

Musíte je za každou cenu vypracovat zítra (tj. 28. 3.) a tak stručně, aby se daly *telegraficky* poslat Krasinovi.

Ale *předtím* mi je ukažte.

Přikládám *svůj* návrh, v konceptu, načrtnutý jen tak narychlo: omezují se na to, co je důležité a sporné.¹⁷⁷

Ostatní je podle mě méně důležité nebo nesporné.

Přestaňte už sabotovat a *pořádně* se do toho pusťte, jinak vystoupím v ústředním výboru.

Kdo je u vás v »koncesní komisi«? Oznamte mi zítra, do 11 hodin, jaké je její složení.¹⁷⁸

Lenin

TELEFONOGRAM A. I. RYKOVHOVI

[28. 3. 1921]

Rykovovi telefonicky spěšně:

Děkuji za informace o koncesní komisi.

Odpovězte prosím telefonicky

(a) kdy bude hotov návrh Vašeho telegramu Krasinovi (potřebujeme ho *dnes*)¹⁷⁹.(b) Kdy bude hotov úplný a definitivní text *Vašich návrhů*, »úplných«? Potřebujeme ho *nejpozději zítra ráno*. Pošlete mi odpověď.(c) Nemáme dnes večer svolat poradu ve složení *já + Vy + Lomov* (+ ještě někdo?), aby se tato otázka *definitivně* vyřešila?

Pošlete mi prosím telefonogram s co nejúplnější odpovědí.

Lenin

L. D. TROCKÉMU

[28.—29. 3. 1921]

Soudruhu Trockij!

Přečtete si to (je to zajímavé) a pak mi to vraťte.¹⁸⁰
Ještě dnes budu mluvit s Charkovem.

S těmi koncesemi je to komické, že? »Patriotismus« jak bakuský, tak donbaský.

Přitom dát koncesionářům 1/4 Donbasu (+ Krivého Rogu) je víc než žádoucí.

Co tomu říkáte?

Lenin

A. I. JEMŠANOVVI*

Lidový komisariát dopravy

Lidovému komisaři dopravy

29. 3. 1921

Soudruhu Jemšanove!

Sdělte mi prosím, kdo má u Vás v lidovém komisariátu dopravy na starosti rozdělování cisteren (na ropu) v celé železniční síti a dopravu ropy po železnicích.

1. Kdo za to odpovídá?

2. Co konkrétně udělal lidový komisariát dopravy pro splnění příslušného usnesení Rady práce a obrany (z 15. nebo 17. 12. 1920)?¹⁸¹

3. Kdy a kdo schválil a rovněž kdy a kdo zrušil nařízení o přidělování ropných cisteren jednotlivým tratím?

4. Jak jsou v tomto okamžiku rozděleny cisterny po železniční síti?

Je-li tomu tak, jak uvádíte ve své »informativní zprávě« (na papíru bez data) (dostal jsem ji 29. 3.) v posledním sloupci první tabulky (»faktický stav« *ke kterému dni?*), jak potom vysvětlit, že na osmi tratích (183 + 161 + 22 + 88 + 9 + 493 + 1405 + 194 =) je 2555 cisteren, ačkoli na těchto tratích nemají »příkaz k tankování«?

5. Nemohl bych dostat úplnější údaje, kolik máme cisteren a kolik je jich *v provozu*, s tím, že rozdělíte tratě do tří skupin a *uvedete výsledky*** tří skupin:

* Do horní části dokumentu Lenin napsal: »Přepsat na stroji se dvěma kopiemi, dát mi k podpisu a odeslat.« *Red.*

** Kolik ropy se po nich přepravilo? V jednotlivých měsících? Počet cisteren?

- (a) (1) tratě, po nichž se přepravuje ropa z Volhy
 (b) (2) „ „ „ „ „ z Kavkazu
 (Grozného a Baku)
 (c) (3) tratě, po nichž se ropa *nepřepravuje*.

6. Proč byla rychlost cisternových vlaků stanovena na 6 verst za hodinu? Naráží dosažení maximální rychlosti (jako dejme tomu u vojenských vlaků) na *technické* překážky (a jaké)? Jaká rychlost byla u nás před válkou? Jakou faktickou rychlost jsme měli v roce 1920, minimální a maximální?

Sdělte mi prosím, které z uvedených informací mi můžete poskytnout okamžitě a které v co možná nejbližší době (a kdy?).

S komunistickým pozdravem *Lenin*

209

SDĚLENÍ ČLENŮM
 POLITICKÉHO BYRA
 ÚV KSR(b)
 S NÁVRHEM TELEGRAMU
 G. K. ORDŽONIKIDZEMU^[29]

[29. 3. 1921]

Doporučuji odpovědět šifrovaně
přímou linkou

Ordžonikidzemu

Dostali jsme zoufalý telegram od Narimanova, Buniatza-deho a Serebrovského, kteří správně upozorňují, že 11. armáda se nemůže vrátit do hladovějícího a vyrabovaného Ázerbájdžánu. Udělejte co nejráznější opatření, aby tato armáda zůstala v Gruzii a aby byl stůj co stůj urych-

len dovoz obilí ze zahraničí za koncese v Gruzii, za mangan apod. Odpovězte brzy.

Z pověření politického byra Lenin

Hlasy členů *politického byra*

pro

proti

Lenin*

210

TELEGRAM

G. K. ORDŽONIKIDZEMU

Šifrovaně

Ordžonikidzemu

Naléhavě žádám, abyste věnoval co největší pozornost včera nastoleným otázkám armády a koncesí v Gruzii. Gruzínská menševická vláda sjednala řadu koncesí. Je třeba se ze všech sil snažit o obnovení těchto starých koncesí a co nejdřív všemožně usilovat o uzavření nových, abychom za ně dostali potraviny. Dejte to přečíst gruzínskému revolučnímu výboru a sdělte mi co nejdřív jeho odpověď.

30. 3. [1921]

Lenin

* V rubrice »pro« jsou podepsáni také M. I. Kalinin, L. B. Kameněv a V. M. Molotov; L. D. Trockij se hlasování zdržel. *Red.*

RADĚ PRÁCE A OBRANY¹⁸²

Přikláním se k většině:

1. Zastavit na čas platnost nařízení vrchního velitele.
2. Zakázat mu, aby jednal bez zvláštního rozhodnutí Rady práce a obrany.
3. Uložit mu probrat moskevskou posádku s cílem *snížit* její početní stav a *zvýšit* její kvalitu.

30. 3. [1921] *Lenin*

TELEFONOGRAM
G. I. PETROVSKÉMU
A M. V. FRUNZEMU

*Telefonogram do Charkova
Petrovskému a Frunzemu*

Pjatakov mě snažně prosí o pomoc, aby byl Sergej Syrcov z Oděsy jmenován tajemníkem v Donbasu. Obviňuje ústřední výbor KSU, že tam nechce dát Syrcova pouze z obav z frakčnosti, protože Syrcov prý je trockista. Pjatakov prohlašuje, že ani on, ani Syrcov nepovedou frakční politiku. Já Syrcova neznám, proto Vás prosím, abyste shromáždili podklady a odpověděli mi.

30. 3. 1921 *Lenin*

G. V. ČIČERINOVĚ

[31. 3. 1921]

Soudruhu Čičerine!

Naprosto s Vámi souhlasím.¹⁸³ Vypracujte nebo dejte vypracovat *návrh* takového oběžníku (kdyby se tam nemohl dát celý Narimanovův projev nebo aspoň jeho doporučení, byla by to velká škoda).

Předložte to ústřednímu výboru.

Je to nutné.

G. V. ČIČERINOVĚ¹⁸⁴

[31. 3. 1921]

Soudruhu Čičerine! Podívejte se na to prosím a zatelefonojte mi. Máme to schválit? Jestliže ano, zeptám se Ležavy, a bude třeba to rychle odeslat. Když ne, jaké změny máme navrhnout? Vanderlip se už jednou zmýlil a my jsme narazili na Hardingovo odmítnutí.¹⁸⁵ Nebylo by lepší i teď omezit, snížit jeho návrh? Ať nejdřív požádá jen o povolení, aby s ním, s Vanderlipem, přijeli do Ameriky Rusové — »Russian technical assistants«.

Nemáme přidat ke zboží také oil? Bylo Vanderlipovi vysvětleno, že bychom mohli dát Američanům do koncese *obrovská* naleziště ropy (Baku, Groznyj, Emba, Uchta), čímž by Amerika předstihla Anglii? Hned jak si to přečtete, zavolejte.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE

[Koncem března 1921]

Obilí pro Baku (jen do 3. 4.). Připomeňte *Chalatovovi*, že je to velmi důležité.

TELEGRAM L. B. KRASINOVÍ

[V březnu 1921]

Šifrovaně

Krasinovi

Také se obávám, že zbůhdarma projíme nebo proobchodujeme celý náš skrovný zlatý fond. Za hospodárnost odpovídáte Vy. Zlepšit postavení dělníků a rolníků je naprosto nutné. Musíme rychle získat v zahraničí určité množství zboží na výměnu za obilí; to je politicky nutné; vezměte to na vědomí a informujte mě častěji.

Lenin

N. I. BUCHARINOV I

[V březnu až dubnu 1921]

Otázka je i teoreticky zajímavá:
proletářská státní moc **vlastní**

*Materiální
základna*

{	továrny
	železnice
	zahraniční ob-
	chod

Výsledek: má v rukou **zbožní fond** a přepravu (železniční) *ve velkém*.

Co dělá proletářská státní moc s tímto fondem?

Prodává ho

(α) dělníkům a ostatním zaměstnancům za peníze nebo za jejich práci bez peněz

(β) rolníkům *za obilí*.

Jak prodává? Prostřednictvím koho?

Prostřednictvím *komisionáře* (= *obchodníka*) za provizi.

Přednost dává družstvům (a snaží se v nich sdružit všechny obyvatele).

Proč to *není možné*? Vždyť je to *kapitalismus* + *socialismus*.

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

[1. 4. 1921]

Soudruhu Kržižanovskij!

První úkol:

Prostudujte přiložený materiál¹⁸⁶ (pověřte tím odborníkům pro paliva) *v souvislosti* se vším, co jsme udělali pro Algebmu, a *urychleně* předložte Radě práce a obrany stanovisko a návrh.¹⁸⁷

Jeden exemplář mi vraťte.

Lenin

A. P. SEREBROVSKÉMU

2. 4. 1921

Soudruhu Serebrovskij!

Posílám Vám některé materiály k ropným koncesím^[35, 90]. Chtěl jsem to poslat po soudruhovi Kaminském, ale ten těžce onemocněl a bohužel tady musel zůstat na léčení.

Je nanejvýš důležité, aby si bakuští soudruzí udělali *správný* (a. X. sjezdem strany schválený, tj. pro členy strany *závazný*) názor na koncese. Je víc než žádoucí, abychom $\frac{1}{4}$ Baku (a snad dokonce $\frac{1}{2}$) dali koncesionářům (za podmínky, že dostaneme ze zahraničí pomoc v potravinách i v zařízení *větší*, než je koncesionářova potřeba*). *Jenom* tehdy máme naději, že na zbývajících $\frac{3}{4}$ (nebo $\frac{1}{2}$)

* Dostal jsem včera od Krasina telegrafickou odpověď na naše návrhy koncesních podmínek: »V podstatě přijatelné.« Přitom Krasin *zná* tuto věc odjinud než z komunistických brožurek!

doženeme (a později i *předeženeme*) současný vyspělý kapitalismus. Každý jiný názor vede k velmi škodlivému »utlučeme je čepicemi«, »sami si s tím poradíme« a podobným nesmyslům, které jsou tím nebezpečnější, čím častěji se halí do »ryze komunistického« hávu.

Jsou-li u vás v Baku ještě stopy (třeba i malé) po těchto velmi škodlivých názorech a předsudcích (mezi dělníky i mezi inteligencí), napište mi ihned, zda sami hodláte úplně vymýtit tyto předsudky a dosáhnout toho, aby usnesení sjezdu (pro koncese) bylo co *nejpochtivěji* splněno, nebo zda potřebujete moji pomoc. Mějte Vy a všichni ostatní neustále na paměti: »potřebujeme koncese jako sůl. Pro komunismus není nic škodlivějšího a zhoubnějšího než komunistická vychloubačnost — sami si s tím poradíme.«

Teď, když máme Batumi, musíme se ze všech sil zasadit o to, abychom výměnou za ropu a petrolej co nejrychleji získali v zahraničí zařízení.

K tomu potřebuje bakuská oblast určitou samostatnost. Jestliže ji nemáte, pošlete přesný telegram a my vám ji poskytneme.¹⁸⁸

Formulujte přesné návrhy — pošlete je Radě práce a obrany telegraficky i poštou. Je nutné zřídit oblastní hospodářské ústředí, které by odpovídalo za Baku + Batumi apod. a spravovalo své záležitosti samostatně, rychle, bez průtahů.

My vám odtud nepomůžeme, sami jsme chudí. Vy musíte pomoci nám tím, že budete v zahraničí za ropu a ropné výrobky kupovat všechno potřebné.

Čekám odpověď: stručnou telegraficky (»dopis z 2. 4. jsem dostal; pokud jde o koncese, předsudky jsou těžko (nebo snadno) překonatelné, pokud jde o výměnu zboží se zahraničím a o oblastní ústředí, uděláme nebo děláme to a to«) a podrobnou v dopisu.

Pravidelný styk s RPO je naprosto nutný. To je hlavní. Ještě jednu otázku: díváte se v Baku správně na ropu

z hlediska koordinace různých stránek národního hospodářství? Je to přece velmi bohatý kraj: lesy, úrodná půda (kdyby se zavlažila) apod. Čerpáme vodu (s ropou) a nevyužíváme ji k zavlažování, které by přineslo obrovskou úrodu sena, rýže a bavlny. Využíváme »severák« k větrnému pohonu? To hlavní však jsou potraviny, zavlažování. Cožpak je možné rozvinout ropný průmysl, aniž budeme kolem Baku rozvíjet zavlažování a zemědělství? Zábývá se tím někdo důkladně a pracuje na tom? A co s anglickým plánem zavlažování?

S komunistickým pozdravem
Lenin

2 2 0

V. V. ŠMIDTOVI, L. D. TROCKÉMU,
A. D. CJURUPOVI, A. I. RYKOVovi,
M. P. TOMSKÉMU,
A. G. ŠLJAPNIKOVovi

2. 4. 1921

Soudruhu Šmidtovi, lidový komisariát práce
Trockému, lidový komisariát vojenství
Cjurupovi, lidový komisariát zásobování
Rykovovi, Nejvyšší národohospodářská rada
Tomskému, Celoruská ústřední rada odborů
soudruhu Šljapnikovovi jako iniciátorovi tohoto návrhu

Svolejte prosím poradu uvedených lidových komisařů
(+ předsedy Celoruské ústřední rady odborů) nebo jejich zvláštních zmocněnců a projednejte otázku
ozdravění továren a závodů snížením počtu strážníků
a neproduktivních dělníků (z řad rolníků, zmobilizova-

ných vojáků apod.) přidělených závodu; každému podniku musí být na určitou dobu zaručeny potraviny v dosavadním rozsahu ke zvýšení produktivity práce.

Porada by měla skončit brzy: chtěli bychom totiž, aby to bylo v úterý 5. 4. 1921 dopoledne (do 12 hodin) předloženo politickému byru ústředního výboru.

Poradu svolá soudruh Šmidt.¹⁸⁹

Předseda RLK
V. Uljanov (*Lenin*)

2 2 1

TELEGRAM A. P. SEREBROVSKÉMU

[4. 4. 1921]

Předsedovi ropného výboru Serebrovskému

Dostal jsem Vaše hlášení o zahájení plavby 5. 4. Vyřidíte prosím můj pozdrav ropnému loďstvu.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

2 2 2

M. N. POKROVSKÉMU¹⁹⁰

Soudruhu Pokrovskij! Posílám Vám to *pro informaci*. Je to *tajné*. Pošlete mi k tomu pár slov. Autorem je starý (od roku 1903) bolševik, ale zda je vhodný jako profesor, to nevím. Myslím ale, že je. Upřímných lidí je málo, a on takový je. NB: jeho názor na Volgina?

4. 4. [1921] Váš *Lenin*

TELEGRAM G. K. ORDŽONIKIDZEMU

Šifrovaně

Ordžonikidzemu

Vaše odpověď je neúplná a nejasná.¹⁹¹ Zajistěte prosím u gruzínského revolučního výboru podrobnosti. Za prvé zda sovětská vláda Gruzie schválila pro Italy koncesi na tkvarčelské doly, kdy a za jakých podmínek; sdělte stručně telegraficky a podrobněji v dopisu. Za druhé pokud jde o čiaturské manganové doly, zda německým majitelům pronajala nebo jim na ně udělila koncesi, kdy a za jakých podmínek. Je nesmírně důležité, aby se tyto a podobné otázky co nejrychleji vyřešily. Má to obrovský význam pro Gruzii i pro Rusko, neboť koncese, zejména s Itálií a Německem, naprosto nutně potřebujeme, stejně jako rozsáhlou výměnu zboží za ropu s těmito zeměmi a později i s dalšími.

Informujte mě prosím o opatřeních gruzínského revolučního výboru.

5. 4. 1921

Lenin

A. I. RYKOVŮVI

[5. 4. 1921]

Předsednictvo Nejvyšší národohospodářské rady,
soudruhu Rykovovi

Prosím, abyste urychleně rozhodli o těchto otázkách týkajících se Správy pro hydraulickou těžbu rašeliny.

1. Závodům vyrábějícím zařízení pro Správu vyplácet prémie v naturáliích (viz dopis Správy č. 1252 z 26. 3. předsednictvu NNHR);

2. povolit Správě přípravné práce k založení vlastního hospodářství při elektrárně Elektropredača na základě smluv, jak to usnesení Rady práce a obrany už povoluje elektrárně Elektropredača (viz dopis Správy č. 1329 z 31. 3. předsednictvu NNHR);

3. vyřídit stížnost Správy na rozhodnutí komise pro zásobování odpovědných pracovníků NNHR potravinami z 22. 3., podle něhož bylo ze sta přidělů, jež přiznal Správě pro její odpovědné pracovníky lidový komisariát zásobování, škrtnuto 27 přidělů (viz dopis Správy č. 1347 z 31. 3. předsednictvu NNHR);

v případě potřeby by bylo možné tyto otázky přednést na zasedání Rady práce a obrany 6. dubna.¹⁹²

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

225

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

[Po 5. 4. 1921]

G. M.!

Vracím Váš projev.¹⁹³

Jeho hlavní nedostatek: příliš mnoho o elektrifikaci, příliš málo o *běžných* hospodářských plánech.

Hlavní důraz je položen na něco jiného, než na co je třeba.

Když jsem měl co dělat s komunistickými »rozumbrady«, kteří aniž by četli knihu Plán elektrifikace, aniž by pochopili její význam, žvanili a psali všeobecné hlouposti

o plánu, musel jsem jim strkat jejich nosy do této knihy, protože jiný seriózní plán není a nemůže být.*

Teď, když mám co dělat s lidmi, kteří tuto knihu *psali*, abych začal strkat jejich *nosy ne* do této knihy, ale *pryč od ní* — do problému *běžných* hospodářských plánů.

Do těch se teď pusťte, páni profesoři! Vaše elektrifikace in allen Ehren!** Všechna čest! Napsali jste první vydání. Poopravíme ho a vydáme druhé. Odborníci z té a z té subkomise napíšíou tucet dekretů a ustanovení o tom, jak vyučovat o elektřině a o plánu elektrifikace apod. My to schválíme.

Ale celostátní plánovací komise se tím teď *nemůže* zabývat, ta se musí okamžitě ze všech sil pustit do *běžných* hospodářských plánů.

Palivo *dnes*. Na rok 1921. Teď, na jaře.

Sběr starého haraburdí, odpadu, nevyužitého materiálu. Jejich využití *k* výměně za obilí

a podobně.

Do toho je třeba strčit »jejich« nosy. K tomu je posadit.

Ihned. Dnes.

1—2 subkomise pro elektrifikaci.

9—8 subkomisí pro běžné hospodářské plány. Tak je třeba rozdělit síly na rok 1921.

Váš *Lenin*

* Viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 366—375. *Red.*

** Všechna čest! *Red.*

A. I. RYKOVŮVI

[6. 4. 1921]

*Předsednictvo**Nejvyšší národohospodářské rady**soudruhu Rykovovi*

Kopie:

lidovému komisariátu zahraničního obchodu

Kopie:

lidovému komisariátu zahraničních věcí

Kopie:

Celoruské mimořádné komisi

Kopie:

*Hlavnímu výboru pro rašelinu*Soudruh *Radčenko* prosí:

1. Vyslat za Hlavní výbor deset pracovníků (na doporučení soudruha *Radčenko* a soudruha *Smilgy*) do Finska, Švédska, Dánska a Kanady, aby se tam seznámili se zkušenostmi z těžby rašeliny;

2. uvolnit na to potřebnou částku peněz;

3. cestu zorganizovat tak, aby k 1. květnu vyjeli tři lidé a ostatní k 1. červnu.

Vyřiďte to prosím urychleně, ale uložte Hlavnímu výboru, aby po ukončení studijní cesty předložil podrobnou zprávu o vykonané práci.

Předseda rady lidových komisařů

V. Uljanov (Lenin)

P. S. Důrazně Vás žádám, abyste tuto záležitost maximálně urychlil a určitě mi podal zprávu o *faktickém* splnění.

Lenin*

2 2 7

A. M. LEŽAVOVI

[6. 4. 1921]

*Lidovému komisariátu zahraničního obchodu,
soudruhu Ležavovi*

Kopie: Hlavnímu výboru pro rašelinu

Potvrďte našim zástupcům ve Finsku, Švédsku, Dánsku, Německu a Anglii, že mají úkol okamžitě nakoupit nejnovější** i znovu vycházející literaturu o těžbě rašeliny a poslat ji prostřednictvím lidového komisariátu zahraničního obchodu výhradně na adresu Hlavního výboru pro rašelinu.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

2 2 8

D. I. ULJANOVVI

[6. 4. 1921]

Dmitriji Iljiči Uljanovovi

Prosí mě Gubkin (Hlavní správa ropného průmyslu) a Lomov (člen předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady), abych podpořil jejich žádost, což tímto činím:

* Postskriptum je napsáno Leninovou rukou. *Red.*

** Slovo »nejnovější« je vepsáno Leninovou rukou. *Red.*

Pomocť geologu *Mušketovovi* (řediteli Vysoké školy báňské v Petrohradu) odvézt matku z Krymu, kde trpí velkou nouzí.

Jestli bude třeba, pódej mi telegraficky zprávu a já od-
tud ještě pošlu příslušný telegram.

Bud' zdrav! *V. Uljanov (Lenin)*

229

L. B. KAMENĚVOVI

[Po 6. 4. 1921]

Soudruhu Kameněve! Posílám Vám to pro informaci. Sám jsem to nečetl.¹⁹⁴

N B: Příliš jsme si pospíšili, zbytečně pospíšili se zákonem o naturální prémii v podobě průmyslových výrobků na výměnu.¹⁹⁵ Vzpomeňte si na má slova: *tady* ukvapenost škodí a nic dobrého nepřinese.

Toto opatření je *ještě* možné a *nutné* všelijak oddálit a omezit.

Jinak zpláćete nad výdělkem (a nejvíc Vy, neboť *Vás* budou dělníci proklínat za »podvod«).

Váš *Lenin*

230

E. M. SKLJANSKÉMU

[Po 6. 4. 1921]

Rozhodlo se to v ústředním výboru.

Ať si jdou tedy stěžovat na ústřední výbor.¹⁹⁶

A. D. CJURUPOVI

[Nejpozději 7. 4. 1921]

Soudruhu Cjurupo! Nemohl byste »unést« do Německa Jelenu Fjodorovnu Rozmirovičovou? Nikolaj Vasiljevič Krylenko je velmi znepokojen její nemocí. Tady se těžko vyléčí. Ale Němci ji postaví na nohy. Prý tady nechce nechat děti? Ale za prvé, je možné s ní poslat i děti. Za druhé, nelze riskovat kvůli 2—3 měsícům.

Pokuste se ji přesvědčit. Budete-li to považovat za užitečné a vhodné, pošlete jí i tento dopis.

Podle mě bychom ji museli snad zatknout a poslat s eskortou do sanatoria v Německu.

Zdraví Vás *Lenin*ORGANIZAČNÍMU BYRU ÚV KSR(b)¹⁹⁷

Plně se připojuji a horlivě se přimlouvám za rezoluci, *kte-
rá ukládá* J. F. Rozmirovičové, aby odcestovala do Německa právě s touto skupinou. Na základě *vlastních* zkušeností a zkušeností *ústředního výboru* z let 1912—1913 dosvědčuji, že jmenovaná je pro stranu velmi významnou a cennou pracovnící. Její choroba je těžká, v Rusku ji lze stěží vyléčit.

7. 4. 1921

Lenin

A. B. CHALATOVU

Soudruhu Chalatove! Přečtěte si to a vraťte současně s Vaším vyjádřením.

Není možné něco udělat? Pohovořte si přímou linkou s Frumkinem.¹⁹⁸

7. 4. [1921]

Lenin

A. V. LUNAČARSKÉMU
M. N. POKROVSKÉMU
J. A. LITKENSOVI

8. 4. 1921

*Soudruhu Lunačarskému,
Pokrovskému a Litkensovi*

Objevují se stále četnější známky toho, že pokud jde o soustavnost a plánovitost, práce se v lidovém komisariátu školství a osvěty nezlepšuje, přestože komisařiát dostal při své reorganizaci od ústředního výboru směrnice i speciální úkoly.¹⁹⁹

Kdy bude vypracován základní plán práce? Jaké otázky budou do tohoto plánu zařazeny? Takové, jako je sestavení učebnic, síť knihoven a její využití, vzorové školy, výkazy učitelů, osnovy kursů, přednášek, školního vyučování, kontrola, do jaké míry jsou skutečně plněny učební osnovy a jaký je průběh vyučování?

Nebo jiné otázky? Jaké?

Které otázky byly uznány za nejdůležitější, za nejnaléhavější?

Existuje o tom ustanovení? Jaká jsou opatření k soustavné kontrole jejich plnění?

Prosím o stručnou odpověď.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

235

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU²⁰⁰

1

Soudruhu Kržižanovskij!

Prosím o Vaše (nebo *odborníka z GOELRO*) stručné vyjádření k dvěma bodům:

1. ×

2. # Zvláštní komise? Je třeba? Dobře se pamatuji, že jsem před válkou četl o *pozoruhodném* rozvoji větrem poháněných motorů a o tom, že v této oblasti bylo dosaženo pozoruhodných úspěchů. Nebylo by možné pověřit odborníka, aby podal *přesnou informaci*: s uvedením literatury, zejména německé. A nejprve ji prostudovat (ve Státní plánovací komisi).

8. 4. [1921] *Lenin*

2

Soudruhu Kržižanovskij!

Prosím o velmi stručné vyjádření.

8. 4. [1921] *Lenin*

N. P. GORBUNOVVI

Soudruhu Gorbunove!

Vynasnažte se jim skutečně pomoci a informujte mě o výsledku.²⁰¹

8. 4. [1921] *Lenin*

TELEGRAM V. V. VOROVSKÉMU

[8. 4. 1921]

Šifrovaně

Vorovskému

Budu se muset zabývat italskými socialisty, ale nemám čas všechno přečíst. Dejte prosím příkaz, aby byly pro mě vybrány nejdůležitější dokumenty všech politických stran v originále, zejména o turatiovcích, a poslány do poloviny května. Dohlédněte na to osobně.

Lenin

TELEGRAM G. K. ORDŽONIKIDZEMU

[9. 4. 1921]

Modře zatržené poslat šifrovaně*

Ordžonikidzemu

Dostal jsem Váš šifrovaný telegram o zoufalé zásobovací situaci v Zakavkazsku. Udělali jsme řadu opatření, dali jsme něco zlata Arménii, potvrdili jsme nejruznější příkazy pro komisariát zásobování. Ale musím Vás upozornit, že tu máme citelný nedostatek a nebudeme moci vám pomáhat. Naléhavě žádám, abyste vytvořili oblastní hospodářský orgán pro celé Zakavkazsko, vynaložili všechny síly na koncese, zejména v Gruzii; vynasnažili se koupit třeba v zahraničí osivo a hnout se zavlažováním v Ázerbájdžánu za pomoci bakuských zdrojů, aby se mohlo rozvinout zemědělství a chov dobytka, a rovněž se vynasnažili rozvinout výměnu zboží se Severním Kavkazem. Pochopil jste Vy a gruzínští soudruzí význam naší nové politiky v souvislosti s naturální daní? Přečtěte jim to a informujte mě častěji; přečtěte si můj dopis Serebrovskému do Baku.**

Lenin

* V rukopisu zatrhl Lenin modrou tužkou tento text telegramu: »zoufalé zásobovací situaci . . . nebudeme moci vám pomáhat« a »na koncese, zejména v Gruzii.« *Red.*

** Viz tento svazek, dokument č. 219. *Red.*

A. V. LUNAČARSKÉMU

[9. 4. 1921]

Anatoliji Vasiljeviči *Lunačarskému*
Kopie Hlavnímu výboru pro rašelinu

Ke zvýšení těžby rašeliny je třeba rozvinout rozsáhlou propagandu — letáky, brožury, putovní výstavy, filmy, vydat učebnice; zavést jako povinný předmět na školách a na vysokých školách technického zaměření výuku o těžbě rašeliny; sestavit učebnice; každoročně pořádat exkurze do zahraničí.

Konkrétně je zapotřebí: 1. uložit Státnímu nakladatelství, aby k 15. dubnu vytisklo 100 000 exemplářů jedena-půlarchové brožury Rašelina, kterou Hlavní výbor pro rašelinu odevzdal 8. února t. r. soudruhu Mordvinkinovi do agitačního oddělení; dále aby od Hlavního výboru převzalo do tisku další tři brožury a letáky s tím, že budou vydány k 1. máji; Hlavnímu výboru je třeba předat k distribuci 15 000 brožur.

2. Uložit filmovému oddělení, aby během května pořídilo 12 filmů — pod vedením Hlavního výboru pro rašelinu — o těžbě rašeliny (pro Rusko, Ukrajinu, Ural, Bělorusko a Sibiř).

3. Uložit Hlavní správě odborného vzdělávání, aby společně s Hlavním výborem pro rašelinu vypracovala k 1. červnu návrh povinného kursu na školách a na vysokých školách o těžbě rašeliny.

Pošlete mi prosím kopie Vašich příkazů a odpovědi příslušných institucí a osob s uvedením data.*

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

* Tato věta je napsána Leninovou rukou. *Red.*

I. I. KUTUZOVVI

9. 4. 1921

Soudruhu Kutuzovvi

Kopie soudruhům Rykovovi

Smilgovi

Jemšanovovi

Brjuchanovovi

Krestinskému

Kricmanovi

a Semaškovi nebo jeho
zástupci

Svolejte prosím poradu, podle možnosti ještě dnes, za účasti zástupců

Hlavního výboru pro průmysl paliv

Hlavního výboru pro lesní hospodářství

Hlavního výboru pro rašelinu

Hlavní správy textilního průmyslu

lidového komisariátu dopravy

lidového komisariátu financí

lidového komisariátu zásobování

komise pro využívání zdrojů*

lidového komisariátu zdravotnictví

s účastí tří soudruhů z Ivanova-Vozněnska: Koroljova, Korotkova a Manuilského (telefon 410 — 1. dům sovětů).

Jde o mimořádné potřeby klíčových továren v oblasti Ivanova-Vozněnska.

Termín ukončení v každém případě nejpozději do úterka, aby se to mohlo předložit radě lidových komisariátů.

* Viz poznámku 166. *Čes. red.*

V případě souhlasu vykonat ihned podle dispozic lidových komisařů, ale dát schválit RLK.²⁰²

Kvůli urychlení prosím, aby v případě potřeby byla svolávána porada po etapách, v nichž by se projednaly jednotlivé otázky.

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

2 4 1

TELEGRAM

KONFERENCI CHUDINY V JAKUTSKU²⁰³

[9. nebo 10. 4. 1921]

Jakutsk. Předsednictvo konference chudiny

Soudruh Lenin mi uložil, abych tlumočil vaší konferenci jeho pozdrav. Soudruh Lenin vyslovuje naději, že se [jakutská] **jakutské** [chudina] **pracující masy**, [osvobozená] **osvobozené** od carského útlaku a vymaňující se z područí tojonů, **probudí** a za pomoci ruských dělníků a rolníků nastoupí cestu [ke komunismu] **k úplnému upevnění moci pracujících.**

Člen CÚVV *Ammosov**

Po těchto úpravách souhlasím.**

Lenin

* Pod text telegramu připsala L. A. Fotijejová: »Ammosov prosí o svolení poslat tento telegram.« Lenin pak tato slova škrtl. *Red.*

** Slova, která opravil a doplnil Lenin, jsou vysázena polotučně. *Red.*

L. M. CHINČUKOVI

[Před 10. 4. 1921]

Soudruhu Chinčuku! Nebylo by možné zvýšit přisun sadbových brambor ze zahraničí na úkor vojenských transportů (takovou směrnicí schválil včera ústřední výbor)?

Je třeba to udělat.

V březnu bylo přepraveno 620 vojenských vlaků (620!!!). Do výsadby by bylo možné přivést $500 \times 0,8 = 400\,000$ pudů sadbových brambor.

Zasad'te se o to!²⁰⁴

Lenin

V. M. MOLOTOVOVI

[Mezi 9. a 21. 4. 1921]

Soudruhu Molotovovi. Jestli mě paměť neklame, byl v novinách otištěn dopis nebo oběžník ÚV k 1. máji⁶⁰ a tam se říká: *odhalovat lživost náboženství* nebo něco takového.

Takhle to nejde. To není taktní. Právě k velikonocům bychom měli doporučovat něco *jiného*:

nikoliv odhalovat lživost,

ale *bezpodmínečně se vyhýbat jakýmkoli urážkám náboženství*.

Musíme vydat další dopis nebo oběžník.²⁰⁵ Nebude-li sekretariát souhlasit, dejte to politickému byru.

Lenin

TELEGRAM V. V. FOMINOVÍ

Rostov na Donu

Zástupci Celoruské mimořádné komise Rusanovovi
k okamžitému doručení soudruhu Fominovi.

Rozšifrovat osobně.

Z Moskvy, Celoruská mimořádná komise

Ústřední výbor se rozhodl jmenovat lidovým komisařem dopravy soudruha *Dzeržinského*, prvním náměstkem Jemšanova, druhým Vás. Členem kolegia je třeba jmenovat Kolegajeva a ještě někoho z ústředí. Pošlete mi prosím šifrovaně Vaše stanovisko, Vaše představy kromě jiného o tom, který z odborníků by se hodil jako zástupce.²⁰⁶

10. 4. 1921 *Lenin*D. I. KURSKÉMU²⁰⁷

Soudruhu Kurskij!

Pošlete mi prosím ihned Vaše vyjádření, pokud jde o *zákonost* postupu i o podstatu, a vraťte mi to.²⁰⁸

11. 4. [1921] *Lenin*

R. E. KLASSONOVĚ

11. 4. 1921

Soudruhu Klassone!

Překvapuje mě, že od Vás nedošla zpráva.²⁰⁹ Volal jsem Radčenkovi. Proč?

V květnu už začíná kampaň, a od Vás nemáme vůbec nic.

Napište pár řádek, proč tyhle průtahy?

Co jste udělali?

Salut! *Lenin*

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

12. 4. [1921]

G. M.!

Včera jsem mluvil se Smilgou. Má s Vámi hovořit dnes.

Otázka hlavních rysů státního plánu, ne jako instituce, ale jako *plánu*, je neodkladná.

Teď znáte naturální daň a jiné dekrety. Tady máte politickou linii. A teď spočítejte co nejpřesněji (pro případ různé úrody), kolik to může dát.

Ještě nesrovnatelně víc spěchá palivo. Plavení dřeva je přerušeno.

Neúroda při takovém jaru bude znamenat, že se přestane svázet dřevo.

Ať mi Ramzin a spol. dají asi do dvou dnů **stručnou bilanci**:

3 cifry (dřevo, uhlí, ropa)
po pololetích 1918???
1919
1920
zejména 1921
a plán na 1922
plán na rok 1920 palivový

4 cifry: stanoveno plánem?
získáno?
jak chtěli rozdělit stanovené (jen v hlavních položkách),
jak rozdělit získané?

Do čtvrtka odpoledne. Podle toho budu rozhodovat o zahraničním obchodu. Žádejte o to dnes. Zítřka si pohovoříme.

S pozdravem *Lenin*

248

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

13. 4. [1921]

G. M.!

Je úkol jasný?

Je třeba předpokládat, že máme 1921—1922 stejnou nebo větší neúrodu

nedostatek paliva (způsobený nedostatkem potravin a krmiva pro koně.)

Z tohoto hlediska vypočítat, co je třeba zakoupit v zahraničí, abychom *stůj co stůj* zdolali tu nejhorší nouzi, tj. okamžitě získali chybějící potraviny (přímým nákupem potravin v zahraničí a výměnou za obilí v okrajových územích Ruska), a nezbytné minimum paliva.

Schvalovat se mohou a musí pouze takové objednávky, které jsou nezbytné z *tohoto hlediska*.

Ne všechny požadavky ohledně elektřiny tomu odpovídají. Nestačí dokázat, že elektřina ušetří palivo.

Je třeba ještě dokázat, že určitý výdaj je na rok 1921—1922 nezbytný vzhledem k maximálnímu nedostatku obilí a paliva.

Lenin

249

N. P. GORBUNOVVI

[13. nebo 14. 4. 1921]

Soudruhu Gorbunove! Přečtěte si to,²¹⁰ informujte mě (urychleně) a okamžitě připravte k projednání v *Radě práce o obrany*.

(Ať referuje *Ramzin* nebo *Krug*.)

Lenin

Materiál o Embě připravte pro *RPO* na pátek (15. 4.).

250

L. M. KARACHANOVVI

[Po 13. 4. 1921]

Soudruhu Karachane!

Kdy jste poslal telegram v záležitosti víza pro Šklovského a jeho rodinu?²¹¹

Pošlete mi prosím kopii.

Pro případ, že se tento telegram ztratil, pošlete prosím ještě jednou úřední příkaz Koppovi: vyžádejte vízum.

Jsem velmi znepokojen, neboť v konečném důsledku nesu vinu za tyto neslýchané průtahy já.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

251

L. B. KAMENĚVOVI

14. 4. [1921]

Soudruhu Kameněve! Slyšel jsem, že dělníci budou za 3—4 měsíce požadovat zrušení volného obchodu. Prý nechtějí, aby housky jedli byrokrati.

Neměla by se zavčas učinit opatření:

1. okamžitě se naplno pustit do zotavoven. Během léta a podzimu zvýšit jejich počet. Potom budeme kupovat »zotavujícím se« občas, jak na ně přijde řada, i »housky«;

2. promyslit jiné *pořadí* pro nákup dárků dětem nebo »vyznamenáním«.

Důležitější však je to první. Napište mi stručně svůj názor a co se v té věci dělá.

3. V Ivanovu-Vozněsensku se musí zřídit *Sverdlovova univerzita* pro 1000—1500 lidí. Nezapomeňte.

Salut! *Lenin*

A. M. NIKOLAJEVOVI

14. 4. [1921]

Soudruhu Nikolajeve!

Sdělil jste mi, že Ivan Nikolajevič *Čebotarjov* patří ke spolupracovníkům profesora Romanova, který zodpovídá za činnost laboratoře pro výzkum elektromagnetických vln na Krymu.

Ivana Nikolajeviče *Čebotarjova* znám osobně jako čestného a svědomitého člověka, a mohu Vám ho tedy doporučit.

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

G. L. PJATAKOVVI

14. 4. [1921]

Soudruhu Pjatakove!

Posílám Vám (*jako tajné* a v žádném případě ne ke zveřejnění v tisku) materiály o koncesích. Je to odpověď na Vaše dotazy.

Poznáte, jakou koncesní politiku děláme.

Pokud jde o Donbas, *čekáme* na výsledky Vaší práce. Rozuměl jsem tomu tak, že plus 10 % má být *nad* plánovaných 600 miliónů²¹², a ne »nad« . . . dosavadní stav!

»Kdyby bylo obilí, tak bych . . .« Že Vám není hanba omílat tuhle frázi. Samozřejmě, kdybyste *dostal* . . .

Ne, ne, snažte se opatřit si všechno *sami*: i sůl, i obilí *za sůl* aj.

Iniciativa, podnikavost, místní obchod, a ne žadonit:
kdybych dostal . . . Hanba!

Salut! *Lenin*

254

M. F. VLADIMIRSKÉMU

[14. 4. 1921]

*Náměstkovi lidového komisaře vnitra
soudruhu Vladimírskému*

Zároveň Vám posílám stížnost, kterou mi poslali občané z vesnice Golovniki²¹³ v Kalužské gubernii, peremyšlský újezd, zaborovská volost, a rozhodnutí z vesnice Zaborovskaja z téže volosti.

Nařizuji celou záležitost vyšetřit, vyjasnit situaci přímo na místě, pohnat viníky k odpovědnosti, propustit ze služby darebáky a zajistit rolníkům této vesnice reálnou pomoc.²¹⁴

Výsledek mi sdělte prostřednictvím vedoucího úřadovny RLK soudruha *Gorbunova*.

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

TELEGRAM

M. I. FRUMKINOVÍ

A A. G. BĚLOBORODOVOVI

Přímou linkou

Rostov, zmocněnci lidového komisariátu zásobování
Frumkinovi. Rada pracovní armády, Běloborodovovi

Bez ohledu na Vaše č. 4960/R do ústředí stále přicházejí zprávy z různých pramenů: z Tiflisu od Ordžonikidzeho, z Baku od ázerbájdžánského lidového komisaře zásobování Musabekova o nedostatečných opatřeních k zásobování Baku potravinami, takže v budoucnu mohou nastat komplikace. Předložte tuto otázku ke speciálnímu projednání radě pracovní armády. Učiňte rázná opatření k zásobování Baku a současně Gruzie a Arménie a v souladu s č. 293 informujte pravidelně ústředí o tom, co se pro skutečné zásobování dělá. Odpovězte ihned telegraficky.*

15. dubna 1921   Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

A. D. CJURUPOVI²¹⁵

[15. 4. 1921]

Soudruhu Cjurupo! Myslím, že by měl dostat důtku. Je to plané naříkání a vytáčky. Ještě před usnesením CÚVV se měl s námi spojit přímou linkou (a hned po něm, v břez-

* Poslední věta je napsána Leninovou rukou. *Red.*

nu, a ne v dubnu). Ne fňukat, ale vyžádat si včas zvláštní usnesení CÚVV. Je to hloupá, ubrečená baba.

Lenin

257

V. M. MOLOTOVOVI

[15. 4. 1921]

Soudruhu Molotove! Právě jsem se dozvěděl od Rykova, že profesori (moskevského Vysokého učení technického) *ještě neznají* usnesení (včerejší).²¹⁶

Co je to za pořádek, takové neslýchané zpoždění. Budu o práci aparátu ústředního výboru informovat politické byro. **Takhle to** na mou duši **nejde**.

Včera *byl hotov* návrh prohlášení Lunačarského.²¹⁷ Hned včera se to mělo rozhodně *zveřejnit*.

Musíte dát ihned pokyn, aby bylo všechno zařízeno, a *zkontrolovat*, zda bylo všechno splněno.

Zkontrolovat a popohnat.

Zpoždění je nepřipustné.

Lenin

258

L. B. KAMENĚVOVI²¹⁸

[15. 4. 1921]

Soudruhu Kameněve! Myslím, že je třeba souhlasit a *vyzkoušet* to v těch guberniích a újezdech, *které splnily povinné dodávky*.

Dejte to *ihned* schválit komisí a telefonicky to dáme schválit politickému byru.

Velice to spěchá.

Lenin

I. I. RADČENKOVI

16. 4. 1921

Soudruhu Radčenko! Právě mi dal Ležava Klassonovo hlášení (z 23. 3.)²¹⁹. Kopie (nebo *originál?*) byla odeslána Hlavnímu výboru pro rašelinu, tj. Vám.

Věnujte tomu mimořádnou pozornost a neodkladně mi ohlaste, kdy vyjádříte konečné oficiální stanovisko?

Je třeba si pospíšet, abychom stačili odpovědět *před* Klassonovým odjezdem do Německa.

Čekám na odpověď. Váš *Lenin*

260

C. ZETKINOVÉ

A P. LEVIMU*

16. 4. 1921

Soudružko Zetkinová a soudruhu Levi!

Milí přátelé! Srdečný dík za vaše dopisy. Byl jsem v posledních týdnech bohužel tak zaměstnán a tak přepracován, že jsem téměř vůbec nemohl číst německý tisk. Četl jsem pouze Otevřený dopis²²⁰, který považuji za *naprosto správnou* taktiku (opačný názor našich »levých«, kteří byli proti němu, jsem odsoudil). Pokud jde o nedávné stávkové hnutí a povstání v Německu, nečetl jsem o tom zhola nic.²²¹ Docela věřím, že zástupce exekutivy zastával hlou-

* Na kopii dopisu udělal Lenin tyto poznámky: »Moje odpověď Levimu a Zetkinové z 16. 4. 1921«. »Založte do archívu. Udělejte ještě 2—3 kopie.« »Vraťte«, »dostal 17. 5. 1921«. *Red.*

pou taktiku, příliš levičáckou — okamžitě povstat »na pomoc Rusům«: tento zástupce bývá velmi často příliš levý.²²² Soudím, že v takových případech nesmíte ustupovat, nýbrž protestovat a celou věc oficiálně předložit plenárnímu zasedání exekutivy.

Pokud jde o Serratiho, považují Vaši taktiku za chybnou. Jakákoli obhajoba nebo i jen částečná obhajoba Serratiho byla chybná. A vystoupení z ústředního výboru!!?? To byla každopádně ta největší chyba! Budeme-li tolerovat případy, že odpovědní členové ústředního výboru z něho vystupují, když se octnou v menšině, nebude rozvoj a ozdravování komunistických stran postupovat nikdy normálně.²²³ Místo odchodu jste měli raději několikrát projednat spornou otázku *společně* s exekutivou. Teď chce soudruh Levi napsat brožuru, tj. prohloubit rozpor! K čemu to všechno?? Jsem přesvědčen, že je to hrubá chyba.²²⁴

Proč by se nemělo počkat? 1. června tu bude kongres.²²⁵ Proč to neprojednat neoficiálně zde, *před* kongresem? Bez veřejné polemiky, bez odchodu, bez brožur o neshodách. Máme tak málo osvědčených pracovníků, že mě skutečně rozhořčuje, když se dovídám, že soudruzí se rozhodli odejít atd. Je třeba, abyste udělali všechno možné a třeba i nemožné, ale abyste se za každou cenu vyhuli odchodům a nezostřovali rozpory.

Naše situace v únoru a březnu byla svízelná. Jsme rolnická země. Rolnické hospodářství zahrnuje obrovskou většinu obyvatelstva. Ta kolísá. Je zbídačená, nespokojená. Ale nesmíme příliš propadat pesimismu. Včas jsme udělali ústupky. A já jsem přesvědčen, že zvítězíme.

Se srdečnými pozdravy a přáním všeho nejlepšího

Váš *Lenin*

TELEGRAM G. K. ORDŽONIKIDZEMU*

17. 4. [1921]

Šifrovaně

Ordžonikidzemu

Právě jsem se dozvěděl od Stalina, že jste společně s Mussurim uzavřeli smlouvu s jednou francouzskou firmou za 50 miliónů franků a že příplul parník Lucise s nákladem za 8 miliónů franků. Potvrďte to a oznamte stručně podrobnosti, kdo u vás řídí zahraniční obchod, zda jsou v tomhle ohledu zajedno Gruzie, Arménie a Ázerbájdžán a zda to Serebrovskij odsouhlasil.

*Lenin*V. M. MOLOTOVOVI²²⁶

Soudruhu *Molotovovi*: Ať si to přečtou všichni členové politického byra. Předložte to politickému byru k projednání. Myslím, že byste *je* měl seznámit se statutem a vyžádat si *od nich* připomínky. Je to velmi důležité.

17. 4. [1921] *Lenin*

* Do levé horní části dokumentu Lenin připsal: »Soudruhu *Staline!* Odešlete (nebo uložte Skljanskému, aby to odeslal), jestliže nemáte námitky.« *Red.*

263

V. M. MOLOTOVOVI
PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
ÚV KSR(b)

Soudruhu Molotovovi

Na vědomí všem členům politického byra.

Velmi důležitá je část o *bud'onovcích* aj.²²⁷

17. 4. [1921] *Lenin*

264

L. B. KAMENĚVOVI

Soudruhu Kameněve!

Je třeba to předložit politickému byru v úterý.

V bodech 1, 2 a 4 mají autoři *pravdu*.²⁸⁸

17. 4. [1921] *Lenin*

265

V. P. MILJUTINOV I
A V. A. AVANĚSOVOVI

[18. 4. 1921]

Soudruhu Miljutinovi
Soudruhu Avaněsovovi

V zájmu navázání těsnějšího spojení s oblastními hospodářskými radami navrhuji sestavit za účasti soudruha *Po-pova* komisi, která by vypracovala formulář a stanovila

lhůty podávání zpráv předsedů hospodářských rad o činnosti těchto rad.

Předseda rady lidových komisařů

266

A. I. RYKOVŮVI, V. P. MILJUTINŮVI,
A. M. LEŽAVŮVI

[18. 4. 1921]

Pokládám za nezbytné přiznat určitou samostatnost baskému ropnému výboru, aby mohl směřovat v Persii, Turecku a v Evropě ropné výrobky za zařízení a za oděvy a potraviny potřebné pro zásobování dělníků, a prosím, abyste mi sdělili své stanovisko a váš společný návrh usnesení pro zítřejší zasedání rady lidových komisařů.²²⁹

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

267

TELEGRAM G. K. ORDŽONIKIDZEMU

[18. 4. 1921]

Podle došlých zpráv zůstala v Gruzii Gruzínská státní banka se všemi kvalifikovanými zaměstnanci a s vklady cizích zastupitelství. Je-li tomu tak, měla by se banka zachovat jako úvěrní ústav pro zahraniční obchod a v souvislosti s plánovaným hospodářským spojením zakavkazských republik by se z ní měla éventuálně udělat banka pro celé Zakavkazsko.

V zahraničí se vede zběsilá agitace proti RSFSR v sou-

vislosti se sovětizací Gruzie. Vedou ji hlavně Martov, Cereteli a další. Je nutné, aby tomu gruzínský revoluční výbor čelil svou vlastní rozsáhlou kontrapropagandou, která by zdůraznila za prvé mírovou úlohu RSFSR, za druhé aktivní a iniciativní úlohu gruzínských dělníků, rolníků a vojáků, kteří svrhli gruzínskou buržoazní vládu, a za třetí úlohu ázerbájdžánské a arménské sovětské vlády, které podpořily jak arménské a tatarské, tak i gruzínské povstalce, a tím čelil agresivním krokům gruzínské buržoazní vlády, která ustavila v Tiflisu ázerbájdžánskou a arménskou buržoazní vládu k svržení sovětského režimu v Arménii a Ázerbájdžánu zevnitř.

Shromážďujte pečlivě materiály proti menševické vládě v Gruzii a přivezte je s sebou do Moskvy na plenární zasedání.

Lenin

268

PÍSEMNÉ SDĚLENÍ

N. P. GORBUNOVU A POZNÁMKY
NA DOPISU A. M. NIKOLAJEVA

[18. 4. 1921]

Soudruhu Gorbunove! Pomozte to zdokonalit a sdělte mi, až bude dosaženo toho, co jsem označil $\times$.

Lenin

. . . Byl vynalezen nový fotočlánek, který s elektronkou zapojenou jako zesilovač umožňuje v určité vzdálenosti (20—30 metrů) zachycovat proměnnou radioenergii. Působením tohoto fotočlátku přenáší snímač zaměřený na předmět (černý nebo bílý) prostřednictvím radiostanice signál k zobrazení předmětu na obrazovku. Zdokonalením přístroje by bylo možné dosáhnout těchto výsledků: 1. vidět na obrazov-

x ||| ce pohyb člověka mluvícího do radiotelefonu; 2. promítat na obrazovku pohybující se nepřátelskou eskadru ve vzdálenosti několika set
verst.

... Autorem vynálezu je *ruský* inženýr Bonč-Brujevič Michail Alexandrovič.

Se soudružským pozdravem *A. Nikolajev*

269

J. V. STALINOVÍ²³⁰

[18. nebo 19. 4. 1921]

Soudruhu Staline!

Jsem proti Fominovi. Nesmíme »po rusku«. Musíme »po gruzínsku«.

Předložíme to politickému byru.

Lenin

270

J. A. PREOBRAŽENSKÉMU

19. 4. [1921]

Soudruhu Preobraženskij!

Z některých Vašich dnešních připomínek bylo vidět, že považujete usnesení politického byra o profesorech za chybné.²³¹

Obávám se, že tu došlo k nedorozumění. Bojím se, že si usnesení vykládáte nepřesně.

Že je Kalinnikov (tak se myslím jmenuje) reakcionář, to ochotně připouštím. Jsou tam bezesporu i nepřátelsky smýšlející kadeti. Ale ty je třeba usvědčit *jinak*. Usvědčit

na konkrétních případech. Dejte Kozminovi (jenomže ten není zvlášť chytrý: opatrně s ním) tento příkaz: usvědčit na přesném faktu, činu, prohlášení. Potom někoho zavřeme na měsíc, na rok. Dostane za vyučenou.

Totéž s nepřátelsky smýšlejícími kadety.

Totéž, jestli třídní nepřátelé pomluvili Ignatova (? tak se jmenuje, ne? Já ho neznám).

Připravit materiál, přešetřit, usvědčit a *přede všemi* odsoudit, exemplárně potrestat.

Vojenský odborník se chytá při zradě. Ale vojenští odborníci jsou všichni zapojeni a pracují. Lunačarskij a Pokrovskij nedovedou »chytat« své odborníky, a když pak mají vztek na sebe, zchlazují si zbytečně žáhu na všech.

To je chyba Pokrovského. A mezi mnou a Vámi snad ani tak moc rozdílných názorů není.

Nejhorší na tom je, že lidový komisariát školství a osvěty nemá systém, kázeň; i komunistické buňky jsou u nich »nedisciplinované« až hrůza.

Ale vypracovat *způsoby*, jak »chytat« odborníky a *trestat* je, jak chytat a učit komunistické buňky, to v lidovém komisariátu školství a osvěty doposud nedokázali.

S komunistickým pozdravem
Lenin

[19. 4. 1921]

*Náměstkovi lidového komisaře
zahraničního obchodu soudruhu Ležavovi*

*Náměstkovi lidového komisaře zásobování
soudruhu Brjuchanovovi — na vědomí
Předsedovi Nejvyšší národohospodářské rady
soudruhu Rykovovi — na vědomí*

Prostudujte si prosím návrh obecných tezí koncese západoevropských dělnických družstev týkající se zpracování potravinářských surovin na Sibiři, který Vám posíláme, i komentář k němu sestavený *S. M. Glikinem*²³²; po schválení Nejvyšší národohospodářskou radou a lidovým komisariátem zásobování předložte Radě práce a obrany na zasedání 22. dubna zprávu o podstatě tohoto návrhu a návrh usnesení Rady práce a obrany o konkrétních opatřeních, která by bylo třeba učinit ke splnění *Glikinových* návrhů, pokud by byly uznány za vhodné a užitečné.

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

N. A. SEMAŠKOVI

19. 4. 1921

Lidový komisariát zdravotnictví, soudruhu Semaškovi,
nebo v případě jeho nepřítomnosti tomu, kdo vykonává
jeho funkci

Sdělte mi prosím, zda se v poslední době (a zejména
v posledních dnech) vyskytly v Moskvě případy cholery
a jiných infekčních nemocí;

kolik (pokud se vyskytly);

jaký růst zaznamenaly proti předchozímu stavu;

jaká hygienická opatření k očištění města a která další
zdravotnická opatření byla stanovena (pokud existovala
příslušná nařízení) a která byla schválena.

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

V. A. AVANĚSOVOVI

Náměstkovi lidového komisaře
dělnicko-rolnické inspekce soudruhu Avaněsovovi

19. 4. 1921

Ukládám Vám, abyste bezodkladně sestavil komisi ze zástupců dělnicko-rolnické inspekce, lidového komisariátu práce a lidového komisariátu zemědělství, která prostuduje přiložená usnesení a rezoluce I. celoruského sjezdu sektářských zemědělských a výrobních sdružení (kolektivů) a předloží zprávu radě lidových komisařů.²³³

Termín 26. dubna.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

TELEFONOGRAM V. N. RUSSOVI²³⁴

[19. 4. 1921]

Telefonicky

Velmi lituji, že nemohu přijmout Vaše pozvání, ale zasedání politického byra ústředního výboru, stanovené na zítřek, nelze odložit.

Pozdravuji účastníky kursů a prosím, abyste jim tlumočil mé upřímné přání dalších úspěchů.

Lenin

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE
A POKYN G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

Pošlete kopii tohoto (i o rýžovištích zlata na Leně) telegramu Kržižanovskému.²³⁵ Odteďka mu posílejte všechny takové telegramy. K otázce ropy mu přiřete mým jménem: »Chtěl bych Vám poslat materiály o cisternách a požádat Vás, abyste do pátku připravil zprávu o novém rozdělení a využívání cisternových vagónů, aby se maximum (a v každém případě nejméně 350 cisteren denně) použilo na odvoz z Grozného.«

19. 4. [1921] *Lenin*

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE

[Nejdříve 19. 4. 1921]

Seberte u mě všechny materiály o cisternách na přepravu ropy a všechno to pošlete *Kržižanovskému*.

LIDOVÉMU KOMISARIÁTU
ZÁSOBOVÁNÍ²³⁶

[20. 4. 1921]

Soudruhu Brjuchanovovi, nebo soudruhu Chinčukovi,
nebo soudruhu Chalatovovi

Dejte to prosím *odsouhlasit* (Hlavní správou vodní dopravy, lidovým komisariátem školství a osvěty a *mimořádným zmocněncem RPO**) svoláním porady (usnesením lidových komisařů) nebo jinak — tak, aby bylo definitivně rozhodnuto v Radě práce a obrany v pátek.

Předseda RPO *Lenin* 20. 4. [1921]

J. JAROSLAVSKÉMU²³⁷

[Nejdříve 20. 4. 1921]

Já soudím, že *určitě* oba. Bylo by to užitečné, neboť budou hájit marxismus (jestli začnou agitovat pro menševismus, chytíme je: *musí se na ně dát pozor*).

Oba je přiberte k vypracování *co nejpodrobnějšího programu* (a *konspektu* přednášek) z filozofie a k vypracování plánu *vydávání* filozofických publikací.

Lenin

* — mimořádný zmocněnec Rady práce a obrany pro zásobování Rudé armády a loďstva. *Red.*

TELEGRAM M. I. FRUMKINOV I

[21. 4. 1921]

Frumkinovi

Předsednictvo Státní plánovací komise pokládá za nutné vytvořit při krajské hospodářské radě Jihovýchodu plánovací komisi. O kandidátech se domluvíte přímou linkou s Kržižanovským. Materiály se shromažďují, budou odeslány během příštího týdne.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU²³⁸

[22. 4. 1921]

Kržižanovskému

Vystoupíte v diskusi?

Jestliže ano, nebylo by lepší zapsat Vás *hned* po hlavních referátech (abychom co nejdřív skončili)?

Neměl by se hned vypracovat návrh usnesení (asi takto: účast odborů, báňských dělníků a dělníků při těžbě dřeva zajistit v Hlavním výboru pro průmysl paliv i ve všech *důlních* výborech nebo ve všech výborech těžebního průmyslu).

Soudruhu Chalatove! Je třeba to udělat. Soudě podle Ležavova hlášení (dnes, 22. 4., jsem Vám ho poslal), můžeme takovouto půjčku vrátit z nákupů v zahraničí.

22. 4. [1921] *Lenin*

LIDOVÉMU KOMISARIÁTU
ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ
A CELORUSKÉ MIMOŘÁDNÉ KOMISI

[22. 4. 1921]

Lidovému komisariátu zahraničních věcí
Celoruské mimořádné komisi

Bylo mi sděleno, že jsou kladeny překážky odjezdu chemika a vynálezce Grigorije Semjonoviče *Petrova* do ciziny.

Petrov má od lidového komisariátu zahraničního obchodu pověření č. 1554 (A) 012 z 29. 3. 1921, které podepsal Vojkov.

Existuje rozhodnutí odhadní komise pro vynálezy, kterým byla Petrovovi 9. 2. 1921 udělena prémie ve výši 15 miliónů rublů aj. (podepsal to Michajlovskij).

Žádám lidový komisariát zahraničních věcí a Celoruskou mimořádnou komisi, aby okamžitě vydaly povolení k odjezdu za hranice. Pokud tomu stojí něco v cestě, neprodleně mi to sdělte.

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

N. L. ŠPEKTOROVVI, P. L. VOJKOVVI,
A. Z. GOLCMANOVVI, L. N. KRICMANOVVI,
S. V. GROMANOVVI

[23. 4. 1921]

Udělují přísnou důtku s výstrahou, že v případě opakování budou viníci postaveni před soud:

Soudruhům *Špektorovovi* (lidový komisariát vojenství), *Vojkovovi* (lidový komisariát zahraničního obchodu) a *Golcmanovi* (Celoruská ústřední rada odborů) za to, že se nedostavili 23. dubna v 10 hodin dopoledne na schůzi komise RPO, ačkoli byli o ní informováni 22. dubna před desátou hodinou večer osobně nebo telefonicky sekretariátem RLK,

a také soudruhu Kricmanovi, kterému to oznámil soudruh Golcman

a *Gromanovi* — předsedovi oddělení pro přepravu materiálu — za to, že v jeho oddělení nebyla zavedena služba, takže ho nebylo možné o schůzi komise informovat.

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

VZKAZ L. M. KARACHANOVVI
A TELEGRAM V. L. KOPPOVI

Odešlete to prosím šifrovaně a informujte mě, kdy to bylo odesláno.

23. 4. [1921] *Lenin*

Koppovi

[23. 4. 1921]

Velmi Vás prosím, urychlete záležitost s vízem pro Šklovského a jeho rodinu. Dejte mi vědět, až vízum dostanete.

Lenin

285

M. F. VLADIMIRSKÉMU
A. M. LEŽAVOVI
V. P. MILJUTINOVÍ

23. 4. 1921

Soudruhu Vladimírskému,
náměstkovi lidového komisaře vnitra,
Ležavovi,
náměstkovi lidového komisaře zahraničního obchodu,
a Miljutinovi,
místopředsedovi Nejvyšší národohospodářské rady

Prosím, abyste k přiloženým dvěma návrhům, které předkládá výkonný výbor Karelské pracovní komuny, svolali za účasti předsedy výkonného výboru této komuny soudruha Gyllinga poradu, která by tyto návrhy prostudovala a schválila, a pozvali i zástupce dalších zainteresovaných resortů, aby v definitivním znění byly oba návrhy předloženy radě lidových komisařů v úterý 26. 4. 1921.

V zásadě oba tyto návrhy plně podporuji.²⁴⁰

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE

[Po 23. 4. 1921]

Najděte hospodářský plán Karelské komuny (poslal mi ho *Gylling* před dvěma týdny), dejte ho přečíst N. P. Gorbunovovi (ať vyhledá 1. 06. 26 *Gyllinga* — předsedu Karelské pracovní komuny NB — a pomůže mu zpracovat elektrifikační část plánu aj.).

G. J. ZINOVJEVOVI

24. 4. [1921]

Soudruhu Zinovjevovi

Protože »signální výtisk« *Atlasu Ruska* — je krajně neuspokojivý (ačkoli práce trvala mnoho měsíců), prosím, abyste mi oznámil *všechny* osoby odpovědné za dřívější i nynější práci. Uvádím stručný výčet nedostatků.

Dostal jsem včera *Atlas Ruska* — »signální výtisk«.
(1. státní kartografický ústav, dříve Iljinův.)

Atlas Ruska se může a rozhodně musí stát učební pomůckou.

Ale to vyžaduje řadu oprav a doplňků, neboť tento exemplář je velmi neuspokojivý.

Uvedu hlavní nedostatky, které je třeba bezpodmínečně odstranit.

1. Chybí předmluva »vydavatele« (dříve tam byla). Předmluvu je třeba vypracovat: tento školní atlas byl prý sestaven podle vzoru »Železnice«, byl pojat stejným způsobem.

2. Mapy nejsou číslovány a chybějí kartografické znač-

ky (předtím tam byly). Doplnit je. Mapy by měly být seřazeny ne podle železnic nebo *nejen* podle železnic, ale i podle *gubernií*. U čísla map by měly být vyjmenovány gubernie, které jsou na mapách zakresleny *celé*. Také gubernie uvedené u čísla musí být na mapě zakresleny *celé*.

Na mapě č. 1 nejsou zakresleny v plném rozsahu tyto gubernie: Petrohradská, Pskovská a další. Nejsou uvedeny: Čerepovecká a jiné.

Stejně nedostatky jsou i na dalších mapách. Musí se odstranit.

3. Hranice republik (Ukrajina) a autonomních oblastí musí být všude zvlášť zakresleny. To se většinou neudělalo. Ani u Ukrajiny, ani u Běloruska. (Německá komuna? Marijská oblast? Všechny kavkazské republiky?)

4. Železnice nebyly revidovány k určitému datu (například k 1. 1. 1921). Jsou znázorněny nesprávně. Není zvlášť uvedeno, které byly dokončeny. Chybějí ty, které se stavějí. Opravit to.

5. Ke všem mapám musí být připojeny (na zadní straně nebo na vložených listech) stručné vysvětlivky: státní hranice podle těch a těch smluv (schválených a ratifikovaných tehdy a tehdy). Autonomní oblasti schváleny *tehdy a tehdy*. Počet obyvatel — gubernií a nejdůležitějších měst podle sčítání lidu ze srpna 1920. *Apod.*

6. Směšným nedopatřením bylo číslování map převzato, tj. ponecháno staré: č. 10 — Moskva, č. 12 — Krym aj.!! Číslování musí být nové.

7. Na mapě č. 14 není v plném rozsahu zakreslena ani *Tatarská* republika, ani *Baškirská* republika. Ty musí být zakresleny celé. Totéž se týká *všech* autonomních oblastí. Musí být uvedeno podle posledních údajů *národnostní* složení autonomních oblastí (ve vysvětlivkách).

8. Ze starých map bylo vynecháno:

Saratov a okolní gubernie

Simbirsk, Penza a okolní gubernie

Rostov na Donu a okolní gubernie

Smolensk a okolní gubernie (Bělorusko)

Pravobřežní Ukrajina

Kavkaz (s bezpodmínečným vyznačením hranic všech nových republik).

Atlas musí být úplný. Musí v něm být *všechny gubernie*. Neúplný atlas není k ničemu, a tento exemplář je neúplný až hanba.

9. Místo doplňků (polotučně) dole a po stranách: železniční vzdálenosti (převzaty ze starého) — měly by tu být uvedeny krátké vzdálenosti *nejen* po železnicích.

10. Doplnit: mapu s plánem elektrifikace (z knihy Plán elektrifikace^[66], předložený na VIII. sjezdu sovětů).

11. Mapu vysokých škol (univerzit apod.) a osvětových zařízení podle gubernií (alespoň podle dosavadních údajů). Doplnit.

12. Doplnit: mapu rozhlasových stanic.

13. Historické mapy (dvě nové na konci) nejsou k ničemu. Jsou neúplné. S chybami. Místo těchto dvou by tam měla být:

(a) jedna *téhož* formátu: *historická mapa Sovětského Ruska*.

Linie *front* k určitým datům (například květen 1918, prosinec 1918, květen nebo červen 1919, listopad nebo prosinec 1919, leden a listopad 1920) s označením: *ta a ta fronta tehdy a tehdy*.

Státní hranice celé RSFSR a *všech* sousedních republik (součástí bývalé říše).

(b) Mapa *celé* RSFSR se Sibiří alespoň malého formátu, na jedné mapě.*

24. 4. 1921 *N. Lenin*

* O vydání školního atlasu viz též V. I. Lenin, Sebrané spisy 51, Praha 1990, dokumenty č. 446, 474; tento svazek, dokumenty č. 388, 410 a 471; Leninskij sbornik XX, s. 321—322; Leninskij sbornik XXXVI, s. 120—121, 315, 399—400. *Red.*

L. B. KAMENĚVOVI

24. 4. [1921]

Soudruhu Kameněve!

Děti Inessy Armandové se na mě obracejí s prosbou, kterou horlivě podporuji:

1. Nemohl byste zařídit, aby se vysadily květiny na hrob Inessy Armandové?

2. Totéž pokud jde o menší desku nebo pomník?

Jestli můžete, napište mi prosím pár řádek, prostřednictvím koho (jaké instituce nebo zařízení) jste to zajistil, aby se tam děti mohly dodatečně obrátit, přeptat se, objednat nápis atd.

Jestli nemůžete, dejte mi prosím vědět, zda je možné to objednat soukromě. Nebo mám někam napsat a zda víte, kam?

Váš *Lenin*I. A. TEODOROVIČOVI²⁴¹

25. 4. 1921

Soudruhu Teodorovičovi

{ Kopie: lidový komisariát zásobování, Brjuchanovovi
 „ Nejvyšší národohospodářská rada, Miljutinovi
 Protože je krajně naléhavé učinit opatření k boji proti suchu, svolajte prosím okamžitě poradu zástupců příslušných lidových komisariátů, aby bylo možné návrh, dekretu — rozpracovaný a schválený — předložit nejpozději ve středu 27. 4. 1921 Radě práce a obrany.

Předseda RPO *V. Uljanov (Lenin)*

J. S. HANECKÉMU

25. 4. 1921

Soudruhu Hanecki! Jedou k vám do Rigy dvě moje sekretářky:

1. Anna Petrovna Kizasová a
2. Natálie Stěpanovna Lepešinská.

Znám obě z práce už několik let. Jejich oddanost je obdivuhodná. U mě se pracuje jako na galejích: bez odpočinku, bez svátků. Jsou umořené. Potřebují si odpočinout. Buďte tak laskav a dejte jim předem plat (i něco navíc), ale práci jim nedávejte. Ať se léčí, odpočinou si a trochu se *spraví*.

Buďte zdráv! Váš *Lenin*

291

N. P. BRJUCHANOVVI,
L. N. KRICMANOVI,
M. P. TOMSKÉMU, A. I. POŤAJEVOVI

26. 4. 1921

Soudruhu Brjuchanovovi
Kricmanovi
Tomskému nebo jeho zástupci
(Andrejevovi?)
Poťajevovi

Protože je naléhavě nutné vyřešit pomoc rybolovné kampani, svolajte prosím ještě dnes, a pokud možno ihned, poradu, která by projednala návrhy soudruha Poťajeva (Hlavní správa rybolovu, rybného hospodářství a průmyslu), a to za jeho účasti. Porady se zúčastní: lidový komisa-

РОССИЙСКАЯ
ФЕДЕРАТИВНАЯ
СОВЕТСКАЯ РЕСПУБЛИКА.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ
СОВѢТА
НАРОДНЫХЪ КОМИССАРОВЪ.

— о —
Москва, Кремль.

25. IV 1921 г.
№ 275

Мв Менделогору.

{ Коим НККрид Дюханову
" " " " Шерингу

В виду крайней необходимости вопроса о мерах борьбы с засухой прошу Вас сообразно возможности свещать преддв. Уполномоченных наркоматов с (см. устно) декретом мв о ввр вна сен, в разработанном согласованном виде, не позже средн, 27. IV. 21, в С.М.О.

Ир. С.М.О. Н. Яковлев (всем)

Leninův písemný pokyn I. A. Teodorovičovi
z 25. dubna 1921

Zmenšeno

riát zásobování, komise pro využívání zdrojů, Celoruská ústřední rada odborů a soudruh Poľajev. Zprávu podejte ještě dnes radě lidových komisařů.²⁴²

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

292

N. P. GORBUNOVovi

26. 4. 1921

Soudruhu Gorbunove!

Musím vám vytknout strašlivé nepořádky v naší kanceláři. Z přiloženého telefonogramu je vidět, že byl podán 24. 4. (hodina?),

přijat 25. 4. v 11 hod. 25 min.

(tj. telegram šel 11 hodin!).

Já jsem ho dostal

26. 4. ve 12 hod.

Tohle přestává všechno!

Ukládám Vám, abyste to ihned přesně a v plném rozsahu vyšetřil, zjistil viníky a poskytl mi výsledky. Musíte přezkoumat dosavadní a zavést novou organizaci práce kanceláře.

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

V. M. MOLOTOVOVI
 PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
 ÚV KSR(b)

[26. 4. 1921]

Soudruhu Molotove!

Záležitost s ubytováním je neslýchaný skandál.²⁴³

Nařizuji Vám, abyste to ihned řešil tak, že si okamžitě telefonicky vyžádáte stanovisko členů *politického byra*, protože nelze čekat ani den (a ještě dnes je třeba dát schválit *radě lidových komisařů*);

1. napomenutí Gorbunova za nedostatek energie a zpoždění (on, nikoli Čičerin, měl o tom napsat všem a *dožadovat se včas* rozhodnutí ústředního výboru. Je hanba, že Gorbunov svaluje takovéto věci na Čičerina. Je neuvěřitelně nešikovný).

2. Utvoření *odpovědné* (jak ústřednímu výboru, tak *radě lidových komisařů*) *trojice*, jejímž úkolem bude za každou cenu *v termínu* obstarat **všechny** potřebné ubytovací prostory (myslím, že *jeden hotel* politicky vyhovuje víc než časté ubytování v soukromí).

Navrhuji:

(α) Gorbunov

(β) někdo za Celoruskou mimořádnou komisi, za něhož *osobně odpovídá* Unšlicht

(γ) 1 za komisi Vladimírského.

Velmi to spěchá!

Lenin

A. O. ALSKÉMU²⁴⁴

26. 4. 1921

Soudruhu Alskij!

Právě jsem se dověděl ze zápisu z malé rady, že za 1 rubl ve zlatě se počítá 750 sovětských.

To je směšné. A co je ještě horší: pravděpodobně to vede k hromadnému zneužívání.

Kdy a kdo to takto stanovil? Najděte přesný text a proveďte to. Předložte návrh na změnu.

Je třeba řádně prošetřit, zda se toho nezneužívalo.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

V. M. MOLOTOVOVI

26. 4. 1921

Soudruhu Molotove!

Právě jsem se dověděl ze zápisu z malé rady, že existuje »Zotavovna rady lidových komisařů« a že ji »spravuje úřadovna RLK«.

Sapronov mi píše, že prý o tom rozhodlo staré organizační byro.

Je třeba to prověřit.

Pokládám to za nesprávné.

Navrhuji zotavovnu zrušit prostřednictvím organizačního byra a nařídit:

1. tuto zotavovnu převést do správy lidového komisariátu zdravotnictví;

2. členy správy ať jmenuje organizační byro *ÚV*;
3. název by měl být Zotavovna číslo to a to (protože zotavoven je hodně).

(Vím, že tam neodpočívali *jenom* lidové komisaři.)

Lenin

296

A. M. LEŽAVOVI

[Před 28. 4. 1921]

Soudruhu Ležavo!

Gruzie je velmi důležitá ke *krytí* zahraničního obchodu *Ruska*. To se hodí jak Itálii, tak *Německu* i *Americce*.

1. Najděte *schopného* člověka, kterého bychom tam poslali za lidový komisariát zahraničního obchodu. Co nejrychleji!

2. Pohovořte o tom podrobněji se Stalinem. Ještě dnes.

3. Napište mi pár slov, výsledky.

Potřebujeme plán (a fond) zahraničního obchodu realizovaného přes Batumi.

Plán zahraničního obchodu nemáte. Zbytečně plýtváte a trpíte to i jiným. Budu s Vámi válčit.

Na potraviny a na palivo v roce 1921. *Už ani půl kopejky*. To je pro Vás *linie*. Vypracujte plán této *linie* a nepodléhejte »tlakům« a »vlivům«.

Lenin

F. E. DZERŽINSKÉMU

29. 4. [1921]

Soudruhu Dzeržinskij!

Přijel (z okružní cesty po venkově) Iv. Iv. Skvorcov-Stěpanov. Referuje: velké *nebezpečí hrozí* železniční a vodní dopravě.

Za první, zaplavují ji překupníci.

Za druhé, *sovětští byrokrati* posílají po železnici všemi směry *desítky vagónů* s »komisemi«. Záminka: služební cesta. Ve skutečnosti: černý obchod. Krmí sovětské byrokraty.

Zaměstnanci na železnicích jsou všichni do jednoho šmelináři. Spekulantí. Je třeba učinit *mimořádná* opatření. Napište mi pár slov.²⁴⁵

Váš Lenin

L. D. TROCKÉMU

30. 4. [1921]

Soudruhu Trockij!

Přečetl jsem si brožuru Šatunovského Bílé uhlí a revoluční Pitěř.²⁴⁶

Je to velmi slabé. Nic víc než *honosné řeči*. Věcného tu není *ani zbla*.

Jediná konkrétní zmínka: s. 15:

»Podle názoru vynikajících odborníků na hydrauliku stačí osm měsíců, aby tento veliký hrdinský čin přinesl reálné výsledky.«

Kdo jsou ti odborníci? Nejsou žádní (ptal jsem se Kržižanovského: nejsou žádní). Šatunovskij se dal do psaní o něčem, co nezná (Kržižanovskij to tak kvalifikuje). *Kromě této nepodložené poznámky v celé brožurě nil.**

Ať podá Šatunovskij důkazy a předloží *konkrétní* návrhy. Jinak plácání zůstane plácáním.

Váš *Lenin*

299

A. A. BURDUKOVHOVI**

[30. 4. 1921]

Vedoucímu hospodářského úseku
moskevského odboru školství a osvěty
Burdukovovi

Zařídte prosím pro Iv. Iv. Skvorcova (Stěpanova) letní byt u Moskvy, pokud možno se zelinářskou zahradou.

300

N. P. BRJUCHANOVHOVI

[Koncem dubna 1921]

Soudruhu Brjuchanove!

Posílám Vám rukopis svého článku (a brožurky) o naturální dani.***^[33, 34] Už je v sazbě.

* — nic. *Red.*

** Do horní části pokynu Lenin napsal: »Odesláno 30. 4. Připomeňte mi to.« *Red.*

*** Viz Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 225—264. *Red.*

Kdybyste se na to chtěl podívat, přečtěte si to *do zítřka* a sdělte mi své připomínky a pozměňovací návrhy.

Zítřka mi to vraťte.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

3 0 1

L. N. KRICMANOVI

[V dubnu 1921]

Soudruhu Kricmane!

Komise pro využívání zdrojů rozdělila krymskou válečnou kořist.

5—10 % různých věcí *resortu námořnictví*.

K čemu to je?

Jsme žebráci, ale budeme udržovat a rozvíjet *resort námořnictví*, aniž máme jakoukoli záruku, že Francie nebude potápět naše lodě.

Podle mě tu není patrný ani plán, ani myšlenka. Obávám se, že je to jednoduše rutina. Odpovězte mi.

Lenin

3 0 2

G. J. ZINOVJEVOVI²⁴⁷

Soudruhu Zinovjeve! Jak je z toho vidět, je Trockij naladěný velmi bojovně. Brožura Šatunovského^[101] je plácání. Vraťte mi to s vyjádřením, jaké máte v té otázce *řešení* a plány.²⁴⁸

3. 5. [1921] *Lenin*

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

[Mezi 3. a 10. 5. 1921]

1

G. M.!

Přikládám materiály o předpokládaném novém složení Výboru pro státní stavby.

Vaše vyjádření?

Znáte odborníky, *Rudominěra* a ostatní?

Můžete to zjistit?

Musta?

Mám velké obavy, že ve Výboru něco neklape. Proč »odešel« Alferov?

Proč chtějí, aby »odešel« Goldberg?

Nemáme jmenovat předsedou Výboru Sapronova?

A které odborníky mu máme přidělit?

2. Za druhé: Smilgovi dali všechno, oč žádal.

Pustí se do toho Ramzin a Krug?²⁴⁹ *Důkladně?*

Máte nějaké zprávy?

Váš *Lenin*

2

VÝBOR PRO STÁTNÍ STAVBY*

Kolegiu Výboru pro státní stavby

Markov S. D. »*místopředsedou*« . . . ? *Rudominěra* jako »zástupce« (komunista) (inženýr v hospodářském oddělení ústředního výboru stavebních dělníků)

* Nad to Lenin poznamenal: »Schválilo předsednictvo Nejvyšší národohospodářské rady.« *Red.*

?? *Prozor*

Zacharov (z ústředního výboru stavebních dělníků)
Musta, technik (řídil odbor pro státní stavby v Mo-
skvě).

even-
tuálně

Předsedou výboru *Sapronov*
(Goldberga uvolnit).

Celý návrh pochází z ústředního výboru stavebních
dělníků a schválilo ho předsednictvo Nejvyšší národohos-
podářské rady.²⁵⁰

3 0 4

G. J. ZINOVJEVOVI

Soudruhu Zinovjeve!

Bylo mi sděleno,

1. že sochař Ginzburg, který pracuje na Plechanovově
bystě, potřebuje *materiál*, hlinu aj.;

2. že hroby Plechanova a Zasuličové jsou zanedbány.

Nemohl byste někomu nařídít, aby na obě věci
dohlédl, zařídil to a zkontroloval splnění?²⁵¹

Salut!

5. 5. [1921] Lenin

TELEGRAM K. J. VOROŠILOVOVI*

[5. 5. 1921]

Šifrovaně

Vorošilovovi

Dejte prosím velitelskému sboru Jezdecké armády rozkaz a zvláště dohlédněte na to, aby Jezdecká armáda během přesunu maximálně pomáhala místním zásobovacím orgánům, protože do Moskvy je potřeba mimořádně a rychle dodat obilí.²⁵²

Lenin

MALÉ RADĚ LIDOVÝCH KOMISAŘŮ

Malé radě

Rada práce o obrany Vám posílá návrh (lidového komisařiátu vojenství + lidového komisariátu zahraničních věcí + Celoruské mimořádné komise) na *letecké* spojení Berlín-Moskva.

Zjistěte prosím přesněji, *kolik to bude stát*, a informujte mě.²⁵³

5. 5. [1921]

Lenin

* Nahoru na telegram Lenin připsal: »Soudruhu Skljanskij! Nařídte prosím, aby to poslali šifrovaně, a vraťte mi to. 5. 5. *Lenin.*« *Red.*

J. A. LITKENSOVI

Soudruhu Litkensi! Zapomněl jsem Vás při našem setkání požádat, abyste zkontroloval, jak to vypadá s komisí vědců, kteří pracují na slovníku (stručném) *současného* (od Puškina po Gorkého) ruského jazyka.

Už dříve jsem se o tom mnohokrát domlouval s Pokrovským a Lunačarským.²⁵⁴

Dělá se na něm? Co konkrétně? Zjistěte to a podejte mi přesnou písemnou zprávu.

6. 5. [1921] S komunistickým pozdravem *Lenin*

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE²⁵⁵

[6. 5. 1921]

Ve věci zatčených budovatelů *svirských vodních elektráren* je třeba zjistit:

1. kdo to má v rukou a v jakém je to stadiu;
2. zda byli propuštěni ti, proti nimž nebylo dosud vzneseno konkrétní obvinění;
3. — také: ti, které lze propustit podmíněně;
4. zda je technická expertíza obžaloby solidně podložena.

A. V. LUNAČARSKÉMU

Že se nestydíte hlasovat pro to, aby Majakovského 150 000 000^[53] vydali v nákladu 5000!

Je to nesmyslné, stupidní, vyloženě hloupé a přemrštěné.²⁵⁶

Podle mě by se z takových věcí měla tisknout jedna z desíti a nanejvýš 1500 výtisků pro knihovny a podivíny. A Lunačarského tepat za futurismus.

6. 5. [1921]

Lenin

310

M. N. POKROVSKÉMU

[6. 5. 1921]

Soudruhu Pokrovskij! Znovu a znovu Vás prosím, abyste mi pomohl v boji proti futurismu apod.

1. Lunačarskij prosadil v kolegiu (běda!) vydání Majakovského 150 000 000.

Nedalo by se tomu zabránit? Musí se tomu zabránit. Dohodněme se, že tito futuristé nebudou vydáváni víc než dvakrát ročně *a nanejvýš v 1500 výtiscích*.

2. Kiselise — říká se, že je to *»realistický«* umělec — Lunačarskij prý znovu vyštval a prosazuje přímo i *ne-přímo* futuristu.

Nenašli by se spolehliví *antifuturisté*?

Lenin

311

I. G. ALEXANDROVOVI

[6. 5. 1921]

Vyhledejte ve Státní plánovací komisi inženýra do komise pro vyšetřování Algemby²⁵⁷ přímo na místě; musí být nejen spolehlivý, ale i *praktik*, aby dobře zvážil *to hlavní*:

ochranu materiálu (za různých podmínek)

α) zda zastavit stavbu

β) „ ne hned, ale na podzim

γ) převést z klíčové na obyčejnou,

δ) dokončit stavbu, ale *koleje nepokládat*
apod.

312

G. V. ČIČERINOV I

[Mezi 6. a 10. 5. 1921]

Soudruhu Čičerine!

Myslím, že by se to mělo dát do tisku, *ale rozhodně jen* s komentářem, jinak naši redaktoři nadělají spoustu škody. Buď *komentář* napište sám, nebo to někomu uložte, ale potom to prohlédněte.²⁵⁸

Lenin

313

V. A. SMOLJANINOV OVI

[Po 6. 5. 1921]

Soudruhu Smoljaninove! Upozorňuji Vás na Běljakovův článek (v těchto dnech byl v *Izvěstijích?* nebo v novinách *Ekonomičeskaja žizň?*) o narofominské textilce.²⁵⁹ Shromážděte o tom veškerou dosavadní polemiku. *Důkladně se s tím seznamte. Prostudujte* podklady. Sdělte mi výsledek.

Zdá se, že jde o vážnou věc.

Buďte zdrav! *Lenin*

213

TELEGRAM V. L. KOPPOVI

[7. 5. 1921]

Prosím odeslat *šifrovaně Koppovi*:

Koppovi*. Odešlete prosím ihned vízum německé vlády pro Šklovského, žádám Lutovinova, aby přestal oponovat, protože je to koneckonců nezákonné, jestliže existuje usnesení politického byra, proti kterému nikdo neprotestoval, a je to i nesprávné z věcného hlediska, protože nikdo nedosazuje Šklovského do vysoké funkce, ale jde pouze o pomoc jeho rodině a o využití pracovníka.²⁶⁰

Lenin

Prosím Koppa, aby co nejdřív a důvěrně oznámil Thomasovi, že ho žádám o okamžité předání mého dopisu Levimu a Zetkinové^[47] adresátům; současně ho prosím, aby zhotovil kopii tohoto dopisu a poslal mi ji.²⁶¹

STÁTNÍMU NAKLADATELSTVÍ

Státnímu nakladatelství

Kopie soudruhu Jaroslavskému

8. 5. 1921

Na žádost soudruha Jaroslavského, který mě informoval, že existuje názor, podle něhož jeho brožuru O naturální

* Nahoru připsal G. V. Čičerin: »Nebude-li přítomen, předat Lutovinovovi.« *Red.*

dani není třeba rozšiřovat, považuji za nezbytné sdělit, že podle mě brožura zasluhuje, aby byla rozšiřována. Jestliže máte na to jiný názor, je třeba tuto záležitost oficiálně předložit ústřednímu výboru KSR.²⁶²

S komunistickým pozdravem *V. Uljanov (Lenin)*

316

J. A. LITKENSOVI

[9. 5. 1921]

Soudruhu Litkensi!

Váš dopis (ohledně slovníku) je úplně nanic.²⁶³

Svalujete na M. N. Pokrovského *úředničinu*, místo abyste ho jí *zbavoval*.

Povinností *řídícího pracovníka* je dávat příkazy 1. k vyhledání *dokladů* (bylo o tom vydáno usnesení? kým? kdy? kdo za to odpovídá?).

2. Jestliže se »záležitost nerozhýbala«, zjistit *proč* (jestli kvůli *přídělům* — kolik? — že bychom to třeba odložili do podzimu?).

S komunistickým pozdravem *Lenin*

P. S. Vzpomínám si, že mi Pokrovskij o tom nejednou *říkal*, ale on *neúředničí*.

V tom je podstata! Nebo snad počkáte, až Pokrovskij půjde na dovolenou, a *potom* vyhledáte doklady?

REDAKCI LISTU PRAVDA
A REDAKCI LISTU IZVĚSTIJA

9. 5. 1921

Věnujte prosím mimořádnou pozornost článku v 309. čísle listu *Poslednije novosti*²⁶⁴ (Paříž):

Miljukov a Avksentjev u Američanů⁵⁴].

Je nezbytné *soustavně* si všímat *podobných* článků a notic; je jich spousta; dělat z nich *přehledy* a upozorňovat tak naše úřady a masy dělnických a rolnických čtenářů,

že bělogvardějská buržoazie je chytřejší, že si moc dobře uvědomuje, jaký význam mají koncese a zahraniční obchod pro sovětskou moc, a proto teď považuje za svůj *hlavní* úkol zmařit uskutečnění obchodních smluv RSFSR s jinými státy, zmařit politiku koncesí.

Prosím, abyste mi k této věci napsali pár slov.²⁶⁵

S komunistickým pozdravem *Lenin*

L. B. KRASINOV I

Soudruhu Krasine! Věnujte tomu zvláštní pozornost. Ne-ní Klyško upovídaný? Diplomát musí umět mlčet a mluvit tak, aby nic neřekl. Dovede to Klyško? Uvědomuje si to?²⁶⁶

9. 5. [1921] *Lenin*

L. B. KRASINOV I

[Nejpozději 10. 5. 1921]

Zaslouhoval byste výprask.

1. S objednávkou obilí jste se opozdili. Naše situace je velmi povážlivá.

2. Nevyužili jste všechny zdroje (Švédsko aj., třeba jen *malé* množství).

3. Chybějí přesné informace: co je možné získat *poblíž*, i kdyby to bylo za velmi vysokou cenu a ve velmi malém množství.

Pusťte se do toho všeho v lidovém komisariátu *zvlášt' důrazně*.²⁶⁷

N. P. BRJUCHANOV OVI

[10. 5. 1921]

Soudruhu Brjuchanove!

Pozorně si to přečtěte^[93] a vraťte mi to.

Je třeba jednat rozvážněji (Chalatov ztrácí nervy) a *denně* to přísněji sledovat.

Můj názor: ihned objednat *špatné* (?) fazole v *Berlíně* a *trochu* slaniny v Rize. *Ihned*.

Pošlete odpověď ještě dnes.²⁶⁸

Lenin

TELEGRAM
DELEGACI SOVĚTSKÉ VLÁDY

[10. 5. 1921]

Šifrovaně

Delegaci sovětské vlády, Londýn

Dispozice, které jste dostali k nákupu dvou miliónů pudů obilí, začněte plnit okamžitě. První, třeba i menší dávky, nakupujte kdekoli, bez ohledu na cenu. Můžete v rámci daných dispozic nakupovat i nejrůznější potraviny a konzervy. Nemohli bychom rychle něco dostat z Kanady? Můžete dát přiměřenou prémii za urychlený přísun do baltských přístavů. 10. května.²⁶⁹

Předseda rady lidových komisařů *Lenin**

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE RLK²⁷⁰

Dejte to na pořad jednání RLK a kopii pošlete *ihned* Brjuchanovovi (pokud ji ještě nemá) *nebo mu dejte do večera tento exemplář*, aby se k tomu vyjádřil. Musíme okrást druhé *a těmhle dát, oč žádají*.

10. 5. [1921] *Lenin*

* Telegram podepsal také lidový komisař zahraničních obchodu L. B. Krasin. *Red.*

TELEFONOGRAM
N. OSINSKÉMU
A I. A. TEODOROVIČOVI

[10. 5. 1921]

Osinskému a Teodorovičovi telefonicky:

Lidový komisariát zemědělství se nezúčastňuje, což je v rozporu se zákonem, a já se obávám, že otázky daní (vl-
na, tabák) připravuje nedbale, že náležitě nepřihlíží k zá-
jmům rolníků.²⁷¹ Odpovězte.

Lenin

V. M. MOLOTOVOVI

[10. 5. 1921]

Soudruhu Molotove!

Nemluvalo se někdy o tom, že by z členů KSR měla být
vydělena

část, která by se *neúčastnila* řízení, nezastávala *žádné*
vedoucí, ani správní, a vůbec státní, či odborové, nebo
družstevní, zkrátka *žádné* funkce,

tj. taková část členů KSR, která by se zabývala *vylučně*
ideologickou prací, agitací a propagandou, a *nevykoná-
vala* žádné administrativní funkce.

Něšlo by to udělat? Nemělo by se to udělat?

Vždyť takhle působí p . . . mizérie našeho řídicího apa-
rátu straně hroznou újmu. Hlasovat odděleně, *nebo
zvlášť počítat* hlasy?²⁷²

Lenin

N. P. BRJUCHANOVVI

11. 5. [1921]

Soudruhu Brjuchanove! Posílám Vám šifrovanou zprávu.²⁷³ Přečtěte si ji pozorně, poznamenejte si čísla a vraťte mi ji.

Je třeba, abyste vypracoval *přesný plán* využití, tj. rozdělení potravin ze zahraničí 15. 5.—15. 6.

Především Petrohrad a Moskva.

Po každé depeši o dalších *věšších* nákupech tento plán revidujte.

První takový plán mi pošlete

Ryby *tak a tak*.

Fazole (bylo to rozhodnuto?) *tak a tak*.

Pšenici tak a tak.

Uvažte, zda by nešlo dát něco *do novin*, abychom uklidnili lidi.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

ZEMĚDĚLSKÉMU ODBORU
MOSKEVSKÉHO GUBERNIÁLNÍHO
SOVĚTU*

Moskevskému
zemědělskému
odboru

11. 5. 1921

Dělnická družstva Soldatěnkovovy nemocnice žádají, aby petrovská zelinářská zahrada byla předána dělnickým kolektivům Soldatěnkovovy a Chodyňské nemocnice a traktorových dílen — celkem asi 3000 strávníků.

Podporuji žádost kolektivů a doktora Rozanova a prosím, abyste jí bezodkladně vyhověli. Pokud v tom zemědělskému odboru brání nějaké překážky, sdělte mi prosím ještě dnes, jakého druhu jsou tyto překážky a jaké stanovisko v této záležitosti odbor zaujímá.²⁷⁴

Předseda Rady práce a obrany
V. Uljanov (Lenin)

A. S. JENUKIDZEMU²⁷⁵

[Nejdříve 11. 5. 1921]

Soudruhu Jenukidze! Moc Vás prosím, vložte se do toho. Nebylo by možné určit energického, *odpovědného člověka?* Je třeba mu dát oficiální pověření. A mně kopii.

S pozdravem *Lenin*

* Na konci dopisu jsou Leninovy poznámky: »Kopie 11. 5.« a »12. 5. o 2. hodině telefonicky.« *Red.*

D. I. KURSKÉMU

[12. 5. 1921]

Přísně tajné

Lidový komisariát spravedlnosti, soudruhu Kurskému

Od mimořádného zmocněnce pro zásobování Rudé armády a loďstva přišla Radě práce a obrany žádost č. 8086 z 10. 5. t. r., přiložená v kopii, s uvedením přísně tajných zpráv o početním stavu armády. Při trochu zdařilejší stylizaci žádosti bylo možné se těmito údajům vyhnout. Kromě toho zpráva nepřišla v obálce pro tajnou korespondenci a nebyla poslána kurýrem, ale poštou. Tak se stalo, že byla otevřena při převzetí korespondence v úřadovně RLK a mohla být — poněvadž šla přes poštu — vyražena.

Vyšetřete to prosím.²⁷⁶Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*OTÁZKY A. I. SVIDĚRSKÉMU
O ZBOŽNÍM FONDU

13. 5. 1921

Sviděrskij

1. Kolik zboží je k dispozici?

[Odpovědi A. I. Sviděrského]

Pro zabezpečení *celého množství* je třeba zboží v hodnotě 30 miliónů rublů ve zlatě. Bylo obstaráno za 14 miliónů rublů. Potřebujeme ještě za 6 miliónů rublů. Zboží je *celkem za 20 miliónů rublů*.

2. Kolik se roze slalo? Přibližně v hodnotě 8 miliónů rublů.
3. Na Sibiř? Přibližně za 4 milióny rublů.
4. Na Kavkaz? V hodnotě přes 3 milióny rublů.
Z předchozích dodávek je v jednotlivých místech zboží za 3 milióny.
- Byla do vašeho fondu výměny zboží zahrnuta *sůl*? Byla. Ale ani já, ani Chinčuk nevíme, kolik. Celkem jsme měli ze starých zásob v *přístavech apod.* víc než 7 miliónů *pudů*.*
- Jestliže ano, kolik?

3 3 0

L. B. KAMENĚVOVI

[13. 5. 1921]

Nebylo by namístě dát moskevskému výboru do 15. 6. speciálně k dispozici (pro agitaci apod.) *Artoma* (plus 3—4—5 nových lidí včetně **politicky neorganizovaných dělníků**)? ²⁷⁷

3 3 1

M. I. KALININovi

[Před 14. 5. 1921]

Plně podporuji návrh Osinského a prosím, abyste do soboty zformuloval svoje vyjádření pro politické byro, tak

* Pud — 16,38 kg. *Čes. red.*

aby návrh v úterý projednala rada lidových komisařů a ve středu Celoruský ústřední výkonný výbor.²⁷⁸

Předseda Rady práce a obrany
V. Uljanov (Lenin)

332

TELEFONOGRAM P. L. VOJKOVOVI

Soudruhu Vojkovovi

Ještě dnes mi sdělte, proč a čím vinou se zpozdil odjezd soudruhů Kozakova a Pivovarova do Norska, kde mají koupit zařízení pro rybolov pro Murmansk (přiložte kopie dokumentů).²⁷⁹

14. 5. [19]21

Předseda RPO *Lenin*

333

M. F. SOKOLOVOVI*

Tajemníkovi správy majetku evakuovaného z Polska
soudruhu *M. Sokolovovi*

16. 5. [1921]

Vážený soudruhu!

Dostal jsem Váš návrh referátu na 18. 5. a přečetl si ho.²⁸⁰ Píšete, že jsem to »přehnal«. Na jedné straně se prý

* V horní části dopisu Lenin napsal: »(od Lenina) *M. Sokolovovi* (proti podpisu). Malaja Nikitskaja, č. 18.« *Red.*

(om desena) ^(na pismu) M. Sokolov.
18. 4. 1921. Mladá Kuchařka, 18.
Kazenskému Ústavu na děln. Hřbitově u M. Sokolov
u Kubice "vyučovací, mov. M. Sokolov"

16. 4.

Uvážlivě přečti!

Nezapomni a uveď vate "přes" doleže na 18. 4.

Největší, i "fanculov". (Stran vypoví, že, zvedat
spady des, zable u y nacablast to kážu, — a o dypov
"Zobny" (Hlben) an' skomponuamem komandov."

Práci zafyda y o uproboveram.

Největší, i "fanculov" skomponuamem puvy k y yce. Seznam
Cotizhamov. Spady k y k y Cotizhamov. Spady, uprobo.

2015 keř.

Kazenskému komandov (v sery a yvalo, kax a ka
než zalyer v sery spacy) vopryso, ka vobryam
Cotizhamov komandov. Spady — dypov ka srox.
1) Cotizhamov a kypovs y kax, y pabrav vopry.
srox.

"Kax dypov spady ydy pabrav sedy k
srox. vopry — kax 901 — eby svo dydy
pabrav sedy o vopry skomponuamem"...

Skomponuamem sery spady, aka vopry. Y o sro-
vat pabrav. Do spacy skomponuamem ka ody
kamandov ka komel sa k kam ka srox, vopry. A
maly oni, kamandov, vobav ydy vady, vobav
ka vopry s kam srox ("akto francuskym"
a o. pabrav sery v sery) soty vobav sery.
pabrav om sedy y y pabrav. Kax se ka vopry? vobav

První strana Leninova dopisu M. F. Sokolovovi
ze 16. května 1921

Zmenšeno

má pronajímáním lesů, půdy apod. zavádět *státní kapitalismus* a na druhé straně (Lenin) »vykládá« o »vyvlastnění velkostatkářů«.

Vidíte v tom rozpor.

Mýlíte se. Vyvlastnit znamená *zbavit vlastnictví*. Nájemce *není* vlastník. Tedy žádný rozpor tu není.

Je možné zavádět kapitalismus (*s mírou* a promyšleně, jak se o tom několikrát zmiňuji ve své brožuře*) a přitom nevracet vlastnictví statkářům. Nájem je smlouva *na určitou dobu*. Vlastnictví i kontrolu *máme my*, dělnický stát.

»Který nájemce bude tak hloupý a bude vynakládat prostředky na vzorné udržování majetku,« píšete, *»bude-li ho pronásledovat myšlenka, že může být vyvlastněn . . .«*

Vyvlastnění je *fakt*, a ne *možnost*. To je velký rozdíl. Před faktickým vyvlastněním by se ani jeden kapitalista nedal do našich služeb jako nájemce. Jenže teď »oni«, kapitalisté, proti nám tři roky bojovali a tato válka je (a také anglické a francouzské kapitalisty, což jsou největší *boháči* na světě) stála *stamilióny rublů ve zlatě*. Teď živoří za hranicemi. Co mají tedy na vybranou? Proč by neměli přistoupit na úmluvu: deset let budeš dostávat slušný příjem, anebo . . . budeš *chcípát hlady* v cizině? Mnozí budou váhat. Kdyby to zkusilo pět lidí ze sta, nebylo by to špatné.

Píšete:

»Iniciativa *mas bude možná* teprve tehdy, až se *radikálním řezem zbavíme* onoho nádoru, který se nazývá byrokratické hlavní správy a ústředí.«

Já jsem sice nepracoval v místních orgánech, ale znám tento byrokratismus i jeho nesmírnou škodlivost. Mýlíte se, když se domníváte, že je možné odstranit ho *naráz* jako »nádor«, »zbavit se ho radikálním řezem«.

To je omyl. Je možné vyhnat *cara*, vyhnat statkáře,

* Viz Sebrané spisy 43, Praha 1989, s 225—264. *Red.*

vyhnat kapitalisty. To jsme udělali. Ale není možné »vyhnat« byrokratismus v rolnické zemi, není možné »zbavit se ho radikálním řezem«. Je možné ho jen pozvolna, houževnatou prací *omezovat*.

»Odstranit« »nádor byrokratismu«, jak se vyjadřujete na jiném místě, už to je nesprávně formulovaná otázka. To znamená nepochopení otázky. »Odstranit« nádor tohoto typu *není možné*. Ten se dá pouze *léčit*. Chirurgický zákrok je v *tomto* případě absurdní, *vyloučený*; možné je jedině *neuspěchané léčení* — všechno ostatní je šarlatánství nebo naivita.

A vy jste naivní, promiňte mi mou upřímnost. Vždyť sám píšete, že jste mladý.

Je naivní mávnout rukou nad léčením a přitom se odvolávat na to, že jste se 2—3krát pokoušel bojovat proti byrokratismu a utrpěl porážku. Za prvé — odpovídám na tento Váš neúspěšný pokus — za prvé, musí se to zkusit ne 2—3krát, ale 20—30krát, opakovat to a začínat znovu.

Za druhé, kde je dokázáno, že jste bojoval správně, šikovně? Byrokrati jsou mazaní chlapíci a je mezi nimi mnoho neobyčejně prohnaných darebáků. Proti takovým člověk nemůže jít s holýma rukama. Bojoval jste správně? *Obklíčil* jste »nepřítele« podle všech pravidel vojenského umění? Nevím.

Na Engelse^[103] se odvoláváte zbytečně.²⁸¹ Nenavedl Vás na to nějaký »inteligent«? Je to zbytečné odvolávání se, snad ještě horší než zbytečné. Zavání doktrinářstvím. Vypadá to, jako byste si zoufal. A budeme-li si zoufat my, bude to buď směšné, nebo hanebné.

Boj proti byrokratismu v rolnické a nešmírně vyčerpané zemi vyžaduje dlouhou dobu a musí se bojovat houževnatě a neklesat na duchu při prvním nezdaru.

»Odstranit« hlavní správy? Nesmysl. Co zavedete *místo* nich? Nevíte. Ne *likvidovat*, ale očistit a léčit, léčit a očistit desetkrát a stokrát. A neklesat na duchu.

Přednesete-li svůj referát (já proti tomu rozhodně nic nenamítám), přečtěte prosím také tento můj dopis.

Tisknu Vám ruku a prosím, abyste neklesal na mysli.

Lenin

3 3 4

L. A. FOTIJEVOVÉ²⁸²

[16. 5. 1921]

Soudružko Fotijeová!

Řekněte Gojchbargovi, že *zápis* je nevyhovující: měl uvést, *kdy se rozesílalo oznámení*.

Zápis se musí upravit. Jinak bych nemohl vyslovit důtku a předložit to malé nebo velké radě lidových komisařů.

Lenin

3 3 5

M. F. VLADIMIRSKÉMU

[17. 5. 1921]

Soudruhu Vladimírskij!

Jak vypadá situace se správním rozdělením RSFSR?

Domnívám se, že je třeba si s tou záležitostí pospíšet a dohodnout to se Státní plánovací komisí.

Napište prosím, kdo v komisi zasedá, jak pokračuje práce atd.

S komunistickým pozdravem *V. Uljanov (Lenin)*

J. A. LITKENSOVI

Soudruhu Litkensovi

17. 5. 1921

V souvislosti se jmenováním »nového koštěte« do Ústřední agentury pro distribuci tisku²⁸³ je třeba využít situaci a *jednoznačně stanovit služební odpovědnost:*

1. zcela jednoznačně písemně stanovit, *za co odpovídá vedoucí Ústřední agentury a guberniální vedoucí,*

2. totéž, pokud jde o knihovny:

a) celostátní (Veřejná a Rumjancevova)

b) guberniální

c) újezdní

d) *volostní knihovny* (pokud to není předčasné? pokud jste se nerozhodl prozatím se omezit na újezdní) . . .

3. je nutné, abychom (Vy i my) *naprosto přesně věděli, koho zavřít (jak z Ústřední agentury, tak z knihoven; určité z obou institucí), nebude-li každá sovětská kniha měsíc (dva týdny? šest týdnů?) po vydání v každé knihovně.* Pošlete mi o tom **stručnou zprávu.**

Lenin

M. V. FRUNZEMU

Soudruhu Frunzemu
Kopie soudruhu Petrovskému a Rakovskému
a ústřednímu výboru Komunistické strany
Ukrajiny²⁸⁴

18. 5. 1921

Soudruh Bucharin říká, že úroda na jihu je vynikající.

Ted' je *klíčovou otázkou celé sovětské moci* — otázkou života a smrti pro nás — dostat z Ukrajiny 200—300 miliónů pudů.

K tomu potřebujeme hlavně sůl. Všechno zaberte, postavte kolem všech míst, kde se těží, trojitý kordón vojáků, ať vám neunikne ani funt, zabraňte rozkrádání.

Je to otázka života a smrti.

Jděte na to po vojeňsku. Určete jmenovitě osoby odpovědné za každou operaci. Jejich seznam mi pošlete (všechno přes Hlavní správu solného průmyslu).

Jste vrchním velitelem, pokud jde o sůl.

Odpovídáte za všechno.²⁸⁵

Předseda Rady práce a obrany
V. Uljanov (Lenin)

V. M. MOLOTOVOVI²⁸⁶

[19. 5. 1921]

Soudruhu Molotove!

Na základě stížnosti

doporučuji poslat *dnes* Brjuchanovovi telegram podepsaný předsedou CÚVV a tajemníkem ústředního výboru:

1. přísnou důtku *vedoucím pracovníkům* (předsedům guberniálních výkonných výborů apod.),
2. pohružku: poženeme je před soud,
3. *okamžitě* postavit před soud osoby odpovědné za vydání obilí pro *místní* potřebu předtím, než byl uspokojen požadavek centrální oblasti.

Lenin

TELEGRAM A. P. SEREBROVSKÉMU

Telegraficky

Baku, Ázerbájdžánský ropný výbor
nebo Tiflis a do místa pobytu Serebrovského

19. 5. 1921

Přečetl jsem si Váš rozvláčný telegram Sergovi.²⁸⁷

Referujte stručněji a konkrétněji, kolik šatstva a obilí obstaráváte pro bakuské dělníky. Nemá smysl zvyšovat počet dělníků, pokud nemáme oblečení a chleba ani pro menší počet.

Lenin

V. P. NOGINOVI
A N. P. BRJUCHANOVOVI

1. Hlavní správa textilního průmyslu,
soudruh Nogin!
2. lidový komisariát zásobování,
soudruh Brjuchanov!

19. 5. [1921]

Telefonoval mi Rakovskij a stěžoval si, že slíbený textil *nedostávají*. Přitom v Nikolajevě prý rolníci ochotně dávají za textil obilí. Kromě toho, že pošlete oficiální dotaz, opatřte si prosím ihned telefonicky všechny informace, pospěšte si a oznamte mi jména odpovědných osob jak v lidovém komisariátu zásobování, tak v Hlavní správě textilního průmyslu. Kdo odpovídá za odeslání textilu? Je to hanebné a trestuhodné zdržení.²⁸⁸

Lenin

J. A. LITKENSOVI

19. 5. [1921]

Využijte dovolené Pokrovského k tomu, aby se začalo pracovat na slovníku ruského jazyka, ale ať není zatěžován administrativními záležitostmi.

1. Jmenujte komisi 3—5 nejlepších filologů. Jejich povinností bude do dvou týdnů vypracovat plán a předložit složení definitivní komise (pro [určení] práci, její složení, termíny aj.).

2. Úkol: stručný (*malý* »Larousse« jako vzor) slovník

ruského jazyka (od Puškina po Gorkého). Vzorné, současné ruštiny. Podle nového pravopisu.

3. Na základě jejich (3—5) zprávy to musí *vědecké akademické ústředí schválit*. Pak na podzim začneme.²⁸⁹

342

V. A. SMOLJANINOVU

Úkoly zástupce vedoucího úřadovny RLK a RPO soudruha *Smoljaninova*

1. Udržovat spojení s oblastními hospodářskými radami a sledovat telegramy, materiály a zápisy, jež od nich přicházejí, dohlížet na jejich práci, pravidelně informovat předsedu Rady práce a obrany o výsledcích jejich práce a o tom, jak plní úkoly uložené jim RPO, a také jim s vědomím soudruha *Lenina* nebo po dohodě s příslušnými lidovými komisariáty podávat vysvětlení a pokyny ke vznikajícím otázkám.

2. Kontrolovat zápisy a materiály guberniálních hospodářských rad z hlediska plnění usnesení a všeobecných směrnic RPO, detailně sledovat práci nejdůležitějších, typických guberniálních hospodářských rad, jejichž seznam je nutné předložit ke schválení soudruha *Leninovi*.

3. Mít přehled o práci kolegií hospodářských lidových komisariátů, Státní plánovací komise* a plánovacích komisí, zřízených na základě usnesení RPO.

4. Sledovat v novinách, zprávách a speciálních publikacích hospodářských a statistických orgánů hospodářský život země.

5. Sledovat, jak se v praxi plní nejdůležitější usnesení

* Slova »Státní plánovací komise« jsou napsána Leninovou rukou.
Red.

a úkoly RPO, a podávat o tom hlášení soudruhu *Leninovi*.

6. Plnit zvláštní úkoly týkající se hospodářských či výrobních otázek, uložené předsedou RPO nebo vedoucím úřadovny RLK.

7. Dopracovávat nedostatečně připravené materiály o hospodářských a výrobních otázkách, které bude prodávát RPO.

8. Iniciativně, se souhlasem soudruha Lenina, připravovat a prostřednictvím příslušných lidových komisariátů nebo přímo Radě práce a obrany předkládat k řešení problémy vyplývající ze studovaných materiálů.

Aby soudruh *Smoljaninov* mohl tyto úkoly plnit, musí dostávat přímo veškerou korespondenci — přicházející telegraficky i poštou — oblastních a guberniálních hospodářských rad a je povinen všechno potřebné hlásit soudruhu *Leninovi*.

Tajemník RLK a RPO bude korespondovat s oblastními a guberniálními radami pouze se souhlasem soudruha *Smoljaninova*, s výjimkou oznámení o usneseních rady lidových komisařů a Rady práce a obrany, jež vyřizuje přímo sekretariát. Program jednání RPO se bude jejím členům rozesílat až poté, co se s ním seznámí soudruh *Smoljaninov*.

Předseda RLK a RPO
V. Uľjanov (Lenin)*

Doplněno** v bodu 3: »Státní plánovací komise«.

Doplňuje se bod 9: »Pravidelně se radit s vedoucím re-

* Dokument podepsal také vedoucí úřadovny RLK N. P. Gorbunov. *Red.*

** Text od slova »Doplněno« až do konce je napsán Leninovou rukou. *Red.*

daktorem listu *Ekonomičeskaja žizň*, aby činnost novin byla maximálně koordinována s činností RPO.«

19. 5. 1921 Předseda RPO
V. Uljanov (Lenin)

NB: Dát o tom noticku do listu *Ekonomičeskaja žizň*.

Lenin

343

PŘEDSEDNICTVU NEJVYŠŠÍ NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ RADY

[20. 5. 1921]

2. února jsem Vám pod číslem 785/úř. poslal prostřednictvím Gorbunova* dopis soudruha *Kotljarova* obsahující návrh, aby výtahy z velkých měst, pokud nejsou využity, byly i s veškerým vybavením poslány do dolů, a tuto rezoluci:

»Je třeba shromáždit podklady a zjistit, zda by se tu nedalo něčím pomoci dolům. Všechno přebytečné zabrat.« Na tomto úkolu, jak je vidět z dokumentů pro Nejvyšší národohospodářskou radu, pracovalo pět komisí:

1. Porada Výboru pro evidenci a rozdělování kovů o využití příslušenství výtahů pro Donbas (11. února).

2. Zvláštní komise pro revizi výtahů v domech (pracovala do 23. února).

3. Technická porada odborníků z technického úseku odboru kovů (přibližně kolem 22.—24. března).

4. Porada o využití výtahů z Moskvy a jiných velkých

* Slova »prostřednictvím Gorbunova« jsou napsána Gorbunovovou rukou. *Red.*

měst v kamenouhelných dolech, konaná v odboru pro důlní techniku při Hlavní správě uhelného průmyslu (16. dubna), a konečně

5. zasedání ústřední výrobní komise 22. dubna, zápis 321, bod 238.

Již komise č. 3 nepochybně zjistila, že se příslušenství výtahů určitě dá částečně využít v důlním průmyslu, ale až dosud se prakticky vůbec nic neudělalo; celá věc se nekonečně dlouho a bezvýsledně vleče.

Doporučuji předložit tuto věc Radě práce a obrany 25. května s návrhem usnesení přibližně tohoto znění:

»Předsednictvu Nejvyšší národohospodářské rady se ukládá zajistit po dohodě s lidovým komisariátem vnitra využití těch součástí výtahů z Moskvy, Petrohradu a jiných velkých měst, které se hodí pro důlní průmysl, jako jsou vrátky, bubny a lana.

Souběžně s tím zahájit potřebné pokusy s využíváním příslušenství výtahů podle zápisu z porady v technickém úseku odboru kovů z 24. března 1921 a pokládat tyto pokusy vzhledem k jejich závažnosti za klíčové.«

Doplňuji* (a) jmenovat odpovědnou osobu;
(b) potrestat za průtahy (od března do května)

Zprávu podat N. P. Gorbunovovi.²⁹⁰

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

* Text od slova »Doplňuji« až k slovům »Zprávu podat N. P. Gorbunovovi« je napsán Leninovou rukou. *Red.*

N. OSINSKÉMU

[20. 5. 1921]

Soudruhu Osinskij!

Byl jste jmenován předsedou komise pro vypracování textu nařízení. Dostal jste usnesení RPO?²⁹¹

Nařízení (návrh)^[50] posílám ve čtyři hodiny. Psal jsem to narychlo, unavený, dost se toho musí opravit a doplnit.

Proberte to prosím v komisi a *dejte do sazby* (dohodl jsem se s tiskárnou Celoruské mimořádné komise, že to vysázejí *rychle* jako leták). Leták s návrhem rozdejte na sjezdech národohospodářských rad a odborů. Ať to projednají v sekcích a zvolí komise.

Až návrh projednají, předložíme ho (ve středu nebo v pátek) Radě práce a obrany a schválíme.

O způsobu předání do tiskárny Celoruské mimořádné komise se dohodněte s Fotijeovou, zavolá předtím Běleňkému.²⁹²

P. S. S každou záležitostí je třeba se obrátit na příslušný lidový komisariát, aby ji prošetřil.²⁹³

Lenin

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE²⁹⁴

[Mezi 20. a 25. 5. 1921]

Odevzdejte to Smoljaninovi:

1. aby to ihned poslal k vyjádření příslušným institucím, a umožnil tak
2. projednat to v *Radě práce a obrany* ve **středu** 25. 5.

*Lenin*I. S. UNŠLICHTOVI²⁹⁵

[21. 5. 1921]

Soudruha Jalavu znám osobně od roku 1917. Dosvědčuji, že je to nepochybně čestný člověk, a žádám, abyste nařídil okamžitě mu vrátit odebrané peníze. Pošlete mi prosím kopii Vašeho nařízení s uvedením jména osoby, která bude odpovídat za jeho splnění.

Za druhé: vyžádejte si všechny materiály o domovní prohlídce u soudruha Jalavy a pošlete mi je. Příložené dokumenty mi laskavě vraťte.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

N. L. MEŠČERJAKOVVI*

Soudruhu Meščerjakove!

Informujte mě prosím, co se udělalo na základě Vašeho dopisu z 9. 5. (adresovaného ústřednímu výboru, č. 72/150)²⁹⁶. Podle mého názoru je třeba *po státní i stranické linii* vydat zákon.

Například:

1. bezplatně *proti podpisu* jen členům ústředního výboru + členům Celoruského ústředního výkonného výboru (?);

2. ostatním výhradně proti podpisu s tím, že jsou povinni předat je po měsíci místním guberniálním nebo újezdním knihovnám;

3. na rozdání tedy určitý počet a ostatní pouze pro knihovny;

4. způsob kontroly.

23. 5. [1921] *Lenin*

I. I. RADČENKOVI

Hlavní výbor pro rašelinu

I. I. Radčenkovi

od Lenina

Soudruhu Radčenko!

To je ukázka toho, jak nedbáte mých rad.

* Na dopis Lenin připsal: »Poslat Meščerjakovovi tento dopis.

Na úředním papíru a s kopií.« *Red.*

Papíry o Šaturce jste poslal 14. 4., pořádný balík. Bez jasně formulovaných návrhů, *vypsanych* na zvláštní list.

Byl jsem zaneprázdněný, neměl jsem čas to číst; zůsta-
lo to ležet do 23. 5.

A Vy jste zticha!

To je pěkný pořádek!

Měl jste přiložit dva papíry:

- a) Zrušte prosím »politické byro«*, protože není vů-
bec k ničemu (5 řádek). Dokumenty byly předány
Leninovi.
- b) Podepište prosím telegram (nebo telefonogram):
proč nechcete vydat 2 (4) kotle, vysvětlete důvody
a neprotahujte to. *Lenin*.

Pak jste měl kopie *obou těchto* papírů dát *Fotijevojé*,
aby mi to připomínala.

V tom případě bych se na to podíval a pravděpodobně
15. nebo 16. 4. bych to podepsal.

Napříště *to dělejte jenom tak*.

Není problém přiložit 2—3 papíry po pěti řádcích
i s kopiemi pro Fotijejovou. Konkrétní závěry musíte
udělat sám a nenutit mě, abych z deseti stran vyvozoval
pět řádek konkrétních závěrů.

Dejte to přečíst Vinterovi a *potvrďte* mi písemně Vy
i Vinter, že jste tyto pokyny oba *pochořili a hodláte se jimi
říditi*.

23. 5. 1921 *Lenin*

* Politická byra — újezdni orgány Celoruské mimořádné komise
pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi. V tomto případě jde o mimo-
řádnou komisi na stavbě Šaturské elektrárny. *Red*.

PÍSEMNÝ VZKAZ L. A. FOTIJEVOVÉ
A PŘÍKAZ V. A. SMOLJANINOVVI

Soudružko *Fotijevová!*

Na případu Šaturky (č. 3 v deskách) máte zjevně vinu Vy.
Přišlo to 14. 4.

Dnes je 23. 5.

Nechala jste to ležet a neupozornila jste ani mě, ani
Smoljaninova.

Takhle to nejde.

Není možné takhle nechat věci ležet. Buď to musíte
přečíst sama, nebo to dát přečíst Smoljaninovi či Gor-
bunovovi.

Teď to předejte Smoljaninovi a napište mu na můj
úřední papír příkaz:

- α) Okamžitě zkontrolujte, zda je něco hotovo (telefo-
nicky).
- β) Když ne, zařídte to ihned úřední cestou a přiložte
mi k podpisu konkrétní opatření:
  - aa) zrušení »politického byra«,
  - bb) vydat 2 (—4?) kotle (?) atd.²⁹⁷

23. 5. [1921] *Lenin*

R. E. KLASSONVI

[24. 5. 1921]

Soudruhu Klassone!

Dostal jsem Váš dopis z 20. 5. 1921 a přečetl ho.²⁹⁸ V nej-

bližší době se asi nebudu moct s Vámi sejt, protože mám spoustu práce.

Za 1—2 týdnů to připomeňte tajemnici RLK *Fotijevové*.

A teď k věci: Váš dopis mě udivuje. Takové stížnosti jsou běžné u dělníků, kteří nedovedou bojovat proti průtahům. Ale co Vy? A co Starkov? Proč jste mi ani Vy, ani Starkov včas nenapsali? Proč mi Starkov, který už sedí v Německu *celé měsíce, ani jednou* nenapsal?? Myslím, že by se z toho měl zodpovídat.

Proč jste si oba dva jenom »naříkali« a nenavrhli *konkrétní změny*: ať rada lidových komisařů (nebo lidový komisariát zahraničního obchodu nebo někdo jiný) vydá takové a takové nařízení. (Nepožadovat od *všech* závodů apod.)

Teď je snad ten problém zcela jasný, že ano?

(Už o tom Hlavní výbor pro rašelinu rozhodl?)

S pozdravem *Lenin*

3 5 1

G. I. BOKIJOVI*

24. 5. 1921

Soudruhu Bokiji!

Dostal jsem Váš telefonogram. Jsem krajně nespokojený.²⁹⁹

Takhle to nejde.

Vaší povinností je případ důkladně prošetřit a předložit mi konkrétní informace, a ne takovéhle »obsáhlé poví-

* Na dopis Lenin poznamenal: »Fotijevové: pošlete to jako důvěrné a udělejte kopii.« *Red.*

dání o ničem«: »přehnáno« . . . »úplně zastavit krádež není možné« (?!?!).

To je paskvil, a ne zpráva.

1. Vyjmenujte mi *všechny* odpovědné osoby;
2. vyličte mi, jak je celá záležitost zorganizována;
3. vyčíslete *krádeže*,
všechny, přesně;
doba; množství.
4. Kolik je *celkem* pracovníků
(přibližně jejich složení, délka zaměstnání apod.)?
5. Jaká konkrétní opatření se *tam* dělají k zamezení
krádeží?
Uveďte konkrétní opatření.
6. Kdy se konal soud a jaký trest byl vyměřen (duben
1920?)? Všechny větší procesy? Celkový počet po-
trestaných?

Informujte mě o obdržení tohoto dopisu a termínu *splnění*.³⁰⁰

Předseda RLK V. Uljanov (*Lenin*)

3 5 2

V. A. SMOLJANINOVVI³⁰¹

Smoljaninovovi

Přečtěte si to. *Co můžete*, udělejte *sami*. Jestli *sami* nemůžete, vraťte mi to a *co nejdřív* se mi ozvěte.

24. 5. [1921] *Lenin*

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE

[24. 5. 1921]

N B

1. Dejte to přečíst Smoljaninovi.³⁰²
2. Zjistěte, co se v tom újezdu vyrábí a co je tam za zaměstnance (kolik? a kde?).
3. V souvislosti s usnesením ÚV z 10. 5. 1921³⁰³ to zařadte do programu jednání RLK nebo Rady práce a obrany.

Lenin

N. A. SEMAŠKOVI

[24. 5. 1921]

Soudruhu Semaško!

Dozvěděl jsem se, že Avaněsov se silou vůle drží, a přitom je na tom velmi špatně, údajně mu chybí jedna plíce (?) atd.

Vyberte prosím Vás skutečně spolehlivé profesory a uložte jim, aby předložili lékařský posudek (diagnózu i způsob léčby).

S komunistickým pozdravem *Lenin*

V. M. MOLOTOVOVI

[Nejpozději 25. 5. 1921]

Soudruhu Molotove! Moje dvě sekretářky (Kizasová a Lepešinská) jsou na léčení a zotavené v Rize. Hanecki jim *na mou prosbu* zařídil pobyt u moře.* Je zapotřebí to legalizovat. Jak? Navrhuji, aby *organizační byro* rozhodlo: 1. buďto uložit Haneckému, aby zařizoval v Rize (a vůbec v Lotyšsku) zotavenou pro soudruhy, které odsud bude posílat *organizační byro*, nebo 2. uložit Haneckému, aby zřídil v Lotyšsku *jednu až dvě* zotavovny, posílat tam prostřednictvím organizačního byra soudruhy a vyhradit tam polovinu míst dělníkům a polovinu pracovníkům státních orgánů. **To druhé by bylo lepší.**
A Váš názor?

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

25. 5. [1921]

Soudruhu Kržižanovskij!

Měl jste obdržet *návrh* Nařízení Rady práce a obrany^[32].**

Promyslete si ho sám (s předsednictvem, ale zasvěťte do toho všechny členy Státní plánovací komise) ze dvou hledisek:

a) Jsou tam otázky patřící do Vašeho »resortu«: elektrifikace a místní orgány Státní plánovací komise. Tady je

* Viz tento svazek, dokument č. 290^[36]. *Red.*** Viz Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 285—313. *Red.*

zapotřebí, abyste to všichni podrobně analyzovali a prostudovali, aby bylo možné *zpřesnit a doplnit* (resp. změnit) seznam detailních *otázek*.

b) Ostatní nepatří Státní plánovací komisi, ale *mnohé* se jí de facto týká. Její názor by bylo třeba (není nutné) znát.

Lenin

P. S. Nemyslíte, že k prostudování zpráv z újezdů a vůbec všech zpráv o hospodaření bude zapotřebí určit skupinu členů Státní plánovací komise? Anebo každému jejímu členovi rozdat několik zpráv a *uložit* mu, aby je přečetl a *prostudoval*?

Mimochodem: Studium běžných hospodářských plánů (rok 1921) musí být rozhodně *individualizováno*. Každý člen Státní plánovací komise odpovídá za určitou oblast nebo úsek této práce. A naopak: za *každou* oblast nebo úsek hospodářské činnosti v roce 1921 odpovídá z hlediska běžného plánu, pokud jde o prostudování, určitá osoba. To mi rozhodně pošlete.

3 5 7

M. F. VLADIMIRSKÉMU³⁰⁴

25. 5. [1921]

Soudruhu Vladimirkij!

Přečtěte si prosím návrh Nařízení Rady práce a obrany^[32] a sdělte mi Váš názor, zda je účelné rozšířit zprávy do *všech* lidových komisariátů (v tom případě bychom je vydávali jménem *RLK*, a ne jménem *RPO*) a *vytisknout* zprávu z každého újezdu (stručné shrnutí) v 100—300 exemplářích.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

N. P. BRJUCHANOVVI*

[25. 5. 1921]

Soudruhu Brjuchanove!

Zdá se, že kázeň ve sféře působnosti lidového komisariátu zásobování polevuje, a to značně.

To je absolutně nepřijatelné.

Je nezbytné po všech stránkách přidat, a to hned, jinak se hladu nezbatíme.

1. Lidový komisariát zásobování musí určit v jednotlivých *guberniích a újezdech* odpovědné osoby, aby se vědělo, *koho zavřít* (1. újezdni komisař zásobování? 2. předseda újezdního výkonného výboru? 3. újezdni vojenský komisař?? Potřebujeme alespoň tři odpovědné osoby).

2. Ani jedno porušení předpisů (použití pro místní potřebu toho, co bylo určeno pro centrální oblasti) nenechávat *bez uvěznění viníků* (prostřednictvím Celoruského ústředního výkonného výboru).

Posíláte sáhodlouhé stížnosti³⁰⁵, nebo přesněji *nářky*, místo věcných návrhů:

||| »uložit CÚVV, aby uvěznil **toho a toho** za nesplnění příkazů, což způsobilo v centrálních oblastech hlad«.

Takové návrhy musí lidový komisariát zásobování předkládat politickému byru.

3. Okamžitě zahájit obdobnou akci: *nemilosrdně zavírat* místní guberniální komisaře zásobování apod. za nebdalost, nepřipravenost apod.

Lidový komisariát zásobování bude odpovídat za nepřipravenost aparátu a za jeho neplnění úkolů.

* Nahoru na dopis Lenin poznamenal: »Přepsat na úřední papír ve dvou exemplářích.« *Red.*

B. D. VIGILJOVOVI

25. 5. 1921

Soudruhu Vigiljove!

Velmi Vám děkuji za Váš dopis z 13. 5. z Varšavy.³⁰⁶

Naděje na získání mých (a Zinovjevových) knih jsou samozřejmě malé.

Ale jestli je přece jen možné pokusit se něco zjistit, prosil bych Vás, abyste se na to poptal. Zůstal mi tam jeden rukopis (o zemědělském soupisu v Německu za rok 1907), který bych vydal.³⁰⁷ Možná ulice Lubomirského 47 a 49 (bydlel jsem v obou domech). Na půdě. Nechal jsem to tam, když jsem odjížděl v srpnu 1914. Je to v Krakově.

Anebo v Poroninu, v tom domě, kde jsem bydlel a kde jste za mnou, jak si vzpomínám, jednou byl.

O věci nejde, ale knihy a rukopisy bych měl rád.

Ještě jednou Vám upřímně děkuji za námahu a srdečně Vás zdravím.

Váš *Lenin*N. P. GORBUNOVOVI³⁰⁸

Soudruhu Gorbunove!

Udělejte prosím podle podtržených bodů maximum toho, co je možné, poznamenejte, co jste udělal, a vraťte mi to.³⁰⁹

25. 5. [1921] *Lenin*

A. B. CHALATOV OVI

26. 5. 1921

Soudruhu Chalátové!

Musím s hlubokým politováním konstatovat, že situace v »distribuci«* komisariátu zásobování se *nezlepšila*.

Stále stejný chaos číselných údajů.

Přibližná čísla ovládla vás, a ne naopak.

Dal jste mi kupu čísel, kupu nezpracovaného materiálu.³¹⁰

Už dnes přicházejí Moskvané a nařikají: ani náznak zlepšení.

Zavolal jsem Brjuchanova a Sviděrského. Přivedli Vyšinského a ten mi dal tyto číselné údaje:

během 8 dní (18.—25. 5.) dostala Moskva 165 vagónů (kromě ovsa).

$165 : 8 = 20 \frac{5}{8}$. Moskvané tvrdí: nedostáváme pravidelně ani 18.

Dále: na pět dní, 26.—31., bude (říká Vyšinskij) 90 obilí + 63 *ovsa*. Moskvané tvrdí: ovsu nepotřebujeme víc než 1000 [pudů] denně!!!

!! || Ve skutečnosti je to tedy **zhoršení**:
 26.—31. 5.
 oproti 18.—25. 5.!!!

!! || Zhoršení místo zlepšení, které jste slíbil:

bylo $20 \frac{5}{8}$ obilí,

bude 18 *obilí* + 1(?) ovsu (?).³¹¹

Znovu a znovu prosím: non multa sed multum**. Méně čísel, ale *trochu věcněji*.

* Správa pro rozdělování výrobků při lidovém komisariátu zásobování. *Red.*

** — méně je více. *Red.*

Nebylo by lepší vzít jenom *samotné obilí?* Ale *bez ovsu*.
A přesně: Moskvě na den. Soustřed'te se na to.

Lenin

3 6 2

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

26. 5. 1921

Soudruhu Kržižanovskij!

Domnívám se, že Státní plánovací komise musí vypracovat 2 věci:

1. prostřednictvím statistické subkomise sestavit jakýsi index-number*.

Měsíční přehled základních údajů z našeho hospodářského života (čísla a diagram). Asi takto:

Těžba paliv

» rudy

Výroba železa.

Základní údaje o ostatních průmyslových odvětvích:

% dělníků zaměstnaných ve výrobě;

% neoseté zemědělské půdy;

stav zemědělské výroby;

% vyřazených lokomotiv;

absolutní počet pudoverst;**

dřevo, palivové dřevo atd.;

zajištění potravin atd.;

rovněž elektrifikace

(uvést vždycky ve srovnání s předchozím rokem a s předválečným).

* — číselný ukazatel. *Red.*

** — stará ruská přepravní jednotka. 1 pud = 16,38 kg, versta = 1,06 km. *Čes. red.*

Jinak nebudeme mít přehled o hospodářském životě.
Je to jeden ze základů práce Státní plánovací komise.
2. *Hospodářsko-statistická* subkomise.

Z Ústředního statistického úřadu je zapotřebí udělat orgán provádějící analýzy pro nás, *prakticky*, a ne »vědecky«
zaměřené. Asi takto:

Kolik osob jsme živili zbytečně?

Kolik máme zbytečných továren?

Jak se mají přerozdělit suroviny? Pracovní síly?

Hospodářská činnost armády?

Statistikové musí být našimi **praktickými pomocníky**,
a ne scholastiky.

Promyslete si to a napište mi výsledek.

Váš *Lenin*

3 6 3

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

Soudruhu Kržižanovskij!

Vzpomínám si, jak jste mi říkal, že je nutné *zbavit se* tam
menševiků.³¹² Tím se musí pověřit *zvláštní komise*.

Jak ji utvořit?

Jak kontrolovat její činnost?

Napište mi o tom pár slov a tohle mi vraťte.³¹³

26. 5. [1921] *Lenin*

TELEGRAM A. P. SEREBROVSKÉMU

26. 5. 1921

Baku, Ázerbájdžánský ropný výbor
Serebrovskému

Pokud jde o Vaši žádost č. 3632 týkající se tisíce tun mouky a ošacení pro 30 000 osob, vyřešte to podle všeobecně platných předpisů, ale rychle.³¹⁴ Váš slíbený dopis jsem nedostal.³¹⁵

Lenin

365

V. M. MOLOTOVOVI³¹⁶

Podle mého názoru je bezpodmínečně nutné jmenovat *osobně* odpovědného *redaktora*, který bude ručit za *věcný* výklad referátů, za zkracování a vynechání všeho, co není úplně vhodné ke zveřejnění.

26. 5. [1921] *Lenin*

366

V. M. MOLOTOVOVI

Soudruhu Molotove!

Lizarevovo hlášení je víc než vážné.³¹⁷ Musíme tomu věnovat mimořádnou pozornost a prověřit to prostřednictvím naprosto objektivních lidí.

Nezmýlil se Běloborodov?

Nedošlo tam k zneužití moci?

Čím prostřednictvím by se to dalo zjistit?

26. 5. [1921] *Lenin*

I. T. SMILGOVI

[27. 5. 1921]

Soudruhu Smilgovi
Kopie Hlavní správě ropného průmyslu
Kopie soudruhu *Gubkinovi*

V tisku i v hlášeních z jednotlivých míst se stále častěji objevují zprávy o zhoršující se situaci v Baku.

Musíme Baku věnovat větší pozornost a péči.

Žádám, abyste *Radě práce a obrany* předložil program systematických opatření na pomoc Baku včetně nákupů v zahraničí.

Je třeba zavést nepřetržitý »dozor« nad tím, co se v Baku děje a čím my pomáháme.

Stručně shrnout oba body (a: *co je*; b: *co jsme dali*) a neustále to sledovat.³¹⁸

Předseda RPO *Lenin*

TELEGRAM F. E. DZERŽINSKÉMU³¹⁹

[27. 5. 1921]

Spěšně

Jižní okruh, předsedovi Celoruské mimořádné komise
Dzeržinskému, do místa pobytu

Kopie: Moskva, *Voinovovi*, trojčlenné komisi pro boj
proti narušování dopravy

Všichni ukrajinští soudruzi co nejnaléhavěji trvají na zostření boje proti černému obchodu na Ukrajině, který ohrožuje průběh slibně započatého výkupu obilí pro hla-

dovějící centrální oblasti republiky. Věnujte tomu prosím zvýšenou pozornost a oznamte mi, zda se udělala mimořádná opatření, jaká konkrétně a jaké jsou jejich výsledky.

Předseda RPO *Lenin*

369

TELEGRAM PETROHRADSKÉ
OBLASTNÍ HOSPODÁŘSKÉ RADĚ,
ODBOROVÉ RADĚ A VÝKONNÉMU
VÝBORU*

[27. 5. 1921]

třem adresátům

1. Petrohrad, oblastní hospodářské radě
2. Petrohradské odborové radě, Avdějevovi a Uglanovovi
3. Petrohradskému výkonnému výboru, Michajlovovi

Na základě stížnosti soudruha Michajlova, že dělníci z Elektropluhu³²⁰ nedostávají prémie v potravinách, ukládám okamžitě to zařídít a dohodnout, protože je důležité vyrobit dvacet elektrických pluhů pro podzimní orbu³²¹.
27. května. Odpovězte co nejpřesněji.**

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

* 31. 5. 1921 byl telegram odeslán podruhé. *Red.*

** Poslední věta je napsána Leninovou rukou. *Red.*

V. A. SMOLJANINOVŮVI³²²

[27. nebo 28. 5. 1921]

Soudruhu Smoljaninove!

Radčenka už znám hodně dlouho, ještě před revolucí roku 1917. Zaslouhuje si plnou důvěru. Je třeba mu všestranně pomáhat. Oznamte mi výsledek.

*Lenin*SMĚRNICE KOMISI PRO ALGEMBU
(ZAPSÁNY DODATEČNĚ ZPAMĚTI)³²³

28. 5. 1921

Ověřte co nejdetailněji,

kolik práce se skutečně udělalo (co bylo splněno);

kolik materiálu, kolejnic apod., potravin apod. bylo skutečně přivezeno na místo; kde to je; podmínky skladování těchto materiálů a všech přivezených věcí; podmínky a konkrétní možnosti pro odvoz tohoto materiálu, kolejnic a všeho ostatního zpět beze ztrát, bez rozkrádání nebo s minimálními ztrátami; rozsah eventuálních a pravděpodobných ztrát;

takto důkladně, přímo na místě si přesně vyjasnit skutečnou situaci je nejdůležitějším úkolem.

Až tento úkol splníte, vypracujte na základě přesných údajů vyjádření k podstatě věci: zastavit (a pokud ano, jak? v jakých termínech? atd.) stavbu Algemy? Anebo ji nezastavovat? Atd. apod.

Předseda RPO *V. Uljanov (Lenin)*

TELEFONOGRAM K. B. RADKOVI
A G. J. ZINOVJEVOVI

Telefonicky

*Radkovi
a Zinovjevovi*

28. 5. večer v 7 hod. 50 minut.

Dostal jsem teď z Berlína tento telegram podepsaný **Zetkinovou**:

»Ústřední výbor strany odmítá pod různými záminkami povolit odjezd zplnomocněným delegátům opozice — Brassovi a Anně Geyerové. Proto odmítám odjet, dokud nebude zaručen odjezd i mým druhům.«

Prosím Radka a Zinovjeva, aby mi sdělili telefonicky svůj názor: nebylo by lepší doporučit ústřednímu výboru, aby povolil Brassovi a Anně Geyerové odjet? Nebo máme být všichni včetně mě raději úplně zticha?³²⁴

28. 5. [1921]

Lenin

K. B. RADKOVI*

Soudruhu Radku!

Prosím Vás, odpovzte mi:

1. Zda jste dostali (Vy a Zinovjev) můj dopis s telegramem Zetkinové?^[51]

Co si o tom myslíte?

* Na horní část dopisu Lenin připsal: »Kopii pošlete ihned Zinovjevovi a Kobeckému. Spěšně.« *Red.*

2. Kdy se předpokládá zahájení kongresu Komunistické internacionály?

3. Kdy budu mít referát o taktice KSR? (Na kdy se předpokládá jeho zařazení do programu?)³²⁵

4. Je už zadána k překladu moje brožura o naturální dani^[34]? Do všech tří jazyků? Kdy vyjde?³²⁶

29. 5. [1921]

Salut! *Lenin*

374

V. A. SMOLJANINOVVI

Smoljaninovovi

Přečtěte si to a urychlete tuto záležitost v *Radě práce a obrany*. Pošlete tento dopis^[19] osobně I. I. Radčenkovi (Hlavní výbor pro rašelinu). Ať mi ho vrátí s vyjádřením.³²⁷

29. 5. [1921] *Lenin*

375

A. B. CHALATOVVI³²⁸

Soudruhu Chalatove!

Váš názor?

1. Budete s to dát ke dni zahájení mezinárodního kongresu moskevským dělníkům *pšenici*? Kolik?

2. Do jaké míry je zajištěno na celý červen lepší zásobování Petrohradu a Moskvy *obilím*?

Podrobnosti nejsou zapotřebí.

Maximum 2—4 číselné údaje v přepočtu na vagóny.

29. 5. [1921] *Lenin*

V. A. SMOLJANINOVŮ³²⁹

Smoljaninovi

Vyšetřte to a oznamte mi výsledek. Společně s Poťajevem udělejte urychleně opatření.

29. 5. [1921] *Lenin*

Proč jsem telegram ze 14. 5. dostal až 28. 5.???

Lenin

A. O. ALSKÉMU

29. 5. 1921

Soudruhu Alskij! Upozorňuji Vás na tuto zprávu soudruha z Celoruské mimořádné komise, kterému jsem po dohodě se soudruhem Dzeržinským dal zvláštní pověření. Když jsem se od velmi spolehlivých komunistů dověděl, že ve Státním depozitáři cenností RSFSR není všechno v pořádku, nařídil jsem prošetření, jehož výsledkem je tato zpráva.³³⁰

Zpráva soudruha Bokije to plně potvrzuje.

Věnujte tomu co největší pozornost.

Především Vy, dále **všichni** členové kolegia lidového komisariátu financí a zvláště soudruh Baša musíte věnovat Státnímu depozitáři desetkrát víc práce. Neprovede-li se tam v nejkratší době taková reorganizace, která by *úplně vyloučila* možnost krádeží a zároveň urychlila a rozšířila veškeré práce, budou náměstek lidového komisaře a **všichni** členové kolegia lidového komisariátu financí pohnáni nejen ke stranické, ale i trestní odpovědnosti.

Průtahy v práci Státního depozitáře (v zimě se pracuje hůř, do zimy je nutné *mnoho* vykonat) a tamní krádeže způsobují republice *obrovské* ztráty, neboť právě teď, v těžkých dnech, musíme **rychle** získat *maximum* cenných předmětů pro obchod se zahraničím.

Je nezbytné:

1. svolávat pravidelné a časté porady s Bokijem, aby byl Státní depozitář co nejrychleji reorganizován;

2. co nejvíc zdokonalit střežení a dozor (zvláštní kabiny; dřevěné kabiny; skříň nebo kabiny pro převlékání; neočekávané prohlídky; systém dvojích i trojích neočekávaných kontrol podle všech zásad *kriminalistického* umění atd. apod.);

3. v případě potřeby přibrat pro denní i *noční* nenadálé kontroly desítky a **stovky** odpovědných a naprosto *poctivých* moskevských komunistů (řekněme jednou za měsíc nebo za dva měsíce). Instrukce pro pracovníky *i pro revizory* musí být *zvlášť podrobné*;

4. *všichni* členové kolegia lidového komisariátu financí bez výjimky jsou povinni alespoň jednou za měsíc ve dne nebo i v noci provést *osobně* nenadálou revizi ve Státním depozitáři přímo na pracovišti a všude, kde může dojít ke krádežím. Náměstek lidového komisaře je povinen osobně vést tajný deník těchto revizí.

Protože tento přípis je *důvěrný*, prosím, abyste mi ho ihned *vrátil*, ale předtím ať ho *tady* osobně podepíšíou *všichni* členové kolegia lidového komisariátu financí.

29. 5. Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

(P. S. Jestli Čuckajev ještě neodjel, ať si to přečte i on: má na tom pořádný kus viny!)

J. CH. LUTOVINOVVI

30. 5. [1921]

Soudruhu Lutovinove!

Přečetl jsem si Váš dopis z 20. 5. a mám z něj velmi neradostný pocit. Čekal jsem, že až si v Berlíně trochu odpočnete, zotavíte se po nemoci, podíváte se na celou věc »z nadhledu« (z nadhledu jsou věci lépe vidět) a zamyslíte se nad tím, dojdete k jasným a jednoznačným závěrům. Tady Vaše »nálada« dokazovala, že jste nespokojený. Nálada — to je něco málem slepého, bezděčného a neuvážného. A tak jsem se domníval, že náladu teď vystřídají jasné a jednoznačné závěry. Pomyslel jsem si, že se třeba kvůli těmto závěrům i rozejdeme, ale přece jenom to budou jednoznačné a jasné závěry jednoho ze »zakladatelů« »opozice« (za něhož se sám v dopisu vydáváte).

Neradostný pocit mám z Vašeho dopisu proto, že mu chybí jasnost a jednoznačnost, a místo toho zase jenom chmurná nálada a navíc ještě »silná slova«.

Takhle to nejde.

Fakta — sám se o tom zmiňujete — jsou neúprosná. A tak se račte podívat, jaká jsou to fakta, o nichž se zmiňujete. Vypočítám *všechna* ta Vaše *fakta*:

1. Ústřední výbor železničářů se skládá »ze starých byrokratů«.

Cožpak tohle je nějaký fakt: Jména? Kromě Rudzutaka neznám nikoho, ale vím, že ÚV byl sestavován pečlivě. Chyby se mohly stát. Ty je třeba napravovat. Jenže nejdřív na ně musíme jednoznačně poukázat, aby se nevyvolávaly chmurné nálady (a často i *pomluvy* zahalené temnými chmurami; pomluvy mají rády temnotu a anonymitu).

Jména jste neuvedl. Fakta chybějí.

Rudzutak? V jakém smyslu není pracovník? Že je »fy-

zicky opotřebovaný«? Ale zkuste u nás najít neopotřebované lidi. Odvoláme ho z Turkestánu, jakmile se Ioffe a Sokolnikov uzdraví.

V čem tedy spočívá naše »frakční tendenčnost«? V tom, že do čela ústředního výboru železničářů byl postaven stoupenec většiny sjezdu strany? To je podle Vás »frakčnost«? Jestliže ano, vysvětlete mi laskavě, co se má chápat pod pojmem frakčnost a co pod pojmem stranicost.

Nechceme prohlásit za »stranickost«, že vůdce bývalé »dělnické opozice« předložil v těchto dnech na sjezdu kovodělníků kandidátku ústředního výboru, kde je z 22 členů KSR 19 stoupenců bývalé »dělnické opozice«³³¹? Jestli tohle není »frakční tendenčnost« nebo vzkříšení frakce, pak používáte pojem frakčnost velmi svérázně, poněkud neobvykle, dokonce jaksi v rozporu s lidským chápáním.

2. V čele Celoruské ústřední rady odborů stojí »fyzicky vyčerpaný člověk«. To má být Tomskij? Měl být nahrazen trojicí tajemníků a teď byl úplně odvolán. Takže Vás útok proti frakčnosti se obrátil proti Vám. A to už je *fakt*.

3. V boji proti nepřístojnostem berlínské mise narážíte na »nesmyslný odpor Moskvy včetně Iljiče«.

Promiňte, ale to je výmysl.

Vychvaloval jste do nebes Stomoňakova, kterého obhajoval Krasin. V čele staré mise stál Kopp. Kopp byl odvolán, Stomoňakov zůstal.

Co to je? »Nesmyslný odpor Moskvy?«

Nebo nesmyslná lež o Moskvě?

Který tedy z těchto silných výrazů má z hlediska »faktů« blíže k pravdě? No tak?

V berlínské misi byly nepřístojnosti, Moskva (ani Krasin) Vám nebránili, nestavěli se proti, nýbrž Vám pomohli bojovat proti nim tím, že posílili moc Stomoňakova, kterého jste do nebes vychválil Vy.

4. Prý jste (v Berlíně) objevil řadu »pořádně nestoudných darebáků a zlodějů«, ale Moskva je neodvolává.

Jména? Ani jedno.

Je to fakt, anebo pomluva?

Nebo nevíte, jak se podávají stížnosti ústřednímu výboru, organizačnímu byru, politickému byru či plenárnímu zasedání ÚV?

Ani politické byro, ani plenární zasedání *nedostalo* od Vás jedinou stížnost. Tohle je fakt.

(Mimochodem: neshodl jsem se s Vámi v názoru na Šklovského, ale politickému byru jste protest neposlal.³³² Zním Šklovského jako bolševika celá léta před revolucí. Jako čestný člověk by pomohl bojovat proti »darebákům a zlodějům«. Ale Vy jste odjezd Šklovského do Berlína brzdil, ačkoli tady nevyužívá svou kvalifikaci, není na svém místě.)

5. Gržebín. Přečetl jsem si včera Váš a Stomoňakovův protest ústřednímu výboru, zaměřený na něho, **jenom** na něho. Projednáme ho na nejbližším zasedání.³³³

Kvůli Gržebínovi se v ústředním výboru objevily neshody. Jedni říkali: přerušit styky, protože nás může jako nakladatel napálit. Druzí říkali: jako nakladatel to vydá levněji. Ať nás raději ošidí o 10 000, ale vydá to levněji a lépe.

Zvolili jsme komisi složenou rovným dílem z obou názorových skupin. Nejsem jejím členem pro svou »slabost« (podle názoru některých) vůči Gorkému, zastánci Gržebína.

Komise rozhodla *jednomyslně*. Nevzpomínám si přesně, jak rozhodla, ale asi takto: kupovat u Gržebína, vyjde-li to levněji.

Váš závěr: »neřídili se státními zájmy«, nýbrž snahou uspokojit Gorkého, tedy vysloveně odporuje pravdě. Ale Vy píšete: »jsem přesvědčen«!!! Jestliže lidé dospějí k »přesvědčení« dřív, než si ověří snadno ověřitelná fakta, jak to potom nazvat?

6. Lomonosov je vynikající odborník, ale »Krasin ho usvědčil z vysoce trestných obchodních machinací«.

To není pravda. Kdyby Krasin usvědčil Lomonosova z trestných činů, byl by Lomonosov odvolán a postaven před soud. Zazvonilo Vám v uších, a už jste z toho udělal pomluvu.

Krasin mně i ústřednímu výboru napsal: Lomonosov je vynikající odborník, ale pro obchod se příliš nehodí a dělal chyby. Když Krasin přijel sem, promluvil s Lomonosovem a prohlédl si doklady, nemluvil už nejen o trestné činnosti, ale ani o chybách.

Rozhodněte se: chcete, aby případ Lomonosovovy trestné činnosti důkladně projednala kontrolní komise (nebo někdo jiný), anebo vezmete lehkovážně převzatou fámu zpět?

7. »Zdejšímu obchodnímu oddělení jsou přidělováni například takovíto darebáci: kdysi to byl továrník, kterému sovětská moc vzala všechny kožešiny, a teď ho posílají tyto kožešiny prodávat. Jak tohle může proboha dopadnout?«

Tohle píšete. A pak z toho člověk nemá být smutný. Zakladatel celé opozice a takto uvažuje!

To je totéž, jako by zaostalý vesničan řekl: »Tisíce carských generálů vzali půdu a hodnosti, a teď těch tisíc generálů přidělili Rudé armádě!« Ano, určitě víc než tisíc bývalých carských generálů a statkářů slouží ve velmi významných funkcích v Rudé armádě. A tato armáda zvítězila.

Tomu zaostalému vesničanovi to pánbíček odpustí. Ale kdo to odpustí Vám?

Jestliže o nějakém »darebákovi« víte, jak můžete jako představitel sovětské moci jeho *jméno* zamlčovat? Nepožadovat vyšetření případu *toho a toho*?

A jestliže jméno neznáte, není to tedy opět nějaká fáma, opět nějaká pomluva?

Probral jsem doslova všechno, co se podobá, i když jen vzdáleně, faktům uváděným ve Vašem dopisu. Ale kde nic, tu nic.

Kdybich Vás neznal a dostal od Vás takový dopis, řekl bych si:

bud' je to nervově nemocný člověk, který se hystericky chytá kusých a neověřených zpráv a nedovede myslet, uvažovat a ověřovat,

nebo je to ve své nevyspělosti a zaostalosti bezmocný člověk, který se stal obětí pomluvy,

anebo je to maskovaný menševik, který záměrně šíří pomluvy.

Protože Vás znám, mohu Vám sdělit, že Váš dopis je pozoruhodný »lidský dokument« o tom, jak »zakladatel opozice« podléhá pokušení hrát si stůj co stůj na opozici a vykřikovat bez ladu a skladu o protekcích, o aparátních, o systému atd.

Píšete: »To přece není v lidech, ale přímo v systému. Kladu nyní otázku: proletariát, nebo rozkolísaná deklasovaná maloburžoazní inteligence?«

To je směšné. Právě Váš dopis je skvělým lidským dokumentem, který nám ukazuje autora jako prototyp rozkolísané maloburžoazní inteligence. Vždyť z lidí s proletářským povoláním se nejednou v životě stali rozkolísaní maloburžoazní intelektuálové, pokud šlo o jejich skutečnou třídní úlohu.

Rozkolísaný maloburžoazní intelektuál fňuká a naříká, při sebemenších nepořádcích a projevech zla ztrácí hlavu, přestává se ovládat, přejímá každou pomluvu a všemožně se snaží vykládat něco nesouvislého o »systému«.

Když proletář (ne svým bývalým povoláním, ale svou skutečnou třídní úlohou) vidí zlo, pouští se s vervou do boje: podporuje otevřeně a oficiálně kandidaturu dobrého pracovníka Ivana, navrhuje vyměnit špatného Petra, zahajuje kampaň — a vede ji energicky, rázně a důsledně — proti darebáku Sidorovi, proti Titovu podporování protekcionářství, proti Mironově vrcholně nezákonné transakci, vypracovává (když po 2—3 měsících pronikl do nové práce a prakticky se seznámil s novým prostře-

dím) věcné, praktické návrhy: zavést takový a takový systém komisařů nebo politických komisařů, takovýmto způsobem právě zde změnit zavedený pořádek, přemístit tolik a tolik přesvědčených komunistů (s takovou a takovou praxí) tam a tam.

Takoví proletáři, dokonce i když ztratili svou proletářskou profesi, dovedli budovat Rudou armádu a zvítězit s ní (přes veškeré snahy tisíců zrádců a darebáků, kteří byli a zůstali mezi vojenskými odborníky a vysokými vojenskými úředníky).

Takoví proletáři nikdy třídně neklesnou na úroveň rozkolísaného maloburžoazního intelektuála, který se bezmocně zmítá, rezignuje před pomluvami a označuje kusé pomluvy za »systém«.

Tady máte mou otevřenou odpověď. Alespoň občas odpovídám obšírněji, většinou mi na to nezbyvá čas.

Ze starého přátelství Vám řeknu: měl byste si dát do pořádku nervy. Potom budete uvažovat, a ne se poddávat náladě.

Se soudružským pozdravem *Lenin*

379

V. A. SMOLJANINOVovi³³⁴

Soudruhu Smoljaninove! Tohle se musí prověřit. Jak? Neměl byste určit dva *spolehlivé* odborníky — po dohodě s Fominem a Ležavou, kteří by oba za kandidáty osobně ručili?

Spojte se s oběma a výsledek mi oznamte.

30. 5. [1921] *Lenin*

E. M. SKLJANSKÉMU

30. 5. 1921

Soudruhu Skljanskij!

K využití armády v hospodářství.

Na to se nesmí zapomínat ani okamžik.

Musíme promyslet, připravit a vypracovat systematický plán takového využití a důsledně ho plnit.

Dvě stránky této otázky vystupují zvlášť do popředí:

1. běžné, nejnaléhavější hospodářské práce (ochrana a těžba soli; zajišťování paliv apod.);

2. plnění jednotného státního hospodářského plánu na několik let. Plán elektrifikace rozvržený (první etapa prací) na deset let vyžaduje 370 miliónů pracovních dnů. Ročně připadne na jednoho vojáka $(37 : 1,6) = 24$ pracovních dnů, tj. *měsíčně dva dny*.Podmínky rozmístění armády, přeprava na pracoviště aj. aj. způsobí samozřejmě hodně těžkostí, ale přece jenom armáda může a musí (*za pomoci všeobecné vojenské přípravy*) elektrifikaci vydatně pomoci. Pro tuto obrovskou práci je třeba armádu získat — ideově, organizačně i hospodářsky — a soustavně se tomu věnovat.Seznamte prosím s tímto dopisem Revoluční vojenskou radu republiky a požádejte ji, aby věc projednala. Rád bych poznal názory členů rady nebo aspoň jejich stručné vyjádření k dané otázce.³³⁵Předseda RPO V. Uljanov (*Lenin*)

A. O. ALSKÉMU

Soudruhu Alskij!

Autora neznám; nepamatuji si osobu, na kterou se odvoláváte.

Jeho žádost je třeba obvyklým způsobem přezkoumat a *odpovědět* mu.³³⁶

30. 5. [1921] *Lenin*TELEFONOGRAM
N. P. BRJUCHANOVVI³³⁷

30. 5. [19]21

Lidový komisariát zásobování,
soudruhu Brjuchanovovi
kopie soudruhu Smoljaninovovi

Je nutné urychlit zaslání pytlů pro ukrajinského lidového komisaře zásobování soudruhu Vladimirova a také zásilku zboží pro *ukrajinský výměnný fond*. Sdělte mi, jaké jsou Vaše další příkazy.* Ještě dnes a pak denně mě podrobně informujte, oficiálně i písemně, co se fakticky dělá. Osobně za to odpovídá Brjuchanov. Určete odpovědné osoby za dílčí opatření.

Předseda RPO *Lenin*

* Celý další text je napsán Leninovou rukou. *Red.*

V. A. SMOLJANINOVVI³³⁸

[31. 5. 1921]

Smoljaninovi:

na můj zvláštní příkaz to ještě znovu prošetřete a urychlete.

Je to výjimečně závažná záležitost. Vyhotovte také spis a dejte mi ho *dnes* v RLK podepsat.

Lenin

TELEFONOGRAM I. S. UNŠLICHTOVI,
V. V. FOMINOVVI
A N. P. BRJUCHANOVVI

[31. 5. 1921]

Celoruské mimořádné komisi, soudruhu Unšlichtovi
lidovému komisariátu dopravy, soudruhu Fominovi
a lidovému komisariátu zásobování,
soudruhu Brjuchanovovi

Stanovte co nejpřísnější dohled, aby byl z Moskvy na Ukrajinu do Charkova maximálně rychle odvezen textil na výměnu.

Dejte příkaz železnicím. Jde o velmi důležitou věc. Hlaste splnění.*

Předseda RPO *Lenin*

* Slova »Hlaste splnění« jsou napsána Leninovou rukou. *Red.*

[31. 5. 1921]

Usnesení ústředního výboru o vysílání odpovědných pracovníků do různých míst v guberniích je usnesením plennárního zasedání ÚV.

O tom se tedy nedá diskutovat.

(Já osobně s ním plně souhlasím.)

Myslím, že Vy osobně byste měl určitě jezdit.

1. Aparát ÚV je třeba posílit a *přiblížit* místním orgánům.

2. V gubernii Vás musí nahradit Vaši zástupci. Měli bychom dávat příležitost mladým.

3. Budete moci (a budete muset) *osobně* jezdit častěji do Ivanovsko-vozněsenské gubernie a kontrolovat, pomáhat, po dohodě s organizačním byrem navrhovat kandidáty atd.

4. Teoretikem být nemusíte. Stačí, když budete *straníkem*. Jste hospodářský pracovník. A my právě [potřebujeme], aby hospodářští pracovníci (pověření ÚV) pomáhali místním orgánům, kontrolovali je a instruovali.

G. D. CJURUPOVI

[31. 5. 1921]

Místopředsedovi Výboru pro státní stavby
 soudruhu Cjurupovi, Kaširská elektrárna
 Kopie: Předsedovi Výboru pro státní stavby
 soudruhu Sapronovovi
 Předsedovi Nejvyšší národohospodářské rady
 soudruhu Bogdanovovi

Co nejstručněji mi prosím sdělte, zda a kdy jste dal přesné směrnice k urychlenému dokončení Kaširky (podle usnesení politického byra).³⁴⁰ Komu konkrétně?

Kdo osobně odpovídá přímo na místě za jejich včasné splnění?

Nejsou k naprosto přesnému splnění úkolu zapotřebí zvláštní urgencye nebo zvláštní opatření z ústředí?

(Sám jsem viděl, že stožáry — »šibenice« podél kaširské dráhy se už naklánějí k zemi. Špatná práce. Nezpůsobí to smrtelné úrazy?)³⁴¹

Předseda RPO *V. Uljanov (Lenin)*

LIDOVÉMU KOMISARIÁTU POŠT A TELEGRAFŮ

Kopie: sekretariátu Rady práce a obrany

31. 5. [1921]

Potvrzují pokyny, které vedoucí úřadovny rady lidových komisařů dal telefonicky členu kolegia lidového komisariátu pošt a telegrafů soudruhu *Nikolajevovi*, navrhuji referovat ve středu 1. června Radě práce a obrany o kalendářním plánu první etapy radiotelefonní výstavby (tj. zavedení radiotelefonních přijímačů v guberniálních a újezdních centrech v okruhu 2000 verst kolem Moskvy) a týž den dát na program jednání všechny problémy spojené s touto výstavbou, a to: především dílny bývalého majitele *Anosova* do správy lidového komisariátu pošt a telegrafů, zajištění peněz pro radiotelefonní práce přímo z ústředí atd.

Lidovému komisariátu pošt a telegrafů se ukládá, aby stanovil, kdo bude osobně odpovědný za včasné splnění celého programu radiotelefonní výstavby, předkládaného ke schválení RPO.³⁴²

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

M. P. PAVLOVIČOVI

Lidový komisariát pro národnostní záležitosti,
soudruhu Pavlovičovi

31. 5. 1921

Soudruhu Pavloviči!

Dohodl jsem (v Pitěru) vydání školního atlasu.

Bylo by nesmírně důležité připojit mapy imperialismu.
Nepustil byste se do toho?

Asi takhle:

1. koloniální panství v letech 1876—1914—1921
s přílohami nebo se zvláštním vyšrafováním polokolo-
niálních zemí (Turecko, Persie, Čína apod.).

2. Stručná charakteristika kolonií a polokolonií.

3. Mapa finančních závislostí. Například u každé ze-
mě ± s údajem (milióny nebo miliardy franků), kolik má
tato země dluhů a kolik jsou jí dlužni ostatní;
totéž v porovnání s lety 1876—1914—1921

(vezme-li se rok 1876 jako kulminační bod předmono-
polního kapitalismu).

4. Železniční tratě celého světa s poznámkou u každé
země, komu patří větší podíl (Angličanům, Francouzům,
Severní Americe apod.).

Nebude to příliš pestré? Lze najít vhodné formy a to
hlavní, nejzávažnější uvádět velmi zkráceně.

5. Hlavní zdroje těch surovin, kvůli nimž se bojuje
(ropa, rudy apod.) — také s poznámkami (% nebo milió-
ny franků patří té a té zemi).

Musíme rozhodně zařadit takovéto mapy *do učebnic*,
samozřejmě se stručnými vysvětlivkami.

Pro přípravné práce můžete dostat jako pomocníka sta-
tistika.

Prosím o odpověď, jestli se do toho dáte, jak a kdy.³⁴³

S komunistickým pozdravem předseda RLK
V. Uljanov (Lenin)

389

I. T. SMILGOVI

31. 5. 1921

Soudruhu Smilgo!

Nebezpečí, že by Moskva mohla mít příští zimu nedostatek palivového dřeva, je *mimořádně závažné*. Tato otázka má prvořadý politický význam. Moskva nesmí dostat v roce 1921—1922 *méně* paliva než v roce 1920—1921.

Za žádnou cenu.

Bude nutné 1. učinit za to jmenovitě odpovědným Daniševského;

2. celý tento úkol rozdělit na části a každou část *uložit* jedné, přesně určené *osobě*;

3. kádrově posílit zejména moskevský palivový výbor (co tak vzít tam Goldberga? Dále zapojte alespoň po určité době Radčenko atd.).

4. Vy *osobně* bezpodmínečně proveďte několikanásobnou speciální, zvláštní kontrolu, revizi a mimořádně energicky zajistěte zlepšení pracovní morálky.

V každém případě mi předložte přesný program všech takových mimořádných prací a zásahů a oznamte datum jejich splnění.

Předseda RPO V. Uljanov (Lenin)

V. A. SMOLJANINOVVI

Soudruhu Smoljaninovovi

Musíte mi připomenout ony »protekční« osobní vagóny. Prý je jich v železniční síti 900!!

To je největší nehoráznost!

Záležitost prý byla předána radě lidových komisařů. O všem se informujte a oznamte mi výsledek.³⁴⁴

31. 5. 1921 *Lenin*

N. P. GORBUNOVVI

[31. 5. 1921]

Soudruhu N. P. Gorbunove!

Přečtěte si laskavě přiložené materiály.³⁴⁵

Důkladně je promyslete a zkontrolujte.

Měl byste vědět, že Čertkov si už jednou stěžoval na lidový komisariát spravedlnosti za nesprávný postoj k sekretářům. Stížnost přezkoumala zvláštní komise (v jejímž čele stál M. N. Pokrovskij*. U něj se dodatečně informujte).

Čertkovova stížnost byla shledána *neodůvodněnou*.

Berte to v úvahu a celou záležitost prozkoumejte. Orientujte ji správným směrem.

Lenin

* Viz tento svazek, dokument č. 7. *Red.*

PŘÍKAZ LIDOVÝM KOMISARIÁTŮM

31. 5. 1921

Všechny lidové komisariáty, které neposlaly pozměňovací návrhy a doplňky k návrhu nařízení oblastním orgánům^[32] na základě mého dopisu z 28. 5.^{[26]*}, je musí bezpodmínečně poslat komisi nejpozději dnes.³⁴⁶

Ty, které příkaz nesplní, budou co nejpřísněji pohnány k odpovědnosti.

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

393

V. M. MOLOTOVOVI
PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
ÚV KSR(b)

[31. 5. 1921]

Celý text je *nehorázně* překroucený.³⁴⁷

Navrhuji usnést se:

- { 1. ihned a každopádně dnes, a ne později, rozhodně poslat pro Stomoňakova všechny žádané a Krasinem uváděné dokumenty;
2. vyhledat další kandidáty na funkci zplnomocněného politického představitele v Německu.³⁴⁸

,Lenin

* Viz Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 364—365. *Red.*

J. A. LITKENSOVI

[Koncem května 1921]

Soudruhu Litkensi!

Ohledně slovníku se tedy dohodneme takto:

1. přibližně za měsíc (za nepřítomnosti Pokrovského) vydejte *oficiální* nařízení a jmenujte *odpovědnou osobu* nebo *osoby*;

2. na základě tohoto nařízení sestavte *plán* práce s uvedením nejen odpovědných osob, ale i výdajů a přídělů potravin.

Od srpna nebo od září se musí začít pracovat podle plánu.

Lenin

A. M. LEŽAVOVI A A. I. RYKOVHOVI*

[Nejdříve v květnu 1921]

Soudruhu Ležavovi a Rykovovi

Zřejmě tady (a v *lidovém komisariátu zahraničního obchodu*) máme nepořádek.

Přece někde musí být zapsáno: co bylo vyžádáno? kdy? kým? kdo požadavek *schválil*?

Vypadá to, že nic zapsáno nebylo. Naprostý chaos. A čas letí.

Rýpadla potřebujeme rychle.

* V levé části dopisu Lenin poznamenal: »[problém rýpadel]«. *Red.*

Proč nebyla objednána v Německu?
V Americe?
Ve Švédsku?
Kdo vyslal *Rejneho*?³⁴⁹

Lenin

396

V. A. AVANĚSOVOVI

[Nejdříve v květnu 1921]

Dejte dohromady Vaše materiály o *rýpadlech* (něco tam skřípe); poraďte se s *Gorbunovem* a *Smoljaninovem* a oznamte mi výsledek.

397

L. B. KRASINOV I

[Před červnem 1921]

Šifrovaně

Krasinovi

Každou půjčku nutně potřebujeme, protože teď je nejdůležitější získat, a to okamžitě, zboží na výměnu za obilí rolníků. Tomuto bezprostřednímu cíli teď musíme podřídit veškerou politiku lidového komisariátu zahraničního obchodu.

Odpovězte mi na to.

Lenin

E. M. SKLJANSKÉMU

[V květnu až v první polovině června 1921]

Jak to vypadá u Tuchačevského?

Ještě nechytili Antonova?³⁵⁰

Naléháte na něho?

Kdy dostane politické byro zprávu?

V. M. MOLOTOVOVI³⁵¹

Soudruhu *Molotovovi*

Postupuji Vám dopis, který mi poslal soudruh Vasiljev, a prosím, abyste

1. buďto požádal organizační byro o prověření (zda byl splněn příkaz ústředního výboru k likvidaci Antonova), nebo aby to prověřil sekretariát ÚV; musí se přitom seznámit s dokumenty a přizvat soudruha Skljanského a ještě někoho dalšího;

2. poslal přiložený dopis *důvěrně a do vlastních rukou* soudruhu Skljanskému, aby si ho přečetl a vrátil mi ho se sdělením (Vám; kopii mně), jaká urgentní opatření udělal.³⁵²

1. 6. 1921

S komunistickým pozdravem *Lenin*

V. A. AVANĚSOVOVI

1. 6. [1921]

Soudruhu Avaněsove!

Musíte vypracovat oběžník pro všechny místní orgány dělnicko-rolnické inspekce o místních hospodářských radách.

1. Vyžádat si *jmenovitý* seznam všech zástupců dělnicko-rolnické inspekce ve všech hospodářských radách.

2. Každá změna v seznamu Vám musí být ihned oznámena.

3. Vyžadovat, aby tam byli buď komunisté, nebo nestraníci *speciálně a osobně* doporučení jako lidé spolehliví a poctiví.

4. Kategoricky požadovat, aby Vám podávali zprávy, zejména o získávání nestraníků a o tom, že *pro* tyto nestraníky jsou organizovány přednášky o práci hospodářských rad.

Aby místní orgány poslechly, dát to všechno schválit přes předsednictvo Celoruského ústředního výkonného výboru.

Lenin

REDAKCI LISTU IZVĚSTIJA VCIK

Soudruhu Stěklove, otiskněte to prosím petitem v Izvěstijích.

1. 6. 1921 S komunistickým pozdravem *Lenin*

Dopis redakci

V poslední době jsem bezděčně několikrát uvedl jméno bývalého menševika I. Majského, který byl u Kolčaka ministrem. Soudruh I. Majskij mi napsal dopis, v němž protestuje proti tomu, aby byl zaměňován s lidmi typu Martova a Černova, a upozorňuje na to, že je už členem KSR a pracuje v sovětském státním aparátu v Omsku ve funkci vedoucího hospodářského oddělení sibiřského revolučního výboru.

Pokládám za svou povinnost informovat o tomto prohlášení soudruha I. Majského čtenářskou veřejností.³⁵³

1. 6. 1921 *N. Lenin*

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU*

[2. 6. 1921]

Předsednictvu Státní plánovací komise
Soudruhu Kržižanovskému

Byli jsme upozorněni, že když Rada práce a obrany zadává Státní plánovací komisi různé dílčí úkoly, nerozděluje

* Zachoval se strojopisný text tohoto dokumentu s Leninovým podpisem. *Red.*

je vždy správně z hlediska funkcí plánovacích komisí při jednotlivých lidových komisariátech.

Z tohoto důvodu a také proto, aby veškerá práce Státní plánovací komise byla organizována účelněji, se jeví jako nezbytné individualizovat běžnou práci a odpovědnost všech jejích členů.

Všem členům Státní plánovací komise až na výjimky, které jsou povolovány jednotlivě, vždy případ od případu usnesením předsednictva komise, ukládá předsednictvo soustavně sledovat všechny materiály o plnění určitých hospodářských funkcí z hlediska racionálního plánování a skutečného plnění plánů (například šetření palivem, jeho přísun, nedostatečné vyřízení železničních vagónů, zavírání méně potřebných podniků, rozdělování potravin z hlediska jejich úspory a zvyšování produktivity práce atd. apod.).

Jeden a týž úkol je možné ukládat dvěma i více členům, je-li v zájmu věci prozkoumat a prověřit plán z různých hledisek nebo různými metodami.

Při takovém systému nebude RPO tolik odvádět celou Státní plánovací komisi od obecněji zaměřené činnosti a kromě toho se zvýší produktivita práce této komise a zkonkretizuje odpovědnost jejích členů.

Projednejte prosím tento návrh v předsednictvu a sdělte mi jeho rozhodnutí.³⁵⁴

TELEFONOGRAM
I. S. UNŠLICHTOVI³⁵⁵

[2. 6. 1921]

Kopie
Pilně. Tajně

Místopředsedovi Celoruské mimořádné komise
soudruhu Unšlichtovi

Informujte se o těchto otázkách a nejpozději zítra mi na ně přesně a podrobně odpovězte.

1. Je pravda, že 27. května byli v Petrohradě zatčeni: prof. *P. A. Ščurkevič* (Elektrotechnický ústav), prof. *N. N. Martinovič* (univerzita a Orientální ústav), prof. *Ščerba* (univerzita, profesor srovnávací lingvistiky), prof. *B. S. Martynov* (univerzita, profesor občanského práva), zoolog *A. K. Mordvilko* (Akademie věd), manželka prof. *Tichanova* (Institut civilního inženýrství) a prof. *B. J. Vorobjov* (1. polytechnický institut)?

2. Je pravda, že prof. Pantělej Antonovič Ščurkevič byl zatčen už popáté a prof. Boris Jevdokimovič Vorobjov potřetí?

3. Co bylo příčinou zatčení a proč byla zvolena jako preventivní opatření právě vazba, když přece neutečou?

4. Vydává Celoruská mimořádná komise, guberniální nebo jiná mimořádná komise nikoli jmenovité zatykače, ale zatykače »podle uvážení«? Pokud ano, kterým pracovníkům (stupeň odpovědnosti, funkce, politická vyspělost) jsou vydávány?

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

A. O. ALSKÉMU

3. 6. 1921

Soudruhu Alskij!

Rád bych pomohl vedoucímu Ústavu práce soudruhu *Gastěvovi*.

Potřeboval by ještě něco koupit za půl miliónu ve zlatě. To ovšem teď nemůžeme.

Nebylo by možné koupit alespoň něco málo v Němecu za peníze Romanovců?

Přemýšlejte o tom, podrobněji se o tom informujte a snažte se mu sehnat určitou částku. Takovou instituci přece jenom musíme podpořit, i když situace je obtížná.³⁵⁶

S komunistickým pozdravem *Lenin*

E. M. SKLJANSKÉMU

3. 6. 1921

Soudruhu Skljanskij!

Prosím Vás, přijměte doručitele tohoto dopisu, uralského dělníka soudruha Čeverjova, člena KSR od roku 1908, který sloužil tři roky v Rudé armádě, byl velitelem 23. divize a teď je politickým komisařem 111. brigády. Jeho postřehy týkající se chyb, jichž jsme se dopustili, se mi zdají velmi závažné.³⁵⁷

Vyslechněte ho prosím co nejpozorněji a nařídte, aby

celá záležitost byla co nejpečlivěji přešetřena. O výsledcích mě informujte.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

4 0 6

I. M. GUBKINOVÍ

Hlavní správa ropného průmyslu
Soudruhu Gubkinovi

3. 6. 1921

Když jsem prohlížel časopis *Něft'anoje i slancevoje choz-jajstvo*, narazil jsem v čísle 1—4 (1921) na krátkou zprávu (s. 199) O nahrazení kovových trub cementovou maltou při vrtání ropných sond^[14].

Zdá se, že tento způsob lze použít při otáčivém vrtání. A ve zprávě bakuských pracovníků jsem četl, že tento způsob vrtání se používá taky u nás v Baku.³⁵⁸

Nedostatečný počet vrtů škodí nám i Baku.

Je možné nahradit železné roury cementem apod., který se dá přece jenom sehnat snadněji než železné roury, a podle informace Vašeho časopisu je cena »skutečně zanedbatelná«!?

A takovouhle zprávu jste zašifrovali do kraťoučkého sdělení uveřejněného v nesmírně učeném časopisu, kterému v RSFSR rozumí možná jeden člověk z miliónu.

Proč jste to všude nerozhlásili? Proč jste to neuveřejnili v denním tisku? Proč jste nejmenoval komisi složenou z lidí z praxe? Proč jste v Radě práce a obrany neprosadil stimulační opatření?³⁵⁹

Předseda RPO *V. Uljanov (Lenin)*

G. L. ŠKLOVSKÉMU³⁶⁰

3. 6. [1921]

Soudruhu Šklovskij!

Bohužel se v žádném případě nemohu uvolnit ani dnes, ani zítra. V pondělí je také od rána zasedání. Raději mi napište pár řádků.

Od Lutovinova přišel včera telegram: »Víza pro Šklovského jsme si vyžádali.«

S pozdravem *Lenin*

V. M. MOLOTOVOVI

[Před 4. 6. 1921]

Soudruhu Molotove! Informujte mě, prosím, zda máte Vy a Krasin nějaké konkrétní řešení ve věci Šklovského. Neříkal jste mi, že máte?

Existuje písemné rozhodnutí? Postarejte se laskavě o jeho kopii, požádejte o ni sekretářku.

Šklovskij už váhá s odjezdem. Stomoňakov (?) to prý brzdí(??).

V téhle historii je něco *nizkého*.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

G. L. ŠKLOVSKÉMU

4. 6. [1921] Soudruhu Šklovskij! Právě jsem mluvil telefonicky se Zelenským. Mám dojem, že v Moskvě je někdo proti Vám zaujatý, nebo se někdo staví do opozice, anebo něco není vůbec v pořádku a nepodaří se to. Oficiálně mi Zelenskij řekl toto: »Řada našich vedoucích pracovníků soudruha Šklovského zná. Osobně pokládám za možné nabídnout mu místo v kolegiu oddělení komunálního hospodářství, avšak ne na místo Feldmana. Ať ke mně soudruh Šklovskij zajde, vyjasníme si podrobněji, bude-li mu tohle řešení vyhovovat.« Pokud jsem správně pochopil, Zelenskij se víc přiklání k Vaší kandidatuře (na členství v kolegiu — nejspíš oddělení komunálního hospodářství) než jiní vlivní Moskvané. Rozhodněte se, zda »začnete od Adama«, jak jsme o tom mluvili včera, anebo zkusíte osobní setkání se Zelenským.

Zdravím Vás! *Lenin*

P. S. Ještě jsem teď mluvil s doktorem Obuchem o moskevském telefonátu. Obuch říká, že Feldman se chystal odejít, ale »oni« ho *přesvědčili*, aby to nedělal.

Od Molotova mám jenom text usnesení organizačního byra, které už znáte. To není nic.³⁶¹

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE

1. Požádejte ho³⁶²: ať pošle harmonogram práce (příprava nového atlasu), jak mi slíbil.

2. Sežeňte u Radka buď kopii jeho dopisu Lapiňskému (atlas imperialismu), anebo stručnou informaci s adresou *Lapiňského*.³⁶³

4. 6. [1921] *Lenin*

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

[4. 6. 1921]

Glebe Maximilianoviči!

Nemohl byste mi k mému referátu na III. kongres Komunistické internacionály^[28] připravit
tak 2—3 stránky

bilancující výsledky dosažené v elektrifikaci.

Jenom zcela zaručená fakta, ne plány:

1. Kaširka tolik a tolik.
2. Zda máme ještě něco podobného?
3. Sdružení fungujících elektráren?

Fakta.

4. Malé elektrárny na vesnicích?

Počet (1921) neznáme?

Nepřímé ukazatele?

Jestli to není komplikované, nechte to udělat, ale *nejvýš* 2—3 strany.

Jestli by to bylo komplikované, vykašlete se na to a já se omezím na všeobecné poznámky.³⁶⁴

Váš *Lenin*

V. M. MOLOTOVOVI

[Nejdříve 4. 6. 1921]

Soudruhu Molotove!

Přečtete si prosím příložený dopis Šklovského.

Existuje přece usnesení ÚV — je to tak? — písemné

a oficiální (politické byro): »pracovat v lidovém komisariátu zahraničního obchodu v Berlíně«.

Lutovinov a teď i Stomoňakov toto usnesení *sabotují*. Proč? Přesně nevím, ale tuším to: Lutovinov obviňuje Lenina z »protežování« Šklovského (!!). Někdo je nespokojený, že politické byro zrušilo usnesení organizačního byra nepouštět Šklovského za hranice.³⁶⁵

Vznikla spleť nechutných intrik. Šklovskij se pro práci v Rusku vůbec nehodí. Jeho rodina (mnoho dětí, nemocná žena) se *nepřizpůsobila* životu v Rusku. Mají tu samé trápení. Je to skrznaskrz čestný člověk, bolševik od první revoluce (1905), osobně jsme ho znali já, Zinovjev a všichni bolševici ve Švýcarsku. Čičerin je s jeho prací v zahraničí spokojen. Krasin také.

Lutovinovova (a teď i Stomoňakovova) sabotáž je přímo do nebe volající *maření* usnesení ústředního výboru. Nejste spokojeni? Odvolejte se k plenárnímu zasedání nebo k ústřední kontrolní komisi, na to máte svaté *právo*. *Neodvolali se, ale tajně sabotují* usnesení a přivádějí Šklovského málem k myšlence na sebevraždu. Nechtějí pochopit, že to *dospělo* až k hanebné, nečestné a zákeřné štvanci na člověka.

V lidovém komisariátu zahraničního obchodu jsou všude zloději; Kopp evidentně nechal rozrůst jejich řady. Zřejmě bude nutné ho odvolat. Tím víc si musíme vážit čestných lidí, kteří znají jazyk i obchod.

Buďte tak laskav a prostřednictvím sekretariátu ÚV (nebo — což by bylo možná vhodnější? — to pošlete *Solcovi* do ústřední kontrolní komise) *důrazně uvědomte* Stomoňakova (možná raději písemně?), že nepřestane-li sabotovat, dopracuje to tak daleko, že bude vyloučen ze strany. Ať se omluví Šklovskému a zanechá sabotování.

Napište mi pár slov.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

[5. 6. 1921]

Soudruhu Kržižanovskij!

Nevím, zda se už udělalo všechno pro to, aby členové III. kongresu Komunistické internacionály byli seznámeni s plánem elektrifikace.

Pokud ne, musí se to *rozhodně* udělat během 1—2 týdnů.

Musí být zpřístupněna (na chodbách budovy kongresu)

1. mapa elektrifikace se stručným textem ve *třech* jazycích
2. rovněž oblastní mapy
3. bilance elektrifikace 370 mil. pracovních dnů, cihel, mědi atd.
4. mapa nejdůležitějších místních malých nových elektráren

Musí se vydat *stručná* (16—24 stran) brožurka ve *třech jazycích*, konspekt Plánu elektrifikace.³⁶⁶

V úterý 7. 6. nebudu moct být v RLK.

Přijde-li na řadu otázka komise pro využití materiálových zdrojů, připravte se *vy osobně* na důležitý boj a předložte *konkrétní* návrhy, abychom eventuálně mohli podat stížnost ústřednímu výboru a Celoruskému ústřednímu výkonnému výboru.³⁶⁷

Váš Lenin

Důvěrně sděluji:

V Pitěru bylo odhaleno nové spiknutí. Měla v tom prsty inteligence. Jsou v tom profesoři, kteří se poměrně dobře znají s Osadčím. Dělá se kvůli tomu spousta prohlídek u jeho přátel, *a právem*.³⁶⁸

Opatrnost!!!

5. 6. [1921]

Soudruhu Frumkine!

Za tu nechutnou historii s fondem pro hospodářskou radu Jihovýchodu dávám vinu jak lidovému komisariátu zahraničního obchodu (skandál!), *tak i Vám*.³⁶⁹ Vy jste jenom naříkal, místo abyste už v dubnu předložil Radě práce a obrany přesné *návrhy*: 1. harmonogram zásilek zlata takový a takový; 2. vlny takový a takový *atd.*

Ale Vy jste celou dobu od dubna do června jenom naříkal.

Teď musíte dokončit, co jste nedodělal.

Předložte RPO do středy (mohl bych svolat komisi na zítřek, 6. 6. — bylo by ji možné svolat na základě dohody lidových komisařů) co nejdůkladněji rozpracovaný harmonogram *podrobných* opatření.

Domluvte se o tom také s Chinčukem (zdá se, že rozumí obchodu. V komisariátu zásobování tomu nerozumí *nikdo*).

Napište mi obratem, zda se teď můžete zaručit, že to uděláte *důkladně*, a co konkrétně uděláte.

Dokázal byste *solidně* zorganizovat obchod s Cařihradem? Anebo opět narazíte na »Anconu«³⁷⁰? Na spekulanty, podvodníky (a bankrotáře: v Cařihradu jich jsou *mračky*) a uděláte hanbu sobě a celé »výměnné transakci« hospodářské rady Jihovýchodu?

Hospodářská rada Jihovýchodu musí vyvíjet *větší* iniciativu, ale taky nést větší odpovědnost.

(Pokud tam znovu nepojedete, zavolejte si na přímou linku Bělorodova nebo Kaganoviče a řekněte jim *všechno, co Vám píšu*; musíte se už konečně dopídit, *o co jde*, a *důkladně to přešetřit*.)

Ať hospodářská rada Jihovýchodu místo naříkání *včas* předloží RPO *věcné* návrhy a včas kontroluje jejich plnění.³⁷¹

Čekám na Váš dopis. S komunistickým pozdravem

Lenin

415

A. M. LEŽAVOVI

5. 6. [1921]

Soudruhu Ležavo!

S lidovým komisariátem zahraničního obchodu to jde z kopce.

Zatímco jste byl nemocný, odhalil Krasin znovu svou slabou stránku: příliš velkou sebejistotu, která někdy hraničí málem s hazardérstvím.

»Mně všechno projde, mně se všechno povede.«

Takovouhle vlastností přímo oplývá.

Neručím však za to, že se jednou přes své »štěstí« a obratnost, přes svou šikovnost a umění nedostane kvůli tomu do velkého maléru a neodejde s ostudou.

Takhle to nejde. Krasin byl tady, viděl, že jste nemocný, a *neudělal nic*.

Nechal tu jenom Vojkova, který se na to evidentně nehodí, či lépe řečeno, nedokáže to zvládnout.

V Radě práce a obrany došlo 3. 6. málem k fiasku. Rada se 25. 3. 1921 usnesla, že lidový komisariát zahraničního obchodu je *povinen* poukázat hospodářské radě Jihovýchodu do 15. 4. sedm miliónů ve zlatě.

Neudělalo se nic. Vojkov se odvolává na to, že od Krasina údajně slyšel, že s Cařihradem se nedá obchodovat; jsou to prý podvodníci.

Jestliže tohle Krasin říkal, tak se za to jednou dostane před soud. Krasin byl povinen *buďto* striktně splnit usnesení RPO z 25. 3., *anebo* požádat ústřední výbor, aby toto její usnesení zrušil, *anebo* uspokojit hospodářskou radu Jihovýchodu jinak, ne přes Cařihrad (ta třetí možnost pro případ, že by spoléhal na »štěstí«).

Tím, že neudělal ani jedno, ani druhé, ani třetí, porušuje Krasin zákon a maří veškerou práci. Takhle to nejde.

Buďte tak laskav a

1. pošlete kopii tohoto dopisu (nebo originál) Krasinovi,
2. promluvte osobně s Frumkinem a Chinčukem,
3. kontrolujte osobně, jak jsou plněna usnesení RPO, *a nespolehejte* na Vojkova,
4. promyslete důkladně, zda by Vojkov neměl být nahrazen Taratutou nebo Pajkesem nebo kým budete chtít, pracovitým a *svědomitým* člověkem.

Pokud jde o Serebrovského a Baku, mám teď velké obavy, aby lidový komisariát zahraničního obchodu nepopakoval historii s Jihovýchodem.

To bych už za nic na světě nestrpěl.

Doporučuji poslat Serebrovskému a Rabinovičovi svým jménem tento telegram. Vaše námítky nebo připomínky mi prosím okamžitě sdělte.

»Baku, Serebrovskému, kopie Rabinovičovi a Ordžonikidzemu, Baku nebo Tiflis.

Velmi mě znepokojuje smlouva, kterou uzavřel Serebrovskij s Société Commerciale, a divím se, že zprávu o tom podal Rabinovič, bohužel však bez komentářů a bez praktických návrhů, kdežto Serebrovskij sám o tom vůbec neinformoval.³⁷² Je to podivná smlouva. Kde jsou záruky, že nás tato společnost nenapálí? Jak jste jí mohli poskytnout monopol? Vůbec nejsem proti přímému obchodu ázerbájdžánského zahraničního obchodu a Ázerbájdžánského ropného výboru s Cařihradem, jsem ochoten podpořit značně rozsáhlou autonomii Baku, ale záru-

ky jsou nezbytné. Odpovězte prosím obratem, zda byl po spolehlivém kurýrovi poslán přesný seznam všeho, co Serebrovskij nakoupil v Cařihradu, kdy to bylo posláno a podrobnosti o smlouvě. Ukládám Serebrovskému, aby po každém kurýrovi poslal dopis a telegraficky nám oznámil jméno kurýra a kdy vyjel. Co konkrétně se teď u společnosti objednalo? Všichni tři adresáti ať mi odpovědí telegraficky.³⁷³ *Tajné, šifrovaně.**

Předseda RPO *Lenin*«

Máte nějaké zprávy od Sammera? Co se tam děje? Posílá Vám zprávy o činnosti? Jak často? Podrobné, anebo stručné? Napište mi pár řádek.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

4 1 6

I. I. RADČENKOVI

5. 6. 1921

Soudruhu Radčenko! Nechte Správu pro hydraulickou těžbu rašeliny na pokoji. *Zákon* potvrdil její *mimořádný* význam.³⁷⁴

Tento zákon *musí* Hlavní výbor pro rašelinu svědomitě dodržovat ze svého přesvědčení, a ne ze strachu.

Je to obrovský vynález. S vynálezci, i když jsou tak trochu náladoví, je třeba umět jednat.

Ale já prozatím žádnou náladovost nevidím.

Kirpičnikov je vynálezce. Musíte ho pustit a poslat. Připouštějí se pouze námitky *politického rázu*: pokud je máte, sdělte mi je *důvěrně*.

* Slova »Tajné, šifrovaně« Lenin podtrhl a napsal: »(Podtržené zašifrovat)«. *Red.*

Nemáte-li je, rozhodně pošlete Kirpičnikova.

Znám velmi dobře Vaše zásluhy o zřízení Hlavního výboru pro rašelinu a vysoce si jich vážím. Zorganizoval jste ho vzorně. Snažně Vás prosím: *nedopouštějte se chyb*, nechte Správu pro hydraulickou těžbu rašeliny na pokoji.

Buďte zdrav! *Lenin*

417

R. E. KLASSONOV I

5. 6. 1921

Soudruhu Klassone!

Buďte tak laskav a informujte mě (a Smoljaninova, když tu nebudu nebo když nebudu mít čas) o **konkrétních** návrzích na pomoc Správě pro hydraulickou těžbu rašeliny.

Tak trochu na tom máte vinu i Vy, že rok 1921 je ztracen.

Dohlédněte, abyste nepropásli i rok 1922.

Proč jste nevypsal v Německu odměnu 10—50 tisíc rublů *ve zlatě* za vyřešení dehydratace? Vždyť jsme o tom před Vaším odjezdem mluvili!

Snad proto, že nebyly peníze (to je třeba včas předložit *Radě práce a obrany*), nebo proto, že na takové odměny by bylo třeba velmi mnoho peněz? Kolik? Nebo z jiného důvodu? Nešlo by slíbit teď před notářem v Německu, v Kanadě a v Americe takové nebo podobné odměny?

S pozdravem *Lenin*

J. A. PREOBRAŽENSKÉMU

[5. 6. 1921]

Soudruhu Preobraženskij!

Nemohl jsem s Vámi promluvit, když jste mě žádal k telefonu.

Musí se rozhodnout o Litkensovi. Stále víc jsem přesvědčen, že musí být rozhodnuto *takto*:

1. Litkens bude jmenován vedoucím kanceláře lidového komisariátu školství a osvěty.

2. Uveřejníme to.

3. Kromě toho bude zveřejněno: »V otázkách týkajících se hlavních správ spjatých se studujícími, jako je Hlavní správa sociální výchovy, Hlavní správa odborného vzdělávání a Hlavní výbor pro politickou osvětu, uplatňuje Litkens svou pravomoc *po dohodě* se soudruhy, kteří *jsou v čele* těchto hlavních správ.«

4. Nic z běžné agendy lidového komisariátu související přímo nebo nepřímo s řízením nemůže jít mimo Litkense.

Také toto uveřejníme.

Jinak bude strašný chaos. Litkense to nervově vyčerpá — a my (ústřední výbor a vláda) nebudeme vědět, *složil-li* Litkens *zkoušku*, nebo ne. Neboť doteď jsme ho nevybavili *přesně vymezenými* pravomocemi.

Vy se nemáte čeho bát (při respektování bodu 3 a jeho *zveřejnění*): za Vámi nebude moct Litkens *zbytečně* »běhat«.

Napište mi prosím ihned dopis: Nemůžu jet do Moskvy.

Budu se snažit uspíšit to v ústředním výboru.

Tenhle list mi vraťte, nemám text uvedených návrhů.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

P. S. *Atestace a funkční postup* odborníků v Hlavní správě odborného vzdělávání *musí* být zajištěny *úřední cestou*: 100—200 lidí ihned evidovat, zařadit do kartotéky.

4 1 9

V. A. AVANĚSOVOVI

5. 6. [1921]

Soudruhu Avaněsove! Zítřa nemůžu zasedat v komisi.³⁷⁵ Prosím Vás, abyste *mi*, až bude *všechno* hotovo, *text poslal, ještě než* bude předložen předsednictvu Celoruského ústředního výkonného výboru (to ho přece schvaluje), abych měl *bezpodmínečně možnost* uplatnit své pozměňovací návrhy, dřív než ho schválí CÚVV (nařízení Rady práce a obrany a rady lidových komisařů — usnesení o guberniálních hospodářských radách apod.).

Ještě mám velkou prosbu: dohlédněte v předsednictvu CÚVV, aby byly *přísně* potrestány guberniální výkonné výbory (přinejmenším zatknout vedoucí pracovníky odpovědné za automobily atd.; přinejmenším pokárat »předsedy gubernií«).³⁷⁶ Budou-li tresty nižší, předložte *stížnost ÚV* a já Vás podpořím.

Odpovězte mi stručně.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

V. A. SMOLJANINOVVI

[5. nebo 6. 6. 1921]

Smoljaninovi

To je vrchol nepořádku.³⁷⁷ Bleskově se poradte s Avaněsovem a s předsedou Hlavního výboru pro lesní hospodářství, zrušte (*s nimi*) toto usnesení Astrachaňských a navrhněte v *Radě práce a obrany*, aby byli postaveni před soud.

*Lenin*POKYNY L. A. FOTIJEVÉ
A TELEGRAM I. A. SAMMEROVI

[6. 6. 1921]

Fotijevové

L. A.

Přečtěte si prosím přiložený materiál, abyste znala jeho obsah, a rozešlete ho. Potřebuji (tajně) kopie dopisů Radčenkovi, Klassonovi, Frumkinovi a Preobraženskému*.

Udělanou kopii (tajnou) pošlete Ležavovi. Nebude-li mít námitky, pošlete *ihned* telegram; bude-li mít námitky, *zatelefonujte* mi je.

Jak vidíte, inkoust mám mizerný: pošlete mi prosím malou lahvičku kvalitního inkoustu do plnicího pera.

Pošlete ještě tento telegram:

* Viz tento svazek, dokumenty č. 414, 416, 417, 418. *Red.*

Charkov, Sammerovi

Jaká je situace lidového komisariátu zahraničního obchodu na Ukrajině? Jak velký je Váš výměnný fond? Co je skutečně zajištěno? Kolik parníků je na cestě do jižních přístavů? Posíláte sem podrobné písemné informace? Konkrétně komu a kdy jste je poslal? Informujte mě alespoň stručně telegraficky anebo telefonicky prostřednictvím mé sekretářky Fotijevové.

Předseda RPO *Lenin*

Ověřte si telefonicky, zda je *Sammer* v Charkově; pokud není, kde je a kdy se vrátí. (Jestli s ním budete mluvit telefonicky, запиšte přesně jeho odpověď.)

Prosím trochu víc obálek. Taky papíru je málo.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

Požádejte knihovnici, aby mi sehnala na nějaký čas *Heineho*, asi 2 svazky veršů, a *Goetheho* Fausta, obojí v němčině, nejlépe malý formát.

Zaugujte prosím odpovědi na všechny moje dopisy, jak na tyto, tak i na předchozí (zvláště *Alského*).³⁷⁸

4 2 2

A. M. LEŽAVOVI³⁷⁹

[6. 6. 1921]

Spěšně!

Soudruhu Ležavo!

Doplňte prosím slovo *kategoricky* (»vůbec nejsem *kategoricky* proti přímému obchodu ázerbájdžánského za-

hraničního obchodu s Cařihradem« atd.) a pošlete to s tímto doplňkem.

Čekám na Váš dopis. (P. S. Jaká to ještě byla uzavřena smlouva za 35 miliónů franků v Rostově?)

S komunistickým pozdravem *Lenin*

4 2 3

V. A. SMOLJANINOVVI³⁸⁰

[6. 6. 1921]

Soudruhu Smoljaninove! To se musí řešit svoláním mimořádné porady lidových komisařů: lidového komisariátu dopravy + Nejvyšší národohospodářské rady + (? dělnicko-rolnické inspekce?). Fomin by to mohl a měl udělat *sám*. Spojte se s ním telefonicky a zorganizujte to.

Lenin

4 2 4

N. P. GORBUNOVVI³⁸¹

[6. 6. 1921]

Soudruhu N. P. Gorbunove!

Buďte tak laskav, pohovořte si s kompetentními lidmi (především s Molotovem) a *zajistěte* Šklovskému účinnou a rychlou *pomoc*.

Napište mi pár řádků o výsledku.³⁸²

Lenin

I. I. RADČENKOVI

(Tajné!)

Hlavní výbor pro rašelinu
soudruhu *Radčenkovi*

7. 6. [1921]

Milý Ivane Ivanyči!

Plně chápu Vaši bolest nad tím, že lidé ne příliš naklonění sovětské moci — dokonce možná částečně nepřátelé sovětské moci — využili svůj vynález k obohacení. Věřím Vám, že Kirpičnikov takový je. Ovšem ani Klasson není na naší straně.

Ale právě o to jde, že i když je Vaše rozhořčení oprávněné, nesmíte udělat chybu a podlehnout mu.

Vynálezci nejsou naši lidé, ale musíme je využít. Raději je nechme něco urvat, nahrabat, trhnut, ale ať *i v náš prospěch* pohnou věci, která je pro RSFSR mimořádně důležitá.

Zauvažujme o *úkolech* pro tyto lidi podrobněji. Udělejme takovýto plán:

1. Kirpičnikovovi povolit cestu, pokud splní přesně stanovené úkoly; vypracovat jejich seznam.

2. Poslat s ním dva tři politicky spolehlivé lidi (dělníka, našeho inženýra apod.) jako jakési »komisaře«. Dát jim podrobné instrukce.

Po dohodě s Kržižanovským schválíme bod 1 a 2.

3. Zřídit u nás v Rusku specializované středisko, objednat Správě pro hydraulickou těžbu rašeliny nejlepší stroje, vybudovat s těmito speciálními stroji ono specializované středisko, tj. specializovaný podnik, a uložit mu, aby *podle svého* rozvíjel tento obor činnosti.

Najdete na to lidi?

4. Ať *Hlavní výbor pro rašelinu* vypíše v Kanadě a v Německu odměnu (10—30 tisíc rublů *ve zlatě*) za nejlepší způsob dehydratace rašeliny a za nejlepší typy strojů pro hydraulickou těžbu rašeliny atd.

Váš *Lenin*

P. S. Je mi divné, že *Klasson nenabídl* v Německu odměny, ačkoli jsme spolu o tom mluvili. Nebrzdí to? Nemělo by se to udělat přímo přes *Hlavní výbor pro rašelinu*? Nesmíme na to litovat peněz.

4 2 6

P. I. STUČKOVÍ³⁸³

Soudruhu Stučkovi (Tajné)

7. 6. [1921]

Soudruhu Stučko!

Vyhověl jsem Vaší prosbě a ještě dnes jsem napsal Čičerinovi, aby energičtěji zapůsobil na lotyšskou vládu a poslal Haneckému telegram, že ho prosím, aby okamžitě zasáhl a dělníky zachránil.

Přijměte srdečný pozdrav a blahopřání k úspěchům komunistického hnutí v Lotyšsku!

Váš *Lenin*

N. P. GORBUNOVOVI

[7. 6. 1921]

Soudruhu Gorbunove! Pošlete prosím bez odvolávání se na mě tento dopis příslušnému *újezdnímu a guberniálnímu* sovchozu a pak zkontrolujte splnění úkolu:

Dostali jsme zprávu, že rolníci jsou rozhořčeni špatným hospodařením v *sovchozu* Gorki u Moskvy. Prý to byl bohatý a dobře zařízený statek, a teď tam všechno upadá. Ničí se rybník, ve kterém se chovaly ryby, a teď »se ztrácí«. Musíte se snažit najít v Moskvě šikovného člověka, který rozumí chovu ryb a zakládání rybníků, a poslat ho tam. Sovchozu Gorki uložte: bezpodmínečně získat okolní rolníky, *dát jim část výnosů a ještě větší podíl* z chovu ryb, ale přitom hospodářství rozvíjet, a ne ho nechat zruinovat.³⁸⁴

S komunistickým pozdravem *Lenin*

V. M. MOLOTOVOVI

[7. 6. 1921]

Soudruhu **Molotovovi**

Bezpodmínečně si telefonicky promluvíme o *Pajkesovi* (1. **dům sovětů**, č. 335). Byl v dělnicko-rolnické inspekci. Pracoval v sibiřském revolučním výboru. Chtěl by pracovat především tady. Nemá nic proti lidovému komisiátu zahraničního obchodu (umí francouzsky a trochu německy). Byl by rád v oddělení pro Dálný východ, pokud by se našlo něco vhodného.

Nechtěl by místo v lidovém komisariátu zásobování a v družstevnictví.

Nemusí to být v Moskvě.

Souhlasil by také se stranickou prací.

429

V. M. MOLOTOVOVI

[Po 7. 6. 1921]

Soudruhu Molotove!

1. O Pajkesovi pošlete prosím oběžník *všem* členům organizačního a politického byra.

Sejděte se s Pajkesem osobně na čtvrt hodiny. Myslím, že by se hodil na odpovědnou práci v hospodářských orgánech (*ne* na univerzitu). Jestliže se nehodí tady, neměli bychom ho dát I. N. Smirnovovi na Sibiř *výměnou* za někoho jiného?

2. M. Z. Manuilského *neznám*. Nemůžu se vyjádřit. Doporučuji *zeptat se ivanovsko-vozněsenských* soudruhů a informovat se u lidových komisařů.

3. Pokud jde o předání petrohradského přístavu do konce, bylo to rozhodnuto *v radě lidových komisařů* (beze mě) jenom *v zásadě a postoupeno komisi*.³⁸⁵

V této komisi *musí* bojovat Čičerin a Dzeržinskij. Napište jim (a Zinovjevovi) o tom.

Z komise to půjde ještě jednou do *RLK*. Bylo by tedy předčasné tahat to do politického byra: Čičerin a Dzeržinskij zbytečně pospíchají místo toho, aby se tím důkladně zabývali běžným postupem, ve státních orgánech.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

Z DOPISU V. M. MOLOTOVOVI*

[Před 10. 6. 1921]

2. Podle vyjádření Koppa přijal Abramoviče (menševika) do státních služeb *Fjodorovskij*.

Navrhují schválit v organizačním byru usnesení:

- a) ihned Abramoviče propustit;
- b) uložit Fjodorovskému, aby okamžitě vysvětlil, jak mohl bez souhlasu ústředního výboru přijmout Abramoviče do služeb (nebo mu dát práci).³⁸⁶ (Fjodorovič za to musí být exemplárně *potrestán*.)

I. M. GUBKINOV I

Hlavní správě ropného průmyslu
Soudruhu Gubkinovi

10. 6. 1921

Soudruhu Gubkine! Váš dopis a výtah úplně vysvětluje celou záležitost.³⁸⁷ Je-li to jenom *návrh*, je to samozřejmě něco jiného. Pokud si pamatuji, tato nejzávažnější část anglického textu byla v ruském časopise vynechána.

Je třeba vypracovat *konkrétní* opatření na pomoc Baku a předložit je *Radě práce a obrany*, aby mohlo být *kontrolováno* jejich plnění.

Se soudružským pozdravem *Lenin*

* Začátek dopisu se nezachoval. *Red.*

J. M. JUROVSKÉMU

[10. 6. 1921]

Soudruhu J. M. Jurovskému
(adresa — *Celoruská mimořádná komise*
nebo lidový komisariát financí)

Soudruhu Jurovskij!

Váš dopis z 2. 6. jsem dostal vinou sekretářky teprve dnes, 10. 6.³⁸⁸

Jednejte prostřednictvím všech institucí (zvláště ÚV) a předložte jim přesně formulované návrhy na co nejlepší organizaci.

Účastníte se toho. Máte taky odpovědnost.

Je-li to špatné, snažte se to napravit tím, že předložíte oficiální návrhy.

To, co jste mi už řekl, vůbec nestačí.³⁸⁹

S komunistickým pozdravem *Lenin*

PŘIPOMÍNKY K NÁVRHŮM TEZÍ
O TAKTICE
PRO III. KONGRES KOMUNISTICKÉ
INTERNACIONÁLY

DOPIS G. J. ZINOVJEVOVI³⁹⁰

Podstata věci je v tom, že Levi má z *politického hlediska* v leccěms *pravdu*. Bohužel se mnohokrát dopustil činů, kterými porušil disciplínu, a proto ho strana vyloučila.

Teze Thalheimera a Bély Kuna jsou politicky naprosto nesprávné. Fráze a koketování s levičáctvím.

Radek kolísá a svůj původní návrh pokazil tím, že udělal řadu ústupků hlupáctví levičáků. Už jeho první »ústupek« je víc než charakteristický: V 1. článku svých tezí »Umgrenzung der Fragen«* měl původně formulaci »získání většiny dělnické třídy (pro zásady komunismu)« (všimněte si). Opraveno (verballhornt**): »získání sociálně rozhodující části dělnické třídy«.

Skutečně perlička! Oslabovat v takovém kontextu požadavek získat většinu dělnické třídy »pro zásady komunismu« je vrchol nehoráznosti.

Má-li být získána moc, je za určitých podmínek (a tedy i poté, co už byla získána většina dělnické třídy pro zásady komunismu) nutný úder většiny sociálně rozhodující části dělnické třídy na rozhodujícím místě.

Předělávat, verballhornen, tuto pravdu tak, že se v 1. článku všeobecných úkolů Komunistické internacionály týkajících se získání dělnické třídy pro zásady komunismu oslabí teze o nutnosti získat většinu dělnické třídy, je klasický příklad nemoudrosti Bély Kuna a Thalheimera (na pohled to všechno vypadá jaksi solidně, ale ve skutečnosti by to zasluhovalo pořádně rozcupovat) a . . . unáhlené povolnosti Radka.

Radkovy teze byly neúměrně dlouhé, mlhavé, chybělo jim politické těžiště. Ale Radek je rozředit ještě víc, nadobro je pokazil.

Co dělat? Nevím. Promarnilo se strašně moc — času i práce. Nechcete-li kolem toho otevřený boj na kongresu, navrhuji:

1. Ještě dnes (když už Bucharin tvrdí, že to hlavní musíte vyřešit dnes, a ne později — raději by se to mělo odložit) zásadně zamítnout řádným hlasováním Thalhei-

* — »vymezení okruhu problémů«. Red.

** — pod záminkou opravy zkomoleno. Red.

merovy a Kunovy teze jako principiálně nesprávné. Zaprotookolovat to. Všechno pokazíte, jestliže to neuděláte a budete v té věci shovívaví.

2. Za základ vzít první Radkův návrh, »nevylepšený« opravami, z nichž jsem jednu na ukázkou uvedl.

3. Uložit 1—3 osobám, aby tento text zkrátily a opravily tak, aby nebyl (pokud je to možné!) tak mlhavý a aby skutečně formuloval v první řadě jasně, pregnantně a jednoznačně tuto ústřední myšlenku:

Komunistické strany ještě nikde nezískaly většinu (dělnické třídy): nejen pro organizační řízení, ale ani pro zásady komunismu. To je základ všeho. »Oslabovat« tento základ jedině rozumné taktiky je *trestuhodná lehkomyšlnost*.

Z toho vyplývá: revoluční výbuchy mohou nicméně při spoustě hořlavin v Evropě nastat velmi brzy; možné je — ve výjimečném případě — i snadné vítězství dělnické třídy. Ale budovat dnes na této možnosti taktiku Komunistické internacionály je nesmysl; je nesmyslné a škodlivé psát a myslet si, že skončilo období propagandy a začalo období akcí.

Komunistická internacionála musí koncipovat svou taktiku takto: vytrvale a soustavně získávat *většinu dělnické třídy*, především *uvnitř starých odborů*. Pak bezpečně zvítězíme při jakémkoli zvratu událostí. Ale »zvítězit« na krátkou dobu při mimořádně šťastném zvratu událostí dovede každý hlupák.

Z toho vyplývá: taktika »otevřeného dopisu« je závazná všude. To je třeba prohlásit otevřeně, jednoznačně a jasně, neboť kolísání v otázce »otevřeného dopisu« je vrcholně škodlivé, vrcholně hanebné a *maximálně rozšířené*. Nemáme proč to tajit. Každého, kdo tuto nezbytnost taktiky »otevřeného dopisu« nepochopil, nejpozději do měsíce po III. kongresu Komunistické internacionály z ní *vyloučit*. Jasně si uvědomuji svou chybu, že jsem hlasoval

pro povolení KAPD³⁹¹; je třeba ji co nejrychleji a co nejlépe napravit.

Proč zabíhat do podrobností jako Radek, raději přeložit celý text (a v němčině: uvést celý text) »otevřeného dopisu«^[123] a detailně analyzovat jeho význam i text sám jako vzor.

Na to bych také omezil *obecnou* rezoluci o taktice.

Jenom takto bude udán *tón*. Hlavní myšlenka bude jasná. Zmizí mlhavost. Nikdo si z toho nebude moct vybrat, co se mu hodí (jako u Radka).

Potom by se původní Radkův návrh zkrátil přinejmenším tak na čtvrtinu.

Je nejvyšší čas, aby teze nahradily psaní *brožur* i hlasování o nich. Při takovém systému jsou některé chyby nevyhnutelné i tehdy, když máme všichni stejný názor. Při mlhavosti a spornosti se však dopustíme *velkých* chyb a celou věc pokazíme.

A potom, když už máte takové cukání, může se dodat: na základě takové taktiky, mimo jiné jako příklad, a ne jako zásadu, ale jen jako příklad, dodáváme ještě to a to.

Dále. Házet Serratiho i Leviho do jednoho pytle »oportunismu« je hloupost. Serrati je vinen; čím? Je třeba přesně a jasně říct: pokud jde o *italskou* otázku, a ne o všeobecnou taktiku. Tím, že se rozešel s komunisty, že nevyloučil reformisty, Turatiho a spol. Dokud to neuděláte, soudruzi Italové, zůstanete *mimo* Komunistickou internacionálu. Vylučujeme vás.³⁹²

A italským komunistům skutečně seriózně poradíme a o něco je *požádáme*: Dokud jste nedokázali vytrvalostí, trpělivostí a chytrostí **přesvědčit** a získat na svou stranu většinu serratiovských *dělníků*, nenaparujte se a nehrajte si na levičáctví. Fall Levi* nespočívá ve všeobecné taktice, ale v hodnocení Märzaktion**, v německé otáz-

* — »případ Levi«. *Red.*

** — březnového vystoupení. *Red.*

ce.^[119, 120] Brandler říká: Byla to defenzíva. Vláda provokovala.

Připustíme, že je to pravda, že tomu tak skutečně bylo. Co z toho vyplývá?

1. Že veškerý povyk o ofenzívě, a bylo ho víc než dost, byl chybný a nesmyslný.

2. Že když šlo o provokaci vlády, která *chtěla* strhnout k boji *malou pevnost* komunismu (tu část centra, kde už měli většinu komunisté), byla taktika vyzývání ke *generální* stávce *chybná*.

3. Takových chyb je třeba se v budoucnosti vyvarovat, neboť v *Německu* je po zavraždění 20 000 dělníků v občanské válce, které je dílem obratného manévrování prave, mimořádná situace.

4. Nazývat defenzívu statisíců dělníků (Brandler hovoří o *miliónu*. Nevymýšlí si? *Nepřehání?* Proč nejsou žádné údaje z krajů a měst???) »pučem«, a tím spíše »bakuninovským pučem«, je víc než chyba, je to porušení revoluční kázně. A protože Levi k tomu připojil ještě ty a ty přestupky (detailně, velmi uváženě je vypočítat), zasloužil si trest a oprávněně byl potrestán vyloučením.

Je nutné stanovit, *na jakou dobu* má být vyloučen, řekněme tak na půl roku. Potom mu *bude povoleno* znovu požádat o přijetí do strany, a Komunistická internacionála jeho přijetí doporučí, *jestli* se bude po celou tu dobu chovat loajálně.

Zatím jsem kromě Brandlerovy brožury ^[105] nepřečetl nic, a tak tohle píšu jen na základě brožur Leviho a Brandlera. Brandler dokázal — pokud dokázal — jen tolik: Märzaktion nebyl »bakuninovský puč« [za takovou *nádvku* by měl být Levi vyloučen], nýbrž hrdinská obrana revolučních dělníků, statisíců; avšak přes veškeré hrdinství *není napříště radno* pouštět se do takového boje, vyprovokovaného vládou, která od ledna 1919 svými provokacemi zavinila smrt už 20 000 dělníků, dokud ko-

munisté nebudou mít většinu v celé zemi, a ne jenom v malé oblasti.

//Červencové dny roku 1917 nebyly bakuninovským pučem. Za takové hodnocení bychom vylučovali ze strany. Červencové dny byly hrdinským *útokem*. A z toho jsme vyvodili závěr, že příští hrdinský útok *předčasně* nepodnikneme. Předčasné vypuknutí všeobecného boje — to je podstata Märzaktion! Nikoli puč, ale *chyba*, zmírněná hrdinstvím defenzívy statisíců.//

O Šmeralovi. Nebyly by možné aspoň 2—3 *dokumenty*?

Neškodilo by vytisknout pro Kominternu alespoň po 2 dokumentech (2—4 stránky) o každé zemi.

Jaká fakta o Šmeralovi? O Strasserovi?

Nezapomenout na jednu ze zásadních věcí: rozhodně vypustit z prvních Radkových tezí všechno, co se týká »vyčkávající strany«, co ji odsuzuje. Všechno pryč.³⁹³

Pokud jde o Bulharsko, Srbsko (Jugoslávii?) a Československo, formulovat otázku *těchto* zemí konkrétně, každé zvlášť, jasně a pregnantně.

Pokud bychom se v tom neshodli, navrhuji svolat politické byro.

10. 6. 1921

Lenin

Tajné

Soudruhu Kržižanovskému

10. 6. [1921]

Soudruhu Kržižanovskij!

Bojím se, že v nejbližších dnech se *nebudeme moci* setkat, neboť jsem velmi zaneprázdněn záležitostmi s Kominternou.

Proto několik slov písemně.

»Drzoun« je zatraceně šikovný.³⁹⁴ Dokonce se bojím, že vědomě zneužil můj dopis.³⁹⁵ Musí se to promyslet z hlediska *strategie*.

Nešlo by to takto:

1. Za dva až tři týdny uvést *fakta* týkající se práce a v poznámce se vyjádřit pohrdavě o nepracujících komunistech?

2. Pospíšet si s individualizací úkolů. *Neoddalovat to*.

3. »Drzounovi« dát právě takový úkol a

4. paralelně zadat *stejný* úkol pracovitějšímu, schopnému a opatrnému člověku.

5. Shromáždit proti drzounovi dokumentační materiál a (za pět až sedm týdnů, případně za dva až tři týdny, ale ne v nejbližších dnech) poslat ho ústřednímu výboru?

Opakuji, že boj je třeba důkladně promyslet. Protože drzoun lže a lhaním *může vyhrát*.

Balijeva sem pošlete prostřednictvím Fotijeové teprve, až ho *dokonale* využijete.³⁹⁶

Ramzina orientujte na konkrétní práci, na prakticky realizovatelné — věcné návrhy pro Nejvyšší národohos-

podářskou radu a pro Radu práce a obrany. Stále se bojím, **strašně** se bojím, že je *příliš teoretický!!*

Váš *Lenin*

435

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

[11. 6. 1921]

Soudruhu *Kržižanovskému*

G. M.!

Seredův plán (co se týče »zakousnutí« aj.) je stejně jako Váš rozhodně dobrý. Musí se udělat jedno i druhé.³⁹⁷

Vaškovovo písemné vyjádření^[3] příkládám pro případ, že nemáte kopii. (Pokud máte, vraťte mi ho.) Podle mého názoru by to měla uveřejnit *Ekonomičeskaja žizň*. Musí se jenom trochu upravit text. To je jedna věc.

Opravit překlepy. To je druhá věc.

Zřetelně rozlišit:

1. Dokončené (Šaturka?) kolik verst od Moskvy?

kolik kW (ted') **dává?**

2. Téměř dokončené (Kaširka?)

3. Zpoloviny vybudované (Utkinova zátoka?)

4. Započaté (Kizel?)

(Volchov?)³⁹⁸

To jsou velké elektrárny, potom *taky menší*.

Tabulka o letech 1917—1921 je *nejcennější*. Není jasné, zda jde o elektrárny vybudované (anebo uvedené do provozu) za každý rok **zvlášť**. Anebo dohromady za **všechna** léta?

1917 uvedeny do provozu	2 elektrárny	2480 kW
1918 navíc?	8 „	4757 kW
1919 navíc?	36 „	1648 kW

1920 navíc	100	„	8699 kW
1921 (za kolik měsíců?):	39	„	2004 kW?

Jsou zapotřebí **přesnější údaje.**³⁹⁹

Váš *Lenin*

436

V. M. MOLOTOVOVI
PRO SEKRETARIÁT ÚV KSR(b)

11. 6. [1921]

Soudruhu Molotove!

Já a všichni pracovníci z ústředí strany jsme Surena Spandarjana poznali v letech 1908—1909. Byl to velmi cenný a vynikající pracovník. Musí ho znát Stasovová — pravděpodobně i Kavkazané (možná taky Jenukidze). Surenův otec od nás dostával v Paříži v letech 1910—1911 na Surenovu žádost podporu.*

Doporučuji sekretariátu ÚV:

1. dát přeložit přiložený dopis⁴⁰⁰;
2. informovat se u Stasovové, Jenukidzeho a dalších, kteří znali Surena a jeho otce (bude-li sekretariát považovat další informace za nutné); informovat se o možnosti odjezdu do Tiflisu;
3. uložit *Bagockému* (Červený kříž?) ve Švýcarsku nebo *Klyškovi* v Londýně, aby navázali se Surenovým otcem písemné spojení a jakožto otci významného revolucionáře mu finančně vypomohli.⁴⁰¹

S komunistickým pozdravem *Lenin*

* Viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 48, Praha 1989, dokument č. 51.
Red.

G. J. ZINOVJEVOVI

Soudruhu Zinovjevovi

11. 6. [1921]

Spěšně

Soudruhu Zinovjeve!

Právě jsem přečetl teze a půlku Kuusinenova článku (referátu).

Vrátil jsem mu ho s poznámkami^{[41].402}

Kategoricky trvám na tom, aby referát na tomto kongresu přednesl on *a jenom* on ((tj. ne Béla Kun)).

Je to nutné.

Má znalosti a dovede **přemýšlet** (was sehr selten ist unter den Revolutionären*).

Rozhodně musíte okamžitě najít *jednoho* Němce, skutečného, a přísně mu nařídít,

aby to ihned jazykově upravil

a opravený text nadiktoval písáče.

A na kongresu ať přečte za Kuusinenova jeho článek jako referát (Kuusinenovi nařídít, aby dokončil druhou polovinu do tří dnů).

Němec to přednese dobře. To bude nesmírně užitečné.⁴⁰³

Otázka bude *nastolena*, a to pro začátek bohatě, přebohatě stačí.

S pozdravem *Lenin*

P. S. Nevrátil jste mi kopii mého dopisu Levimu.⁴⁰⁴ *Určíte mi ji vraťte*. Neodpustím Vám to, když mi ji nevrátíte.

* — což je mezi revolucionáři vzácné. *Red.*

Malé radě

Velmi se bojím, že bude-li spadat pod lidový komisariát vnitra, stane se byrokratickou institucí, k níž nebude mít obyvatelstvo důvěru. Nebylo by lepší snažit se o to, aby přece *tytéž peníze a tytéž síly*, které má k dispozici lidový komisariát vnitra, byly předány lidovému komisariátu pošt a telegrafů, kde to bude *všem dostupná informační instituce*? Ze zásadního hlediska je nesprávné, aby to patřilo lidovému komisariátu vnitra. Ze zásadního hlediska je nezbytné, aby to patřilo lidovému komisariátu pošt a telegrafů.

Prosím, abyste to ještě jednou posoudili a v případě neshody předložili velké radě lidových komisařů.⁴⁰⁶

11. 6. [1921] *Lenin*

N. P. GORBUNOVVI

[12. 6. 1921]

Soudruhu Gorbunove! Návrh usnesení rady lidových komisařů o *kolektivním zásobování* (podniků potravinami) v souvislosti s uzavřením postradatelných podniků a soustředěním výroby do největších podniků uvázl na mrtvém bodě.

Tento návrh předložili Larin a Golcman (Celoruská ústřední rada odborů) politickému byru. Politické byro se 10. 5. usneslo [⁴⁸]: přepracovat a *předložit RLK*.⁴⁰⁷

Odborový sjezd rozhodl *také tak*.⁴⁰⁸

A nechali to osudu!

Spojte se telefonicky s Larinem a Celoruskou ústřední radou odborů, vezměte text usnesení politického byra z 10. 5. a *maximálně to urychlete*. Obávám se, že kádrovými změnami v CÚRO se to zastavilo.

Musí se to *urychleně* vyřídit.

Zatelefonujte mi hned zítra, v pondělí 13. 6., *co* jste zařídil a zjistil.

S pozdravem *Lenin*

440

J. A. LITKENSOVI

[14. 6. 1921]

Litkensovi

Otázka »upřesnění« se zdržela kvůli mému »sladění« názorů s Preobraženským^[44].

Proč nesouhlasíte s mým návrhem jmenovat Vás vedoucím kanceláře lidového komisariátu a uveřejnit to?*

Po stranické linii (nebo také prostřednictvím státních orgánů) doplnit: *všechno*, co se týká hlavních správ (1. Hlavní správy odborného vzdělávání; 2. Hlavní správy sociální výchovy; 3. Hlavního výboru pro politickou osvětu) řeší vedoucí kanceláře *po dohodě* s »vedoucími hlavních správ« (tj. ne z vlastní pravomoci; má ovšem právo předložit problémy kolegiu *lidového komisariátu*).

Co se týče Ústřední agentury pro distribuci tisku, jaký je text Vašeho *konkrétního* návrhu? Jaké usnesení má ústřední výbor přijmout?⁴⁰⁹

Ten text jste nepředložil.

Lenin

* Viz tento svazek, dokument č. 418. *Red.*

J. A. LITKENSOVI

[14. 6. 1921]

Soudruhu Litkensovi

Můžeme tedy skončit tím, že

1. Zkrátíte (na 5 minut) svůj referát v politickém byru.
2. Předáte Molotovovi tento můj vzkaz a pokusíme se s ním domluvit, aby prosadil v *organizačním byru* (pro organizační byro a pro sekretariát ústředního výboru) návrh »zvýšit podporu lidového komisariátu školství a osvěty a setkávat se kvůli tomu častěji se soudruhem Litkensem«.

Smysl toho všeho vyložte ústně Molotovovi.

*Lenin*J. LARINOV I⁴¹⁰

[Mezi 14. a 18. 6. 1921]

Doplňte:

||| Povinně vyplácet prémie za úsporu paliva a za
||| úsporu potravin.

WILHELMU KOENENOVÍ,
AUGUSTU THALHEIMEROVÍ A PAULU
FRÖHLICHOVÍ

16. 6. [1921]

Soudruhům

Koenenovi
Thalheimerovi
Fröhlichovi

Vážení soudruzi!

Dostal jsem kopii vašeho dopisu ústřednímu výboru naší strany. Mockerát vám děkuji. Svou odpověď jsem sdělil včera ústně. Využívám této příležitosti, abych zdůraznil, že rozhodně odvolávám své hrubé a neuctivé výrazy a tímto písemně opakuji svou ústní žádost o prominutí.⁴¹¹

S komunistickým pozdravem *Lenin*

N. P. GORBUNOVU

Soudruhu Gorbunove!

Odpovězte jim a navrhněte výměnu knih.⁴¹²

16. 6. [1921] *Lenin*

P. A. BOGDANOVVI

Předsedovi Nejvyšší národohospodářské rady
soudruhu Bogdanovovi
Kopie předsedovi Výboru pro státní stavby
soudruhu *Sapronovovi*

16. června 1921

Vinter mi poslal dopis, v němž upozorňuje na celou řadu *zvláštních opatření*, která je nutné schválit, aby byla přesně splněna směrnice politického byra ke včasnému dokončení Kaširky. Kopie tohoto dopisu Vám byla zaslána. Doporučuji rychle tuto otázku projednat, udělat příslušná opatření, a co bude nutné, okamžitě předložit Radě práce a obrany. Pošlete mi nejpozději 22. 6. 1921 prostřednictvím vedoucího úřadovny RLK soudruhu Gorbunova podrobnou informaci, co bylo v každém bodě provedeno.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

V. A. SMOLJANINOVVI⁴¹³

[16. 6. 1921]

Soudruhu Smoljaninove! Popožeňte tu záležitost. Celé to urychlete.

Ihned si Vy sám promluvte telefonicky *se Sammerem* (na můj příkaz). Bude-li to zapotřebí kvůli větší důraznosti, dejte to podepsat Rykovovi. Mně napište v sobotu 18. 6.

Lenin

V. M. MOLOTOVOVI
 PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA
 ÚV KSR(b)

17. 6. [1921]

Soudruhu Molotove!

Právě jsem se domluvil s Bogdanovem na tomto usnesení politického byra:

Ponechat Saprónova místopředsedou Nejvyšší národohospodářské rady a uložit jejímu předsedovi, aby na funkci předsedy Výboru pro státní stavby vyhledal mezi stavebními dělníky jiného člověka.

Podle Bogdanova nebude Saprónov proti.

Jsem *jednoznačně pro* takové usnesení (místo schváleného).

Prosím, abyste si telefonicky nebo písemně vyžádal vyjádření členů politického byra.⁴¹⁴

Lenin

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE
 A DOPIS M. I. KALININOVÍ,
 A. S. JENUKIDZEMU,
 D. I. KURSKÉMU
 A F. E. DZERŽINSKÉMU

[17. 6. 1921]

Prosím okamžitě udělat pět kopií:

1. předsedovi nebo *místopředsedovi* Celoruského ústředního výkonného výboru

2. tajemníkovi CÚVV
3. Kurskému
4. Dzeržinskému

a každému poslat **na úředním papíru** mým jménem tento dopis:

Velmi Vás prosím, abyste pokud možno co nejdřív posoudil obě části této žádosti (zmírnění trestu a odvoz Tagancevových věcí z jeho bytu) a alespoň velice stručně mi sdělil své stanovisko.⁴¹⁵

Předseda RLK *Lenin*

4 4 9

TELEGRAM G. K. ORDŽONIKIDZEMU⁴¹⁶

[18. 6. 1921]

Poslat okamžitě přímou linkou

Baku

Ordžonikidzemu

Ať se Serebrovskij nehněvá za tón mého telegramu: znepokojoval mě osud Baku. Serebrovského považuji za velmi cenného pracovníka. Žádám Vás, abyste mě často a přesně informoval o postupu zkvalitňování ropného průmyslu v Baku a o výsledcích transakcí zahraničního obchodu. Ukažte tento telegram Serebrovskému.

Předseda RPO *Lenin*

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE⁴¹⁷

Zatelefonujte spěšně Brjuchanovovi, Chalатовovi a Frumkinovi a vyžádejte si kopii jejich odpovědi Eliavovi.

Musí odpovědět Eliavovi telegraficky.

19. 6. [1921] *Lenin*

E. M. SKLJANSKÉMU

19. 6. [1921]

Soudruhu Skljanskij! Buďte tak laskav a přeřad'te k nám do sekretariátu Vaši pracovníci Lýdii Dmitrijevnu Gribanovovou. Vzali nám část personálu z našeho sekretariátu pro místní orgány. Zkušeným a spolehlivým pracovníkům se musíme starat o postup. Doufám, že budete souhlasit s takovým povýšením Gribanovové, neboť s jejími pracovními zkušenostmi jsou tady všichni spokojeni.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

D. I. KURSKÉMU⁴¹⁸

Tajné

Soudruhu Kurskij! Je to velmi důležité! Velice přísně a velice rychle prošetřete (pod Vaším osobním dohledem) tu záležitost s porušením smlouvy s Velkou Británií (po dohodě s Ležavou a Kameněvem). Mě informujte o průběhu akce *dvakrát týdně*.

20. 6. [1921] *Lenin*

NÁVRH TELEGRAMU SOVĚTSKÉ OBCHODNÍ DELEGACI V LONDÝNĚ⁴¹⁹

[Mezi 20. 6. a 2. 7. 1921]

Podáváme vysvětlení k jednotlivým bodům vašeho dopisu z 20. 6.:

1. Souhlasíme s udělením koncese na všechny čtyři podniky (Kyštym, Ekibastuz, Ridder a Tanalyk). 2. Neodmítáme koncese na železniční vlečky; na hlavní trati zabezpečíme určitou formou zájmy koncesionáře. 3. O termínu ještě vyjednávejte. 4. Určitou sumu sovětských peněz poskytneme; smlouvejte. 5. O podíl smlouvejte. Ropa není směrodatná.⁴²⁰ 6. Se zárukou nedotknutelnosti souhlasíme.

Koncese neposkytneme, nedají-li nám 50—100 % potravin a zařízení, jež budou dovážet pro sebe, se zaručenou úhradou.

A. O. ALSKÉMU

[Před 21. 6. 1921]

Soudruhu Alskij! Udělala se opatření k *rychlejší a intenzivnější práci Státního depozitáře cenností?*

K mobilizaci komunistů?⁴²¹

Celkem: za *kolik měsíců a co konkrétně* bude vykonáno? Bude-li to »váznout«, bude to *Vaše vina*, protože v takovém případě jste povinen *urychleně* podat stížnost až k *nejvyšší instanci*, tj. politickému byru.

Ale urychleně.

Léto je třeba využít, a Vy ho propasete: upozorňuji, že za všechno budete odpovídat Vy. Popožeňte to a stěžujte

si mně (pokud jde o Radu práce a obrany), nebo politickému byru, pokud to bude přesahovat mou pravomoc.⁴²²

4 5 5

M. I. FRUMKINOVÍ

[21. 6. 1921]

Soudruhu Frumkine!

Chtěl bych se s Vámi sejít, ale těžko si najdu čas. Navažte spojení (telefonicky a udejte adresu, abych Vás mohl *vždycky*, v kteroukoli dobu *najít*).

Co je s Velkoobchodní společností? Nečetl jsem o tom.⁴²³

Souhlasíte se zrušením této smlouvy, nebo ne?

Pokud ne, oznámíte to dnes v RLK?

Oznamte to a informujte ihned Ležavu a Vojkova.

Odpověď odevzdejte doručiteli tohoto dopisu.

Lenin

4 5 6

A. M. LEŽAVOVÍ⁴²⁴

Spěšně

Soudruhu Ležavovi

Kopii soudruhu Frumkinovi

21. 6. [1921]

Soudruhu Ležavo! Prosím Vás o urychlení porady s Frumkinem (o *Velkoobchodní společností*), aby to mohlo být *nejpozději zítra*, 22. 6., předloženo *Radě práce a obrany*.

Bez rozhodnutí RPO smlouvu *nerušte*, jenom všechno připravte co nejrychleji k rozhodnutí v *RPO* 22. 6.

Na přípravě se musí podílet Frumkin.

Prosím, abyste to odeslal soudruhu Vojkovovi, anebo tomu členovi kolegia, jemuž to uložíte.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

457

A. I. RYKOVU

Soudruhu Rykovovi

21. 6. [1921]

Soudruhu Rykove. Dostal jsem dokumenty od Serebrovského (smlouva se Société Commerciale, další smlouvy zahraničního obchodu aj.).⁴²⁵

Musí se to prostudovat. Jak to udělat? Myslím, že by prostudováním měla být pověřena trojice (do zítra): Brjučanov (může ho zastoupit Frumkin), Ležava (místo něho Vojkov) a Chinčuk.

Prosím o Váš souhlas.

Chci jim dnes jako předseda rady lidových komisařů uložit, aby to prostudovali a do zítřka předložili své stanovisko Radě práce a obrany.

Lenin

N. P. BRJUCHANOVVI,
P. L. VOJKOVVI
A L. M. CHINČUKVI

Soudruhu Brjuchanovovi
Vojkovovi
Chinčukovi

21. 6. 1921

Pro soudruha Chinčuka přikládám materiály, které jsem dostal od soudruha Serebrovského, a žádám ho, aby svolal poradu.

Předseda Chinčuk

členové Brjuchanov nebo Frumkin,
anebo jiný člen kolegia,
kterého určí soudruh Brjuchanov,

soudruh Ležava, kterého může zastoupit soudruh Vojkov nebo jiný člen kolegia.

Úkol — prostudovat materiály Serebrovského a dát do středy 22. 6. své stanovisko, aby se tím mohla zabývat *Rada práce a obrany* 22. 6. v 6 hod. večer.⁴²⁶

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

I. A. TEODOROVIČOVI

21. 6. [1921]

Soudruhu Teodoroviči!

Masná daň je teď uzákoněná.⁴²⁷

Nemyslíte, že by teď bylo načase začít ze všech sil rozvíjet chov jatečného dobytka v *příměstských* a průmyslových (tj. přidělených průmyslovým dělníkům) státních statcích, v armádě atd. apod.?

Kdysi jste říkal, že odborníci připouštějí rozvoj chovu králíků a prasat (ale ne na úkor obilovin). Proč by se nemohla v tomto smyslu ihned uzákonit řada opatření?

Napište mi o tom pár slov.

Váš *Lenin*

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE

21. 6. [1921]

Potřebuji nutně najít *vytištěný text rezoluce o gruzínských menševicích*, kterou celoruská konference *menševiků* SDDSR schválila, pokud si pamatuji, koncem roku 1919 nebo začátkem 1920.⁴²⁸

Nejdřív to bylo uveřejněno v jednom listu (myslím, že v tehdejších novinách *tiskařů*) a pak jako *brožura*.

Její název byl tuším *rezoluce o jednotě strany*.

Zeptejte se *telefonicky*:

1. mé knihovnice*

* — Š. M. Manučarjancové. *Red.*

2. Michy Cchakaje (*prostřednictvím Jenukidzeho*)
  3. Jenukidzeho
  4. Meščerjakova, redaktora *Pravdy*,
- { jestli nevědí,
 { kde to najít?

Lenin

461

L. K. MARTENSOVI

22. 6. 1921

Soudruhu Martensi!

Musím Vám vytknout, že jste dokumenty o amerických koloniích v Rusku⁴²⁹ poslal nesprávnou cestou.

Přečetl jsem si je až 20. 6. Neměl jste je posílat přes Bucharina, ale rusky zformulovat praktické návrhy ve dvaceti řádcích a poslat je Radě práce a obrany a kopii mně osobně se stručným dopisem.

Zpoždění vzniklo tím, že jste zvolil nesprávný postup v celé záležitosti.

A teď k věci. Jsem pro, *jestli* si američtí dělníci a vůbec kolonisti přivezou:

1. potraviny na dva roky (píšete, že to tak dělávali; je to tedy možné);

2. šatstvo na stejnou dobu;

3. pracovní nástroje.

To první (a druhé) je nejdůležitější. 200 dolarů není tak důležité. Bude-li to první, souhlasím s *všemožnou podporou*.

V zájmu urychlení vypracujte okamžitě návrh usnesení RPO a předložte ho dnes (stačíte-li to do tří hodin), ještě dnes RPO; v 6 hod. večer to rozhodneme; když to nestihnete, stejně to dejte RPO v 6 hod., ustavíme komisi a rozhodneme to v pátek 24. 6.

Návrh usnesení: 1. podmínky — tři výše uvedené, 2. Vy to povedete (Vy + 1 americký dělník + 1 za lidový komisariát práce?), 3. budeme pomáhat (dáme půdu, dřevo, doly aj.), 4. finanční vztahy takové a takové.

Odpověď prosím pošlete po doručiteli.

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

P. S. Když jsem tento dopis napsal, zjistil jsem, že ta věc je dnes na programu jednání RPO. Rozpracujte prosím body, které jsem uvedl.⁴³⁰

4 6 2

M. V. RYKUNOVOVI

[22. 6. 1921]

Soudruhu Rykunove!

Přečetl jsem si Váš dopis a *téměř ve všem* s Vámi bezvýhradně souhlasím.⁴³¹

Pokud jde o zapojení obchodníků, je to víc než správné.

Posílám to členům ÚV.

Jen do toho.

S pozdravem *Lenin*

4 6 3

MALÉ RADĚ LIDOVÝCH KOMISAŘŮ⁴³²

Malé radě

Žádám o **urychlené** projednání. Musíme jim pomoci a bezpodmínečně dát peníze.

Existuje směrnice politického byra *bezpodmínečně* dokončit Kaširku v roce 1921. Je třeba *kontrolovat plněně* úkolu.

22. 6. [1921] *Lenin*

464

MICHELU KNELEROVI⁴³³

[Mezi 22. 6. a 3. 7. 1921]

Drahý soudruhu Micheli! Pokud na tom trváte, souhlasím. Jakmile skončí zasedání komise, jehož se účastním (doufám, že za 30—40 minut), rád si tady s Vámi a se všemi ostatními soudruhy popovídám, nebudete-li mít námítky.

465

M. M. LITVINOVovi

23. 6. 1921

Soudruhu Litvinove!

Doručitelem dopisu je Peškov, syn Gorkého, komunista.

Když jel poprvé do Itálie jako kurýr, dohodli jsme se s lidovým komisariátem zahraničních věcí, že nechají Peškova v Itálii.⁴³⁴

Teď ho povolali zpět a zdá se, že správně, protože jinak bychom neměli zprávy a dokumenty od Vorovského.

Ale odjíždí podruhé a zase *ho tam nechtějí nechat*.

A on si přitom potřebuje odpočinout, už dávno mu to slibujeme. Nešlo by to *teď* zařídit tak, aby tam mohl zůstat?

Pokuste se o to prosím *a zavolejte mi*.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

V. L. KOPPOVI

Soudruhu Gorbunovovi
— lidový komisariát zahraničních věcí

Prosím poslat do Berlína
Koppovi — Berlín

Vízum vydané Šklovskému 30. května ztratilo platnost v důsledku všeobecně platného nařízení ze 7. a 8. června, které Hilgerovi zakazuje vydávat víza. Bez ohledu na Váš telegram ze 14. 6. Hilger dosud neobdržel Maltzanovy pokyny týkající se vydání víza Šklovskému a jeho rodině.⁴³⁵

Zaurgujte to.

23. června [1921] *Lenin*

TELEGRAM G. L. PJATAKOVVI

Bachmut

Předsedovi Ústřední správy kamenouhelného průmyslu
Pjatakovovi

kopie předsedovi guberniálního výkonného výboru

24. 6. 1921

Kvůli nemoci jsem nebyl přítomen a až dnes jsem si přečetl Váš telegram č. 1/4266 z 6. června.⁴³⁶ Sdělte mi, zda máte názorové neshody s Ruchimovičem, Junovem nebo Mezencevem. Pokud ano, tak jaké! Funguje guberniální hospodářská rada? K jakým rozhodnutím dospěla, pokud jde o koordinaci s orgány svazu, a jaká mimořádná opa-

tření připravuje a přijímá guberniální hospodářská rada k zajištění zásobování, zvláště pokud jde o výměnu zboží v rámci vaší gubernie a výměnu se zahraničím přes Taganrog.⁴³⁷

Předseda RPO *Lenin*

468

V. R. MENŽINSKÉMU

24. 6. 1921

Soudruhu Menžinskij!

Gorkij byl včera u mě a říkal, že jste mu slíbil pomoc, pokud se dobře pamatuji, v souvislosti s komisí expertů.⁴³⁸

Žádá 2 automobily.

Skutečně není ve Vaší moci zařídit takovou maličkost u petrohradské guberniální mimořádné komise?

Pokud ne, okamžitě mi napište a já požádám Skljan-ského.

Gorkému *se musí pomoci a rychle*, protože kvůli tomu nejede do zahraničí. *A přitom vykašlává krev!*

Proto buď vydejte mimořádný příkaz, nebo uplatněte svou moc a zabezpečte *realizaci* (a ne kus papíru).

Jestli to proti veškerému očekávání nemůžete udělat, okamžitě mi odpovězte, toto mi pošlete zpět a já se obrátím na vojenskou správu.⁴³⁹

S komunistickým pozdravem

Lenin

G. I. BOKIJOVI

25. 6. 1921

Dostal jsem Vaši zprávu z 23. 6.⁴⁴⁰

Celý případ je třeba stůj co stůj uzavřít, a to ještě v létě. Včera předložil Baša část Vašich požadavků radě lidových komisařů, po vzájemné dohodě budou schváleny.⁴⁴¹

Vypracujte *přesný* plán, pokud možno *harmonogram* nezbytných reforem. Pošlete mi ho (ale předtím se o něm dohodněte s Bašou nebo s Alským, nejlépe s oběma) a informujte mě jednou týdně o jeho plnění.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

M. I. FRUMKINOVÍ

25. 6. [1921]

Soudruhu Frumkine!

Přečetl jsem si Vaše návrhy. Jsem pro. Předložíme to dnes politickému byru.⁴⁴² Jenom Vás prosím, abyste dopracoval tento dodatek: »uložit nepočetné komisi — Ležava, Chinčuk, Frumkin + ??, aby okamžitě vypracovala plán, jak tuto částku (100) uhradit ze zvláštního vývozního fondu: suroviny, dřevo apod., zvláště přísně dbala na tuto úhradu a každý týden podávala zprávu. Označení: zvláštní úhrada mimořádného výdaje.«

S komunistickým pozdravem *Lenin*

V. D. KAJSAROVVI A I. I. IONOVVI

*Petrohrad*1. *Předsedovi komise Kajsarovovi*2. *Ionovovi*

25. 6. 1921

Ke školnímu atlasu

Dostal jsem materiály k atlasu. Zběžně jsem je přečetl a udělal menší doplňky (v textu červeným inkoustem).

Pošlete mi prosím:

1. Harmonogram práce (ne za nejpříznivějších podmínek — »když«⁴⁴³ dodají to a to — ale za *nynějších*); zejména: kdy práce skončí.

2. Rozdělení práce mezi členy komise.

3. Text a mapy, až budou hotové, před jejich odevzdáním do tisku.

4. Vyjádření, zda by bylo žádoucí a možné (z jakých důvodů — v případě kladné i záporné odpovědi na otázku) přibrat k této práci Anučina a Borzova.

5. Vyjádření, zda by členové komise nebo její předseda neudělali navíc práci, o níž se mluví v přiložené kopii mého dopisu Pavlovičovi. Pavlovič to nevzal. Objednal jsem to u jednoho soudruha v Německu, ale nedostal jsem ještě odpověď.* Bylo by dobře, kdyby to udělala komise.⁴⁴³

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

* Viz tento svazek, dokument č. 388 a 410. *Red.*

NEZJIŠTĚNĚMU ADRESÁTOVI⁴⁴⁴

[25. 6. 1921]

Věnujte tomu pozornost. Já ho neznám. Toto je vyjádření Kržižanovského.

Jsem přesvědčen, že by bylo možné najít stovky kovo-
dělníků — starých členů strany (před rokem 1917).

A. S. JENUKIDZEMU⁴⁴⁵

25. 6. [1921]

Soudruhu Jenukidze!

Děkuji za Váš dopis.⁴⁴⁶

Posílám Vám kopii zaprotokolovaného rozhodnutí soudruha Torchovského z 31. 5. jako vyšetřovatele nezávažnějších případů při lidovém komisariátu spravedlnosti.

Protože jste celou záležitost zastavil Vy a vzal tím na sebe formálně veškerou odpovědnost za (pobuřující!) průtahy, které zavinil soudruh Platonov, nebudu se už touto záležitostí znovu zabývat. Nesouhlasil byste s tím udělit Platonovovi písemnou důtku s upozorněním, že pokud se bude něco podobného opakovat, nebudete ho už obhajovat a dostane velmi přísný trest, dokonce mu může být na několik let zakázáno zastávat odpovědné funkce.

Buďte tak hodný a pošlete mi kopii Vašeho dopisu Platonovovi.⁴⁴⁷

Zaprotokolované závěry vyšetřovatele Torchovského mi prosím vraťte.

Váš *Lenin*

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU*

[25. 6. 1921]

G. M.!

Abych nezapomněl:

K elektrárně. Měl byste spolu s *moskevským výborem* nebo s jeho komisí + moskevskou mimořádnou komisí vypracovat *kalendářní plán* důsledného očištění od menševiků do 1. 12. 1921 nebo do nějakého jiného podobného termínu.

A Státní plánovací komise ať sestaví *konkrétní plán* prací:

- α) kontrola běžných plánů v praxi (to a to, tak a tak);
- β) snížení počtu podniků (také s termíny);
- γ) totéž, pokud jde o počet zaměstnanců *atd.*

Detailně a *konkrétně* rozplánovat.

S pozdravem *Lenin*

G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU

25. 6. 1921

Soudruhu Kržižanovskij!

Prosím Vás, pošlete mi vyjádření (velice stručné) k podstatě přiloženého materiálu.⁴⁴⁸ *Nepište* na přiložené dokumenty.

Oba přiložené dokumenty mi vraťte.

* Viz tento svazek, dokument č. 363. *Red.*

Bud'te tak laskav a zatelefonujte sekretářce, *kdy* budete moci vyjádření poslat.

S komunistickým pozdravem *Lenin*

476

PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE⁴⁴⁹

25. 6. 1921 v 11. hod. večer

Musíte tu záležitost *pořádně* popohnat prostřednictvím člena předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady *Martense*.

V pondělí mě informujte.

Lenin

PŘÍLOHY.

TELEGRAM
 REVOLUČNÍM VÝBORŮM NA KRYMU⁴⁵⁰

[19. 11. 1920]

tajné

Všem revolučním výborům na Krymském poloostrově

Po obsazení Krymského poloostrova našimi hrdinskými vojsky přešly do našich rukou nejrůznější sklady zboží dovezeného ze zahraničí i tuzemského zboží určeného pro vývoz. Naše Sovětská federativní republika dnes intenzívně bojuje proti hospodářskému rozvratu a zápasí s kritickými nedostatky v zásobování Rudé armády a klíčových výrobních podniků nejnezbytnějšími výrobními prostředky, materiály a polotovary. Veškeré takovéto předměty, které se nacházejí na Krymském poloostrově a byly ukořistěny nepříteli, musí být co nejpečlivěji zevydovány meziresortními komisemi pro válečnou kořist a tyto podrobné seznamy musí být předány komisi pro vyvlastňování opuštěného majetku*, kopie** komisi pro využívání zdrojů*** do Moskvy. Veškeré zboží místního původu musí být právě tak chráněno před jakýmkoli rozkrádáním, podrobně evidováno a údaje musí být také předány komisi pro vyvlastňování opuštěného majetku, kopie komisi pro využívání zdrojů. Z tohoto zboží musíme to, které je důležité pro vývoz do zahraničí, využít

* Komise pro vyvlastňování opuštěného majetku řízená mimořádným zmocněncem Rady práce a obrany pro zásobování Rudé armády a loďstva. *Red.*

** Slova »komise pro vyvlastňování opuštěného majetku, kopie« jsou v celém textu napsána Leninovou rukou. *Red.*

*** Komise pro využívání materiálových zdrojů RSFSR při Radě práce a obrany. *Red.*

k získání tolik potřebných výrobních prostředků v zahraničí a zbývající část musí být co nejučelněji využita pro naše vnitřní potřeby při zásobování Rudé armády, výrobních podniků a obyvatelstva. Všechny osoby a instituce, které připustí porušení tohoto nařízení a umožní rozkrádání ukořistěného zboží, budou co nejpřísněji potrestány.

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

2

TELEGRAM
VŠEM VÝKONNÝM VÝBORŮM
GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ
GUBERNIÁLNÍM VÝBORŮM
PRO LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ
VÝBORŮM PRO ZÁSOBOVÁNÍ
ŽELEZNIC DŘEVEM
A ZMOCNĚNCŮM
RADY PRÁCE A OBRANY
PRO PALIVA⁴⁵¹

Železnicím hrozí nebezpečí, že zůstanou bez paliva až do doby, kdy bude možné použít k dopravě saně. Krize může a musí být odstraněna energickou a koordinovanou prací výborů pro lesní hospodářství za předpokladu, že všechny instituce bezpodmínečně splní své povinnosti. Usneseními Rady práce a obrany ze 6. a 22. října byly práce zajišťující zásobování železnic palivem postaveny na roveň vojenským operacím. Doporučuji předsedům guberniálních výkonných výborů přijmout neodkladná opatření, aby 1. guberniální výbory pro lesní hospodářství, výbory pro zásobování železnic dřevem a okresní výbory pro lesní hospodářství plnily plánované úkoly Hlavního výboru pro lesní hospodářství v těžbě a odvozu

dřeva; 2. guberniální výbory pro pracovní povinnost důsledně a plánovitě plnily svou povinnost zajišťovat pracovní síly a potahy podle požadavků výborů pro lesní hospodářství; 3. pracovní síly a potahy zajišťující těžbu, odvoz, zpracování a nakládání dřeva nebyly odvolávány na žádné jiné práce; 4. guberniální komisariáty zásobování v plném rozsahu zabezpečovaly krmivo — podle nařízení lidového komisariátu zásobování — výborům pro lesní hospodářství; 5. výbory pro lesní hospodářství dávaly Hlavnímu výboru přesně v termínu týdenní hlášení, kolik dřeva bylo na jednotlivé tratě odvezeno a kolik kulatiny bylo rozřezáno.

24. listopadu 1920   Předseda rady lidových komisařů
Lenin*

3

TELEGRAM VŠEM VÝKONNÝM
VÝBORŮM GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ⁴⁵²

[8. 12. 1920]

Kopie lidovému komisariátu dopravy

Vzhledem k mimořádné důležitosti opravy říčních a námořních plavidel se všem guberniálním výkonným výborům ukládá, aby bez zbytečného formalismu a průtahů poskytovaly orgánům vodní dopravy všestrannou pomoc při zásobování materiálem, potravinami, pracovními silami a prostorami. Za splnění odpovídají předsedové výborů.

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

* Telegram podepsal také předseda Hlavního výboru pro lesní hospodářství A. Lomov. *Red.*

TELEGRAM VLADIKAVKAZSKÉMU
REVOLUČNÍMU VÝBORU

[18. 12. 1920]

Vladikavkaz, revoluční výbor
Kopie členovi revoluční vojenské rady
Kavkazského frontu Ordžonikidzemu

Podle zpráv došlých radě lidových komisařů žijí utečenci, kteří za občanské války roku 1919 prchli před kontra-revolučními bandami z osady Alagir v počtu více než 300 rodin, ve vesnici Ardonskoje a v městě Vladikavkaz v mimořádně ubohých poměrech. Přes veškeré úsilí se utečencům dosud nepodařilo dosáhnout toho, aby se mohli vrátit do rodného kraje nebo aby jim byla poskytnuta pomoc při přestěhování a usazení se v nových místech. Neprodleně vyhověte oprávněným požadavkům utečenců a poskytněte jim účinnou pomoc, aby se mohli usadit natrvalo.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin**

* Telegram podepsal také lidový komisař zahraničních věcí G. V. Čičerin. *Red.*

TELEGRAM VELITELŮM VOJSK
 M. V. FRUNZEMU
 K. A. AVKSENŤJEVSKÉMU
 A. M. POSTNIKOVVI
 VŠEM NÁČELNÍKŮM STANIC
 A TRAŤOVÝCH DISTANCÍ NA UKRAJINĚ
 VELITELŮM 4., 6. A 1. JEZDECKÉ
 ARMÁDY, VELITELI VOJSK
 KYJEVSKÉHO VOJENSKÉHO OKRUHU
 A. I. JEGOROVVI

[25. 12. 1920]

Kopie radě lidových komisařů Ukrajiny
 kopie vrchnímu veliteli

Rada obrany nařídila rozhodně a energicky zajistit vykládku vojenských vlaků na tratích jižního dopravního okruhu, zvláště těch, které už dojely do stanic, kde je možné zabezpečit pro vykládku potraviny a prostory.⁴⁵³ Rada obrany ukládá uskutečnit vykládku bez ohledu na všechny obtíže a překážky s tím spojené, protože si to vyžaduje katastrofální nedostatek paliva a nezbytnost za každou cenu dopravit potraviny do dělnických center. Rada obrany ukládá všem orgánům, aby tento příkaz považovaly za bojový úkol a maximálně napnuly síly k jeho splnění.

Lenin

TELEGRAM MUSTAFU KEMALOVÍ⁴⁵⁴

[7. 1. 1921]

Předsedovi Velkého národního shromáždění
Turecka Mustafu Kemalovi

Sedmého ledna

S radostí jsme přijali Vaše poselství v souvislosti s vyhlášením autonomie Kavkazanů. Na základě Vašeho poselství měla sovětská vláda možnost se přesvědčit, že sympatizujete s národnostní politikou Sovětského Ruska vůči národům patřícím do Ruské federace. Sovětské Rusko poskytuje autonomii všem národům na svém území a podporuje vytváření místních republik v souladu se zásadou práva každého národa na sebeurčení. Jedině tato zásada umožňuje vybudovat bratrské vztahy založené na vzájemném porozumění a vzájemné důvěře, které existují mezi všemi národy a národnostmi tvořícími Sovětské Rusko. Jedině takováto politika upevňuje a sjednocuje všechny národy a národnosti Ruska do jedné velké a silné rodiny, schopné bojovat proti nesčetným nepřátelům, kteří nás obklopují. Jako jeden veliký celek nejen odrážíme bezprostřední útoky našich nepřátel, ale kromě toho se také obrňujeme proti jakémukoli druhu intrik, k nimž se uchylují naši společní odpůrci. S radostí konstatuji, že naše opatření ve vztahu k malým národům chápete správně a přijímáte je způsobem, který může jenom přispět k opravdovému vzájemnému porozumění a vzájemné důvěře.

Dovolte mi, abychom Vám ještě jednou poděkovali za Vaše poselství a co nejupřímněji popřáli všechno nejlepší tureckému lidu a jeho vládě, které s nezlomnou energií bojují za nezávislost a rozkvět své země.

Lenin

POTVRZENÍ PRO LOUISU
BRYANTOVOU (REEDOVOU)⁴⁵⁵

12. 1. 1921

Potvrzují, že doručitelka tohoto dokumentu, soudružka Louise Bryantová, je americká komunistka, vdova po soudruhu Johnu Reedovi, členovi exekutivy Kominterny.

Velmi prosím stranické a státní orgány, aby soudružce Louise Bryantové poskytly všestrannou pomoc.

Předseda RLK *V. Uljanov (Lenin)*

ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU
ŠVÉDSKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE⁴⁵⁶

[2. 2. 1921]

K dopisu č. 2371

Vláda Ruské socialistické federativní sovětské republiky přijala s upřímnou vděčností humánní pomoc ve formě zásilky různých léků, kterou Švédský červený kříž nabídl pacientům Petrohradské komuny.

Přesto však ruská sovětská vláda nemůže ke své lítosti vyhovět žádosti ústředního výboru Švédského červeného kříže týkající se přesídlení profesora Pavlova do Švédska kvůli jeho vědecké činnosti, protože Sovětská republika nyní vstoupila do období intenzivní hospodářské výstavby, která vyžaduje vypětí všech duchovních a tvůrčích sil země a neobejde se bez účinné podpory a spolupráce takových vynikajících vědců, jako je profesor Pavlov.

Sovětská vláda se neustále snažila vytvořit co nejpříz-

nivější podmínky pro vědeckovýzkumnou činnost v Rusku, její možnosti v této oblasti však byly omezené v důsledku blokády a války, kterou proti Rusku vedly otevřeně nebo skrytě téměř všechny západoevropské mocnosti. Přerušené styky a nepřátelský postoj všech západoevropských států vůči Rusku pochopitelně neusnadňovaly vzájemný kontakt vědců obou táborů; tyto okolnosti téměř úplně znemožňovaly jak užitečné kontakty a výměnu názorů, tak i výměnu vědeckých poznatků mezi ruskými a západoevropskými vědci. Z tohoto důvodu nebylo také možné sehnat vědeckou literaturu a studijní pomůcky.

Nyní, když byly odraženy vojenské útoky všech nepřátel Ruska a postupně, ale důsledně se obnovují vzájemné styky se zeměmi západní Evropy, je naděje, že budou vytvořeny nezbytné podmínky pro rozvoj a využití ruské vědy.

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

TELEGRAM VŠEM PŘEDSEDŮM
 VÝKONNÝCH VÝBORŮ
 GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ
 GUBERNIÁLNÍCH
 REVOLUČNÍCH VÝBORŮ
 SIBIŘSKÉHO
 REVOLUČNÍHO VÝBORU
 BAŠKIRSKÉHO
 REVOLUČNÍHO VÝBORU
 KIRGIZSKÉHO
 REVOLUČNÍHO VÝBORU
 TURKESTÁNSKÉHO
 REVOLUČNÍHO VÝBORU
 TATARSKÉHO
 REVOLUČNÍHO VÝBORU
 ÁZERBÁJDŽÁNSKÉHO
 REVOLUČNÍHO VÝBORU

[3. 2. 1921]

Guberniálním statistickým úřadům se ukládá neodkladně a ve stanovené lhůtě zpracovat materiály ze sčítání lidu v roce 1920, a tím objasnit třídní složení obyvatelstva republik i rozvrstvení obyvatelstva podle výrobních odvětví a pracovního zařazení, sledovat zemědělskou výrobu z hlediska jejího objemu, typu a forem, vypracovat geografii průmyslu a klasifikaci podniků podle typů, forem a organizačních znaků, zkoumat vzdělání lidu a organizovat další práce.

Zpracovatelské programy určil Ústřední statistický úřad, projednala je III. celoruská konference⁴⁵⁷ za účasti zástupců statistických organizací všech federalizovaných

republik a posoudila Statistická rada. Materiály ze sčítání potřebují republiky k plánovitému organizování nejen výroby, ale i státního aparátu.

Vzhledem k důležitosti a neodkladnému charakteru prací musí výkonné výbory guberniálních sovětů, guberniální revoluční výbory a všechna jejich oddělení všestranně pomáhat guberniálním statistickým úřadům při získávání pracovníků mobilizováním potřebných sil, při zajišťování místností, vytápění, osvětlení, zásobování potravinami a dalších podmínek, nezbytných pro řádný průběh prací v těchto úřadech.

Vezměte pod svůj osobní dohled, péči a odpovědnost práci guberniálních statistických úřadů a vzhledem k tomu vyžadujte týdenní hlášení od vedoucích guberniálních statistických úřadů, odstraňujte všechny překážky, které brání rychlému postupu prací, a volejte k odpovědnosti všechny osoby a organizace, které neposkytnou guberniálním statistickým úřadům pomoc. Každý měsíc prvního podávejte Ústřednímu statistickému úřadu zprávu o průběhu prací jako podklad pro hlášení určené mně.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

10

TELEGRAM M. I. FRUMKINOV I⁴⁵⁸

Rostov na Donu. Zmocněnci lidového komisaře
zásobování Frumkinovi

Podle Markovova sdělení je možné vysvětlit zpomalení nakládky potravin na Kavkazu tím, že na nádraží nebylo přivezeno dostatečné množství obilí, což mě, lidový komisiariát zásobování i lidový komisiariát dopravy krajně znepokojilo. Tím může být zmařeno veškeré úsilí vynaložené na zajištění plynulého zásobování jihovýchodní tra-

tě palivem, jehož bylo dosaženo díky obrovské obětavosti. Žádám Vás, abyste svým podpisem ihned stvrdil Markovovo sdělení a současně vysvětlil příčiny zpomalení nakládky v posledním období. Připomínám, že při mimořádně ztíženém odvozu ze Sibiře a při platnosti usnesení ústředního výboru o přerušení výkupu obilí v celé evropské části Ruska v zájmu usnadnění osevnické kampaně se celé zásobování přenáší ve velké míře na Severní Kavkaz. Je Vaší povinností zajistit odvoz šesti miliónů měsíčně včetně osiva. V souladu s tím rozhodnými opatřeními zvyšte přiměřeně výkup obilí; opravdu zajistěte, aby se na trati Batajsk—Caricyn naložilo denně průměrně minimálně dvě stě vagónů pro centrální oblasti. Nakládku a přepravu zabezpečují opatření Rady práce a obrany. Váš vedoucí kanceláře Gissen oznámil přímou linkou Chalátovovi, že plánujete dodat centrálním oblastem do 1. května jenom sedm miliónů. Vzhledem ke krizi, která už v zásobování centrálních oblastí prakticky nastala, je to absolutně nepřijatelné. Situace naléhavě vyžaduje, aby ústředí bez přestání sledovalo průběh výkupu a skutečnou každodenní nakládku. Okamžitě, ještě dnes, aby se to mohlo předložit Radě práce a obrany, oznamte skutečné množství obilí na celém Kavkazu, jednotlivě po guberniích a nádražích, a Vaše předpoklady dalšího výkupu a zajištění každodenní nakládky i Vaše názory na to, jak se má projevit okamžitá pomoc ústředních orgánů.

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

15. 2. [19]21

TELEGRAM M. I. FRUMKINOVĚ
A S. D. MARKOVĚ⁴⁵⁹

[16. 2. 1921]

Přímou linkou

Rostov na Donu. Frumkinovi, Markovovi

Vzhledem ke krajně zostřené situaci v zásobování republiky potravinami, zvláště v souvislosti s dočasným přerušáním přísunu obilí ze Sibíře, musí být přijata krajní opatření ke zvýšení a dosažení maximální nakládky a odvozu obilí ze Severního Kavkazu do centrálních oblastí. Zcela mimořádný význam, který teď Kavkaz získal, klade na Vás i všechny pracovníky v zásobování a dopravě na Kavkaze mimořádnou odpovědnost. Ještě jednou zdůrazňuji, že je nezbytné vypravit každý den do centrálních oblastí 200 vagónů. Kromě hlášení o skutečné nakládkě informujte denně přímou linkou mě osobně a lidový komisariát zásobování: 1. o množství obilí dopraveného na jednotlivá nádraží; 2. do jednotlivých registrovaných skladů; 3. o množství obilí dopraveného potahy na nádraží během 24 hodin.

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

TELEGRAM P. K. KAGANOVIČOVI

[16. 2. 1921]

Omsk. Sibiřský zásobovací výbor
Kaganovičovi

Vzhledem ke krajně zostřené situaci v zásobování republiky potravinami vydávám jako bojový rozkaz nařízení zvýšit s vypětím všech sil nakládku a odvoz obilí do centrálních oblastí a dodat ho maximální množství. Informujte denně přímou linkou mě osobně a lidový komisariát zásobování: 1. o množství obilí na nádražích; 2. o množství obilí dopraveného na nádraží během 24 hodin; 3. kolik obilí se naloží za 24 hodin — zvláště pro centrální oblasti a pro místní spotřebu; 4. zda byly plně využity vagony a jaké jsou příčiny jejich nevyužití.

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

TELEGRAM I. T. SMILGOVI

[18. 2. 1921]

Předsedovi rady jihovýchodní pracovní armády Smilgovi

Rada práce a obrany znovu naléhavě upozorňuje, že kavkazské obilí je hlavním, téměř jediným zdrojem zásobování centrálního Ruska obilovinami. Proto je nutné ještě lépe a ve větší míře zkoordinovat činnost místních orgánů lidového komisariátu zásobování a lidového komisariátu dopravy při výkupu, odevzdávání a odvozu obilí a vypravování potravinových zásilek do centrálních

oblastí. Okamžitě posuďte, jaká opatření, a to ta nejenergičtější, musíme udělat, a podrobné hlášení o těchto opatřeních podejte přímou linkou Radě práce a obrany.

Předseda RPO *V. Uljanov (Lenin)*

14

TELEGRAM CH. G. RAKOVSKÉMU⁴⁶⁰

[23. 2. 1921]

Přímou linkou

Charkov, Rakovskému
Kopie Vladimirovovi

Velmi pečlivě jsme propočítali očekávaný přísun obilí a vzali v úvahu trvající přerušení spojení se Sibiří. Abychom alespoň trochu zmírnili krizi v zásobování centrálních oblastí potravinami, jsme nuceni co nejkategoričtěji žádat od ukrajinského lidového komisariátu zásobování pravidelné plnění denní dodávky 40 vagónů určených pro tyto oblasti. Naléhavě žádám, aby v souladu s Vladimirovovou depeší č. 3781 bylo odesláno 60 vagónů, a jsem přesvědčený, že ukrajinský lidový komisariát zásobování na tuto žádost ochotně zareaguje. Sám osobně prosím ukrajinský komisariát zásobování, aby vyvinul maximální úsilí a bezodkladně udělal veškerá opatření ke splnění tohoto nového úkolu, usnadnil tím naši zásobovací situaci v pro nás tak těžké době a zajistil opravdovou pomoc při odesílání obilí do centrálního Ruska.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

TELEGRAM VÝKONNÉMU VÝBORU
ČUVAŠSKÉ AUTONOMNÍ OBLASTI⁴⁶¹

[24. 2. 1921]

Čeboksary. Čuvašský výkonný výbor
Kopie oblastnímu zásobovacímu výboru

Podle údajů, jež máme k dispozici, je v Čuvašské republice⁴⁶² 35 tisíc pudů* masa, které nebylo odvezeno na železniční stanice kvůli nedostatku potahů. Vzhledem k blížícímu se oteplení a možnému znehodnocení masa vám ukládám jako bojový úkol učinit opatření k zabezpečení zásobovacího výboru dopravními prostředky k odvozu masa. O všech opatřeních ihned telegraficky informujte.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin***

TELEGRAM KRYMSKÉMU
REVOLUČNÍMU VÝBORU

[26. 2. 1921]

Sevastopol. Krymskému revolučnímu výboru

Podnikněte rozhodné kroky k účinné ochraně uměleckých skvostů, obrazů, porcelánu, bronzu, mramoru atd. v jaltských palácích a soukromých budovách, které se nyní převádějí jako sanatoria do správy lidového komisariátu zdravotnictví. Máme informace, že tyto předměty jsou

* Pud — 16,38 kg. *Čes. red.*

** Telegram podepsal také náměstek lidového komisariátu zásobování N. P. Brjuchanov. *Red.*

odváženy. Až do příjezdu speciální komise z Moskvy, která určí hodnotu i způsob ochrany uvedených předmětů, nesete plnou odpovědnost za jejich zachování Vy.

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

17

TELEGRAM GUBERNIÁLNÍMU
ZÁSOBOVACÍMU VÝBORU
VÝKONNÉMU VÝBORU
GUBERNIÁLNÍHO SOVĚTU
GUBERNIÁLNÍMU VÝBORU KSR(b)
VE VJATCE⁴⁶³

[Před 27. 2. 1921]

Potvrzuji, že nařízení lidového komisariátu zásobování o odeslání obilí do skladů podle březnového plánu musí být důsledně splněno jako bojový úkol, a vzhledem k obtížné situaci v republice přikazuji, aby byla učiněna veškerá opatření a vynaložena maximální energie ke splnění uloženého úkolu. Přitom je nezbytné mít na zřeteli, že přetrvávající krizi v zásobování potravinami, kterou do krajnosti komplikuje nedostatek paliva pro dopravu obilí z okrajových oblastí do centrálních, lze překonat jedině intenzívní a uvědomělou prací všech orgánů.

Předseda Rady práce a obrany *Lenin**

* Telegram podepsal také náměstek lidového komisaře zásobování N. P. Brjuchanov. *Red.*

TELEGRAM PŘEDSEDOVI
VÝKONNÉHO VÝBORU
GUBERNIÁLNÍHO SOVĚTU V U F Ě ⁴⁶⁴

Ufa

Předsedovi guberniálního výkonného výboru

Neprodleně předejte Alexeji Romanoviči Šapošnikovovi a Tarasu Grigorjeviči Kondrovovi*, rolníkům z vesnice Beketovo, bulgakovská volost, ufský újezd (36 verst od Ufy po orenburské silnici) pozvání, aby okamžitě odjeli do Moskvy na poradu o důležitých záležitostech týkajících se rolnictva a rolnického hospodářství. V Moskvě pobudou několik dní. Vyšlete proto do Beketova bystrého a věci znalého člověka. Pokud budou souhlasit, ihned zajistěte, aby mohli jet ve vagónu vyhrazeném delegátům sjezdu strany, zajistěte potraviny a všechno nezbytné na cestu, věnujte jim potřebnou pozornost a péči. O všem mě ihned informujte přímou linkou.

1. 3. [19]21   Předseda rady lidových komisařů *Lenin***

* Zřejmě jde o Tarase Iljiče Kondrova. *Red.*

** Telegram podepsal také lidový komisař zásobování A. D. Cjura. *Red.*

TELEGRAM VŠEM PŘEDSEDŮM
VÝKONNÝCH VÝBORŮ
GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ
A PŘEDSEDŮM GUBERNIÁLNÍCH
ODBOROVÝCH RAD⁴⁶⁵

[20. 3. 1921]

Kopie guberniálnímu výboru strany
kopie guberniálním zásobovacím výborům

Navzdory několika příkazům z ústředí a bojovým rozkazům předsedy Rady práce a obrany soudruha Lenina č. 155, 171 a 186, které nařizovaly zvýšit expedici a nákladku osiva, jsou výsledky nákladky za únor a první polovinu března mizivé: celé uplynulé období je nenávratně ztraceno. Tím je ohroženo organizování plánovitého osivu v nesoběstačných guberniích a blíží se katastrofa. Podobný stav už nelze dále trpět, je nezbytné bezodkladně učinit co nejrozhodnější opatření k naložení a expedování osiva.

V souvislosti s tím nařizuji předsedům výkonných výborů guberniálních sovětů a předsedům guberniálních odborových rad, aby důsledně splnili tyto požadavky:

1. Považovat expedici osiva a zemědělských nákladů za bojový úkol až do dokončení realizace celého plánu.

2. Do tří dnů zmobilizovat v každé gubernii pět nejaktivnějších a nejsvědomitějších pracovníků, kteří se vyznaží v železniční dopravě.

3. Zmobilizované soudruhy okamžitě vybavit vším potřebným, aby mohli odjet na místa nákladky osiva.

4. Oznamit přímou linkou ústřední dopravní správě lidového komisariátu zásobování jména, příjmení, stranickou příslušnost, věk a odbornost zmobilizovaných

soudruhů, aby mohli být jmenováni zástupci lidového komisariátu zásobování při železničních správách a traťových úsecích.

5. Všem sovětům, stranickým, vojenským a železničním orgánům a úřadům se ukládá jako povinnost, aby zmobilizovaným soudruhům poskytovaly maximální pomoc při plnění služebních povinností, které stanoví směrnice ústředí guberniálním zásobovacím výborům.

Boj za obilí, za obnovu zemědělské výroby a za cílevědomé využívání železniční dopravy v souladu s usnesením VIII. sjezdu sovětů a X. sjezdu strany je mimořádně důležitý a aktuální bojový úkol; na úspěšnosti této práce závisí obrana naší republiky pracujících a všech revolučních vymožeností.

Potvrďte příjem tohoto telegramu Radě práce a obrany, kopii postupte správě pro rozdělování výrobků při lidovém komisariátu zásobování.

Předseda Rady práce a obrany *V. Uljanov (Lenin)**

* Telegram podepsal také předseda Celoruské ústřední rady odborů M. P. Tomskij, náměstek lidového komisaře zemědělství N. Osinskij a náměstek lidového komisaře zásobování N. P. Brjuchanov. *Red.*

TELEGRAM VŠEM GUBERNIÁLNÍM
NÁRODOHOSPODÁŘSKÝM RADÁM
A PRŮMYSLOVÝM BYRŮM

[21. 3. 1921]

*Všem guberniálním národohospodářským radám
a průmyslovým byrům*

Kopie guberniálním zemědělským odborům
a lidovým komisariátům zemědělství
federativních republik

Usnesení VIII. sjezdu sovětů^[4] vyžaduje od všech republikových orgánů, aby skutečně všechny své síly a prostředky daly k dispozici osevni kampani. Přijměte naléhavá a reálná opatření:

Za prvé. K zabezpečení kovů, paliv, mazadel a nástrojů pro opravárenské dílny.

Za druhé. Společně se zemědělskými orgány organizujte sběr použitých kovů a jejich urychlené rozdělení opravárenským dílnám.

Za třetí. Postarejte se o přísun kovářského uhlí.

Za čtvrté. Společně se zemědělskými orgány organizujte soustředování hnojiv: fosfátů, popela, kostní moučky a Thomasovy moučky, a jejich drcení.

Za páté. Zajistěte pro osevni kampaň dopravní prostředky.

Za šesté. Z místních zásob bez majitele odevzdejte zemědělským orgánům všechno, co lze využít pro osevni kampaň.

Za sedmé. Zajistěte, aby se prozkoumaly místní závody a dílny a využily pro výrobu nejjednodušších zemědělských strojů a náhradních součástek.

O všech opatřeních na pomoc osevni kampani, přijatých jako bojový úkol klíčového významu, informujte te-

legraficky Nejvyšší národohospodářskou radu, kopii zašlete lidovému komisariátu zemědělství, zásobovacímu oddělení a předsedovi Rady práce a obrany.

Předseda Rady práce a obrany *Lenin**

21

TELEGRAM
ASTRACHAŇSKÉMU GUBERNIÁLNÍMU
VÝBORU PRO PRACOVNÍ
POVINNOST⁴⁶⁶

[25. 3. 1921]

Astrachaň. Guberniální výbor pro pracovní povinnost

Na základě usnesení Hlavního výboru pro zavedení všeobecné pracovní povinnosti z 11. prosince 1920, platném v plném rozsahu a bez jakýchkoli změn, ukládám jako bojový úkol učinit energická opatření k důsledné a včasné mobilizaci 1000 mužů a 4000 žen pro astrachaňské oblastní rybné hospodářství. Za splnění odpovídáte Vy. O průběhu mobilizace informujte každý týden telegraficky Hlavní výbor.

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

* Telegram podepsal také předseda Nejvyšší národohospodářské rady A. I. Rykov a náměstek lidového komisaře zemědělství N. Osinskij. *Red.*

TELEGRAM
 PŘEDSEDŮM VÝKONNÝCH VÝBORŮ
 GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ
 PŘEDSEDŮM GUBERNIÁLNÍCH
 REVOLUČNÍCH VÝBORŮ
 PŘEDSEDOVI SIBIŘSKÉHO
 REVOLUČNÍHO VÝBORU
 PŘEDSEDOVI RADY
 JIHOVÝCHODNÍ A URALSKÉ
 PRACOVNÍ ARMÁDY
 BAŠKIRSKÉ, KIRGIZSKÉ,
 TATARSKÉ, HOŘSKÉ, UKRAJINSKÉ
 A TURKESTÁNSKÉ REPUBLICE

[1. 4. 1921]

Kopie guberniálním statistickým úřadům

Začala osevní kampaň. Její výsledek, stejně jako celková úroda, rozhodne o obilných krmivových zdrojích republiky pro budoucí rok a odrazí se v celém hospodářském životě země. Prostřednictvím guberniálního statistického úřadu urychleně zabezpečte zjištění rozlohy osevní plochy a množství dobytka v tomto roce a také nepřetržité statistické sledování stavu osevů a luk. Výsledky sledování hlaseť spěšně dvakrát měsíčně Ústřednímu statistickému úřadu jako podklad pro hlášení radě lidových komisařů.

Pokyny o metodách a termínech dokončení výše uvedených prací dostaly všechny guberniální statistické úřady na oběžnících Ústředního statistického úřadu č. 893 a 895.

Za všechna opatření, která guberniálním statistickým

úřadům umožní splnit tyto úkoly v termínu, nesete osobní odpovědnost. Nedopusťte ani jeden den zdržení.

Na základě Vašich informací musí dělnicko-rolnická vláda stanovit v přesně určené lhůtě sazbu naturální daně, takže opožděné zaslání informací z Vaší gubernie by zpozdilo plánovací činnost vlády v oblasti organizace zemědělství, zásobování potravinami a stanovení výše naturální daně.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

23

RADIOTELEGRAM
VŠEM GUBERNIÁLNÍM
OSEVNÍM VÝBORŮM

[11. 4. 1921]

Žádám, abyste mi okamžitě odpověděli, co se už udělalo a co se dělá k zajištění včasné podmínky úhorů. Především:

1. Zda byla vydána příslušná nařízení, co obsahují a zda se v nich odráží nutnost brát v úvahu hospodářské podmínky jednotlivých vesnic, zejména plocha pícnin pro dobytek?

2. Zda byly vydány instrukce a pokyny pracovníkům nižších orgánů?

3. Zda byly vydány letáky a plakáty a zda byla přijata další opatření k rozsáhlému propagování včasné podmínky úhorů?

4. Zda jsou ke sledování hospodářských podmínek vesnic a propagování včasné podmínky úhorů využíváni také agronomové?

Upozorňuji, že této práci je třeba věnovat zvláštní pozornost, provádět ji velmi energicky a zároveň obezřetně.

Využijte zkušenosti tulské guberniální zemědělské rady, která prohlásila včasnou podmínku úhorů za povinnou pro všechny občany obce, pokud se pro ni vyslovila jedna třetina občanů. Přitom je však nezbytné, aby souhlas jedné třetiny nebyl vynucen hrozbami a zastrašováním, ale aby tuto třetinu tvořili skutečně snaživí hospodáři a aby se rozhodnutí nerealizovala bez vyjádření agronoma.

Odpovědi na čtyři položené otázky telegrafujte lidovému komisariátu zemědělství nejpozději do 18. dubna.

Předseda Rady práce a obrany *Lenin**

24

TELEGRAM M. I. FRUMKINOVÍ⁴⁶⁷

[12. 4. 1921]

Velmi naléhavé. Přednostně

Rostov na Donu. Frumkinovi

kopie R. N.** Markovovi

Sestavování přednostně vypravovaných vlakových souprav pokračuje naprosto neuspokojivě. Místo sedmdesáti vagónů, které mají být denně vypraveny, byly během devíti dubnových dní vypraveny pouhé čtyři soupravy. Upozorňuji, že obzvlášť málo vlaků s obilím má Jihovýchodní dráha: do 8. dubna celkem pět. Žádám, aby v nejbližších dnech bylo dodáno všechno, co mělo být a nebylo posláno centrálním oblastem na základě mého telegramu č. 242, a aby byl důsledně, bez výhrad a v termínu plněn bojový úkol. Upozorňuji: Vaše korespondence s li-

* Radiotelegram podepsal také náměstek lidového komisaře zemědělství N. Osinskij. *Red.*

** R. N. — dohodnutá železniční adresa: okresní náčelník dopravy. *Red.*

dovým komisariátem zásobování Vás neopravňuje brzdit průběžné plnění úkolu či ukládat méně náročné úkoly. Potvrďte příjem.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

25

POSELSTVÍ EMÍROVI AFGHÁNISTÁNU
AMÁNULLÁHOVI CHÁNOVI⁴⁶⁸

[Po 20. 4. 1921]

Osvícenému panovníkovi
neochvějnému zakladateli a ochránci nezávislosti
svrchovaného státu Afghánistánu
Jeho Veličenstvu afghánskému emírovi
Amánulláhovi Chánovi

Vláda Ruské socialistické federativní sovětské republiky Vám vyjadřuje svou vděčnost za Vaše vlastnoručně napsané dopisy a za upřímné, přátelské, vznešené myšlenky o vztazích mezi dvěma svrchovanými státy — Afghánistánem a Ruskem.

S radostí Vám oznamuji, že smlouva o přátelství mezi oběma státy byla podepsána 28. února 1921 v Moskvě zplnomocněnými zástupci obou států a ratifikována nejvyšším orgánem Ruské sovětské republiky — Celoruským ústředním výkonným výborem sovětů dělnických, rolnických a rudoarmějských zástupců.⁴⁶⁹

Smlouva mezi oběma státy oficiálně upevnila přátelství a vzájemné sympatie, které se mezi Afghánistánem a Ruskem rozvíjejí a upevňují už dva roky a jejichž posílení věnoval hodně práce vysoce vážený Muhammad Valí chán, představitel svrchovaného státu Afghánistánu v Rusku, a Jakov Zacharovič Suric, mimořádný a zplnomocněný představitel RSFSR v Kábulu.

Ruská sovětská vláda a svrchovaný afghánský stát mají společné zájmy na Východě, oba státy si váží své nezávislosti a přejí si, aby byly nezávislé a svobodné jak obě země, tak i všechny národy Východu. Oba státy sblíží nejen výše připomenuté okolnosti, ale především to, že mezi Afghánistánem a Ruskem nejsou problémy, které by mohly vyvolat názorové neshody a vrhnout na rusko-afghánské přátelství byt' jen stín. Staré imperialistické Rusko zmizelo navždy a severním sousedem svrchovaného afghánského státu je nové Sovětské Rusko, které nabídlo přátelství a bratrství všem národům Východu a v první řadě afghánskému lidu.

Svrchovaný stát Afghánistán byl jedním z prvních států, jehož představitelé jsme s radostí přivítali v Moskvě, a s uspokojením připomínáme, že první smlouva o přátelství, kterou afghánský lid uzavřel, byla smlouva s Ruskem.

Jsmo přesvědčeni, že se splní naše nejpřímnější přání a že Rusko zůstane navždy nejlepším přítelem svrchovaného afghánského státu ku prospěchu obou národů.

Vláda RSFSR učinila opatření k odstranění drobných nedorozumění mezi afghánskými úředníky a místními ruskými úřady a podle našich zpráv se vztahy v jednotlivých místech upravily v souladu s duchem přátelství existujícím mezi oběma výsostnými státy.

Myšlenky o solidaritě obou národů s osvobozováním národů Východu, jimiž se Vaše Veličenstvo zabývalo v minulém dopise^[1], jsme přijali s velkými sympatiemi a radostí. Věnovali jsme jim pozornost odpovídající těmto vznešeným ideám. Pověřili jsme našeho mimořádného představitele Surice, aby Vás osobně seznámil s našimi ideami.

Vláda RSFSR by závěrem chtěla zdůraznit nejvyššího ocenění hodné zásluhy Vašeho mimořádného vyslance Muhammada Valího chána při upevňování přátelství mezi oběma státy a uzavření smlouvy o přátelství.

Dovolte mi, abych Vám v pevné víře, že přátelské vztahy mezi Ruskem a Afghánistánem se budou nadále upevňovat, vyjádřil své sympatie a přesvědčení, že nikdo neohrozí ani silou, ani lstí nezávislost svrchovaného státu Afghánistánu.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

26

STÁTNÍMU NAKLADATELSTVÍ

[28. 4. 1921]

Kopie: Knižní komoře

Žádám, abyste pověřili Knižní komoru pokusným provedením této práce:

1. Z nejdůležitějších tiskových orgánů (Izvěstija VCIK, Pravda, Ekonomičeskaja žizň, Petrogradskaja pravda) a ústředního tisku jednotlivých oblastí — z ukrajinského, kavkazského, sibiřského, uralského apod. (dohromady s ústředními maximálně 10 listů) — vystříhnout z květnových čísel všechny materiály vztahující se k ekonomickým, hospodářským a výrobním otázkám včetně všech zpráv a statistických materiálů, podrobně je roztrdit a nalepit odděleně do alb; z těchto alb vytvořit čtyři paralelní komplety.

2. Sestavit co nejpodrobnější systematický a abecední rejstřík k měsíčnímu kompletu uvedených tiskových orgánů, který by zahrnoval všechny novinové materiály včetně inzerátů.

Za tuto práci stanovit úkolovou mzdu. Pokud bude rada lidových komisařů spokojena s kvalitou odvedené práce, stanovit prémii s částečnou naturalizací po dohodě s oddělením prémiování Celoruské ústřední rady odborů.

O splnění mi písemně referujte prostřednictvím vedoucího úřadovny rady lidových komisařů soudruha *Gorbunova*.

Předseda rady lidových komisařů *V. Uljanov (Lenin)*

27

TELEGRAM M. I. FRUMKINOVÍ
A SIBIŘSKÉMU
ZÁSOBOVACÍMU VÝBORU⁴⁷⁰

[28. 4. 1921]

Rostov na Donu. Frumkinovi
kopie radě pracovní armády, Běloborodovovi
Omsk, sibiřský zásobovací výbor
kopie sibiřskému revolučnímu výboru, Smirnovovi

Vzhledem ke zostřené situaci v zásobování nařizuji zintenzívnit nakládku potravin pro centrální oblasti a v žádném případě nepřipustit přerušení nakládky během svátků.

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

VŠEM OBLASTNÍM HOSPODÁŘSKÝM RADÁM

[29. 4. 1921]

Jako oběžník

Ukládám*:

1. včas a bez průtahů zasílat úřadovně Rady práce a obrany zápisy ze zasedání hospodářské rady ve třech exemplářích;

2. přikládat k zápisům z hospodářských rad kopie všech materiálů, na jejichž základě se o otázce rozhodovalo (písenné referáty, teze apod.), a také úplné stenografické záznamy ze zasedání, pokud se pořizují;

3. zasílat kanceláři Rady práce a obrany ve třech exemplářích časopisy a noviny ekonomického zaměření, které vydává hospodářská rada i jednotlivé hospodářské orgány.

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

TELEGRAM VŠEM GUBERNIÁLNÍM HOSPODÁŘSKÝM RADÁM⁴⁷¹

Požaduji okamžité zaslání: 1. zápisů ze zasedání guberniálních hospodářských rad od počátku jejich vzniku. Přiložit všechny materiály, referáty, usnesení, rezoluce, teze aj., na jejichž základě byly rozhodnuty nastolené otázky. 2. Napříště posílat Radě práce a obrany bez průtahů zápisy ze zasedání guberniálních hospodářských rad a přikládat k nim materiály uvedené v 1. bodě. 3. Posílat ve

* Slovo »ukládám« je napsáno Leninovou rukou. *Red.*

třech exemplářích noviny a časopisy ekonomického zaměření, které vydávají hospodářské a družstevní orgány. Za včasné provedení odpovídá předseda a tajemník guberniální hospodářské rady.

4. 5. [19]21

Předseda RPO *Lenin*

30
TELEGRAM SIBIŘSKÉMU
REVOLUČNÍMU VÝBORU
A SIBIŘSKÉMU
ZÁSOBOVACÍMU VÝBORU⁴⁷²

[4. 5. 1921]

Omsk, sibiřský revoluční výbor
Omsk, sibiřský zásobovací výbor

Vzhledem ke kritické situaci v zásobování centrálních oblastí v souvislosti s přerušením nakládky na severním Kavkazu ukládám jako bojový úkol odeslat v průběhu května pro centrální oblasti tři milióny pudů obilí, za což odpovídá sibiřský revoluční výbor a sibiřský zásobovací výbor.

Po dohodě se soudruhem Kaganovičem navrhuji ke splnění tohoto příkazu následující postup: za prvé, až do zahájení plavby považovat za bojový úkol nakládku obilí ve všech železničních stanicích včetně těch, které zásobují vodní dopravu — v Semipalatinsku a v Novonikolajevsku. Za druhé, po zahájení plavby přivést v prvé řadě obilí určené k nakládce pro centrální oblasti, čímž se změní původní plán přepravy. Za třetí, v oblastech ležících blízko železničních tratí bezodkladně zahájit výkup obilí formou výměny zboží a využít k tomu především

zboží ze Sibiře, a v menší míře to, které bylo naloženo v centrálních oblastech a odesláno na Sibiř. Za čtvrté, doporučujeme vybrat pro tyto účely petropavlovskou, slavgorodskou, novonikolajevskou a barnaulskou oblast. Za páté, podle bodu 1 a 2 se musí odeslat do centrálních oblastí dva milióny pudů, podle bodu 3 jeden milión. Za šesté, v uvedených i dalších oblastech provádět výkup formou výměny zboží bez zrušení povinných dodávek, a tím zamezit spekulace.⁴⁷³

Předseda RPO *Lenin*

31

TELEGRAM I. N. SMIRNOVOVI⁴⁷⁴

[6. 5. 1921]

Omsk, předsedovi sibiřského revolučního výboru
Smirnovovi
Kopie sibiřskému zásobovacímu výboru

K Vašemu telegramu č. 224/7 z 29. 4. Pokládám Vaše opatření za nesprávná, překročení množství osiva určeného pro vlastní potřeby gubernie o 350 000 pudů je nepřijatelné a způsobuje mimořádně obtížnou situaci v zásobování Moskvy a Petrohradu. Ruším rozhodnutí sibiřského osevního výboru o dodatečném uvolnění více než 4 500 000 pudů osiva. Zároveň žádám o vysvětlení, proč nebyl splněn příkaz o nepřetržité nakládce během svátků.* Připomínám mimořádně obtížnou situaci v zásobování centrálních oblastí a žádám důsledné a bezvýhradné splnění požadavků těchto oblastí a komisariátu zásobování.

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

* Viz tento svazek, Přílohy, dokument č. 27. *Red.*

TELEGRAM K. G. MAXIMOVVI⁴⁷⁵

[6. 5. 1921]

Jekatěrinburg, oblastní hospodářská rada
Předsedovi Maximovovi

Mezi dokumenty Rady práce a obrany není ani jeden zápis ze zasedání uralské oblastní hospodářské rady a rady 1. pracovní armády. Žádám, abyste okamžitě poslal RPO všechny zápisy a další kompletní materiály: usnesení o hospodářských záležitostech od 1. ledna 1921. Napříště je posílejte bez průtahů.

Předseda RPO *Lenin*

TELEGRAM DELEGACI SOVĚTSKÉ
VLÁDY⁴⁷⁶

Delegaci sovětské vlády, Londýn

Šifrovaně

Okamžitě kupte a odešlete do Petrohradu až dva milióny pudů pšenice. Urychlená dodávka je nejdůležitější podmínkou. Lze dodat zčásti mouku a taky žito. Každé tři dny podávejte šifrované informace o plnění tohoto mimořádně naléhavého příkazu.

Oficiální příkaz na nezbytné devizy dostanete dodatečně.

7. května [1921]

Lenin*

* Telegram podepsal také L. B. Krasin. *Red.*

TELEGRAM M. I. FRUMKINOVÍ

[21. 5. 1921]

Rostov na Donu

Zmocněnci lidového komisariátu zásobování

Frumkinovi

Kopie revoluční radě 11. armády

Podle došlých zpráv je situace v zásobování 11. armády katastrofální a hrozí její rozklad. Žádáme Vás co nejbedlivěji dohlížet na zásobování armády potravinami a učinit veškerá Vám dostupná opatření, podle možnosti ne na úkor plnění požadavků centrálních oblastí.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin**PŘEDSEDNICTVU NEJVYŠŠÍ
NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ RADY⁴⁷⁷

[24. 5. 1921]

Kopie elektrotechnickému odboru
a Ústřední plánovací komisi při
Nejvyšší národohospodářské radě

Vzhledem k tomu, že už několikrát bylo rozhodnuto o převedení kotlů z moskevského tramvajového depa na šatarskou stavbu, což bylo zakotveno v usnesení z konce března podepsaném předsedou zvláštní komise pro pali-

* Telegram podepsal také náměstek lidového komisaře zásobování N. P. Brjuchanov. *Red.*

va, Hlavní správy paliv, elektrotechnického odboru Nejvyšší národohospodářské rady a Státní plánovací komise, a také vzhledem k mimořádné důležitosti šatarské stavby žádám, aby daná otázka byla vyřešena bez dalších průtahů.⁴⁷⁸

Předseda RLK a RPO *V. Uljanov (Lenin)*

36

TELEGRAM SIBIŘSKÉMU
ZÁSOBOVACÍMU VÝBORU
A SEMIPALATINSKÉMU
GUBERNIÁLNÍMU ZÁSOBOVACÍMU
VÝBORU⁴⁷⁹

[27. 5. 1921]

Radiotelegraficky

Omsk, sibiřský zásobovací výbor
kopie sibiřskému revolučnímu výboru
kopie kirgizskému zastupitelskému úřadu
Semipalatinsk, guberniální zásobovací výbor
kopie Semipalatinsk, guberniální osevnický výbor

Podle osobně sdělené informace člena semipalatinského guberniálního osevnického výboru Balabolkina zablokoval semipalatinský guberniální zásobovací výbor až 20 000 snopů nevymláceného obilí v aulské oblasti. Prošetřete to a všestranně posuďte: zda výmlat není možný bez toho, aby rolníci dostali část jako půjčku anebo odměnu za výmlat: pokud tato půjčka bude využita k osevu a bude zaručen výmlat ostatního chlebového obilí, povolují neuposlechnout v plné míře nařízení č. 410* a část obilí, nanej-

* Viz tento svazek, Přílohy, dokument č. 31. *Red.*

výš 300 000 pudů, odevzdat jako osivo při dodržení uvedených podmínek, vycházet přitom však především z katastrofální situace v zásobování dělníků centrálních oblastí a sídelních měst. O opatřeních, která jste na základě tohoto rozhodnutí učinili, mě ihned telegraficky informujte, kopii lidovému komisariátu zásobování.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

37

TELEGRAM VŠEM VÝKONNÝM
VÝBORŮM GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ
SIBIŘSKÉMU REVOLUČNÍMU VÝBORU
BUCHARSKÉMU REVOLUČNÍMU
VÝBORU A VŠEM GUBERNIÁLNÍM
ZÁSOBOVACÍM VÝBORŮM
TURKESTÁNSKÉMU KOMISARIÁTU
ZÁSOBOVÁNÍ⁴⁸⁰

[28. 5. 1921]

Kopie guberniálním zmocněncům pro zásobování
sibiřskému komisariátu zásobování
kopie vojenským okruhovým zmocněncům
pro zásobování
a frontovým zmocněncům pro zásobování

Obtížná situace v zásobování potravinami musí co nejméně ovlivnit zásobování Rudé armády, jejíž početní stav je už v současné době podstatně nižší a bude nadále snižován až na stanovený počet. Povinné odvádění zemědělských přebytků, přechod k naturální dani i celková situace v zásobování země nedávají ústředním orgánům záruku, že jednotky Rudé armády budou v dostatečné míře

zásobeny nezbytnými potravinami. Armáda však nesmí hladovět. Proto všechny místní orgány — a především guberniální výkonné výbory — musí věnovat všestrannou pozornost zásobování armády a pomáhat všemi prostředky, jež mají k dispozici. Guberniální zásobovací výbory jsou povinny uspokojit při výměně zboží v první řadě požadavky armády, a to v souladu s pokyny ústředí. Obtížná situace v zásobování, znásobená přechodem od povinného odvádění zemědělských přebytků k naturální dani, se smí projevovat nejméně právě v armádě. Tento úkol se v současném přechodném období stává pro guberniální výkonné výbory klíčovým.

Předseda rady lidových komisařů
a předseda Rady práce a obrany *Lenin*

38

TELEGRAM NIŽNĚNOVGORODSKÉ
GUBERNIÁLNÍ HOSPODÁŘSKÉ RADĚ⁴⁸¹

[2. 6. 1921]

Nižnij Novgorod
Hospodářské radě

Kopie Celoruské mimořádné komisi

Kancelář Rady práce a obrany vám poslala 7. května telegram č. 417 tohoto znění: »Nižnij Novgorod, hospodářské radě. Odpovězte telegraficky, zda údaj 6 769 800 pudů rašeliny, plánovaný jako těžba na rok 1921 a uvedený v zápise č. 9, je správný.«

26. května byla urgována odpověď pod č. 491.

Protože jsme dosud nedostali odpověď ani na jeden z těchto telegramů, žádám, abyste okamžitě vysvětlili zdržení a odpověděli na dotaz, a Celoruské mimořádné

komisi ukládám, aby vyšetřila důvody průtahů, potrestala viníky a jejich jména a funkce oznámila kanceláři Rady práce a obrany.⁴⁸²

Předseda Rady práce a obrany
V. Uljanov (Lenin)

39

TELEGRAM VŠEM PŘEDSEDŮM
VÝKONNÝCH VÝBORŮ
GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ

[3. 6. 1921]

Předsedům guberniálních výkonných výborů
kopie guberniálním statistickým úřadům

Hospodářská výstavba republiky, sestavení jednotného hospodářského plánu i řádné a včasné zavedení naturální daně vyžaduje od státních statistických úřadů mimořádné vypětí sil a plánovitý průběh prací jak při bezodkladném zpracování materiálů guberniálních statistických úřadů ze soupisu roku 1920, tak při zjišťování osevních ploch v jarním, letním a podzimním období, počtu a stavu dobytka, produktivity průmyslových podniků i při šetření skupin, dynamiky a rozpočtů hospodářství. Všechny úkoly, které Ústřední statistický úřad ukládá místním orgánům, musí být pečlivě splněny ve stanoveném termínu a podle jednotného plánu. Znovu zdůrazňuji nezbytnost opatření, která zabezpečí podmínky pro práci guberniálních statistických úřadů a zajistí jim zejména pracovní síly tím, že vyhlásí pracovní povinnost pro pracovníky jiných institucí a ve značné míře uplatní zásady úkolové mzdy, dále zabezpečí dopravní prostředky pro pracovní

výjezdy, místnosti, kompletní zařízení i včasný přísun peněz a potravin.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin*

40

TELEGRAM PŘEDSEDŮM VÝKONNÝCH
VÝBORŮ GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ⁴⁸³

[4. 6. 1921]

o osivu

Předsedům guberniálních výkonných výborů
Kopie: vedoucím guberniálních dělnicko-rolnických
inspekcí, předsedům guberniálních mimořádných
komisí pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi
tajemníků guberniálních výborů strany.
guberniálním zásobovacím radám
a guberniálním komisařům pro zásobování

V posledním období bylo v některých guberniích zjištěno, že příslušné výkonné výbory guberniálních sovětů i guberniální výbory strany vydávají nařízení, která principiálně porušují příkazy ústředí a mění plány státního zásobování stanovené ústředím. To evidentně způsobuje dezorganizaci, podryvá autoritu sovětské moci, a tudíž podporuje činnost jejích nepřátel. Nebudeme se zabývat jednotlivými případy, jejichž vyšetřování už bylo nařízeno a viníci se budou bez milosti odpovídat před republikou, pokládáme však za svou povinnost znovu zdůraznit, že je bezpodmínečně nutné plnit nařízení ústředních orgánů, zvláště pokud jde o zásobování, a nepřipustit, aby místní orgány vydávaly rozhodnutí, která zásadně mění nařízení ústředních orgánů, pokud si od nich nevyžádají souhlas a nebudou se řídit jejich pokyny. Tímto žádám o důsledné a bezpodmínečné plnění daného požadavku

a upozorňuji, že v budoucnosti budou ti, kdo nedodrží nařízení komisariátu zásobování a plány zásobování, co nejpřísněji potrestáni.

Předseda Rady práce a obrany *Lenin**

41

TELEGRAM VÝKONNÉMU VÝBORU
GUBERNIÁLNÍHO SOVĚTU
V NIŽNÍM NOVGORODU⁴⁸⁴

[8. 6. 1921]

Nižnij Novgorod, guberniální výkonný výbor
kopie guberniálnímu oddělení dopravy a materiálů
a volžské dopravní komisi
lidového komisariátu zásobování

V nižněnovgorodském přístavu se nahromadilo množství vlečných člunů naložených solí, které je nutné urychleně vyložit. Bylo zasláno asi 5 miliónů pudů. Vykládka nepokračuje intenzívně, protože volžská dopravní komise nedostala potřebný počet nakladačů a produktivita práce je také nízká, přestože byl zajištěn nezkrácený příděl potravin. Usnesením z 31. května 1921^[70] prohlásila rada lidových komisařů přepravu soli za operativní bojový úkol. Proto nařizuji, abyste v co nejkratší době a přednostně před jinými pracemi zajistili pro volžskou dopravní komisi plný počet nakladačů na vykládku vlečných člunů, a tím i pro jejich plné vytížení a rychlý oběh. O průběhu prací mě informujte.

Předseda Rady práce a obrany *Lenin*

* Telegram podepsal také předseda Celoruského ústředního výkonného výboru sovětu M. I. Kalinin a tajemník ÚV KSR(b) V. M. Molotov. *Red.*

TELEGRAM
SIBIŘSKÉMU BYRU ÚV KSR(b)⁴⁸⁵

[13. 6. 1921]

Omsk, sibiřské byro ÚV KSR
Kopie sibiřskému revolučnímu výboru, Smirnovovi
Kopie sibiřskému zásobovacímu výboru,
Kalmanovičovi

Katastrofální situace v zásobování armády, sídelních měst a největších továrních středisek potravinami přiměla ÚV KSR schválit před měsícem mimořádné usnesení: na jeho základě je třeba s vypětím všech sil a s využitím všech možností dosáhnout toho, aby ze Sibiře bylo denně vypraveno do centrálních oblastí průměrně sto vagónů obilí, anebo tři milióny pudů měsíčně, a to i na úkor místních, vlastních zájmů Sibiře. Toto závažné rozhodnutí si vyžádala celková situace v republice. Vzhledem k množství obilí byl tento úkol reálný za podmínky, že se místní spotřeba sníží na předepsané minimum. Telegramem z 18. května sibiřský revoluční výbor a sibiřský zásobovací výbor potvrdily, že je reálné odeslat v průběhu měsíce do 7. června do centrálních oblastí tři milióny pudů obilí, ale ve skutečnosti bylo za toto období vypraveno celkem asi 1600 vagónů a nakládka v prvních červnových dnech se nezvyšuje. Takovéto nedostatečné zásilky obilí, které představují jenom něco přes padesát procent nezbytného minima, ještě více zostřují situaci v zásobování republiky a vytvářejí krajně nežádoucí napětí v hladovějících dělnických centrech, což může mít závažné politické důsledky. Vzhledem k uvedeným skutečnostem ústřední výbor ukládá jako bojový úkol zajistit krajním vypětím všech sil a zapojením všech pracovníků včetně stranických orgánů a sovětů na Sibiři, aby bylo

každý den pravidelně vypraveno minimálně 100 plných vagónů obilí do centrálních oblastí. Odpovídá za to sibiřské byro a osobně předseda sibiřského revolučního výboru Smirnov a předseda sibiřského zásobovacího výboru Kalmanovič. Úkol musí být bezpodmínečně splněn. O obdržení telegramu a závazných zárukách skutečného splnění úkolu okamžitě informujte ÚV, kopii Leninovi, kopii lidovému komisariátu zásobování — správě pro rozdělování výrobků.

Předseda rady lidových komisařů *Lenin**

43

TELEFONOGRAM A. B. CHALATOVVI,
V. V. FOMINOVVI, A. A. ANDREJEVVI
A A. O. ALSKÉMU⁴⁸⁶

Soudruhu Chalатовvi (lidový komisariát zásobování)
Fominovi (lidový komisariát dopravy)
Andrejevovi (Celoruská ústřední rada odborů)
a Alskému (lidový komisariát financí)

Je třeba okamžitě, bez jakéhokoli prodlení podniknout rozhodné kroky k zajištění potravin a peněz pro dělníky bagrující v zátočinách na středním a horním toku Volhy.

Prosím, abyste mě informovali, co bylo skutečně podniknuto na základě zápisu skupiny hlavní dopravní komise Rady práce a obrany z Kazaně ze 14. června t. r., který podepsal Kamešev a další, a na základě Kolegajevova telegramu č. 2868.⁴⁸⁷

Moskva, Kreml
14. června [1921]

Předseda RPO *Lenin*

* Text telegramu podepsal také tajemník ÚV KSR(b) V. M. Molotov. *Red.*

N. B. EJSMONT OVI

*Zástupci mimořádného zmocněnce Rady práce a obrany
pro zásobování Rudé armády a loďstva republiky
soudruhu Ejsmontovi*

*Kopie předsedovi Nejvyšší národohospodářské rady
soudruhu Bogdanovovi*

Prosím, abyste okamžitě vyhověl žádosti č. 211/280
předsedy Nejvyšší národohospodářské rady soudruha
Bogdanova o uvolnění 100 kusů velkých stanových pla-
chet anebo 200 kusů malých pro stavbu Kaširské elek-
trárny.⁴⁸⁸

Moskva, Kreml
24. června 1921

Předseda Rady práce a obrany
V. Uljanov (Lenin)

LIDOVÉMU KOMISARIÁTU PRÁCE

[25. 6. 1921]

Kopie: předsedovi Nejvyšší národohospodářské rady
soudruhu *Bogdanovovi*

Žádám Vás, abyste co nejrychleji vyhověli žádosti Nej-
vyšší národohospodářské rady č. 211308 z 13. června
o převedení všech pracovníků evidovaných k 15. červnu
t. r. na kaširskou stavbu a o bojovou mobilizaci, požado-
vanou předsednictvem Nejvyšší národohospodářské ra-
dy, která by pro tuto stavbu během dvou týdnů zajistila
dělníky rozličných profesí. Pokud mobilizaci nelze usku-
tečnit, přesuňte na kaširskou stavbu jednotky pracovní

armády Jihozápadního frontu s technickým personálem a nástroji a zajistěte, aby kaširská komise nepropouštěla dělníky a další pracovníky bez vědomí vedení stavby.⁴⁸⁹

Předseda rady lidových komisařů
V. Uljanov (Lenin)

SEZNAM
LENINOVÝCH DOPISŮ
A TELEGRAMŮ
ZAŘAZENÝCH DO PŘEDCHOZÍCH
SVAZKŮ
SEBRANÝCH SPISŮ

SEZNAM
DOSUD NENALEZENÝCH
LENINOVÝCH DOPISŮ

POZNÁMKY

ÚDAJE K JEDNOTLIVÝM
DOKUMENTŮM

REJSTŘÍKY

SEZNAM LENINOVÝCH DOPISŮ
A TELEGRAMŮ ZAŘAZENÝCH DO
PŘEDCHOZÍCH SVAZKŮ SEBRANÝCH
SPISŮ

(6. listopadu 1920—26. června 1921)

DOPIS ČLENŮM ÚV KSR(b). 6. listopadu 1920.

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 27—28.

TELEGRAM PŘEDSEDOVI ARMÉNSKÉHO REVOLUČNÍHO
VOJENSKÉHO VÝBORU. 2. prosince 1920.

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 73.

POZDRAV CELORUSKÉ PORADĚ ODBORŮ PRO PRÁCI ME-
ZI ŽENAMI PŘI GUBERNIÁLNÍCH VÝBORECH STRANY. 6. pro-
since 1920.

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 105.

POZNÁMKY PRO ČLENY ÚV A LIDOVÉ KOMISAŘE. 22. pro-
since 1920.

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 412—417.

DOPIS KRASNOPRESEŇSKÝM DĚLNÍKŮM. Před 25. prosin-
cem 1920.

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 222—223.

DOPIS O KONCESÍCH NA TĚŽBU ROPY. 12. února 1921.

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 361—363.

POZDRAV V. CELOUKRAJINSKÉMU SJEZDU SOVĚTŮ.
25. nebo 26. února 1921.

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 380.

OSNOVA DOPISU BAKUSKÝM SOUDRUHŮM. V druhé polo-
vině února 1921.

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 458—461.

DOPIS G. K. ORDŽONIKIDZEMU. 2. března 1921.

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 396—397.

TELEGRAM REVOLUČNÍ VOJENSKÉ RADĚ 11. ARMÁDY.
10. března 1921.

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 147.

POZDRAV PORADĚ ZÁSTUPKYŇ ODDĚLENÍ PRO PRÁCI
MEZI ŽENAMI NÁRODŮ VÝCHODU V SOVĚTSKÝCH OBLAS-
TECH A REPUBLIKÁCH. 6. dubna 1921.

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 164.

ZÁVODNÍMU VÝBORU A VŠEM DĚLNÍKŮM 1. STÁTNÍHO
AUTOMOBILOVÉHO ZÁVODU. 7. dubna 1921.

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 165.

SOUDRUHŮM KOMUNISTŮM ÁZERBÁJDŽÁNU, GRUZIE,
ARMÉNIE, DAGESTÁNU A HORSKÉ REPUBLIKY. 14. dubna
1921.

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 217—219.

MĚSTSKÉ KONFERENCI PETROHRADSKÝCH POLITICKY
NEORGANIZOVANÝCH DĚLNÍKŮ. 14. dubna 1921.

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 220—221.

NÁVRH DOPISU ÚV KSR(b) O VZTAHU K POLITICKY NE-
ORGANIZOVANÝM DĚLNÍKŮM. *Nejpozději* 27. dubna 1921.

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 272—273.

DODATEK A PŘIPOMÍNKY K NÁVRHU DOPISU ÚV KSR(b)
O VZTAHU K POLITICKY NEORGANIZOVANÝM DĚLNÍKŮM.
Nejpozději 4. května 1921.

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 415—418.

SOUDRUHU KRŽIŽANOVSKÉMU PRO PŘEDSEDNICTVO
STÁTNÍ PLÁNOVACÍ KOMISE. 14. května 1921.

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 279—282.

SOUDRUHŮM HORNÍKŮM PETROVSKÉ SKUPINY PODNI-
KŮ. 25. května 1921.

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 316.

VŠEM LIDOVÝM KOMISAŘŮM A VEDOUCÍMU ÚSTŘEDNÍ-
HO STATISTICKÉHO ÚŘADU. 28. května 1921.

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 364—365.

DOPIS O. V. KUUSINENOVI A PŘIPOMÍNKY K NÁVRHU TE-
ZÍ O ORGANIZAČNÍ VYSTAVBĚ KOMUNISTICKÝCH STRAN,
O METODÁCH A NÁPLNI JEJICH PRÁCE. 10. června 1921.

Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 35—37.

SEZNAM DOSUD NENALEZENÝCH
LENINOVÝCH DOPISŮ*
(6. listopadu 1920—26. června 1921)

DOPIS L. M. KARACHANOV I
18. listopadu 1920

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 465.

DOPIS F. E. DZERŽINSKÉMU
22. listopadu 1920

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 465.

DOPIS G. V. ČIČERINOV I
16. prosince 1920

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 465.

DOPIS V. P. MILJUTINOV I
16. prosince 1920

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 465.

DOPIS G. I. LOMOVOVI
A N. P. BRJUCHANOV I
5. ledna 1921

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 466.

* Sem jsou zařazeny dopisy uvedené v Seznamu dosud nenalezených prací ve svazku 42 a 43 Sebraných spisů V. I. Lenina.

DOPIS G. V. ČIČERINOVÍ

9. ledna 1921

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 466.

DOPIS V. V. FOMINOVÍ

10. února 1921

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 466.

DOPIS I. S. UNŠLICHTOVÍ

18. února 1921

Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 466.

DOPIS G. J. ZINOVJEVOVI

Mezi 22. a 29. březnem 1921

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 449.

DOPIS V. V. ADORATSKÉMU

7. dubna 1921

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 449.

DOPIS F. E. DZERŽINSKÉMU

12. dubna 1921

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 449.

PÍSEMNÝ DOTAZ A. G. BĚLOBORODOVOVI

17. dubna 1921

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 449.

PÍSEMNÝ DOTAZ A. M. LEŽAVOVI
Nejdříve 20. a nejpozději 22. dubna 1921

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 450.

DOPIS B. REICHENBACHOVI
16. května 1921

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 450.

DOPIS M. V. FRUNZEMU
19. května 1921

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 450.

DOPIS A. B. CHALATOVVI
30. května 1921

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 450.

DOPIS P. I. POPOVOVI
4. června 1921

Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 450.

POZNÁMKY

¹ Jde o zasedání přípravné porady k otázce spojení mezi všemi hospodářskými lidovými komisariáty. Tuto poradu svolala rada lidových komisařů 26. října 1920; jejím předsedou byl jmenován V. I. Lenin. — 17

² Profesor Petrovsko-razumovské zemědělské akademie (nyní Moskevská zemědělská akademie K. A. Timirjazeva, nositelka Leninova řádu) V. A. Michelson v článcích zaslaných S. P. Seredovi psal na základě vědeckých poznatků o pravidelně se opakujících deštivých a suchých rocích. Profesor Michelson předpovídal, že brzy nastane sucho, a nastolil úkol čelit následkům sucha zvýšením produktivity práce jak v průmyslu, tak v zemědělství. Na Leninův pokyn byl Michelsonův článek uveřejněn 17. listopadu 1920 ve 258. čísle listu Izvěstija VCIK pod názvem Vážné varování [55]. O den později uveřejnil týž list Seredův článek K článku Vážné varování[88], který rozebíral konkrétní opatření ke zmírnění následků neúrody.

Dne 25. listopadu 1920 poslal Sereda Leninovi dopis, v němž mu sděloval: »Vladimíre Iljiči! Splnil jsem Vaše pokyny ohledně uveřejnění článku profesora Michelsona o nadcházejícím suchu (Izvěstija, č. 258) a mé poznámky k článku (Izvěstija č. 259 příkládám).

Poslal jsem to také do Pravdy, ale neotiskli to, protože to předtím uveřejnily Izvěstija. Do ROSTA jsem poslal stručnou noticku« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 18

³ Tato poznámka je připsána na usnesení malé rady lidových komisařů ze 4. listopadu 1920, napsaném na stroji na úředním papíru rady lidových komisařů a poslaném Leninovi k podpisu. Usnesení povolovalo přidělit úřadovně RLK 5 miliónů rublů mimo rozpočet na nákup zeleniny pro nemocnici rady lidových komisařů. — 19

- ⁴ Jde zřejmě o teze, s nimiž Lenin vystoupil na plenárním zasedání ÚV KSR(b) 8. listopadu 1920. Teze se staly základem jeho návrhu rezoluce Úkoly odborů a metody jejich plnění (viz Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 29—30). — 19
- ⁵ Na telegram L. I. Fotijeová napsala: »Pokrovskij mluvil s Vámi osobně a Vy jste mu řekl, že až budou vyčerpány všechny prostředky, má se obrátit na Vás. Všechny prostředky jsou vyčerpány« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).
- Dekret o zřízení Uralské státní univerzity schválila rada lidových komisařů 19. října 1920. — 20
- ⁶ Dne 9. listopadu 1920 poslal Lenin A. Z. Golcmanovi dotaz, zda by bylo možné poskytnout odměnu v naturáliích tiskařům za zhotovení sedmi bulletinů Státní komise pro elektrifikaci Ruska (GOELRO). Týž den Golcman ve svém dopisu upozornil Lenina na nepřiměřeně vysoké požadavky GOELRO, pokud jde o odměňování v naturáliích.
- V uveřejněném dopisu mu Lenin na to odpovídá. — 21
- ⁷ Vzkaz byl napsán v souvislosti s dopisem, který Leninovi 10. listopadu 1920 poslal předseda Sjedenocené rady náboženských obcí a skupin V. G. Čertkov. Čertkov psal, že dekret rady lidových komisařů ze 4. ledna 1919 někteří úředníci neplní. (Dekret dával právo osobám, které pro své náboženské přesvědčení nemohly nastoupit vojenskou službu, vykonávat na základě rozhodnutí lidového soudu místo vojenské služby sanitární nebo jinou práci.)
- Komise, sestavená na Leninův pokyn, zasedala 14. a 19. listopadu 1920. Dne 23. listopadu vyslechla rada lidových komisařů zprávu o výsledcích práce komise a 14. prosince schválila změny a doplňky k dekretu ze 4. ledna 1919. K této otázce viz rovněž tento svazek, dokument č. 391. — 21
- ⁸ Velitel vojsk Jižního frontu M. V. Frunze ve snaze vyhnout se dalšímu krveprolévání vyzval 11. listopadu 1920 Vrangela, aby zastavil odpor, a každému, kdo složí zbraně, slíbil amnestii. Vrangel na Frunzeho návrh neodpověděl a svým vojskům jej zatajil. — 22
- ⁹ Komise pro rozpracování otázek udělování koncesí na Sibiři, zřízená na základě usnesení RLK z 30. října 1920, předložila radě lidových komisařů návrh dekretu 16. listopadu. RLK uložila

zvláštní komisi ve složení V. I. Lenin, D. I. Kurskij, A. M. Ležava, V. P. Miljutin a S. P. Sereda, aby návrh dekretu do týdne přepracovala a zredigovala. 23. listopadu 1920 schválila RLK dekret o koncesích a návrh komise na vydání brožury o koncesích. Koncem listopadu až začátkem prosince 1920 vyšla brožura O koncesích. Dekret rady lidových komisařů z 23. listopadu 1920. Text dekretu. Objekty koncesí. Mapy.^[58] — 24

- ¹⁰ Písemný vzkaz byl napsán v souvislosti s dopisem mimořádného újezdního komisaře zásobování J. G. Parfjonova, zmocněnce výkonného výboru guberniálního sovětu v Tambově. Parfjonov v tomto dopisu ze 7. listopadu 1920 Leninovi psal, že v červnu 1920 ho inženýr A. A. Baryšnikov informoval o svém vynálezu umělé podrážky. Parfjonov spolu s Baryšnikovem odcestoval do Moskvy na Hlavní správu kožedělného průmyslu při Nejvyšší národohospodářské radě, kde jim odborníci oznámili, že vynález je v zásadě dobrý, ale pro konečné rozhodnutí je třeba provést zkoušku. Parfjonov sděloval, že zkouška probíhá pomalu, a prosil Lenina o vydání příkazu, na jehož základě by mohl být vynález co nejdříve zaveden do výroby.

19. listopadu 1920 dostal Lenin na svůj dotaz (viz dokument č. 13) odpověď, v níž bylo uvedeno, že Výbor pro vynálezy při vědeckotechnickém odboru Nejvyšší národohospodářské rady prozkoumal Baryšnikovovu přihlášku, předloženou Výboru 15. září a 30. září, a vydal autorovi vynálezu osvědčení o přihlášce. Výbor sděloval, že Baryšnikovův vynález se málo liší od už známých vynálezů a že kvalitu umělé kůže lze potvrdit až na základě výsledků zkoušek. První zkoušky, které provedla Hlavní správa kožedělného průmyslu, nepřinesly uspokojivé výsledky, proto Baryšnikov pracuje na zdokonalení svého vynálezu. Definitivní závěr bude učiněn po dalších zkouškách. — 24

- ¹¹ Podrobnou odpověď na všechny vznesené dotazy dostal Lenin od Výboru (v uvedeném dokumentu užívá Lenin slova oddělení) pro vynálezy při vědeckotechnickém odboru Nejvyšší národohospodářské rady 20. listopadu 1920. K odpovědi byly přiloženy: 1. seznam návrhů, které posoudily sekce Výboru, 2. nejdůležitější vynálezy, uznané za užitečné a částečně zavedené do praxe, 3. seznam vynálezů, které si zasluhují pozornost z hlediska potřeb státu, 4. předběžný posudek experta F. Blistanova na imitaci kůže, kterou vynalezl inženýr Baryšnikov, 5. zpráva o činnosti Výboru k 1. listopadu 1920, 6. informace o předsedovi technického oddělení — vojenském inženýru V. A. Petrovovi.

Současně dostal Lenin dodatek k oficiální odpovědi Výboru od člena jeho kolegia A. K. Kaufmana, který v něm informoval o nedostatcích v práci Výboru a o jejich příčinách. — 25

¹² V telegramu z Baku 15. listopadu 1920 podal J. V. Stalin Leninovi zprávu o úspěšném boji proti bandám na Kavkaze a o nutnosti posílit kavkazskou frontu, aby bylo možné úspěšně hájit Baku před eventuálním útokem menševické Gruzie, která byla fakticky nástrojem Dohody. — 26

¹³ Jde o připomínky a doplňky N. K. Krupské k návrhu dopisu ÚV KSR(b) O organizacích Proletkultu, jehož první znění připravil G. J. Zinovjev. Toto znění bylo později upraveno podle připomínek členů ústředního výboru a lidového komisariátu školství a osvěty. Krupská navrhla začlenit do dopisu tento zásadní dodatek: »Proletkult vznikl před Říjnovou revolucí. Byl prohlášen „nezávislou“ dělnickou organizací, a to nezávislou na ministerstvu školství a osvěty z dob Kerenského. Říjnová revoluce změnila perspektivy. Proletkult zůstával dále „nezávislý“, ale teď už to byla „nezávislost“ na sovětské moci.« Podle návrhu Krupské byly přijaty i tyto formulace: »Místo aby pomáhali proletářské mládeži náležitě se učit, prohlubovat její komunistický názor na všechny otázky života a umění, prohlásili se umělci a filozofové, kteří mají ve skutečnosti ke komunismu daleko a stavějí se k němu nepřátelsky, za opravdu proletářské a bránili dělníkům . . .« A dále: »ÚV nejenže nechce svazovat iniciativu dělnické inteligence v umělecké tvorbě, ale naopak, chce pro ni vytvořit zdravější, normální situaci a umožnit jí aktivně se podílet na veškeré umělecké tvorbě« (Voprosy istorii KPSS, 1958, č. 1, s. 36). Krupská provedla v návrhu dopisu také celou řadu menších oprav.

Dopis ÚV KSR(b) O organizacích Proletkultu byl vypracován pod Leninovým vedením a za jeho osobní účasti. Tento důležitý stranický dokument vychází z Leninových tezí obsažených v návrhu rezoluce O proletářské kultuře a v Návrhu usnesení plenárního zasedání ÚV KSR(b) o Proletkultu (viz Sebrané spisy 41, Praha 1988, s. 367—368; Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 32). 1. prosince 1920 byl dopis ÚV KSR(b) O organizacích Proletkultu uveřejněn v Pravdě. — 26

¹⁴ Dne 18. listopadu 1920 informoval Lenina člen kolegia lidového komisariátu zemědělství N. I. Muralov, že žádosti dělníků z Ivanova-Vozněsenska nelze vyhovět, protože lidový komisariát zemědělství má objednaný omezený počet elektrických pluhů. Na

této Muralovově písemné informaci je poznámka, kterou na Leninův příkaz napsala sekretářka: »Projednat s Kiseljovem, aby se dělníci z Ivanova-Vozněnska přišli dohodnout se Seredou, zda potřebují pluchy nebo traktory« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 27

- ¹⁵ Dne 16. listopadu 1920 schválila rada lidových komisařů na základě referátu A. M. Ležavy návrh dekretu O konfiskaci veškerého movitého majetku občanů, kteří uprchli do zahraničí nebo se dosud skrývají^[74], a dala ho zrevidovat D. I. Kurskému. Lenin byl zplnomocněn dekret podepsat a 19. listopadu jej podepsal (viz Sobranije uzakoněnij i rasporjaženij Rabočego i Krest'jansko-go Pravitel'stva, 1921, č. 18, čl. 111, s. 106). — 27
- ¹⁶ Mínil se usnesení O zásobování palivem a potravinami obnovovaných závodů v Ivanovsko-vozněsenské gubernii, zařazených do skupiny preferovaných podniků. Usnesení schválila 1. října 1920 na základě Leninovy zprávy Rada práce a obrany. V písemné zprávě G. K. Koroljova je chybně uvedeno datum 5. října. — 28
- ¹⁷ Dopis odeslal Lenin po rozhovoru s předsedou výkonného výboru guberniálního sovětu v Ivanovu-Vozněnsku G. K. Koroljovem, který byl vyslán do Moskvy v souvislosti se zásobovací krizí v gubernii, s přerušením přísunu paliva preferovaným textilním továrnám a se špatným vyplácením mezd dělníkům. 15. listopadu 1920 referoval Koroljov Leninovi o těžké situaci v gubernii a předložil písemnou zprávu s výčtem nezbytných opatření k řešení situace. O tomto rozhovoru s Leninem Koroljov píše: »Začínám výklad o potřebách ivanovského průmyslu. Lenin vypadá, jako by mě neposlouchal, zahrnuje mě desítkami otázek, které s mým výkladem jakoby vůbec nesouvisejí. „Kolik sklídili dělníci ze zahrady? Jak vlastně zahrady zakládají? Čím obdělávají půdu? Jak bydlí?“ Nezapomněl ani na děti dělníků: „Kdybychom se měli třeba rozkrájet, na děti nesmíme ani na okamžik zapomenat . . .“ A tak jsme si tu povídali a já si v duchu myslím: to už je s mou zprávou konec, Lenin to hlavní ani neslyšel. Jenže na konci rozhovoru se ukázalo, že z toho, co jsem říkal, mu neuniklo ani slovo a že už si na to udělal svůj názor. Byl jsem překvapen, jak to tak může dokázat . . .« (Jaký byl, Vzpomínky na V. I. Lenina, Praha 1978, s. 244).

16. listopadu 1920 schválila rada lidových komisařů na základě zprávy komise, kterou jmenoval Lenin, usnesení o zásobování dělníků v Ivanovu-Vozněnsku potravinami a o vyplácení mezd.

17. listopadu bylo na základě zprávy téže komise schváleno usnesení Rady práce a obrany o zásobování Ivanova-Vozněsenska potraviny a palivem.

O poskytnutí pomoci ivanovsko-vozněsenským továrnám viz též tento svazek, dokument č. 240. — 28

- ¹⁸ Tento dopis napsal Lenin po rozhovoru o povinném odvádění všech přebytků s delegátem rolníků z mosalského újezdu Kalužské gubernie N. S. Boďakovem 16. listopadu 1920. — 29
- ¹⁹ S. P. Sereda a N. P. Brjuchanov poslali Leninovi požadované informace 18. listopadu 1920. — 29
- ²⁰ Sovětská vláda uzavřela obchodní dohodu s Anglií 16. března 1921. — 31
- ²¹ Jde o předpokládanou okupaci Batumi anglickými ozbrojenými silami se souhlasem gruzínské menševické vlády. Lidový komisař zahraničních věcí G. V. Čičerin poslal 16. listopadu 1920 představiteli gruzínské menševické vlády Macharadzemu nótu a britskému ministru zahraničních věcí Curzonovi radiotelegram se sdělením, že sovětská vláda bude kvalifikovat okupaci Batumi jako pokus o rozpoutání nové války na Kavkaze, jako pokus o bezprostřední ohrožení bezpečnosti Sovětské republiky. Zároveň důrazně upozorňoval na těžké důsledky této politiky a na to, že za ně ponесou plnou odpovědnost okupanti a jejich příslušníci. — 31
- ²² J. V. Stalin zatelefonoval přímou linkou Leninovi informaci od G. K. Ordžonikidzeho o sílícím ohrožení sovětského Ázerbájdžánu ze strany menševické vlády v Gruzii, dále ho informoval o politické situaci v Turecku, Persii, o intrikách Angličanů v této oblasti a rovněž o konkrétních opatřeních, která v souvislosti se vzniklou situací Ordžonikidze navrhl. Stalin žádal Lenina, aby urychlil přesun posíl potřebných k obraně hranic sovětského Ázerbájdžánu a vydal pokyny ke všem zmíněným otázkám. — 31
- ²³ Dne 14. listopadu 1920 vystoupil Lenin na schůzi rolníků v Jaropolci. Ve svém projevu se zmínil o elektrifikaci oblasti, o zlepšení školství a osvěty a o rozvoji průmyslu. 18. listopadu se za účasti zmocněnců 14 vesnic volokolamského újezdu jaropolecké volosti konala členská schůze elektrotechnického družstva. Účastníci schůze poslali Leninovi dopis s prosbou, aby jim pomohl: 1. opa-

třit potřebné prostředky a materiál pro elektrifikaci jaropolecké volosti, 2. získat další učitele k pozvednutí školství a osvěty, 3. prosazovat pěstování lnu.

První dokument napsal Lenin 19. ledna, když si přečetl dopis. Týž den poslal dotaz, jaké množství barevných kovů je uloženo ve skladu Myza-Rajovo (Hlavní dělostřelecké správy). Druhý dokument napsal na sdělení ke svému dotazu, které mu bylo zasláno 20. listopadu. — 32

²⁴ Zprávu o elektrifikaci jaropolecké volosti volokamského újezdu Moskevské gubernie dostal Lenin 29. listopadu 1920. — 32

²⁵ Lenin má na mysli usnesení Rady práce a obrany z 8. října 1920 o zásobování donbaských horníků šatstvem. — 33

²⁶ Rada práce a obrany ustavila na svém zasedání 24. listopadu 1920 ze zástupců lidových komisariátů zásobování, vojenství a dopravy, Nejvyšší národohospodářské rady, mimořádného zmocněnce Rady práce a obrany pro zásobování Rudé armády a loďstva, Celoruské ústřední rady odborů a ÚV Odborového svazu horníků dočasný poradní orgán a pověřila ho dozorem nad pravidelným a rychlým zásobováním Donbasu vším, co je nutné pro rozvoj uhelného průmyslu. — 33

²⁷ Tento písemný návrh napsal Lenin 20. listopadu 1920 po rozhovoru s rolníkem S. A. Kurkovem z vesnice Kašino ve volokolamském újezdu Moskevské gubernie, který Lenina informoval o plánu výstavby oblastní elektrárny a žádal ho o pomoc při obstarávání generátoru. — 34

²⁸ Tento dokument napsal Lenin ke 4. bodu návrhu usnesení rady lidových komisařů O moskevských státních uměleckoprůmyslových ateliérech.^[75] Podle Leninova návrhu byl bod 4 schválen v tomto znění: »Přijetí studenti budou plnit své studijní povinnosti pod kontrolou výuky podle zvláštních zásad, které do 14 dnů stanoví Hlavní výbor pro zavedení všeobecné pracovní povinnosti společně s lidovým komisariátem školství a osvěty a předloží ke schválení radě lidových komisařů.«

Poznámku ke 3. bodu návrhu opravil Lenin takto: slova »V přípravném kursu« nahradil slovy »Ve všech kursech«. Po Leninově úpravě zněla poznámka takto: »Ve všech kursech je povinná výuka základních politických znalostí a základů komunistického světového názoru.«

V této podobě bylo usnesení RLK 18. prosince 1920 schvále-
no. — 34

²⁹ Písemný vzkaz byl napsán na dopisu náměstka lidového komisaře zahraničního obchodu A. M. Ležavy, který si Leninovi stěžoval na lidový komisariát zahraničních věcí v souvislosti s průtahy při povolování služebních cest pracovníků lidového komisariátu zahraničního obchodu do zahraničí. Ležava žádal Lenina, aby v této záležitosti pomohl zjednat nápravu. — 34

³⁰ Otázka výroby elektrických pluhů byla projednávána na zasedáních malé rady lidových komisařů 23. listopadu a 1. a 3. prosince 1920.

V úterý 23. listopadu vyslechla rada lidových komisařů referát V. P. Miljutina o průběhu plnění objednávky na výrobu Fowle-rových pluhů a sestavila ze zástupců Nejvyšší národohospodářské rady, lidového komisariátu zásobování a lidového komisariátu zemědělství komisi pro včasné zabezpečení výroby. Rada lidových komisařů poukázala tisíci dělníkům bývalé Iljinovy továrny přiděl potravin, jaký dostávali rudoarmějci v týlu. — 35

³¹ Tento dokument byl napsán v souvislosti s přípravou do tisku brožury O koncesích. Dekret rady lidových komisařů z 23. listopadu 1920. Text dekretu. Objekty koncesí. Mapy [⁵⁸].

V prvním vzkazu jde o mapu důlních koncesí, přiloženou k brožuře, na níž byly červeným a modrým šrafováním označeny předpokládané objekty koncesí. Ve druhém jde o vysvětlivky k této mapě.

Na první stránce korektury brožury, zaslané Leninovi k nahlednutí, jsou jeho poznámky: »Neopravené. Leninův výtisk. Viz poslední stránku.«

Na poslední stránce korektury je Miljutinova odpověď na Leninův dotaz: »Snad vysadit, ale problém je v tom, že se příliš pospíchalo. (Text důlních koncesí psal na poslední chvíli Syromblov.) Bude-li třeba vytisknout to ve více než dvoutisícovém nákladu, opravíme to. Jsem pro pokárání. Potom, komu kolik poslat a v jakém nákladu vydat. Mimochodem, pro zahraničí musím brožuru podrobněji vysvětlit formou interviewu k ní« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Všechny Leninovy poznámky byly akceptovány. — 35

³² V rozhovoru s náměstkem lidového komisaře pro národnostní záležitosti A. Z. Kamenským upozornil Lenin na nutnost vydávat literaturu o národnostní otázce.

26. listopadu poslal Kamenskij Leninovi dopis se sdělením, že Státní nakladatelství zdržuje vydání už připraveného sborníku usnesení o národnostní otázce, schválených za uplynulé tři roky sovětské moci, a žádal ho o osobní zásah. Uvedený vzkaz připsal Lenin na dopis Kamenského.

Krátce nato, v prosinci 1920, vydalo Státní nakladatelství sborník lidového komisariátu pro národnostní záležitosti Národnostní politika sovětské moci za tři roky. Listopad 1917—1920.[⁶⁸] — 36

³³ Požadované informace dostal Lenin od V. V. Fomina 30. listopadu 1920. — 37

³⁴ Vzkaz S. P. Sereдови je napsán na informaci z 25. listopadu 1920 o objednávkách elektrických pluhů, podané lidovým komisariátem zemědělství. Dne 30. listopadu 1920 lidový komisař zemědělství S. P. Seređa a vedoucí oddělení elektrifikace zemědělství B. I. Ugrimov poslali Leninovi odpovědi na jeho dotazy. Oznamovali, že objednávka byla zadána v podstatě správně, že termín splnění 1. dubna umožní použít pluhu v osevní kampani a že moskevské a petrohradské závody už začaly objednávku plnit. V informaci se uvádělo, že »dělníci a zaměstnanci, kteří pracují na objednávce, nedostávají ani základní, ani za odměnu slíbené přiděly potravin. Všechno je založeno na důvěře a autoritě mnohých aktivních pracovníků a tuto abnormální situaci je třeba dát do pořádku tím, že se urychleně schválí všechny zásady plnění objednávky, zejména že se zabezpečí přiděl potravin pro dělníky a zaměstnance.« Lenin dvakrát podtrhl slova »abnormální« a text od slova »třeba« až do konce a připsal: »Podivná nejasnost. Kdo to má schválit? RLK? Proč lidový komisariát zemědělství *непред-ложи* (1) jak objednávku, tak (2) přiděl potravin? Žádám odpověď. 30. 11. *Lenin*.« Do horní části dokumentu napsal pokyn: »Vraťte mi oba dokumenty« (Leninskij sbornik XXXV, s. 171).

O otázce výroby elektrických pluhů viz též tento svazek, dokumenty č. 29, 60 a 369. — 37

³⁵ Jde o komisi, kterou zřídila Rada práce a obrany 24. března 1920 a již předsedal S. V. Groman (Usnesení Rady práce a obrany o zřízení komise viz Leninskij sbornik XXXIV, s. 281—282). Komisi bylo uloženo sledovat vliv imperialistické války a Dohodou organizované ozbrojené intervence a blokády na všechny stránky národního hospodářství a život společnosti v Sovětském Rusku.

Protože komise nedokázala splnit uložené úkoly, rada lidových komisařů 7. září 1920 rozhodla: »K 5. říjnu musí být komise zrušena a všechny záležitosti předány lidovému komisariátu zahraničního obchodu.« 5. října 1920 vzala RLK na vědomí zprávu A. V. Ležavy o zrušení komise. — 37

³⁶ Jde o poslední odstavec Čičerinovy depeše L. B. Krasinovi z 27. listopadu 1920: »Společné úsilí lidového komisariátu zahraničního obchodu a naše při obnovení Gromanovy komise brzdí statistik Popov, který chce být jejím členem. Rada lidových komisařů ho bůhvíproč podpořila. Třenice pokračují. Doufáme, že komisi brzy rozhýbáme.« Tento odstavec Lenin podtrhl, po straně označil třemi čarami a připsal k nim dva vykřičníky a dva otazníky (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Tento dopis napsal Lenin na Čičerinovu depeši. — 38

³⁷ Jde o návrh usnesení o lidovém komisariátu školství a osvěty, který napsal V. I. Solovjov, o návrh tezí k jeho reorganizaci od J. A. Litkense. Oba návrhy poslali jejich autoři Leninovi. O reorganizaci lidového komisariátu školství a osvěty viz také V. I. Lenin, Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 106—107, 346—359, 406. — 39

³⁸ O zrušení peněžních daní se jednalo na zasedání rady lidových komisařů 3. a 30. listopadu a 18. prosince 1920. Dne 3. listopadu zřídila RLK komisi v tomto složení: S. J. Čuckajev (předseda), N. I. Bucharin, N. N. Krestinskij, D. I. Kurksij, S. P. Sereda, F. F. Syromolotov a O. J. Šmidt; později byla komise doplněna M. F. Vladimírským a A. D. Cjurupou. 30. listopadu schválila RLK Leninův návrh usnesení o přímých daních (viz Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 70). 18. prosince RLK v zásadě přijala Čuckajevův návrh dekretu o zrušení peněžních daní a postoupila jej komisi ve složení S. J. Čuckajev, D. I. Kurskij a T. V. Saprionov. Rada lidových komisařů komisi uložila, aby návrh podle připomínek přepracovala a v případě jednomyslného usnesení předložila dekret k podpisu Leninovi a postoupila jej předsednictvu Celoruského ústředního výkonného výboru. 3. února schválilo předsednictvo CÚVV zásadní usnesení, že se pozastavuje vymáhání všech dosavadních daní, jak celostátních, tak místních. Řešení daňové otázky si znovu vynutil přechod k nové finanční politice v souvislosti s vyhlášením Nepu. — 40

³⁹ Jde o usnesení politického byra ÚV KSR(b) z 27. listopadu

1920^[49] (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 65—66). — 41

- ⁴⁰ O okolnostech napsání této poznámky vypráví A. I. Jelizarovová ve svých vzpomínkách: »Bylo to na podzim roku 1920. Od ledna tohoto roku přešlo podle usnesení rady lidových komisařů moje oddělení z lidového komisariátu sociální péče do lidového komisariátu školství a osvěty. Nebyla jsem ihned rozhodnuta, že přejdu také. Obávala jsem se, že nebudu s to dobře spolupracovat s lidovým komisariátem školství a osvěty pro různost našich názorů na některé problémy, obzvláště po tom, co byla mou zástupkyní neočekávaně jmenována místo jedné z mých spolupracovnic pracovnice tohoto komisariátu. Vladimír Iljič radil, abych to zkusila, a jestliže se to nepodaří a má spolupráce s touto zástupkyní nebude úspěšná, potom abych se domáhala jejího nahrazení někým jiným. Skutečně se to nepodařilo. . . .«

Jelizarovová o tom hovořila s Leninem a ten jí na zasedání rady lidových komisařů dal uvedenou poznámku (srov. Vzpomínky na Vladimíra Iljiče Lenina, díl II, Praha 1958, s. 346). — 41

- ⁴¹ Knihu M. N. Pokrovského *Stručný nástin ruských dějin*, díl I a II (Od nejstarších dob do druhé poloviny 19. století)^[67] vydalo Státní nakladatelství v prosinci 1920. — 42

- ⁴² Dne 9. prosince 1920 byl K. J. Michajlov přijat jako řidič traktorového oddělení pro mechanizované obhospodařování půdy při ústřední správě odborů zásobování lidového komisariátu zemědělství a v lednu 1921 byl jako traktorista dán k dispozici zemědělskému odboru ve Voroněžské gubernii. — 45

- ⁴³ Tento dopis, jehož kopii dostal J. A. Preobraženskij, byl zřejmě napsán v souvislosti s tím, že Lenin zjistil vynechávky v korektuře brožury O koncesích. Dekret rady lidových komisařů z 23. listopadu 1920. Text dekretu. Objekty koncesí. Mapy ^[58]. Korektura mu byla zaslána k prohlédnutí (viz tento svazek, dokument č. 30).

Dne 14. prosince 1920 dostal Lenin odpověď od zástupce vedoucího Státního nakladatelství D. Vejse s informacemi o postupu při vydávání knih a brožur a s vysvětlením týkajícím se vydání brožury O koncesích. — 46

- ⁴⁴ Jde o usnesení předsednictva Celoruské ústřední rady odborů z 11. prosince 1920 o práci organizační komise pro svolání I. ce-

loruského sjezdu dopravních dělníků (usnesení o svolání sjezdu schválil ÚV KSR(b) 7. prosince), o pořadu jednání a o referencích. Sjezd se konal ve dnech 22. — 31. března 1921 v Moskvě. Lenin přednesl na sjezdu projev (viz Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 149—163). — 47

⁴⁵ Pokyn napsal Lenin na dopis J. M. Šatunovského z 12. prosince 1920, v němž byla všeobecně formulována otázka dalšího zkrácení pracovního dne u osob vykonávajících těžkou práci, dále hmotného odměňování vynálezců a racionalizátorů a zlepšení výrobní propagandy. — 47

⁴⁶ Plenární zasedání ÚV KSR(b) z 8. prosince 1920 se usneslo uvolnit A. I. Sviděřského z funkce člena kolegia lidového komisariátu zásobování a místo něho jmenovat A. B. Chalátova. Kromě toho uložilo lidovému komisariátu zásobování, aby důsledněji dosazoval dělníky do vedoucích funkcí ve všech odděleních, a tak výrazněji a rychleji zvyšoval procento dělníků v lidovém komisariátu.

Proti uvolnění Sviděřského se postavil A. D. Cjurupa, který pohrozil, že se vzdá funkce lidového komisaře zásobování. Plenární zasedání ústředního výboru 9. prosince 1920 znovu potvrdilo své rozhodnutí a Cjurupovo odstoupení nepřijalo. — 49

⁴⁷ Jde o rezoluci k zásobování [⁸⁷], kterou na základě zprávy N. P. Brjuchanova schválil Celoruský ústřední výkonný výbor 26. září 1920. Dvanáctý bod této rezoluce zněl: »S cílem zpružnit činnost řídicího ústředí lidového komisariátu zásobování ukládá se radě lidových komisařů, aby snížila stav kolegia lidového komisariátu zásobování na sedm členů (včetně lidového komisaře a jeho náměstka) a uložila lidovému komisariátu, aby přesně vymezil funkce a odpovědnost každého z nich« (Postanovlenija i rezoljucii sessii VCIK 7-ogo sozyva, Moskva 1920, s. 77).

Dne 9. prosince 1920 se konalo plenární zasedání ÚV KSR(b), na němž bylo schváleno snížit počet členů kolegia lidového komisariátu zásobování podle usnesení CÚVV na sedm lidí včetně lidového komisaře. 14. prosince 1920 schválila RLK nové kolegium lidového komisariátu zásobování v tomto složení: lidový komisař A. D. Cjurupa, jeho náměstek N. P. Brjuchanov a členové A. B. Chalátov, L. M. Chinčuk, I. S. Lobačov, N. Osinskij a A. P. Smirnov. — 50

⁴⁸ Lenin dostal od A. G. Gojchbarga návrh odpovědi L. B. Krasinovi týž den, 14. prosince 1920, a 16. prosince ho odeslal ke konečnému posouzení G. V. Čičerinovi. — 51

⁴⁹ Dne 13. prosince 1920 přijal Lenin S. M. Ter-Gabrieljana, kterého vyslal arménský revoluční výbor do Moskvy, aby podal Leninovi zprávu o politické a hospodářské situaci v Arménii.

V důsledku dobrodružné politiky dašnaků, členů arménské buržoazně nacionalistické strany, kteří se souhlasem Dohody rozpoutali koncem září 1920 válku proti Turecku, obsadila turecká armáda Sarykamyš, Kars, Alexandropol aj. Na obsazeném území pořádala turecká vojska krvavé pogromy arménského obyvatelstva, které si vyžádaly velké oběti na životech. Mnoho lidí umíralo hladem a následkem epidemií. Tisíce arménských rodin opustily své domovy a hledaly záchranu v těch částech Arménie, kde nebyla turecká vojska.

Dašnacká vláda Arménie odmítla zprostředkování RSFSR a uzavřela 2. prosince 1920 zotročující alexandropolskou smlouvu, podle níž byla Arménie prohlášena za turecký protektorát. Avšak smlouva nevstoupila v platnost, protože ještě před jejím podepsáním byla 29. listopadu 1920 vyhlášena v Arménii sovětská moc a dašnacká vláda svržena. 16. března 1921 byla mezi RSFSR a Tureckem podepsána smlouva, která v podstatě alexandropolskou smlouvu zrušila. Sovětsko-turecké hranice na Kavkaze byly definitivně vyřešeny podepsáním smlouvy o přátelství z 13. října 1921. — 51

⁵⁰ Na úředním papíru předsedy rady lidových komisařů, na němž je napsán tento příkaz, je poznamenáno: »Soudruhu Petersonovi. Nařídte prosím, aby uvedené práce nikdo nenarušoval. 18. 12. A. Jenukidze« a dále »Uloženo osobně Snigirjovovi. Peterson. 18. 12.« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 52

⁵¹ Příkaz napsal Lenin v souvislosti s telefonogramem, který dostal 19. prosince 1920. Telefonogram oznamoval, že 23 delegátům, zvoleným újezdními sjezdy sovětů Nižněnovgorodské gubernie na VIII. celoruský sjezd sovětů s právem poradního hlasu, nepovolila mandátová komise účast na sjezdu, a proto nemají zajištěn nocleh. Slova telefonogramu »nemají zajištěn nocleh« Lenin šestkrát podtrhl, po stranách označil třemi čarami a napsal: »NB«.

Sekretářka rady lidových komisařů A. P. Kizasová odpověděla Leninovi, že nocleh bude soudruhům zajištěn a že ti, které mandátová komise nepustí na sjezd, dostanou stravu a nocleh a že jim budou zajištěny jízdenky na zpáteční cestu vlakem. — 53

⁵² Dne 19. prosince 1920 se Lenin účastnil zasedání zemědělské komise VIII. celoruského sjezdu sovětů. — 53

- ⁵³ Jde o Schematickou mapu administrativního rozdělení RSFSR. Leninův příkaz byl splněn 7. února 1921. Mapa vyšla roku 1921 v dvojím provedení: jednobarevně a vícebarevně s dalšími údaji. Výtisky map jsou uloženy ve Státní Leninově knihovně. — 54
- ⁵⁴ Jde o dopis L. M. Michajlova Leninovi z poloviny prosince 1920, v němž pisatel žádal o poskytnutí pomoci při výrobě elektrických pluhů od 1. dubna 1921 a také o to, aby dělníci v podnicích vyrábějících tyto pluhy byli zásobováni stejně jako dělníci patřící pod Správu pro hydraulickou těžbu rašeliny.
23. června 1921 poslal N. P. Gorbunov Leninovi hlášení, v němž podrobně uvedl opatření přijatá na základě Leninova požadavku na urychlení výroby elektrických pluhů. — 54
- ⁵⁵ Tento telegram byl poslán petrohradské národohospodářské radě, vedením a závodním výborům petrohradských závodů. Byly to: Baltský, Kovodělný, Obuchovský, Siemens-Schuckert, Dumeau, Severní závod na výrobu kabelů a Arsenál. Dále byl zaslán elektrotechnickému odboru Nejvyšší národohospodářské rady, odboru kovů téže instituce a moskevským závodům Dynamo a Izolátor a kolčuginckému závodu. — 55
- ⁵⁶ Lenin má na mysli VIII. celoruský sjezd sovětů, který se konal ve dnech 22.—29. prosince 1920 a na němž G. M. Kržižanovskij přednesl referát o plánu elektrifikace Ruska. Návrh rezoluce k referátu o elektrifikaci napsal Lenin (viz Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 218—219). — 56
- ⁵⁷ Jde o příkaz N. A. Semaška V. D. Bončovi-Brujevičovi utvořit Výbor pro zřizování kontrolních hygienických středisek na moskevských nádražích pro příjem vojenských vlaků dopravujících demobilizované jednotky Rudé armády.
Na rubu dokumentu oznámil Bonč-Brujevič Leninovi: »1. V pátek zasedá komise lidového komisariátu zdravotnictví (organizační). 2. Technický aparát (nejdůležitější) je vybrán. 3. Část materiálů je obstarána. 4. Návrh středisek je vypracován, v pátek bude schválen. 5. V sobotu se začne s pracemi« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 59
- ⁵⁸ Příkaz napsal Lenin na Krasinově návrhu usnesení rady lidových komisařů o zřízení technického konzultačního střediska v zahraničí.
29. března 1921 schválila rada lidových komisařů usnesení

o zřízení Úřadu pro zahraniční vědu a techniku při obchodním zastupitelství RSFSR v Berlíně. — 59

⁵⁹ Pokyn napsal Lenin na dopis E. M. Skljanského, který v něm sděloval, že někteří zaměstnanci železniční dopravy a správ vojenských spojů vyzrazují tajné údaje. — 59

⁶⁰ Poznámku napsal Lenin na rubu poslední stránky a na třetí stranu obálky brožury Bély Kuna (Kolozsváryho) *Od revoluce k revoluci* [111], jež vyšla roku 1920 ve Vídni. Na obálku poznamenal: »Lenin. Viz poslední stránku.« A na s. 7, 8, 10, 11, 13, 14, 18, 19, 21—27, 29, 35, 41—43 a 48—55 napsal různé poznámky a připomínky, některá slova zatrhl nebo podtrhl (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 60

⁶¹ Příkaz napsal Lenin v souvislosti s dopisem bývalé členky skupiny Narodnaja volja L. Borodzičové (Anaňjinové), která ho prosila o pomoc při opatrování bytu a některého bytového zařízení. — 61

⁶² Jde o návrh Leninovy odpovědi na dopis ústředního výboru Švédského červeného kříže Leninovi z 9. listopadu 1920, č. 2371. Dopis obsahoval žádost, aby bylo I. P. Pavlovovi povoleno »odjet do Švédska, kde by měl možnost v příznivých podmínkách a v klidu provádět svůj velký výzkum«, a sdělovalo se v něm, že »tato myšlenka se zrodila ve vědeckých kruzích Nobelova ústavu a podpořil ji Švédský červený kříž; profesoru Pavlovovi není o tom nic známo« (Dokumenty vněšněj politiky SSSR, sv. III, Moskva 1959, s. 682).

Lenin vysoce hodnotil Pavlovovy vědecké zásluhy a choval se k němu s velkou pozorností a starostlivostí. 24. ledna 1921 schválila rada lidových komisařů Leninův návrh usnesení O vytvoření podmínek pro vědeckou práci akademika I. P. Pavlova a jeho spolupracovníků (viz Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 288—289).

K této otázce viz rovněž tento svazek, dokument č. 76, a Přílohy, dokument č. 8. — 62

⁶³ Leninovo vyjádření je napsáno na Čičerinově dopisu Leninovi z 3. ledna 1921, v němž pisatel informoval o jednání vedoucího rusko-ukrajinské delegace A. A. Ioffeho s vedoucím delegace buržoazní Polské republiky Janem Dąbským; jednání se týkalo uzavření mírové smlouvy RSFSR a Ukrajiny s Polskem. Dąbski po-

žadoval, aby Sovětská republika zaplatila Polsku válečné reparace v částce 73 miliónů rublů ve zlatě, Ioffe souhlasil s částkou 30 miliónů.

V mírové smlouvě uzavřené 18. března 1921 bylo uvedeno, že obě strany od reparací upouštějí. — 62

⁶⁴ Dokument napsal Lenin na Čičerinově dopisu k nadcházejícímu jednání s Maďarskou vládou Horthyho o výměně zatčených lidových komisařů Maďarské republiky rad za rukojmí v Sovětském Rusku. Čičerin upozorňoval Lenina, že toto jednání může nabýt obecnějšího rázu a že maďarští komunisté vyslovili svého času nespokojenost s uzavřením dohody mezi sovětskou vládou a reakční vládou Horthyho o repatriaci válečných zajatců. Psal: »Chtěl bych znát Vaše zásadní stanovisko, zda je pro nás politiky přípustné vyjednávat s reakčními vládami, jde-li o naši zahraniční bezpečnost« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 63

⁶⁵ Pokyn napsal Lenin na dopis předsedy Výboru pro zřizování kontrolních hygienických středisek V. D. Bonče-Brujeviče Leninovi z 5. ledna 1921; oznamovalo se v něm, že tato střediska, zřízená na moskevských nádražích pro příjem vojenských vlaků dopravujících demobilizované jednotky Rudé armády, nejsou zásobena dřevem. — 63

⁶⁶ Dne 15. prosince 1920 referoval Lenin na pozvání rolníků ve vesnici Moděnovu (bogorodská volost, verejský újezd, Moskevská gubernie) na shromáždění obyvatel Moděnova, Šalikova a dalších vesnic o současné situaci. Na žádost rolníků podepsal také zápis ze schůze. Na jejich stížnost, že jim bylo uloženo odvést nadměrné množství obilí a sena, odpověděl, že to nemůže rozhodnout hned na místě, a požádal je, aby vyslali do Moskvy svého zástupce.

N. P. Gorbunov na Leninův příkaz všestranně přešetřil skutečnou situaci rolníků v Moděnovu. 5. března 1921 byli moděnovští rolníci od povinných dodávek osvobozeni. Ještě před tímto rozhodnutím se rolníci na schůzi 29. ledna usnesli, že nemohou splnit odváděcí povinnost v plném rozsahu. »Protože si však uvědomujeme kritickou situaci země, rozhodli jsme se omezit svou spotřebu na krajní minimum a poskytnout pomoc v potravinách a píce. Kromě už dříve odevzdaného dáváme tři pudů žita, 10 pudů ovsu, 31 pudů brambor a 24 pudů sena« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 64

- 67 Příkaz napsal Lenin na telegram, který dostal od G. K. Ordžonikidzeho 8. ledna 1921 a v němž se oznamovalo: »Rostov, 7. 1. 1921. Matka soudruha Markova je na Krymu. Dva a půl roku nejsou od ní žádné zprávy, byla úplně sama, nemocná a zcela bez prostředků. Prosím, abyste ji pomohli vyhledat, a jestli žije, umístili ji v nějakém sanatoriu. Její adresa byla: Alupka, zahradní domek Lutovinové. Ordžonikidze« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 65
- 68 Jde o dopis rolníků z vesnice Gorki (suchanovská volost, podolský újezd, Moskevská gubernie) moskevské národohospodářské radě z 9. ledna 1921 s prosbou o pomoc při zavedení elektrického proudu do vesnice z elektrárny nedalekého sovchozu Gorki. K dopisu byl přiložen rozpočet a rozbor, v němž bylo podrobně rozepsáno, jaký materiál je zapotřebí, aby mohlo být v Gorkách zavedeno elektrické osvětlení. — 66
- 69 Vzkaz napsal Lenin na dopis, který mu poslal vedoucí Ústředního statistického úřadu P. I. Popov a v němž se uvádělo: »K sjezdu strany (v březnu) bude pravděpodobně třeba podat statistický rozbor stavu jednotlivých odvětví národního hospodářství a též statisticky zpracovat některé otázky, o nichž se bude na sjezdu jednat. Chtěl bych k tomu od Vás pokyny. Se soudruhem Gorbunovem jsem se dohodl o zpracování údajů, které se týkají činnosti rady lidových komisařů a Rady práce a obrany« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Poslední dvě řádky dopisu označil Lenin po stranách dvěma svislými čarami. — 66
- 70 Lenin má na mysli článek J. M. Stěklova V zemi Komuny^[94], věnovaný sjezdu Francouzské socialistické strany v Tours (25.—30. prosince 1920). Článek vyšel 13. ledna 1921 jako úvodník v 7. čísle listu Izvěstija VCIK. — 67
- 71 Tento text napsal Lenin na kopii telegramu, který odeslal N. A. Semaško D. I. Uljanovovi v tomto znění: »Žádám co nejdůrazněji uložit vedoucímu zdravotnického odboru, aby všemožně pomáhal Správě lázní při přípravách k příjmu, ubytování a léčení pacientů — moskevských a petrohradských dělníků. Je nutné co nejrychleji přijmout příslušná opatření, protože pacienti přijedou 20. ledna. Je třeba zajistit pro ně automobilovou dopravu, ubytování, potraviny a palivo, tak jak to odpovídá dekretu rady lidových komisařů. Jestliže vedoucí zdravotnického odboru nechápe

tyto základní povinnosti státu vůči pracujícím republiky, důrazně žádám, aby byl do jeho funkce jmenován jiný pracovník. Lidový komisař zdravotnictví Semaško« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Na základě dekretu rady lidových komisařů O využití Krymu pro léčení pracujících, který Lenin podepsal 21. prosince 1920, měl lidový komisariát zdravotnictví otevřít sanatoria na Krymu, tak aby se v nich v lednu 1921 mohlo léčit 5000 a na jaře 25 000 lidí. — 67

⁷² Jde o rezoluce ze stranické porady o školství [⁸⁵], jež se konala ve dnech 31. prosince 1920—4. ledna 1921 v Moskvě. Protože diskuse o reorganizaci lidového komisariátu školství a osvěty se omezila na obecné úvahy, dal Lenin pokyn, aby rezoluce schválené na poradě nebyly prozatím realizovány. 26. ledna o tom jednalo plenární zasedání ÚV KSR(b); plénium jmenovalo zvláštní komisi v čele s Leninem. O reorganizaci lidového komisariátu školství a osvěty viz tento svazek, dokument č. 37, 128, 234, 418, 440 a Šebrané spisy 42, Praha 1989, s. 106—107, 346—348, 349—359, 406. — 68

⁷³ Pokyn napsal Lenin na telegram M. M. Litvinova G. V. Čičerini z 16. ledna 1921 z Revelu [Tallin]. Litvinov oznamoval, že nizozemský ropný syndikát Royal Dutch požádal o monopol na vývoz nafty a petroleje ze Sovětského Ruska a o uzavření koncese na ta ropná naleziště, v nichž se dosud netěžilo. K této otázce viz tento svazek, dokument č. 90. — 68

⁷⁴ D. Z. Šklovská, žena G. L. Šklovského, napsala 14. ledna 1921 Leninovi, že po návratu z emigrace do Ruska v říjnu 1920 ona sama a zejména její děti ustavičně stůňou a nemohou se přizpůsobit zdejšími podmínkám; proto ho prosila, aby se zasadil o vyslání Šklovského na práci do zahraničí s tím, že by zároveň s ním mohla odjet i jeho rodina. Na konci dopisu prosila Šklovská Lenina o odpověď a uvedla svou moskevskou adresu.

Na dopis Šklovské Lenin napsal: »Soudruhu Gorbunovovi. Buďte tak laskav a vyhovte jí; je to oprávněná prosba. Tahle rodina v Rusku žít *nemůže*. Lenin. Adresu uschovejte. Pošlete to Krestinskému« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). K odjezdu Šklovského do zahraničí viz tento svazek, dokument č. 85, 138, 139, 141, 250, 284, 314, 407, 408, 409, 412, 424, 466. — 69

- ⁷⁵ Od 1. do 22. ledna 1921 byl Lenin na dovolené v Gorkách a přijížděl do Moskvy jen na zasedání ÚV KSR(b) a Rady práce a ob-rany. — 70
- ⁷⁶ Jde o zprávu a informaci zvláštního zmocněnce Rady práce a ob-rany pro palivové výbory A. V. Ejduka o stavu a perspektivách zásobování Sovětské republiky palivy. 20. ledna 1921 zformulovali N. P. Gorbunov a Ejduk praktické návrhy k této otázce. 28. ledna zřídila RPO zplnomocněnou komisi pro paliva, jejímž předsedou byl jmenován V. A. Avaněsov, a 31. ledna po projednání Ejdukovy zprávy o katastrofální situaci na železnicích jme-novala do této komise také Ejduka. 2. února schválila RPO usne-sení o palivech. — 70
- ⁷⁷ Dne 30. prosince 1920 vznikl na společném zasedání členů KSR(b) delegovaných na VIII. sjezd sovětů, členů Celoruské ústřední rady odborů a moskevské guberniální odborové rady spor, zda je J. E. Rudzutak autorem tezí Výrobní úkoly odborů. Lenin si proto vyžádal od CÚRO dokumentární materiál o půvo-du tezí. Byl mu poslán výtah ze zápisu č. 44 ze zasedání předsed-nictva CÚRO, jež se konalo 1. listopadu, a průvodní dopis S. A. Lozovského. Shromážděné materiály spolu s Rudzutakovými te-zemi poslal Lenin redakci Pravdy, která je všechny i s Lenino-vým dopisem 21. ledna otiskla [^{52, 83}]. — 71
- ⁷⁸ Z podnětu stranické buňky uspořádali železničáři stanice Prole-tarskaja na Vladikavkazské dráze sbírku potravin pro moskevské dělníky a za doprovodu tří delegátů, zvolených na členské schůzi, je přepravili do Moskvy. Na stanici Liski [Georgiu-Dež] od nich oddíl pro potírání černého obchodu s potravinami na potvrzení převzal mouku; obilí odevzdali do sila nedaleko Moskvy.
Na Leninovu žádost s delegáty podrobně hovořil o životě železničářů, o práci stanice a o pracovní komunitě N. P. Gorbunov. Slíbil jim, že bude Lenina informovat a předá mu i jejich dopis. Příštího dne odevzdal delegátům zde uveřejněný Leninův dopis. — 71
- ⁷⁹ Jde o ropné koncese (viz tento svazek, dokument č. 83). Předsed-nictvo Nejvyšší národohospodářské rady projednalo 24. ledna 1921 otázku ropných koncesí a rozhodlo, že je žádoucí jednat s nizozemským ropným syndikátem Royal Dutch o poskytnutí monopolu na vývoz ropných produktů (do 100 miliónů pudů) z oblasti Baku a Grozného za podmínky, že syndikát poskytne

pro tento vývoz převážnou část dopravních prostředků. Zároveň se usneslo poskytnout syndikátu právo, na jehož základě by mohl podle koncesních podmínek využívat nová ropná naleziště, zejména v Uchtě. Jako kompenzaci za poskytnuté koncese byl syndikát povinen vybavit těžařské podniky potřebným zařízením a vybudovat ropovod. 1. února 1921 schválila rada lidových komisařů usnesení o ropných koncesích, jehož základ tvořil Leninův návrh (viz Leninskij sbornik XX, s. 146). Na X. sjezdu strany informoval Lenin ve zprávě o politické činnosti ÚV KSR(b) o průběhu projednávání ropných koncesí a vyjádřil přesvědčení, že sjezd stanovisko ÚV schválí (viz Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 41—43). Dne 15. března X. sjezd v rezoluci Sovětská republika v kapitalistickém obklíčení v zásadě schválil poskytnutí koncese na část grozenských a bakuských ropných polí (viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, 1898—1924, Praha 1984, s. 452—453).

O ropných koncesích viz též tento svazek, dokumenty č. 182, 205, 206, 207, 214 a 219; Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 361—363, 458—461; Leninskij sbornik XX, s. 125—159.
— 74

⁸⁰ Rada lidových komisařů se usnesla: »Soudruhu Gorbunovovi se ukládá zajistit přísnou kontrolu plnění usnesení RLK, zejména těch, ve kterých není uveden termín splnění« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 74

⁸¹ Dopis napsal Lenin na hlášení, které mu podal stavbyvedoucí první radiotelefonní ústředny v Moskvě P. A. Ostrjakov 26. ledna 1921. Ostrjakov informoval o těžkostech, které se vyskytly v průběhu stavby, a žádal Lenina o pomoc při jejich odstraňování a o schválení návrhu dekretu, který předložil.

Dne 27. ledna 1921 byl schválen dekret rady lidových komisařů o rozsáhlé výstavbě radiotelefonních zařízení. RLK uložila lidovému komisariátu pošt a telegrafů vybudovat tato zařízení v Moskvě a v nejdůležitějších místech republiky. — 75

⁸² Vzkaz napsal Lenin na Larinově oznámení z 26. ledna 1921, zasláném jemu a A. I. Rykovovi. Larin sděloval, že se v souvislosti s jmenováním V. V. Fomina předsedou Nejvyšší rady pro železniční a vodní dopravu (usnesení RLK z 25. prosince) vzdává funkce místopředsedy tohoto orgánu.

Dne 5. února 1921 se politické byro ÚV KSR(b) usneslo Larinovu demisi přijmout. Pověřilo Rykova realizovat toto usnesení

v nejhodnější formě a veškeré řízení Nejvyšší rady přeneslo na Fomina. — 76

- ⁸³ Svě vyjádření napsal Lenin na dopis P. N. Lepešinského z 26. ledna 1921, který ho prosil, aby mu pomohl opatřit byt. — 76
- ⁸⁴ Lenin dostával každých čtrnáct dní podrobné zprávy o tom, jak v Sormovském závodě pokračuje výroba jeřábu pro těžbu rašeliny. 24. června 1921 mu bylo sděleno, že se montáž jeřábu chýlí ke konci a zkoušky budou provedeny v druhé polovině července. — 76
- ⁸⁵ Dekret o koncesích^[58] schválila rada lidových komisařů 23. listopadu 1920. — 77
- ⁸⁶ Dne 27. ledna 1921 přijal Lenin A. M. Gorkého a delegaci Spojené rady petrohradských vědeckých ústavů a vysokých škol, kterou tvořili stálý tajemník Ruské akademie věd akademik S. F. Oldenburg, viceprezident Akademie věd akademik V. A. Stětklov a prezident Vojenské lékařské akademie profesor V. N. Tonkov. Během rozhovoru předala delegace Leninovi návrh dekretu o vytvoření podmínek pro vědeckovýzkumnou práci v Sovětské republice. Tento návrh spolu se vzkazem napsaným na návrhu dekretu poslal Lenin N. P. Gorbunovovi. 1. února 1921 projednala rada lidových komisařů návrh dekretu o poskytnutí nezbytných prostředků pro normální činnost vědeckých humanitních a technických institucí v RSFSR, který jí předložila malá rada lidových komisařů. — 77
- ⁸⁷ Vzkaz napsal Lenin na dopis Ruské akademie věd z 21. ledna 1921 radě lidových komisařů, který obsahoval žádost, aby byl někdejší statek akademika A. A. Šachmatova v Saratovské gubernii znárodněn a předán akademii, jež by zde zřídila zotavovnu pro vědecké pracovníky. 31. ledna 1921 se malá rada lidových komisařů usnesla dotázat se v této věci výkonného výboru guberniálního sovětu v Saratově. — 78
- ⁸⁸ Lenin dostal potřebné informace o zařízeních lidového komisařiátu školství a osvěty, o školních budovách obsazených různými institucemi, texty platných zákonů, rezoluce a instrukce o školách druhého stupně, o odborném technickém vzdělávání a materiály stranické konference o otázkách školství a osvěty. — 78

- ⁸⁹ Lenin a M. I. Gljasserová si na zasedání Rady práce a obrany 28. ledna 1921 posílali vzkazy týkající se uveřejnění Směrnice k sestavení plánu povinného osevu v listu Izvěstija VCIK. Směrnice byla projednávána na zasedání rady lidových komisařů 25. ledna 1921 a předána malé radě lidových komisařů k dopracování. Poté byla 27. ledna schválena. Směrnici podepsali V. I. Lenin, N. P. Gorbunov a L. A. Fotijeová; na základě Leninova příkazu ji 29. ledna 1921 uveřejnily Izvěstija VCIK ve svém 19. čísle (viz tento svazek, dokument č. 102). — 79
- ⁹⁰ Vzkaz napsal Lenin na dopis, který mu zaslal V. V. Vorovskij 28. ledna 1921. Pisatel v něm podporoval žádost petrohradského závodu Elektrosila o poskytnutí přidělu potravin a peněz pro rodinu zemřelého inženýra I. D. Jevnina. — 80
- ⁹¹ Pokyn napsal Lenin v souvislosti s dopisy německého inženýra I. L. Steinberga z 10. a 14. ledna 1921. Dopisy obsahovaly informace o činnosti skupiny pro technickou pomoc Sovětskému Rusku, kterou v Berlíně utvořili někteří inženýři, a o návrhu této skupiny zřídit v Rusku řadu koncesovaných podniků. Steinberg se nabídl jako prostředník v otázce uzavření koncesí mezi RSFSR a německými průmyslovými a bankovními kruhy. V dopisech Lenin mnoho míst podtrhl a na okraj návrhu na dodávku zařízení pro konzervárnu na Sibíři napsal: »NB« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 80
- ⁹² Lístek napsal Lenin na prosbu rolníka z vesnice Lgovo ve staricím újezdu Tverské gubernie A. I. Guseva, jehož přijal 30. ledna 1921. Guseva vyslala k Leninovi guberniální konference politiky neorganizovaných rolníků. — 81
- ⁹³ Lenin odpovídá členovi ukrajinského ÚVV M. A. Kručinskému, který vyjádřil nespokojenost s prací lidového komisariátu zemědělství a zejména s prací N. Osinského. — 81
- ⁹⁴ Vzkaz napsal Lenin na dopis, který mu zaslal zástupce horníků G. Kotljarov 24. ledna 1921. Kotljarov navrhoval odmontovat z výtahů v obytných domech v Moskvě ocelová lana a dát je k dispozici dolům, jejichž mechanismus pro nedostatek lan stojí. Viz též tento svazek, dokument č. 343. — 83
- ⁹⁵ Bývalý ministr zásobování v prozatímní vládě A. V. Pešechonov

pracoval roku 1921 v Ústředním statistickém úřadu na Ukrajině. 20. ledna 1922 se politické byro ÚV KSR(b) usneslo odvolat Pešechonova z této funkce. V červenci 1922 byl Pešechonov zatčen pro členství v kontrarevoluční organizaci Svaz obrody a vypovězen ze Sovětského Ruska. — 83

- ⁹⁶ Telefonogram napsal Lenin na telegram, který obdržel od tajemníka guberniálního výboru strany v Petrohradě S. S. Zorina 2. února 1921. Zorin informoval o svízelné situaci s palivem a obtížném zásobování potravinami v Petrohradu a ptal se, zda je možné, aby v tak těžké chvíli odjel G. J. Zinovjev (Zinovjev měl odcestovat do Jekatěrinburgu [Dněpropetrovsk] na stranickou konferenci, která předcházela X. sjezdu strany). — 84
- ⁹⁷ Dne 1. února 1921 se rada lidových komisařů usnesla uvolnit 15 miliónů rublů ve zlatě na nákup 18 miliónů 400 tisíc pudů uhlí v zahraničí pro Petrohrad. — 84
- ⁹⁸ V knize odeslané pošty, kterou vedly Leninovy sekretářky, je znám: »2. 2., č. 159. Rjazanovovi 2 Engelsovy knihy a dopis« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 85
- ⁹⁹ Dne 1. února 1921 se rada lidových komisařů usnesla, aby malá rada lidových komisařů kontrolovala, jak lidové komisariáty plní usnesení RPO a RLK a úkoly uložené jim těmito orgány, a o plnění zvláště důležitých usnesení podávala zprávu RLK. — 85
- ¹⁰⁰ Jde o telegram, který J. V. Stalin poslal do Baku G. K. Ordžonikidzemu. Stalin oznamoval, že v souvislosti se zostřením protisovětské politiky menševické vlády v Gruzii může nastat situace, která bude vyžadovat odvetná opatření s použitím ozbrojených sil na obranu suverenity a bezpečnosti sovětských republik. Proto se Stalin ptal na situaci a početní stav vojsk dislokovaných na Kavkaze. — 87
- ¹⁰¹ Pokyn napsal Lenin na telegram předsedy guberniálního osevnického výboru v Jaroslavi Ševardina a předsedy výkonného výboru guberniálního sovětu Levina ze 4. února 1921. Autoři telegramu Leninovi oznamovali, že členu kolegia lidového komisariátu zemědělství V. V. Kurajevovi byl třikrát (28. a 29. ledna a 1. února) telegraficky poslán ke schválení plán osevu zemědělských kul-

tur, vypracovaný a schválený v gubernii, dosud však nedošla žádná odpověď. — 89

- ¹⁰² Otázkou Ústřední agentury CÚVV pro distribuci tisku se Lenin zabýval v souvislosti s reorganizací práce lidového komisariátu školství a osvěty. Ve Směrnících ústředního výboru komunistům pracujícím v lidovém komisariátu školství a osvěty a v článku O práci lidového komisariátu školství a osvěty (viz Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 346—348, 349—359) poukázal na neuspokojivý stav v zásobování knihoven knihami, novinami a časopisy a považoval za nutné reorganizovat systém distribuce literatury.

Dne 7. února 1921 dostal Lenin od B. F. Malkina návrhy týkající se agentury. Malkin navrhoval vytvořit z ní samostatné oddělení lidového komisariátu školství a osvěty, soustředit v něm veškeré zásobování institucí lidového komisariátu literaturou a centralizovat knižní fondy RSFSR. Malkinovu odpověď poslal Lenin týž den M. N. Pokrovskému (viz tento svazek, dokument č. 120). — 90

- ¹⁰³ Dotaz napsal Lenin na zasedání rady lidových komisařů. L. B. Krasin na témž dotazu Leninovi odpověděl: »1. Referát předložím pravděpodobně nejspozději zítra. 2. Odborníky je třeba sehnat v Baku. Lidé, kteří mají znalosti o těžbě ropy, v těchto končinách nejsou a nikdy nebyli. 3. Jako předsedu je tam třeba poslat Tichvinského a odtud jmenovat bakuské odborníky (já mohu doporučit 2—3)« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 90

- ¹⁰⁴ Příkaz sekretáře dal Lenin v souvislosti s návrhem německého inženýra I. L. Steinberga, že zprostředkuje dodávku zařízení a výstavbu závodů na konzervování ryb na murmanském pobřeží u německé společnosti výrobců masových konzerv. Tento návrh poslal Steinberg L. B. Krasinovi v dopisu z 27. ledna 1921, jehož kopii Krasin okamžitě spolu s průvodním dopisem odeslal Leninovi.

Dne 14. února poslal předseda kolegia Hlavní správy konzervářského průmyslu L. S. Rozenberg na tyto návrhy odborný posudek, na jehož základě byla Steinbergovi odeslána následující odpověď od předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady: 1. Výstavba a zařízení nových konzerváren ryb na murmanském pobřeží by byly v zásadě reálné při dodržování určitých podmí-

nek, které je nutno dodatečně projednat, 2. poskytnutí koncese na dosavadní konzervárny, které jsou v rukou státu, není možné.
— 91

¹⁰⁵ Leninův návrh telegramu byl schválen 14. února 1921 na zasedání politického byra ÚV KSR(b). — 92

¹⁰⁶ Ozbrojené povstání pracujících proti menševické vládě Gruzie začalo pod vedením gruzínských bolševiků v noci z 11. na 12. února 1921. Na žádost gruzínských pracujících dala vláda Sovětského Ruska jednotkám 11. armády příkaz podporovat povstalce. Za podpory těchto jednotek rozdrtili gruzínští dělníci a rolníci v hrdinném boji menševická vojska, 25. února osvobodili hlavní město Tiflis [Tbilisi] a vyhlásili v Gruzii sovětskou socialistickou republiku (viz tento svazek, dokument č. 126 a 167). — 93

¹⁰⁷ Leninův návrh telegramu byl schválen 15. února 1921 na zasedání politického byra ÚV KSR(b). — 93

¹⁰⁸ Vzájemné územní nároky na borčalský a část achalkalackého újezdu Tifliské gubernie vedly v prosinci 1918 k válce mezi menševickou Gruzii a dašnackou Arménií. Po takzvaném mírovém zprostředkování anglického velení, které sledovalo své koloniální cíle, byly vojenské akce zastaveny, severní část borčalského újezdu ponechána Gruzii, jižní část Arménii a střední — oblast Lori — prohlášena za neutrální pásmo se smíšenou gruzínsko-arménskou místní správou, podřízenou vojenskému velení Dohody. V souvislosti s válkou mezi dašnackou Arménií a Tureckem okupovala neutrální pásmo v listopadu 1920 se souhlasem Dohody vojska menševické Gruzie. Pracující obyvatelstvo neutrálního pásma, vystavené nemilosrdnému drancování a násilí, zahájilo pod vedením komunistů v noci z 11. na 12. února 1921 ozbrojené povstání proti utlačovatelům. Toto povstání bylo signálem ke všeobecnému vítěznému povstání gruzínských pracujících proti menševickému režimu. — 93

¹⁰⁹ Dne 18. dubna 1921 schválila rada lidových komisařů na návrh malé RLK usnesení O zajištění internátů pro dělnické fakulty. Toto usnesení bylo uveřejněno 29. dubna 1921 v 93. čísle listu Izvěstija VCIK^[77]. — 94

¹¹⁰ *Akademické ústředí* neboli ústředí pro všeobecné teoretické a programové řízení bylo jedním z orgánů lidového komisariátu školství a osvěty. Podle Usnesení o lidovém komisariátu školství a osvěty, které schválila rada lidových komisařů 11. února 1921, se akademické ústředí skládalo z vědecké sekce (Státní vědecká rada) se třemi podsekcemi — vědeckopolitickou, vědeckotechnickou a vědeckopedagogickou — a umělecké sekce (Hlavní výbor pro umění) s pěti podsekcemi — literární, divadelní, hudební, výtvarných umění a filmovou. Kromě toho patřily k akademickému ústředí Hlavní správa archívů a Hlavní správa muzeí. — 94

¹¹¹ Tato dvě sdělení N. N. Krestinskému napsal Lenin na zasedání politického byra ÚV KSR(b). První odpovídá na písemné sdělení Krestinského, že redakce Pravdy dostala článek o přednostech naturální daně před povinností odvádět všechny přebytky. L. B. Kameněv poslal článek Krestinskému, aby ho určitě otiskl 17. února. Člen redakční rady Pravdy N. L. Meščerjakov vyslovil pochyby, zda je nutné tisknout článek tak rychle, a Krestinskij prohlásil, že s Meščerjakovem v podstatě souhlasí.

V druhém sdělení reaguje Lenin na vyjádření Krestinského, že ho zarazí oficiálnost článku, bezmála jako by byl napsán jménem moskevského sovětu, protože se jeho autoři podepsali »moskevský guberniální komisař zásobování Sorokin a vedoucí zemědělského odboru guberniálního sovětu v Moskvě Rogov«.

V odpovědi na toto druhé sdělení Krestinskij napsal: »Stalin považuje za strategicky nevýhodné, že podklad pro nevyhnutelnou diskusi nedáváme my; je tudíž pro to, aby článek nebyl otištěn dříve, než si ho projdeme my. Takhle o věci rozhodne Bucharin. Já teď zatelefonuji Marii Iljiničně a Meščerjakovovi« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). 16. února rozhodlo politické byro ÚV KSR(b), že článek může být otištěn.

Článek Povinnost odvádět všechny přebytky, nebo daň^[92], podepsaný P. Sorokinem a M. Rogovem, byl otištěn jako diskusní příspěvek 17. a 26. února 1921 v 35. a 43. čísle Pravdy. Lenin se o něm zmínil ve svém projevu na plenárním zasedání moskevského sovětu dělnických a rolnických zástupců 28. února 1921 (viz Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 382—395). — 95

¹¹² Pokyn napsal Lenin na strojopisu Návrhu na reorganizaci vědeckotechnického odboru, na němž jsou rovněž jeho redakční opravy a poznámky. 24. února 1921 dostal N. P. Gorbunov od místopředsedy kolegia vědeckotechnického odboru návrh, přepracova-

ný podle Leninových připomínek. V konečné redakci schválilo Statut vědeckotechnického odboru předsednictvo Nejvyšší národohospodářské rady 19. října 1921. Na základě Leninova návrhu byl do něho zařazen text, který odboru ukládal informovat o rozvoji techniky v Evropě a v Americe. — 95

¹¹³ Dne 18. února 1921 zaslal N. I. Muralov tento posudek na V. Z. Jesina:

»Milý Vladimíre Iljiči,

Jesina znám od roku 1916 jako vynikajícího komunistu (sloužil jsem s ním ve staré armádě u jednoho útvaru) a dobrého elektromontéra. Má dobré praktické znalosti, i když teoreticky je slabší, ale v každém případě „strčí do kapsy“ i deset takových odborníků, jako je profesor Ugrimov.

Je to člověk čestný, oddaný a pracovitý. Není však schopen překonávat naše zdoluhavé papírování (to je i moje slabina).

Pokládám za velmi užitečné jmenovat ho do komise při RPO« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Na základě Leninova návrhu byl Jesin schválen za člena Státní plánovací komise při Radě práce a obrany (viz Leninskij sbornik XX, s. 24). — 96

¹¹⁴ *Hlavní výbor pro zavedení všeobecné pracovní povinnosti* a jeho místní výbory existovaly paralelně s lidovým komisariátem práce. Tyto organizace se zabývaly zaváděním pracovní povinnosti společně s lidovým komisariátem vnitra a lidovým komisariátem vojenství. Paralelnost v jejich práci vedla ke zbytečným třenicím. Proto bylo třeba danou situaci přezkoumat. 14. února 1921 schválila malá rada lidových komisařů návrh usnesení rady lidových komisařů o zrušení Hlavního výboru i jeho místních výborů a o reorganizaci lidového komisariátu práce. Toto usnesení Lenin nepodepsal a postoupil záležitost k vyjádření RLK, jak uvedl ve svém telegramu V. V. Šmidtovi. 19. února mu Šmidt odpověděl, že žádá o odložení definitivního rozhodnutí v této záležitosti do svého návratu do Moskvy. 22. března 1921 vzala rada lidových komisařů v úvahu Leninovy návrhy a ve Šmidtově přítomnosti schválila návrh usnesení o zrušení Hlavního výboru pro zavedení všeobecné pracovní povinnosti včetně jeho místních výborů a o reorganizaci lidového komisariátu práce. 24. března 1921 schválil Celoruský ústřední výkonný výbor sovětů a rada lidových komisařů společně usnesení O zrušení Hlavního výboru pro

zavedení všeobecné pracovní povinnosti včetně jeho místních výborů a o reorganizaci lidového komisariátu práce. — 97

¹¹⁵ Vzkaz napsal Lenin na výpisu z protokolu ze zasedání předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru, které se konalo 17. února 1921 a na němž se jednalo o vyšetřování záležitosti s uzavřením obchodní smlouvy s majiteli nákladu na italské lodi Ancona. Předsednictvo CÚVV se usneslo:

- a) předat celou záležitost k přešetření Nejvyššímu tribunálu CÚVV;
- b) vzhledem k tomu, že záležitost bude předána k přešetření tribunálu, zakázat soudruhu Šejnmanovi uzavírat obchodní smlouvy se zahraničními firmami bez předchozího souhlasu lidového komisariátu zahraničního obchodu;
- c) soudruhu Frumkinovi vytknout, že nevyužil možnost zrušit smlouvu s majitelem Ancony, což mělo za následek nákup nekvalitního zboží za značnou finanční částku.«

Na tomto výpisu z protokolu je poznámka A. I. Sviděrského: »Frumkin je teď v tak složité situaci, že bude-li postaven před soud, úplně to ochromí zásobování na Kavkaze; nemáme ho kým nahradit« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Lenin označil dvěma čarami bod »c« usnesení a napsal k němu uvedený vzkaz. — 97

¹¹⁶ Vzkaz napsal Lenin na výpisu z protokolu ze zasedání předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru, konaného dne 17. února 1921. Předsednictvo vyslechlo návrh na vytvoření komise pro pomoc rolnickému obyvatelstvu Rjazaňské, Kalužské, Orlovské, Tulské a Caricynské gubernie, trpícímu následky neúrody. Předsedou komise jmenovalo M. M. Kalinina, místopředsedou P. G. Smidoviče a jejími členy L. B. Kameněva, A. P. Smirnova a jednoho zástupce, kterého měla určit Celoruská ústřední rada odborů. Komisi bylo uloženo předložit do týdne předsednictvu CÚVV plán příslušných opatření.

Na výpisu je poznámka A. I. Sviděrského: »Většina předsednictva CÚVV je toho názoru, že by bylo užitečné předložit plán ke schválení nejprve politickému byru, které by k němu takto vydalo i potřebné směrnice« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Leninův vzkaz je odpovědí na poznámku Sviděrského. — 97

¹¹⁷ Vzkaz napsal Lenin během zasedání Rady práce a obrany 18.

února 1921 jako odpověď na písemný dotaz N. P. Brjuchanova na Leninův názor ohledně usnesení předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru ze 17. února o A. L. Šejnmanovi a M. I. Frumkinovi (viz poznámku č. 115).

A. D. Cjurupa, A. M. Ležava a N. P. Brjuchanov se obrátili na politické byro ÚV KSR(b) se žádostí, aby přešetřilo usnesení předsednictva CÚVV. 19. února se po projednání této žádosti politické byro usneslo: »Požádat předsednictvo CÚVV, aby znovu přezkoumalo usnesení, ale tak, aby nenarušilo jeho podstatu a nezrušilo soudní vyšetřování těch, kdož zavinili chybná rozhodnutí, k nimž v této záležitosti nepochybně došlo, aby však se vši jednoznačností objasnilo, že není důvodu podezřívát ani soudruha Frumkina, ani soudruha Šejnmana z nějakých nečestných činů a že předání celé záležitosti soudu se nevztahuje na ně osobně. Vzhledem k tomu, že nejde o usnesení, které by ani v nejmenším znevažovalo soudruhy Frumkina a Šejnmana, není důvodu pro jeho revizi« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 98

¹¹⁸ Myslí se referát V. P. Miljutina O metodách vypracování jednotného hospodářského plánu. Autor jej přednesl 17. února 1921 v Socialistické akademii. Zpráva o referátu a teze referátu byly uveřejněny 19. února 1921 v 37. čísle listu *Ekonomičeskaja žizň*^[81]. Miljutinovy teze o hospodářském plánu kritizoval Lenin v článku O jednotném hospodářském plánu (viz Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 366—375). — 99

¹¹⁹ Jde zřejmě o učebnice elektrotechniky, dovezené na Leninovu žádost ze zahraničí (viz tento svazek, dokument č. 59). — 100

¹²⁰ V roce 1921 vyslovily některé skupiny amerických dělníků přání přijet do Sovětského Ruska, aby se mohly podílet na jeho hospodářské obnově. Velkou část těchto dělníků tvořili ruští emigranti, kteří odjeli do Ameriky před Říjnovou revolucí. Uvedení dělníci se sdružovali kolem Společnosti pro technickou pomoc Sovětskému Rusku, jež vznikla v USA v květnu 1919. Sovětská vláda projevila pochopení pro žádost amerických dělníků a snažila se ze všech sil, aby jim pomohla. Tato otázka se několikrát projednávala na zasedáních rady lidových komisařů a Rady práce a obrany. 22. června 1921 schválila RPO usnesení O americké průmyslové emigraci, v němž konstatovala, že je žádoucí »rozvíjet některé průmyslové podniky nebo skupiny podniků prostřednictvím jejich předání skupinám amerických dělníků a průmyslově vyspě-

lým rolníkům na základě smluvních podmínek, které jim zajistí určitý stupeň hospodářské samostatnosti« (Leninskij sbornik XX, s. 202). Rada práce a obrany současně zdůraznila potřebu regulovat průmyslovou reemigraci dělníků a uložila Nejvyšší národohospodářské radě, aby vypracovala podmínky pro předávání podniků těmto dělníkům. K této otázce viz rovněž tento svazek, dokument č. 159, 461 a 476). — 101

¹²¹ Komise, na niž se Lenin dotazuje, byla zřízena na základě usnesení Rady práce a obrany z 25. února 1921. Současně s jinými otázkami, souvisejícími s reemigrovanými dělníky, měla komise »spolu s lidovým komisariátem práce (soudruhem Martensem) soustřeďovat údaje o povolování vjezdu dělnickým emigrantům ze zahraničí (v jakém počtu a za jakých podmínek)« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 101

¹²² E. M. Skljanskij podával I. N. Smirnovovi zprávu o pohybu vojenských jednotek vyslaných na Sibiř k boji proti kulackým bandám. — 102

¹²³ L. B. Krasin předložil Leninovi 19. února 1921 písemnou zprávu Koncese na těžbu ropy v Baku a Grozném a stanovisko Hlavní správy ropného průmyslu k této otázce. Předtím, 8. února 1921, podal Krasin písemnou zprávu ÚV KSR(b) O nebezpečí ztráty ropných nalezišť a o koncesích v Baku a Grozném. Ještě před 12. únorem si Lenin prohlédl materiály, které mu předložili odborníci na těžbu ropy (písemná zpráva I. M. Gubkina O situaci v ropných oblastech republiky z 9. února, zpráva A. I. Cevčického O zatopení ropných vrtů v bakuské oblasti z 9. února, písemná zpráva Z. N. Dossera z 10. února, písemná zpráva I. N. Strižova K otázce zatopení ropných vrtů z 9. února, stručná zpráva N. N. Smirnova Bakuské těžební oblasti z 9. února a brožura Stav ropného průmyslu v bakuské oblasti koncem roku 1920. Referát zmocněnce Rady práce a dělnicko-rolnické obrany pro těžbu a vývoz ropy), četná místa si zaškrtl a připsal k nim své poznámky. Výsledkem studia těchto materiálů byl jeho Dopis o koncesích na těžbu ropy z 12. února 1921 (viz Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 361—363).

Ráno 23. února si Lenin znovu prohlédl všechny zmíněné materiály a poté napsal zde uveřejněný dopis. Viz též tento svazek, dokument č. 147, 182, 205, 206, 207, 219; Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 458—461; Leninskij sbornik XX, s. 125—148. — 102

- ¹²⁴ Telegram byl odeslán 25. února 1921. Je to odpověď na telegram č. 672 Ch. G. Rakovského Leninovi z 22. února 1921. Rakovskij v něm sděloval, že na Ukrajině je nevyužitý obilní fond, který by podle něho mohl sloužit zejména ke krytí místní spotřeby a částečně i ke směně s cizinou za zemědělské stroje a nářadí pro Ukrajinu, a ptal se na Leninův názor. — 103
- ¹²⁵ Vzkaz napsal Lenin večer 25. února 1921 během zasedání Rady práce a obrany. Odpověděl jím na toto sdělení N. P. Gorbunova: »Přijel profesor Tichvinskij; říká, že jste ho zavolal, a prosí, abyste mu oznámil, kdy ho přijmete« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 106
- ¹²⁶ Pokyn napsal Lenin během porady o surovinách na dopis, který mu poslal A. B. Chalatov. Pisatel v dopisu oznamoval, že obyvatelé Ivanova-Vožněsenska v současné době nemohou počítat s přísunem dostatečného množství obilí, a proto je třeba se připravit na intenzivní mletí zásob prosa. — 107
- ¹²⁷ Po rozmluvě s I. A. Čekunovem poznamenal Lenin do knihy návštěv u Čekunovova jména: »Stařík s bystrou hlavou, není ve straně pro své náboženské přesvědčení« (Ogoňok, č. 29, 15. července 1962). — 107
- ¹²⁸ Dopis napsal Lenin na základě Cjurupova přehledu o zásobách obilí k 1. únoru 1921. Přehled uváděl, že v evropské části Ruska, na Sibiři a na Kavkaze bylo 40,3 miliónu pudů potravinářských obilovin a 5,4 miliónu pudů obilovin na kroupy. — 107
- ¹²⁹ Jde zřejmě o telegramy, které došly jako odpovědi na telegramy odeslané do několika měst s podpisem V. I. Lenina a N. P. Brjuchanova (viz tento svazek, Přílohy, dokument č. 17). — 108
- ¹³⁰ Lenin odpovídá na tento Gorbunovův písemný dotaz: »Zinovjev se ptá, zda dostanou potravinovou pomoc?« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS.) — 108
- ¹³¹ Pokyn je napsán na telegramu předsedy rady lidových komisařů Tatarské autonomní sovětské socialistické republiky Saida-Galijeva V. I. Leninovi a A. N. Vinokurovovi, odeslaném 2. února 1921 jako odpověď na jejich žádost (viz tento svazek, dokument č. 107). Said-Galijev oznamoval: »Potvrzuji, že bývalý náčelník kazaňského kriminálního oddělení Nikolaj Golubjatnikov byl

2. března loňského roku, když osobně řídil akci k dopadení banditů, zasažen dvěma výstřely a za několik hodin nato zemřel. Golubjatnikov byl energický, bezúhonný člověk, odhalil mnoho velkých krádeží.« Tento telegram Vinokurov zaslal Leninovi zároveň se vzkazem: »Vladimíre Iljiči, domnívám se, že matce zesnulého soudruha Golubjatnikova může být za zásluhy jejího syna stanoven vyšší důchod. Je třeba, aby jí soudruh Břjuchanov zařídil na guberniálním zásobovacím výboru v Samaře výplatu důchodu v naturáliích a výdej potřebného šatstva a obuvi. Kopii telegramu vraťte« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 109

¹³² Dotazy předsedovi Nejvyšší rady pro železniční a vodní dopravu V. V. Fominovi napsal Lenin v souvislosti se znepokojivými zprávami o zdržování zásilek potravin po železnicích. V odpovědi poslal Fomin informace k jednotlivým bodům: »K bodu 1. Mají stanovenou rychlost 200 verst. Je zaveden zvláštní dohled. 2. Kde jsou teď, o tom nemáme čerstvé zprávy. 3. Zatím nemáme zprávy. Po severní části Omské dráhy potraviny projely. Žádají prázdné vozy. Učinili jsme opatření. 4. Rostov pracuje dobře: během 27. — 8 vlaků, během 28. — také 8. 5. Za Vjatkou bylo 28. na cestě 324 vagónů a v severní části Omské dráhy 13 ucelených dálkových vlaků s potravinami. Myslím, že se celková situace brzy o něco zlepší« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 110

¹³³ Tento pokyn poslal Lenin V. V. Fominovi zároveň s dopisem A. B. Chalatova z 2. března, v němž pisatel informoval Lenina o velkých těžkostech při přepravě potravin po železnicích. Týž den Fomin písemně odpověděl: »Situaci vyličil Chalатов v podstatě přesně. 1. Zatím není důvod předpokládat, že na jihovýchodě může znovu dojít k zácpě. Naftu dostává železnice poměrně spolehlivě. Rychlost ucelených vlaků s potravinami se *zdvojnásobila*; když doprava vázla, byla 58 verst, teď je 108 verst. Jediné nebezpečí na železnici je, že může dojít ke zdržení při běžné údržbě, ale děláme všechno, aby k tomu nedošlo. 2. Otázka ochrany dopravních cest je podstatná teď i v nejbližší budoucnosti. Je třeba věnovat zvýšenou pozornost Omské, Permské, Severní, Samarsko-Zlatoústské, Jihovýchodní, Doněcké a Vladikavkazské dráze a *Volze*, která je půldruhého měsíce jediným zdrojem paliva, umožňujícím chod železniční dopravy.

Děláme všechno, co je v našich silách. Grušin, Voinov a já všechno bezprostředně kontrolujeme.«

Na Fominovu odpověď Lenin poznamenal: »Do složky o zásobování« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 111

- ¹³⁴ Jde o teze F. Zemina Organizace statistiky a evidence materiálových zdrojů RSFSR, které autor poslal Leninovi. 12. května 1921 dostal Lenin písemný posudek na tyto teze od náměstka lidového komisaře financí A. O. Alského, jenž potvrdil aktuálnost otázky evidence materiálových zdrojů národního hospodářství a současně poukázal na chybné představy autora. — 111
- ¹³⁵ Jde o telegram lidovému komisariátu zásobování z 2. března 1921, který obsahoval informace o velkých nesnázích v činnosti zásobovacích orgánů na Ukrajině v souvislosti s nájezdy Machnových band. V telegramu se uvádělo, že za těchto okolností se zásobování Donbasu a Rudé armády »stává téměř neřešitelným úkolem« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 112
- ¹³⁶ Dne 2. března 1921 vypracovala malá rada lidových komisařů návrh usnesení rady lidových komisařů O povolení k vjezdu ruským dělníkům a emigrantům vracějícím se ze zahraničí a k dovozu jejich věcí. Návrh přesně vymezoval množství věcí (šatstva, obuvi, prádla apod.), které si dělníci přijíždějící do Ruska mohli vzít s sebou. Po Leninových připomínkách uvedených v tomto přípisu malá rada lidových komisařů 3. března usnesení schválila, ale vypustila z něho bod o omezeném množství dovážených věcí. — 112
- ¹³⁷ Dokument napsal Lenin v souvislosti s tím, že dostal zápis Rady zahraničního obchodu, podepsaný A. M. Ležavou, v němž se oznamovalo, že se členové této instituce, kromě předsedy Ležavy, nedostavili na její zasedání 28. února 1921. — 113
- ¹³⁸ Dne 20. května 1920 informoval E. M. Skljanskij Lenina o tom, že žádost Kondratije Jemeljanova vyřídil. Týž den odeslal Lenin otci Kondratije Jemeljanova do Sestrorecka telegram tohoto znění: »Kondratij Jemeljanov odvelen na Vojenskou technickou akademii do Petrohradu. S pozdravem *Lenin*« (Leninskij sbornik XX, s. 356). — 114
- ¹³⁹ V zápisu č. 55 ze zasedání byra frakce Celoruské ústřední rady odborů z 3. března 1921 Lenin zatrhl a podtrhl text bodů »g«

a »m«. Bod »g« zněl: »Na pořad jednání frakce CÚRO stanoveného na 4. března zařadit zprávu lidového komisariátu zásobování o zásobovací situaci republiky a požádat jeho kolegium, aby jmenovalo svého referenta k této otázce.« V bodu »m« se uvádělo, že je nutné informovat ÚV KSR(b) o usneseních byra frakce (viz Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Politické byro ÚV KSR(b) 3. března 1921 Leninův návrh schválilo. — 115

- ¹⁴⁰ Svě vyjádření napsal Lenin k tomuto návrhu M. N. Pokrovského: »Vladimíre Iljiči, při 1. moskevské univerzitě se nyní formuje fakulta společenských věd. Jmenovali jsme všechny komunisty, které bychom chtěli posadit za katedru. Ale naděje na jejich *faktickou* účast je malá. Je velmi lákavé přibírat menševiky (Gromana, Jermanského, Suchanova, Čerevanina a Martova). Jak se na to díváte?« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 115
- ¹⁴¹ Zřejmě tu jde o vystoupení některých členů »dělnické opozice«. — 115
- ¹⁴² Tento dokument napsal Lenin na hlášení místopředsedy malé rady lidových komisařů A. G. Gojchbarga o tom, že lidový komisariát zahraničních věcí porušil usnesení RLK z 30. listopadu 1920 o práci komise pro stanovení škod způsobených Sovětskému Rusku imperialistickou válkou, ozbrojenou intervencí Dohody a blokadou. Usnesení RLK ukládalo lidovému komisariátu zahraničních věcí a komisariátu zahraničního obchodu, aby daly komisi k dispozici všechny své materiály k této otázce. Avšak náměstek lidového komisaře zahraničních věcí L. M. Karachan v dopisu Leninovi z 5. března 1921 (tento dopis předal Lenin též den Gojchbargovi) sdělil, že lidový komisariát zahraničních věcí se také zabývá škodami způsobenými válkou a blokadou, a žádal, aby tato záležitost byla postoupena komisi jeho komisariátu. 14. dubna 1921 projednala malá rada lidových komisařů Gojchbargovo hlášení a vzala na vědomí Karachanovo sdělení, že se lidový komisariát zahraničních věcí otázkou škod přestává zabývat. — 116
- ¹⁴³ Jde o sdělení A. G. Gojchbarga ze 7. března a dopis L. M. Karachana z 5. března 1921. — 116
- ¹⁴⁴ Je míněna komise zřízená na plenárním zasedání ÚV KSR(b)

7. března 1921 pro vypracování návrhu zákona o nahrazení povinnosti odvádět všechny přebytky naturální daní; tento návrh potom schválil X. sjezd KSR(b). Členy komise byli V. I. Lenin (předseda), A. D. Cjurupa, L. B. Kameněv a G. I. Petrovskij.
— 116

¹⁴⁵ Lenin má na mysli zahájení X. sjezdu KSR(b). — 116

¹⁴⁶ Jde o moskevskou konferenci k uzavření sovětsko-turecké smlouvy. Konference se konala 26. února — 16. března 1921 a skončila podepsáním smlouvy o přátelství a bratrství mezi RSFSR a Tureckem. Ve smyslu smlouvy se Turecko zřeklo nároků na Batumi, souhlasilo s tím, že Batumi bude tvořit součást sovětské Gruzie a bude mít místní autonomii. Turecku bylo poskytnuto právo na volný tranzit zboží přes Batumi. Otázka Batumi vznikla v této souvislosti: na radu Dohody uzavřela gruzínská menševická vláda začátkem března 1921, v posledních dnech své moci, tajnou dohodu s tureckou vládou, podle níž město Batumi, batumský okruh a dva další okruhy připadly Turecku. Na základě této dohody postupovala turecká vojska k Batumi a 11. března 1921 město obsadila, ale už 19. března ho musela vyklidit. — 117

¹⁴⁷ Dopis nadiktoval Lenin telefonicky L. A. Fotijevové. Je na něm Stalinova poznámka, že nesouhlasí s Leninovým návrhem, a také šifry F. E. Dzeržinského, L. B. Kameněva, V. M. Molotova a L. D. Trockého, že dopis přečetli. — 118

¹⁴⁸ Jde o vyslání delegátů X. sjezdu KSR(b) k potlačení kontrarevoluční vzpoury v Kronštadu. — 119

¹⁴⁹ Tuto poznámku napsal Lenin na dopis F. I. Macharadzeho, který ho informoval o vojenské a politické situaci v Gruzii. Na dopis Lenin rovněž poznamenal: »vrátit mně«. Na třetí stránce podtrhl místo, kde se Macharadze vyslovil proti vysílání velkého počtu zmocněnců z ústředí do Gruzie. — 119

¹⁵⁰ Dne 14. března 1921 schválila malá rada lidových komisařů usnesení, které všem lidovým komisariátům zakazovalo vysílat do Gruzie své zmocněnce bez zvláštního povolení RLK v každém jednotlivém případě. — 119

¹⁵¹ Lenin má na mysli jednání lidového komisariátu zahraničního obchodu se Švédskem o půjčku ve výši 100 miliónů švédských

korun, splatnou do čtyřiceti let. Švédská strana nabízela půjčku za podmínky, že v prvních dvou letech dostane 7 % úroku a v dalším období — až do zaplacení půjčky — 6 %. Jednání o rozsáhlých úvěrech ve Švédsku bylo vedeno také na podzim roku 1921, skončilo však bezvýsledně. — 120

- ¹⁵² Dotaz napsal Lenin v souvislosti s koreferátem A. D. Cjurupy 15. března 1921 na 14. zasedání X. sjezdu KSR(b); v koreferátu se hovořilo o zavedení naturální daně místo povinnosti odvádět všechny zemědělské přebytky (viz KSSS v rezolucích a usneseníích sjezdů, konferencí a plenárních zasedání ÚV, 1898—1924, Praha 1984, s. 449—450). Hlavní referát k této otázce měl Lenin (viz Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 77—93). — 120
- ¹⁵³ Washington Vanderlip, zástupce velkého amerického Vanderlipova syndikátu, přijel na podzim 1920 do Moskvy jednat o udělení koncese na rybolov, průzkum a těžbu ropy a uhlí na Kamčatce i ve zbývající části východní Sibiře na východ od 160. poledníku. Koncem října byl vypracován návrh smlouvy, podle něhož měl syndikát dostat koncesi na šedesát let. Po 35 letech mohla sovětská vláda všechny koncesované podniky odkoupit a po uplynutí celé lhůty měly podniky i se zařízením v plném provozu přejít bezplatně do vlastnictví RSFSR. Smlouva však nebyla podepsána, protože Vanderlipův syndikát nezískal podporu ani u své vlády, ani u vlivných finančních skupin v USA. — 122
- ¹⁵⁴ A. A. Ioffe, který byl tehdy v Rize jako vedoucí sovětské mírové delegace pro jednání s Polskem, si stěžoval v dopisu Leninovi z 15. března 1921, že ho ústřední výbor strany často přemísťuje z jedné práce na druhou, ačkoli má velké zkušenosti z politické a zejména diplomatické činnosti. — 125
- ¹⁵⁵ Jde zřejmě o plenární zasedání ÚV KSR(b) ze 7. prosince 1920, kde se projednával konflikt Odborového svazu pracovníků vodní dopravy s ústředním výborem Jednotného odborového svazu pracovníků železniční a vodní dopravy. Lenin a jeho stoupenci se při projednávání této otázky octli v menšině, a tak byl za podpory L. D. Trockého prosazen Bucharinův návrh rezoluce. Tuto epizodu rozebírá Lenin v článku Krize ve straně (viz Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 257—270). — 125
- ¹⁵⁶ Jde o ústřední výbor strany zvolený 14. března 1921 na 13. zasedání X. sjezdu KSR(b). 16. března se po ukončení sjezdu sešlo

plenární zasedání ÚV KSR(b), které zvolilo vedoucí orgány ÚV.
— 126

¹⁵⁷ Jako odpověď na tento dotaz bylo Leninovi 19. března 1921 oznámeno, že profesor G. O. Graftio byl propuštěn z vězení.
— 126

¹⁵⁸ Pokyn napsal Lenin na Informaci o nalezištích některých rud v Kubáňské oblasti, kterou zpracoval místopředseda Hlavního technického výboru lidového komisariátu dopravy P. S. Januševskij a poslal ji Leninovi. V Informaci se hovořilo zejména o velkých nalezištích manganové rudy. — 127

¹⁵⁹ Pokyn napsal Lenin na Čičerinově dopisu ústřednímu výboru KSR(b) z 18. března 1921. Čičerin v něm sděloval, že podle zpráv získaných od W. Vanderlipa se prý nový prezident USA W. Harding (který v březnu 1921 nastoupil po W. Wilsonovi úřad prezidenta jako představitel Republikánské strany) vyslovil pro navázání obchodních styků se Sovětským Ruskem. Proto Čičerin navrhoval, aby Celoruský ústřední výkonný výbor sovětů schválil na svém právě zahajovaném zasedání svolání o potřebě navázat obchodní styky mezi Sovětským Ruskem a USA. 20. března schválil CÚVV svolání adresované Kongresu USA a prezidentu Hardingovi. Poukazovalo se v něm na to, že »od samého začátku své existence Sovětské Rusko doufalo v možnost brzkého navázání přátelských styků s velkou severoamerickou republikou a počítalo s tím, že se mezi oběma republikami vytvoří úzké a trvalé vztahy, založené na vzájemných výhodách«. CÚVV navrhoval »vyslat do Ameriky zvláštní delegaci, která by jednala s americkou vládou a řešila otázku praktických vztahů a obnovy obchodu mezi Ruskem a Amerikou« (Izvěstija VCIK, č. 61, 22. března 1921)^[22]. Avšak tento přátelský krok sovětské vlády se nasetkal s ohlasem u vlády USA; ta nadále odmítala uznat sovětský stát. Odpovědí na toto svolání bylo prohlášení státního tajemníka USA Ch. Hughese z 25. března 1921, v němž se zdůrazňovalo, že podmínkou rozvoje sovětsko-amerického obchodu je splnění požadavku, aby byl v sovětském státu obnoven buržoazní systém. Tento nepřátelský postoj vlády USA vůči Sovětskému Rusku na dlouhá léta oddálil normalizaci diplomatických a obchodních styků mezi oběma státy. — 127

¹⁶⁰ Jde o rezoluci X. sjezdu KSR(b) Sovětská republika v kapitalistickém obklíčení^[90] (viz KSSS v rezolucích a usneseních sjezdů,

konferencí a plenárních zasedání ÚV, 1898—1924, Praha 1984, s. 489—490). — 128

- ¹⁶¹ V ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS se zachovala část písemných připomínek, poslaných Leninovi na X. sjezdu KSR(b). Převážná část připomínek se týká naturální daně a s ní souvisejících otázek (družstevnictví, peněžní reformy, obchodu atd.). Mnoho poznámek je věnováno vnitropolitickému životu a dalším otázkám projednávaným na sjezdu. Na Leninův pokyn utřídila sekretářka všechny písemné připomínky podle témat a pořídila jejich seznam. — 128
- ¹⁶² Příkaz napsal Lenin na dopis A. A. Frenkela, delegáta X. sjezdu KSR(b) za 4. armádu, který v odpovědi na Leninovu žádost, aby mu uvedl schopné pracovníky — rolníky, které zná, oznamoval adresy a životopisné údaje čtyř rolníků sloužících ve 42. divizi 4. armády. — 129
- ¹⁶³ Začátek první světové války zastihl Lenina ve vesnici Poronin (Halič). 25. července (7. srpna) 1914 provedly rakouské úřady prohlídku v Leninově bytě, při níž policejní strážmistr zabavil Leninovi rukopis o agrární otázce, protože považoval statistické tabulky za šifru. Druhý den byl Lenin zatčen, avšak díky žádostem polských, ruských a rakouských sociálních demokratů byl 6. (19.) srpna propuštěn a bylo mu povoleno odcestovat do Švýcarska. Při vycestování zanechal v Poroninu a Krakově téměř celou svou knihovnu a archív. »Moc se o ně bojím,« napsal Lenin A. I. Uljanovové-Jelizarovové v listopadu 1914 (Spisy 37, Praha 1959, s. 492). O pátrání po krakovském a poroninském archívu viz poznámku 306). — 129
- ¹⁶⁴ Lenin v souvislosti s připravovaným přechodem od povinnosti odvádět všechny přebytky k naturální dani shromažďoval a zkoumal názory rolníků, jak pozvednout zemědělství. Začátkem března 1921 přijeli na jeho pozvání (viz tento svazek, Přílohy, dokument č. 18) do Moskvy rolníci A. R. Šapošnikov, T. G. Kondrov a I. G. Kondrov. Hovořili s Leninem, M. I. Kalininem a A. D. Cjurupou a účastnili se zasedání CÚVV, na němž byl schválen zákon o nahrazení odváděcí povinnosti naturální daní. Po návratu z Moskvy podali rolníci na guberniální konferenci bezpartijních rolníků v Ufě zprávu o své cestě a o setkání s Leninem. Účastníci konference poslali na Cjurupovo jméno telegram, v němž uvedli, že »jsou spokojeni s nově vydanými zákony o uží-

vání půdy« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 130

¹⁶⁵ V dopisu V. N. Kajurova si Lenin některá místa podtrhl (viz Leninskij sbornik XX, s. 72). — 131

¹⁶⁶ Jde o Cjurupův návrh odložit schválení členů komise pro využití materiálových zdrojů RSFSR při RPO z 25. března 1921 na příští zasedání Rady práce a obrany. Tato záležitost byla ponechána na pořadu jednání RPO 25. března; komise byla schválena v tomto složení: L. N. Kricman, A. Z. Golcman a V. M. Smirnov. — 135

¹⁶⁷ Jde o zasedání Rady práce a obrany 15. prosince 1920, které schválilo plán přepravy ropy předložený 14. prosince Nejvyšší radou pro železniční a vodní dopravu. Usnesení stanovilo celou řadu praktických opatření spojených s přepravou ropy, počínaje opravou cisteren a jejich účelným využitím a konče zavedením provozních norem. Zvláštní opatření byla stanovena i pro zásobování těžarů a železničářů potravinami a oděvy. — 135

¹⁶⁸ Pokyn napsal Lenin na telefonogramu N. P. Brjuchanova, který Leninovi oznamoval, že se Rada práce a obrany 25. března rozhodla předat obuv obstaranou v zahraničí vojenskému resortu, třebaže ji objednal lidový komisariát zásobování pro dělníky. Brjuchanov žádal »přezkoumat usnesení k této otázce, schválené na zasedání 25. března 1921, a zároveň ihned pozastavit odvoz obuvi do skladů, jimiž disponoval mimořádný zmocněnec pro zásobování armády« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 137

¹⁶⁹ Jde o uzavření koncesní smlouvy s Velkou Severní telegrafní společností vlastníci podmořské kabely, které spojovaly telegrafní síť Sovětského Ruska s telegrafní sítí Dánska, Japonska, Číny a Švédska. Ve smlouvě byly podrobně upraveny podmínky pro využívání uvedených telegrafních linek (viz Dokumenty vnější politiky SSSR, sv. IV, Moskva 1960, s. 187—196). Dne 24. června 1921 smlouvu podepsal předseda správní rady Velké Severní telegrafní společnosti W. Whyman. Za sovětskou vládu smlouvu podepsal 21. července 1921 Lenin. Podle podepsané dohody měla smlouva platnost 25 let, do 8. srpna 1946. Toho dne byla v Moskvě podepsána nová dohoda o zřízení terminálového a tranzitního telegrafického spojení přes kabely Velké Severní te-

legrafní společnosti a sítě ministerstva spojů SSSR, která platí dodnes. — 138

- ¹⁷⁰ Na tento písemný vzkaz odpověděl F. E. Dzeržinskij Leninovi ještě týž den a vložil mu okolnosti nepodařeného nákupu cvočků v zahraničí. Lenin na lístek se sdělením Dzeržinského napsal: »(O cvočkách) Uschovat a připomenout mi to« (Leninskij sbornik XXXVI, s. 211). — 139
- ¹⁷¹ V telefonogramu předsedy Celoukrajinského ústředního výkonného výboru G. J. Petrovského se uvádělo: »Vladimíre Iljiči, vzhledem k názorovým neshodám v politickém byru ústředního výboru KSU prosím o Vaše vyjádření k těmto dvěma nařízením ohledně naturální daně: 1. Jednotná naturální daň vyměřovaná podle děsjatin od 3 do 5 pudů z děsjatiny, což podle propočtu návrhovateli dá až 120 miliónů pudů a převedeno na pšenici 70 miliónů pudů obilí a 50 000 pudů ostatních produktů (maso, tučky a jiné produkty). Vyhlásit daň neprodleně, aby se přešlo od odváděcí povinnosti k dani. Vypracovat řadu přechodných opatření. 2. Celkovou částku daně 130 miliónů pudů, nepočítaje v to další produkty, vybrat z nové úrody. Plnění povinných dodávek v dalším období snížit o 20 %. Kdo splnil povinné dodávky, dává zůstatek do oběhu při směně zboží« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 139
- ¹⁷² Jde o komisi pro vypracování konkrétních opatření k zavedení naturální daně, ustavenou na základě usnesení politického byra ÚV KSR(b) 25. března 1921. Dne 29. března schválila rada lidových komisařů tuto komisi ve složení L. B. Kameněv (předseda), A. D. Cjurupa, A. M. Ležava, V. P. Miljutin a N. Osinskij. — 139
- ¹⁷³ Jde o finanční komisi ÚV KSR(b) a RLK, zřízenou na Leninův návrh záhy po X. sjezdu strany s cílem rozpracovat otázky finanční politiky v souvislosti s přechodem k nové ekonomické politice. Předsedou komise byl J. A. Preobraženskij. — 140
- ¹⁷⁴ Dne 28. března 1921 schválilo politické byro ÚV KSR(b) usnesení jmenovat J. A. Preobraženského členem kolegia lidového komisiariátu financí. 29. března toto usnesení potvrdila rada lidových komisařů. — 140
- ¹⁷⁵ Jde o návrh hlavních zásad pro uzavírání koncesních smluv, kte-

rý měl vypracovat. předseda Nejvyšší národohospodářské rady
A. I. Rykov. — 141

¹⁷⁶ Jde o usnesení RLK o ropných koncesích z 1. února 1921 [⁷⁶] (viz
Leninskij sbornik XX, s. 146). — 141

¹⁷⁷ Do svého konceptu návrhu hlavních zásad pro uzavírání konces-
ních smluv (viz Leninskij sbornik XX, s. 148) udělal Lenin řadu
doplňků a oprav. Leninův návrh se stal základem usnesení rady
lidových komisařů schváleného 29. března 1921. Při referátu o kon-
cesích, který přednesl 11. dubna 1921 na zasedání komu-
nistické frakce Celoruské ústřední rady odborů, Lenin přečetl ce-
lý text usnesení RLK Hlavní zásady koncesních smluv a bod za
bodem ho komentoval (viz Sebrané spisy 43, Praha 1989,
s. 183—202). — 141

¹⁷⁸ Dne 28. března 1921 dostal Lenin tuto odpověď: »Složení konces-
ní komise: Lomov, Lezerson, Landau a Vorms. Lezerson a Lan-
dau jsou inženýři, jeden je strojař, druhý chemik. Jednotlivé kon-
cese podle jejich charakteru vypracují odborníci a soudruzi z přís-
lušného průmyslového odvětví. Ropné koncese vypracuje Stri-
žov, Gubkin a Dosser, koncese na těžbu dřeva Liberman atd.«
(Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV
KSSS). — 141

¹⁷⁹ Návrh textu telegramu L. B. Krasinovi o ropných koncesích při-
pravil I. M. Gubkin a 28. března 1921 byl předložen ke schválc-
ní Leninovi. Text telegramu Lenin na několika místech doplnil
(viz Leninskij sbornik XX, s. 151—152). — 142

¹⁸⁰ Jde o dopis, který poslal G. L. Pjatakov 22. března 1921 Leninovi
s prosbou, aby pomohl prosadit vyslání S. I. Syrcova na stranic-
kou práci do Donbasu; proti tomu, jak uváděl Pjatakov, se staví
ÚV Komunistické strany Ukrajiny jenom proto, že v diskusi
o odborech se Syrcov připojil k trockistům. V souvislosti s Pjata-
kovovou prosbou poslal Lenin 30. března G. I. Petrovskému
a M. V. Frunzemu do Charkova telefonogram, aby vyšetřili
všechny okolnosti tohoto případu a poslali mu odpověď (viz ten-
to svazek, dokument č. 212).

Pjatakov se ve svém dopisu zmiňoval také o koncesích; byl
proti tomu, aby byly koncese udělovány v Donbasu. — 142

¹⁸¹ Viz poznámku 167. — 143

¹⁸² Svě vyjádření napsal Lenin k následujícímu dotazu, který mu předala tajemnice rady lidových komisařů L. A. Fotijeová: »V komisi, jež měla navrhnout, jak v Moskevské gubernii snížit počet osob pobírajících vojenský příděl, došlo k názorovým neshodám: Muralov se ztotožnil s nařízením vrchního velitele Kameněva o přesunu 11 tisíc rudoarmějců do Moskevské gubernie s cílem posílit strážní službu posádky. Ale Chalátov a Golcman jsou proti němu a navrhli řešit spor prostřednictvím Rady práce a obrany na základě dotázání jejích členů. Dotazy se zjistilo: Rykov, Skljanskij, Brjuchanov, Fomin a Osinskij navrhuji pozastavit platnost uvedeného nařízení vrchního velitele až do rozhodnutí Revoluční vojenské rady republiky. Avanešov byl pro nařízení, Anikst navrhl pozastavit jeho platnost a rozhodnutí ponechat na Radě práce a obrany, která má zasedat 30. března. K jakému názoru se přikláníte Vy?« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Dne 30. března se RPO usnesla pozastavit platnost nařízení vrchního velitele a předat záležitost Revoluční vojenské radě republiky ke konečnému rozhodnutí. — 146

¹⁸³ Lenin dostal Čičerinův dopis adresovaný ústřednímu výboru KSR(b), v němž pisatel doporučoval poslat stranickým organizacím republik a oblastí s muslimským obyvatelstvem zvláštní oběžník o nutnosti postupovat v protináboženské propagandě taktně a neurážet náboženské cítění muslimů. Čičerin připomněl jeden projev N. N. Narimanova: »Svého času soudruh Narimanov dával velmi cenné náměty agitátorům na Východě právě v této otázce. Jeho projev k mullům (muslimští duchovní nejnižšího stupně) o odluce církve od státu je vzorem taktního přístupu k muslimskému lidu.« Lenin podtrhl v Čičerinově dopisu místa, kde se doporučovalo vydání oběžníku a charakterizoval se Narimanův projev (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 147

¹⁸⁴ Toto sdělení napsal Lenin na dopis W. Vanderlipa, v němž mu pisatel oznamoval svůj úmysl poslat telegram státnímu tajemníkovi USA Ch. Hughesovi; v telegramu chtěl vyvrátit názor rozšířený v USA, že Sovětské Rusko nemá dostatečné zásoby surovin pro rozvoj zahraničního obchodu, a prosil Lenina, aby posoudil jeho návrh textu telegramu. — 147

¹⁸⁵ Viz poznámku 159. — 147

- ¹⁸⁶ G. M. Kržižanovskému byl poslán Kameněvův telegram Potřeby embského ropného průmyslu. — 150
- ¹⁸⁷ Viz poznámku 210. — 150
- ¹⁸⁸ Dne 16. dubna 1921 dostal Lenin od předsedy Ázerbájdžánského ropného výboru A. P. Serebrovského telegram s touto žádostí: »Pošlete oficiální rozhodnutí, že se Ázerbájdžánskému ropnému výboru přiznává určitá samostatnost směřovat v Persii, Turecku a Evropě ropné výrobky za zařízení a za oděvy a potraviny potřebné pro zásobování dělníků« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).
- Dne 18. dubna požádal Lenin A. I. Rykova, V. P. Miljutina a A. M. Ležavu, aby poslali vyjádření a společný návrh usnesení RLK k této otázce (viz tento svazek, dokument č. 266). Dne 19. dubna jmenovala rada lidových komisařů zvláštní komisi pro vypracování návrhu usnesení o rozšíření kompetence Ázerbájdžánského ropného výboru, pokud jde o možnost směřovat v Persii, Turecku a v Evropě ropné výrobky za předměty určené pro zásobování dělníků. — 151
- ¹⁸⁹ Už 2. dubna 1921 svolal lidový komisař práce V. V. Šmidt mezi-resortní poradu, která projednala Leninem předložené otázky. Závěr porady zněl: »V případě, že se plánovitě sníží celkový počet neproduktivních dělníků přidělených k příslušné výrobě, ponechat jí tolik potravin, kolik jí lidový komisiariát zásobování určil ještě před snížením počtu neproduktivních dělníků v této výrobě« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 153
- ¹⁹⁰ Vzkaz napsal Lenin na dopis V. F. Gorina, který mu oznamoval, že děkan 1. moskevské státní univerzity mu neumožňuje systematicky přednášet filozofii a že na univerzitě mají silný vliv bývalí menševici a kadeti, kteří hlásají buržoazní názory. — 153
- ¹⁹¹ Jde o Ordžonikidzeho odpověď na Leninův telegram z 30. března 1921 (viz tento svazek, dokument č. 210). — 154
- ¹⁹² O Správě pro hydraulickou těžbu rašeliny se jednalo na zasedáních rady lidových komisařů. 5. dubna 1921 vyslechla RLK zprávy V. D. Kirpičnikova a I. I. Radčenka o postupu prací Správy a přijala rozhodnutí o nutnosti uspokojit požadavky Správy vzhledem k mimořádné důležitosti příslušných podniků. Zvláštní

komisi ve složení A. Z. Golcman, A. B. Chalатов a I. I. Radčenko bylo uloženo, aby do dvou dnů podrobně stanovila, v jakém rozsahu a pořadí mají být požadavky Správy uspokojovány. Komise přednesla zprávu na zasedání RLK 7. dubna. Bylo rozhodnuto poskytnout Správě na 5 měsíců 25 miliónů rublů na individuální prémiování kvalifikovaného technického personálu.

Na zasedání Rady práce a obrany 6. dubna se projednávala všeobecná opatření k zajištění potravin pro pracovníky v odvětví těžby raželiny. — 155

- ¹⁹³ Je míněn text projevu, který G. M. Kržižanovskij pronesl 5. dubna 1921 na prvním zasedání Státní plánovací komise. — 155
- ¹⁹⁴ Lenin poslal Kameněvovi dopis vedoucího stavebního oddělení Nejvyšší národohospodářské rady E. V. Luganovského a jeho návrh dekretu o zlepšení životních podmínek dělníků a pracovníků v dopravě, průmyslu a pro společnost nejdůležitějších podniků. — 159
- ¹⁹⁵ Dne 7. dubna 1921 schválila rada lidových komisařů dekret o prémiování dělníků v naturáliích^[10], v němž se uvádělo: »Zavést na zkoušku pro dělníky některých nejdůležitějších průmyslových odvětví prémie v naturáliích, a to tak, že dělníkům bude vydávána část jimi vyráběných produktů za účelem výměny za produkty zemědělské« (Izvěstija VCIK, č. 76 z 9. dubna 1921). — 159
- ¹⁹⁶ Vzkaz napsal Lenin na sdělení E. M. Skljanského, že po schválení usnesení o snížení stavu Rudé armády si někteří vedoucí vojenští pracovníci vynucují zvýšení stanovených norem pro jednotky, které zůstaly ve stavu. — 159
- ¹⁹⁷ Své vyjádření napsal Lenin na dopis, který poslal A. D. Cjurupa organizačnímu byru ÚV KSR(b) se žádostí, aby přijalo rozhodnutí urychleně vyslat J. F. Rozmirovičovovou, která prodělala těžkou srdeční chorobu, společně se soudruhy odjíždějícími na léčení do zahraničí. — 160
- ¹⁹⁸ Lenin poslal A. B. Chalатовovi telegram, který dostal z Baku od G. K. Ordžonikidzeho s informací o nanejvýš tíživé zásobovací situaci na Kavkaze.
9. dubna 1921 poslal Lenin Ordžonikidzemu na jeho telegram odpověď (viz tento svazek, dokument č. 238). Kromě toho 11.

dubna, poté co se seznámil se stanoviskem M. I. Frumkina k Chalatovovu dotazu, poslal Frumkinovi telegram sestavený v lidovém komisariátu zásobování a podepsaný Leninem. V telegramu se uvádělo, že je nutné »přijmout co nejrozhodnější opatření k zásobování Ázerbájdžánu, Gruzie a Arménie a obden informovat o průběhu zásobování a skutečně odeslaném zboží« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

— 161

- ¹⁹⁹ Viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 42, Praha 1989, s. 346—348. Na význam těchto usnesení ÚV KSR(b) upozorňoval Lenin ve svém článku O práci lidového komisariátu školství a osvěty (tamtéž, s. 349—359). — 161

- ²⁰⁰ První vzkaz napsal Lenin na jemu zasláné kopii dopisu P. A. Kozmina G. M. Kržižanovskému [²⁰]. V dopisu se poukazuje na možnost využít větrem poháněných motorů při elektrifikaci. Značkou × Lenin označil místo, kde se uvádělo, že při využití zařízení na větrný a větrovodní pohon »můžeme za 10 let získat pětkrát víc energie než na základě plánu GOELRO.« Tato slova Lenin podtrhl a na okraj připsal otazník. Značku # udělal u autorova prohlášení, že »vypracováním tohoto programu na technicko-ekonomickém základě musí být pověřena zvláštní komise, jejíž vedení mohu převzít« (Leninskij sbornik XX, s. 216).

Druhý vzkaz napsal Lenin na Kozminově dopisu^[21], který mu byl zaslán spolu s kopií dopisu Kržižanovskému.

V textu obou Kozminových dopisů udělal Lenin řadu poznámek a některá místa podtrhl (viz Leninskij sbornik XX, s. 215—217). — 162

- ²⁰¹ Vzkaz byl odeslán N. P. Gorbunovovi spolu s dopisem, který podepsalo devětačtyřicet rolníků z vesnice Golovnino zaborovské volosti peremyšlského újezdu v Kalužské gubernii a v němž pisatelé informovali Lenina o případech zneužití moci místními funkcionáři.

Dne 14. dubna 1921 uložil Lenin náměstkovi lidového komisaře vnitra M. F. Vladimírskému, aby záležitost přešetřil a potrestal viníky (viz tento svazek, dokument č. 254). Výkonný výbor guberniálního sovětu v Kaluze přešetřil stížnost rolníků a podnikl kroky k odstranění zlořádů. — 163

- ²⁰² Otázka mimořádných potřeb klíčových továren Ivanovsko-vozněsenské oblasti byla projednávána na zasedání rady lidových ko-

- misařů v úterý 12. dubna. S některými opravami byl schválen návrh, který připravila zvláštní komise a který počítal s konkrétními opatřeními, jak pomoci klíčovým továrnám penězi, palivem, stroji a potravinami. — 167
- ²⁰³ Telegram byl poslán jako odpověď na pozdrav konference chudiny v Jakutsku (II. čurapčská konference politicky neorganizovaných), který dostala rada lidových komisařů 9. dubna 1921. — 167
- ²⁰⁴ V odpovědi na tento pokyn oznámil L. M. Chinčuk Leninovi, že učiní rozhodná opatření, aby byly vojenské vlaky využity ke zvýšení přísunu sadbových brambor. Současně sděloval, že nakládka sadbových brambor v RSFSR začíná 10. dubna a že k urychlení nákupu sadbových brambor v zahraničí byl vyslán zvláštní zástupce. — 168
- ²⁰⁵ Dne 21. dubna 1921 uveřejnil ÚV KSR(b) v Pravdě jako dodatek k předtím uveřejněnému oběžníku dopis^[3], ve kterém se doporučovalo, aby se při oslavách 1. máje »v žádném případě nepřipouštěly nějaké projevy urážející náboženské cítění obyvatelstva«. — 168
- ²⁰⁶ V telegramu odeslaném téhož dne jako odpověď Leninovi Fomin oznamoval, že navržené kolegium pokládá za zdařilé, a navrhl, aby byl členem kolegia jmenován také F. S. Lebed'. K možnosti jmenovat zástupce z řad odborníků se vyjádřil odmítavě. — 169
- ²⁰⁷ Vzkaz lidovému komisaři spravedlnosti D. I. Kurskému napsal Lenin na usnesení, které mu bylo posláno ze schůze pedagogického sboru Vysokého učení technického v Moskvě. Schůze profesorů, mezi nimiž bylo hodně stoupenců kadetů, se usnesla informovat Lenina o tom, že pokládá za nezákonné, aby Hlavní správa odborného vzdělávání jmenovala nové vedení školy před zavedením nového statutu vysokých škol. Účastníci schůze nesouhlasili s kádrovým složením jmenovaného vedení a žádali, aby právo volit vedení školy bylo poskytnuto pedagogickému sboru. Na znamení protestu přerušili pedagogové výuku. — 169
- ²⁰⁸ D. I. Kurskij odpověděl, že podle jeho názoru Hlavní správa odborného vzdělávání nepostupovala nezákonně, když jmenovala nové vedení, protože předrevoluční statut moskevského Vysokého učení technického pozbyl platnost a řešení záležitostí vyso-

kých škol technického zaměření bylo svěřeno Hlavní správě odborného vzdělávání. Zároveň Kurskij nepovažoval za prospěšné, že do nového vedení nebyl jmenován kandidát navržený pedagogickým sborem.

K otázce moskevského Vysokého učení technického viz též tento svazek, dokument č. 257 a 270 . — 169

- ²⁰⁹ Zpráva R. E. Klassona o objednávkách pro Správu pro hydraulickou těžbu rašeliny byla odeslána z Berlína 23. března 1921 náměstkovu lidového komisaře zahraničního obchodu A. M. Ležavovi. Tuto zprávu Lenin dostal 16. dubna 1921 (viz tento svazek, dokument č. 259). — 170
- ²¹⁰ Jde o dopis G. M. Kržižanovského z 12. dubna 1921, v němž se uvádí, že v daném období není vhodné rozšiřovat embská ropná pole. Dopis byl napsán na Leninův pokyn (viz tento svazek, dokument č. 218).
15. dubna 1921 se na zasedání Rady práce a obrany jednalo o dočasném zastavení stavby Algemba (železniční tratě Alexandrov Gaj-Emba) a ropovodu. Bylo schváleno usnesení o Algembě, jehož návrh napsal Lenin (viz Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 222). 29. dubna se RPO usnesla zastavit stavbu ropovodu a 6. května rozhodla přeradit stavbu železniční trati Alexandrov Gaj-Emba z preferovaných mezi běžné stavby. Bylo také rozhodnuto zřídit komisi pro kontrolu stavby železniční trati. Návrh o úkolech komise napsal Lenin a RPO ho schválila 11. května (viz Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 278 a tento svazek, dokument č. 371). — 172
- ²¹¹ Žádost o vízum pro G. L. Šklovského a jeho rodinu odeslal Lenin prostřednictvím L. M. Karachana do Berlína V. L. Koppovi 13. dubna 1921. Dne 23. dubna Lenin svůj požadavek zopakoval. Poslal Koppovi telegram, v němž žádal o urychlené obstarání víza pro Šklovského a jeho rodinu (viz tento svazek, dokument č. 284). — 172
- ²¹² VIII. sjezd sovětů [⁴], který se konal ve dnech 22.—29. prosince 1920, schválil plán těžby uhlí v Donbasu na rok 1921 ve výši 600 milionů pudů. — 174
- ²¹³ V dokumentu je chyba, správný název vesnice zní Golovnino. — 175

- ²¹⁴ Na příkaz lidového komisariátu vnitra, vydaný v souvislosti s Leninovým dopisem, vyšetřil výkonný výbor guberniálního sovětu v Kaluze stížnost rolníků a podnikl kroky k odstranění zlořádů. Viz též poznámku 201. — 175
- ²¹⁵ Dopis napsal Lenin na telegram P. K. Kaganoviče, zmocněnce Rady práce a obrany a oblastního komisaře pro zásobování v Omsku, který oznamoval, že po uveřejnění usnesení Celoruského ústředního výkonného výboru a dalších materiálů o zrušení povinnosti odvádět všechny přebytky, není možné na Sibiři splnit stanovený výkup potravin. — 176
- ²¹⁶ Myslí se usnesení politického byra ÚV KSR(b) ze 14. dubna 1921 o postavení Vysokého učení technického v Moskvě. Politické byro zrušilo rozhodnutí Hlavní správy odborného vzdělávání o jmenování nového vedení školy a doporučilo lidovému komisariátu školství a osvěty, aby předložil ústřednímu výboru KSR(b) k projednání návrh statutu vysokých škol, návrh na nové vedení a návrh směrnice o úloze a vzájemných vztazích mezi komunistickými buňkami, politicky neorganizovanými studenty, pedagogickým sborem a lidovým komisariátem školství a osvěty. Zároveň tomuto komisariátu uložilo, aby vystoupil s odsouzením těch profesorů Vysokého učení technického, kteří přerušili výuku. — 177
- ²¹⁷ Jde o zprávu lidového komisariátu školství a osvěty k situaci na Vysokém učení technickém v Moskvě. Zpráva, kterou podepsali lidový komisař školství a osvěty A. V. Lunačarskij a tajemník ÚV KSR(b) V. M. Molotov, byla uveřejněna 19. dubna 1921 v Pravdě. ^[63] Těm pedagogům Vysokého učení technického, kteří přerušili výuku, byla vyslovena důtka. Zároveň bylo upozorněno na nepřípustnost podobných metod protestů. Komunistickým buňkám na VUT v Moskvě a na všech vysokých školách bylo doporučeno navázat takové vztahy s pedagogickým sborem a politicky neorganizovanými studenty, které by pomohly normalizovat život na vysokých školách a rozvíjet vědu v Sovětském Rusku. — 177
- ²¹⁸ Pokyn napsal Lenin na dopis V. L. Koppa, zástupce RSFSR v Německu pro záležitosti válečných zajatců, který navrhoval zorganizovat výměnu produktů mezi družstevními organizacemi RSFSR a Německa. Kopp informoval o možnosti uzavřít s německými dělnickými družstvy dohodu, na jejímž základě by tato družstva dodávala do Sovětského Ruska zboží široké spotřeby

pro venkov a výměnou by dostávala určitou část (50 %) potravin, které by sovětská družstva získala směnou zboží široké spotřeby na vesnicích; druhá část těchto potravin by měla zůstat obyvatelům Ruska.

Koppův dopis odeslal Lenin L. B. Kameněvovi jako předsedovi komise pro vypracování konkrétních opatření k zavedení naturální daně (komise byla ustavena na základě usnesení politického byra ÚV KSR(b) z 25. března 1921, složení komise schválila RLK 29. března). Po stranách dopisu jsou souhlasné poznámky k Leninovu návrhu od dalších členů této komise — A. D. Cjurupy, A. M. Ležavy, N. Osinského, V. P. Miljutina a obchodního zástupce RSFSR v Německu B. S. Stomoňakova.

Dne 15. dubna dal Lenin kolovat návrh usnesení politického byra ÚV KSR(b) — souhlasit v zásadě s Koppovým návrhem a uložit Koppovi, aby spolu se Stomoňakovem zahájil předběžné jednání s německými dělnickými družstvy. 16. dubna bylo toto usnesení schváleno na zasedání politického byra. — 177

²¹⁹ Ve zprávě R. E. Klassona o objednávkách pro Správu pro hydraulickou těžbu rašeliny [¹⁸] si udělal Lenin řadu poznámek a některá místa podtrhl (viz Leninskij sbornik XX, s. 239—240). Dne 18. dubna si G. M. Kržižanovskij a Lenin telefonogramem vyžádali od Klassona dodatečné údaje k jeho zprávě (viz Leninskij sbornik XX, s. 241). — 178

²²⁰ »*Otevřený dopis*« (Offener Brief [¹²³]) ústředního výboru Sjedenčené komunistické strany Německa, adresovaný Sociálně demokratické straně Německa, Nezávislé sociálně demokratické straně Německa, Komunistické dělnické straně Německa a všem odborovým organizacím, byl uveřejněn 8. ledna 1921 v 11. čísle listu Die Rote Fahne. ÚV SKSN vyzval v tomto dopisu všechny dělnické, odborové a socialistické organizace v Německu ke společnému boji proti sílící reakci a útokům kapitálu na životní práva pracujících. Program společných akcí, vytyčený komunisty, byl zaměřen na boj za zvýšení penzí válečných invalidů, za likvidaci nezaměstnanosti, za ozdravení finanční situace země na úkor monopolů, za zavedení kontroly závodních výborů nad zásobami potravin, surovin a paliv, za uvedení všech zastavených podniků do provozu, za zavedení kontroly nad osemem, sklizní a prodejem veškeré zemědělské produkce, kterou by prováděly rolnické rady spolu s organizacemi zemědělských dělníků, za okamžité odzbrojení a rozpuštění všech buržoazních militantních organizací, za vytvoření dělnické domobrany, za amnestii pro všechny politické

věžně a za okamžité obnovení obchodních a diplomatických styků se Sovětským Ruskem.

Pravicové vedení organizací, kterým byl Otevřený dopis adresován, návrh na společný postup s komunisty odmítlo, přestože se dělníci vyslovili pro jednotnou frontu proletariátu. — 178

- ²²¹ Lenin má na mysli ozbrojené povstání německého proletariátu v březnu 1921.

Levicová většina ÚV Sjednocené komunistické strany Německa, vycházejíc z takzvané ofenzivní teorie, jejíž zastánci považovali útočnou taktiku za jediné správnou v každé situaci, bez ohledu na konkrétní politické podmínky, nabádala dělníky k předčasnému povstání. Německá buržoazie toho využila a vyprovokovala dělníky k ozbrojenému povstání ve chvíli, jež byla pro ně nepříznivá. V březnu 1921 vypuklo v mnoha oblastech středního Německa povstání. I přes hrdinský boj dělníků bylo povstání potlačeno, protože většina dělnické třídy nebyla na ně připravena a bojů se neúčastnila. — 178

- ²²² Jde o Bélu Kuna, který byl tehdy členem předsednictva exekutivy Komunistické internacionály. — 179

- ²²³ P. Levi se jako zástupce Sjednocené komunistické strany Německa zúčastnil XVII. sjezdu Italské socialistické strany, konaného ve dnech 15.—21. ledna 1921 v Livornu, na kterém došlo k rozkolu strany. Po návratu ze sjezdu začal Levi hájit italské centristy v čele s G. Serratim. 24. února 1921, když ÚV SKSN schválil rezoluci namířenou proti Serratimu a jeho stoupencům a schvalující založení Komunistické strany Itálie (dnes Italská komunistická strana), vystoupilo pět členů ÚV SKSN (O. Brass, E. Däumig, A. Hoffmann, P. Levi a C. Zetkinová) z ÚV, protože nesouhlasili s jeho politikou. — 179

- ²²⁴ Lenin reaguje na dopis P. Leviho z 29. března 1921. Levi ve svém dopisu odsuzoval březnové povstání v Německu a prohlásil, že odchází z vedení strany a napíše brožuru, v níž vyloží své názory.

Začátkem dubna 1921 vydal brožuru Naše cesta. Proti pučismu^[119], v níž označoval boj statisíců německých proletářů za »bakuninovsky puč«. Vyzýval dělníky, aby odsoudili komunisty, kteří prý nesou veškerou odpovědnost za porážku povstání. ÚV Sjednocené komunistické strany Německa vyloučil 15. dubna 1921 Leviho ze strany za hrubé porušení stranické kázně a za

škodu, kterou způsobil straně vydáním brožury, a požádal ho, aby složil poslanecký mandát. 29. dubna 1921 schválila usnesení ÚV SKSN o vyloučení Leviho ze strany exekutiva Kominterny. Otázka názorových neshod ohledně březnového povstání byla předložena III. kongresu Kominterny a ten Leviho vyloučení potvrdil. Později Levi úplně přešel na sociálně demokratické pozice a bojoval proti Komunistické internacionále. — 179

225 Lenin má na mysli III. kongres Komunistické internacionály, který byl zahájen 22. června 1921 v Moskvě. — 179

226 Pokyn V. M. Molotovovi napsal Lenin na zprávě skupiny členů prozatímního předsednictva a vědecko-metodické komise Moskevské státní univerzity o přípravě sovětských odborníků, adresované politickému byru ÚV KSR(b). Autoři zprávy kritizovali činnost starého profesorského sboru, který se stavěl proti obnovení vysoké školy, a předkládali své návrhy na změny v návrhu statutu vysokých škol, schváleného kolegiem lidového komisariátu školství a osvěty. 20. dubna 1921 doporučilo politické byro ÚV KSR(b) lidovému komisariátu školství a osvěty, aby vysokoškolský statut prozatím neuveřejňoval, zpřesnil jej a ještě jednou projednal. — 180

227 Tento vzkaz napsal Lenin na dopis A. G. Běloborodova z Rostova na Donu, v němž ho pisatel informoval o prvním sjezdu sovětů v Stavropolské gubernii. V dopisu Lenin řadu míst podtrhl nebo jinak označil a upozornil členy politického byra zejména na tuto část Běloborodovovy zprávy: »Do gubernie přišla nová síla: demobilizovaní stavropolští rolníci — buďonovci a žlobinovci vedení svými veliteli. Jsou neobyčejně semknutí a tvoří takovou sílu, která může hrát dost významnou úlohu v životě gubernie. Mnozí z nich jsou komunisté. Je to rolnické křídlo naší strany, které se liší od ostatní masy rolnictva pouze větší uvědomělostí, avšak v plné míře si zachovalo rolnický způsob myšlení a vesnickou mentalitu. Byli nejvýraznějším zjevem mezi všemi delegáty sjezdu« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 181

228 Pokyn napsal Lenin na zprávu tajemníka charkovského guberniálního výboru o uplatňování naturální daně. [13] V 1. bodě zprávy se navrhovalo, aby byla vyměřena jednotná naturální daň z desjatiny a aby byl zaveden systém, podle něhož by rolník přesně věděl, »kolik bude jednou ročně odevzdávat, a aby vybírání

daně nijak nezáviselo na uvážení místního zásobovacího pracovníka« (zde připsal Lenin na okraj: »Nota bene«). 2. bod zprávy rozebíral otázku celkové výše obilní daně pro Ukrajinu. 4. bod navrhoval využívat pro směnu zboží družstva. Úplný text zprávy s Leninovými poznámkami a podtrženými místy je uveřejněn v publikaci Leninskij sbornik XX, s. 74—78. — 181

²²⁹ Viz poznámku 188. — 182

²³⁰ Vzkaz napsal Lenin v souvislosti s telegramem náměstka lidového komisaře dopravy V. V. Fomina, který navrhoval převést gruzínské a abchazské přístavy (Batumi, Poti, Suchumi) do pravomoci Správy námořní dopravy RSFSR v Rostově nebo Novorossijsku. Proti tomuto návrhu se postavil gruzínský revoluční výbor. Na zasedání 19. dubna 1921 podpořilo politické byro ÚV KSR(b) gruzínský revoluční výbor a usneslo se předat gruzínské a abchazské přístavy do pravomoci Gruzie. Usnesení ukládalo Správě námořní dopravy poskytovat těmto přístavům všemožnou materiální pomoc. — 184

²³¹ Viz poznámku 216. — 184

²³² Na Leninův návrh vyložil S. M. Glikin své hlavní závěry v článku K návrhu koncese pro západoevropská dělnická družstva na zpracování surovin na Sibiři^[7], který byl uveřejněn 24. dubna 1921 v 89. čísle listu *Ekonomičeskaja žizň*. 27. dubna vyšel v témže listu s Glikinovým podpisem návrh všeobecných zásad koncesí pro západoevropská družstva na zpracování potravinářských surovin na Sibiři.^[8] — 186

²³³ Dne 4. května 1921 poslal V. A. Avaněsov radě lidových komisařů svou zprávu, v níž analyzoval usnesení a rezoluce I. celoruského sjezdu sektářských zemědělských výrobních sdružení (sjezd se konal 19.—26. května 1921). Ve zprávě poukázal na to, že usnesení sjezdu jsou v rozporu s politikou sovětského státu, a navrhoval vypracovat opatření k ochraně obyvatelstva před škodlivým vlivem sektářů. V souvislosti s protisovětským zaměřením sjezdu uvedených sdružení uložila malá rada lidových komisařů na svém zasedání 16. května lidovému komisariátu spravedlnosti, aby společně s lidovým komisariátem zemědělství a Celoruskou mimořádnou komisí do týdne vydaly příslušné pokyny místním orgánům. — 187

²³⁴ Lenin odpovídá na pozvání zástupce velitele moskevského vojenského okruhu V. N. Russa, aby se 20. dubna 1921 zúčastnil slavnostní přehlídky na počest prvního výročí založení Leninových sportovních kursů v moskevském okruhu. — 188

²³⁵ Příkaz napsal Lenin na telegram V. V. Fomina, v němž odesílatel oznamoval, že z Grozného lze denně posílat 350 cisteren ropných produktů, a navrhoval způsob jejich přepravy. Do horní části telegramu Lenin napsal: »Dnes do RLK.« Téhož dne, 19. dubna, se rada lidových komisařů usnesla pověřit komisi složenou ze zástupce Nejvyšší národohospodářské rady, lidového komisaře dopravy a V. A. Avaněsova, aby prostudovala Fominovy návrhy a předložila Radě práce a obrany návrh usnesení k této otázce. V pátek 6. května byly na zasedání RPO projednány návrhy o přepravě ropy z Grozného a o maximálním využití cisteren. 11. května podepsal Lenin podrobné nařízení RPO k této otázce.

Druhý telegram dostal Lenin od S. J. Čuckajeva. Hovořilo se v něm o stavu rýžovišť zlata na Leně. Tato otázka byla projednávána na zasedání RPO 22. a 27. dubna 1921. V jejím usnesení se ukládalo sibiřskému revolučnímu výboru »učinit všechna nezbytná opatření k obnově lenských rýžovišť podle výrobních programů, které schválilo předsednictvo Nejvyšší národohospodářské rady« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 188

²³⁶ Vzkaz napsal Lenin na výpis z protokolu zasedání Rady práce a obrany z 20. dubna 1921. Výpis obsahoval rozhodnutí odvolat expedici S. V. Malyševa, která prováděla obchodní operace ve Střední Asii, do Moskvy a dát (její členy i materiální prostředky) k dispozici lidovému komisariátu zásobování (šlo o využití expedice pro uskutečňování směny zboží na Volze, Kamě a Bělé). Malyšev byl vyzván, aby své představy v této věci sjednotil prostřednictvím lidového komisariátu zásobování se všemi zainteresovanými resorty a předložil je Radě práce a obrany. Ve výpisu z protokolu Lenin podtrhl a označil dvěma svislými čarami slova: »sjednotit prostřednictvím lidového komisariátu zásobování« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 189

²³⁷ Lenin odpovídá na dopis tajemníka ÚV KSR(b) J. Jaroslavského, který se Lenina ptal: »Myslíte, že by bylo možné zapojit do přednášení filozofie (dějiny filozofie a historický materialismus) Děbo-

rina a L. Axelrodovou? Dotazovala se vědecká rada Sverdlovovy univerzity. Axelrodovou jsme v organizačním byru zamítli, ale teď s tím přichází znovu lektorská skupina« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 189

- ²³⁸ Dotaz napsal Lenin během zasedání Rady práce a obrany 22. dubna 1921, na němž se projednával návrh usnesení o zřízení palivových výborů. O této otázce referoval I. T. Smilga. RPO po provedení řady změn schválila předložený návrh usnesení; zejména bylo rozhodnuto, že »podmínky kontroly a dozoru Rady báňského průmyslu nad prací Hlavního výboru pro průmysl paliv vypracuje samostatně předsednictvo Nejvyšší národohospodářské rady a předloží je ke schválení Radě práce a obrany« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 190
- ²³⁹ Vzkaz napsal Lenin na jemu zasláné kopii dopisu I. I. Radčenka adresovaného A. B. Chalatovovi; Radčenko žádal o půjčku 3—5 tisíc pudů tuků pro dělníky z rašelinišť, dokud Správa pro hydraulickou těžbu rašeliny nedostane to množství, které objednala u lidového komisariátu zahraničního obchodu. — 191
- ²⁴⁰ Lenin má na mysli návrh dekretu CÚVV O zásadách organizace hospodářského života v Karelské pracovní komuně a návrh.usnesení RPO O nejbližších hospodářských úkolech Karelské pracovní komuny. 26. dubna 1921 schválila RLK první z těchto dokumentů a akceptovala návrhy obsažené v druhém dokumentu. — 193
- ²⁴¹ Dne 27. dubna 1921 byl na zasedání RPO projednáván návrh usnesení o opatřeních k boji proti suchu, který předložil náměstek lidového komisaře zemědělství I. A. Teodorovič. Byly schváleny tři všeobecné body návrhu usnesení, ostatní body týkající se konkrétních opatření bylo rozhodnuto okamžitě projednat se zainteresovanými resorty a schválit na dalším zasedání RPO. 29. dubna schválila RPO usnesení jako celek. Jeho první bod zdůrazňoval tuto zásadu: »Považovat boj proti suchu za záležitost prvořadě důležitosti pro naše zemědělství a opatření, jež jsou v tomto směru realizována, za bojové akce« (Izvěstija VCIK, č. 95 z 5. května 1921). — 197
- ²⁴² O pomoci rybolovné kampani referoval na zasedání RLK 26. dubna 1921 náměstek lidového komisaře zásobování N. P. Brju-

chanov. Usnesení RLK zajišťovala rychlý přísun zboží pro Hlavní správu rybolovu, rybného hospodářství a průmyslu a poskytovala jí právo (se souhlasem lidového komisariátu zásobování) obracet se s problémy přímo na RLK a RPO. K projednání rozvoje rybného průmyslu a k vypracování plánu nákupu ryb byla zřízena komise ze zástupců lidového komisariátu zásobování, Celoruské ústřední rady odborů, Ústředního svazu spotřebních družstev, lidového komisariátu zahraničního obchodu a Hlavní správy rybolovu, rybného hospodářství a průmyslu. — 201

²⁴³ Jde o poskytnutí obytných prostor lidovému komisariátu zahraničních věcí pro zahraniční hosty. 26. dubna 1921 ustavila rada lidových komisařů komisi a uložila jí obstarat ubytování pro hosty lidového komisariátu zahraničních věcí. — 202

²⁴⁴ Alskij poslal v odpovědi na tento vzkaz Leninovi informaci lidového komisariátu financí o zlatém krytí sovětského rublu a kopii usnesení RLK ze 4. dubna 1921 o zvýšení kursu rublu v přepočtu na cizí měnu. Získané materiály poslal Lenin k vyjádření J. A. Preobraženskému, který mu sdělil, že stanovené přepočty kursu rublu jsou nesmyslné. Pokud jde o možné zneužití, Preobraženskij se odvolal na vyjádření Alského, který v kolegiu takovou možnost kategoricky popřel. — 203

²⁴⁵ Druhého dne, 30. dubna 1921, poslal F. E. Dzeržinskij Leninovi odpověď, v níž sděloval, že pohovoří s I. I. Skvorcovem-Stěpanovem a učiní opatření k boji proti šmelinářům. — 205

²⁴⁶ Brožura J. M. Šatunovského Bílé uhlí a revoluční Pitěř^[101] pojednávala o tom, jak by se Petrohrad, který prožíval úpadek, mohl znovu stát průmyslovým centrem. Autor uváděl všeobecné deklarativní úvahy o využití energie Svirské a Volchovské elektrárny k obnově hospodářství v Petrohradu a prohlašoval, že předkládá »revoluční« plán přeměny proti plánu GOELRO, který charakterizoval jako »pokojný«, »nerevoluční«, rozložený na příliš dlouhé období.

Brožuru Šatunovského poslal Lenin 24. dubna 1921 G. M. Kržižanovskému. Na obálku brožury napsal: »Soudruhu Kržižanovskij, co tomu říkáte? Vraťte mi to s Vaším vyjádřením. Pošlu to Zinovjevovi.« Na 14. straně brožury Lenin zatrhl slova »mít už za několik měsíců proud, abychom mohli dát do provozu závody, které zůstaly stát,« a udělal k tomu místu poznámku: »Tady je zřejmě jádro věci. Kolik měsíců? Kolik proudu? Je to prakticky

možné?» Na 15. straně brožury zatrhl autorova slova o názoru odborníků na hydrauliku a poznamenal: »Jakých? Kde? a kdy to bylo otištěno?« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Na to, jaká opatření k obnově hospodářství v Petrohradu by bylo možné udělat, se Lenin 3. května dotázal předsedy petrohradského sovětu G. J. Zinovjeva (viz tento svazek, dokument č. 302). — 205

- 247 Vzkaz napsal Lenin na dopis L. D. Trockého^[100], který se v odpovědi na Leninův dopis z 30. dubna 1921 (viz tento svazek, dokument č. 298) snažil hájit brožuru J. M. Šatunovského Bílé uhlí a revoluční Pitěř^[101]. V dopisu Trockého Lenin řadu míst různě označil (viz Leninskij sbornik XX, s. 208—209). — 207
- 248 Na Leninův vzkaz G. J. Zinovjev 5. května odpověděl, že bylo rozhodnuto dočasně zastavit stavbu na Sviru, soustředit se na práce v Utkinské zátocce, aby byly dokončeny ještě v roce 1921, ale stavbu na Volchově v žádném případě nezastavovat. — 207
- 249 Nejistilo se, oč jde. — 208
- 250 Dne 22. dubna navrhlo předsednictvo ústředního výboru Celoruského svazu stavebních dělníků nové složení kolegia Hlavního výboru pro státní stavby. 3. května Lenin na základě usnesení politického byra ÚV KSR(b) z 30. dubna pohovořil s místopředsedou tohoto výboru B. I. Goldbergem o situaci ve výboru (zachoval se Leninem pořízený zápis Goldbergových informací) a potom zřejmě napsal dopis G. M. Kržižanovskému.
- V odpovědi, v níž charakterizoval B. I. Goldberga, K. A. Alferova, M. S. Rudominěra, S. D. Markova, V. S. Prozora a další pracovníky z Hlavního výboru pro státní stavby, Kržižanovskij mimo jiná opatření navrhl, aby pro upevnění výboru byli do kolegia přizváni dělníci a bývalí poctiví pracovníci a vedením byl pověřen T. V. Saprnov a J. V. Lomonosov.
- Dne 12. května schválilo předsednictvo Nejvyšší národohospodářské rady Saprnova do funkce předsedy kolegia Hlavního výboru pro státní stavby, G. D. Cjurupu jako místopředsedu, M. V. Zacharova za člena kolegia a pověřilo Saprnova a Cjurupu, aby se dohodli o dalších kandidátech. — 209
- 251 Na tento písemný dotaz dostal Lenin zprávu, že hroby G. V. Plechanova a V. I. Zasilčicové byly dány do pořádku a že Hlavní vý-

bor pro státní stavby slíbil sochaři I. J. Ginzburgovi sádru, kterou potřeboval k práci na Plechanovově bystě. Později, 16. července 1921, se politické byro ÚV KSR(b) usneslo přispět ke zřízení Plechanovova pomníku a uložilo N. A. Semaškovu, aby se o tom dohodl s petrohradským sovětem. — 209

252 V telegramu, který Lenin dostal 6. května 1921, K. J. Vorošilov odpověděl: »Vaše č. 108/III jsem dostal. Všechny potřebné příkazy vydány. Budeme dbát na přesné plnění Vámi uloženého úkolu« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 210

253 Dne 4. května 1921 byl na zasedání Rady práce a obrany projednáván návrh německé společnosti Stahlwerkmark, aby jí byla udělena koncese na zavedení letecké poštovní a osobní dopravy mezi Sovětským Ruskem a Německem. RPO s návrhem v zásadě souhlasila a pověřila lidový komisariát vojenství, lidový komisariát zahraničních věcí a Celoruskou mimořádnou komisi, aby vypracovaly podrobné podmínky letů a předložily návrh usnesení malé radě lidových komisařů. 6. srpna 1921 pověřil Lenin V. A. Smoljaninova, aby »zkontroloval, zda se tato záležitost *pohnula kupředu*« (Leninskij sbornik XXXVI, s. 304). Dne 8. srpna 1921 se malá RLK usnesla: 1. považovat zavedení letecké dopravy mezi Moskvou a Německem za neodkladné, 2. pověřit lidový komisariát zahraničního obchodu, aby po dohodě s lidovým komisariátem zahraničních věcí, lidovým komisariátem pošt a telegrafů a Hlavní správou letectva zahájil jednání s německými firmami o založení smíšené rusko-německé společnosti pro zřízení a využití letecké linky Moskva-Německo a 3. uvolnit lidovému komisariátu zahraničního obchodu 250 tisíc rublů ve zlatě na zřízení a vybavení linky a na krytí počátečních provozních nákladů.

Smíšená Rusko-německá společnost pro leteckou dopravu (De-ru-Luft), jíž bylo poskytnuto právo zajišťovat leteckou dopravu mezi Ruskem a Německem, byla založena 24. listopadu 1921 v Berlíně. — 210

254 Myšlenku o nutnosti »sestavit slovník *současného* ruského jazyka« vyslovil Lenin už v lednu 1920 v dopisu A. V. Lunačarskému (viz Sebrané spisy 51, Praha 1989, dokument č. 208). Na slovníku se však začalo pracovat až roku 1921. K této problematice viz tento svazek, dokument č. 316, 341, 394 a Leninskij sbornik XXIII, s. 205.

Na slovníku pracovalo více než 30 vědců z Moskvy a Petrohra-

du; na podzim 1923 byl v podstatě připraven první svazek, avšak přesto se slovník nepodařilo ukončit. Začalo se na něm opět pracovat až v roce 1927. Nový čtyřsvazkový výkladový slovník ruského jazyka, sestavený za redakce D. N. Ušakova, vyšel v letech 1935—1940. V předmluvě k 1. svazku bylo uvedeno, že se sestavitelé snažili dát slovníku takový ráz, který by odpovídal Leninovým požadavkům na vzorový výkladový slovník současného ruského spisovného jazyka. — 211

- ²⁵⁵ Dokument Lenin napsal zřejmě v souvislosti s dopisem G. M. Kržižanovského, který ho informoval o dezorganizaci při stavbě svirských vodních elektráren Námořní správy a stavby v Utkinské zátocě v důsledku zatčení velké skupiny vedoucích administrativních a technických pracovníků. V obavě, že to způsobí velkou časovou ztrátu v počátečním období výstavby, poukazoval Kržižanovskij na potřebu propustit všechny osoby, proti nimž nebylo vzneseno přímé obvinění, široce uplatnit podmíněčné propuštění pro nedostatek důkazů nebo podmíněně. Zřejmě mu výboru pro státní stavby, aby se zúčastnil vyšetřování.

V odpovědi na Leninův vzkaz se uvádělo, že během předběžného vyšetřování celé záležitosti bylo více než 120 zatčených propuštěno pro nedostatek důkazů nebo podmíněně. Zřejmě současně s tím, 6. května 1921, poslal I. S. Unšlicht Leninovi kopii obžalovacího spisu, vypracovaného zvláštním zmocněncem hospodářského oddělení Celoruské mimořádné komise 8. dubna (12. dubna byl tento spis odevzdán Hlavnímu výboru pro státní stavby), v němž byli obviněni vedoucí pracovníci Svirské vodní elektrárny z technické kontrarevoluce; poslal zároveň i své hlášení se žádostí, aby Rada práce a obrany určila komisi se zastoupením hospodářského oddělení Celoruské mimořádné komise pro urychlené dodatečné šetření přímo na místě. Později, v souvislosti s dopisem L. B. Krasina ze 17. května 1921, v němž pisatel tvrdil, že zatýkání na svirské stavbě se provádělo na základě udání a celá záležitost je nesolidní, se Lenin k této otázce znovu vrátil. Podtrhl Krasinovo oznámení a na dopis napsal: »*Fotijevové*. Napište na můj úřední papír podtrženou část a pošlete oficiální dotaz, který mi před odesláním dejte k podpisu. Toto uložte do archívu« a pod to: »Krasin o svirské stavbě. 17. 5. 1921« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Jak uvádí ve svých vzpomínkách Unšlicht, ke zprávě Celoruské mimořádné komise ze 17. srpna, která konstatovala, že personální složení vedoucích pracovníků stavby bylo jasně kontrarevoluční, harmonogram prací neúčelný a že šlo o technickou kontrare-

voluci, a rovněž ke zprávě o rozsudku neměl Lenin námitky.
— 211

256 V poémě 150 000 000 se projevuje rané zaujetí V. V. Majakovského pro futurismus: poéma je formálně složitá a vyznačuje se hyperboličností a velkou obrazností, jsou pro ni typické monumentální scény. — 211

257 Viz poznámku 210. — 212

258 Vzkaz napsal Lenin na bulletinu tiskového byra z 6. května 1921 pod článkem z francouzského listu L'Echo de Paris z 1. května. Autor článku dr. Lejandres, který navštívil velká průmyslová střediska v Číně a Japonsku, psal o situaci na Dálném východě a o nebezpečí vlivu bolševismu ve východní Asii.

Lenin na bulletin poznamenal: »viz s. 2« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS) a poslal jej Čičerinovi.

V souvislosti s Leninovými pokyny byl v 99. čísle listu Izvěstija VCIK z 10. května 1921 uveřejněn článek Obavy francouzského měšťáka na Dálném východě.^[95] — 213

259 Jde o článek A. A. Běljakova A vůz se stále nehýbe! [2], otištěný 5. května 1921 v 95. čísle listu Izvěstija VCIK. Autor článku psal, že textilní továrna v Narofominsku, uvedená do provozu v únoru 1921, nemá v důsledku formalismu a byrokratických průtahů dostatek paliva, a proto pracovala pouze měsíc. Článek požadoval co nejrychlejší uvedení továrny do provozu.

V. A. Smoljaninov později ve svých vzpomínkách napsal, že po opatřeních úřadovny rady lidových komisařů mohl příští den Leninovi oznámit, že palivo bylo dodáno a továrna pracuje.
— 213

260 Dne 2. února 1921 povolilo politické byro ÚV KSR(b) G. L. Šklovskému, aby si po dohodě s L. B. Krasinem a G. V. Čičerinem našel práci v zahraničí; tím se rušilo usnesení organizačního byra z 21. ledna, podle něhož si měl Šklovskij najít práci v Moskvě nebo na Krymu.

V odpovědi na uveřejněný telegram J. Ch. Lutovinov 9. května 1921 oznámil, že učinil všechno, aby obstaral německá víza pro Šklovského a jeho rodinu, a jen co dojdou, pošle je. Lutovinov zároveň prohlásil, že bude protestovat proti rozhodnutí ústředního výboru o vyslání Šklovského do zahraničí, protože nepokládá

toto rozhodnutí za správné. Na obálce Lutovinova dopisu je Leninova poznámka: »do archívu. Došlo a bylo zodpovězeno 16. 5. 1921.« Lenin měl na mysli zřejmě tento Lutovinův dopis, když hovořil o tom, že mezi ním a Lutovinem byly neshody, pokud jde o Šklovského (viz tento svazek, dokument č. 378). 1. června odeslala L. A. Fotijevová Šklovskému toto sdělení: »Soudruhu Šklovskij! Z pověření Vladimíra Iljiče Vám oznamuji, že přišel telegram od soudruha Lutovinova, dostal pokyn ohledně víza a dělá opatření. Po obdržení víza budete okamžitě vyrozuměn« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu ÚV KSSS). O dalším vývoji této záležitosti viz poznámku 435.
— 214

- 261 Na tento telegram Thomas odpověděl, že Leninův dopis C. Zetkinové a P. Levimu (viz tento svazek, dokument č. 260) byl doručen adresátům, byla pořízena kopie a odeslána Leninovi. — 214
- 262 Dne 14. května 1921 politické byro ÚV KSR(b) jednalo o brožuru J. Jaroslavského O naturální dani (Státní nakladatelství, 1921)^[104] a rozhodlo povolit její rozšiřování. — 215
- 263 Jde o dopis J. A. Litkense z 9. května 1921. V odpovědi na Leninův dopis z 6. května (viz tento svazek, dokument č. 307) Litkens psal, že komise pro sestavení slovníku ruského jazyka nepracuje, a Leninovu žádost, aby ho informoval o stavu věci, předal M. N. Pokrovskému. — 215
- 264 *Poslednije novosti* — emigrantský deník, orgán Konstitučně demokratické strany; vycházel za redakce P. N. Miljukova v Paříži od dubna 1920 do července 1940. — 216
- 265 Téhož dne člen redakční rady Pravdy N. L. Meščerjakov v písemné odpovědi Leninovi slíbil, že prostuduje článek Miljukov a Avksentjev u Američanů a redaktor listu Izvestija VCIK J. M. Stěklov oznámil, že o zmíněném článku bude v listu uveřejněna noticka a on sám hodlá toto téma v budoucnu rozpracovat. — 216
- 266 Současně s tímto sdělením poslal Lenin Krasinovi Čičerinův dopis z 8. května 1921. Čičerin v něm Leninovi oznamoval, že doporučil N. K. Klyškovi, aby na žádná vystoupení a prohlášení anglické vlády a tisku nereagoval, dokud se nevrátí do Londýna Krasin. — 216

267 Jako odpověď na tento vzkaz poslal Krasin Leninovi informaci P. L. Vojkova o potravinách, které bylo možné rychle nakoupit v zahraničí za zlato a na úvěr. Krasin k tomu připsal: »Ve Švédsku, Dánku a Holandsku není *nic*. Cjurupa mi říkal, že obilí bude potřeba *v červnu*. „Katastrofální“ potřeba se obvykle ukáže v poslední chvíli« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Lenin tuto Krasinovu poznámku škrtl a dokument poslal 10. května 1921 N. P. Brjuchanovovi (Leninem potvrzená místa v tomto dokumentu viz Leninskij sbornik XXXVI, s. 234).

Dne 10. května vypracoval Vojkov také zprávu o rozdělení potravin a spotřebního zboží nakoupeného podle usnesení RPO v zahraničí. Na rubu této zprávy Lenin poznamenal: »Do desek o *nákupu potravin* v zahraničí. (Připomínat mi *každý den*)« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 217

268 V odpovědi na tento pokyn Brjuchanov navrhl, aby se ihned přijalo rozhodnutí o nákupu slaniny nejen v Rize, ale i v Anglii a aby se předběžně uvažovalo o možnosti, jak použít ke konzumaci brazilské fazole, které lze dostat v Berlíně. Brjuchanov ujistil Lenina, že dá pokyn P. L. Vojkovovi, aby sděloval veškeré informace, které získá, a sám dohlédne na průběh nákupů v zahraničí. — 217

269 Zástupce oficiálního představitele RSFSR ve Velké Británii N. K. Klyško ve své telegrafické odpovědi z 12. května 1921 sděloval, že spěšný příkaz, o kterém se v tomto dokumentu mluví, začal být okamžitě plněn. — 218

270 Příkaz napsal Lenin na zprávu vedoucího Hlavní správy odborného vzdělávání J. A. Preobraženského, který RLK upozorňoval, že snížení počtu přidělů pro tuto správu na jarní a letní měsíce roku 1921 na 110 000, jak o tom rozhodla komise RLK, povede na mnoha školách k zastavení výuky, a žádal radu lidových komisařů, aby počet přidělů zvýšila.

Usnesením RLK z 10. května 1921 byla žádost Hlavní správy odborného vzdělávání zamítnuta. 19. května po dalším projednání této otázky dala RLK lidovému komisariátu zásobování příkaz, aby poskytl pracovníkům ve školství 165 000 přidělů. — 218

271 Jde zřejmě o neúčast zástupců lidového komisariátu zemědělství

na zasedání komise RLK, která projednala návrh dekretu o nahrazení tabákového monopolu naturální daní z tabáku a návrh dekretu o naturální dani z vlny. — 219

- ²⁷² Ještě týž den, 10. května 1921, sdělil V. M. Molotov Leninovi, že vydělování členů strany, kteří se neúčastní řízení, v nějaké zvláštní skupiny nebo kategorie se v praxi stranických organizací neprovádí. — 219
- ²⁷³ Jde zřejmě o telegram N. K. Klyška z 9. května 1921. V odpovědi na Leninův a Krasinův telegram ze 7. května (viz tento svazek, Přílohy, dokument č. 33) odesílatel sděloval, že v Americe bylo zakoupeno 20 000 pudů pšeničné mouky, jež bude dodána do Revelu [Tallinu] k 15. květnu, 200 000 pudů s.dodáním do Petrohradu k polovině června a dalších 125 000 pudů, jež měly být dodány do Revelu již koncem dubna. («Kde je těch 125 tisíc? Jak jsou rozděleny?» napsal Lenin na toto sdělení.) Dále Klyško sliboval, že pošle dodatečné informace o možnosti dalšího nákupu obilí, žádal o příkaz k nákupu a o finanční prostředky a ptal se, »zda by bylo možné posílat asi 25 % kukuřičné a fazolové mouky, která by se v zájmu urychlení a zlevnění přimíchávala k pšeničné mouce«. »Ovšemže ano!« odpověděl Lenin na tento dotaz a podtrhl slovo »přimíchávala« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 220
- ²⁷⁴ V odpovědi na tento dopis sdělil vedoucí správy sovchozů při zemědělském odboru moskevského guberniálního sovětu 14. května 1921 Leninovi své stanovisko; poukázal na to, že správa navrhuje okamžitě předat petrovskou zelinářskou zahradu kolektivu zaměstnanců Soldatěnkovovy nemocnice (nyní nemocnice S. P. Botkina). — 221
- ²⁷⁵ Vzkaz napsal Lenin na dopis N. P. Gorbunova z května 1921 tajemníkovi Celoruského ústředního výkonného výboru A. S. Jenukidzemu. Dopis obsahoval sdělení, že hospodářský správce A. P. Platonov nesplnil úkol, který dostal v prosinci 1920, aby rozšířil prostory úřadovny rady lidových komisařů a Rady práce a obrany o kremelské místnosti, v nichž jsou staré archívy. Gorbunov navrhol Jenukidzemu, aby dal Platonovovi příkaz urychleně splnit tento úkol, přičemž by na přestavbu místností využil současnou stavební sezónu. Někteřá místa v Gorbunovově dopisu Lenin podtrhl. O této otázce viz rovněž tento svazek, dokument č. 473. — 221

- 276 Člen kolegia lidového komisariátu spravedlnosti P. A. Krasikov, který tento případ z pověření D. I. Kurského vyšetřoval, navrhl 19. května 1921 udělit zástupci mimořádného zmocněnce Rady práce a obrany pro zásobování Rudé armády a loďstva N. B. Ejsmontovi důtku (a uveřejnit ji v tisku), odvolat soudruha Angerta z funkce zvláštního pověřence mimořádného zmocněnce za bezprostřední vinu na odeslání dopisu s tajnými informacemi bez dodržení nutných bezpečnostních opatření a disciplinárně potrestat pracovníci, která dokument odeslala RPO. — 222
- 277 Dne 13. května 1921 se politické byro ÚV KSR(b) usneslo: »Uložit soudruhu Arťomovi, aby po dohodě se soudruhem Zelenským sestavil skupinu agitátorů, kterou by sám řídil, zapojil do ní co možná nejvíce politicky neorganizovaných dělníků s tím, aby se do 15. června udělalo maximum pro poznání smýšlení moskevského proletariátu a pro zintenzívnění agitační práce« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 223
- 278 Myslí se návrh usnesení CÚVV o rozšíření práv rolnických výborů pro zlepšení zemědělské výroby, vytvořených při vesnických sovětech^[72]. Návrh vypracoval N. Osinskij.
14. května 1921 vyzvalo politické byro ÚV KSR(b) lidové komisaře, aby k návrhu předložili své připomínky jako podklad pro jeho projednání v radě lidových komisařů. 19. května RLK návrh s několika změnami schválila. 27. května schválil usnesení Celoruský ústřední výkonný výbor a 28. května 1921 bylo zveřejněno v 115. čísle listu Izvěstija VCIK. — 224
- 279 P. L. Vojkov na tento telefonogram neodpověděl, přestože dělal veškerá opatření, aby pokyny Rady práce a obrany byly splněny. 1. června 1921 mu za to RPO, která takovýto přístup k oficiálním dotazům považovala za nepřijatelný, udělila důtku.
Na žádost N. P. Gorbunova ze 17. května 1921 poslalo oddělení víz lidového komisariátu zahraničních věcí radě lidových komisařů zdůvodnění, proč se vydání víz M. A. Kozakovovi a F. N. Pivovarovovi zdrželo. Lenin pak podepsal 20. května dopis I. S. Unšlichtovi, ve kterém ho upozornil, že »vzhledem k mimořádné naléhavosti této záležitosti jsou průtahy nepřijatelné«, a uložil mu »bez meškání uspíšit vyřešení problému« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Týž den dostal Lenin zprávu, že víza už jsou vyhotovena. — 224

- 280 Lenin má na mysli návrh koreferátu M. F. Sokolova O naturální dani a změně politické linie sovětské moci, který měl být přednesen na plenární schůzi buňky KSR(b) lidového komisariátu zahraničních věcí 18. května 1921. Autor požádal Lenina, aby si návrh přečetl a zodpověděl mu několik v něm obsažených otázek. — 224
- 281 M. F. Sokolov se v návrhu koreferátu odvolával na tato slova B. Engelse: »Nejhorší, co může potkat vůdce extrémní strany, je, musí-li převzít vládu v době, kdy hnutí ještě není dost zralé, aby mohla vládnout třída, kterou zastupuje, a aby se mohla uskutečňovat opatření, jež vláda této třídy vyžaduje« (K. Marx-B. Engels, Spisy 7, Praha 1959, s. 430). — 228
- 282 Dokument je napsán na zadní straně následujícího zápisu zasláního Leninovi: »Zasedání komise pro rybolov se nemohlo uskutečnit vzhledem k tomu, že kromě předsedy Gojchbarga a členů komise Chlopljankina a Špektorova se nikdo z pozvaných do 12.30 hod. nedostavil, o čemž podávám zprávu předsedovi Rady práce a obrany. Předseda komise A. Gojchbarg.« Lenin si na zápisu poznamenal: »Došlo 16. 5. ve 2 hodiny (14 hodin). *Lenin*« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).
Na Leninův vzkaz Gojchbarg odpověděl, že pozvánky byly rozeslány v pátek a zasedání bylo stanoveno na pondělí ve 12 hodin. — 229
- 283 Jde o L. A. Libermana, jmenovaného vedoucím této agentury. — 230
- 284 V souvislosti se žádostí M. V. Frunzeho, aby kopie této směrnice byla zaslána také krymskému oblastnímu výboru strany, napsal Lenin tento příkaz: »Kopii mého dopisu poslat Frunzemu na *krymský oblastní výbor*, přesnou adresu zjistit u *Bucharina* a *speciálně si ověřit příjem*« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 231
- 285 Týž den, 18. května 1921, podepsal Lenin rozhodnutí malé rady lidových komisařů »uložit lidovému komisariátu financí, aby z fondu Nejvyšší národohospodářské rady dal zmocněnci Rady práce a obrany soudruhovi Frunzemu k dispozici na květen 100

miliónů rublů na mimořádné výlohy spojené s vývozem soli z Ukrajiny a z Krymu («Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Z tohoto období zřejmě pochází ještě jeden Leninův dotaz k této otázce adresovaný Frunzemu: »Co se podařilo udělat se solí? Kdo je odpovědný za *sůl*? Lenin« (Leninskij sbornik XXXIV, s. 414). V Ústředním stranickém archivu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS se zachovalo také Frunzeho hlášení z července 1921 o vývozu soli z Krymu a Ukrajiny, adresované předsedovi Rady práce a obrany. Obsahovalo informaci, kolik soli bylo vyvezeno v květnu a v červnu a jaké jsou vyhlídky na červenec 1921. Na hlášení jsou Leninovy poznámky: »Do archivu, o vývozu soli od Frunzeho«. — 231

²⁸⁶ Dokument byl napsán v souvislosti se zprávou, kterou N. P. Brjuchanov a A. B. Chalátov poslali 28. května 1921 politickému byru ÚV KSR(b) a Leninovi. Oznamovali v ní, že stranické a státní orgány na Sibiři, na Severním Kavkazu a na Ukrajině nerespektují opatření lidového komisariátu zásobování a porušují usnesení politického byra ze 7. května 1921 o stanovených denních zásilkách obilí pro centrální oblasti a o uspokojování potřeb ostatních území až po splnění tohoto úkolu. Brjuchanov a Chalátov doporučovali zavést s vedoucími pracovníky uvedených oblastí stranické disciplinární řízení. — 232

²⁸⁷ Jde o telegram, v němž A. P. Serebrovskij informoval G. K. Ordžonikidzeho o svých obchodních jednáních v Cařihradu s představiteli tureckých, francouzských a italských firem. Serebrovskij neuvedl žádné konkrétní údaje, pouze referoval o tom, že za údajně výhodných podmínek uzavřel smlouvy s řadou firem, že do Batumi bylo odesláno zboží pro Baku a že by bylo možné poslat na těžbu ropy v Baku vojáky Vrangellovy armády, kteří by měli zájem vrátit se do Ruska. — 232

²⁸⁸ Týž den, 19. května 1921, poslal N. P. Brjuchanov Leninovi kopii zprávy o odeslání textilu na Ukrajinu. V. P. Nogin a B. P. Pozern oznámili, že ještě před rozhodnutím Rady práce a obrany dostala Trjochgornaja manufaktura příkaz, aby připravila k odeslání na Ukrajinu dva milióny aršínů metráže, avšak lidový komisariát zásobování jí nedodal potřebný balicí materiál.

Dne 23. května obdržel Lenin od odpovědného pracovníka Hlavní správy textilního průmyslu V. I. Velmana podrobné hlášení o příčinách průtahů a napsal V. A. Smoljaninovovi: »Pře-

zkoumejte to a prověřte. 23. 5. *Lenin*« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Později, 31. května, Lenin požadoval stanovit co nejpřísnější dohled, aby textil odesílaný po železnici na Ukrajinu byl skutečně urychleně odvezen (viz tento svazek, dokument č. 384). — 233

²⁸⁹ Ve své odpovědi Litkens oznamoval, že pro zpracování slovníku současného ruského jazyka byla vytvořena přípravná komise ve složení I. I. Glivenko, P. N. Sakulin, A. J. Gruzinskij, N. N. Durново, D. N. Ušakov a A. A. Buslajev, která má za úkol předložit Leninovi do 1. července 1921 předběžný plán.

Lenin podtrhl slova »do 1. července« a dole poznamenal: »Připomeňte mi to před 1. 7.« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 234

²⁹⁰ V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS se zachoval tento dokument z 21. května 1921 podepsaný N. P. Gorbunovem: »Sekretariátu Rady práce a obrany. Na příkaz soudruha Lenina žádám, aby do programu operativního zasedání RPO 25. května byl zařazen problém využití příslušností nefungujících výtahů z velkých měst pro důlní průmysl. Referují soudruzí Rykov a Gorbunov.«

Dne 25. května 1921 schválila Rada práce a obrany s drobnými úpravami návrh usnesení vypracovaný Leninem a uložila lidovému komisariátu spravedlnosti »zavést vyšetřování a potrestat viníky za průtahy, kvůli nimž dosud není fakticky splněn příkaz č. 785/úř. předsedy rady lidových komisářů předsednictvu Nejvyšší národohospodářské rady z 2. února 1921, jehož vydáním byl pověřen vedoucí úřadovny rady lidových komisářů« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 237

²⁹¹ *Návrh Nařízení Rady práce a obrany místním orgánům sovětské moci*^[31] vypracoval Lenin současně s návrhem usnesení Rady práce a obrany o místních hospodářských radách, o podávání zpráv a o povinnosti řídit se nařízením Rady práce a obrany (viz Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 285—313, 283—284). Na zasedání Rady práce a obrany 20. května 1921 byly návrhy nařízení a usnesení předány k posouzení zvláštní komisi ve složení V. P. Miljutin, P. I. Popov a N. Osinskij (předseda).

Vzhledem k tomu, že nařízení muselo být urychleně projednáno, komise Rady práce a obrany ho vydala jako brožuru. Do upravování návrhů nařízení byli zapojeni členové předsednictva

Státní plánovací komise a zástupci zainteresovaných úřadů a místních organizací.

24. května byly dokumenty projednány na IV. sjezdu národohospodářských rad, 25. května na IV. celoruském sjezdu odborů. X. celoruská konference KSR(b) nařízení schválila a uložila frakci Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů, aby ho uzákonila. 30. května byl návrh nařízení společně s návrhem usnesení předložen k projednání III. zasedání Celoruského ústředního výkonného výboru. Zasedání návrhy schválilo jako podklad a předalo je komisi. 30. června schválilo oba dokumenty předsednictvo Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů (viz *Sobranije uzakoněnij i rasporjaženij raboče-krest'janskogo pravitel'stva*, Moskva 1921, č. 44, 1. července, čl. 223, s. 249). Vzhledem k tomu, že nařízení vymezovalo úkoly související s předkládáním zpráv o činnosti nejen hospodářským, ale i všem ostatním lidovým komisariátům, bylo nazváno Nařízení rady lidových komisařů a Rady práce a obrany. — 238

²⁹² Lenin při odesílání tohoto dopisu uložil Fotijejové, aby se telefonicky spojila s A. J. Běleňkým (viz *Leninskij sbornik XX*, s. 86). — 238

²⁹³ V následujících dnech napsal Lenin řadu dopisů vedoucím jednotlivých resortů, dopis Všem lidovým komisařům a vedoucímu Ústředního statistického úřadu a uložil jim, aby si na zasedání Celoruského ústředního výkonného výboru 30. května 1921 připravili písemně pozměňovací návrhy, doplňky a stručný přehled nejdůležitějších otázek, které měly být zapracovány do zpráv příslušných lidových komisariátů (viz tento svazek, dokumenty č. 344, 356, 357 a *Sebrané spisy* 43, Praha 1989, s. 364—365) a také Příkaz lidovým komisariátům (tento svazek, dokument č. 392). — 238

²⁹⁴ Tento příkaz napsal Lenin na návrh usnesení Rady práce a obrany o objednavce Hlavní správy pro hydraulickou těžbu rašeliny. Podle objednávky měla firma Madruck v Německu dodat Hlavní správě zařízení pro vybudování závodu na lisování rašeliny. Návrh byl zřejmě vypracován na základě návrhu R. E. Klassona, zasláného Leninovi společně s dopisem z 20. května 1921. Usnesení schválila 1. června 1921 Rada práce a obrany. — 239

²⁹⁵ Vzkaz byl zřejmě napsán poté, co G. E. Jalava informoval N. K. Krupskou, že valuty a některé věci, které mu byly zabaveny při

zatčení na základě lživého udání, mu nebyly při propuštění vráceny. Ke vzkazu byl přiložen dopis Krupské, obsahující charakteristiku Jalavy. Týž den, 21. května 1921, dal Unšlicht příkaz předsedovi petrohradské guberniální mimořádné komise Semjonovovi, aby Jalavovi byly bez prodlení vráceny peníze a věci zabavené při domovní prohlídce a aby spisy o jeho případu byly poslány po kurýrovi do Moskvy. Kopie tohoto příkazu byla adresována Leninovi. 10. června poslal Unšlicht Leninovi písemnosti týkající se Jalavovy záležitosti a oznámil mu, že jeho příkaz byl splněn.

Obálku, kterou Lenin dostal z předsednictva Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi, nadepsal: »Jalavova záležitost« a připsal na ni tento vzkaz: »Soudruhu N. P. Gorbunove! Přečtěte si to prosím a informujte mě o výsledku. 1. Byly peníze vráceny? 2. Jaký trest byl Jalavovi uložen a *kdy mu vypršel?* 11. 6. *Lenin*« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 239

²⁹⁶ N. L. Meščerjakov v dopisu ÚV KSR(b), jehož kopii obdržel Lenin, poukazoval na to, že ve Státním nakladatelství vznikla obtížná situace v důsledku požadavku, aby členové ÚV KSR(b), předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru, delegáti odborových sjezdů, sjezdů družstev atd. dostávali zdarma všechny vydávané publikace politického a ekonomického charakteru. Pisatel dopisu navrhoval ÚV KSR(b), aby stanovil zásady, jimiž se bude Státní nakladatelství při rozesílání povinných výtisků řídit. — 240

²⁹⁷ Dne 24. května 1921 poslal V. A. Smoljaninov na Leninův příkaz telefonogram I. S. Unšlichtovi a přípis pro V. M. Molotova na ÚV KSR(b) s žádostí, aby bylo urychleně projednáno postavení politického byra na stavbě Šatarské elektrárny.

Týž den Lenin podepsal směrnici pro předsednictvo Nejvyšší národohospodářské rady o tom, že kotle z moskevského tramvajového depa musí být co nejdřív předány Šatarské elektrárně (viz tento svazek, Přílohy, dokument č. 35). — 242

²⁹⁸ K tomuto dopisu přiložil Klasson stručnou zprávu o své zahraniční cestě, věnované záležitostem Hlavní správy pro hydraulickou těžbu rašeliny, a návrh usnesení Rady práce a obrany o objednávce u firmy Madruck (viz poznámku č. 294).

Klasson ve zprávě upozorňoval na průtahy a byrokratický přístup ruské mise železničářů v Berlíně, která byla pověřena vyří-

zením objednávek Hlavní správy pro hydraulickou těžbu rašeliny. — 242

- ²⁹⁹ Pracovník Státního depozitáře cenností RSFSR J. M. Jurovskij informoval 16. května 1921 Lenina o rozkrádání cenností v této instituci. Lenin si informaci zapsal a týž den uložil členu kolegia Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotáží G. I. Bokijovi, aby případ co nejdůkladněji prošetřil. 20. května mu poslal dopis Jurovského o situaci v depozitáři.

V telefonogramu z 23. května (na který odpovídá tento dopis) Bokij uvedl, že údaje Jurovského jsou hodně zveličené a že ve spolupráci s Celoruskou mimořádnou komisí se připravují opatření, aby se rozkrádání ve Státním depozitáři snížilo na minimum. Na telefonogramu je Leninova poznámka: »Připomenout mi to.«

Lenin se později k této problematice nejednou vrátil (viz tento svazek, dokument č. 377, 432, 454, 469 a Leninskij sbornik XXXVI, s. 288, 289, 370, 403—405). — 243

- ³⁰⁰ G. I. Bokij předložil 28. května 1921 Leninovi zprávu s podrobnými informacemi o situaci ve Státním depozitáři cenností RSFSR: o jeho personálním složení, struktuře, o případech rozkrádání a počtu soudních případů v této instituci. Ve zprávě byla navržena opatření ke zlepšení práce depozitáře a zamezení rozkrádání. Lenin poslal tuto zprávu společně s průvodním dopisem 29. května náměstkovi lidového komisaře financí A. O. Alskému (viz tento svazek, dokument č. 377). — 244

- ³⁰¹ Tento dokument byl napsán na zprávě V. V. Fomina z 22. května 1921, adresované V. I. Leninovi a ÚV KSR(b). Fomin v ní referoval o obtížné situaci na bakuských ropných polích a navrhoval vyslat do Baku komisi, která by na místě navrhla řadu konkrétních opatření k obnovení těžby ropy, a dále skupinu členů strany, kteří by řídili politickou práci v jednotlivých místech. Poukázal na nezbytnost zlepšit zásobování dělníků potravinami, vyčlenit potravinové fondy pro prémiování pracovníků, zavést v osobní dopravě pravidelné spojení Moskva—Baku nejméně 3—4krát týdně atd.

K této problematice viz též poznámku 318. — 244

- ³⁰² Jde o rezoluci k nové tarifní politice, kterou schválila VII. újezdní odborová konference ve městě Skopin v Rjazaňské gubernii.

Rezoluce upozorňovala na to, že neracionální rozmísťování

pracovních sil a nízká produktivita práce jsou hlavní brzdou obnovy hospodářství ve skopinském újezdu. Pro odstranění těchto nedostatků navrhovala rezoluce mimo jiné přechod ke kolektivnímu zásobování dělníků a ostatních pracujících. Zásady obsažené v této rezoluci měli delegáti konference hájit na IV. celoruském sjezdu odborů. — 245

³⁰³ Dne 10. května 1921 zamítlo politické byro ÚV KSR(b) návrh usnesení o kolektivním zásobování dělníků a zaměstnanců některých státních podniků, který předložil J. Larin (Nejvyšší národohospodářská rada) a A. Z. Golcman (Celoruská ústřední rada odborů)^[48]. Doporučilo návrh přepracovat a předložit ho radě lidových komisařů. Autorem návrhu tohoto usnesení byl Lenin (viz Leninskij sbornik XXIII, s. 142). Zřejmě v souvislosti s projednáváním této otázky v RLK poslal Smoljaninov 14. června 1921 rezoluci skopinské újezdní konference zástupci Celoruské ústřední rady odborů v komisi rady lidových komisařů pro zásobování dělníků. 14. června 1921 postoupila rada lidových komisařů přepracovaný návrh k projednání Radě práce a obrany. Ta ho 17. června schválila, 18. června ho podepsal Lenin a 19. června bylo uveřejněno v 132. čísle listu Izvěstija VCIK.

Usnesení předpokládalo, že řada podniků zruší předělové listky a zorganizuje kolektivní zásobování dělníků potravinami, průmyslovým zbožím a penězi na vrub mzdových prostředků podniku, jejichž výše závisela na pracovních výsledcích, a ne na počtu pracovních sil. Fond nesměl být snížen, když se lepší organizací práce podařilo snížit celkový počet pracujících. 22. června Rada práce a obrany schválila první seznam podniků, na které se usnesení vztahovalo. Továrny a podniky skopinského újezdu do seznamu zařazeny nebyly.

O této problematice viz též tento svazek, dokumenty č. 439 a 442. — 245

³⁰⁴ Dopis stejného znění byl týž den odeslán M. K. Vetoškinovi. — 247

³⁰⁵ Viz poznámku 286. — 248

³⁰⁶ V dopisu z 13. května 1921 Vigil'jov slíbil, že splní Leninovu prosbu, kterou mu tlumočil J. S. Hanecki, a pokusí se nalézt Leninovy knihy a materiály, ale nepodařilo se mu to.

Později, v březnu 1924, byl na vypátrání krakovského a poroninského archívu vyslán do Polska Hanecki. Podařilo se mu zjis-

tit, že velká část Leninova archívu a jeho knih se dostala do rukou policie a v dubnu 1921 byla převezena do generálního štábu ve Varšavě (viz Leninskij sbornik II, s. 461—473); 12 knih se objevilo v městské knihovně v Bydhošti (na 8 knihách byly Leninovy poznámky).

Po několika žádostech sovětské vlády vrátily polské úřady roku 1924 a 1933 z Leninovy knihovny 125 knih (z toho 40 s jeho poznámkami) a menší část krakovského a poroninského archívu — několik materiálů o dějinách strany a Leninových dokumentů.

Velkou část krakovského a poroninského archívu objevili pracovníci vojvodského státního archívu v Krakově teprve roku 1954. Ústřední výbor Polské sjednocené dělnické strany odevzdal všechny nalezené materiály ÚV KSSS (Leninovy knihy, schované v městské knihovně v Bydhošti, byly předány jako dar sovětské vládě už v březnu 1945). Nyní jsou uloženy v Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS. Celkem bylo z Polska zasláno 1070 dokumentů, z toho přibližně 250 Leninových. Mnohé z nich byly publikovány ve Spisech V. I. Lenina, v časopisech Kommunist, Voprosy istorii KPSS, Istoričeskij archiv a v dalších. Avšak značná část materiálů z krakovského a poroninského archívu nebyla dosud nalezena. — 249

³⁰⁷ Zřejmě jde o práci Kapitalistický systém současného zemědělství, rozvrženou do sedmi kapitol^[30]. J. S. Hanecki v článku Dokumenty o zatčení V. I. Lenina v Rakousku roku 1914 napsal: »Vpodvečer 7. srpna přišel ke mně do bytu (bydlel jsem také v Poroninu) Vladimír Iljič a sdělil mi přibližně toto: „Teď u mě udělali prohlídku. Dělal ji zdejší policejní strážmistr. Prohlídka byla dost povrchní. Ten hlupák tu nechal veškerou korespondenci týkající se strany a zkonfiskoval můj rukopis o agrární otázce. Statistické tabulky pokládal za šifry . . . Rukopisu je škoda, ještě není dokončen a mohl by se ztratit“« (Leninskij sbornik II, s. 173). Zmínku o tomto rukopisu obsahuje hlášení strážmistra, že při prohlídce V. I. Lenina byly nalezeny »tři sešity obsahující různá srovnání Rakouska, Maďarska a Německa; tyto sešity jsou přiloženy k hlášení« (tamtéž, s. 175).

Haneckému se při cestách do Polska podařilo najít část rukopisu této práce (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 19, Praha 1984, s. 339—365).

Dosud nebyl nalezen konec III. kapitoly Rolnická hospodářství za kapitalismu, začátek a konec IV. kapitoly Práce žen a dětí v zemědělství, V. a VI. kapitola nazvaná Plýtvání prací v malový-

robě a Kapitalistický charakter používání strojů v současném zemědělství. Názvy kapitol napsal Lenin na zvláštní lístek (viz Leninskij sbornik XIX, s. 359). — 249

³⁰⁸ Dokument byl napsán jako reakce na dopis G. M. Kržižanovského z 25. května 1921^[24]. Lenin v dopisu podtrhl tato místa:

»3. V 14. tiskárně se tiskne Popovova brožura o produkci obilí v Rusku. Popov nás seznámil s jejím obsahem; má pro nás velký význam — naléhejte prosím, aby byla vydána co nejdřív.

4. Velmi prosím, aby byly vydány alespoň nějaké „nezneužitelné“ ochranné listy pro členy a odpovědné pracovníky Státní plánovací komise. Uvázlo to u Avanešova a Gorbunova.

5. Pokračují sabotáže orientované proti nám; abychom se nějak dostali z pasti, musíme se zaměřit na „volný“ trh. Velmi Vás prosím, aby byla výjimečně uzákoněna tato pravomoc pro předsednictvo Státní plánovací komise« (Leninskij sbornik XXXVI, s. 246). — 249

³⁰⁹ N. P. Gorbunov 30. května 1921 Lenina informoval, že vedoucí moskevského polygrafického oddělení slíbil vytisknout 1000 exemplářů brožury P. I. Popova Produkce obilí v RSFSR a v republikách federace, že G. M. Kržižanovskému byl poslán návrh mandátu pro členy Státní plánovací komise a že Kržižanovskij obdržel vysvětlení v souvislosti s jeho žádostí, aby Státní plánovací komisi byl povolen nákup nezbytného zboží na volném trhu. — 249

³¹⁰ A. B. Chalатов poslal 26. května 1921 Leninovi písemný vzkaz (jako dodatek k informaci podané při předcházejícím rozhovoru), k němuž byly přiloženy tyto informativní tabulky: o plánu zásobování Moskvy a Petrohradu (se zřetelem na blížící se sjezdy v červnu), o vyrovnání dluhu v dodávkách obilí Moskvě, o předpokládaném přísunu obilí nakoupeného v zahraničí, kopie pokynů rozeslaných lidovým komisariátem zásobování 21. května guberniím neprodukcujícím obilí, aby dělníkům byla vydána místo obilí část zboží, a o obilí, které bylo od 1. do 22. května vyexpedováno ze Sibiře, Kavkazu a Ukrajiny do centrálních oblastí. — 250

³¹¹ V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS je uložen záznam obsahující údaje o množství obilí, které moskevské spotřební družstvo od 18. do 25. května 1921 skutečně dostalo. Na záznamu jsou Leninovy výpočty — zřejmě

z doby, kdy vedoucí správy pro rozdělování zásob při lidovém komisariátu zásobování A. J. Vyšinskij podával hlášení. Tyto výpočty použil Lenin v dopisu Chalátovovi. — 250

³¹² Vzkaz je napsán na dopisu A. B. Chalátova z 26. května 1921. Chalátov navrhoval přesunout postupně část zaměstnanců bývalé Společnosti pro elektrické osvětlení z roku 1886 a Moskevské elektrárny elektrických drah do jiných institucí, protože tvořili oporu menševiků v Zamoskvorečském obvodu Moskvy a bez ohledu na zlepšené zásobování často organizovali takzvané italské (tiché) stávky. — 252

³¹³ Dne 31. května Kržižanovskij oznámil, že vedoucí elektrotechnického oddělení Státní plánovací komise dostal pokyn, aby menševici zaměstnaní v Moskevské elektrárně elektrických drah byli přeloženi.

K této problematice viz také tento svazek, dokument č. 474. — 252

³¹⁴ Dne 6. června 1921 Serebrovskij sdělil Leninovi, že parník Polonia se s nákladem oleje a petroleje vydal do Cařihradu pro mouku a šatstvo. — 253

³¹⁵ Jde o odpověď na Leninův dopis z 2. dubna 1921 (viz tento svazek, dokument č. 219). Serebrovskij ji odeslal teprve 6. června až po obdržení tohoto telegramu. — 253

³¹⁶ Dokument je napsán na žádosti zástupců tisku předsednictvu X. celoruské konference KSR(b). Novináři žádali o povolení použít stenogramy z projevů a z diskuse, aby materiály z konference mohly být okamžitě uveřejněny v novinách. — 253

³¹⁷ Jde o hlášení člena předsednictva stavropolského guberniálního výboru strany a předsedy výkonného výboru guberniálního sovětu F. S. Lizareva z 2. května 1921 adresované ÚV KSR(b). Lizarev informoval o nenormálních vztazích mezi vedoucími pracovníky stranických orgánů a sovětu v Stavropolu, o jejich nepřipustném jednání (zneužívání služebního postavení, porušování zákonů, alkoholismus, kontakty s místní buržoazií) a o shovívavosti jihovýchodního byra ÚV KSR(b) vůči těmto jevům. Lizarev tvrdil, že svou snahou odhalit nešvary, změnit situaci ve Stavropolské gubernii a zkvalitnit práci guberniálního výboru strany vyvolal nespokojenost tajemníka jihovýchodního byra ÚV

KSR(b) A. G. Běloborodova. Ten na guberniálním sjezdu sovětů obvinil Lizareva z vyrovnávání osobních účtů a udělil mu jménem byra přísnou důtku.

Na kopii hlášení Lenin některá místa podtrhl. Na průvodním dopisu z 21. května si poznamenal: »Zítřka 24. 5. mi to připomenout« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 253

- ³¹⁸ V zájmu vytvoření podmínek pro intenzivnější práci na ropných polích a v příslušných závodech rozhodla Rada práce a obrany 15. června na základě referátu I. T. Smilgy, že ropný průmysl včetně všech začleněných podniků (těžební okruhy, rafinérie a sklady minerálních olejů) bude zařazen do speciální preferované skupiny a že všechny orgány pověřené rozdělováním výrobků jsou povinny uspokojovat v první řadě požadavky Hlavního výboru pro ropný průmysl, zejména pokud jde o materiál, zařízení a peníze. Kromě toho navrhla konkrétní opatření k lepšímu zásobování pracovníků ropného průmyslu a členů jejich rodin potravinami, šatstvem atd. Na základě usnesení Rady práce a obrany z 15. června byla do Baku a dalších oblastí těžby ropy vyslána komise v čele se Smilgou. Komise měla mimo jiné vyřešit problém zvýšení produktivity práce, zásobování dělníků a zajištění vývozu ropy a ropných výrobků. — 254

- ³¹⁹ Telegram byl napsán po výměně krátkých sdělení mezi V. I. Leninem a V. V. Fominem, pravděpodobně na zasedání Rady práce a obrany 27. května 1921, jehož program Lenin rozšířil o bod černý obchod na Ukrajině.

»Kvůli černému obchodu,« psal Lenin Fominovi, »jsem zavalený stížnostmi z Ukrajiny. Co mám dělat? Poslat strohý příkaz Blagonravovi a lidovému komisariátu dopravy?« Fomin mu v odpovědi navrhl, aby uložil F. E. Dzeržinskému udělat konkrétní opatření. Lenin na to reagoval tímto sdělením Fominovi: »Vraťte mi první dopis, 2. adresu Dzeržinského, 3. přesný název Blagonravovy trojčlenné komise a jméno jejího předsedy« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Na tomto zasedání se Lenin obrátil na Fomina také s dotazem na přísun potravinových zásilek z Ukrajiny do Ruska a na rozsah černého obchodu na jižních železnicích. — 254

- ³²⁰ Jde zřejmě o to, že petrohradské orgány nesplnily usnesení Rady práce a obrany z 28. ledna 1921 O prémiování dělníků a ostat-

ních pracovníků ve výrobě elektrických pluhů (viz *Istoričeskij archiv*, 1956, č. 4, s. 18).

Elektropluh — komise petrohradského sovětu; jejím úkolem bylo zadávat objednávky na elektrické pluchy do petrohradských závodů a zajistit jejich výrobu. Předsedou této komise byl L. M. Michajlov. — 255

321 V hlášení N. P. Gorbunova z 23. června 1921 bylo uvedeno, že po obdržení Leninova telegramu byly petrohradským dělníkům vyrábějícím elektrické pluchy vydány prémie v potravinách (v menším množství vzhledem k obtížné situaci v zásobování Petrohradu). Na hlášení je Leninova poznámka: »Smoljaninovovi, do archívu, k *případu elektropluhu*« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 255

322 Dokument byl napsán na dopisu I. I. Radčenka a A. V. Vintera, zaslaném Leninovi 27. května 1921. Pisatelé v něm žádali o podporu při přeložení zmocněnce rjazaňské guberniální mimořádné komise na stavbě Šaturské elektrárny do jiného újezdu a při urovnávání vzájemných vztahů mezi rjazaňskou guberniální mimořádnou komisí a vedením šaturské stavby. Dne 28. května Smoljaninov oznámil Leninovi, že Celoruská mimořádná komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi slíbila požadavku Vintera a Radčenka vyhovět. — 256

323 Dne 11. května 1921 schválila Rada práce a obrany Leninův návrh úkolů komise pro kontrolu stavby železnice v oblasti Emby (viz *Sebrané spisy* 43, Praha 1989, s. 278). Tento dokument s tajemníkovou poznámkou »čl. 212, bod 7« je zřejmě dalším záznamem tohoto usnesení. — 256

324 Týž den, 28. května 1921, Radek a Zinovjev odpověděli Leninovi, aby telegram Zetkinové předal exekutivě Kominterny. Exekutiva žádost Zetkinové odmítla. Později, po poradě s delegáty Sjednocené komunistické strany Německa na III. kongresu Kominterny (před zahájením kongresu), poslala exekutiva ústřednímu výboru Sjednocené komunistické strany Německa telegram s návrhem, aby nebránil A. Geyerové a O. Brassovi odjet na kongres.

Avšak Geyerová a Brass se kongresu nezúčastnili. Ústřední výbor Sjednocené komunistické strany Německa s jejich odjezdem do Moskvy nesouhlasil zřejmě proto, že schvalovali postoj P. Leviho, jehož ústřední výbor vyloučil 15. dubna 1921 ze strany (viz

poznámku č. 224), a že několikrát porušili stranickou disciplínu.
— 257

- ³²⁵ Dne 13. června napsal Lenin Teze referátu o taktice KSR pro III. kongres Komunistické internacionály. Referát o taktice KSR^[28] přednesl 5. července 1921 na 17. zasedání kongresu (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 23—34, 55—75). — 258
- ³²⁶ Dne 30. května 1921 dostal Lenin zprávu od M. V. Kobeckého, že brožura O naturální dani (Význam nové politiky a její podmínky) (viz Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 225—264) byla přeložena do němčiny, francouzštiny a angličtiny a za týden vyjde. Text brožury byl uveřejněn německy a francouzsky v časopisu Kommunističeskij internacional, 1921, č. 17, a anglicky v dvojčísle 16/17. Kromě toho vyšla tato brožura německy a francouzsky u příležitosti III. kongresu Komunistické internacionály. — 258
- ³²⁷ Jde o dopis R. E. Klassona z 28. května 1921, v němž informoval Lenina, jak to vypadá s objednávkou rotačního lisu na lisování rašeliny u firmy Madruck. Lenin si do dopisu dělal poznámky a některá místa podtrhl (viz Leninskij sbornik XX, s. 241—242), mimo jiné i Klassonův návrh, aby do zahraničí byl vyslán jako odborník na hydraulickou těžbu rašeliny V. D. Kirpičnikov, a na okraj napsal: »Názor Radčenka?« Jak vyplývá z další korespondence Lenina s Radčenkem (viz tento svazek, dokument č. 416 a 425), byl Radčenko proti Kirpičnikovově cestě do zahraničí.
— 258
- ³²⁸ Dokument byl napsán na zadní stranu telefonogramu V. V. Fomina z 28. května 1921 o průběhu nakládky a přepravy obilí ze Sibíře do centrálních oblastí.
Lenin si na telefonogramu poznamenal: »Chalatovovi. Viz zadní stranu« a podtrhl Fominovu zprávu, že příkaz k expedování 3 miliónů pudů obilí ze Sibíře v květnu mohl být splněn do 7. června, ale opožděným zahájením lodní dopravy na Obu se přeprava prodlouží do 13.—15. června (viz Leninskij sbornik XX, s. 283).
Chalatov Leninovi na jeho dotaz odpověděl, že během června bude v Moskvě zajištěno pravidelné zásobování obilím, a to 2/3 funtu denně na dělníka a 1/2 funtu na dítě, 1/3 funtu ostatním pracujícím (v Petrohradu o 20 % víc). Kromě toho budou při zahájení III. kongresu Kominterny vydány dva funty fazolí na každého dělníka, po jednom funtu na ostatní pracující a po jednom

funtu rýže na každé dítě. Chalátov také oznámil, že květnový požadavek lidového komisariátu zásobování na expedování obilí ze Sibíře do centrálních oblastí bude splněn až mezi 13. a 15. červnem, a ne do 7. Proto nebude možné zvýšit od 15. června přiděl obilí pro dělníky na 1 funt denně. — 258

¹²⁹ Tento dokument byl napsán na telegramu, který adresoval Lenini, Brjuchanovovi a Poťajeovi I. P. Babkin, zmocněnec Rady práce a obrany pro rybolov a rybný průmysl v Astrachani, člen kolegia Hlavní správy rybolovu, rybného hospodářství a průmyslu. Babkin oznamoval, že rudoarmějci jsou do Astrachaně posíláni v jinou než dohodnutou dobu, bez ohledu na skutečnou potřebu pracovních sil v podnicích, a žádal, aby byl zjištěn autor těchto nesprávných informací. V telegramu se uvádělo, že mají-li se do ukončení rybolovu (tj. do 25. června 1921) vystřídat dělníci v jednotlivých podnicích, musí být do Astrachaně vysláno (postupně) kolem 12 tisíc lidí.

Text v telegramu podtrhl Lenin (viz Leninskij sbornik XX, s. 289). — 259

³³⁰ Viz poznámku 299 a 300. — 259

³³¹ Jde o A. G. Šljapnikova.

IV. celoruský sjezd Svazu kovodělníků se konal 26.—30. května 1921 v Moskvě. O složení ústředního výboru tohoto svazu se diskutovalo na zasedáních politického byra ÚV KSR(b) 28. a 31. května. V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS se uchovala kandidátka ústředního výboru Svazu kovodělníků s Leninovými poznámkami a nadpisem: »19 členů bývalé dělnické opozice«. — 262

³³² Jde zřejmě o odpověď J. Ch. Lutovinova na Leninův telegram ze 7. května 1921 (viz tento svazek, dokument č. 314). Lutovinov konstatoval, že rozhodnutí ÚV KSR(b) vyslat G. L. Šklovského do Berlína jako pracovníka lidového komisariátu zahraničního obchodu považuje za omyl a bude proti němu protestovat. — 263

³³³ V prohlášení z 25. května 1921 adresovaném ÚV KSR(b) protestovali B. S. Stomoňakov a J. Ch. Lutovinov proti rozhodnutí politického byra, které obsahovalo doporučení, aby Z. I. Gržebín tiskl v Německu knihy pro vydavatelství Vsemirnaja literatura. Zároveň upozorňovali, že vydavatelství vybudované obchodním

zastupitelstvím RSFSR v Německu bude vydávat literaturu levněji než Gržebin, který uměle zvyšuje ceny sovětských zakázek.

Lenin na tomto prohlášení napsal pokyn G. J. Zinovjevovi: »Napište několika slovy, jaké je rozhodnutí Vaší komise. Schválil to ústřední výbor?« (Šlo o usnesení komise ÚV KSR(b) ke Gržebinově záležitosti. Usnesení schválilo 27. dubna 1921 politické byro.) Zinovjev na to odpověděl: »Komise projednávala především předchozí (starší) zakázky. Nové zakázky jsme nezažádali. Souhlasili jsme pouze s tím, aby dokončil zakázku z loňského roku« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Dne 31. května přešetřilo politické byro Stomoňakovovo a Lutovinovo prohlášení auložilo Zinovjevovi, aby jim zaslal přesné znění usnesení komise o Gržebinově záležitosti, schváleného politickým byrem, a své vlastní zdůvodnění. — 263

- ³³⁴ Dokument byl napsán na dopisu německého inženýra I. L. Steinberga, v němž Leninovi oznamoval, že železniční mise vedená profesorem J. V. Lomonosovem překročila při nákupu kolejí v Německu rozpočet o 25 miliónů německých marek.

Dne 16. července 1921 se Smoljaninov obrátil na A. M. Ležavu se žádostí, aby mu k této záležitosti zaslal vyjádření obchodního zástupce v Německu B. S. Stomoňakova a připojil svůj vlastní názor. — 266

- ³³⁵ Podle pokynu Skljanského byly kopie tohoto dopisu rozeslány členům Revoluční vojenské rady republiky. Rada pak 16. června 1921 schválila k Dopisu soudruha Lenina o pracovním využití armády toto usnesení: »Všem členům Revoluční vojenské rady republiky se ukládá, aby do sedmi dnů radě předložili písemně své konkrétní připomínky a návrhy.« Lenin toto usnesení v zápisu ze zasedání Revoluční vojenské rady podtrhl a připsal: »Připomenout mi po skončení kongresu *Kominterny*« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Později, 4. července 1921, upozornil Lenin na to, že hospodářská činnost armády se musí brát v úvahu při sestavování státního plánu národního hospodářství (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 84). — 267

- ³³⁶ Marseillský občan D. Casulli napsal 17. května 1921 Leninovi dopis, v němž ho žádal o náhradu hodnoty anulovaných cenných papírů ruské krátkodobé vnitrostátní půjčky, vydaných roku 1916, do kterých vložil veškeré své vlastní úspory. Casulli se od-

volával na pana Liègeana, jehož prý Lenin zná. Ten mu také poradil, aby Leninovi poslal dopis.

Dne 28. června 1921 navrhl Alskij lidovému komisariátu zahraničních věcí, aby v odpovědi Casullimu oznámil, že v souladu s platnými zákony RSFSR nelze jeho žádosti vyhovět. — 268

- ³³⁷ Dokument byl napsán v souvislosti se stížností ukrajinského lidového komisaře zásobování M. K. Vladimirova na neuspokojivé zásobování Ukrajiny zbožím a na nedostatek pytlů brzdící výkup obilí na Ukrajině.

N. P. Brjuchanov proti této stížnosti protestoval a oznámil Leninovi, že správa pro rozdělování zásob při lidovém komisariátu zásobování pravidelně předkládá V. A. Smoljaninovi zprávy o odesílání zboží a pytlů na Ukrajinu.

Dne 1. června byl do Vjaznik (šujský újezd Ivanovsko-vozněsenské gubernie) odeslán Leninem podepsaný telegram s příkazem, aby továrny tohoto újezdu poslaly do týdne na Ukrajinu 500 tisíc pytlů na přepravu potravin. — 268

- ³³⁸ Příkaz byl napsán na telegramu M. K. Vladimirova z 30. května 1921. Vladimirov v něm Leninovi referoval o průběhu výkupu obilí na Ukrajině, upozorňoval, že dělníci z hladovějících gubernií, kteří přijíždějí na Ukrajinu měnit zboží, ztěžují práci výkupním organizacím lidového komisariátu zásobování, a vyslovil pochybnost, že se do začátku polních prací podaří shromáždit potřebný potravinový fond, nebude-li urychlen přísun zboží. Lenin několik míst ve Vladimirově telegramu podtrhl.

Zřejmě na základě tohoto Vladimirova telegramu a předchozího z 23. května poslal V. A. Smoljaninov 1. června na Leninův pokyn předsedovi rady lidových komisařů Ukrajiny Ch. G. Rakovskému nařízení podepsané Leninem, které stanovilo, za jakých podmínek mohou být vysíláni zástupci dělnických organizací z hladovějících průmyslových center na Ukrajinu, aby zde nakupovali potraviny formou organizované výměny zboží. Viz též tento svazek, dokument č. 368 a 384. — 269

- ³³⁹ Lenin odpovídá na dotaz G. K. Koroljova, zda bylo účelné, že byl v květnu 1921 odvolán z Ivanova-Vozněsenska a jmenován vedoucím instruktorem ÚV KSR(b) pro Ivanovsko-vozněsenskou, Nižněnovgorodskou, Vladimírskou a Kostromskou gubernii. — 270

- ³⁴⁰ Myslí se usnesení politického byra ÚV KSR(b) z 10. května 1921 o ukončení stavby Kaširské elektrárny do podzimu 1921.

Stavba elektrárny byla zahájena v únoru 1919. Dne 14. dubna 1919 vyhlásila Rada práce a obrany tuto stavbu za »práci zajišťující obranu země a mající mimořádný význam pro ochranu týlu«.

Lenin považoval Kaširskou elektrárnu za velmi významnou, protože měla dodávat elektrickou energii největším moskevským továrnám a závodům. Průběžně sledoval výstavbu, osobně se podílel na řešení všech otázek a kontroloval zásobování stavby potřebným materiálem, pracovními silami a zařízením (viz tento svazek, dokument č. 463 a Přílohy, dokument č. 45; Leninskij sbornik XX, s. 213—215 a XXIII, s. 14—29). — 271

³⁴¹ Jde o stožáry na budoucí trase elektrického vedení Kašira-Moskva. Dřevěné stožáry, poprvé použité na tak dlouhé trase, byly postaveny v zimě a špatně upevněny. V. A. Smoljaninov uvedl ve svých vzpomínkách, že po Leninově dopisu Cjurupovi byla realizována nezbytná bezpečnostní opatření. — 271

³⁴² Dne 3. června 1921 se Rada práce a obrany usnesla, že uvolní lidovému komisariátu pošt a telegrafů 5 miliónů rublů na zavedení místního rozhlasu na šesti moskevských náměstích.

Referát A. M. Nikolajeva a návrhy usnesení o minimálním radiotelefonním programu a o opatřeních k jeho realizaci byly projednány 15. června v Radě práce a obrany. Usnesení byla schválena 24. června a 6. července 1921. Rada práce a obrany uložila lidovému komisariátu pošt a telegrafů, aby do 1. března 1922 postavil čtyři radiotelefonní vysílací stanice (Moskva—Taškent—Charkov—Novonikolajevsk [Novosibirsk]) a 280. guberniálních a újezdních přijímacích stanic v okruhu 2000 km kolem Moskvy. — 272

³⁴³ Dne 1. června M. P. Pavlovič odpověděl, že v nejbližších měsících se nebude moci pro nedostatek času věnovat kreslení map pro připravovaný školní atlas. Šlo o mapy, které měly ilustrovat vývoj imperialismu a kolonialismu. K uvedené problematice viz rovněž tento svazek, dokument č. 410 a 471. — 274

³⁴⁴ Omezení práva na využívání vyhrazených železničních vozů bylo projednáváno na zasedáních Rady práce a obrany 11. a 18. května 1921 a na zasedáních malé rady lidových komisařů 7. a 23. června. 28. června pak usnesení schválila rada lidových komisařů (na základě zprávy malé rady lidových komisařů) (viz Izvěstija VCIK, č. 142 z 2. července 1921). — 275

³⁴⁵ Jde o usnesení, rezoluce a další materiály I. celoruského sjezdu sektářských zemědělských sdružení a o dopis předsednictva rady sjezdu a předsedy tohoto předsednictva V. G. Čertkova Leninovi z 30. května 1921. Čertkov v něm žádal, aby se směl společně s N. S. Rodionovem (tajemníkem předsednictva) zúčastnit projednávání rezoluce sjezdu v malé radě lidových komisařů. Předsednictvo nebylo zřejmě obeznámeno s usnesením malé rady lidových komisařů z 16. května (viz poznámku č. 233).

N. P. Gorbunov si 1. června vyžádal výpis z tohoto usnesení a 2. června oznámil Čertkovovi, že se včas dozví, zda budou o Celoruském sjezdu sektářských zemědělských sdružení potřebné podrobnější údaje. — 275

³⁴⁶ Jde o komisi, která byla ustavena na III. zasedání Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů 30. května 1921, aby projednala návrhy Nařízení Rady práce a obrany místním orgánům sovětské moci a Usnesení Rady práce a obrany o místních hospodářských radách, o podávání zpráv a o povinnosti řídit se Nařízením Rady práce a obrany (viz Sebrané spisy 43, Praha 1989, s. 285—313, 283—284).

Tajemník si na dokument poznamenal připomínky lidového komisariátu zdravotnictví, lidového komisariátu financí, Celoruské ústřední rady odborů a dalších. N. Osinskij k tomu připsal: »Bude předáno osobně soudruhu Avanesovovi do komise Celoruského ústředního výkonného výboru (připomínky k Nařízení)« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 276

³⁴⁷ Jde o Čičerinův telefonogram z 31. května 1921 adresovaný ÚV KSR(b). Autor v něm reagoval na rozhodnutí politického byra z 31. května vyhovět žádosti L. B. Krasina, aby lidový komisariát zahraničních věcí zaslal B. S. Stomoňakovovi jmenování do funkce obchodního zástupce vlády RSFSR v Německu a na dotaz byra, zda toto rozhodnutí upevní obchodní pozice RSFSR v Německu, anebo zda je nutné okamžitě jmenovat zplnomocněného politického činitele, jehož by měl v takovém případě navrhnout právě on.

Čičerin upozornil na nedílnost obchodního a politického postavení a na základě toho odpověděl, že RSFSR by velmi poškodilo, kdyby ponechala ve funkci nadlouho jednoho obchodního zástupce, byť i s oficiálním pověřením. Jménem kolegia lidového komisariátu zahraničních věcí doporučil Čičerin do funkce zplno-

mocněného zástupce kromě V. V. Vorovského ještě N. N. Kre-
stinského. — 276

- 348 Týž den, 31. května 1921, schválilo politické byro ÚV KSR(b) na základě telefonického dotazu jednotlivých členů usnesení a odeslalo ho G. V. Čičerinovi. — 276
- 349 V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS se uchovala odpověď A. M. Ležavy Leninovi. Pisatel sděloval, že nákupem rýpadel v zahraničí byl pověřen L. B. Krasin. Neví se však, co už udělal. Kromě toho Ležava oznamoval, že inženýr T. J. Rejne, jehož do zahraničí vyslala Rada báňského průmyslu, je zplnomocněn rozhodovat o nákupech pro svůj resort. — 278
- 350 M. N. Tuchačevskij byl jmenován velitelem vojsk tambovského vojenského okruhu a dostal za úkol zlikvidovat Antonovovy bandy. — 279
- 351 Dokument byl napsán v souvislosti s dopisem tajemníka tambovského guberniálního výboru KSR(b) B. A. Vasiljeva, který informoval o boji proti Antonovovým kulackým bandám a o zhoršeném zásobování gubernie potravinami. Vasiljev žádal, aby byly do gubernie urychleně poslány potraviny a aby jí byla poskytnuta nezbytná vojenská pomoc. »Prosíme Vás,« psal Vasiljev, »abyste pokračující boj s bandami osobně kontroloval a řídil« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 279
- 352 Dne 27. dubna 1921 uložilo politické byro ÚV KSR(b) M. N. Tuchačevskému, aby během měsíce zlikvidoval Antonovovy bandy v Tambovské gubernii. Tuchačevskij napsal na Leninův příkaz zprávu pro ÚV KSR(b). Uvedl v ní, že po operacích uskutečněných v Tambovské gubernii od května do července byla kulacká vzpoura zlikvidována, sovětská moc všude obnovena a v Antonovových bandách zůstalo asi 1200 lidí, zatímco začátkem května jich bylo kolem 21 000. — 279
- 353 Týž den, zřejmě ještě před odesláním tohoto dopisu do redakce, se Lenin písemně dotázal místopředsedy sibiřského revolučního výboru S. J. Čuckajeva: »Jaké informace máte o práci I. Majskeho 1. jako člena KSR (od února 1921) a 2. jako pracovníka státního aparátu (*jakou funkci zastává?*)«.

Čuckajev v odpovědi kladně zhodnotil Majského plnění příkazů guberniálního výboru i práci ve funkci vedoucího hospodářského oddělení sibiřského revolučního výboru. Na odpovědi je Leninova poznámka: »1. 6. Čuckajev.«

Lenin zaslal dopis Majského členům ÚV KSR(b) s touto poznámkou: »*Členům ÚV.* Na vědomí. Poslal jsem dopis redakci listu *Izvěstija*. 1. 6. *Lenin*« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 281

³⁵⁴ Dne 2. a 3. června 1921 vyslechlo předsednictvo Státní plánovací komise referát G. M. Kržižanovského k Leninově dopisu a schválilo návrh oběžníku pro předsedy všech sekcí a subkomisí Státní plánovací komise, který na základě Leninových návrhů vypracoval P. S. Osadčij. Výtah ze zápisu z těchto zasedání předsednictva byl zaslán V. I. Leninovi. — 282

³⁵⁵ Uveřejněný dokument byl zřejmě napsán v souvislosti s informací P. S. Osadčiho. Do seznamu lidí zatčených v noci na 27. května 1921, v němž jsou podtržena jména P. A. Ščurkeviče a B. J. Vorobjova, udělal Lenin několik poznámek: »Oba dva podtržené zná Osadčij osobně«; »Jsou stejní jako já«; »Nebylo by možné jenom domácí vězení? Nenašla by se nějaká jiná preventivní opatření, která by zbavovala odpovědnosti? Vždyť přece neutěčou« a další.

V té době napsal Lenin tuto poznámku: »1. V poslední době existuje možnost vydávat „zatykače podle uvážení“. 2. Vhodnější by byly *jmenovité zatykače*.«

3. června oznámil předseda guberniální mimořádné komise v Petrohradu I. S. Unšlichtovi, že všechny osoby uvedené v Leninově telegramu byly propuštěny. V Petrohradu bylo zatčeno několik bývalých členů kadetské strany, protože někteří z nich se zúčastnili spiknutí odhaleného v Petrohradu. Osoby, proti nimž nebyly nalezeny usvědčující důkazy, byly propuštěny. Zatčení byli ve vazbě 12—36 hodin (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Viz též poznámku 368. — 283

³⁵⁶ A. O. Alskij ve své odpovědi napsal, že s Leninovým souhlasem by mohl předložit vládě ke schválení usnesení o prodeji obligací čínské půjčky ve výši 50 000 liber šterlinků pro potřeby Ústavu práce. Lenin na tento dopis napsal: »Žádám, aby to vyřešil příslušný vládní orgán. 14. 6. *Lenin*« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Dne 8. června 1921 Rada práce a obrany rozhodla požadavek Ústavu práce 100 000 rublů ve zlatě schválit a realizaci pověřit lidový komisariát zahraničního obchodu. — 284

- 357 Během rozhovoru 3. června 1921 vojenský komisař samostatné degestánské střelecké brigády A. M. Čeverjov informoval Lenina o některých přehmatech v národnostní politice v Dagestánu. — 284
- 358 Jde o brožuru Situace v ropném průmyslu bakuské oblasti koncem roku 1920. Zpráva zmocněnce Rady práce a dělnicko-rolnické obrany pro těžbu a export ropy. Baku, Ústřední agentura pro distribuci tisku v Ázerbájdžánu, 1920 (Ázerbájdžánský ropný výbor)^[69]. Leninovy poznámky a jím potvrzená místa v této brožuře viz Leninskij sbornik XX, s. 137—142. — 285
- 359 V dopisu z 5. června 1921 I. M. Gubkin oznámil Leninovi, že zpráva O nahrazení kovových trub cementovou maltou při vrtání ropných sond je opsána (téměř doslova) z článku amerického časopisu Engineering and Mining Journal, č. 13 z 27. března 1920. Autor článku toto řešení pouze navrhoval a neupozorňoval na jeho využití v praxi. Lenin na Gubkinův dopis poznamenal: »Do archívu.« »Odpověď 10. 6.« Leninovu odpověď viz tento svazek, dokument č. 431. — 285
- 360 Lenin odpovídá na Šklovského žádost o přijetí. Rozhovor se konal zřejmě 3. června (viz tento svazek, dokument č. 409). — 286
- 361 Jde o usnesení organizačního byra ÚV KSR(b) z 12. května 1921: »Soudruha Šklovského vyslat do Berlína, kde bude k dispozici lidovému komisariátu zahraničního obchodu.« Na výpisu ze zápisu organizačního byra jsou Leninovy poznámky: »O Šklovském«, »do archívu« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 287
- 362 Lenin má na mysli vedoucího petrohradského oddělení Státního nakladatelství I. I. Ionova. Žádost mu byla zaslána 10. června 1921. Viz rovněž tento svazek, dokument č. 471. — 287
- 363 M. P. Pavlovič odmítl nakreslit pro školní atlas mapy ilustrující vývoj imperialismu a kolonialismu (viz poznámku 343). Lenin proto 2. června 1921 navrhl K. B. Radkovi, aby byl tímto úkolem pověřen sovětský představitel v Německu P. L. Lapiński.

³⁶⁴ Dne 10. nebo 11. června poslal Kržižanovskij Leninovi zprávu vedoucího elektrotechnického odboru Nejvyšší národohospodářské rady N. N. Vaškova o postupu elektrifikace země v letech 1917—1921. Údaje z této zprávy Lenin použil při přípravě Tezí referátu o taktice KSR pro III. kongres Komunistické internacionály (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 25—34). Leninovy poznámky k Vaškovově zprávě viz tento svazek, dokument č. 435. — 288

³⁶⁵ Viz poznámku 260. — 289

³⁶⁶ G. M. Kržižanovskij referoval Leninovi o plnění jeho příkazů: zhotovují se mapy a schémata určené k seznámení delegátů III. kongresu Komunistické internacionály s plánem elektrifikace; k výkladu a objasnění plánu bude použito Vysvětlení k schematické mapě elektrifikace Ruska od J. J. Šulgina (viz Plán elektrifikace RSFSR. Úvod k referátu na VIII. sjezdu sovětů. Moskva 1920, s. 193—217^[66]). — 290

³⁶⁷ Při vypracovávání Výnosu o komisi pro využití materiálových zdrojů RSFSR při Radě práce a obrany vznikly kvůli kompetencím této komise názorové neshody mezi A. B. Chalatomem (lidový komisariát zásobování), G. M. Kržižanovským (Státní plánovací komise), P. A. Bogdanovem (Nejvyšší národohospodářská rada) a L. N. Kricmanem (komise pro využití materiálových zdrojů RSFSR). Řada diskusních článků k této problematice byla uveřejněna v 117., 123., 128. a 130. čísle listu *Ekonomičeskaja žizň* za rok 1921.

Dne 14. června 1921 schválila rada lidových komisařů po několika úpravách návrh výnosu, vypracovaný Státní plánovací komisí. Z pověření rady lidových komisařů zredigovala výnos komise ve složení Bogdanov, Chalatov, Kricman a Kržižanovskij a Lenin ho 29. června podepsal. — 290

³⁶⁸ V době hladu v Sovětském Rusku se v létě 1921 zaktivizovala činnost ruského kontrarevolučního podzemí podporovaného ze zahraničí.

Během června a července 1921 odhalily orgány Celoruské mimořádné komise v Petrohradu, v severní a severozápadní části RSFSR několik kontrarevolučních organizací, které připravovaly ozbrojené spiknutí na dobu, kdy se začne vybírat naturální daň.

Ve zprávě Celoruské mimořádné komise uveřejněné 24. července 1921 bylo odhaleno spojení petrohradských spiklenců se zahraničními rozvědkami. Zpráva konstatovala, že »odhalená organizace byla prostřednictvím jí podléhajících kurýrů v nepřetržitém kontaktu s finskou kontrarozvědkou a s americkou, britskou a francouzskou špiónážní organizací ve Finsku«.

V létě 1921 dostali spiklenci pokyn z pařížského ústředí a od francouzské rozvědky, aby organizace připravili k »rozhodujícím akcím« (viz Izvěstija VCIK, č. 161 a 192 z 24. července a 31. srpna 1921).

Odhalení spiknutí v Petrohradu a v dalších městech zmařilo plány imperialistických kruhů, které doufaly, že se jim podaří hospodářské obtíže vzniklé v souvislosti s hladem využít ke svržení sovětské moci. — 290

- ³⁶⁹ Dne 23. března 1921 Rada práce a obrany na základě zprávy M. I. Frumkina O zásobování Severního Kavkazu surovinami a valutami uložila lidovému komisariátu zahraničního obchodu a Nejvyšší národohospodářské radě, aby k této otázce předložily malé radě lidových komisařů své vyjádření. 21. března uložila malá rada lidových komisařů lidovému komisariátu zahraničního obchodu, aby nejpozději do 15. dubna dal zmocněnci lidového komisariátu zahraničního obchodu pro Jihovýchod k dispozici valuty, cenné předměty a suroviny v hodnotě deseti miliónů zlatých rublů na nákup zboží na jižních zahraničních trzích. Bylo určeno k výměně za jiné zboží na Severním Kavkazu. Koncem dubna se zjistilo, že lidový komisariát zahraničního obchodu úkol Rady práce a obrany nesplnil.

Po několikerém projednání této problematiky v Radě práce a obrany a v radě lidových komisařů pověřila 3. června Rada práce a obrany komisi ve složení L. M. Chinčuk, D. I. Kurskij a V. A. Smoljaninov, aby prošetřila, proč nebylo splněno usnesení Rady práce a obrany z 24. března, a okamžitě podnikla příslušné kroky k zabezpečení výměny zboží na jihovýchodě země. Na základě zprávy komise se Rada práce a obrany 8. června rozhodla zvýšit zbožní fondy pro Jihovýchod a uložila lidovému komisariátu zahraničního obchodu vypracovat zprávu o plnění usnesení v jednotlivých resortech. — 291

- ³⁷⁰ Viz poznámku 115. — 291

- ³⁷¹ M. I. Frumkin ve své odpovědi ze 7. června 1921 vysvětlil, že lidový komisariát zahraničního obchodu nesplnil usnesení Rady

práce a obrany z 24. března 1921 o fondu pro výměnu zboží na jihovýchodě země proto, že L. B. Krasin a A. M. Ležava nechtěli oblastní hospodářské radě Jihovýchodu povolit samostatné obchodování na zahraničních trzích. Frumkin referoval, že hospodářská rada v rozporu s příkazem Moskvy zkoncentrovala vývozní fond v hodnotě 2,5 miliónů zlatých rublů a uzavřela smlouvu s francouzskou společností pro organizaci velkoobchodu (Optorg) na nákup zboží pro Jihovýchod na cařihradském trhu (viz poznámku 379). Lenin na Frumkinův dopis napsal: »*Do archívu. NB. Důležité*« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 292

³⁷² Jde o smlouvu mezi Ázerbájdžánským ropným výborem a Obchodní, průmyslovou a finanční společností pro Rusko (Société Commerciale Industrielle financière pour la Russie), uzavřenou 9. května 1921 v Cařihradu. V kopii smlouvy, kterou Leninovi poslal zmocněnec Rady práce a obrany a lidového komisariátu zahraničního obchodu v zakavkazských republikách F. J. Rabinovič se uvádělo, že ropný výbor pověřuje společnost nákupem technického zařízení a zároveň se zavazuje nenakupovat od jiných firem bez vědomí společnosti, jinak zaplatí společnosti 3 % provize. Proti tomuto bodu a proti podmínkám prodeje ropných výrobků uvedené společnosti se Lenin obzvlášť rezolutně ohradil.

Jakmile Lenin dostal od A. P. Serebrovského příslušné dokumenty, pověřil speciální komisi, aby smlouvu prostudovala a udělala v ní potřebné úpravy (viz tento svazek, dokument č. 457 a 458). — 293

³⁷³ Dne 11. června 1921 poslal P. A. Serebrovskij Leninovi kurýrem dokumenty o nákupech a o smlouvách se Société Commerciale (viz poznámku 372) a s francouzskou společností pro obchod s Ruskem a telegraficky oznámil, že Société Commerciale nebyl udělen monopol na ropné výrobky a že všechny smlouvy uzavřené ropným výborem musí ratifikovat lidový komisariát zahraničního obchodu.

Lenin na telegram Serebrovského napsal: »*Smoljaninovi. Tajné. Přečtete si to a zapamatujte. Bez meškání chyťte kurýra. 11. 6. Lenin*« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Telegrafické odpovědi došly také od G. K. Ordžonikidzeho a zmocněnce Rady práce a obrany a lidového komisariátu zahra-

- ³⁷⁴ Dne 30. října 1920 schválila rada lidových komisařů usnesení O hydraulické těžbě rašeliny. Tento způsob byl bez ohledu na lokalitu považován za zvlášť aktuální úkol s mimořádným celostátním významem. Předsednictvu Nejvyšší národohospodářské rady bylo uloženo zřídit při Hlavním výboru pro rašelinu Správu pro hydraulickou těžbu rašeliny, jejímž odpovědným vedoucím byl jmenován R. E. Klasson. Byla také schválena opatření k rozšíření činnosti Správy pro hydraulickou těžbu rašeliny (viz Istoričeskij archiv, 1956, č. 1, s. 12—13). Na jaře 1921 byla problematika hydraulické těžby rašeliny znovu detailně projednávána v radě lidových komisařů (viz poznámku 192). — 294
- ³⁷⁵ Viz poznámku 346. — 297
- ³⁷⁶ Jde o tresty uložené předsedům výkonných výborů guberniálních sovětů a vedoucím jejich oddělení, kteří porušili usnesení Rady práce a obrany z 1. dubna 1921, v němž se těmto institucím ukládalo vyčlenit nákladní auta pro přepravu potravin ze Sibiře, Ukrajiny a Severního Kavkazu. Tato otázka byla projednána 1. a 3. června v radě práce a obrany a 21. června v radě lidových komisařů. Dne 23. června udělilo předsednictvo Celoruského ústředního výkonného výboru za nesplnění nebo opožděné splnění nařízení Rady práce a obrany z 1. dubna důtku předsednictvu orelského, kurského, saratovského, rostovského, samarského [kujbyševského], vladimirského, petrohradského, penzského a nižněnovgorodského [gorkijského] guberniálního výkonného výboru (viz Izvěstija VCIK, č. 139 z 29. června 1921). — 297
- ³⁷⁷ Jde o nařízení výkonného výboru guberniálního sovětu v Astrachani přerušit vzhledem k jednání o koncesích nakládku dřeva pro ropná pole v Baku. V telegramu z 31. května 1921 G. K. Ordžonikidze žádal Lenina, aby toto nařízení bylo zrušeno a viníci byli postaveni před soud.
Rada práce a obrany projednala 8. června Ordžonikidzeho telegram a uložila výkonnému výboru guberniálního sovětu v Astrachani, aby toto nařízení, pokud bylo vydáno, zrušil. Kromě toho vyzvala Celoruský ústřední výkonný výbor, aby tuto záležitost přešetřil a viníky potrestal. — 298
- ³⁷⁸ Týž den, 6. června 1921, L. A. Fotijejová informovala Lenina, že

splnila všechny jeho příkazy, a tlumočila slib místopředsedy lidového komisariátu financí A. O. Alského, že na Leninův dopis odpoví v nejbližších dnech (Fotijeová se domnívala, že Lenin měl na mysli dopis Alskému z 29. května 1921 — viz tento svazek, dokument č. 377). — 299

- ³⁷⁹ Uveřejněný vzkaz byl reakcí na dopis A. M. Ležavy ze 6. června 1921.

Ležava navrhoval Leninovi, aby v konceptu telegramu A. P. Serebrovskému vynechal větu: »Vůbec nejsem proti přímému obchodu ázerbájdžánského zahraničního obchodu a Ázerbájdžánského ropného výboru s Cařihradem, jsem ochoten podpořit značně rozsáhlou autonomii Baku, ale záruky jsou nezbytné« (viz tento svazek, dokument č. 415). Odvolával se přitom na to, že Ázerbájdžánský ropný výbor nemá ani účelně zorganizovaný obchodní aparát, a na skutečnost, že je připravena smlouva o sloučení zahraničního obchodu tří zakavkazských republik.

Ležava také upozorňoval na smlouvu, kterou na základě usnesení Rady práce a obrany z 24. března uzavřela v Rostově na Donu 22. dubna oblastní hospodářská rada Jihovýchodu s francouzskou společností Optorg o nákupu zboží za 35 miliónů franků v Cařihradu prostřednictvím této společnosti. Smlouva byla ekonomicky nevýhodná a lidový komisariát zahraničního obchodu ji neschválil. — 299

- ³⁸⁰ Poznámka byla napsána na Fominovo hlášení ze 4. června 1921, adresované ÚV KSR(b) a Leninovi a informující o nespokojenosti pracovníků v dopravě, o zastavení práce v opravárenských dílnách a o dalších obtížích zaviněných špatnou situací v zásobování. Fomin žádal, aby politické byro projednalo převedení několika menších závodů řízených Nejvyšší národohospodářskou radou do kompetence lidového komisariátu dopravy, a navrhoval, aby v nich tento komisariát zorganizoval výrobu zboží určeného pro výměnu za potraviny pro pracovníky dopravy. — 300

- ³⁸¹ Uveřejněný dokument byl napsán na dopisu Šklovského z 5. června 1921 adresovaném Leninovi. Pisatel v něm děkoval za morální podporu a prosil Lenina o pomoc, aby se urychlilo jeho vycestování za prací do zahraničí, nebo mu bylo umožněno pracovat v aparátu Kominterny či moskevského sovětu a jeho rodina směla odjet do zahraničí. — 300

- ³⁸² Dne 6. června 1921 Gorbunov Leninovi oznámil: »Německé ví-

zum zařizuje pro Šklovského Molotov. Z Berlína přišel už šestkrát dotaz (naposledy jménem ÚV). Odpověď očekáváme dnes nebo zítra. Bylo rozhodnuto zaměstnat Šklovského v oddělení zahraničního obchodu v Berlíně. Molotov píše dopis Lutonovovi. Rodina Šklovského jede s ním . . . « Lenin reagoval na toto oznámení 7. června dopisem: »Soudruhu Gorbunove! Pokud do Koppova odjezdu nepřijde odpověď z Německa, požádejte o urychlení záležitosti přímo Koppa a bezpodmínečně mu dejte do rukou dopis ústředního výboru adresovaný Stomoňakovovi do Berlína a kopii Lutovinovovi. Až Šklovskij pojedje, dám mu dopis pro Stomoňakova« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). 11. června Gorbunov Lenina informoval o splnění jeho příkazů. — 300

- ³⁸³ Vzkaz byl odpovědí na dopis P. I. Stučky z 6. června 1921, v němž pisatel Lenina žádal, aby pomohl vyměnit dva dělníky, členy ústředního výboru Komunistické strany Lotyšska; postavené před vojenský polní soud v Rize, za osoby uvězněné v RSFSR za protisovětskou činnost, na jejichž propuštění by buržoazní lotyšská vláda měla zájem. V závěru dopisu Stučka napsal, že v Lotyšsku vzrůstá vliv komunistické strany. — 302
- ³⁸⁴ N. P. Gorbunov zaslal tento dopis 8. června 1921 vedením sochozů spadajících pod zemědělský odbor podolského újezdního a moskevského guberniálního sovětu zástupců pracujících.
Po speciálním prozkoumání skutečného stavu moskevský guberniální zemědělský odbor oznámil, že rybníky nejsou vhodné pro běžný chov ryb a jejich obnova pro sportovní rybaření je nerentabilní. — 303
- ³⁸⁵ V dopisu ze 7. května 1921 L. B. Krasin tlumočil Leninovi návrh jedné anglické banky na uzavření koncesní smlouvy o výstavbě svobodného přístavu v Petrohradu. Lenin si na Krasinův dopis poznamenal: »Zařadit na program jednání *Rady práce u obrany* ve středu 11. 5. (zvolit komisi). 8. 5. *Lenin*« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). 11. května bylo na zasedání Rady práce a obrany rozhodnuto, že k posouzení Krasinova návrhu bude sestavena komise složená ze zástupců Nejvyšší národohospodářské rady, lidového komisariátu zahraničního obchodu a lidového komisariátu dopravy. Později tento návrh několikrát projednávala Rada práce a obrany a malá rada lidových komisařů. Nakonec nebyl návrh na uzavření koncesní smlouvy o výstavbě svobodného přístavu v Petrohradu přijat. — 304

- ³⁸⁶ Dne 10. června 1921 nařídilo organizační byro ÚV KSR(b) propustit R. Abramoviče z práce a uložilo vedoucímu úřadu pro zahraniční vědu a techniku v Berlíně N. M. Fjodorovskému, aby zdůvodnil, proč byl Abramovič přijat bez vědomí ústředního výboru. — 305
- ³⁸⁷ Jde o odpověď I. M. Gubkina na Leninův dopis z 3. června 1921 (viz tento svazek, dokument č. 406 a poznámku 358). — 305
- ³⁸⁸ J. M. Jurovskij, který byl vyslán, aby pracoval ve Státním depozitáři cenností RSFSR, žádal v dopisu z 2. června 1921 Lenina, aby mu odpověděl, zda má prostřednictvím rady lidových komisařů, Rady práce a obrany, Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů, ÚV KSR(b) i prostřednictvím tisku usilovat o realizaci svých návrhů na reorganizaci tohoto depozitáře, anebo zda má čekat na výsledek vyšetřování krádeží cenných předmětů patřících státu. K uvedené problematice viz tento svazek, dokument č. 351, 377, 454 a 469. — 306
- ³⁸⁹ Lenin má na mysli svůj rozhovor s J. M. Jurovským 16. května 1921. Viz též poznámku 299. — 306
- ³⁹⁰ Uveřejněný dokument byl napsán v souvislosti s přípravou tezí o taktice pro III. kongres Komunistické internacionály. Vypracováním tezí byla pověřena ruská delegace.
- Dne 1. června 1921 poslal K. B. Radek Leninovi návrh tezí o taktice s opravami doporučenými A. Thalheimerem a B. Kunem a návrh tezí, který vypracovali oba jmenovaní. Na obálku s těmito materiály si Lenin poznamenal své původní připomínky k návrhu tezí o taktice (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 475) a pak napsal podrobnější připomínky, jež jsou uveřejněny v tomto svazku.
- Návrh tezí o taktice Kominterny byl na základě Leninových pokynů přepracován, projednán na předběžných poradách s několika delegacemi a jménem ruské delegace předložen III. kongresu. Lenin přednesl 1. července na kongresu projev na obranu taktiky Komunistické internacionály (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 44—54). Kongres teze 12. července jednomyslně schválil (viz *Kommunistiĉeskij Internacional v dokumentach. Rešenija, tezisy i vozzvanija kongressov Kominterna i plenumov IKKI. 1919—1932, Moskva 1933, s. 180—201*). — 306
- ³⁹¹ *KAPD* (Kommunistische Arbeiterpartei Deutschlands) — Komu-

nistickou dělnickou stranu Německa založili v dubnu 1920 »leví« komunisté, kteří byli na heidelberském sjezdu v roce 1919 vyloučeni z Komunistické strany Německa. V listopadu 1920 byla KAPD dočasně přijata do Kominterny s právy sympatizujícího člena, aby bylo usnadněno sjednocení všech komunistických sil Německa a aby se vyšlo vstříc všem nejlepším proletářským silám KAP (Kommunistische Arbeiterpartei). Přesto však exekutiva Kominterny považovala za jedinou zplnomocněnou sekci Sjednocenou komunistickou stranu Německa. Komunistická dělnická strana Německa byla do Kominterny přijata s podmínkou, že splyne se Sjednocenou komunistickou stranou Německa a bude ji podporovat při všech jejích akcích. Vedení KAPD však pokynů exekutivy Kominterny nedbalo. Ve snaze získat dělníky, kteří Komunistické dělnické straně stále ještě věřili, se III. kongres Kominterny usnesl dát jí dvou- až tříměsíční lhůtu, během níž měla svolat sjezd a rozhodnout o sjednocení. Jestliže sjezd sjednocení německých komunistů odmítne, hovořilo se v usnesení III. kongresu, bude Komunistická dělnická strana Německa z Kominterny vyloučena. Exekutiva vydala jménem III. kongresu svolání K členům Komunistické dělnické strany Německa, ve kterém vysvětlila usnesení kongresu a zdůraznila, že je nutné, aby se strana zřekla sektářství a sloučila se se Sjednocenou komunistickou stranou Německa. Vedení KAPD však ani toto usnesení III. kongresu nesplnilo a pokračovalo ve své rozbíječské činnosti, proto byla exekutiva Kominterny nucena přerušit s touto stranou styky. Komunistická dělnická strana Německa se ocitla mimo Kominternu a nakonec se zvrhla v bezvýznamnou sektářskou skupinu, která zaujímala vůči německé dělnické třídě nepřátelský postoj a neměla proto u ní žádnou podporu. — 309

³⁹² Italská otázka byla zařazena na pořad jednání III. kongresu Kominterny z těchto důvodů: Italská socialistická strana protestovala proti usnesení exekutivy Kominterny, které ji vyloučilo z Kominterny a za jedinou italskou sekci této organizace uznalo Italskou komunistickou stranu (v letech 1921 — 1943 se nazývala Komunistická strana Itálie).

Po svém protestu vyslala Italská socialistická strana na III. kongres delegaci ve složení C. Lazzari, F. Maffi a E. Riboldi.

III. kongres Kominterny schválil 29. června 1921 usnesení o Italské socialistické straně: »Dokud Italská socialistická strana nevyloučí ze svých řad účastníky reformistické konference v Reggiu nell'Emilia a ty, kteří je podporují, nemůže patřit ke Komunistické internacionále.

Bude-li tento předběžný ultimativní požadavek splněn, uloží III. světový kongres exekutivě realizovat taková opatření, aby se Italská socialistická strana zbavená reformistických a centristických živlů a Italská komunistická strana sloučily a staly se jednotnou sekcí Komunistické internacionály« (Kommunističeskij Internacional v dokumentach. Rešenija, tezisy i vozzvanija kongressov Kominterna i plenumov IKKI. 1919—1932, Moskva 1933, s. 164). Toto usnesení III. kongresu Kominterny však nebylo realizováno.

Na jaře 1923 se v rámci Italské socialistické strany utvořila levá frakce, Skupina III. internacionály (G. M. Serrati, F. Maffi aj.), která prosazovala sloučení s Italskou komunistickou stranou. V srpnu 1924 splynula Skupina III. internacionály s Italskou komunistickou stranou. — 309

¹⁹³ V. I. Lenin má zřejmě na mysli text původního návrhu tezí o taktice Komunistické internacionály, který předložil K. B. Radek: »Když viděly (podle Radkova názoru centristické skupiny v komunistických stranách řady zemí. — *Red.*), že Komunistická internacionála chce ustavit pouze skutečně revoluční masové strany, začaly strašně křičet, že v Kominterně se rozmáhá sektářství. Tak se zachovala Leviho skupina v Německu, Šmeralova v Československu atd. Charakter těchto skupin je zcela jasný. Jsou to centristické skupiny, které frázemi a teoriemi komunismu maskují politiku pasivního očekávání revoluce. Šmeralova skupina odložila založení Komunistické strany Československa už v době, kdy většina československých dělníků byla pro komunismus« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 311

³⁹⁴ Jde o Larina, který v článku Tajemství sovětského průmyslu (Pravda, č. 125 z 9. června 1921) ostře kritizoval práci Státní plánovací komise. — 312

³⁹⁵ Jde pravděpodobně o Leninův dopis G. M. Kržižanovskému z 2. června 1921 (viz tento svazek, dokument č. 402). — 312

³⁹⁶ Jde o práci agrónoma V. P. Balijeve Projekt programmy razrabotki jedinogo obščegosudarstvennogo chozjajstvennogo plana RSFSR [Návrh postupu při vypracovávání jednotného celostátního hospodářského plánu RSFSR]. G. M. Kržižanovskij navrhol, aby byla poslána k posouzení Leninovi. — 312

³⁹⁷ V dopisu Leninovi z 10. nebo 11. června 1921 G. M. Kržižanovskij napsal, že po přečtení Larinova článku (viz poznámku 394) »pocítil slabé mrazení v zádech«. Kržižanovskij informoval o návrhu člena kolegia Státní plánovací komise S. P. Seredy »napsat Larinovi jménem skupiny členů Státní plánovací komise ironicky zdvořilý dopis a navrhnout mu, aby se o své moudré představy o metodologii práce Státní plánovací komise s nimi podělil na zasedání komise. Na zasedání mu pořádně umýt hlavu a zveřejnit stenografický záznam ze zasedání.« »Navrhuji,« psal Kržižanovskij, »reagovat poznámkou pod čarou ve zprávě, kterou připravujeme pro Radu práce a obrany, a referovat v ní o postupu našich prací. V souladu s průběhem těchto prací bude výhodnější předložit tuto zprávu koncem příštího týdne« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Dne 13. června 1921 Kržižanovskij odeslal první variantu článku Našim kritikům, napsaného jako odpověď na Larinův článek. Leninovu reakci na tuto variantu a jeho připomínky k návrhu Kržižanovského referátu v Radě práce a obrany o činnosti Státní plánovací komise (referát byl přednesen 8. července 1921) viz v publikaci Leninskij sbornik XXXVI, s. 269—271. — 313

³⁹⁸ Výstavba Státní šaturské oblastní elektrárny začala roku 1918. První úsek elektrárny o výkonu 5000 kW byl uveden do provozu 25. července 1920. Výstavba byla kompletně dokončena roku 1925 a elektrárna byla pojmenována po V. I. Leninovi.

V Utkinově zátoce stojí elektrárna Rudý říjen. První úsek o výkonu 10 000 kW byl uveden do provozu 8. října 1922.

Kizelská oblastní hydroelektrárna (v severovýchodní části Permské oblasti na řece Kosva) — jedna z prvních oblastních elektráren na místní energii, postavená na základě plánu Státní komise pro elektrifikaci Ruska. První agregáty elektrárny byly spuštěny 17. července 1924.

Usnesení o výstavbě *Volchovské oblastní hydroelektrárny* (nyní pojmenována po V. I. Leninovi) podle projektu G. O. Graftia schválila rada lidových komisařů 13. července 1918. Občanská válka a intervence posunuly zahájení prací do roku 1921. První agregáty byly spuštěny 19. prosince 1926. — 313

³⁹⁹ Zprávu vedoucího elektrotechnického odboru Nejvyšší národohospodářské rady N. V. Vaškova o průběhu elektrifikace země v letech 1917—1921, nazvanou Elektrifikace Ruska, odeslal G. M. Kržižanovskij Leninovi jako podklad pro referát na III. kongres Kominterny (viz tento svazek, dokument č. 411). Leni-

novy připomínky ke zprávě Vaškov zapracoval do článku Elektrifikace Ruska, uveřejněného 10. července v 149. čísle listu *Ekonomičeskaja žizň*. Lenin se k tomuto článku vyjádřil v dopisu Vaškovovi z 1. srpna 1921 (viz *Leninskij sbornik XXIII*, s. 7–8). — 314

⁴⁰⁰ Jde o arménsky napsaný dopis Spandara Spandarjana, otce Surena Spandarjana. Pisatel v něm prosil Lenina a Kameněva o materiální podporu a o poskytnutí pomoci při návratu z Paříže do vlasti. Spandarjanovu prosbu tlumočil také M. Mirimanjan ve svém průvodním dopisu, na který Lenin napsal tento vzkaz. — 314

⁴⁰¹ Na překladu Spandarjanova dopisu je poznámka z 26. července 1921: »200 zlatých rublů zasláno . . .« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 314

⁴⁰² Dne 6. června 1921 poslal O. V. Kuusinen Leninovi část svého článku (referátu) o organizační otázce a tezovitě zachycené hlavní myšlenky. Lenin mu navrhl, aby na III. kongresu Kominterny přednesl na toto téma referát, a k tezím připojil řadu připomínek (viz *Sebrané spisy 44*, Praha 1989, s. 35–37).

Autor na základě těchto pokynů teze přepracoval a 17. června je znovu poslal Leninovi (bez čl. 25–29 věnovaných stranickému tisku); 21. června mu poslal zbývající články. Lenin si tuto verzi tezí zřejmě přečetl. 27. července mu Kuusinen poslal třetí verzi. Na dopracování tezí se podílel také německý komunista W. Koenen. 9. června Lenin teze schválil a připojil k nim poslední poznámky a doplňky (viz *tamtéž*, s. 76). Návrh tezí o organizační výstavbě komunistických stran, o metodách a náplni jejich práce byl předložen kongresu a projednán komisí. 12. července ho III. kongres Kominterny s několika změnami schválil (viz *Kommunističeskij Internacional v dokumentach. Rešenija, tezisy i vozzvanija kongressov Kominterny i plenumov IKKI. 1919—1932*, Moskva 1933, s. 201–225). — 315

⁴⁰³ Referát o organizační otázce přednesl na III. kongresu Kominterny 10. července 1921 člen Sjednocené komunistické strany Německa W. Koenen. — 315

⁴⁰⁴ Jde o Leninův dopis C. Zetkinové a P. Levimu z 16. dubna 1921 (viz tento svazek, dokument č. 260). — 315

⁴⁰⁵ Dne 2. června 1921 zrušila malá rada lidových komisařů dekret o zřízení meziresortní informační služby při lidovém komisariátu pošt a telegrafů a jeho místních orgánech z 26. listopadu 1918 a navrhla podřídit ji lidovému komisariátu vnitra. Lenin na obdržené usnesení rady lidových komisařů napsal: »Nesouhlasím. Proč se to má rušit? Ať mi o tom stručně napíšu! 7. 6. Lenin« (Leninskij sbornik XXXV, s. 260).

Místopředseda malé rady lidových komisařů A. G. Gojchbarg v odpovědi vysvětlil, že lidový komisariát pošt a telegrafů o osvození od této povinnosti sám žádal. Dopis uveřejněný v tomto svazku Lenin napsal na toto Gojchbargovo oznámení. — 316

⁴⁰⁶ Dne 16. června 1921 revidovala malá rada lidových komisařů usnesení z 2. června, avšak její usnesení o zřízení meziresortní informační služby, kterou měl zajistit lidový komisariát pošt a telegrafů společně s lidovým komisariátem vnitra, nebylo schváleno jednomyslně.

Dne 15. srpna schválila rada lidových komisařů nové usnesení, na jehož základě byl ústřední informační orgán zřízen při lidovém komisariátu vnitra. Avšak informační kanceláře zůstaly při místních poštovních a telegrafních úřadech (viz Izvěstija VCIK, č. 230, 14. října 1921). — 316

⁴⁰⁷ Viz poznámku 303. — 316

⁴⁰⁸ Jde o rezoluci IV. celoruského sjezdu odborů Tarifní politika (viz Rezolucii IV Vserossijskogo sjezda profsojuzov (18—25 maja 1921 goda), Moskva 1921, s. 20—21). — 316

⁴⁰⁹ Tuto otázku zřejmě vyvolala zpráva J. A. Litkense o situaci v Ústřední agentuře pro distribuci tisku. 15. června 1921 navrhl Litkens politickému byru ÚV KSR(b), aby uložilo organizačnímu byru přeložit vedoucího Ústřední agentury pro distribuci tisku B. F. Malkina jinam, mimo lidový komisariát školství a osvěty. Litkens poukazoval na to, že byl zdiskreditován, neboť ústřední výbor zrušil příkaz přeložit Malkina, vydaný na základě usnesení politického byra o reorganizaci Ústřední agentury pro distribuci tisku. Tato reorganizace nepokračuje a situace v lidovém komisariátu školství a osvěty se zhoršila. — 317

⁴¹⁰ Tento dodatek napsal Lenin na návrh usnesení rady lidových komisařů O kolektivním zásobování dělníků a ostatních pracovníků některých státních podniků. Lenin vepsal do textu návrhu usne-

sení řadu poznámek (viz Leninskij sbornik XX, s. 305—306). Leninův dodatek byl zpracován do Základní směrnice pro realizaci dekretu o kolektivním zásobování dělníků a ostatních pracovníků některých státních podniků, kterou Lenin podepsal 18. června 1921 společně s usnesením Rady práce a obrany k této otázce.
— 318

- ⁴¹¹ W. Koenen, A. Thalheimer a P. Fröhlich v dopisu ze 16. června 1921 adresovaném ÚV KSR(b) oznámili, že německá delegace na III. kongresu Kominterny schvaluje teze o taktice vypracované ruskou delegací, avšak žádá, aby v případě, že kongres schválí zvláštní rezoluci k březnovému povstání, byly do ní zapracovány tyto teze: 1. březnové povstání nebylo pučem, nýbrž krokem vpřed ve vývoji německé revoluce a strany, a charakterizovat ho jako ne dost důkladně připravený útok je chybné; 2. vyloučení P. Leviho je správné; v Sjednocené komunistické straně Německa se zakazuje jakákoli frakční činnost aj.

Když Lenin upozorňoval, že na tento dopis odpověděl ústně, měl zřejmě na mysli svůj diskusní příspěvek na zasedání německé delegace s členy politického byra ÚV KSR(b) 15. června 1921, v němž kritizoval představitele levého křídla Sjednocené komunistické strany Německa. Text tohoto diskusního příspěvku se nedochoval. Avšak v záznamu diskusních vystoupení K. Radka, W. Koenena, A. Thalheimera, B. Kuna a dalších, který si Lenin na tomto zasedání udělal, je tato poznámka: »hanění Sjednocené komunistické strany Německa německou levicí (15. 6. 1921)« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Část tezí o taktice Poučení z březnového povstání a rezoluce Březnové události a Sjednocená komunistická strana Německa, které byly schváleny na III. kongresu Kominterny, viz v publikaci *Kommunističeskij Internacional v dokumentach. 1919—1932*, Moskva 1933, s. 194 a 225. — 319

- ⁴¹² Jde o dopis knihovny Illinoiské univerzity adresovaný Leninovi. Obsahoval žádost, aby do jejich sbírky zahraničních dokumentů zaslal oficiální materiály vlády RSFSR. V dopisu bylo také navrženo zavedení výměny knih. — 319

- ⁴¹³ Tento dokument byl napsán v souvislosti s telegramem, který Leninovi 15. června 1921 zaslal zmocněnec lidového komisariátu zahraničního obchodu na Ukrajině a předseda ukrajinského Svazu spotřebních družstev I. A. Sammer.

V odpovědi na Leninův telegram ze 6. června (viz tento svazek, dokument č. 421) Sammer oznamoval, že nedostatek surovin, zboží a peněz na Ukrajině znemožňují transakce v rámci zahraničního obchodu, a žádal Lenina, aby u lidových komisariátů urgoval splnění požadavků Ukrajiny a pomohl lidovému komisariátu zahraničního obchodu získat zlato a valuty, vyčleněné pro něj radou lidových komisařů. — 320

⁴¹⁴ Dne 21. června 1921 rozhodlo politické byro ÚV KSR(b) poněchat T. V. Sapronova ve funkci místopředsedy Nejvyšší národohospodářské rady a současně ho uvolnit z funkce předsedy Hlavního výboru pro státní stavby. Nejvyšší národohospodářské radě uložilo jmenovat ve spolupráci s ústředním výborem Svazu stavebních dělníků nového předsedu. — 321

⁴¹⁵ Jde o dopis akademika N. S. Taganceva ze 16. června 1921. Pisatel v něm Lenina žádal o zmírnění trestu pro svého syna, profesora V. N. Taganceva, kterého zatkla petrohradská mimořádná komise. Zmiňoval se také o zkonfiskování svých osobních věcí.

V žalobě proti V. N. Tagancevovi, kterou Leninovi poslal 5. 7. 1921 D. I. Kurskij, se uvádělo, že vůči provinilému musí být uplatněn co nejpřísnější postih vzhledem k jeho aktivní činnosti v kontrarevoluční organizaci Svaz obrody Ruska.

Rozhodnutím předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru z 18. června byly N. S. Tagancevovi jeho osobní věci vráceny. — 322

⁴¹⁶ Tento telegram byl napsán na rubu telegramu G. K. Ordžonikidzeho z 11. června 1921, adresovaného Leninovi. Ordžonikidze v něm oznamoval, že A. P. Serebrovskij pokládá Leninův telegram z 6. června (viz tento svazek, dokument č. 415 a 422) za projev nedůvěry a žádá uvolnění z funkce, a doporučil Leninovi, aby Serebrovského telegraficky uklidnil. — 322

⁴¹⁷ Dokument byl napsán na telegramu člena Revoluční vojenské rady samostatné kavkazské divize Š. Z. Eliavy ze 14. června 1921. Eliava oznamoval, že vzhledem k přerušení dodávek obilí ze Severního Kavkazu i přes příkaz V. I. Lenina (viz tento svazek, Přílohy, dokument č. 34) nevyhnutelně vzniknou problémy při zásobování rudoarmějců, a žádal okamžitou pomoc. — 323

⁴¹⁸ Tento vzkaz byl napsán v souvislosti s telegramem L. B. Krasina, v němž informoval o protestu vlády Velké Británie proti tomu, že

moskevský sovět zkonfiskoval majetek jednoho britského občana. Krasin požadoval, aby tato záležitost byla přešetřena a viník potrestán. — 323

⁴¹⁹ Návrh textu telegramu sovětské obchodní delegace v Londýně byl napsán v souvislosti s jednáním lidového komisaře zahraničního obchodu L. B. Krasina s anglickým průmyslníkem a finančníkem L. Urquhartem o udělení koncesí na průzkum a těžbu nerostných surovin. Jednání bylo zahájeno v polovině června. L. Urquhart byl před Říjnovou revolucí předsedou Rusko-asijské sjednocené společnosti a majitelem velkých těžebních podniků v Rusku (Kyštym, Ridder [Leninogorsk], Tanalyk, Ekibastuz). Návrh telegramu s několika doplňky schválilo politické byro ÚV KSR(b) 2. července 1921.

Od srpna do září probíhala jednání v Moskvě. Lenin upozornil na základní podmínky koncesí a pozorně sledoval průběh jednání a činnost komise pro průzkum podniků, na které měly být uděleny koncese (viz Leninskij sbornik XX, s. 188; XXIII, s. 63—69; XXXV, s. 219—223; XXXVI, s. 311—312).

V průběhu jednání byl vypracován návrh koncesní smlouvy. Avšak Urquhart v říjnu 1921 přerušil jednání a zapojil se do protisovětské kampaně, neboť se domníval, že nátlakem a vydíráním dosáhne od sovětské vlády podstatné ústupky.

Jednání s Urquhartem bylo obnoveno roku 1922 (viz Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 240, 243—244, 252—253, 274, 280—281, 302). — 324

⁴²⁰ L. B. Krasin považoval za přijatelný 25% podíl a odvolával se na vyšší podíl z ropných koncesí (29 %). — 324

⁴²¹ Jde o plnění usnesení politického byra ÚV KSR(b) ze 4. června 1921 o mobilizaci přibližně 2000 komunistů na práci na směny ve Státním depozitáři cenností RSFSR. — 324

⁴²² A. O. Alskij v dopisu z 21. června 1921 oznamoval Leninovi, že lidový komisariát financí vypracoval všechna opatření ke zlepšení práce Státního depozitáře cenností RSFSR, avšak jejich realizaci znemožňuje to, že Rada práce a obrany neprojednala návrh usnesení o Státním depozitáři cenností RSFSR, který předložil lidový komisariát financí. Na dopis Alského Lenin poznamenal: »Tajné. Připomeňte mi 2—3krát« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Dne 29. června 1921 rozhodla Rada práce a obrany prohlásit

činnost Státního depozitáře cenností RSFSR za přednostní. Učinila všechny vedoucí pracovníky příslušných institucí a lidových komisariátů osobně odpovědné za to, že do 24 hodin přednostně splní požadavky a objednávky Státního depozitáře cenností RSFSR, a navrhla několik opatření k zlepšení jeho práce. — 325

⁴²³ Jde zřejmě o smlouvu oblastní hospodářské rady Jihovýchodu s francouzskou společností Optorg (viz poznámku 379) a o stanovisko k této problematice, které vypracovalo smluvní a právní oddělení lidového komisariátu zahraničního obchodu. — 325

⁴²⁴ Dopis byl napsán jako reakce na dopisy A. M. Ležavy z 20. června a M. I. Frumkina z 21. června 1921. Ležava oznámil Leninovi, že uložil pracovníkům lidového komisariátu zahraničního obchodu, aby připravili podklady pro anulování smlouvy s francouzskou společností Optorg (viz poznámku 379). Frumkin v odpovědi na Leninův dopis (viz tento svazek, dokument č. 455) informoval, že 22. června bude svolána komise zabývající se nákupem zboží pro oblastní hospodářskou radu Jihovýchodu, a žádal Lenina, aby lidovému komisariátu zahraničního obchodu navrhl odložit zrušení smlouvy se společností Optorg.

22. června Rada práce a obrany navrhla komisi, aby do 24. června vypracovala k této otázce své stanovisko. — 325

⁴²⁵ Viz poznámku 371 a 372. — 326

⁴²⁶ Projednání stanoviska komise ke smlouvě Ázerbájdžánského ropného výboru se společností Société Commerciale (viz poznámku 372) bylo 22. června 1921 odloženo na následující zasedání Rady práce a obrany. 24. června pověřila RPO komisi ve složení I. T. Smilga, A. M. Ležava a L. M. Chinčuk, aby u předsedy Ázerbájdžánského ropného výboru A. P. Serebrovského a zmocněnce Rady práce a obrany a lidového komisariátu zahraničního obchodu v zakavkazských republikách F. J. Rabinoviče ihned zjistila některé podrobnosti smlouvy a opatření nezbytná k její úpravě.

Na konci dopisu P. L. Vojkovovi je Vojkovova poznámka z 28. června: »K věci. Komise ve složení Chinčuk, Ležava a Smilga teď jedná s Rabinovičem« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Pozměňovací návrhy, které komise doporučila po jednání se Serebrovským a Rabinovičem, byly akceptovány. — 327

⁴²⁷ Dekret o masné naturální dani schválila rada lidových komisařů

14. června 1921; byl uveřejněn v 133. čísle listu Izvěstija VCIK
22. června 1921. — 328

⁴²⁸ Myslí se rezoluce o zajištění jednoty strany, kterou schválila 31. prosince 1918 celoruská porada SDDSR. Porada prohlásila blok gruzínských menševiků s Dohodou za nepřijatelný a odsoudila ho. Rezoluce byla uveřejněna v 11. čísle listu Gazeta pečatnikov 6. ledna 1919.

Dne 25. července se Lenin dotázal N. L. Meščerjakova, zda tuto rezoluci využil při přípravě článků o gruzínské otázce, a nabídl mu, že mu ji obstará, pokud ji nemá (viz Leninskij sbornik XXXV, s. 262). — 328

⁴²⁹ Dne 10. června 1921 poslal člen předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady L. K. Martens Leninovi kopii zprávy, kterou vypracoval pro předsednictvo této rady. Ve zprávě se uvádělo, že pro sovětský průmysl je nutné získat zahraniční dělníky, především ruské emigranty žijící v Americe, kteří vzhledem k průmyslové krizi v Americe, jež propukla na přelomu let 1920—1921, ještě víc touží vrátit se domů. Ve zprávě se také poukazovalo na fakt, že jednotlivé skupiny dělníků se sdružují kolem Společnosti pro technickou pomoc Sovětskému Rusku. Martens uváděl příklady využití organizovaných skupin amerických dělníků v Rusku a kromě toho informoval, že družstvo ruských stavebních dělníků z Ameriky přivezlo nejen zařízení dílny a náhradní součástky na dva roky, ale také na půl roku potraviny. Martens do své zprávy zapracoval řadu konkrétních návrhů, jak zorganizovat přistěhování dělníků ze zahraničí.

Na 1. stranu zprávy Lenin poznamenal: »NB: s. 9, potraviny s sebou«, a na 9. straně podtrhl Martensova slova: »Přivezli s sebou potraviny na půl roku«. Na okraj zprávy připsal: »NB« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Martensova zpráva byla přiložena k zápisu č. 224 ze zasedání Rady práce a obrany dne 22. června 1921. Podrobný článek věnovaný této problematice byl uveřejněn 20. července 1921 v 157. čísle listu *Ekonomičeskaja žizň* a později převzat do informativního měsíčníku *Soviet Russia* (ročník V, č. 4, 1921, s. 156—158). — 329

⁴³⁰ Po obdržení tohoto dopisu L. K. Martens Leninovi odpověděl, že ihned začne pracovat na návrhu usnesení Rady práce a obrany

o přistěhování průmyslových dělníků ruského původu z Ameriky a do 18 hodin ho připraví.

Týž den, 22. června 1921, Rada práce a obrany prohlásila za žádoucí »rozvíjet činnost jednotlivých průmyslových podniků nebo skupin podniků tím, že budou předány skupinám dělníků z Ameriky a moderně hospodařícím rolníkům na základě smluvních podmínek, které by jim zabezpečily určitou míru hospodářské samostatnosti« (Leninskij sbornik XX, s. 202). Rada práce a obrany považovala za nezbytné také průmyslovou imigraci dělníků ze zahraničí regulovat a uložila Nejvyšší národohospodářské radě, aby vypracovala podmínky pro předání podniků těmto dělníkům.

Na základě tohoto usnesení bylo umožněno holandskému komunistovi ing. S. J. Rutgersovi a jeho spolupracovníkům ihned odcestovat na Ural a do Kuzbasu, kde měli za úkol zjistit přímo na místě zdroje nerostných surovin a podniky, v nichž by bylo účelné zaměstnat dělníky přistěhované z Ameriky.

Lenin věnoval zakládání takovýchto podniků a zemědělských komun velkou pozornost (viz Sebrané spisy 44, Praha 1989, s. 149—150, 168—169, 170, 207—208; Sebrané spisy 45, Praha 1989, s. 266—267, 268—269, 270—271, 272—273, 334—335; Leninskij sbornik XX, s. 201; XXIII, s. 38—46; XXXVI, s. 302, 332, 333, 337, 349 a 467).

Zároveň upozorňoval na to, že dělníci odjíždějící do Ruska musí být připraveni na obtíže, »které v Rusku jsou a které je nutné překonávat, na problémy se zásobováním potravinami a další . . . Nejdříve by měli být vysláni zástupci, aby si na místě prohlédli pozemky, rudné doly, továrny atd., určené k pronájmu« (Leninskij sbornik XXXVI, s. 302). — 330

⁴³¹ V dopisu z 21. června 1921 člen kolegia lidového komisariátu zahraničního obchodu M. V. Rykunov navrhoval pro zlepšení práce lidového komisariátu posílit jeho aparát komunisty, rozšířit kolegium o 2—3 lidi z praxe, k zabezpečování odbytu zboží v zahraničí využívat bývalé obchodníky zabývající se vývozem, povolit prémiování spolupracovníků srážkou v procentech z dosaženého obratu v rublech atd.

Lenin některá místa v dopisu podtrhl, u několika Rykunovových návrhů poznamenal »správně!« a připsal: »*Od Rykunova*. 22. 6. s. *Molotovovi*« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Dopis byl vytištěn a rozeslán všem členům organizačního byra a politického byra ÚV KSR(b). Rykunov předložil zároveň s dopisem také zprávu o založení vý-

vozního fondu. Leninovy poznámky a podtržená místa v této zprávě viz Leninskij sbornik XX, s. 249—250. — 330

- ⁴³² Tento dokument byl napsán na telefonogramu, který poslal 22. června 1921 Leninovi hlavní inženýr stavby Kaširské elektrárny G. D. Cjurupa. Oznamoval v něm, že stavba není finančně zajištěna, a proto vážne jak zásobování stavebním a dalším materiálem, tak i výplata mezd dělníkům.

Dne 23. června 1921 projednala Leninův návrh malá rada lidových komisařů a uložila lidovému komisariátu financí, aby dal finančnímu oddělení moskevského sovětu příkaz přednostně zajistit pro kaširskou stavbu potřebné množství peněz. — 330

- ⁴³³ Dokument byl napsán jako odpověď na sdělení francouzského delegáta na I. kongresu Rudé odborové internacionály Michela Knelera adresované Leninovi. Obsahovalo žádost o přijetí jeho, Toma Manna (Anglie), Gilarise Orlandise (Španělsko) a Lee Williamse (USA), kteří byli zvoleni na mimořádné poradě řady odborových delegací, aby jednali s Leninem o osvobození ruských anarchistů, zatčených za kontrarevoluční činnost.

Vzpomínky na setkání delegace s Leninem viz v 1. čísle časopisu Voprosy istorii KPSS, 1961, s. 163—164. — 331

- ⁴³⁴ Dohoda, o níž se v dopisu hovoří, byla zřejmě navržena na základě Leninova vzkazu L. M. Karachanovi do lidového komisariátu zahraničních věcí 23. dubna 1921: »Prosím Vás, zaříd'te jmenování Maxima Alexejeviče Peškova kurýrem tak, aby Vorovskij mohl *prodloužit* jeho pobyt v Itálii *bez speciálního dotazu v Moskvě*. S komunistickým pozdravem. *Lenin*« (Leninskij sbornik XXXIV, s. 407). — 331

- ⁴³⁵ V telegramu ze 14. června 1921 V. L. Kopp oznamoval Leninovi: »Maltzan mi včera slíbil, že spěšně zatelegrafuje Hilgerovi kvůli vydání víza Šklovskému a jeho rodině.« Když Lenin posílal 16. června G. L. Šklovskému tento telegram, napsal: »Šklovskij. Nezapomeňte vzít si ode mne před odjezdem můj dopis Stomoňakovovi« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Vízum dostal Šklovskij v červenci. — 332

- ⁴³⁶ Ve zmiňovaném telegramu G. L. Pjatakov informoval o zhoršeném zásobování dělníků v Donbasu. Situaci zdůvodňoval tím, že zásobování bylo v plném rozsahu svěřeno Svazu horníků. Pjata-

kov žádal o zavedení takových předpisů, aby všechny otázky hospodářské politiky, a zvláště zásobování dělníků, řídila výlučně Ústřední správa donbaského kamenouhelného průmyslu. — 332

- 437 Dne 7. července obdržel Lenin Pjatakovovu odpověď. Obsahovala zprávu o jeho nedorozuměních s donbaskými odborovými pracovníky I. I. Mezencevem a J. M. Junovem kvůli zásobování dělníků. Podle jeho názoru mají o zásobování dělníků rozhodovat řídicí orgány podniků, zatímco Mezencev a Junov tvrdí, že je to záležitost odborů. S M. L. Ruchimovičem (předseda výkonného výboru guberniálního sovětu) tuto otázku neprojednával. Pjatakov také prohlašoval, že jmenovaní nevěnovali pozornost výměně zboží mezi státy, přičemž výměna zboží v rámci gubernie prakticky nepřináší žádný výsledek, a oznamoval, že informace o hospodářské poradě pošle Ruchimovič. — 333
- 438 Jde o komisi odborníků, která byla vytvořena roku 1919, aby vyhledávala, shromažďovala a zkoumala znárodněná umělecká díla, starožitnosti a luxusní předměty. Komise vyčleňovala umělecky cenné předměty a z ostatních vytvářela vývozní fond. O práci této komise se Lenin zajímal už dříve (viz V. I. Lenin, Sebrané spisy 51, Praha 1989, dokument č. 560). — 333
- 439 Týž den, 24. června 1921, V. R. Menžinskij oznámil Leninovi, že žádosti A. M. Gorkého bude vyhověno. Kromě toho sděloval, že po dohodě s Gorkým budou vysláni do komise odborníků pracovníci Celoruské mimořádné komise, kteří budou pracovat podle instrukcí Gorkého. »Bud'te klidný,« psal Menžinskij Leninovi, »Gorkého nezdržujeme, to on nechce odjet, dokud se nepřesvědčí, že všechno je v pořádku a že lidé vědí, co mají dělat« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 333
- 440 Ve zprávě z 23. června 1921 informoval Bokij o opatřeních, která přijal k zamezení krádeží ve Státním depozitáři cenností RSFSR. Zároveň poslal Leninovi kopii předběžné zprávy komise pověřené vyšetřováním v depozitáři, která obsahovala návrhy na zkvalitnění práce této instituce. 8. července byl Leninovi zaslán harmonogram prací spojených s reorganizací Státního depozitáře cenností RSFSR. — 334
- 441 Je míněn návrh usnesení O preferování činnosti Státního depozitáře cenností RSFSR, předložený lidovým komisariátem financí

⁴⁴² Jde o tento návrh usnesení komise, kterou tvořili A. M. Ležava, L. M. Chinčuk, P. L. Vojkov a M. I. Frumkin, z 24. června 1921: »Považuje se za nezbytné zakoupit na zahraničních trzích 30—50 miliónů pudů obilí podle konečného výsledku sklizně běžného roku.

Nákup tohoto obilí musí být zahájen okamžitě; je nutné nakoupit ho co nejrychleji, avšak samozřejmě tak, aby nebyly poškozeny zájmy RSFSR, pokud jde o výši cen, hrazení přepravy atd., a vzít v úvahu také to, že 1/3 obilí musí dojít před ukončením plavební sezóny a zbylé 2/3 po zahájení nové.

Úvěr v částce 100 miliónů rublů na nákup tohoto obilí má být poskytnut bez jakékoli závislosti na dříve poskytnutých úvěrech na veškeré dovozní operace. Urychleně uvolnit devizy na nákup 10 miliónů pudů obilí. Nákupem obilí na mandžuském trhu musí lidový komisariát zahraničního obchodu pověřit Ústřední svaz spotřebních družstev. M. Frumkin, L. Chinčuk, A. M. Ležava.«

Lenin na tento návrh poznamenal: »tajné«, »do archívu« a na okraj napsal: »Dva dodatky: 1. Zprávy o plnění a průběhu celé operace ať podávají každý týden Frumkin + Chinčuk + Ležava. 2. Zasláno Frumkinovi« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS).

Tyto Leninovy doplňky vzalo v úvahu politické byro ÚV KSR(b). Usnesení O nákupu obilí, které byro schválilo 25. června, uložilo komisi ve složení Chinčuk, Frumkin a Ležava, aby realizovala všechna opatření k urychlenému nákupu obilí v částce 100 miliónů zlatých rublů, aby zajistila kontrolu nad vytvářením vývozního fondu na pokrytí této částky a aby každých čtrnáct dní posílala zprávu o realizaci usnesení politickému byru. Na základě tohoto usnesení bylo uloženo L. B. Krasinovi a zmocněnci lidového komisariátu zahraničního obchodu na Sibiři Lokackovi postarat se o nákup obilí. V telegramu Krasinovi do Londýna Ležava zdůraznil, že Lenin »speciálně žádá o urychlený nákup a dodání velké části obilí« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 334

⁴⁴³ V dopisu z 5. července 1921 V. D. Kajsarov odpověděl, že speciální vědecká komise pro vydání zeměpisného atlasu zpracovává problematiku, na kterou upozornil Lenin v dopisu M. P. Pavlovičovi (tento svazek, dokument č. 388). Žádal, aby dva členové komise mohli odjet do Berlína a získat tam nové materiály o západo-

evropském hospodářství a připomněl, že zapojení moskevských odborníků do práce na atlasu by jen uvítal. Kromě toho oznamoval, že program a harmonogram prací Leninovi brzy zašle.

Lenin si udělal na tomto dopisu poznámky, některé jeho části podtrhl a napsal řadu příkazů L. A. Fotijejové (viz Leninskij sbornik XX, s. 321—322). O vydání školního atlasu viz též V. I. Lenin, Sebrané spisy 51, Praha 1989, dokument č. 446 a 474; tento svazek, dokument č. 287, 388 a 410; Leninskij sbornik XXXVI, s. 120—121, 315, 399—400. — 335

- ⁴⁴⁴ Vzkaz byl napsán na hodnocení Kržižanovského, které vypracoval na pracovníka ústředního výboru Svazu kovodělníků N. A. Veprinceva. — 336
- ⁴⁴⁵ Dopis byl napsán v souvislosti s těmito událostmi: 24. února 1921 se úřadovna rady lidových komisařů obrátila s urgentním dotazem na správce domu sovětů A. P. Platonova, jak plní úkol, který mu byl uložen v prosinci 1920, tj. aby vypracoval nový plán na rozšíření úřadovny RLK o jednu místnost Kremlu, v níž dosud byly staré archívy. Platonov odpověděl velmi vyhybavě až 25. dubna: »Místnost bude předělána tehdy, až se úřadovna postará o to, aby byl z této místnosti vystěhován archív.«
- Dne 4. května podal N. P. Gorbunov na Platonova stížnost za průtahy. Tajemník předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru A. S. Jenukidze se domníval, že stížnost nemá dostatečné opodstatnění, vzal zodpovědnost za průtahy na sebe a Platonovovi dal pokyn, aby se k pohovoru nedostavil. I. I. Torchovskij o tom informoval Lenina a oznámil mu, že musí vyšetřování zastavit, protože Jenukidze, který vznesl námitky, se nedohodl se stěžujícím si Gorbunovem. — 336
- ⁴⁴⁶ Zřejmě jde o dopis A. S. Jenukidzeho z 25. června 1921, v němž informoval o průběhu plnění několika Leninových nařízení a o tom, jak jsou ubytováni delegáti III. kongresu Komunistické internacionály. — 336
- ⁴⁴⁷ Dne 29. června 1921 poslal Jenukidze A. P. Platonovovi dopis napsaný podle Leninových pokynů. Požadoval v něm, aby mu oznámil, jak pokračují práce spojené s rozšířením místností úřadovny rady lidových komisařů. Kopii tohoto dopisu, kterou obdržel od Jenukidzeho, poslal Lenin N. P. Gorbunovovi. — 336
- ⁴⁴⁸ G. M. Kržižanovskému byl zaslán dopis předsedy komise pro využití materiálových zdrojů RSFSR při Radě práce a obrany L. N.

Kricmana z 24. června, adresovaný V. I. Leninovi. Kricman v něm kritizoval usnesení o této komisi, schválené radou lidových komisářů 21. června 1921, a předkládal k němu pozměňovací návrhy — všechny požadavky lidových komisariátů zasílat přímo komisi pro využití materiálových zdrojů, a ne prostřednictvím lidového komisariátu zásobování, lidového komisariátu zahraničního obchodu a Nejvyšší národohospodářské rady, a zdroje přidělit lidovým komisariátům a zároveň závazně rozhodnout o jejich použití pro jednotlivé rozhodující orgány. K dopisu byl přiložen písemný vzkaz obsahující výčet čísel listu *Ekonomičeskaja žižň*, který uveřejnil diskusní články o uvedené komisi.

Zároveň s tímto dopisem poslal Lenin Kržižanovskému písemný vzkaz kvůli propuštění menševiků zaměstnaných v moskevské elektrárně a kvůli vypracování plánu práce Státní plánovací komise.

V odpovědi z 25. června Kržižanovskij připomněl úsilí Státní plánovací komise o dosažení dohody mezi lidovým komisariátem zásobování, Nejvyšší národohospodářskou radou a komisí pro využití materiálových zdrojů, pokud jde o usnesení o komisi, a informoval, že poslední pokus o dohodu bude uskutečněn 28. června (29. června podepsal Lenin Usnesení o komisi pro využití materiálových zdrojů, které zredigoval P. N. Bogdanov z Nejvyšší národohospodářské rady, A. B. Chalatov z lidového komisariátu zásobování, G. M. Kržižanovskij a L. N. Kricman). Kržižanovskij také napsal, že neodmítá plnit ani svůj další úkol (viz dokument č. 475), a přislíbil, že svůj plán předloží Leninovi osobně.

— 337

⁴⁴⁹ Tento dokument byl napsán v souvislosti s rezolucí, která byla schválena na plenární schůzi dělníků moskevské oděvní továrny č. 36, nesoucí název III. internacionály (přistěhovalců z Ameriky), a zaslána Leninovi.

Dělníci v ní oznamovali, že už měsíc nemohou zahájit provoz v továrně s nejmodernějším strojovým parkem a zařízením přivezeným z Ameriky, a žádali Lenina, aby jim pomohl sehnat materiál nezbytný pro dovybavení továrny a opravu budovy a získat byty.

Dne 27. června 1921 podepsal Lenin dopisy adresované L. K. Martensovi a předsedovi moskevské guberniální národohospodářské rady V. T. Lichačovovi. Obsahovaly příkaz skoncovat se všemi průtahy kolem této záležitosti a pomoci přistěhovalým dělníkům zahájit v továrně v co nejbližší době provoz (viz Leninskij sbornik XX, s. 201). — 338

- 450 Telegram byl zaslán do Sevastopolu, Simferopolu, Kerče a Feodosie.

V Ústředním stranickém archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS se zachoval Leninův příkaz L. A. Fotijevové, napsaný zřejmě v souvislosti s uvedeným telegramem. »Vyhledejte mi všechna usnesení Rady práce a obrany a rady lidových komisařů o majetku na Krymu. Ihned. Ze zápisů Rady práce a obrany a rady lidových komisařů.« — 341

- 451 Návrh textu telegramu vypracoval zřejmě předseda Hlavního výboru pro lesní hospodářství A. Lomov. Na návrhu je napsáno: »Vladimíre Iljiči! Podepište tento pro nás důležitý telegram. 24. 11. A. Lomov« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 342

- 452 Návrh textu telegramu parafoval Fomin, Borisov, Petrikovskij a jedna další osoba, jejíž podpis se nepodařilo rozluštit. — 343

- 453 Mínil se usnesení O potravinových zásilkách, které 24. prosince 1920 schválila Rada práce a obrany. — 345

- 454 Leninův telegram předsedovi Velkého národního shromáždění Turecka Mustafu Kemalovi (Atatürkovi) je odpovědí na Kemalův dopis zasláný radiotelegraficky. Kemal v něm uvítal, že sovětská vláda uznala autonomii Dagestánu. O vztazích mezi Tureckem a Sovětským svazem napsal: »Jsem pevně přesvědčen, že jenom naše úzká spolupráce nás může dovést k vytouženému cíli, proto vítám každé další upevnění přátelských pout, která nás spojují. Jsem Vám neskonale vděčen za prozíravou politiku, kterou na základě Vaší významné iniciativy začala prosazovat Sovětská republika jak na Východě, tak i na celém světě« (Dokumenty vněšněj politiky SSSR, sv. III, Moskva 1959, s. 451).

Lenin odeslal Kemalův dopis ještě týž den G. V. Čičerinovi, aby si ho prohlédl a připravil návrh odpovědi. Na Čičerinův návrh odpovědi pak poznamenal: »Soudruhu Čičerine! Souhlasím s vaším návrhem. 9. 1. 1921. Lenin« (Ústřední stranický archív Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 346

- 455 Potvrzení pro Louisi Bryantovou napsal Lenin pravděpodobně v souvislosti s její cestou do Turkestánu. L. Bryantová tehdy ve skutečnosti nebyla členkou Komunistické strany USA, avšak Lenin spisovatelku posuzoval podle jejích prací, podle její veškeré literární a publicistické činnosti, blízké ideám komunistů. — 347

- 456 Lenin odpovídá na dopis Ústředního výboru Švédského červeného kříže z 9. 11. 1920, č. 2371 (viz poznámku 62). Adresátovi byla Leninova odpověď odevzdána prostřednictvím zastupitelství RSFSR ve Švédsku 17. února 1921. — 347
- 457 III. celoruská konference statistiků se konala v Moskvě 20.—29. ledna 1921. — 349
- 458 Návrh textu telegramu byl zřejmě vypracován v lidovém komisariátu zásobování. Člen kolegia tohoto komisariátu A. B. Chalátov na něj poznamenal: »Telefonicky odsouhlaseno se soudruhem Cjurupou a Fominem« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). — 350
- 459 Návrh textu tohoto i následujícího telegramu byl zřejmě vypracován v lidovém komisariátu zásobování a v Nejvyšší radě pro dopravu. Oba návrhy parafoval člen kolegia lidového komisariátu zásobování A. B. Chalátov a předseda Nejvyšší dopravní rady V. V. Fomin. — 352
- 460 Návrh textu tohoto telegramu byl zřejmě vypracován v lidovém komisariátu zásobování. Parafoval ho člen kolegia lidového komisariátu zásobování A. B. Chalátov. — 354
- 461 Ještě týž den poslal Lenin telegram obsahující tytéž údaje do Kazaně radě lidových komisařů Tatarské autonomní sovětské socialistické republiky. — 355
- 462 Jde o Čuvašskou autonomní oblast. V roce 1925 byla prohlášena za Čuvašskou autonomní sovětskou socialistickou republiku. — 355
- 463 Současně byly odeslány telegramy téhož znění podepsané týmiž osobami do Jekatěrinburgu [Sverdlovsk], Simbirsku [Uljanovsk], Orenburgu, Ufy, Kurska, Tumeně, Čeljabinska, Omska a Rostova na Donu. — 356
- 464 Návrh textu telegramu byl vypracován v lidovém komisariátu zásobování a A. D. Cjurupa ho napsal na úředním papíru lidového komisariátu. — 357
- 465 Návrh textu telegramu byl zřejmě vypracován v lidovém komisa-

riátu zásobování. Parafoval ho člen kolegia lidového komisariátu zásobování A. B. Chalátov. — 358

⁴⁶⁶ Návrh textu telegramu byl zřejmě vypracován v lidovém komisariátu zásobování a v lidovém komisariátu práce. Dokument parafoval náměstek lidového komisaře zásobování N. P. Brjuchanov a člen Kolegia lidového komisariátu práce A. M. Anikst. — 361

⁴⁶⁷ Návrh textu telegramu byl zřejmě vypracován v lidovém komisariátu zásobování. Parafoval ho člen kolegia lidového komisariátu zásobování A. B. Chalátov. — 364

⁴⁶⁸ Toto poselství bylo odpovědí na dva dopisy Amánulláha chána ze 6. listopadu a 1. prosince 1920, které měly podobný obsah. Text dopisu z 1. prosince byl uveřejněn v knize Dokumenty vněšněj politiky SSSR, sv. IV, Moskva 1960, s. 94—95.

Návrh poselství Amánulláhovi chánovi byl zřejmě vypracován v lidovém komisariátu zahraničních věcí. — 365

⁴⁶⁹ Smlouvu mezi Sovětským Ruskem a Afghánistánem ratifikoval Celoruský ústřední výkonný výbor sovětů 20. dubna 1921. Text smlouvy viz v knize Dokumenty vněšněj politiky SSSR, sv. III, Moskva 1959, s. 550—553. — 365

⁴⁷⁰ Návrh textu telegramu byl vypracován v lidovém komisariátu zásobování a napsal ho A. B. Chalátov na úředním papíru lidového komisariátu. — 368

⁴⁷¹ Návrh textu telegramu zřejmě vypracoval zástupce vedoucího úřadovny rady lidových komisařů a Rady práce a obrany V. A. Smoljaninov. — 369

⁴⁷² Návrh textu telegramu byl zřejmě vypracován v lidovém komisariátu zásobování. Telegram byl odeslán přímou linkou. — 370

⁴⁷³ Telegrafická odpověď z 5. května 1921, podepsaná předsedou a místopředsedou sibiřského revolučního výboru, obsahovala toto sdělení: »Váš bojový úkol č. 401 ze 4. května je plněn. Oznamujeme, že poslední obilí ze železničních stanic bylo odesláno do Moskvy . . .

Zahájili jsme výkup obilí formou výměny zboží. Oznamujeme však, že v době osevních prací, tj. do 1. června, nelze očekávat úspěchy při výkupu. Tři milióny pudů obilí budou odeslány za

cenu krácení spotřeby obrněných skupin na Sibiři« (Sibirskij revoljucionnyj komitet. Avgust 1919— děkabr 1925. Sbornik dokumentov i materialov. Novosibirskoje knižnoje izdatelstvo, 1959, s. 303. Další materiály a dokumenty sibiřského revolučního výboru z května až června 1921 týkající se splnění úkolu stanoveného V. I. Leninem viz tamtéž, s. 305—312. — 371

⁴⁷⁴ Návrh textu telegramu byl zřejmě vypracován v lidovém komisařiátu zásobování. Telegram parafoval náměstek lidového komisaře zásobování N. P. Brjuchanov a člen kolegia lidového komisařiátu zásobování A. B. Chalatov. — 371

⁴⁷⁵ Návrh textu telegramu vypracoval zástupce vedoucího úřadovny rady lidových komisařů a Rady práce a obrany V. A. Smoljaninov. — 372

⁴⁷⁶ Návrh textu telegramu zřejmě vypracoval lidový komisař zahraničního obchodu L. B. Krasin.

Telegram byl odeslán do Londýna v souvislosti s tímto usnesením politického byra ÚV KSR(b) ze 7. května 1921: «Pověřit s. Brjuchanova společně se s. Krasinem, aby dnes projednali možnost co nejrychleji koupit a přivést do Ruska 2 milióny pudů obilí. Telegram s přesnými pokyny k této záležitosti s podpisy s. Lenina, Krasina a Brjuchanova bude ještě dnes odeslán s. Klyškovi« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Odpověď N. K. Klyška na tento telegram byla odeslána Leninovi 9. května (viz poznámku 273). — 372

⁴⁷⁷ Návrh textu telegramu zřejmě vypracoval zástupce vedoucího úřadovny rady lidových komisařů a Rady práce a obrany V. A. Smoljaninov. — 373

⁴⁷⁸ Dne 26. května 1921 Hlavní správa paliv oznámila předsednictvu Nejvyšší národohospodářské rady, že otázka převedení kotlů z moskevského tramvajového depa na šatarskou stavbu byla vyřešena s konečnou platností kladně. — 374

⁴⁷⁹ Návrh textu telegramu byl zřejmě vypracován v lidovém komisařiátu zásobování a v lidovém komisařiátu zemědělství. Telegram parafoval náměstek lidového komisaře zásobování N. P. Brjuchanov a náměstek lidového komisaře zemědělství A. A. Teodorovič. — 374

- 480 Návrh textu telegramu byl zřejmě vypracován v lidovém komisariátu zásobování; parafoval ho náměstek lidového komisaře zásobování N. P. Brjuchanov a opravil místopředseda Revoluční vojenské rady republiky E. M. Skljanskij. — 375
- 481 Návrh textu telegramu byl zřejmě vypracován v úřadovně rady lidových komisařů a Rady práce a obrany. — 376
- 482 V odpovědi na tento telegram předsednictvo výkonného výboru guberniálního sovětu v Nižním Novgorodě [Gorkij] oznámilo, že údaj o předpokládané těžbě rašeliny v roce 1921, uvedený nižněnovgorodskou guberniální hospodářskou radou, je správný.
Předseda výkonného výboru guberniálního sovětu zdůvodnil zdržení odpovědi na dotazy úřadovny rady lidových komisařů a Rady práce a obrany nekvalitní prací poštovního a telegrafního úřadu. Telegramy z 26. května a 2. června 1921 došly do Nižního Novgorodu až 12. a 13. června a telegram ze 7. května nedošel vůbec. — 377
- 483 Návrh textu telegramu byl zřejmě vypracován v lidovém komisariátu zásobování. Parafoval ho náměstek lidového komisaře zásobování N. P. Brjuchanov a člen kolegia lidového komisariátu zásobování A. B. Chalátov.
O této problematice viz též tento svazek, dokument č. 338 a 358. — 378
- 484 Návrh textu telegramu byl zřejmě vypracován v lidovém komisariátu zásobování. Parafoval ho náměstek lidového komisaře zásobování N. P. Brjuchanov, člen kolegia lidového komisariátu zásobování A. B. Chalátov a Arutjunjanc. Telegram byl odeslán 8. června přímou linkou. — 379
- 485 Návrh textu tohoto telegramu byl zřejmě vypracován v lidovém komisariátu zásobování. Parafoval ho člen kolegia lidového komisariátu zásobování A. B. Chalátov a náměstek lidového komisaře zásobování A. I. Sviděrskij. Telegram byl odeslán přímou linkou. — 380
- 486 Návrh telefonogramu zřejmě vypracoval zástupce vedoucího úřadovny rady lidových komisařů a Rady práce a obrany V. A. Smoljaninov. — 381
- 487 Dne 16. června 1921 odpověděl náměstek lidového komisaře do-

pravy V. V. Fomin na tento telefonogram zprávou, že byla přijata opatření k lepšímu zásobování dělníků na plovoucí čerpací stanici potravinami a pracovními oděvy, že se intenzívně opravují rýpadla a že pro potřeby vodní dopravy bude vyčleněno 600 miliónů, rublů (200 miliónů už bylo převedeno), atd. — 381

⁴⁸⁸ Jak uvádí ve svých vzpomínkách P. A. Bogdanov a G. D. Cjuru-pa, plachty pro stavbu Kaširské elektrárny byly dopraveny včas, před příchodem dělníků vyslaných na Leninův příkaz. — 382

⁴⁸⁹ Dokument byl zaslán lidovému komisariátu práce poté, co vedoucí pracovníci Kaširské elektrárny oznámili, že nedostatek pracovních sil na stavbě brání včasnému zahájení provozu elektrárny.

Dne 29. června 1921 schválila Rada práce a obrany toto usnesení: »Všichni dělníci a zaměstnanci, kteří k 15. 6. t. r. pracovali na kaširské stavbě, musí být pokládáni za zmobilizované na práci a vedeni jako zaměstnanci kaširské stavby až do jejího ukončení« (Ústřední stranický archiv Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS). Kromě toho bylo na Leninův pokyn na stavbu posláno asi 300 dělníků z Tulské a Kalužské gubernie. — 383

ÚDAJE K JEDNOTLIVÝM DOKUMENTŮM

- 1 Poprvé otištěno roku 1924 v knize G. M. Kržižanovskij, Tovarobmen i planovaja rabota, Moskva. Podle rukopisu.
- 2 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 3 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 4 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 5 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 6 Poprvé otištěno roku 1961 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 5. Podle rukopisu.
- 7 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 8 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 9 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle textu napsaného rukou E. M. Skljanského a podepsaného V. I. Leninem.
- 10 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 11 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 12 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisné kopie.
- 13 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 14 Odesláno do Baku. Poprvé otištěno 21. ledna 1937 v listech Pravda, č. 21 a Izvěstija, č. 19. Podle rukopisu.
- 15 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1958 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 1. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 16 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisné kopie.
- 17 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 18 Poprvé otištěno roku 1933 v knize A. M. Anikst, Vospominanija o Vladimire Iljiče Lenině, Moskva. Podle strojopisné kopie.

- 19 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 20 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 21 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle textu napsaného rukou M. I. Gljasserové a podepsaného V. I. Leninem.
- 22 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 23/1 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle textu telegrafní pásky.
/2 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 24 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 25 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisu.
- 26 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 27 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 28 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 29 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 30 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 31 Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 3. Podle rukopisu.
- 32 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 33 Poprvé otištěno roku 1933 v knize V. V. Fomin, Lenin i transport, Moskva. Podle rukopisu.
- 34 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 35 Odesláno do Londýna. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 36 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 37 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 38 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisné kopie.
- 39 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisného textu doplněného a podepsaného V. I. Leninem.
- 40 Poprvé otištěno roku 1929 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 11. Podle rukopisu.

- 41 Poprvé otištěno roku 1928 v časopisu Archivnoje dělo, č. 4. Podle rukopisu.
- 42 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 43 Otištěno poprvé, podle textu napsaného rukou M. I. Gljasserové.
- 44 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 45 Poprvé otištěno roku 1921 v časopisu Žizň, č. 1. Podle rukopisu.
- 46 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 47 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 48 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 49 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 50 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 51 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 52 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 53 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 54 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 55 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisného textu doplněného a podepsaného V. I. Leninem.
- 56 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 57 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 58 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 59 Odesláno do Londýna. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 60 Poprvé otištěno roku 1956 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 4. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 61 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 62 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 63 Poprvé otištěno 22. ledna 1925 v listu Ekonomičeskaja žizň, č. 18. Podle rukopisu.
- 64 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 65 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 66 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.

- 67 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 68 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV.
Podle rukopisu.
- 69 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII.
Podle rukopisu.
- 70 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 71 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 72 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 73 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 74 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV.
Podle rukopisu.
- 75 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV.
Podle rukopisu.
- 76 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV.
Podle rukopisu.
- 77 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV.
Podle rukopisu.
- 78 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV.
Podle rukopisu.
- 79 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 80 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 81 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV.
Podle rukopisu.
- 82 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle kopie napsané rukou M. I. Gljasserové.
- 83 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 84 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV.
Podle rukopisu.
- 85 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 86 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 87 Otištěno 21. ledna 1921 v Pravdě, č. 13. Podle textu Pravdy.
- 88 Poprvé otištěno 21. ledna 1927 v listu Molot (Rostov na Donu), č. 1641. Podle strojopisného textu doplněného a podepsaného V. I. Leninem.
- 89 Poprvé otištěno 8. února 1927 v listu Izvěstija, č. 31. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 90 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.

- 91 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 92 Poprvé otištěno 22. dubna 1926 v Pravdě, č. 92. Podle rukopisu.
- 93 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 94 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 95 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 96 Poprvé otištěno roku 1959 v knize Dokumenty vněšněj politiky SSSR, sv. III, Moskva. Podle strojopisné kopie.
- 97 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 98 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 99 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 100 Poprvé otištěno 21. ledna 1927 v Pravdě, č. 17. Podle rukopisu.
- 101 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 102 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 103 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1934 v časopise Proletarskaja revolucija, č. 3. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 104 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 105 Poprvé otištěno 11. února 1921 v listu Tverskaja pravda, č. 27. Podle rukopisu.
- 106 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 107 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 108 Poprvé otištěno 21. ledna 1927 v Pravdě, č. 17. Podle rukopisu.
- 109 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 110 Poprvé otištěno roku 1930 v knize Na bojevom postu. Sbornik k šestiděsátiletiju D. B. Rjazanova, Moskva. Podle rukopisu.
- 111 Poprvé otištěno roku 1928 v knize Zapiski Instituta Lenina, III. Podle rukopisu.
- 112 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 113 Poprvé otištěno v neúplném znění 16. ledna 1957 v listu Sovětskaja Rossija, č. 13. V plném znění otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisné kopie.
- 114 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 115 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik

- XXXIV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 116 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1938 v časopisu Bolševik, č. 2. V plném znění otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 117 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1938 v časopisu Bolševik, č. 2. V plném znění otištěno roku 1950, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. 35, 4. vydání. Podle rukopisu.
- 118 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 119 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 120 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 121 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 122 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1928 v knize Zapiski Instituta Lenina, III. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 123 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 124 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 125 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 126 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 127 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 128 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 129 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 130 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 131 Poprvé otištěno v neúplném znění 22. dubna 1957 v listu Komсомolskaja pravda, č. 96. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 132 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 133 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 134 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 135 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 136 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 137 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1924 v knize G. M. Kržižanovskij, Tovarobmen i planovaja rabota, Moskva. V plném znění otištěno roku 1928 v knize Zapiski Instituta Lenina, III. Podle rukopisu.

- 138 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 139 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 140 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 141 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 142 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 143 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 144 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 145 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1924 v knize G. M. Kržižanovskij, Tovarobmen i planovaja rabota, Moskva. V plném znění otištěno roku 1928 v knize Zapiski Instituta Lenina, III. Podle rukopisu.
- 146 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 147 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 148 Poprvé otištěno 21. ledna 1927 v listu Izvěstija, č. 17. Podle rukopisu.
- 149 Poprvé otištěno v neúplném znění 30. ledna 1924 v listu Leningradskaja pravda, č. 23. V plném znění otištěno 21. ledna 1925 v listu Izvěstija, č. 17. Podle rukopisu.
- 150 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 151 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 152 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 153 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 154 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 155 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 156 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 157 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 158 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisné kopie.
- 159 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.

- 160 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 161 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 162 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 163 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 164 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 165 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 166 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 167 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 168 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle zápisu L. A. Fotijevové.
- 169 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 170 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 171 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 172 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 173 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 174 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 175 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 176 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu. Přeloženo z angličtiny.
- 177 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 178 Otištěno poprvé, podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 179 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 180 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 181 Poprvé otištěno roku 1961 v knize Leninskije idej žižut i pobeždajut, Moskva. Podle rukopisu.

- 182 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 183 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 184 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 185 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 186 Poprvé otištěno roku 1924 v publikaci Leninskij sbornik II. Podle rukopisu.
- 187 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIV. Podle rukopisu.
- 188 Poprvé otištěno roku 1941 v časopisu Bolševik, č. 9. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 189 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 190 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 191 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 192 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 193 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 194 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 195 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 196 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 197 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 198 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 199 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 200 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 201 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 202 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 203 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.

- 204 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 205 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 206 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 207 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 208 Poprvé otištěno 21. ledna 1931 v listu Za industrializaciju, č. 21. Podle rukopisu.
- 209 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 210 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 211 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 212 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 213 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 214 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 215 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 216 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 217 Poprvé otištěno roku 1925 v publikaci Leninskij sbornik IV. Podle rukopisu.
- 218 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 219 Odesláno do Baku. Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 220 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 221 Odesláno do Baku. Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 222 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 223 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 224 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisné kopie.
- 225 Poprvé otištěno 29. května 1924, Trud, č. 120. Podle rukopisu.

- 226 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu doplněného a podepsaného V. I. Leninem.
- 227 Poprvé otištěno 24. listopadu 1963 v Pravdě, č. 328. Podle strojopisného textu doplněného a podepsaného V. I. Leninem.
- 228 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisné kopie.
- 229 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 230 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 231 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 232 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 233 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 234 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 235 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 236 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 237 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 238 Poprvé otištěno roku 1925 v knize M. D. Orachelašvili, Lenin i ZSFSR (materialy), Tiflis. Podle rukopisu.
- 239 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu doplněného a podepsaného V. I. Leninem.
- 240 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 241 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle textu připraveného M. K. Ammosovem a opraveného a doplněného V. I. Leninem.
- 242 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 243 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 244 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisné kopie.
- 245 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 246 Otištěno poprvé, podle fotokopie rukopisu V. I. Lenina.
- 247 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1924 v knize G. M. Krži-

- žanovskij, Tovarobmen i planovaja rabota, Moskva. V plném znění otištěno roku 1933, Sočiněnija V. I. Lenina, sv. XXIX, 2. a 3. vydání. Podle rukopisu.
- 248 Poprvé otištěno roku 1924 v knize G. M. Kržižanovskij, Tovarobmen i planovaja rabota, Moskva. Podle rukopisu.
- 249 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 250 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 251 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 252 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 253 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 254 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 255 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu doplněného a podepsaného V. I. Leninem.
- 256 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 257 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 258 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 259 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 260 Poprvé otištěno roku 1958 v časopisu Problemy mira i socializma, č. 2. Podle strojopisné kopie s poznámkami V. I. Lenina. Přeloženo z němčiny.
- 261 Odesláno do Jerevanu. Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 262 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 263 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 264 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 265 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisné kopie.
- 266 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisné kopie podepsané V. I. Leninem.
- 267 Odesláno do Jerevanu. Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle kopie napsané rukou N. S. Allilujevové.

- 268 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 269 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 270 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 271 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 272 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 273 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 274 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 275 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 276 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 277 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 278 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 279 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle textu napsaného rukou L. A. Fotijevové a opraveného a podepsaného V. I. Leninem.
- 280 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 281 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 282 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 283 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 284 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 285 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 286 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 287 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 288 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 289 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 290 Poprvé otištěno 13. února 1934 v Pravdě, č. 35. Podle rukopisu.

- 291 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 292 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 293 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 294 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 295 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 296 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 297 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 298 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisné kopie.
- 299 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 300 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 301 Poprvé otištěno roku 1958 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 2. Podle rukopisu.
- 302 Odesláno do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 303 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 304 Odesláno do Petrohradu. Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 305 Odesláno do Jekatěrinoslavi. Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 306 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 307 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 308 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 309 Poprvé otištěno roku 1957 v časopisu Kommunist, č. 18. Podle rukopisu.
- 310 Poprvé otištěno roku 1957 v časopisu Kommunist, č. 18. Podle rukopisu.
- 311 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 312 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 313 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.

- 314 Odesláno do Berlína. Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 315 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 316 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 317 Poprvé otištěno roku 1934 v časopisu Žižň, č. 1. Podle rukopisu.
- 318 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 319 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 320 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 321 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisné kopie.
- 322 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 323 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 324 Poprvé otištěno roku 1924 v knize V. M. Molotov, Partija i leninskij prizyv, Moskva. Podle rukopisu.
- 325 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 326 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 327 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 328 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisné kopie podepsané V. I. Leninem.
- 329 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 330 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 331 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 332 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle textu napsaného rukou V. A. Smoljaninova a podepsaného V. I. Leninem.
- 333 Poprvé otištěno 1. ledna 1924 v Pravdě, č. 1. Podle rukopisu.
- 334 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 335 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle textu napsaného rukou J. K. Mininové.
- 336 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 337 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1926 v knize I. K. Jeroškin i A. F. Chavin, Solepromyšlennost' i soletorgovlja SSSR, Mo-

- skva—Leningrad. V plném znění otištěno poprvé, podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 338 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 339 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 340 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 341 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 342 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. V plném znění otištěno poprvé, podle strojopisného textu opraveného, doplněného a podepsaného V. I. Leninem.
- 343 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu doplněného a podepsaného V. I. Leninem.
- 344 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisné kopie.
- 345 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 346 Otištěno poprvé, podle strojopisného textu vzpomínek I. S. Unšlichta.
- 347 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 348 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 349 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 350 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 351 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 352 Poprvé otištěno roku 1933 v knize V. V. Fomin, Lenin i transport, Moskva. Podle rukopisu.
- 353 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 354 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 355 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 356 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1924 v knize G. M. Kržižanovskij, Tovarobmen i planovaja rabota, Moskva. V plném znění otištěno roku 1928 v knize Zapiski Instituta Lenina, III. Podle rukopisu.

- 357 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 358 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 359 Odesláno do Varšavy. Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 360 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 361 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 362 Poprvé otištěno roku 1924 v knize G. M. Kržižanovskij, Tovarobmen i planovaja rabota, Moskva. Podle rukopisu.
- 363 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 364 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 365 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 366 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 367 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 368 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 369 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu doplněného a podepsaného V. I. Leninem.
- 370 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 371 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 372 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 373 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 374 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 375 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 376 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 377 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 378 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1957 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 2. V plném znění otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 379 Otištěno poprvé, podle rukopisu.

- 380 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 381 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 382 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisného textu doplněného a podepsaného V. I. Leninem.
- 383 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 384 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu doplněného a podepsaného V. I. Leninem.
- 385 Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Prožektor, č. 2. Podle rukopisu.
- 386 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 387 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. V plném znění otištěno poprvé, podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 388 Poprvé otištěno roku 1923 v časopisu Prožektor, č. 21. Podle rukopisu.
- 389 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 390 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 391 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 392 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 393 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 394 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 395 Poprvé otištěno roku 1933 v publikaci Leninskij sbornik XXIII. Podle rukopisu.
- 396 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 397 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 398 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 399 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 400 Poprvé otištěno roku 1928 v publikaci Leninskij sbornik VIII. Podle rukopisu.

- 401 Poprvé otištěno v neúplném znění 2. června 1921 v listu Izvěstija VCIK, č. 119. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 402 Poprvé otištěno roku 1939 v časopisu Krasnyj archiv, č. 5. Podle rukopisu.
- 403 Otištěno poprvé, podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 404 Poprvé otištěno roku 1924 v časopisu Organizacija truda, č. 1. Podle rukopisu.
- 405 Poprvé otištěno roku 1945 v listu Vlast' truda, č. 41. Podle rukopisu.
- 406 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 407 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 408 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 409 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 410 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 411 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 412 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 413 Poprvé otištěno v neúplném znění 21. ledna 1931 v Pravdě, č. 21. V plném znění otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 414 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 415 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 416 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 417 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 418 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 419 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 420 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 421 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 422 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 423 Poprvé otištěno roku 1933 v knize V. V. Fomin, Lenin i transport, Moskva. Podle rukopisu.
- 424 Otištěno poprvé, podle rukopisu.

- 425 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 426 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 427 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 428 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 429 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 430 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 431 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 432 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 433 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 434 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 435 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 436 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 437 Odesláno do Petrohradu. Poprvé otištěno v neúplném znění 4. října 1931 v Pravdě, č. 274. V plném znění otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 438 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 439 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 440 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 441 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 442 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 443 Otištěno poprvé, podle rukopisu. Přeloženo z němčiny.
- 444 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle rukopisu.
- 445 Poprvé otištěno roku 1961 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 5. Podle strojopisné kopie.
- 446 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 447 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 448 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 449 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.

- 450 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 451 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 452 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 453 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 454 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 455 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisné kopie.
- 456 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 457 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisné kopie.
- 458 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 459 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisné kopie.
- 460 Poprvé otištěno v neúplném znění roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. V plném znění otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 461 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 462 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 463 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 464 Poprvé otištěno roku 1961 v časopisu Voprosy istorii KPSS, č. 1. Otištěno podle fotokopie rukopisu V. I. Lenina. Přeloženo z francouzštiny.
- 465 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle rukopisu.
- 466 Otištěno poprvé, podle strojopisné kopie.
- 467 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 468 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 469 Otištěno poprvé, podle kopie napsané rukou L. A. Fotijevojé.
- 470 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 471 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.

- 472 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 473 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle rukopisu.
- 474 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle rukopisu.
- 475 Otištěno poprvé, podle rukopisu.
- 476 Otištěno poprvé, podle rukopisu.

Přílohy

- 1 Poprvé otištěno 23. února 1942 v Pravdě, č. 54. Podle strojopisného textu opraveného a podepsaného V. I. Leninem.
- 2 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 3 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 4 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 5 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisné kopie.
- 6 Poprvé otištěno roku 1957 v časopisu Kommunist, č. 15. Podle strojopisné kopie. Přeloženo z francouzštiny.
- 7 Poprvé otištěno roku 1957 v časopisu Inostrannaja literatura, č. 11. Podle rukopisu.
- 8 Poprvé otištěno roku 1959 v knize Dokumenty vněšněj politiki SSSR, Moskva, sv. III. Podle strojopisné kopie. Přeloženo z němčiny.
- 9 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 10 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 11 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 12 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 13 Poprvé otištěno roku 1934 v časopisu Proletarskaja revoljucija, č. 3. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 14 Otištěno v neúplném znění 3. března 1921 v listu Prodovolstvennaja gazeta, č. 41. V plném znění otištěno poprvé, podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 15 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.

- 16 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 17 Otištěno 3. března 1921 v listu Prodovolstvennaja gazeta, č. 41. Podle textu listu.
- 18 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle textu napsaného rukou A. D. Cjurupy a podepsaného V. I. Leninem.
- 19 Poprvé otištěno roku 1961 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 5. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 20 Poprvé otištěno roku 1961 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 5. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 21 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 22 Poprvé otištěno roku 1961 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 5. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 23 Poprvé otištěno roku 1961 v časopisu Istoričeskij archiv, č. 2. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 24 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 25 Poprvé otištěno roku 1960 v knize Dokumenty vněšněj politiky SSSR, Moskva, sv. IV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 26 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 27 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle textu napsaného rukou A. B. Chalatova a podepsaného V. I. Leninem.
- 28 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle textu napsaného rukou V. A. Smoljaninova, opraveného a podepsaného V. I. Leninem.
- 29 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 30 Poprvé otištěno roku 1959 v knize Sibirskij revoljucionnyj komitet (Sibrevkom). Avgust 1919—děkabr 1925. Sbornik dokumentov i materialov. Novosibirsk. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 31 Poprvé otištěno roku 1959 v knize Sibirskij revoljucionnyj komitet (Sibrevkom). Avgust 1919—děkabr 1925. Sbornik dokumentov i materialov. Novosibirsk. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 32 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.

- 33 Poprvé otištěno roku 1960 v knize Dokumenty vněšněj politiky SSSR, Moskva, sv. IV.
- 34 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 35 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 36 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 37 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 38 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 39 Poprvé otištěno roku 1945 v publikaci Leninskij sbornik XXXV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 40 Poprvé otištěno roku 1942 v publikaci Leninskij sbornik XXXIV. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 41 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 42 Poprvé otištěno roku 1959 v knize Sibirskij revoljucionnyj komitet (Sibrevkom). Avgust 1919—děkabr 1925. Sbornik dokumentov i materialov. Novosibirsk. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 43 Poprvé otištěno roku 1959 v publikaci Leninskij sbornik XXXVI. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 44 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.
- 45 Poprvé otištěno roku 1932 v publikaci Leninskij sbornik XX. Podle strojopisného textu podepsaného V. I. Leninem.

SEZNAM LITERATURY,
KTEROU V. I. LENIN CITUJE
NEBO O NÍŽ SE ZMIŇUJE*

- [¹] *Аманулла-хан. Письмо В. И. Ленину. 1 декабря 1920 г.*¹ — 366
- [²] *Беляков, А. А воз и ныне там!* — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 95 (1238), 5 мая, стр. 2. — 213
- [³] * *Вашков, Н. Н. Электрификация России.* — «Экономическая Жизнь», М., 1921, № 149, 10 июля, стр. 1. — 313
- [⁴] *Восьмой Всероссийский съезд Советов рабочих, крестьянских, красноармейских и казачьих депутатов.* Стеногр. отчет. (22—29 декабря 1920 года). М., Госиздат, 1921. 299 стр. (РСФСР). — 174, 359, 360
- [⁵] *Всем губкомам.* — «Правда», М., 1921, № 86, 21 апреля, стр. 1. — 168
- [⁶] «Газета Печатников», М., 1919, № 11, 6 января, стр. 4. — 329

* Česká redakce přetiskuje tento seznam literatury z 5. ruského vydání v nezměněné podobě.

V textové části jsou bibliografické prameny přeloženy a opatřeny číslem v hranaté závorce, které odkazuje na originální název díla a jeho bibliografické údaje v tomto seznamu.

Knihy, noviny a časopisy s Leninovými poznámkami jsou označeny hvězdičkou. Tyto výtisky jsou uloženy v Archívu Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS. *Čes. red.*

¹ Poprvé uveřejněno v knize: Dokumenty vněšněj politiky SSSR, Moskva, Gospolitizdat 1960, sv. IV, s. 94—95.

[7] *Гликин, С. М. К проекту концессии западноевропейской рабочей кооперации по переработке сырья в Сибири.* — «Экономическая Жизнь», М., 1921, № 89, 24 апреля, стр. 1. — 186

[8] — *Проект общих положений концессий западноевропейской рабочей кооперации о переработке продовольственного сырья в Сибири.* — «Экономическая Жизнь», М., 1921, № 91, 27 апреля, стр. 2. — 186

Декрет 4 января 1919 года — см. Об освобождении от воинской повинности...

[9] *Декрет Совета Народных Комиссаров о натуральном мясном налоге.* [14 июня 1921 г.]. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 133 (1276), 22 июня, стр. 2, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 328

[10] *Декрет Совета Народных Комиссаров о натурпремировании рабочих.* 7 апреля 1921 г. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 76 (1219), 9 апреля, стр. 4, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 159

[11] *Десятый съезд Российской Коммунистической партии.* Стенографический отчет. (8—16 марта 1921 г.) М., Госиздат, 1921. 392 стр. (РКП(б)). — 359

[12] *Договор между Россией и Афганистаном.* [28 февраля 1921 г.]. — В кн.: Сборник действующих договоров, соглашений и конвенций, заключенных РСФСР с иностранными государствами. Вып. II. Действующие договоры, соглашения и конвенции, вступившие в силу по 1-ое декабря 1921 года. М., 1921, стр. 15—17. Под общ. загл.: Отдел II. Договоры об установлении сношений, № 44. — 365, 367

- [13] * Доклад секретаря Харьковского губкома Иванова о применении продналога. Рукопись¹. — 181
- [14] Замена металлических труб цементным раствором при бурении нефтяных скважин. — «Нефтяное и Сланцевое Хозяйство», М., 1921, № 1—4, январь — апрель, стр. 199—200. — 285, 305
- [15] «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов». — 18, 281, 367
- 1920, № 258 (1105), 17 ноября, стр. 1. — 18
- 1920, № 259 (1106), 18 ноября, стр. 1. — 18
- 1920, № 291 (1138), 25 декабря, стр. 3. — 34
- 1921, № 1 (1144), 1 января, стр. 2. — 74
- 1921, № 2 (1145), 4 января, стр. 3—4. — 74
- 1921, № 7 (1150), 13 января, стр. 1. — 67
- 1921, № 19 (1162), 29 января, стр. 3. — 79
- 1921, № 49, (1192), 5 марта, стр. 3. — 27
- 1921, № 57 (1200), 16 марта, стр. 2—3. — 131
- «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 61 (1204), 22 марта, стр. 3. — 127
- 1921, № 62 (1205), 23 марта, стр. 2. — 131, 171, 177
- 1921, № 76 (1219), 9 апреля, стр. 4. — 159

¹ Poprvé uveřejněno v publikaci Leninskij sbornik XX, 1932, s. 74—78.

- 1921, № 95 (1238), 5 мая, стр. 2. — 213
- 1921, № 99 (1242), 10 мая, стр. 1. — 213
- 1921, № 115 (1258), 28 мая, стр. 2. — 224
- 1921, № 120 (1263), 3 июня, стр. 2. — 379
- 1921, № 132 (1275), 19 июня, стр. 2. — 316
- 1921, № 133 (1276), 22 июня, стр. 2. — 328

- [16] *Инструкция о порядке составления плана обязательного засева.* — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 19 (1162), 29 января, стр. 3, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 79
- [17] * *Каюров, В. Н. Письмо В. И. Ленину. 1 марта 1921 г.*¹ — 131
- [18] * *Классон, Р. Э. Доклад о заказах для Гидроторфа от 23 марта 1921 г. Рукопись*¹. — 178
- [19] — *Письмо В. И. Ленину. 29 мая 1921 г. Рукопись*¹. — 258
- [20] * *Козьмин, П. А. Письмо Г. М. Кржижановскому. 5 апреля 1921 г. Рукопись*¹. — 162
- [21] * — *Письмо В. И. Ленину. 5 апреля 1921 г. Рукопись*¹. — 162
- [22] *Конгрессу Американских Соединенных Штатов и президенту Гардингу.* Телеграмма ВЦИК. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 61 (1204),

¹ Poprvé uveřejněno v neúplném znění v publikaci Leninskij sborník XX, 1932, s. 72, 215—216, 216—217, 239—240, 241.

22 марта, стр. 3. Под общ. загл.: Постановления сессии ВЦИК. — 127

- [²³] «Красная Новь», М., 1921, № 1, июнь, стр. 65—87. — 206
- [²⁴] Кржижановский, Г. М. Письмо В. И. Ленину. 25 мая 1921 г.¹ — 249
- [²⁵] Ларин, Ю. Тайны советской промышленности. — «Правда», М., 1921, № 125, 9 июня, стр. 1. — 313
- [²⁶] Ленин, В. И. Всем наркомам и заведующему Центральным статистическим управлением. Копии Председателю и секретарю ВЦИКа. 28 мая 1921 г. — 276
- [²⁷] — Директивы ЦК РКП коммунистам — работникам Наркомпроса (в связи с реорганизацией комиссариата). — «Правда», М., 1921, № 25, 5 февраля, стр. 3. — 161
- [²⁸] — Доклад о тактике РКП 5 июля [1921 г. на III конгрессе Коминтерна]. — 258, 288
- [²⁹] — Записка членам Политбюро ЦК РКП(б) с проектом телеграммы Г. К. Орджоникидзе. 29 марта 1921 г. — 144
- [³⁰] — Капиталистический строй современного земледелия. Позднее 11 (24) сентября 1910 г. — 249
- [³¹] — Наказ от СТО (Совета Труда и Оборона) местным советским учреждениям. Проект. 21 мая 1921 г. — 238
- [³²] — Наказ от СТО (Совета Труда и Оборона) местным советским учреждениям. Проект. [М., 1921]. 20 стр. Под загл.: Проект. Наказ от СТО (Совета Труда и Оборона) местным советским учреждениям. Без обл. и тит. л. — 246, 247, 276

¹ V neúplném znění uveřejněno v publikaci Leninskij sbornik XXXVI, 1959, s. 246.

- [33] — *О продовольственном налоге.* (Значение новой политики и ее условия). — «Красная Новь», М., 1921, № 1, июнь, стр. 65—87. Подпись: Н. Ленин. — 206
- [34] — *О продовольственном налоге.* (Значение новой политики и ее условия). М., Госиздат, 1921. 32 стр. (РСФСР). Перед загл. авт.: Н. Ленин. — 206, 227, 258
- [35] — *Основные принципы концессионных договоров.* (Набросок). Между 22 и 28 марта 1921 г.¹ — 141, 150
- [36] — *Письмо Я. С. Ганецкому.* 25 апреля 1921 г. — 246
- [37] — *Письмо Н. П. Горбунову.* 31 января 1921 г. — 236
- [38] — *Письмо Р. Э. Классону.* 5 июня 1921 г. — 298
- [39] — *Письмо Л. Б. Красину.* 19 февраля 1921 г. — 99
- [40] — *Письмо Г. М. Кржижановскому.* 2 июня 1921 г. — 312
- [41] — *Письмо О. В. Куусинену и замечания к проекту «Тезисов об организационном строительстве коммунистических партий, о методах и содержании их работы».* 10 июня 1921 г. — 315
- [42] — *Письмо А. М. Лежаве.* 5 июня 1921 г. — 299, 322
- [43] — *Письмо М. П. Павловичу.* 31 мая 1921 г. — 335
- [44] — *Письмо Е. А. Преображенскому.* 5 июня 1921 г. — 298, 317
- [45] — *Письмо И. И. Радченко.* 5 июня 1921 г. — 298
- [46] — *Письмо М. И. Фрумкину.* 5 июня 1921 г. — 298
- [47] — *Письмо К. Цеткин и П. Леви.* 16 апреля 1921 г. — 214, 315

¹ Uveřejněno v publikaci Leninskij sbornik XX, 1932, s. 148.

- [48] — *Постановление ЦК РКП(б) о проекте М. А. Ларина и А. З. Гольцмана.* 10 мая 1921 г. — 244, 316
- [49] — *Проект постановления Политбюро ЦК РКП(б).* 27 ноября 1920 г. — 41
- [50] — *Проект постановления СТО о местных экономических совещаниях, об отчетности и о руководстве Наказом СТО.* 19—20 мая 1921 г. — 238
- 51 — *Телефонограмма К. Б. Радеку и Г. Е. Зиновьеву.* 28 мая 1921 г. — 257

Маркс, К. Письмо Бизли. 16 сентября 1870 г. — см. *Марх, К. Ein Brief von Marx.*

— *Письмо Бизли.* 12 июня 1871 г. — см. *Марх, К. Ein Brief von Marx.*

- [52] *Материалы по вопросу о происхождении тезисов т. Рудзутака.* — «Правда», М., 1921, № 13, 21 января, стр. 2. — 71
- [53] *Маяковский, В. В. «150 000 000».* — 211
- [54] *Милюков и Авксентьев у американцев.* — «Последние Новости», Париж, 1921, № 309, 22 апреля, стр. 1. — 216
- [55] *Михельсон, В. А. Важное предостережение.* — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1920, № 258 (1105), 17 ноября, стр. 1. Подпись: И. Михельсон. — 18
- [56] «*Нефтяное и Сланцевое Хозяйство*», М., 1921, № 1—4, январь — апрель, стр. 199—200. — 285, 305
- [57] *О замене разверстки натуральным налогом.* — В кн.: Десятый съезд Российской Коммунистической партии. Стенографический отчет. (8—16 марта 1921 г.) М., Госиздат, 1921, стр. 327, в отд.: Приложения. — 359

- [58] * *О концессиях.* Декрет Совета Народных Комиссаров от 23 ноября 1920 г. Текст декрета. Объекты концессий. Карты, М., Госиздат, 1920. 23 стр., 3 л. карт. (РСФСР). — 35, 46, 77
- [59] *О мерах укрепления и развития крестьянского сельского хозяйства.* — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 2 (1145), 4 января, стр. 3—4. Под общ. загл.: Резолюции и постановления 8-го съезда Советов. — 74
- [60] *О праздновании 1-го Мая.* Всем губкомам. — «Правда», 1921, № 76, 9 апреля, стр. 1. — 168
- [61] *О тяжелой индустрии.* [Резолюция, принятая на VIII Всероссийском съезде Советов]. — В кн.: Восьмой Всероссийский съезд Советов рабочих, крестьянских, красноармейских и казачьих депутатов. Стеногр. отчет. (22—29 декабря 1920 года). М., Госиздат, 1921, стр. 272—273. — 174
- [62] *Об освобождении от воинской повинности по религиозным убеждениям.* [Декрет СНК от 4 января 1919 г.]. — «Собрание Указаний и Распоряжений Рабочего и Крестьянского Правительства», М., 1919, № 17, 20 мая, ст. 192, стр. 222—223. — 21
- [63] *От Народного комиссариата по просвещению.* — «Правда», М., 1921, № 84, 19 апреля, стр. 2. — 177
- [64] «Петроградская Правда». — 367
- [65] *Письмо председателя Совета Народных Комиссаров В. И. Ленина Центральному комитету шведского Красного Креста.* 2 февраля 1921 г.¹ — 62, 65
- [66] * *План электрификации РСФСР.* Доклад 8-му съезду Советов Государственной комиссии по электрифи-

¹ Poprvé uveřejněno v knize: Dokumenty vnějšněj politiky SSSR. Moskva, Gospolitizdat 1960, sv. III, s. 499—500.

кации России. М., Гостехиздат, 1920. 669 стр. Разд. паг.; 14 л. схем и карт. (РСФСР. Науч.-техн. отдел ВСНХ). — 58, 196, 290

- [67] * *Покровский, М. Н. Русская история в самом сжатом очерке.* Ч. I и II. (От древнейших времен до второй половины 19-го столетия). М., Госиздат, 1920. 224 стр. (РСФСР). — 42
- [68] *Политика Советской власти по национальному вопросу за три года. 1917 — XI — 1920.* [М.], Госиздат, 1920. 185 стр. (РСФСР. Нар. ком. по делам нац.). — 36
- [69] * *Положение нефтяной промышленности Бакинского района к концу 1920 г.* Доклад уполномоченного Совета Труда и Рабоче-Крестьянской Обороне по добыче и вывозу нефти. Баку, «Азерцентропечать», 1920. 87 стр.; 1 л. карт. (Азнефтеком). — 285
- [70] *Положение Совета Народн. Комиссаров о государственной монополии на соль.* [31 мая 1921 г.]. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 120 (1263), 3 июня, стр. 2, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 379
- [71] «*Последние Новости*», Париж, 1921, № 309, 22 апреля, стр. 1. — 216
- [72] *Постановление Всероссийского Центрального Исполнительного Комитета и Совета Народных Комиссаров о расширении прав крестьянских комитетов по улучшению сельскохозяйственного производства (селькомов).* — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 115 (1258), 28 мая, стр. 2, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 224
- [73] *Постановление Всероссийского Центрального Исполни-*

тельного Комитета о замене продовольственной и сырьевой разверстки натуральным налогом. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 62 (1205), 23 марта, стр. 2. Под общ. загл.: Сессия ВЦИК. — 131, 170, 176

[74] *Постановление Совета Народных Комиссаров (о конфискации всего движимого имущества граждан, бежавших за пределы Республики или скрывающихся до настоящего времени. 19 ноября 1920 г.)*. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 49 (1192), 5 марта, стр. 3, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 27

[75] *Постановление Совета Народных Комиссаров о Московских высших: государственных художественно-технических мастерских*. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1920, № 291 (1138), 25 декабря, стр. 3, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 34

[76] *Постановление Совета Народных Комиссаров о нефтяных концессиях. 1 февраля 1921 г.*¹ — 141

[77] *Постановление Совета Народных Комиссаров об обеспечении рабочих факультетов общежитиями. 18 апреля 1921 г.* — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 93 (1236), 29 апреля, стр. 4, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 94

[78] *Постановление Совета Труда и Оборона о коллективном снабжении рабочих и служащих некоторых*

¹ Poprvé uveřejněno v publikaci Leninskij sbornik XX, 1932, s. 146.

государственных предприятий. [18 июня 1921 г.]. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 132 (1275), 19 июня, стр. 2, в отд.: Действия и распоряжения правительства. — 316

- [⁷⁹] *Постановления и резолюции: 8 съезда Советов*. — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 1 (1144), 1 января, стр. 2. — 74
- [⁸⁰] *«Правда», М.* — 18, 329, 367
- 1921, № 13, 21 января, стр. 2. — 71
  - 1921, № 25, 5 февраля, стр. 3. — 161
  - 1921, № 35, 17 февраля, стр. 1; № 43, 26 февраля, стр. 1. — 95
  - 1921, № 76, 9 апреля, стр. 1. — 168
  - 1921, № 84, 19 апреля, стр. 2. — 177
  - 1921, № 86, 21 апреля, стр. 1. — 168
  - 1921, № 125, 9 июня, стр. 1. — 312
- [⁸¹] *Проблема единого хозяйственного плана*. — «Экономическая Жизнь», М., 1921, № 37, 19 февраля, стр. 2. — 99
- [⁸²] * *Программа Российской Коммунистической партии (большевиков)*. Принята 8-м съездом партии 18—23 марта 1919 г. М.—Пг., «Коммунист», 1919. 24 стр. (РКП(б)). — 73
- [⁸³] *Производственные задачи профсоюзов*. (Тезисы доклада т. Рудзутака). — «Правда», М., 1921, № 13, 21 января, стр. 2. — 71

[⁸⁴] *«Рабочий Край», Иваново-Вознесенск. — 79*

[⁸⁵] *Резолюции партийного совещания.* — В кн.: Приложение к бюллетеню VIII съезда Советов, посвященное партийному совещанию по вопросам народного образования. Изд. ВЦИК. М., 10 января 1921, стр. 12—15. — 68

Резолюция о грузинских меньшевиках — см. Совещание с.-д.

[⁸⁶] *Резолюция о натуральном налоге.* — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 57 (1200), 16 марта, стр. 2—3. Под общ. загл.: X съезд РКП. — 131

[⁸⁷] *Резолюция по продовольственному вопросу.* — В кн.: Постановления и резолюции сессий Всероссийского Центрального Исполнительного Комитета 7-го созыва. М., Госиздат, 1920, стр. 74—77. — 50

Резолюция ЦК от 10 мая 1921 г. — см. Ленин, В. И. Постановление ЦК РКП(б) о проекте М. А. Ларина и А. З. Гольцмана.

[⁸⁸] *Середа, С. П. По поводу статьи «Важное предостережение».* — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1920, № 259 (1106), 18 ноября, стр. 1. — 18

[⁸⁹] *«Собрание Узаконений и Распоряжений Рабочего и Крестьянского Правительства», М., 1919, № 17, 20 мая, ст. 192, стр. 222—223. — 21*

[⁹⁰] *Советская республика в капиталистическом окружении.* [Резолюция X съезда РКП(б)]. — В кн.: Десятый съезд Российской Коммунистической партии. Стенографический отчет. (8—16 марта 1921 г.). М., Госиздат, 1921, стр. 328—329, в отд.: Приложения. Под общ. загл.: Резолюции и постановления X съезда. — 128, 150

- [91] *Совещание с.-д.* — «Газета Печатников», М., 1919, № 11, 6 января, стр. 4. — 329
- [92] *Сорокин, П. и Рогов, М. Разверстка или налог.* — «Правда», М., 1921, № 35, 17 февраля, стр. 1; № 43, 26 февраля, стр. 1. — 95
- [93] *(Справка Наркомвнешторга с перечнем продуктов, которые можно было бы купить на золото за границей)¹.* — 217
- [94] *Стеклов, Ю. М. В стране Коммуны.* — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 7 (1150), 13 января, стр. 1. — 67
- [95] *Страхи французского буржуа на Дальнем Востоке.* — «Известия ВЦИК Советов Рабочих, Крестьянских, Казачьих и Красноарм. Депутатов и Моск. Совета Рабоч. и Красноарм. Депутатов», 1921, № 99 (1242), 10 мая, стр. 1. Подпись: X***. — 213
- [96] *Тарифная политика.* (Резолюция [IV Всероссийского съезда профсоюзов], принятая по докладу г. В. Шмидта). — В кн.: Резолюции IV Всероссийского съезда профсоюзов (18—25 мая 1921 года). М., Госиздат, 1921, стр. 20—21. (ВЦСПС). — 316
- Тезисы Рудзутака* — см. Производственные задачи профсоюзов.
- [97] *Телеграмма И. Н. Смирнову.* 6 мая 1921 г. — 374
- [98] *(Телеграмма уполномоченного СТО по путине И. П. Бабкина от 14 мая 1921 г.)²* — 259
- [99] *Телеграмма М. И. Фрумкину и Сибпродкому.* 28 апреля 1921 г. — 371

¹ Uveřejněno v publikaci Leninskij sbornik XXXVI, 1959, s. 234.

² Uveřejněno v publikaci Leninskij sbornik XX, 1932, s. 289 až 290.

- [¹⁰⁰] *Троцкий Л. Д. Письмо В. И. Ленину. 3 мая 1921 г. Рукопись*¹. — 207
- [¹⁰¹] * *Шатуновский, Я. Белый уголь и революционный Питер. М., Госиздат, 1921. 15 стр. (РСФСР).* — 205, 207
- [¹⁰²] «*Экономическая Жизнь*», М. — 105, 213, 236, 367
- 1921, № 37, 19 февраля, стр. 2. — 99
- 1921, № 89, 24 апреля, стр. 1. — 186
- 1921, № 91, 27 апреля, стр. 2. — 186
- 1921, № 149, 10 июля, стр. 1. — 313
- [¹⁰³] *Энгельс, Ф. Крестьянская война в Германии. Лето 1850 г.* — 228
- Энгельс, Ф. Письмо К. Шмидту. 27 октября 1890 г.* — см. Engels, F. Friedrich Engels über die materialistische Geschichtsauffassung.
- [¹⁰⁴] *Ярославский, Е. О продналоге. М., Госиздат, 1921. 19 стр. (РСФСР).* — 214
- [¹⁰⁵] *Brandler, H. War die Märzaktion ein Bakunisten Putsch? Berlin — Leipzig, Frank, 1921. 32 S* — 310
- [¹⁰⁶] «*The Communist International*», [Petrograd], 1921, N 16—17, p. 43—56. — 258
- [¹⁰⁷] [*Engels, F. Der Brief an E. Bernstein. 23. Mai 1884.*] — «*Leipziger Volkszeitung*», 1912, Nr. 60, 12. März. 2. Beilage zu Nr. 60 der Leipziger Volkszeitung, S. 2, в отд.: Aus der Partei. — 84

¹ Poprvé uveřejněno v neúplném znění v publikaci Leninskij sbornik XX, 1932, s. 208—209.

- [108] — *Friedrich Engels über die materialistische Geschichtsauffassung.* — «Leipziger Volkszeitung», 1895, Nr. 250, 26. Oktober. 3. Beilage zu Nr. 250 der Leipziger Volkszeitung, S. 1. — 84
- [109] «*L'Internationale Communiste*», Pétrograd, 1921, N 17, juin, col. 3987—4018. — 258
- [110] «*Die Kommunistische Internationale*», Petrograd, [1921], Nr. 17, col. 4127—4158. — 258
- [111] * [Kun, B.] *Von Revolution zu Revolution.* Wien, Genossenschafts-Verlag der «Neuen Erde», 1920. 55 S. После загл. кн. авт.: Blasius Kolozsváry. — 60
- [112] «*Leipziger Volkszeitung*», 1895, Nr. 250, 26. Oktober. 3. Beilage zu Nr. 250 der Leipziger Volkszeitung, S. 1. — 84
- 1912, Nr. 60, 12. März. 2. Beilage zu Nr. 60 der Leipziger Volkszeitung, S. 2. — 84
- [113] [Lénine, V. I.] *L'impôt alimentaire.* (La nouvelle politique, sa nature et ses conditions). — «*L'Internationale Communiste*, Pétrograd, 1921 N 17, juin col. 3987—4018. Подпись: N. Lénine. — 258
- [114] — *L'impôt alimentaire.* (La nouvelle politique, sa nature et ses conditions). Pétrograd, Éd. de l'Internationale communiste, 1921. 56 p. Перед загл. авт.: N. Lénine. — 258
- [115] — *The Levy on Farm Produce.* (Significance of the New Policy and its Conditions). — «*The Communist International*», Petrograd, [1921], N 16—17, p. 43—56. После загл. авт.: N. Lenin. — 258
- [116] — *The Meaning of the Agricultural Tax.* — In: [Lenin, W. I., Bukharin, N. and Rutgers, S. J.] *The New Policies of Soviet Russia.* Chicago, Kerr, [1921], p. 9—40. — 258
- [117] — *Die Naturalsteuer.* (Die Bedeutung der neuen Politik und ihre Vorbedingungen). Moskau, Verl. der Kommunistischen Internationale, 1921. 37 S. Перед загл. авт.: N. Lenin. — 258
- [118] — *Zur Naturalsteuer.* (Die Bedeutung der neuen Politik und ihre

Bedingungen). «Die Kommunistische Internationale», Petrograd, [1921], Nr. 17, col. 4127—4158. Подпись: N. Lenin. — 258

[¹¹⁹] *Levi, P. Unser Weg. Wider den Putschismus. Mit einem Artikel von K. Radek als Anhang. 2-te, mit neuem Vorwort vorsehene Aufl. Berlin, Seehof, 1921. 64 S. — 310*

[¹²⁰] — *Was ist das Verbrechen? Die Märzaktion oder die Kritik daran? Rede auf der Sitzung des Zentralausschusses der VKPD am 4. Mai 1921. Berlin, Seehof, 1921. 45 S. — 310*

[¹²¹] [*Marx, K.*] *Ein Brief von Marx. [16. September 1870]. — «Vorwärts», Berlin, 1903, Nr. 62, 14. März, S. 2. — 84*

[¹²²] — *Ein Brief von Marx. [12. Juni 1871]. — «Vorwärts», Berlin, 1909, Nr. 76, 31. März. 1. Beilage des «Vorwärts» Berliner Volksblatt, S. 5. — 84*

[¹²³] *Offener Brief [der Zentrale der Vereinigten Kommunistischen Partei Deutschlands]. — «Die Rote Fahne», Berlin, 1921, Nr. 11, 8. Januar. Morgenausgabe, S. 1. — 178, 309*

[¹²⁴] *«Die Rote Fahne», Berlin, 1921, Nr. 11, 8. Januar. Morgenausgabe, S. 1. — 178, 309*

[¹²⁵] *Statistik des Deutschen Reichs. Bd. 212. Berufs- und Betriebszählung vom 12. Juni 1907. Landwirtschaftliche Betriebsstatistik. Hrsg. vom kaiserlichen statistischen Amte. Teil 1a, 1b, 2a. Berlin, [1909—1910]. 3 Bde. — 249*

[¹²⁶] *«Vorwärts», Berlin, 1903, Nr. 62, 14. März, S. 2. — 84*

— 1909, Nr. 76, 31. März. 1. Beilage des «Vorwärts» Berliner Volksblatt, S. 5. — 84

JMENNÝ REJSTŘÍK*

ABRAMOVIČ R. (vl. jm. Rejn R. A.) (1880—1963) — menševik, jeden z vůdců Bundu. V roce 1917 se po návratu ze zahraničí do Ruska přiklonil k pravému křídlu menševiků-internacionalistů. Po Říjnové revoluci vystupoval proti bolševikům. V roce 1920 emigroval do Berlína, aktivně bojoval proti Sovětskému Rusku, společně s L. Martovem založil a redigoval menševický časopis *Socialističeskij věstník*. V roce 1923 byl jedním ze zakladatelů a členů byra výkonného výboru Socialistické dělnické internacionály. V 30. letech odjel do USA, kde spolupracoval s židovským pravicově socialistickým listem *Vorwärts*. — 305

ALEXANDROV I. G. (1875—1936) — sovětský energetik a hydrotechnik. Byl jedním z autorů plánu GOELRO a podílel se na plánu elektrifikace Střední Asie. V roce 1921 byl zvolen členem předsednictva Státní plánovací komise. Byl autorem projektu a později hlavním inženýrem Dněprogesu. V roce 1932 se stal členem Akademie věd SSSR. — 212—213

ALFEROV K. A. (nar. 1883) — člen SDDSR od roku 1905, inženýr. V letech 1919—1921 pracoval ve Výboru pro státní stavby; v letech 1922—1924 zastával funkci místopředsedy guberniální národohospodářské rady v Gomelu. V dalších letech působil v dělnicko-rolnické inspekci RSFSR a v lidovém komisariátu dopravy. — 208

ALSKIJ A. O. (1892—1939) — člen SDDSR(b) od roku 1917. Po Říjnové revoluci pracoval ve státním aparátu ve Voroněži, Litvě a Bělorusku, později se stal vedoucím oddělení pro evidenci a rozmísťování kádrů ÚV KSR(b). V letech 1921—1927 byl náměstkem lidového komisaře financí a členem kolegia lidového komisariátu financí RSFSR, později SSSR; v dalších letech pracoval v hospodářských

* Vzhledem k velkému množství jmen jsou v tomto rejstříku uvedeny jen stručné informace, a to zejména u osobností, jejichž životopisná data podrobně uvádějí předchozí svazky Sebraných spisů.

orgánech (viz též sv. 44). — 113, 203, 259—260, 268, 284, 299, 324—325, 334, 381

AMÁNULLÁH (1892—1960) — afghánský král v letech 1919—1926. Byl donucen k abdikaci reakčním povstáním. Roku 1919 vyhlásil nezávislost země. — 365—367

AMMOSOV M. K. (1897—1939) — člen SDDSR(b) od března 1917, jeden z organizátorů sovětské moci v Jakutsku. Za únorové revoluce roku 1917 se zabýval agitační a propagandistickou činností, stal se členem sovětu dělnických zástupců. V letech 1920—1921 byl předsedou guberniálního revolučního výboru v Jakutsku a vedoucím sekce pro záležitosti Jakutska při guberniálním byru KSR(b). Na VIII. celoruském sjezdu sovětů byl zvolen členem Celoruského ústředního výkonného výboru. V letech 1922—1932 vykonával různé odpovědné funkce v Jakutsku, v aparátu předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů a ústředního výboru strany. V letech 1932—1937 byl vedoucím tajemníkem oblastního výboru strany v Západním a Severním Kazachstánu a tajemníkem ÚV Komunistické strany Kirgizie (bolševiků). — 167

AMOSOV A. M. (1896—1937) — člen SDDSR od roku 1914. Po Říjnové revoluci vykonával odpovědné funkce v odborech. V letech 1920—1922 byl místopředsedou a později předsedou ústředního výboru Odborového svazu železničářů. Později zastával vedoucí funkce v aparátu lidového komisariátu dopravy. Po několika volebních obdobích byl členem Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů, Celoukrajinského ústředního výkonného výboru sovětů a Ústředního výkonného výboru SSSR. Na XVI. sjezdu strany se stal kandidátem ÚV VKS(b). — 47

ANDREJEV A. A. (1895—1971) — člen SDDSR od roku 1914. V prvních letech sovětské moci pracoval v různých vedoucích funkcích. V letech 1920—1922 zastával funkci tajemníka Celoruské ústřední rady odborů. Na IX., XI. a na všech dalších sjezdech strany byl zvolen za člena ústředního výboru strany, v letech 1922—1927 byl předsedou ústředního výboru Svazu železničářů, v dalších letech zastával různé funkce ve straně a státním aparátu (viz též sv. 42). — 198, 381

ANIKST A. M. (1887—1941) — člen KSR(b) od roku 1919. V revolučním hnutí v letech 1906—1907 vystupoval jako anarchista. Od roku 1907 do roku 1917 žil v emigraci, byl aktivním stoupencem

anarchosyndikalismu. V letech 1919—1922 byl členem kolegia a náměstkem lidového komisaře práce, 1922—1923 místopředsedou hospodářské rady Uralské oblasti, 1923—1925 lidovým komisařem práce na Ukrajině a pracovníkem ÚV Svazu horníků a ÚV Svazu stavbařů. Od konce roku 1925 do roku 1937 pracoval ve Státní plánovací komisi RSFSR. — 28, 33, 101

ANTONOV A. S. — eser. Po návratu z vyhnanství v roce 1917 byl náčelníkem újezdni milice v Kirsanově. V roce 1920 se stal vojenským velitelem protisovětské vzpoury kulaků v Tambovské gubernii, potlačené na podzim roku 1921. V roce 1922 byl zabit. — 61, 279

ANUČIN D. N. (1843—1923) — antropolog, geograf, etnograf, archeolog a museolog, od roku 1884 profesor moskevské univerzity. Napsal mnoho vědeckých prací. Dlouhá léta byl předsedou Společnosti zájemců o přírodní vědy, antropologii a etnografii při moskevské univerzitě, místopředsedou Moskevské archeologické společnosti, čestným členem Petrohradské akademie věd a mnoha ruských i zahraničních společností, akademií a univerzit. Je zakladatelem školy ruských antropologů a geografů. — 335

ARMAND A. A. (1894—1967) — člen KSR(b) od roku 1918, syn I. Armandové. V letech 1919—1921 sloužil v Rudé armádě, 1921—1922 vedl politické oddělení Hlavního výboru pro politickou osvětu a byl tajemníkem obchodního zastupitelství v Teheránu. V letech 1928—1964 zastával různé funkce v Celosvazovém institutu tepelné techniky. Po určité době vedl odbor pro vědu a výzkum a také odbor pro vynálezy v lidovém komisariátu těžkého průmyslu. — 197

ARMAND A. A. (1903—1944) — člen VKS(b); nejmladší syn I. Armandové, povoláním strojný inženýr. Pracoval v automobilce v Gorkém, od roku 1935 v Moskvě. Účastnil se Velké vlastenecké války; v roce 1944 se na frontě stal členem strany. — 197

ARMAND F. A. (1896—1936) — syn I. Armandové. Za občanské války v Rusku byl letcem pozorovatelem; později pracoval v moskevských sportovních organizacích. — 197

ARMANDOVÁ Inessa (1874—1920) — členka SDDSR od roku 1904, aktivistka mezinárodního dělnického a komunistického hnutí. Účastnila se revoluce 1905—1907. V roce 1909 emigrovala, nejprve žila v Bruselu a v roce 1910 odjela do Paříže. Po Říjnové revoluci

působila v moskevském guberniálním výboru strany, ve výkonném výboru moskevského sovětu a jako předsedkyně moskevské guberniální národohospodářské rady. Od roku 1918 byla vedoucí oddělení ÚV KSR(b) pro práci mezi ženami. Účastnila se II. kongresu Komunistické internacionály (viz též sv. 27). — 197

ARMANDOVÁ I. A. (1898—1971) — členka SDDSR(b) od roku 1917, dcera I. Armandové. V letech 1918—1919 byla tajemnicí obvodního výboru Svazu mládeže v Moskvě, působila jako agitátorka astračanského guberniálního vojenského velitelství a později až do léta 1921 pracovala ve stranických organizacích v Moskvě. V letech 1923—1931 působila v obchodním a později v diplomatickém zastupitelství SSSR v Německu a v lidovém komisariátu zahraničních věcí. Od roku 1923 do roku 1931 pracovala (s přestávkami) v Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS a v nakladatelství cizojazyčné literatury. — 197

ARMANDOVÁ V. A. (nar. 1901) — členka KSR(b) od roku 1921, mladší dcera I. Armandové. V letech 1920—1927 studovala na Vysoké umělecké škole. Od roku 1927 pracovala v továrně Krasnyje tekstilščiki jako zástupkyně vedoucího oddělení racionalizace, od roku 1934 v textilní továrně (Trjochgornaja manufaktura) jako instruktorka technické propagandy a později jako vedoucí kreslírny. Od roku 1938 působila v oblasti dekorativního umění. — 197

ARTAMONOV M. D. (1888—1958) — básník. Publikovat začal v roce 1906. V roce 1913 vydával a redigoval v Ivanovu-Vozněsensku časopis Dym, od téhož roku pracoval v redakci Pravdy. Po Říjnové revoluci se podílel na vydávání ivanovsko-vozněsenského listu Rabočij kraj a byl jedním ze zakladatelů básnického kroužku při tomto listu. Napsal několik básnických sbírek, např. Ulica fabričnaja [Tovární ulice], Kogda zvoňat kolokola [Když zvoní zvony], Děreven-skaja ulica [Vesnická ulice], Pěsni [Písň] aj. — 79

ARTOM (vl. jm. Sergejev) F. A. (1883—1921) — člen strany od roku 1901. Roku 1911 emigroval do Austrálie, kde aktivně pracoval v dělnickém hnutí. Po únorové revoluci 1917 se vrátil do Ruska. Po Říjnové revoluci byl předsedou rady lidových komisařů Doněcko-krivorožské sovětské republiky a členem ústředního výboru Komunistické strany Ukrajiny (bolševiků). V letech 1920—1921 byl tajemníkem moskevského výboru KSR(b), od roku 1921 předsedou ústředního výboru Celoruského svazu horníků a členem Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů (viz též sv. 35). — 133, 223

ATATÜRK — viz Kemal Mustafa

AUBERG J. I. (nar. 1889) — člen KSR(b) od roku 1918. V letech 1912—1917 byl řadovým vojákem carské armády, v letech 1917—1921 sloužil v Rudé gardě a Rudé armádě. V letech 1921—1937 řídil hospodářský úsek úřadovny RLK RSFSR a SSSR a 1937—1957 hospodářský odbor ministerstva všeobecného a přesebného strojírenství SSSR. — 133

AVANĚSOV V. A. (1884—1930) — sovětský státník. Byl členem SDDSR od roku 1903, aktivně se zúčastnil první ruské revoluce 1905—1907. V letech 1907—1913 žil ve Švýcarsku. V roce 1914 se vrátil do Ruska a přiklonil se k bolševikům. V letech 1917—1924 byl tajemníkem a členem předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru. V letech 1920—1924 působil jako člen kolegia Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi, náměstek lidového komisaře dělnicko-rolnické inspekce a poté jako náměstek lidového komisaře zahraničního obchodu (viz též sv. 37). — 21, 23, 30, 137, 181—182, 187, 245, 278, 280, 297—298

AVDĚJEV P. N. (nar. 1895) — člen SDDSR od roku 1917. V letech 1915—1917 pracoval jako zámečnick v několika závodech a od června 1918 do dubna 1920 v petrohradském výboru Svazu kovodělníků. Později působil v odborových a hospodářských orgánech. — 255

AVKSENTJEV N. D. (1878—1943) — jeden z vůdců strany eserů, člen jejího ústředního výboru (viz též sv. 32). — 216

AVKSENTJEVSKIJ K. A. (1890—1941) — člen SDDSR od roku 1917. Účastnil se Říjnové revoluce a občanské války. V roce 1918 byl vojenským komisařem Vologedské gubernie, později jaroslavského okruhu. Od roku 1919 velel různým armádám několika frontů. V roce 1921 vykonával funkci zástupce velitele ozbrojených sil Ukrajiny. — 345

AXELROD T. L. (1888—1938) — člen SDDSR(b) od roku 1917, předtím člen Bundu. V letech 1920—1921 stál v čele tiskového oddělení Komunistické internacionály. Od roku 1922 pracoval v lidovém komisariátu zahraničních věcí. Později se zabýval redakční a vydavatelskou činností (viz též sv. 50). — 21—22

AXELRODOVÁ A. G. (nar. 1893) — manželka T. L. Axelroda. — 21—22

AXELRODOVÁ L. I. (1868—1946) — filozofka. Zabývala se také literární vědou a účastnila se sociálně demokratického hnutí. V roce 1903 se přiklonila k menševikům. Za první světové války hájila sociálšovinistické názory. Po roce 1918 zanechala aktivní politické činnosti a přednášela na řadě sovětských vysokých škol (viz též sv. 18). — 189

BADAJEV A. J. (1883—1951) — člen SDDSR od roku 1904, původním povoláním zámečník. Po Říjnové revoluci zastával významné funkce ve straně, v sovětech a hospodářských orgánech. V polovině roku 1920 se stal předsedou Moskevské spotřební komuny (viz též sv. 23). — 132

BAGOCKIJ S. J. (1879—1953) — aktivní účastník revolučního hnutí; povoláním lékař. V roce 1910 vstoupil do SDKPaL. Po Říjnové revoluci pomáhal budovat sovětské zdravotnictví. V letech 1918—1937 byl zástupcem sovětského Červeného kříže v Mezinárodním výboru Červeného kříže v Ženevě. Od roku 1937 pracoval jako poradce výboru Červeného kříže v Moskvě. V letech 1950—1951 byl vedoucím vědeckým redaktorem zdravotnických statí ve Velké sovětské encyklopedii. — 314

BAKUNIN M. A. (1814—1876) — jeden z ideologů narodnictví a anarchismu. Od roku 1840 žil v emigraci. V letech 1848—1849 se zúčastnil revoluce v Německu (viz též sv. 33) — 310, 311

BALABOLKIN I. N. (nar. 1875) — člen SDDSR. Do Říjnové revoluce pracoval v ridderské [leninogorské] másličárně. Od února 1917 do srpna 1921 byl členem guberniálního osevňovacího výboru v Semipalatinsku. — 374

BALIJEV V. P. (1882—1951) — člen SDDSR od března 1917. V letech 1905—1919 působil jako agronom zemstevní správy ve Sterlitamaku, učil na zemědělské škole v Umani a vedl zemědělskou pokusnou stanici v Omsku, V letech 1919—1923 byl vedoucím guberniálního zemědělského odboru v Omsku, zemědělským poradcem Státní plánovací komise v Novosibirsku, od června do srpna 1921 poradcem zemědělského odboru Státní plánovací komise v Moskvě. V dalších letech pracoval v lidovém komisariátu zemědělství RSFSR, v Celosvazovém ústavu pro mechanizaci zemědělství a v dalších institucích. — 312

BARANOV P. I. (1892—1933) — člen SDDSR od roku 1912. V říjnových dnech roku 1917 byl příslušníkem Rumunského frontu, čle-

nem revolučního výboru a výboru SDDSR 8. armády. Od roku 1918 sloužil v Rudé armádě. Jako delegát X. sjezdu KSR(b) se podílel na potlačení kronštadtské vzpoury. V letech 1924—1931 byl náčelníkem vojenského letectva a členem Revoluční vojenské rady SSSR. Od roku 1931 vykonával funkci náměstka lidového komisaře těžkého průmyslu a náčelníka Hlavní správy leteckého průmyslu. Na XVI. sjezdu VKS(b) se stal kandidátem ÚV. — 121

BARJATINSKIJ — statkář. — 29

BARYŠNIKOV A. A. — inženýr. — 24—25

BAŠA N. A. (1883—1957) — člen SDDSR od února 1917; dělník. Zastával různé funkce ve správních a hospodářských orgánech. V letech 1921—1923 byl členem kolegia lidového komisariátu financí a ředitelem Státního depozitáře cenností. V letech 1923—1929 pracoval ve vedení Ústřední správy státních podniků lihovarnického průmyslu a ve vedení akciové společnosti Elektrostroj. — 259, 334

BEESLEY Edward Spencer (1831—1915) — anglický historik, stoupenec pozitivismu. V letech 1859—1893 profesor historie na londýnské univerzitě. Šířil v Anglii myšlenky A. Comta a překládal jeho díla do angličtiny. Dne 28. září 1864 předsedal v Londýně shromáždění, na kterém bylo rozhodnuto vytvořit Mezinárodní dělnické sdružení (I. internacionálu). Od roku 1893 redigoval časopis *Positivist Review*. — 84

BĚLEŇKIJ A. J. (1883—1941) — člen SDDSR od roku 1902, bolševik. Byl ředitelem tiskárny ústředního výboru SDDSR(b) v Petrohradu, posléze pracoval v orgánech Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi a po její reorganizaci v Jednotné státní politické správě; v letech 1919—1924 byl velitelem osobní stráže V. I. Lenina. V následujících letech plnil různé operativní a hospodářské úkoly v lidovém komisariátu vnitra SSSR (viz též sv. 41). — 238

BĚLJAKOV A. A. (1870—1927) — účastník prvního marxistického kroužku v Samaře [Kujbyšev] vedeného Leninem. Od roku 1920 pracoval v Moskvě: nejdříve v textilním průmyslu, poté ve Státním nakladatelství a v dalších institucích. Přispíval do listu *Izvěstija VCIK*. — 213

BĚLOBORODOV A. G. (1891—1938) — člen SDDSR od roku 1907. V ro-

ce 1920 se stal místopředsedou revoluční rady kavkazské pracovní armády, tajemníkem byra ÚV KSR(b) a předsedou hospodářské rady Jihovýchodu. Na VIII. sjezdu byl zvolen členem ÚV KSR(b). Od konce roku 1921 byl nejdříve náměstkem lidového komisaře vnitra a od roku 1923 lidovým komisařem vnitra RSFSR. Od roku 1930 vykonával vedoucí funkce v Rostově na Donu (viz též sv. 50). — 131, 176, 253, 291, 368

BOĐAKOV N. S. — delegát rolníků z mosalského újezdu Kalužské gubernie. — 29

BOGDANOV P. A. (1882—1939) — člen SDDSR od roku 1905. Po únorové revoluci 1917 vedl vojenské oddělení gomelského sovětu dělnických, vojenských a rolnických zástupců. V letech 1921—1925 byl předsedou Nejvyšší národohospodářské rady a členem rady lidových komisařů RSFSR. V dalších letech pracoval v různých odpovědných funkcích ve státním a hospodářském aparátu (viz též sv. 44). — 271, 320—321, 382

BOKIJ G. I. (1879—1940) — člen SDDSR od roku 1900. Působil v Petrohradu. Po Říjnové revoluci byl tajemníkem petrohradského výboru strany. V roce 1921 se stal členem Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi, později členem kolegia Jednotné státní politické správy a lidového komisariátu vnitra. — 243—244, 259, 260, 334

BONČ-BRUJEVIČ M. A. (1888—1940) — významný sovětský inženýr, specialista na radiotechniku. V letech 1916—1919 se zabýval výzkumem elektronek. Od roku 1918 vedl radiotechnickou laboratoř v Nižním Novgorodu [Gorkij], která vypracovala projekt rozhlasové stanice v Moskvě (byla uvedena do provozu v roce 1922) (viz též sv. 45). — 59, 75, 184

BONČ-BRUJEVIČ V. D (1873—1955) — profesionální revolucionář, historik a publicista. Revolučního hnutí se účastnil od konce 80. let. Po Říjnové revoluci byl vedoucím úřadovny rady lidových komisařů (do prosince 1920), šéfredaktorem vydavatelství Žizň i znanije. Od roku 1930 byl ředitelem Literárního muzea v Moskvě, které založil. V roce 1946 se stal ředitelem Muzea dějin náboženství a ateismu při Akademii věd SSSR v Leningradě. Napsal řadu vzpomínkových prací o V. I. Leninovi (viz též sv. 7). — 75

BORZOV A. A. (1874—1939) — sovětský geograf, profesor moskevské

univerzity, zasloužilý vědecký pracovník. Napsal mnoho vědeckých prací. Redigoval různé mapy, mj. i Velký sovětský atlas světa.
— 335

BRANDLER Heinrich (1881—1967) — člen Sociálně demokratické strany Německa od roku 1898. Za první světové války se přiklonil ke skupině Spartakův svaz. Po založení Komunistické strany Německa se stal jejím členem a v letech 1919—1923 členem jejího ústředního výboru. — 310

BRAB Otto (1875—1950) — německý sociální demokrat, účastník odbořovacího a družstevního hnutí. Patřil k zakladatelům Nezávislé sociálně demokratické strany Německa. Po sloučení většiny této strany s Komunistickou stranou Německa v prosinci 1920 se stal členem ústředního výboru Sjednocené komunistické strany Německa, v února 1921 z něho vystoupil a v lednu 1922 byl pro porušování stranické disciplíny vyloučen i ze strany a vrátil se k sociálním demokratům. Za protifašistickou činnost byl v roce 1939 odsouzen ke 12 letům nucených prací. Po osvobození v roce 1945 žil v NDR.
— 257

BRJUCHANOV N. P. (1878—1938) — člen SDDSR od roku 1902. Po Říjnové revoluci zastával různé odpovědné funkce: byl náměstkem lidového komisaře zásobování a od roku 1921 lidovým komisařem zásobování, později lidovým komisařem financí. V 30. letech se stal obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně (viz též sv. 44). — 19, 23, 29, 41, 56, 98, 109, 113, 137, 166, 186, 189, 197—198, 206—207, 217—218, 220, 232—233, 248, 250, 268—269, 323, 326—327, 355—356, 359, 373

BRYANTOVÁ Louise (1890—1936) — americká novinářka, manželka Johna Reeda. Na podzim 1917 přijela do Ruska se skupinou novinářů, později navštívila Rusko ještě několikrát. Napsala knihy Šest krásných mesjacev v Rossii. Vpečatlenija nakanuně i vo vremja diktatury proletariata [Šest rudých měsíců v Rusku. Dojmy z doby před nastolením diktatury proletariátu a za této diktatury] (1918) a Zerkala Moskvy [Zrcadlo Moskvy] (1923). — 347

BUCHARIN N. I. (1888—1938) — člen SDDSR od roku 1906, publicista a ekonom. Po Říjnové revoluci zastával řadu odpovědných funkcí: v letech 1917—1934 byl členem ústředního výboru, poté členem politického byra ÚV, členem exekutivy Komunistické internacioná-

ly. V roce 1929 byl jmenován akademikem AV SSSR. V 30. letech se stal obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován, bylo mu obnoveno členství ve straně a titul akademika (viz též sv. 45). — 121, 149, 231, 307, 329

BUNIAZADE D. Ch. (1888—1938) — člen SDDSR od roku 1908. V letech 1917—1918 byl jedním z vůdců sociálně demokratické organizace Gummet při bakuském výboru SDDSR, poté členem výkonného výboru újezdního sovětu v Baku a předsedou komisariátu pro záležitosti muslimů v Zakavkazsku se sídlem v Astrachani. V roce 1920 se stal členem ústředního výboru Komunistické strany Ázerbájdžánu a ázerbájdžánského revolučního výboru. Od roku 1921 zastával různé funkce: byl lidovým komisařem zásobování, lidovým komisařem zemědělství, později předsedou Státní plánovací komise a zástupcem předsedy rady lidových komisařů Ázerbájdžánské SSR. — 144

BURDUKOV A. A. (nar. 1880) — člen SDDSR od roku 1905; povoláním učitel. Do revoluční činnosti se zapojil v Serpuchovu. Po Říjnové revoluci zastával různé funkce v moskevském vojenském okruhu. Byl též členem výboru pro obranu Moskvy. V roce 1921 pracoval v moskevském sovětu jako zástupce vedoucího odboru školství a osvěty, v letech 1925—1936 působil ve Státní plánovací komisi SSSR, poté byl jmenován ředitelem Státního akademického Velkého divadla SSSR, rektorem Vysoké školy obchodní a bankovní a Moskevské zemědělské akademie K. A. Timirjazeva. — 206

BYKOV — delegát železničářů ze stanice Proletarskaja. — 71

CASULLI D. — Francouz. — 268

ČĚRETELI G. (1882—1959) — jeden z menševických vůdců. Byl poslancem II. státní dумы. V květnu 1917 se stal členem prozatímní vlády jako ministr pošt a telegrafů, po červencových událostech jako ministr vnitra. Byl jedním z iniciátorů protibolševických pogromů. Po Říjnové revoluci byl jedním z vůdců kontrarevoluční menševické vlády v Gruzii. Po vítězství sovětské moci v Gruzii emigroval. — 183

CEVČINSKIJ A. I. (nar. 1867) — odborník pro ropný průmysl a obchod s ropou. Od roku 1889 vykonával různé funkce ve Společnosti bratrů Nobelových. Od roku 1918 do roku 1929 zastával odpovědné funkce v Hlavním výboru pro ropný průmysl při Nejvyšší národ-

hospodářské radě, v Ústřední správě ropného průmyslu a v několika sdruženích ropného průmyslu. — 102

СЧАКАЈА М. Г. (Micha) (1865—1950) — člen SDDSR od roku 1898. Od roku 1907 do března 1917 žil v emigraci. Po únorové revoluci 1917 se vrátil spolu s Leninem do Ruska. V letech 1917—1920 byl členem tifliského [tbiliského] výboru strany. Po vítězství sovětské moci v Gruzii v únoru 1921 zastával vedoucí funkce v orgánech sovětské vlády a ve straně; byl předsedou Ústředního výkonného výboru sovětů Zakavkazské federace, členem předsednictva Ústředního výkonného výboru SSSR, předsedou Ústředního výkonného výboru Gruzie, členem ústředního výboru KS(b) Gruzie (viz též sv. 19). — 329

СЈУРУРА А. Д. (1870—1928) — člen SDDSR od roku 1898. Zastával různé funkce ve straně a v sovětech. V letech 1918—1921 byl lidovým komisařem zásobování. Roku 1921 se stal místopředsedou rady lidových komisařů a Rady práce a obrany (viz též sv. 38). — 48—50, 60, 103, 107—108, 116—118, 120—121, 135—137, 139, 152—153, 160, 176

СЈУРУРА Г. Д. (1885—1940) — inženýr elektrotechnik. V letech 1919—1926 byl hlavním inženýrem na stavbě Kaširské elektrárny, od května 1921 rovněž místopředsedou Hlavního výboru pro státní stavby. V letech 1925—1929 stál v čele akciové společnosti Elektrostroj a organizace Energostroj při Nejvyšší národohospodářské radě. V dalších letech vykonával odpovědné hospodářské funkce. — 271, 357

ЇЕБОТАРЈОВ І. N. (1861—1934) — narodovoljovec, účastník revolučního hnutí od roku 1886. Byl zatčen v souvislosti s vyšetřováním A. I. Uljanova. Patřil k blízkým známým rodiny Uljanovových v Simbirsku [Uljanovsk]. Lenin využíval jeho adresu v Petrohradu k dopisování s rodinou a pro přepravu ilegální literatury. Od roku 1906 pracoval. Čebotarjov ve škole v osadě Popovka, později jako účetní Severozápadní dráhy. — 174

ЇЕКУНОВ І. А. (zemř. 1928) — rolník z vesnice Fominki ve Vladimírské gubernii. V roce 1906 byl členem Strany národní svobody. V roce 1910 se stal členem zemstevní rady a předsedou fominské zemědělské společnosti. Od roku 1917 přispíval do vladimírského listu Golos naroda a do orgánu výkonného výboru újezdních sovětů Trudšačasja bédnota. V letech 1919—1921 s ním několikrát jed-

nal V. I. Lenin o veřejných a hospodářských otázkách a záležitostech rolníků fominské zemědělské společnosti. Od roku 1921 byl Čekunov členem kolegia lidového komisariátu zemědělství. V posledních letech života přispíval do listu Bědnota a Krest'janskaja gazeta. — 107, 109—110

ČERNOV V. M. (1876—1952) — jeden z vůdců a teoretiků eserské strany. V letech 1902—1905 byl redaktorem jejího ústředního orgánu, listu Revoljucionnaja Rossija. Po únorové revoluci 1917 se stal ministrem zemědělství v prozatímní vládě. Užíval krutých represálií proti rolníkům, kteří zabírali statkářskou půdu. Po Říjnové revoluci organizoval eserské vzpoury proti sovětské vládě. V roce 1920 emigroval a pokračoval v protisovětské činnosti. — 281

ČERTKOV V. G. (1854—1936) — publicista, přítel a stoupenec myšlenek L. N. Tolstého. V roce 1884 založil v Rusku vydavatelství Posrednik. V roce 1897 byl pro výzvy ke kavkazským duchoborcům z Ruska vypovězen. Až do roku 1907 žil v Anglii, vydával list Svobodnoje slovo a neperiodické sbírky Listki Svobodnogo slova, dále vydával a rozšiřoval spisy L. N. Tolstého, které byly v Rusku zakázány, a také materiály z dějin ruského sektářství. Od roku 1928 redigoval Polnoje sobranije sočiněnij L. N. Tolstogo (v 90 svazcích). V letech 1920—1921 byl předsedou sdružené rady náboženských obcí a skupin a předsedou rady I. celoruského sjezdu sektářských zemědělských společností. — 21, 275

ČEVERJOV A. M. (1887—1921) — člen SDDSR od roku 1908. Od března 1917 byl členem sovětu vojenských zástupců v Ufě a náčelníkem oddílu Rudé gardy. V roce 1918 se účastnil boje proti Dutovovým bandám. V rudé armádě působil jako velitel pluku, brigády a náčelník divize. V letech 1920—1921 byl vojenským komisařem v Dagestánu a v Zakavkazsku. — 284

ČIČERIN G. V. (1872—1936) — člen SDDSR od roku 1905. V letech 1904—1917 žil v emigraci. V roce 1918 vstoupil do KSR(b). V letech 1918—1930 byl lidovým komisařem zahraničních věcí, vedl sovětské delegace na mezinárodních konferencích v Janově a Lausanne (viz též sv. 45). — 21—22, 31—32, 37—38, 45—46, 51—52, 55, 62—63, 101, 113, 116—117, 122, 127—128, 147, 202, 213—214, 289, 302, 304, 344

ČUCKAJEV S. J. (1876—1944) — člen SDDSR od roku 1903. Působil na Uralu. Po Říjnové revoluci pracoval ve stranických a státních orgá-

nech; v letech 1918—1921 byl členem kolegia lidového komisariátu financí, později náměstkem lidového komisaře financí, dále členem předsednictva ústřední kontrolní komise a náměstkem lidového komisaře dělnicko-rolnické inspekce. — 30, 40, 117, 260

DANIŠEVSKIJ K. Ch. (1884—1941) — člen SDDSR od roku 1900. Od roku 1906 zastupoval v ÚV SDDSR Sociální demokracii Lotyšského kraje, na V. sjezdu byl zvolen do ÚV SDDSR. Po Říjnové revoluci byl členem Revoluční vojenské rady republiky, předsedou Revolučního vojenského tribunálu republiky. V roce 1921 se stal předsedou Hlavního výboru pro lesní hospodářství, později zastával vedoucí hospodářské funkce (viz též sv. 20). — 274

DĚBORIN A. M. (1881—1963) — filozof a historik. Od roku 1903 byl bolševikem, v letech 1907—1917 se přiklonil k menševikům. Po Říjnové revoluci se s menševiky rozešel a cele se věnoval vědecké a pedagogické činnosti. Od roku 1928 byl členem KSSS, v letech 1926—1930 redigoval časopis Pod znamením marksizma. V roce 1929 se stal akademikem a v letech 1935—1945 členem prezidia Akademie věd SSSR. Napsal řadu prací z dějin filozofie a z marxistické filozofie. — 189

DOSSER Z. N. (1882—1938) — člen SDDSR od roku 1917. Po Říjnové revoluci byl předsedou kolegia Hlavní správy ropného průmyslu při Nejvyšší národohospodářské radě, ředitelem Ropného syndikátu, zástupcem tohoto syndikátu v Číně a obchodním zástupcem SSSR v Itálii. V letech 1928—1937 pracoval v lidovém komisariátu obchodu RSFSR. — 141

DZERŽINSKIJ F. E. (1877—1926) — člen SDDSR od roku 1898. Po Říjnové revoluci se stal předsedou Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi. V roce 1921 byl jmenován lidovým komisařem dopravy a zároveň ponechán ve funkci předsedy Celoruské mimořádné komise a lidového komisaře vnitra. Od roku 1924 byl předsedou Nejvyšší národohospodářské rady. V červnu 1924 se stal kandidátem politického byra ÚV KSR(b) a členem organizačního byra KSR(b) (viz též sv. 44). — 117, 126, 138—139, 169, 205, 254—255, 259, 304, 321—322

EJDUK A. V. (1886—1938) — člen SDDSR od roku 1903. Do roku 1919 zastával různé funkce ve vojenskopolitických orgánech. V letech 1919—1921 byl členem kolegia Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi a mimořádným zmocněncem

Rady práce a obrany pro ústřední palivové instituce. V dalších letech vykonával vedoucí funkce na důležitých stavbách. — 70—71

EJSMONT N. B. (1891—1935) — člen SDDSR od roku 1917. Od roku 1919 zastával různé odpovědné funkce; byl zástupcem mimořádného zmocněnce pro zásobování Rudé armády a loďstva, členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady. V letech 1924—1925 působil jako předseda severokavkazského krajského výkonného výboru sovětu. Od roku 1926 vykonával funkci lidového komisaře obchodu RSFSR, od roku 1930 lidového komisaře zásobování SSSR. — 137, 382

ELIAVA Š. Z. (1883—1937) — člen SDDSR od roku 1904. Od prosince 1917 vykonával vedoucí funkce v sovětech. Od listopadu 1918 pracoval v kolegiu lidového komisariátu obchodu a lidového komisariátu průmyslu. Od září 1920 byl členem revoluční vojenské rady 11. armády a kavkazské divize. V dalších letech zastával odpovědné funkce ve státních orgánech. — 323

ENGELS Bedřich (1820—1895) — spoluzakladatel vědeckého komunismu, vůdce a učitel mezinárodního proletariátu, přítel a spolupracovník K. Marxe (životopis viz v Leninově článku Bedřich Engels, Sebrané spisy 2, Praha 1980, s. 15—27). — 84—85, 228

FALKNER S. A. (1890—1938) — ekonom, profesor. V letech 1918—1921 pracoval v Nejvyšší národohospodářské radě. Zároveň působil v Socialistické akademii. Od poloviny roku 1921 do roku 1924 byl ve Státní plánovací komisi členem sekce pro ekonomii a statistiku a současně členem kolegia Institutu ekonomie při I. moskevské státní univerzitě. V letech 1925—1927 vedl ve Státní plánovací komisi sektor světového hospodářství. — 140

FELDMAN G. K. (vl. jm. Pavlovec) (1893—1936) — člen SDDSR od roku 1914. V roce 1917 byl tajemníkem závodního výboru v Michelsonově závodu (od roku 1922 závod Vladimíra Iljiče) v Moskvě. V letech 1918—1923 pracoval v moskevském sovětu, byl členem jeho předsednictva. V roce 1921 se stal předsedou kolegia komunálního hospodářství města Moskvy. V letech 1923—1933 pracoval v obchodním zastupitelství v Berlíně; byl vedoucím oddělení hospodářské rady pro Střední Asii a v Hlavním bavlnářském výboru zástupcem vedoucího oddělení pro zásobování bavlnou. Od roku 1933 se zabýval literární činností. — 287

- FJODOROVSKIJ N. M. (1886—1956) — člen SDDSR od roku 1904; mineralog. V letech 1918—1920 vedl důlní odbor Nejvyšší národohospodářské rady a byl členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady USSR. Podílel se na založení Moskevské báňské akademie. V letech 1921—1922 vedl sekci zahraniční vědy a techniky v Berlíně, 1922—1927 byl členem kolegia vědeckotechnického odboru Nejvyšší národohospodářské rady. Od roku 1923 zastával vedoucí funkce v Celosvazovém vědecko-výzkumném institutu nerostných surovin. V roce 1933 se stal členem korespondentem Akademie věd SSSR. — 305
- FOMIN V. V. (1884—1942) — člen SDDSR od roku 1910. Po únorové revoluci 1917 redigoval frontový list Zvězda. V letech 1918—1920 byl členem kolegia Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi, v letech 1919—1923 předsedou Nejvyšší rady pro přepravu. V roce 1924 se stal náměstkem lidového komisaře dopravy, v roce 1925 členem ústřední kontrolní komise. V dalších letech zastával významné funkce v lidovém komisariátu vnitřního obchodu a v lidovém komisariátu vodní dopravy (viz též sv. 42). — 37, 91, 110—111, 113, 169, 184, 266, 269, 300, 381
- FOTIJEVOVÁ L. A. (1881—1975) — členka SDDSR od roku 1904. Od roku 1918 pracovala jako tajemnice rady lidových komisařů a Rady práce a obrany a současně jako sekretářka V. I. Lenina (viz též sv. 44). — 131, 167, 229, 238, 241, 242—243, 298—299, 312
- FRÖHLICH Paul (1884—1953) — německý sociální demokrat, povoláním novinář. V letech 1912—1916 byl redaktorem listu Bremer Bürger-Zeitung, v letech 1919—1924 členem ÚV Komunistické strany Německa. Zúčastnil se III. kongresu Komunistické internacionály jako delegát Sjednocené komunistické strany Německa [název Komunistické strany Německa od prosince 1920 do srpna 1921]. V prosinci 1928 byl za frakční činnost z Komunistické strany Německa vyloučen. Za vlády fašismu v Německu žil až do roku 1950 v emigraci a poslední léta života strávil v NSR. — 319
- FRUMKIN M. I. (1878—1939) — člen SDDSR od roku 1898. Po Říjnové revoluci zastával různé stranické a státní funkce: v letech 1918—1922 byl členem kolegia lidového komisariátu zásobování, později náměstkem lidového komisaře zásobování a místopředsedou sibiřského revolučního výboru. Později byl jmenován náměstkem lidového komisaře zahraničního obchodu a náměstkem lidového komisaře financí (viz též sv. 38). — 41, 50, 83, 93, 97—98, 127,

161, 176, 190, 291—293, 298, 323, 325—327, 334, 345, 350—352
364—365, 368, 373

FRUNZE M. V. (1885—1925) — člen SDDSR od roku 1904. Stranicky pracoval v různých městech. Aktivně se účastnil revoluce 1905—1907 a Říjnové revoluce. Za občanské války byl postupně velitelem několika frontů. V prosinci 1920 se stal zmocněncem Revoluční vojenské rady republiky na Ukrajině. Byl velitelem ozbrojených sil na Ukrajině a Krymu a místopředsedou rady lidových komisařů Ukrajiny, členem ÚV Komunistické strany Ukrajiny a Ústředního výkonného výboru sovětů Ukrajiny. — 61, 121, 146, 231

GASTEV A. K. (1882—1941) — vědec, veřejný činitel, básník. V letech 1901—1908 byl členem SDDSR; žil v emigraci. V letech 1917—1918 vykonával funkci tajemníka ústředního výboru Celoruského svazu kovodělníků. V roce 1920 založil Ústřední institut práce při Celoruské ústřední radě odborů a řídil jej až do roku 1938. V roce 1931 vstoupil do VKS(b). — 284

GEYEROVÁ Anna — redaktorka listu Die Rote Fahne. V letech 1920—1921 řídila tiskovou agenturu Komunistické strany Německa. — 257

GINZBURG I. J. (1859—1939) — sochař, akademik od roku 1911. Tvořil busty a pomníky ruských spisovatelů, vědců, hudebních skladatelů a výtvarných umělců. Je autorem pomníku G. V. Plechanova a D. I. Mendělejeva v Leningradu. Ke konci života se zabýval literární činností. — 209

GISSEN D. B. (nar. 1901) — člen VKS(b) od roku 1942. V letech 1918—1921 byl tajemníkem a členem kolegia Hlavní správy pro rozdělování výrobků při lidovém komisariátu zásobování RSFSR, Zmocněncem a inspektorem Hlavní správy pro zásobování Rudé armády. V letech 1922—1941 a 1946—1961 pracoval v různých hospodářských orgánech: v lidovém komisariátu zahraničního obchodu, ve stavebnictví, v ministerstvu rybného průmyslu apod. Od roku 1941 do roku 1946 sloužil v armádě, byl náčelníkem zásobovacího oddělení armády, frontu a vojenského okruhu. — 351

GITTIS V. M. (1881—1938) — člen KSR(b) od roku 1925; plukovník ruské armády. Od roku 1918 sloužil v Rudé armádě, kde zastával řadu velitelských funkcí (viz též sv. 50). — 93

- GLIKIN S. M. (nar. 1873) — povoláním právník. Od 1. června vedl v Ústředním svazu spotřebních družstev odbor pro koncese, později pracoval v Hlavním výboru pro lesní hospodářství. — 186
- GLJASSEROVÁ M. I. (1890—1951) — členka SDDSR od roku 1917. V letech 1918—1924 pracovala v sekretariátu rady lidových komisařů, poté v Institutu V. I. Lenina a později v Institutu Marxe, Engelse a Lenina při ÚV KSSS. — 79
- GOETHE Johann Wolfgang von (1749—1832) — německý básník a myslitel, vůdčí osobnost německé klasické literatury. — 299
- GOJCHBARG A. G. (1883—1962) — jeden z vedoucích pracovníků lidového komisiariátu spravedlnosti, člen KSR(b) v letech 1919—1924. Od roku 1904 do roku 1917 byl menševikem a pracoval v redakci listu Novaja žizň. Byl účastníkem občanské války, v roce 1920 se stal členem sibiřského revolučního výboru. V letech 1921—1923 byl předsedou malé rady lidových komisařů. V dalších letech působil jako právní poradce v lidovém komisiariátu zahraničního obchodu. — 51, 85—86, 94, 119, 229
- GOLCMAN A. Z. (1894—1933) — účastník revolučního hnutí od roku 1910, člen SDDSR od dubna 1917. Po Říjnové revoluci zastával vedoucí funkce v odborech a v hospodářském aparátu. V letech 1917—1920 byl členem ústředního výboru Svazu kovodělníků, 1920—1921 členem předsednictva Celoruské ústřední rady odborů a členem Komise pro využívání materiálových zdrojů RSFSR při Radě práce a obrany. Od roku 1922 zastával odpovědné funkce v Nejvyšší národohospodářské radě (viz též sv. 44). — 20—21, 135, 192, 316
- GOLDBERG B. I. (1884—1946) — člen SDDSR od roku 1902. V letech 1917—1925 sloužil v Rudé armádě. V roce 1921 se stal místopředsedou Hlavního výboru pro státní stavby, v roce 1923 zmocněncem Revoluční vojenské rady republiky při lidovém komisiariátu zahraničního obchodu. Od roku 1925 zastával různé funkce v hospodářských orgánech. — 208—209, 274
- GOLUBJATNIKOV N. I. (1897—1920) — náčelník kriminálního odboru sovětské milice v Kazaňské gubernii od května 1919. — 82
- GORBUNOV N. P. (1892—1938) — člen SDDSR(b) od roku 1917. Po Říjnové revoluci byl tajemníkem rady lidových komisařů, vedoucím

vědeckotechnického odboru Nejvyšší národohospodářské rady. V roce 1919 politicky pracoval v Rudé armádě. Od roku 1920 byl vedoucím úřadovny rady lidových komisařů RSFSR, později rady lidových komisařů SSSR a Rady práce a obrany. Byl členem Státní plánovací komise SSSR (viz též sv. 44). — 54—56, 62—66, 68—70, 72, 74—78, 80—81, 83, 95, 106, 108, 133, 163, 172, 175, 183, 194, 201, 235—237, 242, 249, 275, 278, 300, 303, 316—317, 319—320, 368

GORBUNOV P. P. (1885—1937) — člen KSR(b) od roku 1918. V letech 1917—1918 byl členem sovětu kozáckých zástupců, vojenským velitelem a členem výkonného výboru sovětu v Omsku. Od roku 1918 do roku 1920 působil jako štábní komisař divize 3. armády, zastupoval náčelníka Politické správy republiky a byl členem revolučního výboru v Jekatěrinodaru [Krasnodar] a členem revoluční vojenské rady 1. jízdní armády. Od února 1921 do února 1922 pracoval v lidovém komisariátu zahraničních věcí. Později působil v různých stranických a hospodářských orgánech: v ústředním výboru strany, v lidovém komisariátu financí, ve Státní bance a v dalších institucích. — 202, 332

GORIN V. F. (vl. jm. Galkin) (1863—1925) — profesionální revolucionář, bolševik. Dlouhá léta žil v emigraci v Ženevě. Po únorové revoluci 1917 se vrátil do Ruska, pracoval v petrohradském vojenském revolučním výboru. V letech 1918—1920 byl politickým pracovníkem Rudé armády; od roku 1920 pracoval v orgánech Všeobecné vojenské přípravy. Později se věnoval pedagogické činnosti (viz též sv. 7). — 153

GORKIJ Maxim (vl. jm. Peškov A. M.) (1868—1936) — ruský spisovatel a dramatik, zakladatel socialistického realismu. — 27, 79, 106, 121, 211, 234, 263, 331, 333

GRAFTIO G. O. (1869—1949) — sovětský vědec, inženýr energetik, jeden z průkopníků výstavby vodních energetických děl v SSSR, akademik. V letech 1900—1917 projektoval železnice, hydroelektrárny apod. V letech 1918—1920 byl zástupcem hlavního inženýra a později hlavním inženýrem na stavbě Volchovské hydroelektrárny. Podílel se na činnosti Státní komise pro elektrifikaci Ruska (GOELRO). Později vedl stavbu několika velkých hydroelektráren. — 126

GRIBANOVÁ L. D. (nar. 1890) — v letech 1919—1921 písařka, úřed-

- nice a pracovnice pro zvláštní úkoly v Revoluční vojenské radě republiky. Od května 1921 do roku 1934 působila v Radě práce a obrany jako tajemnice a jako sekretářka průmyslového a finančního oddělení. V letech 1936—1955 pracovala v Akademii věd SSSR, byla sekretářkou, inspektorkou a zástupkyní vědeckého tajemníka pro kádrové otázky. — 323
- GROMAN S. V. (1898—1938) — v roce 1919 člen Celoruské evakuační komise při Radě práce a obrany. V letech 1920—1921 byl členem Nejvyšší rady pro dopravu při radě lidových komisařů. — 37—38, 51, 192
- GRŽEBIN Z. I. (1869—1929) — ředitel nakladatelství založeného v roce 1919 v Petrohradu (s pobočkami v Moskvě a později v Berlíně), které vydávalo uměleckou, vědeckou a populárně vědeckou literaturu. — 263
- GUBKIN I. M. (1871—1939) — člen KSR(b) od roku 1921, veřejný a státní činitel, geolog, akademik. Od roku 1918 zastával vedoucí funkce v ústředních institucích spravujících ropný průmysl a geologický průzkum v Sovětském Rusku. — 102, 158, 254, 285, 305
- GUSEV A. I. — rolník z Tverské gubernie. — 81
- GYLLING Eduard Otto Wilhelm (1881—1944) — činitel finského dělnického hnutí, od roku 1920 člen KSR(b). V roce 1905 vstoupil do Sociálně demokratické strany Finska (patřil k jejímu levému křídlu), v roce 1918 do Komunistické strany Finska; byl členem jejího ústředního výboru. V roce 1918 se aktivně účastnil dělnické-revoluce ve Finsku. Od července 1920 do února 1921 byl předsedou revolučního výboru v Karélii a posléze předsedou výkonného výboru Karelské pracovní komuny. Od srpna 1923 do poloviny roku 1935 působil jako předseda rady lidových komisařů Karelské ASSR. V letech 1935—1937 pracoval v Mezinárodním ekonomickém ústavu v Moskvě. Byl členem Ústředního výkonného výboru SSSR po všechna volební období. — 193—194
- HANECKI J. S. (vl. jm. Fürstenberg) (1879—1937) — významný představitel polského a ruského revolučního hnutí, člen sociálně demokratické strany od roku 1896. Patřil k vedoucím činitelům Sociální demokracie Království polského a Litvy. Na V. sjezdu SDDSR byl zvolen členem jejího ústředního výboru. Po Říjnové revoluci pracoval v lidovém komisariátu financí, později v diplomatických služ-

bách; v letech 1920—1921 byl obchodním zástupcem RSFSR v Lotyšsku. V 30. letech se stal obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně (viz též sv. 22). — 129—130, 198, 246, 302

HARDING Warren Gamaliel (1865—1923) — americký politik, novinář. V roce 1921 byl za Republikánskou stranu zvolen prezidentem USA. Tento úřad zastával do roku 1923. — 122, 147

HEINE Heinrich (1797—1856) — německý básník a spisovatel, autor teoretických spisů o kultuře a filozofii, představitel revoluční demokracie. Bojoval proti junkerské reakci, německému nacionalismu a měšťáctví. Osobně se znal a udržoval písemný styk s Marxem, byl přítelem jeho rodiny. — 299

HILGER Gustav (nar. 1886) — v letech 1910—1914 inženýr Ruské společnosti na výrobu jeřábů. Od roku 1918 pracoval v Hlavní komisi pro otázky německých válečných zajatců a internovaných občanů a ve Správě pro záležitosti válečných zajatců. Od června 1920 působil v Rusku jako německý zmocněnec pro záležitosti válečných zajatců a od roku 1922 do června 1941 jako rada německého velvyslanectví v Moskvě. — 332

CHALATOV A. B. (1896—1938) — člen SDDSR(b) od roku 1917. Zastával různé funkce v moskevských zásobovacích orgánech. V letech 1918—1923 byl členem kolegia lidového komisariátu zásobování RSFSR, předsedou komise pro zásobování dělníků; v letech 1921—1931 předsedou komise pro zlepšení životních podmínek vědeckých pracovníků při radě lidových komisařů SSSR (viz též sv. 41). — 107, 148, 161, 189, 191, 217, 250—251, 258, 323, 351, 381

CHINCUK L. M. (1868—1944) — člen SDDSR od roku 1903, člen ústředního výboru menševiků. V roce 1920 se přiklonil k bolševikům a vstoupil do KSR(b). V letech 1917—1920 byl členem vedení moskevského dělnického družstva, v letech 1921—1926 předsedou Ústředního svazu spotřebních družstev. Od roku 1927 působil jako obchodní zástupce SSSR ve Velké Británii, později v Německu. V roce 1934 se stal lidovým komisařem vnitřního obchodu (viz též sv. 44). — 168, 189, 223, 291, 293, 326—327, 334

IGNATOV K. M. (1872—1939) — od roku 1907 středoškolský učitel, v letech 1918—1924 profesor Moskevské vysoké školy technické.

V roce 1921 jej Hlavní správa odborného vzdělávání při lidovém komisariátu školství a osvěty RSFSR jmenovala rektorem této školy. Řídil projektování a stavbu moskevského vodovodu. Působil jako poradce v Nejvyšší národohospodářské radě, lidovém komisariátu práce a v mnoha dalších institucích. Napsal řadu prací o vodárenství, kanalizační síti, výstavbě ohnivzdorných objektů apod. — 185

ILJUŠIN — vojenský komisař. — 88

IOFFE A. A. (1883—1927) — významný sovětský diplomat. Do sociálně demokratického hnutí se zapojil koncem 90. let. Na VI. sjezdu SDDSR(b) byl zvolen do jejího ústředního výboru. V říjnových dnech 1917 se stal členem vojenského revolučního výboru v Petrohradu. V letech 1919—1921 stál v čele dělnicko-rolnické inspekce v Petrohradu, účastnil se mírových jednání s Estonskem, Litvou, Lotyšskem a Polskem (viz též sv. 35). — 62, 125—126, 262

IONOV I. I. (1887—1942) — člen SDDSR od roku 1904. Od ledna 1918 řídil vydavatelství petrohradského sovětu, poté petrohradskou pobočku Státního nakladatelství. V letech 1928—1929 stál v čele vedení nakladatelství Zemlja i fabrika a Akademkniga, v dalších letech pak vedl nakladatelství Meždunarodnaja kniga a vydavatelství Aeroflot. — 287, 335

IVANOV — člen revoluční rady kavkazské pracovní armády. — 131

JAKOVLEV J. A. (Epštejn) (1896—1939) — člen SDDSR od roku 1913. Pracoval ve stranických orgánech. V letech 1920—1921 byl členem kolegia Hlavního výboru pro politickou osvětu. Na XVII. sjezdu strany byl zvolen do ÚV VKS(b) (viz též sv. 39). — 48

JAKUMČIKOV — statkář. — 132

JALAVA G. E. (1874—1950) — člen VKS(b) od roku 1925, strojmůdce lokomotivy č. 293 Finské dráhy, která dvakrát převezla V. I. Lenina v roce 1917, kdy ještě žil v ilegalitě, přes finské hranice. Po Říjnové revoluci působil Jalava nejprve jako strojmůdce-instruktor, později pracoval v aparátu Ústředního výkonného výboru Karelské ASSR. V letech 1941—1945 pracoval ve vedení Sverdlovské dráhy jako inspektor pro stížnosti. — 239

JANUŠEVSKIJ P. S. (nar. 1870) — inženýr technolog, železniční zaměstnanec. V letech 1917—1920 zastával vedoucí funkce na Vladikav-

kazské a Ázerbájdžánské dráze. Od roku 1921 do roku 1928 byl členem rady, místopředsedou Hlavního technického výboru a členem rady vědeckotechnického výboru lidového komisariátu dopravy. Zároveň pracoval ve Státní plánovací komisi. — 127

JAROSLAVSKIJ J. M. (1878—1943) — člen SDDSR od roku 1898. Za Říjnové revoluce se stal členem vojenského revolučního výboru a byl jedním z vůdců ozbrojeného povstání v Moskvě. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné stranické funkce; v roce 1921 se stal tajemníkem ÚV KSR(b) (viz též sv. 15). — 189, 214—215

JEGOROV A. I. (1883—1939) — podplukovník carské armády, od roku 1935 maršál SSSR. Na II. celoruském sjezdu sovětů byl zvolen do Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů. V roce 1918 vstoupil do KSR(b). Velel vojskům několika vojenských okruhů a armád, byl členem Revoluční vojenské rady SSSR, náčelníkem štábu Rudé armády a náměstkem lidového komisaře obrany. Na XVII. sjezdu VKS(b) byl zvolen kandidátem ústředního výboru. — 345

JELIZAROVÁ-ULJANOVÁ A. I. (1864—1935) — významná činitelka komunistické strany, sestra V. I. Lenina. V letech 1918—1921 pracovala v lidovém komisariátu sociální péče a v lidovém komisariátu školství a osvěty. Podílela se na založení a činnosti Institutu V. I. Lenina při ÚV KSR(b). Je autorkou vzpomínek na V. I. Lenina a dalších literárních děl. — 41

JEMELJANOV K. N. (1901—1937) — syn dělníka N. A. Jemeljanova. V letech 1917—1927 byl členem KSR(b). Od roku 1917 do roku 1930 sloužil v Rudé gardě a Rudé armádě. Absolvoval Vojenskou technickou akademii v Leningradu. Po demobilizaci pracoval do roku 1934 jako inženýr v Sestrorecku a Moskvě. — 114

JEMELJANOVVI — rodina N. A. Jemeljanova, dělníka, člena SDDSR od roku 1904. Na příkaz strany ukrýval v červenci a srpnu 1917 v Razlivu V. I. Lenina. — 114

JEMŠANOV A. I. (1891—1940) — člen SDDSR od dubna 1917, pracovník železniční dopravy. V letech 1917—1920 zastával funkci předsedy odborového dopravního výboru Permské dráhy, později se stal náčelníkem této dráhy. V letech 1920—1921 byl lidovým komisařem dopravy, poté náměstkem lidového komisaře dopravy. V pozdějších letech vykonával různé funkce v resortu lidového komisariá-

tu dopravy. Koncem 30. let se stal obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně. — 143—144, 166, 169

JENUKIDZE A. S. (1877—1937) — člen SDDSR od roku 1898. Po Říjnové revoluci pracoval ve vojenském oddělení Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů, v letech 1918—1935 byl tajemníkem CÚVV a Ústředního výkonného výboru SSSR. Od roku 1936 zastával hospodářské funkce. Stal se obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně. — 53, 221, 321—322, 329, 336

JESIN V. Z. (1888—1960) — člen SDDSR od roku 1913, elektromechanik. V letech 1920—1921 byl členem Státní komise pro elektrifikaci Ruska (GOELRO) a Státní plánovací komise. Od roku 1921 do roku 1957 vykonával různé funkce v hospodářských orgánech. — 96

JUNOV J. M. (vl. jm. Novogradskij) (1895—1937) — v letech 1917—1918 člen Bundu, od roku 1919 člen KSR(b). V letech 1920—1923 zastával různé funkce ve Svazu důlních zaměstnanců. Od září 1923 do roku 1937 stál v čele správy rudných dolů v Čistakově [Torez], působil v Hlavní správě uhelného průmyslu jako hlavní inženýr pro Doněckou pánev, řídil stavbu hydrocentrály na Bureji a byl ředitelem Kuzněckého uhelného kombinátu. — 332

JUROVSKIJ J. M. (1878—1938) — člen SDDSR od roku 1905. Po Říjnové revoluci působil v různých orgánech komisariátu spravedlnosti. V letech 1919—1920 byl členem výkonného výboru guberniálního sovětu, předsedou guberniální mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi a vedoucím odboru sociálního zabezpečení guberniálního sovětu v Jekatěrinburgu [Sverdlovsk]. V letech 1921—1923 pracoval ve Státním depozitáři cenností. V dalších letech vykonával různé funkce ve stranických a hospodářských orgánech a v administrativě. — 306

KAGANOVIC P. K. (1887—1938) — člen SDDSR v letech 1905—1933. Od roku 1917 pracoval v různých orgánech strany a sovětů. V letech 1919—1921 působil jako zmocněnec lidového komisariátu zásobování na Sibiři, později na Severním Kavkazu. V letech 1923—1925 byl členem vedení Ústředního svazu spotřebních družstev, 1925—1927 žil v zahraničí. V letech 1927—1929 byl místo-

předsedou Ústřední zemské banky, v roce 1930 pracoval v řídicích funkcích v rybném průmyslu. — 176, 291, 353, 370

KAJŠAROV V. D. (1878—1942) — povoláním vojenský inženýr, od roku 1923 řádný člen Ruské zeměpisné společnosti. Napsal řadu článků a knih o vojenské technice, radiotechnice, z dějin vojenství a geografie. V roce 1921 byl předsedou vědecké komise pro sestavení zeměpisného atlasu. — 335

KAJUROV V. N. (1876—1936) — účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1900. Po únorové revoluci 1917 se stal členem vyborského výboru SDDSR(b) a výkonného výboru vyborského obvodního sovětu. Od roku 1921 působil v hospodářských orgánech. V letech 1921—1922 byl předsedou sibiřské krajské komise pro čistku ve straně (viz též sv. 36). — 131—132

KALININ M. I. (1875—1946) — člen SDDSR od roku 1898. Po Říjnové revoluci vykonával funkci petrohradského starosty a poté komisaře pro městské komunální hospodářství. V březnu 1919 se stal předsedou Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů, v roce 1922 předsedou Ústředního výkonného výboru SSSR a v roce 1938 předsedou prezidia Nejvyššího sovětu SSSR. Od roku 1919 byl členem ÚV, od roku 1926 členem politického byra ÚV VKS(b) (viz též sv. 31). — 24, 145, 223—224, 321—322, 379

KALINNIKOV I. A. (1874—1942) — od roku 1903 středoškolský učitel, v letech 1917—1924 profesor Moskevské vysoké školy technické a v roce 1920 rektor této školy. V roce 1921 se stal členem předsednictva Státní plánovací komise. V letech 1922—1930 vykonával ve Státní plánovací komisi RSFSR a později SSSR funkci předsedy a místopředsedy sekce pro průmysl. Od ledna 1925 učil ve Vojenské letecké akademii. — 184

KALMANOVIČ M. I. (1888—1937) — člen SDDSR(b) od června 1917. V letech 1917—1920 byl mimo jiné také místopředsedou Ústředního výkonného výboru sovětů Běloruské SSR, členem ústředního výboru Komunistické strany Běloruska, Rady práce a obrany BSSR a lidovým komisařem zásobování Běloruska. V roce 1920 působil jako náměstek lidového komisaře zásobování Ukrajiny, v letech 1921—1924 byl lidovým komisařem zásobování RSFSR. V letech 1924—1937 zastával odpovědné funkce v hospodářských orgánech. Na XVI. a XVII. sjezdu VKS(b) byl zvolen kandidátem ústředního výboru. — 380—381

KAMENEV L. B. (vl. jm. Rozenfeld) (1882—1936) — člen SDDSR od roku 1901. Po Říjnové revoluci zastával řadu významných funkcí: byl předsedou moskevského sovětu, místopředsedou rady lidových komisařů a členem politického byra ÚV (viz též sv. 45). — 95, 108, 115, 117—119, 132, 139, 145, 159, 173, 177, 181, 197, 223, 323, 381

KAMENEV S. S. (1881—1936) — plukovník carské armády; po Říjnové revoluci přešel na stranu sovětské moci, velel vojskům Východního frontu. Od července 1919 do dubna 1924 byl vrchním velitelem ozbrojených sil, v letech 1925—1926 náčelníkem štábu a členem Revoluční vojenské rady SSSR. Od roku 1927 vykonával funkci náměstka lidového komisaře vojenství a námořnictva. V roce 1930 vstoupil do VKS(b). — 61, 88—89, 146

KAMEŠEV — člen expedice Hlavní dopravní komise při Radě práce a obrany. Koncem května 1921 vyslala Rada práce a obrany tuto komisi, aby zjistila na trase Rybinsk [Andropov] – Baku – Rostov, jaké jsou požadavky vodní dopravy na Volze a Kaspickém moři na opravářské prostředky, a prozkoumala bagrovací práce. — 381

KAMINSKIJ G. N. (1895—1938) — člen SDDSR od roku 1913. Po Říjnové revoluci vykonával různé funkce v orgánech strany a sovětů. Od roku 1920 byl tajemníkem ÚV Komunistické strany Ázerbájdžánu a předsedou bakuského sovětu. Od roku 1922 zastával různé vedoucí funkce ve stranickém a státním aparátu a v odborech v Moskvě (viz též sv. 50). — 150

KARACHAN L. M. (1889—1937) — sovětský diplomat. Do revolučního hnutí se zapojil v roce 1904, členem SDDSR(b) se stal roku 1917. V letech 1917—1918 působil jako tajemník a člen sovětské delegace na mírových jednáních v Brestu Litevském [Brest]. V dalších letech pracoval v diplomatických službách; byl náměstkem lidového komisaře zahraničních věcí (viz též sv. 35). — 116, 172—173, 192

KEMAL Mustafa (Atatürk) (1881—1938) — zakladatel a od roku 1923 až do své smrti první prezident Turecké republiky. Postupně prosadil řadu reforem, jež měnily zaostalé feudální Turecko v buržoazní stát. 16. března 1921 uzavřel jménem turecké vlády smlouvu o přátelství a bratrství s RSFSR. — 134, 346

KIRILLIN P. N. (1888—1955) — v letech 1918—1924 učitel pracovní výchovy v jaropolecké pracovní škole ve volokamském újezdu. Stál

u zrodu výstavby Jaropolecké elektrárny na řece Lamě a podílel se na výstavbě několika dalších menších elektráren. V dalších letech působil jako hydrolog a pracovník Hlavní správy pro elektrifikaci zemědělství. V roce 1938 vstoupil do VKS(b). Od roku 1949 do roku 1954 byl ředitelem pavilónu na Celosvazové zemědělské výstavě. — 33

KIRPICNIKOV V. D. (1881—1940) — inženýr technolog. Od roku 1907 pracoval v 1. moskevské elektrárně. Od roku 1918 byl členem elektrotechnické rady Hlavního výboru pro státní stavby Nejvyšší národohospodářské rady; bezprostředně se podílel na vypracování projektu Šatarské elektrárny. V letech 1920—1924 zastupoval vedoucího Správy pro hydraulickou těžbu rašeliny. Vynalezl společně s R. E. Klassonem hydraulický způsob těžby rašeliny. Je autorem řady publikací o této problematice. — 294—295, 301

KISELIS P. J. (1890—1940) — umělec. Pracoval v lidovém komisariátu školství a osvěty. Později byl jedním z vůdců Sdružení revolučních umělců Ruska. — 212

KIZASOVÁ A. P. (1899—1959) — účastnice revolučního studentského hnutí v roce 1916. Pomáhala šířit bolševickou literaturu na frontě i na vesnici. Členkou KSR(b) byla v letech 1919—1935. Od listopadu 1917 do srpna 1922 pracovala v sekretariátu rady lidových komisařů, poté byla doporučena ke studiu na Moskevské státní univerzitě. Od roku 1927 působila jako lékařka. — 53, 198, 246

KLASSON R. E. (1868—1926) — inženýr elektrotechnik. Podle jeho projektů a pod jeho vedením bylo vybudováno mnoho elektráren v Moskvě, Petrohradu a v okolí Baku a také první elektrárna na světě spalující rašelinu. Podílel se na vynálezu hydraulického způsobu těžby rašeliny a na přípravě plánu elektrifikace Ruska (GOELRO). Byl ředitelem 1. moskevské elektrárny (viz též sv. 16). — 170, 178, 242—243, 295, 298, 301—302

KLYŠKO N. K. (1880—1937) — člen SDDSR od roku 1904. Revolučního hnutí se účastnil od roku 1898. V roce 1907 se vystěhoval do Anglie. Po Říjnové revoluci se vrátil do Ruska a pracoval ve státních, diplomatických a hospodářských orgánech: byl zástupcem ředitele Státního nakladatelství, zplnomocněným diplomatickým zástupcem RSFSR v Estonsku, tajemníkem sovětské obchodní delegace v Londýně. V roce 1923 se stal vedoucím exportního oddělení lidového komisariátu zahraničního obchodu. V letech 1924—1926

- byl obchodním zástupcem v Číně, pak pracoval v Nejvyšší národohospodářské radě. V roce 1937 byl jmenován vedoucím plánovacího oddělení Gumárenského trastu. — 55—56, 216, 314
- KNELER Michel — francouzský delegát na I. kongresu Rudé odborové internacionály v roce 1921. — 331
- KOBECKIJ M. V. (1881—1937) — člen SDDSR od roku 1903. V roce 1908 emigroval do Dánska, pomáhal při přepravě bolševického tisku do Ruska a korespondence adresované Leninovi z Ruska. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné funkce ve stranických a státních orgánech a pracoval v diplomatických službách. V letech 1920—1921 byl tajemníkem exekutivy Komunistické internacionály, v letech 1921—1923 vedoucím oddělení exekutivy Kominterny. — 257
- KOENEN Wilhelm (1886—1963) — činitel německého a mezinárodního komunistického hnutí. Do revolučního hnutí se zapojil v roce 1900. Od roku 1920 byl členem Komunistické strany Německa a v roce 1921 jejím delegátem na III. kongresu Komunistické internacionály. — 319
- KOLČAK A. V. (1873—1920) — admirál carského loďstva, monarchista, v letech 1918—1919 jeden z hlavních vůdců ruské kontrarevoluce. Po Říjnové revoluci se prohlásil za podpory amerických, anglických a francouzských imperialistů nejvyšším vládcem Ruska a postavil se do čela vojenské buržoazně statkářské diktatury na Uralu, Sibiři a Dálném východě. 7. února 1920 byl na základě usnesení irkutského revolučního výboru popraven. — 281
- KOLEGAJEV A. L. (1887—1937) — člen eserské strany od roku 1906. V prosinci 1917 se stal lidovým komisařem zemědělství. Po potlačení vzpoury levých eserů v červenci 1918 vystoupil z eserské strany a v listopadu 1918 se stal členem KSR(b). V letech 1920—1921 byl členem kolegia lidového komisariátu dopravy a předsedou Hlavní dopravní komise Rady práce a obrany (viz též sv. 35). — 169, 381
- KONDROV T. I. (zemř. 1931) — rolník z vesnice Beketovo v bulgakovské volosti ufského újezdu. Začátkem března 1921 přijel na Leninovo pozvání společně s dalšími zástupci do Moskvy, aby se vyslovili k otázce přechodu od povinného odvádění všech přebytků k naturální dani. Po svém návratu informovali guberniální konferenci po-

liticky neorganizovaných rolníků o výsledku rozhovoru s Leninem.
— 357

KOPP V. L. (1880—1930) — člen SDDSR od roku 1917. V letech 1919—1930 pracoval v lidovém komisariátu zahraničních věcí, od května 1921 byl zplnomocněným zástupcem RSFSR v Německu (viz též sv. 42). — 77, 81, 172, 192—193, 214, 262, 289, 305, 332

KOROLENKO V. G. (1853—1921) — pokrokový ruský spisovatel a publicista. Ve svých dílech, zvláště z pozdního období, líčí těžký život utlačovaného lidu a odhaluje přežitky nevolnictví v Rusku. — 121

KOROLJOV G. K. (1884—1927) — člen SDDSR od roku 1904, textilní dělník. Po Říjnové revoluci pracoval v Ivanovu-Vozněnsku v hospodářských a odborových funkcích. Od roku 1921 pracoval v ÚV strany. — 28, 166, 270

KOROTKOV I. I. (1885—1949) — člen SDDSR od roku 1905. Stranicky pracoval v Ivanovu-Vozněnsku. V letech 1918—1920 zastával různé funkce v orgánech strany a sovětů. V letech 1923—1939 pracoval v aparátu ústředního výboru a ústřední kontrolní komise VKS(b). Od roku 1939 do roku 1944 byl ředitelem Státního muzea výtvarného umění A. S. Puškina. Na XI. a XII. sjezdu strany byl zvolen členem ústředního výboru, na XIII. až XVII. sjezdu členem ústřední kontrolní komise a komise stranické kontroly. — 166

KOTLJAROV G. I. (nar. 1875) — člen SDDSR od roku 1917; důlní předák. — 236

KOZAKOV M. A. (1880—1930) — specialista v rybném průmyslu. Před Říjnovou revolucí byl vedoucím oddělení rybolovu v ministerstvu zemědělství. Od roku 1920 zastupoval vedoucího Hlavní správy rybolovu, rybného hospodářství a průmyslu v Moskvě. Od roku 1924 vedl odbor pro rybolov a chov ryb v lidovém komisariátu zemědělství (viz též sv. 37). — 224

KOZLOV P. A. (1891—1959) — člen VKS(b) v letech 1930—1941, rolník. V roce 1921 byl členem volostního výboru pro pracovní povinnost. Byl předsedou kolchozu ve vesnici Moděново. — 64

KOZMIN P. A. (1871—1936) — inženýr technolog, doktor technických věd, profesor. Po Říjnové revoluci byl členem kolegia lidového komisariátu zásobování. Od roku 1920 vedl výrobní oddělení Hlavní

správy mlýnského průmyslu. Podílel se na přípravě plánu elektrifikace Ruska (GOELRO). Od roku 1921 se zabýval pedagogickou a vědeckou činností. — 185

KRASIN L. B. (1870—1926) — člen SDDSR od roku 1890. Po Říjnové revoluci pomáhal organizovat zásobování Rudé armády, později byl členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady, lidovým komisařem obchodu a průmyslu a lidovým komisařem dopravy. Od roku 1919 byl v diplomatických službách. Od roku 1920 byl lidovým komisařem zahraničního obchodu a zároveň v letech 1921—1923 vedoucím sovětské diplomatické mise v Londýně (viz též sv. 37). — 31, 37—38, 51, 55—56, 90, 99—100, 128—130, 141—142, 148, 150, 216—218, 262—264, 276, 278, 286, 289, 292—293, 372

KRESTINSKIJ N. N. (1883—1938) — člen SDDSR od roku 1903. V letech 1918—1921 byl lidovým komisařem financí RSFSR a od roku 1919 zároveň tajemníkem ÚV KSR(b). V letech 1921—1930 působil jako chargé d'affaires SSSR v Německu, poté zastával funkci náměstka lidového komisaře zahraničních věcí SSSR. Koncem 30. let se stal obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně (viz též sv. 44). — 39—40, 48—49, 53, 61, 93, 95, 111, 121, 129, 166

KRICMAN L. N. (1890—1938) — člen KSR(b) od roku 1918, ekonom. Po Říjnové revoluci vykonával různé hospodářské funkce. V roce 1921 se stal členem předsednictva Státní plánovací komise a předsedou komise pro využívání materiálových zdrojů RSFSR při Radě práce a obrany (viz též sv. 45). — 135, 166, 192, 198, 207

KRUČINSKIJ M. A. (nar. 1894) — člen VKS(b) od roku 1942. V letech 1917—1920 bojoval v řadách Rudé gardy a Rudé armády. V roce 1920 byl členem Ústředního výkonného výboru sovětů Ukrajiny. Od roku 1920 do března 1921 stál v čele Hlavní správy chovu koní při lidovém komisariátu zemědělství. V letech 1924—1941 a 1947—1959 se zabýval vědeckou a pedagogickou činností a administrativou v oblasti zemědělství. — 81—82

KRUG K. A. (1873—1952) — elektrotechnik. Od roku 1905 přednášel na moskevské technice. Po Říjnové revoluci založil elektrotechnickou fakultu Vysokého učení technického v Moskvě. V roce 1920 se podílel na vypracování plánu elektrifikace Ruska (GOELRO). V letech 1921—1930 byl ředitelem Celosvazového elektrotechnického

ústavu. Napsal řadu prací z oblasti teoretické elektrotechniky.
— 172, 208

KRUPSKÁ N. K. (1869—1939) — účastnice revolučního hnutí od 90. let, žena a spolupracovnice V. I. Lenina. Po Říjnové revoluci byla členkou kolegia lidového komisariátu školství a osvěty a do konce života pracovala v odpovědných funkcích politickoosvětových institucí. Významně se podílela na utváření sovětského školství a pedagogiky. Je autorkou řady prací o školství, komunistické výchově a ženském hnutí (viz též sv. 7). — 26, 137—138

KRYLENKO N. V. (1885—1938) — člen SDDSR od roku 1904. Aktivně se zúčastnil Říjnové revoluce. Jako člen výboru pro vojenské a námořní záležitosti byl na II. celoruském sjezdu sovětů zvolen do rady lidových komisařů, později se stal vrchním velitelem ozbrojených sil. Od roku 1918 působil v justičních orgánech. V 30. letech byl podroben represím. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně (viz též sv. 15). — 160

KRŽIŽANOVSKIJ G. M. (1872—1959) — člen SDDSR od roku 1898, vědec, inženýr energetik. Byl jedním z organizátorů petrohradského Svazu boje za osvobození dělnické třídy. Po Říjnové revoluci pracoval na obnově a rozvoji moskevské energetické sítě. V roce 1920 jej Lenin pověřil vedením Státní komise pro elektrifikaci Ruska (GO-ELRO) (viz též sv. 8). — 17, 56—58, 96, 99—100, 103—105, 126, 150, 155—156, 162, 170—172, 188, 190, 206, 208, 246—247, 251—252, 281—282, 288, 290, 301, 312—314, 336—338

KUN Béla (1886—1939) — činitel maďarského a mezinárodního dělnického hnutí, jeden ze zakladatelů a vůdců Komunistické strany Maďarska. Po založení Maďarské republiky rad stál fakticky v čele maďarské vlády rad, kde oficiálně zastával funkci lidového komisaře zahraničních věcí a vojenství. Od roku 1920 žil v emigraci v SSSR. V letech 1921—1936 byl členem exekutivy Komunistické internacionály. — 60, 63, 178—179, 307—308, 315

KURAJEV V. V. (1892—1938) — člen SDDSR od roku 1914. Po Říjnové revoluci zastával různé funkce ve straně a v sovětech. V roce 1920 byl členem kolegia lidového komisariátu zemědělství. Později pracoval v Nejvyšší národohospodářské radě. V 30. letech se stal obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně (viz též sv. 42). — 121

- KURKOV S. A. (1896—1943) — člen vedení zemědělského sdružení Zarja pro stavbu elektrárny ve vesnici Kašino ve volokolamském újezdu Moskevské gubernie. Patřil k iniciátorům této stavby. — 33
- KURSKIJ D. I. (1874—1932) — člen SDDSR od roku 1904. V letech 1918—1928 vykonával funkci lidového komisaře spravedlnosti RSFSR (viz též sv. 44). — 27, 138, 169, 222, 321—323
- KUSKOVÁ J. D. (1869—1958) — představitelka ruského buržoazního hnutí, publicistka. V polovině 90. let se v zahraničí seznámila s marxismem, sblížila se se skupinou Osvobození práce, ale brzy pod vlivem bernsteinismu začala marxismus revidovat. Po Říjnové revoluci vystupovala proti sovětské moci. V roce 1922 byla ze Sovětského Ruska vypovězena. V zahraničí patřila k neaktivnějším bělogvardějským emigrantům (viz též sv. 6). — 140
- KUTUZOV I. I. (1885—1943) — člen SDDSR od roku 1917. Po Říjnové revoluci pracoval v odborových a státních organizacích, v letech 1919—1921 byl předsedou ústředního výboru Svazu textilních dělníků. V roce 1920 se stal členem předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů, později Ústředního výkonného výboru SSSR. Stal se obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně (viz též sv. 45). — 166
- KUUSINEN O. V. (1881—1964) — významný stranický a státní činitel, pracovník finského a mezinárodního dělnického hnutí, spoluzakladatel Komunistické strany Finska v roce 1918. Zúčastnil se všech kongresů Kominterny, kromě II. Na III. kongresu byl zvolen členem exekutivy Kominterny a v letech 1921—1939 byl jedním z tajemníků exekutivy. Od roku 1940 byl poslancem Nejvyššího sovětu SSSR. Zastával funkci předsedy prezidia Nejvyššího sovětu Karelofinské SSR. — 315
- LAPIŃSKI P. (Levinson J.) (1879—1937) — polský komunista, ekonom a publicista. Ve 20. letech byl jako pracovník lidového komisariátu zahraničních věcí RSFSR a SSSR v diplomatických službách. V 30. letech byl podroben represím. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně. — 287
- LARIN J. (vl. jm. Lurje M. A.) (1882—1932) — člen SDDSR(b) od srpna 1917, předtím menševik. V letech 1919—1920 byl členem Nejvyšší rady pro železniční a vodní dopravu, 1920—1921 místopředsedou této rady a členem Státní plánovací komise, poté členem

jejího předsednictva (viz též sv. 12). — 76, 103—105, 312, 316—318

LAROUSSE Pierre (1817—1875) — francouzský lexikograf, pedagog a dramatik, spoluzakladatel nakladatelství Larousse. — 233

LAVRIK — železniční zaměstnanec. — 71

LENIN V. I. (vl. jm. Uljanov) (1870—1924) — viz Sebrané spisy 1—45, oddíl Životopisná data. — 17—38, 40—42, 45—63, 65—103, 105—122, 125—142, 144—148, 150, 152—165, 167—193, 196—198, 201—222, 224—225, 227, 229—247, 249, 251—263, 265—269, 271—290, 292—300, 302—306, 309—323, 325—338, 342—348, 350—359, 361, 363—383

LEPEŠINSKÁ J. S (1892—1959) — členka KSR(b) od roku 1919. V letech 1918—1925 pracovala jako kancelářská úřednice a sekretářka úřadovny rady lidových komisařů a sekretariátu ÚV KSR(b), v dalších letech jako vědecká tajemnice v Institutu marxismu-leninismu při ÚV KSSS. — 76

LEPEŠINSKÁ N. S. (1890—1923) — pracovnice sekretariátu V. I. Lenina v letech 1918—1923. — 76, 198, 246

LEPEŠINSKIJ P. N (1868—1944) — člen SDDSR od roku 1898. V roce 1903 emigroval do Švýcarska a podílel se na přípravách III. sjezdu SDDSR. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné funkce v oblasti školství a osvěty. Napsal knihu vzpomínek Na povorotě [Na rozhraní] (viz též sv. 8). — 76

LEVI Paul (vl. jm. Hartstein) (1883—1930) — německý sociální demokrat, povoláním advokát. Byl členem Spartakova svazu. Na ustavujícím sjezdu Komunistické strany Německa byl zvolen do jejího ÚV. Jako delegát se účastnil II. kongresu Komunistické internacionály. V roce 1920 byl zvolen za KSN do Říšského sněmu. Ve straně zaujímal krajně pravicové stanovisko (viz též sv. 31). — 178—179, 214, 306, 309—310, 315

LEŽAVA A. M. (1870—1937) — člen SDDSR od roku 1904. V letech 1918—1920 byl předsedou Ústředního svazu spotřebních družstev, 1920—1925 náměstkem lidového komisaře zahraničního obchodu, 1925—1930 místopředsedou rady lidových komisařů RSFSR. V 30. letech se stal obětí represí. Byl posmrtně rehabilitován a bylo mu

obnoveno členství ve straně (viz též sv. 40). — 27, 34, 100, 147, 158, 178, 182, 186, 191, 193, 204, 266, 277—278, 292—294, 298—300, 323—327, 334

LIBERMAN L. A. (1879—1938) — člen SDDSR od roku 1902 do roku 1904. Od roku 1905 do roku 1920 byl členem strany eserů. V roce 1921 vstoupil do KSR(b). V roce 1920 vedl redakční a vydavatelské oddělení v odborovém Svazu železničářů a v Hlavní správě pro odborné vzdělávání, v následujícím roce řídil Ústřední agenturu CÚVV pro distribuci tisku. V dalších letech působil v oblasti školství a osvěty a byl dopisovatelem Pravdy v Donbasu. — 230

LIÈGEAU — 268

LITKENS J. A. (1888—1922) — člen SDDSR od roku 1904. V roce 1917 byl členem ústředního výboru menševiků-internacionalistů. V roce 1918 vedl odbor školství a osvěty moskevského guberniálního sovětu. Od roku 1919 působil v Rudé armádě. V roce 1920 se stal místopředsedou Hlavního výboru pro politickou osvětu a 1921 náměstkem lidového komisaře školství a osvěty RSFSR (viz též sv. 44). — 39—40, 68, 78, 92, 94, 137—138, 161—162, 211, 215, 230, 233—235, 277, 296, 317—318

LITVINOV M. M. (1876—1951) — člen SDDSR od roku 1898. Zastupoval ÚV SDDSR v mezinárodním socialistickém byru a byl členem bolševické sekce v Londýně. V roce 1918 byl jmenován členem kolegia lidového komisiariátu zahraničních věcí (viz též sv. 8). 45—46, 331

LIZAREV F. S. (1882—1937) — člen SDDSR od roku 1904. Politicky byl činný v Moskvě. V letech 1918—1920 působil jako guberniální komisař zásobování. Od roku 1920 pracoval ve stranických a státních orgánech v Donské oblasti a ve Stavropolském kraji: byl členem městského výboru KSR(b), předsedou revolučního výboru a výkonného výboru guberniálního sovětu a tajemníkem guberniálního výboru KSR(b). Od roku 1922 vykonával různé odpovědné funkce v železniční dopravě. V roce 1928 se stal kandidátem ÚV Komunistické strany Ukrajiny (bolševiků). — 253

LJUBOVIČ A. M. (1880—1939) — člen SDDSR od roku 1917. Po Říjnové revoluci vykonával odpovědné funkce v odborech a ve státních orgánech: byl předsedou ústředního výboru Odborového svazu poštovních a telegrafních zaměstnanců, náměstkem lidového komisaře

pošt a telegrafů, předsedou Státní plánovací komise a místopředsedou rady lidových komisařů Běloruské SSR. — 30

LOMONOSOV J. V. (nar. 1876) — profesor. V roce 1919 se stal členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady a členem kolegia lidového komisariátu dopravy. Působil jako zmocněnec rady lidových komisařů pro železniční objednávky v zahraničí. V roce 1921 vedl železniční misi, která měla ve Švédsku a v Německu zajistit splnění objednávek parních lokomotiv a dalšího železničního a jiného technického zařízení. Z této cesty se nevrátil a do konce života pobýval v cizině. — 38, 263—264

LOMOV A. (vl. jm. Oppokov G. I.) (1888—1938) — člen SDDSR od roku 1903. V letech 1918—1921 byl členem předsednictva a místopředsedou Nejvyšší národohospodářské rady, předsedou Hlavního výboru pro lesní hospodářství (viz též sv. 34). — 131, 141—142, 158, 343

LUNAČARSKIJ A. V. (1875—1933) — člen SDDSR(b) od roku 1917. V revolučním hnutí pracoval od začátku 90. let. Působil v redakcích bolševických listů Vperjod, Proletarij a později Novaja Žižň. Po Říjnové revoluci zastával až do roku 1929 funkci lidového komisaře školství a osvěty a od roku 1929 byl předsedou vědeckého výboru při Ústředním výkonném výboru SSSR. V srpnu 1933 byl jmenován chargé d'affaires ve Španělsku. Napsal mnoho prací o umění a literatuře (viz též sv. 10). — 39—40, 92, 137—138, 161—162, 165, 177, 185, 211—212

LUTOVINOV J. Ch. (1887—1924) — člen SDDSR od roku 1904. Stranicky pracoval v různých městech Ruska. Po Říjnové revoluci sloužil v armádě. Později pracoval v odborových a státních orgánech. Od roku 1920 byl členem ústředního výboru Svazu kovodělníků, tajemníkem a členem předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů a členem předsednictva Celoruské ústřední rady odborů (viz též sv. 40). — 214, 261—266, 286, 289

MACHNO N. I. (1884—1934) — vůdce kontrarevolučních anarchicko-kulackých oddílů na Ukrajině, které v letech 1918—1921 bojovaly proti sovětské moci. Na jaře 1921 byly Machnovy bandy zlikvidovány a Machno uprchl do Rumunska (viz též sv. 38). — 61, 88, 112

MAJAKOVSKIJ V. V. (1893—1930) — významný ruský a sovětský básník. — 211—212

- MAJSKIJ I. M. (1884—1975) — člen SDDSR od roku 1903, do roku 1918 menševik. V letech 1908—1917 žil v emigraci. S menševiky se rozešel a v únoru 1921 vstoupil do KSR(b), stal se zástupcem vedoucího hospodářského oddělení sibiřského revolučního výboru. Od roku 1922 pracoval v diplomatických službách (viz též sv. 26). — 281
- MALIKOV G. I. (vl. jm. Malyk) (1893—1963) — účastník občanské války, strojevůdce. V roce 1925 vstoupil do VKS(b). Později pracoval v hospodářských a státních orgánech. — 11
- MALKIN B. F. (1891—1938) — člen eserské strany od roku 1908, jeden z organizátorů strany levých eserů a člen jejího ústředního výboru. Po Říjnové revoluci se stal členem předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů druhého a šestého volebního období. Na jaře 1918 vstoupil do KSR(b); v letech 1919—1921 řídil Ústřední agenturu pro distribuci tisku. — 89—90
- MALTZAN Adolf (1877—1927) — německý diplomat. V diplomatických službách pracoval od roku 1908. Od prosince 1921 vedl v německém ministerstvu zahraničních věcí oddělení pro Východ a od prosince 1922 působil jako státní tajemník. Zúčastnil se janovské konference a příprav rapalské smlouvy. V letech 1925—1927 byl německým velvyslancem v USA. — 332
- MANCEV V. N. (1888—1939) — člen SDDSR od roku 1906. V letech 1911—1913 žil v emigraci. Od roku 1918 pracoval ve stranických a státních orgánech v Moskvě. V roce 1919 byl vyslán na Ukrajinu, byl členem kolegia Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi. Později působil v Nejvyšší národohospodářské radě. V roce 1927 se stal náměstkem lidového komisaře financí SSSR a v roce 1936 místopředsedou Nejvyššího soudu RSFSR. — 86—87
- MANUČARJANCOVÁ Š. M. (1889—1969) — členka SDDSR(b) od roku 1918. V letech 1920—1924 zastávala funkci knihovnice osobní knihovny V. I. Lenina, později N. K. Krupské. V letech 1930—1955 byla vědeckou pracovnící Institutu Marxe—Engelse—Lenina při ÚV VKS(b) a KSSS. — 79, 328
- MANUILSKIJ M. Z. (1892—1955) — člen SDDSR od roku 1917. Pracoval v lidovém komisariátu zásobování. Od března 1919 do května 1922 byl guberniálním komisařem zásobování v Ivanovu-Vozně-

- sensku, místopředsedou výkonného výboru guberniálního sovětu a od roku 1921 zároveň členem Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů. — 166
- MARKOV S. D. (1880—1922) — člen SDDSR od roku 1901. Pracoval ve stranických organizacích v různých městech. Koncem roku 1918 se stal členem kolegia lidového komisariátu dopravy a od roku 1919 zastával funkci náměstka lidového komisaře dopravy. V roce 1920 byl náčelníkem Vladikavkazské dráhy, členem revoluční vojenské rady Kavkazského frontu a členem kolegia lidového komisariátu dopravy. — 208, 350—352, 364—365
- MARTENS L. K. (1875—1948) — sovětský odborník v oblasti strojírenství a tepelné techniky, účastník sociálně demokratického hnutí od roku 1893. Byl členem petrohradského Svazu boje za osvobození dělnické třídy. Od ledna 1919 byl diplomatickým zástupcem RSFSR v USA; po neúspěšných pokusech normalizovat vzájemné vztahy byl roku 1921 z USA vypovězen. Po návratu do Sovětského Ruska se stal členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady a zastával četné odpovědné funkce v hospodářských a vědeckých institucích (viz též sv. 44). — 100, 329—330, 338
- MARTINOVIC N. N. (1883—1937) — orientalista-turkolog, v letech 1917—1922 profesor Institutu živých východních jazyků a petrohradské univerzity, vědecký pracovník Ruského muzea. V roce 1922 emigroval do Finska a později do USA, kde řídil oddělení slovanských zemí v knihovně Kongresu. — 283
- MARTOV L. (vl. jm. Cederbaum J. O.) (1873—1923) — jeden z čelných představitelů menševismu. V roce 1920 emigroval do Německa a vydával v Berlíně menševický časopis Socialističeskij věstnik (viz též sv. 4). — 183, 281
- MARTYNOV B. S. (1882—1951) — profesor, doktor práv. V letech 1908—1950 přednášel na státní univerzitě a v dalších pedagogických institucích v Leningradě. Napsal mnoho vědeckých prací o občanském, pozemkovém a autorském právu. — 283
- MARX Karel (1818—1883) — zakladatel vědeckého komunismu, geniální myslitel, vůdce a učitel mezinárodního proletariátu (viz Leninovu stať Karel Marx (Stručný životopis a výklad marxismu), Sebrané spisy 26, Praha 1986, s. 67—115]. — 84—85

- MAXIMOV K. G. (1894—1939) — člen SDDSR od roku 1914. V letech 1920—1921 byl předsedou průmyslového byra Nejvyšší národohospodářské rady a zmocněncem Rady práce a obrany pro obnovení průmyslu na Uralu (viz též sv. 37). — 372
- MENŽINSKIJ V. R. (1874—1934) — člen SDDSR od roku 1902. Po Říjnové revoluci byl lidovým komisařem financí, později generálním konzulem RSFSR v Berlíně. Od roku 1919 zastával vedoucí funkci v Celoruské mimořádné komisi pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi (viz též sv. 23). — 98, 333
- MEŠČERJAKOV N. L. (1865—1942) — člen SDDSR od roku 1901. Pracoval v různých orgánech strany a sovětů. V letech 1918—1922 byl členem redakce Pravdy, v letech 1920—1924 předsedou ediční rady Státního nakladatelství, v letech 1927—1938 šéfredaktorem Malé sovětské encyklopedie (viz též sv. 8). — 240, 329
- MEZENCEV I. I. (nar. 1888) — člen KSR(b) od roku 1919; povoláním zámečnick. V letech 1910—1917 byl zaměstnán v armádě jako civilista. Od roku 1917 do roku 1920 pracoval v odborových organizacích v Petrohradu, Samaře [Kujbyšev] a v Donbasu. V roce 1921 se stal členem ústředního výboru Svazu horníků. — 332
- MICHAJLOV K. J. — traktorista. — 42, 45
- MICHAJLOV L. M. (vl. jm. Jelinson) (1872—1928) — člen SDDSR od roku 1900, aktivní účastník revoluce v letech 1905—1907. Podílel se na založení bolševického listu Zvězda a přispíval do Pravdy. Od března 1917 byl předsedou petrohradského výboru strany. V letech 1917—1921 zastával různé funkce v orgánech strany a sovětů v Petrohradské gubernii. V roce 1922 působil jako zplnomocněný zástupce SSSR v Norsku, v letech 1923—1924 byl zmocněncem lidového komisariátu zahraničních věcí v Turkestánu a členem středosijského byra ÚV KSR(b). Od roku 1924 vykonával funkci tajemníka Celosvazové společnosti starých bolševiků. — 255
- MICHAJLOVSKIJ I. O. (nar. 1876) — inženýr technolog. Po Říjnové revoluci pracoval v Oněžském hutním a kovodělném závodě v Petrohradu. V letech 1919—1928 byl členem kolegia, vedoucím patentního oddělení, místopředsedou, předsedou a hlavním expertem Výboru pro vynálezy při vědeckotechnickém odboru Nejvyšší národohospodářské rady. Později pracoval ve Státním ústavu pro projektování hutních závodů. — 191

MICHELSON V. A. (1860—1927) — fyzik. V letech 1884—1887 byl ve Společnosti zájemců o přírodní vědy tajemníkem sekce pro fyziku a v roce 1887 soukromým docentem na moskevské univerzitě. Od roku 1894 do roku 1927 byl profesorem fyziky a meteorologie na Moskevské zemědělské akademii nesoucí od roku 1923 jméno K. A. Timirjazeva a ředitelem observatoře Akademie věd SSSR. V posledních letech života se věnoval aktinometrii a problémům meteorologie. Napsal mnoho vědeckých prací. — 18

MILJUKOV P. N. (1859—1943) — vůdce Konstitučně demokratické strany, významný ideolog ruské imperialistické buržoazie, historik a publicista. Po Říjnové revoluci byl jedním z organizátorů cizí vojenské intervence proti Sovětskému Rusku a aktivním činitelem bělogvardějské emigrace (viz též sv. 41). — 216

MILJUTIN V. P. (1884—1938) — člen SDDSR od roku 1910. V letech 1918—1921 se stal místopředsedou Nejvyšší národohospodářské rady, později zastával různé odpovědné funkce ve státních a hospodářských orgánech. Na IX. a X. sjezdu KSR(b) byl zvolen kandidátem ústředního výboru. Napsal několik prací o ekonomické problematice. V 30. letech se stal obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně (viz též sv. 34). — 35, 77, 99, 181—182, 193, 197

MOLOTOV V. M. (vl. jm. Skrjabin) (1890—1986) — člen SDDSR od roku 1906. Po roce 1918 zastával významné stranické funkce: člen ÚV, tajemník ÚV VKS(b), člen politického byra ÚV VKS(b), člen předsednictva ÚV KSSS. V letech 1930—1941 byl předsedou, později místopředsedou rady lidových komisařů (od roku 1946 rady ministrů SSSR). Zastával funkci lidového komisaře, respektive ministra zahraničí. V roce 1957 byl vyloučen z ústředního výboru KSSS, v roce 1962 ze strany. V roce 1984 mu bylo členství ve straně obnoveno (viz též sv. 45). — 145, 168, 177, 180—181, 202—204, 219, 232, 246, 253, 276, 279, 286—289, 300, 303—305, 314, 318, 321, 379, 381

MORDVILKO A. K. (1867—1938) — zoolog. Od roku 1911 pracoval v Zoologickém muzeu Akademie věd (od roku 1931 Zoologický ústav Akademie věd SSSR). Napsal mnoho prací o morfologii a anatomii mšic a o ochraně rostlin před tímto škodlivým hmyzem. — 283

MORDVINKIN V. J. (1889—1946) — v letech 1908—1910 člen eserské

strany, 1917—1937 člen bolševické strany. Před Říjnovou revolucí pracoval jako účetní; byl členem redakční rady irkutského listu *Novaja Sibir*. Od listopadu 1917 do října 1918 působil jako odpovědný tajemník v redakci listu *Izvěstija VCIK*, v letech 1918—1919 vedl redakční úsek Nejvyšší vojenské inspekce a posléze byl redaktorem listu *Krasnaja armija* v Kyjevě. Od roku 1919 do roku 1921 byl zástupcem vedoucího oddělení agitace a propagandy ve Státním nakladatelství a současně vedl tiskové byro zvláštního oddělení Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi. V letech 1922—1931 pracoval v Hlavní správě pro záležitosti literatury a vydavatelství a později ve Státním nakladatelství výtvarného umění. — 165

MURALOV N. I. (1877—1937) — člen SDDSR od roku 1903. Od srpna 1920 byl členem kolegia lidového komisariátu zemědělství, od března 1921 velitelem moskevského vojenského okruhu (viz též sv. 50). — 79, 96

MUSABEKOV G. M. (1888—1938) — účastník revolučního hnutí od roku 1912, člen KSR(b) od roku 1918. V letech 1917—1918 byl předsedou výkonného výboru sovětu v ázerbájdžánském městě Kuba a muslimské sekce z astrachaňské organizace KSR(b). V prosinci 1918 se stal místopředsedou guberniálního zásobovacího výboru v Baku. Od jara roku 1920 vykonával funkci lidového komisaře zásobování Ázerbájdžánské SSR, od roku 1922 byl předsedou rady lidových komisařů Ázerbájdžánské SSR. Byl zvolen členem předsednictva ÚV KS(b) Ázerbájdžánu, členem předsednictva zakavkazského krajského výboru a od XIV. sjezdu strany kandidátem ÚV VKS(b). — 176

MUSSURI — 180

MUST G. I. (nar. 1889) — v roce 1906 eser, v letech 1914—1917 menševik-internacionalista, od roku 1918 člen KSR(b). V letech 1918—1921 byl v moskevském sovětu členem kolegia bytového a zemědělského odboru a odboru pro výstavbu, sloužil v Rudé armádě a pracoval v odborech. Od roku 1921 pracoval v resortu lidového komisariátu dopravy, v letech 1933—1935 v Celosvazovém sdružení pro obchod s cizinci. V roce 1935 byl pro zneužití svého služebního postavení vyloučen ze strany. Později pracoval jako vedoucí opravárenské dílny. — 208—209

MUŠKETOV D. I. (nar. 1882) — geolog. Od roku 1919 do roku 1936 byl

ředitelem Leningradského báňského institutu. Ve 30. letech spolupracoval s Ústavem užité geofyziky, Seismologickým ústavem Akademie věd SSSR, Geologickým ústavem AV SSSR a dalšími institucemi. — 159

MUŠKETOVOVÁ J. P. — matka geologa D. I. Mušketova. — 159

NARIMANOV Nariman Kerbalaj Nadžaf ogly (1871—1925) — sovětský státník a spisovatel. V roce 1917 byl jedním z vůdců boje za sovětskou moc v Ázerbájdžánu. Od roku 1918 vykonával různé odpovědné funkce. V roce 1920 se stal předsedou ázerbájdžánského revolučního výboru, poté rady lidových komisařů Ázerbájdžánské SSR. Později byl jedním z předsedů Ústředního výkonného výboru SSSR. — 56, 144, 147

NEMITC A. V. (1879—1967) — v roce 1917 náčelník oddílu torpédoborců Černomořského loďstva. V roce 1919 byl velitelem Černomořského loďstva a náčelníkem štábu jižní skupiny sovětských vojsk. V březnu 1920 byl jmenován velitelem námořních sil RSFSR. V dalších letech učil na vojenských akademiích. — 134

NIKOLAJEV A. M. (1887—1938) — člen SDDSR od roku 1904. V letech 1907—1916 žil v emigraci. V letech 1918—1924 byl členem kolegia lidového komisariátu pošt a telegrafů, později zastával významné funkce v obchodních institucích. — 174, 183—184, 272

NOGIN V. P. (1878—1924) — člen SDDSR od roku 1898. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné státní a hospodářské funkce. V letech 1918—1924 byl členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady, předsedou Hlavní správy textilního průmyslu, stál v čele vedení Celoruského textilního syndikátu (viz též sv. 19). — 233

OBUCH V. A. (1870—1934) — člen SDDSR od roku 1898, povoláním lékař, významný činitel sovětského zdravotnictví. Léčil také V. I. Lenina. — 287

ORDŽONIKIDZE G. K. (Sergo) (1886—1937) — člen SDDSR od roku 1903. Po Říjnové revoluci byl mimořádným komisařem Ukrajiny a jižního Ruska. Za občanské války působil v revolučních vojenských radách 16. a 14. armády a Kavkazského frontu. V letech 1920—1921 stál v čele boje za sovětskou moc v Ázerbájdžánu, Arménii a Gruzii (viz též sv. 44). — 65, 87, 91—92, 134, 144—145, 154, 164, 176, 180, 182—183, 232, 293—294, 322, 344

- OSADČIJ P. S. (1866—1943) — odborník v oblasti elektrotechniky. V roce 1890 ukončil Petrohradský elektrotechnický institut a působil zde jako učitel, profesor a později rektor. Po Říjnové revoluci byl náměstkem předsedy Státní plánovací komise RSFSR (viz též sv. 44). — 104, 290
- OSINSKIJ N. (vl. jm. Obolenskij V. V.) (1887—1938) — člen SDDSR od roku 1907. Po Říjnové revoluci zastával vedoucí státní a stranické funkce. V letech 1921—1923 byl náměstkem lidového komisaře zemědělství (viz též sv. 35). — 81, 89, 96, 109—110, 121, 219, 223, 238, 359, 361
- OSTRJAČOV P. A. (1887—1952) — člen VKS(b) od roku 1945, inženýr a vědec, odborník na radiotechniku. V letech 1918—1927 pracoval v Nižněnovgorodské radiotechnické laboratoři; v roce 1921 byla pod jeho vedením v Moskvě zahájena stavba rozhlasové stanice nesoucí jméno Komunistické internacionály. V letech 1929—1941 přednášel v Moskevském elektrotechnickém institutu a od roku 1944 pracoval ve Vědeckovýzkumném ústavu spojů. Je autorem prací o radiotechnice a jejím vývoji v SSSR. — 75
- PAJKES A. K. (1873—1958) — člen KSR(b) od roku 1918. V letech 1918—1920 pracoval jako člen kolegia lidového komisariátu státní kontroly a dělnicko-rolnické inspekce na Sibiři, byl členem sibiřského revolučního výboru. V letech 1921—1922 byl v diplomatických službách v Číně a Litvě. Od roku 1923 působil v Nejvyšší národohospodářské radě. — 293, 303—304
- PAVLOV I. P. (1849—1936) — vynikající fyziolog, akademik, nositel Nobelovy ceny (viz též sv. 42). — 65, 347
- PAVLOVIČ M. P. (vl. jm. Veltman M. L.) (1871—1927) — sociální demokrat; orientalista. Do revolučního hnutí se zapojil na začátku 90. let. Po Říjnové revoluci byl náměstkem lidového komisaře školství a osvěty Ukrajiny, členem kolegia lidového komisariátu pro národnostní záležitosti, předsedou vědeckého sdružení orientalistů a rektorem Orientálního ústavu. — 273—274, 335
- PAVLOVIČ S. A. (nar. 1884) — pedagog, přírodovědec, od roku 1935 profesor. V letech 1904—1964 přednášel na středních a vysokých školách v Leningradu. Napsal mnoho knih a článků o metodice výuky přírodních věd. — 92

PEŠEČONOV A. V. (1867—1933) — buržoazní veřejný činitel a publicista. Od roku 1906 byl jedním z vedoucích představitelů maloburžoazní strany lidových socialistů (enesů). Po únorové revoluci 1917 se stal ministrem zásobování v prozatímní vládě. V roce 1921 pracoval v Ústředním statistickém úřadu Ukrajiny (viz též sv. 7). — 83, 86—87

PEŠKOV M. A. (1897—1934) — člen SDDSR od března 1917; syn M. Gorkého. Po Říjnové revoluci byl zástupcem velitele Kremlu, později sloužil v Rudé armádě a pracoval v Ústřední správě všeobecné vojenské přípravy. Od března 1921 působil jako diplomatický kurýr lidového komisariátu zahraničních věcí RSFSR. Od konce roku 1923 byl osobním tajemníkem M. Gorkého. — 331

PETROV G. S. (1886—1957) — chemik technolog, jeden ze zakladatelů výroby umělých hmot v Rusku. Od roku 1934 byl profesorem Moskevského chemickotechnologického institutu. — 191

PETROVSKIJ G. I. (1878—1958) — člen SDDSR od roku 1898. V letech 1917—1919 byl lidovým komisařem vnitra RSFSR, v letech 1919—1938 předsedou Celoukrajinského ústředního výkonného výboru sovětů. V letech 1926—1939 byl kandidátem politického byra ÚV (viz též sv. 23). — 139, 146, 231

PIVOVAROV F. N. (nar. 1877) — odborník v průmyslu masném, rybném a chladírenském. Od roku 1913 do roku 1919 byl zmocněncem pro výstavbu astrachaňské mrazírny a ředitelem společnosti Astrachaňská mrazírna, v letech 1919—1924 zmocněncem lidového komisariátu pro rybářství na Sibiři a poradcem Hlavní správy rybného průmyslu. Od roku 1924 do roku 1930 pracoval v akciové společnosti ARKOS (All Russian Cooperative Society). — 224

PJATAKOV G. L. (1890—1937) — člen SDDSR od roku 1910. Působil na Ukrajině a v zahraničí. Po Říjnové revoluci byl členem sovětské vlády Ukrajiny, místopředsedou Státní plánovací komise a Nejvyšší národohospodářské rady, obchodním zástupcem ve Francii, předsedou vedení Státní banky SSSR a náměstkem lidového komisaře těžkého průmyslu. V roce 1923 se stal členem ÚV KSR(b). V roce 1936 byl z VKS(b) vyloučen. Stal se obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován (viz též sv. 44). — 133, 146, 174, 332—333

PLATONOV A. P. (nar. 1894) — v letech 1915—1918 námořník Černo-
mořského loďstva. Od prosince 1919 byl členem kasačního odboru

Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů. V březnu 1920 byl jmenován odpovědným vedoucím a správcem hospodářského aparátu Kremlu a domů sovětů. — 36, 133, 336

PLECHANOV G. V. (1856—1918) — významný činitel ruského a mezinárodního dělnického hnutí, první propagátor marxismu v Rusku, filozof, literární historik a estetik (viz též sv. 7). — 209

POKROVSKIJ M. N. (1868—1932) — člen SDDSR od roku 1905, historik. Od listopadu 1917 do března 1918 byl předsedou moskevského sovětu. Od roku 1918 zastával funkci náměstka lidového komisaře školství a osvěty RSFSR (viz též sv. 34). — 21, 42—43, 62, 65, 78, 90, 92, 115, 137—138, 153, 161—162, 185, 211—212, 215, 233, 275, 277

POPOV P. I. (1872—1950) — člen KSR(b) od roku 1924. Stál v čele Ústředního statistického úřadu (viz též sv. 38). — 23, 66, 105, 181

POSTNIKOV A. M. (1886—1937) — člen SDDSR od roku 1904. V roce 1917 byl tajemníkem předsednictva Celoruského svazu železničářů, členem Celoruské ústřední rady odborů a Nejvyšší národohospodářské rady. V roce 1918 působil jako inspektor lidového komisariátu dopravy, od října 1919 byl náčelníkem vojenského zásobování 4. armády. V letech 1920—1921 vykonával funkci lidového komisaře dopravy na Ukrajině a byl rovněž členem Celoukrajinského ústředního výkonného výboru sovětů 5. volebního období. V letech 1925—1937 zastával v Moskvě odpovědné funkce v železniční dopravě; byl lidovým komisařem dopravy. — 345

POTAJEV A. I. (1888—1939) — člen SDDSR(b) v letech 1917—1923. V roce 1918 byl náměstkem lidového komisaře financí, v roce 1919 členem revoluční vojenské rady Západního frontu. V letech 1920—1921 vedl kolegium lidového komisariátu zásobování, později byl náčelníkem Hlavní správy rybolovu. V dalších letech pracoval v aparátu lidového komisariátu zahraničního obchodu a věnoval se pedagogické činnosti. — 198, 201, 259

PREOBRAŽENSKÁ N. A. (nar. 1901) — členka VKS(b) od roku 1927, dcera A. A. Preobraženského (viz Sebrané spisy 47, Praha 1989, s. 504). V roce 1921 studovala na moskevské univerzitě. V letech 1929—1939 pracovala v Ústředním svazu spotřebních družstev, v Institutu sovětského obchodu a v Institutu Marxe-Engelse-Lenina

při ÚV VKS(b). Od roku 1939 vedla finanční oddělení moskevského závodu na výrobu potrubí. — 36

PREOBRAZENSKIJ J. A. (1886—1937) — člen SDDSR od roku 1903. Po Říjnové revoluci pracoval v různých stranických a vojenskopolitických orgánech. V roce 1921 se stal členem kolegia lidového komisariátu financí, poté předsedou Hlavní správy odborného vzdělávání. V 30. letech se stal obětí represí (viz též sv. 41). — 140, 184—185, 296—298, 317

PROKOPOVIČ S. N. (1871—1955) — buržoazní ekonom a publicista. Pracoval v družstevním hnutí. V roce 1921 byl členem Celoruského výboru pro pomoc hladovějícím. V roce 1922 byl za protisovětskou činnost vypovězen ze země (viz též sv. 6). — 140

PROZOR V. S. (1884—1962) — člen SDDSR od roku 1905, účastník revoluce 1905—1907 v Petrohradu. Před Říjnovou revolucí pracoval na železnicích jako telegrafista, úředník nebo technik. V letech 1918—1919 byl komisařem pro výstavbu železnic v RSFSR, v letech 1920—1922 členem kolegia Hlavního výboru pro státní stavby. V roce 1922 byl vyškrtnut ze strany. V letech 1922—1956 pracoval v administrativě a v hospodářských funkcích různých státních institucí a ve stavebnictví. — 209

PUŠKIN A. S. (1799—1837) — velký ruský básník. — 211, 234

RABINOVICH F. J. (1885—1937) — člen SDDSR od roku 1902. V letech 1919—1920 byl vedoucím úřadovny revoluční vojenské rady Turkestánského frontu a rady lidových komisařů Turkestánu, 1920—1925 vedoucím sekretariátu lidového komisariátu zahraničního obchodu a zástupcem zmocněnce Rady práce a obrany a lidového komisariátu zahraničního obchodu v Zakavkazsku, později náměstkem obchodního zástupce ve Velké Británii. V letech 1926—1930 byl členem vedení Ústředního svazu spotřebních družstev. Od roku 1930 do roku 1937 zastával odpovědné funkce v lidovém komisariátu zahraničního obchodu a lidovém komisariátu dřevařského průmyslu SSSR. — 293—294

RADČENKO I. I. (1874—1942) — člen SDDSR od roku 1898. Od roku 1912 se zabýval organizací těžby rašeliny v Moskevské gubernii. Od roku 1918 řídil rašelinářský průmysl SSSR, v letech 1921—1922 byl členem kolegia lidového komisariátu zahraničního obchodu. Pracoval jako redaktor časopisu Torfjanoje dělo (viz též

sv. 44). — 157, 170, 178, 240—241, 258, 274, 294—295, 298, 301—302

RADEK K. B. (1885—1939) — účastník sociálně demokratického hnutí v Haliči, Polsku a Německu, člen SDDSR(b) od roku 1917. Po Říjnové revoluci pracoval v lidovém komisariátu zahraničních věcí, byl tajemníkem exekutivy Komunistické internacionály. Na VIII.—XII. sjezdu KSR(b) byl zvolen členem jejího ústředního výboru. V roce 1927 byl na XV. sjezdu z VKS(b) vyloučen, v roce 1929 do strany znovu přijat a v roce 1936 opět vyloučen. Koncem 30. let se stal obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován (viz též sv. 44). — 257—258, 287, 307—309, 311

RAHJA Eino (1886—1936) — člen SDDSR od roku 1903. Byl aktivním účastníkem revolučního hnutí v Rusku a ve Finsku. V červencových dnech roku 1917 pomáhal při ilegální cestě V. I. Lenina do Finska a v říjnu zpět do Ruska. V roce 1918 velel oddílům Rudé gardy ve finské dělnické revoluci. V roce 1919 byl velitelem vojenských útvarů bojujících proti Juděničovi, poté vykonával různé vojenské funkce. Stal se členem ÚV Komunistické strany Finska. — 98

RAKOVSKIJ Ch. G. (1873—1941) — účastník sociálně demokratického hnutí v Bulharsku, Rumunsku, Švýcarsku a ve Francii od počátku 90. let. V roce 1917 se stal členem SDDSR(b). Po Říjnové revoluci vykonával funkce ve straně i v sovětech. Od roku 1918 byl předsedou rady lidových komisařů Ukrajiny, od roku 1923 působil jako diplomat ve Velké Británii a ve Francii. V roce 1927 byl na XV. sjezdu VKS(b) vyloučen ze strany. V roce 1935 byl do strany znovu přijat, v roce 1938 opět vyloučen. Stal se obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně (viz též sv. 44). — 103, 106, 116, 118, 231, 233, 354

RAMZIN L. K. (1887—1948) — významný vědecký pracovník v oboru tepelné techniky. Od roku 1920 byl profesorem na Vysoké škole technické v Moskvě. V roce 1921 se stal členem Státní plánovací komise (viz též sv. 44). — 170, 172, 208, 312

REED John (1887—1920) — významný činitel amerického dělnického hnutí, spisovatel a publicista. Za první světové války byl vojenským dopisovatelem v Evropě. Roku 1917 přijel do Ruska. Říjnovou revoluci nadšeně uvítal a napsal o ní knihu Deset dní, které otřásly světem. V říjnu 1919 byl zvolen členem exekutivy Komunistické in-

- ternacionály. Zemřel v Moskvě, je pochován na Rudém náměstí u kremelské zdi. — 347
- REJCH J. S. (Thomas) (nar. 1886) — v roce 1918 redaktor *Russische Nachrichtung*, informačního bulletinu sovětské mise v Bernu. V roce 1919 pracoval v lidovém komisariátu zahraničních věcí. Od podzimu 1919 do dubna 1925 řídil vydavatelství Komunistické internacionály v Berlíně. V dalších letech se s komunistickým hnutím rozešel. — 214
- REJNE T. J. — inženýr. V roce 1919 vedl oddělení evidence a zásobování a byl členem kolegia Důlní rady při Nejvyšší národohospodářské radě. V radě 1921 jej Důlní rada vyslala služebně do zahraničí. — 278
- RINGO I. A. (1883—1946) — povoláním inženýr. Od roku 1905 do roku 1918 studoval a pracoval ve Francii a ve Švýcarsku. Po návratu ze zahraničí v letech 1918—1922 vedl v Moskevské gubernii elektrotechnický odbor, poté vedl sekci elektromontérů v moskevské národohospodářské radě a odbor pro elektrifikaci v Nejvyšší národohospodářské radě. Později pracoval v chemickém průmyslu. — 32
- RJAZANCOV D. B. (vl. jm. Goldendach) (1870—1938) — účastník sociálně demokratického hnutí od 90. let. Na VI. sjezdu strany v roce 1917 byl přijat do SDDSR(b). Po Říjnové revoluci pracoval v odborovém hnutí; podílel se na založení Institutu K. Marxe a B. Engelse a do roku 1931 byl jeho ředitelem. Koncem 30. let se stal obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován (viz též sv. 7). — 84—85
- RODIONOV M. S. (1885—1956) — umělec. Od roku 1926 pracoval především v oboru knižní grafiky. — 52
- ROMANOV V. I. (nar. 1880) — odborník v oblasti fyziky a rádiových vln, profesor na vysokých školách v Rusku. — 174
- ROMANOVCI — dynastie ruských carů; vládli v letech 1613—1917. — 284
- ROZANOV V. N. (1872—1934) — lékař. Od roku 1910 řídil chirurgické oddělení Soldatěnkovovy nemocnice (dnes nemocnice S. P. Botkina). Léčil V. I. Lenina. Od roku 1931 byl profesorem v Ústředním institutu pro zvyšování kvalifikace lékařů. Založil a redigoval několik chirurgických časopisů. — 221

ROZMIROVIČOVÁ J. F. (vl. jm. Trojanovská) (1886—1953) — členka SDDSR od roku 1904. Po Říjnové revoluci pracovala ve stranicích a státních orgánech (viz též sv. 48). — 160

RUDOMINER M. S. (nar. 1883) — v letech 1909—1919 pracovník na stavbě železnic. Od března 1919 zastával vedoucí funkce ve Výboru pro státní stavby v Kyjevské gubernii, v Ústřední správě paliv při lidovém komisariátu dopravy, v Nejvyšší národohospodářské radě a v Hlavním výboru pro státní stavby. V roce 1919 vstoupil do KSR(b), v roce 1921 byl vyloučen v době čistky ve straně. Od dubna 1921 do ledna 1922 zastupoval vedoucího ekonomického odboru ústředního výboru Celoruského svazu stavbařů. V dalších letech pracoval v různých institucích a ve stavebních organizacích. — 208

RUDZUTAK J. E. (1887—1938) — člen SDDSR od roku 1905. Po Říjnové revoluci zastával vedoucí funkce v odborech, později byl zvolen do předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady a jmenován předsedou Hlavního výboru pro textilní průmysl. V roce 1920 se stal členem předsednictva a generálním tajemníkem Celoruské ústřední rady odborů. Na IX. sjezdu byl zvolen členem ÚV KSR(b). V 30. letech se stal obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně (viz též sv. 42). — 19, 71, 261

RUCHIMOVIC M. L. (1889—1939) — člen SDDSR od roku 1913. Od roku 1921 byl předsedou doněckého, později bachmutského [artomovského] guberniálního výkonného výboru (viz též sv. 44). — 332

RUMJANCEV N. P. (1754—1826) — státník a diplomat, hrabě. Pořídil velkou sbírku knih, rukopisů a etnografického materiálu. — 230

RUSANOV G. A. (1893—1937) — člen SDDSR od roku 1916. Od října 1917 do června 1918 byl komisařem 17. armádního sboru a členem revoluční vojenské rady hlavního stanu vrchního velitele. Od června 1918 do února 1921 zastával různé funkce v Celoruské mimořádné komisi pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi a v Jednotné státní politické správě v Zakavkazsku, na Kavkazu a v Turkestánu. V letech 1924—1937 pracoval v Nejvyšší národohospodářské radě a v lidovém komisariátu dopravy. Byl členem ÚV Komunistické strany Běloruska (bolševiků). — 169

RUSO V. N. (1881—1942) — člen KSR(b) od roku 1918. Byl poručíkem carské armády, ale přiklonil se k sovětské moci a sloužil v Ru-

dé armádě: v letech 1919—1923 byl náčelníkem všeobecné vojenské přípravy a zástupcem velitele vojsk moskevského vojenského okruhu. Od roku 1923 pracoval v Tret'jakovské státní galerii, v sochařském trastu a v dalších institucích. — 188

RYKOV A. I. (1881—1938) — významný státní a stranický činitel, člen SDDSR od roku 1899. Od roku 1905 byl s krátkou přestávkou členem ústředního výboru strany. Po Říjnové revoluci zastával řadu odpovědných funkcí. V letech 1919—1920 byl mimořádným zmocněncem Rady práce a obrany pro zásobování Rudé armády a loďstva, později lidovým komisařem vnitra, předsedou Nejvyšší národohospodářské rady, místopředsedou a později předsedou rady lidových komisařů SSSR a RSFSR. V 30. letech se stal obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně (viz též sv. 42). — 19, 56, 68, 75—76, 91, 95, 101, 113, 118, 127, 131, 135, 141—142, 152—155, 157, 166, 177, 182, 186, 277—278, 320, 326, 361

RYKUNOV M. V. (1884—1937) — člen SDDSR od roku 1903. Po Říjnové revoluci pracoval v odborech, ve státních a hospodářských orgánech. V letech 1921—1922 byl členem kolegia lidového komisařiátu zahraničního obchodu, od roku 1922 náměstkem lidového komisaře zemědělství a ředitelem vodního hospodářství v Turkestánu. Od roku 1926 vykonával různé funkce v zemědělských a stavebních organizacích. — 330

SAMMER I. A. (1870—1921) — sociální demokrat, bolševik. Do revolučního hnutí se zapojil roku 1897. Po Říjnové revoluci se věnoval hospodářské činnosti ve Vologdě, od roku 1919 byl předsedou Ukrajinského svazu spotřebních družstev a zmocněncem organizace Ukrajinský zahraniční obchod (viz též sv. 20). — 294, 298—299, 320

SAPRONOV T. V. (1887—1939) — člen SDDSR od roku 1912. Po Říjnové revoluci byl předsedou výkonného výboru moskevského guberniálního sovětu, v letech 1919—1920 předsedou charkovského guberniálního revolučního výboru, 1920—1921 předsedou ústředního výboru Svazu stavbařů, Hlavního výboru pro státní stavby a místopředsedou Nejvyšší národohospodářské rady (viz též sv. 50). — 203, 208—209, 271, 320—321

SEMAŠKO N. A. (1874—1949) — člen SDDSR od roku 1898, povoláním lékař. Po Říjnové revoluci se stal vedoucím zdravotnického od-

boru moskevského sovětu. V letech 1918—1930 byl lidovým komisařem zdravotnictví RSFSR. Byl řádným členem Akademie lékařských věd SSSR a Akademie pedagogických věd RSFSR (viz též sv. 20). — 59, 62, 65, 67, 107, 120—121, 166, 187, 245

SEMJONOVSKIJ D. N. (1894—1960) — básník. Jeho první básně byly uveřejněny roku 1912 v Pravdě. V letech 1912—1917 přispíval do dělnického tisku, zejména do sbírek a almanachů, které redigoval M. Gorkij. Od roku 1918 pracoval v redakci ivanovsko-vozněnského listu Rabočij kraj. Publikoval v časopisech Kolchoznik, Naši dostiženija a v dalších. Napsal několik básnických sbírek a knihu A. M. Gorkij. Pisma i vstreči [A. M. Gorkij. Dopisy a setkání] (1940). — 79

SENIN V. I. (1886—1943) — úředník, účetní, člen ufského guberniálního zásobovacího výboru a vedení Belebejevského spotřebního družstva. V letech 1918—1923 zastával různé funkce v zásobovacích orgánech, v letech 1923—1928 vedl zemědělskou správu lidového komisariátu zemědělství, 1928—1930 byl poradcem při úřadovně rady lidových komisařů RSFSR. — 136

SEREBROVSKIJ A. P. (1884—1938) — člen SDDSR od roku 1903. Od roku 1908 žil v emigraci. V roce 1912 se do Ruska vrátil a stranicky pracoval v Nižním Novgorodě [Gorkij], Moskvě a Rostově. Po Říjnové revoluci zastával různé odpovědné funkce v hospodářských a státních orgánech. V letech 1920—1926 stál v čele orgánů spravujících ázerbájdžánský ropný průmysl (viz též sv. 45). — 144, 150—153, 164, 180, 232, 253, 293—294, 322, 326—327

SEREDA S. P. (1871—1933) — člen SDDSR od roku 1903. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné funkce ve státních a hospodářských orgánech: v letech 1918—1921 byl lidovým komisařem zemědělství RSFSR, od roku 1921 členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady a Státní plánovací komise, náměstkem ředitele a poté ředitelem Ústředního statistického úřadu RSFSR a od roku 1930 místopředsedou Státní plánovací komise (viz též sv. 36). — 18, 27, 29, 37, 42, 45, 105, 313

SERGO — viz Ordžonikidze G. K.

SERRATI Giacinto Menotti (1872—1926) — významný činitel italského dělnického hnutí, jeden z vůdců Italské socialistické strany. V letech 1915—1923 stál v čele ústředního orgánu socialistické strany,

listu Avanti!. Prosazoval vstup Italské socialistické strany do Kominterny (viz též sv. 39). — 179, 309

SCHALART — statkář. — 29

SCHEIDEMANN Philipp (1865—1939) — jeden z vůdců krajně pravicového oportunistického křídla německé sociální demokracie. Od roku 1911 byl členem představenstva Sociálně demokratické strany Německa (viz též sv. 42). — 85

SKLJANSKIJ E. M. (1892—1925) — člen SDDSR od roku 1913. Po nastolení sovětské moci se stal členem kolegia lidového komisariátu vojenství. Od září 1918 do roku 1924 byl náměstkem lidového komisaře vojenství a místopředsedou Revoluční vojenské rady republiky (viz též sv. 45). — 59, 61, 88—89, 91, 96, 102, 114, 134, 159, 180, 210, 267, 279, 284, 323, 333

SKVORCOV-STĚPANOV I. I. (1870—1928) — významný stranický pracovník a sovětský státník, marxistický publicista, autor četných ekonomických, historických a protináboženských prací, překladatel a redaktor tří svazků Kapitálu a řady dalších děl K. Marxe a B. Engelse. V revolučním hnutí pracoval od roku 1892, členem SDDSR byl od roku 1898. Byl prvním lidovým komisařem financí. Několikrát byl zvolen členem Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů. Byl členem ústřední revizní komise KSR(b) (X.—XIII. sjezd) a členem ÚV VKS(b) (od XIV. sjezdu) (viz též sv. 2). — 205—206

SMILGA I. T. (1892—1938) — člen SDDSR od roku 1907. Po Říjnové revoluci zastával funkci zplnomocněného představitele rady lidových komisařů RSFSR ve Finsku, byl členem Revoluční vojenské rady republiky, v letech 1920—1923 byl místopředsedou Nejvyšší národohospodářské rady (viz též sv. 32). — 91—93, 157, 166, 170, 208, 254, 274, 353—354

SMIRNOV I. N. (1881—1936) — člen SDDSR od roku 1899. Po Říjnové revoluci se stal členem revoluční vojenské rady Východního frontu. V letech 1921—1922 pracoval v Nejvyšší národohospodářské radě, byl předsedou sibiřského revolučního výboru, později lidovým komisařem pošt a telegrafů. Na IX. sjezdu byl zvolen členem ÚV (viz též sv. 44). — 102, 118, 304, 368, 371, 380—381

SMIRNOV M. A. (1883—1942) — inženýr elektrotechnik. Od října 1920 vedl technické oddělení Ústřední správy sdružených státních

elektráren. Od března 1920 byl tajemníkem Státní komise pro elektrifikaci Ruska (GOELRO) a po vzniku Státní plánovací komise v únoru 1921 se v ní stal tajemníkem sekce pro energetiku. Podílel se na sestavení mapy elektrifikace, která byla přiložena k plánu GOELRO. — 52

SMIRNOV N. N. (nar. 1880) — inženýr. Před rokem 1917 vedl technické odbory několika naftařských firem a společností, byl členem jejich vedení. Po Říjnové revoluci vykonával řídicí funkce v ropném průmyslu, byl profesorem Báňské akademie. Napsal mnoho vědeckých článků a pojednání. — 102

SMIRNOV V. M. (1887—1937) — člen SDDSR od roku 1907. Po Říjnové revoluci se stal členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady, od března 1921 členem komise pro využívání materiálových zdrojů RSFSR (viz též sv. 34). — 135

SMITOVÁ-FALKNEROVÁ M. N. (1878—1968) — členka SDDSR od roku 1918, ekonomka a statistička. Po Říjnové revoluci pracovala v řadě vědeckých ústavů. Od roku 1939 byla členkou korespondentkou Akademie věd SSSR (viz též sv. 34). — 140

SMOLJANINOV V. A. (1890—1962) — člen SDDSR od roku 1908. Od dubna 1921 pracoval jako zástupce vedoucího úřadovny Rady práce a obrany, v letech 1924—1929 jako vedoucí úřadovny rady lidových komisařů RSFSR (viz též sv. 48). — 213, 234—235, 239, 242, 244—245, 256, 258—259, 266, 268—269, 275, 278, 295, 298, 300, 320

SOKOLNIKOV G. J. (vl. jm. Brilliant) (1888—1938) — člen SDDSR od roku 1905. Po Říjnové revoluci pracoval v diplomatických a vojenských funkcích. Byl členem sovětské delegace, která jednala o uzavření brestlitevského míru. Od prosince 1918 byl členem revoluční vojenské rady Jižního frontu, poté Turkestánského frontu, od listopadu 1921 členem kolegia lidového komisariátu financí (viz též sv. 45). — 262

SOKOLOV M. F. (nar. 1893) — člen komunistické strany v letech 1920—1922 a 1932—1936. V letech 1914—1918 a 1920—1921 sloužil v armádě; byl tajemníkem oddělení agitace a propagandy ve vojenskopolitické správě Dálnovýchodní republiky. Od března do července 1921 působil jako tajemník ve Správě pro evakuaci majetku a archívů lidového komisariátu zahraničních věcí RSFSR z Pol-

ska. V roce 1937 byl zástupcem vedoucího kádrového oddělení traktu pro výstavbu ropovodu. — 224—225, 227—229

SOLC A. A. (1872—1945) — člen SDDSR od roku 1898. Po Říjnové revoluci zastával odpovědné funkce ve státních a stranických orgánech. Od roku 1920 byl členem ústřední kontrolní komise strany, od roku 1921 členem jejího předsednictva. Později se stal členem Nejvyššího soudu SSSR (viz též sv. 39). — 289

SOLOVJOV V. I. (1890—1939) — člen SDDSR od roku 1913. V letech 1913—1914 byl korektorem Pravdy. Po Říjnové revoluci pracoval ve stranických a státních orgánech. V roce 1920 byl členem komise pro vypracování návrhu na reorganizaci lidového komisariátu školství a osvěty, v roce 1921 místopředsedou Hlavního výboru pro politickou osvětu, později členem kolegia oddělení agitace a propagandy ÚV KSR(b), zplnomocněným zástupcem SSSR v Afghánistánu, poradcem sovětského zastupitelství v Číně, členem sekretariátu Komunistické internacionály pro východní země a zmocněncem lidového komisariátu zahraničních věcí v Uzbekistánu. Byl též členem redakční rady časopisu *Novyj mir* a zastával další různé funkce. — 39—40

SPANDARJAN S. A. (1849—1922) — arménský veřejný činitel a publicista, doktor práv, otec Surena Spandarjana. Od roku 1910 žil v zahraničí, nejdříve ve Francii a potom v Německu (viz též sv. 48). — 314

SPANDARJAN S(uren) S. (1882—1916) — člen SDDSR od roku 1902, profesionální revolucionář. Aktivně se účastnil ruské revoluce 1905—1907. Na VI. (pražské) konferenci byl zvolen členem ústředního výboru a členem ruského byra ÚV SDDSR. V roce 1912 byl zatčen a odsouzen k doživotnímu vyhnanství na Sibiři. Zemřel v krasnojarské nemocnici. — 314

STALIN J. V. (vl. jm. Džugašvili) (1879—1953) — člen SDDSR od roku 1898. Za Říjnové revoluce se stal členem vojenského revolučního ústředí pro řízení povstání. Na II. celoruském sjezdu sovětů byl zvolen lidovým komisařem pro národnostní záležitosti. V době cizí vojenské intervence a občanské války byl členem Revoluční vojenské rady republiky a odpovídal za stranickou činnost na několika frontách. V roce 1922 byl zvolen generálním tajemníkem ÚV KSR(b) (viz též sv. 45). — 26, 31—32, 56, 60, 87, 117—119, 125, 133, 180, 184, 204

STARKOV V. V. (1869—1925) — účastník revolučního hnutí v 90. letech 19. století; člen marxistického studentského kroužku. Udržoval spojení s místními sociálně demokratickými organizacemi. Po Říjnové revoluci pracoval v lidovém komisariátu zahraničního obchodu a byl náměstkem obchodního zástupce SSSR v Německu (viz též sv. 16). — 243

STASOVÁ J. D. (1873—1966) — členka SDDSR od roku 1898. Od února 1917 do března 1920 vykonávala funkci tajemnice ústředního výboru strany. V letech 1920—1921 zastávala významné stranické funkce v Petrohradu, později v Baku. V letech 1921—1938 pracovala v Kominterně a dalších mezinárodních pokrokových organizacích a v ženském hnutí. Od roku 1946 se věnovala literární publicistice. — 314

STĚKLOV J. M. (1873—1941) — profesionální revolucionář. Do sociálně demokratického hnutí se zapojil v roce 1893. Přispíval do ústředního orgánu SDDSR, listu Social-demokrat, do bolševických listů Zvezda a Pravda. Po Říjnové revoluci se stal redaktorem listu Izvěstija VCIK a časopisu Sovětskoje stroitelstvo. Od roku 1929 byl místopředsedou vědeckého výboru při ÚV SSSR. Napsal řadu prací z dějin revolučního hnutí (viz též sv. 19). — 67, 79, 281

STOMOŇAKOV B. S. (1882—1941) — člen SDDSR od roku 1902. V letech 1920—1925 byl obchodním zmocněncem Sovětského Ruska v Berlíně (viz též sv. 45). — 262—263, 276, 286, 289

STRASSER Josef (nar. 1871) — rakouský politický činitel, člen Komunistické strany Rakouska od jejího založení v listopadu 1918. V roce 1921 byl stoupencem P. Leviho. — 311

STRIŽOV I. N. (nar. 1872) — geolog, pracovník v ropném průmyslu, mineralog. Řídil těžbu železných rud a ropy v různých sdruženích a společnostech na Uralu a na Severním Kavkazu. Od července 1920 byl členem vedení Hlavního výboru pro ropný průmysl, poté technickým ředitelem Státního sdružení ropného průmyslu v Grozném. Od roku 1923 byl profesorem Báňské akademie a členem několika vědeckých společností. — 102

STRUMILIN S. G. (vl. jm. Strumillo-Petraškevič) (1877—1974) — člen KSR(b) od roku 1923, ekonom a statistik, akademik. V letech 1921—1937 pracoval ve Státní plánovací komisi, přednášel na vy-

sokých školách. Je autorem mnoha vědeckých prací (viz též sv. 13).

— 105

STUČKA P. I. (1865—1932) — člen SDDSR od roku 1898. Po Říjnové revoluci byl jmenován lidovým komisařem spravedlnosti, v letech 1918—1919 byl předsedou vlády sovětského Lotyšska, od roku 1921 náměstkem lidového komisaře spravedlnosti RSFSR; v roce 1923 se stal předsedou Nejvyššího soudu RSFSR. Je autorem řady vědeckých prací z oblasti státu a práva (viz též sv. 24). — 302

SURIC J. Z. (1882—1952) — člen SDDSR od roku 1917. Po Říjnové revoluci pracoval v diplomatických službách, v letech 1919—1921 působil jako diplomatický zástupce RSFSR v Afghánistánu (viz též sv. 49). — 365—366

SUŽILKA Stefan — poradce sovětské obchodní delegace v Londýně v roce 1920. — 46

SVERDLOV J. M. (1885—1919) — významný stranický pracovník a státník, člen SDDSR od roku 1901. Po Říjnové revoluci zastával funkci předsedy Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů (viz též sv. 40). — 173

SVIDĚRSKIJ A. I. (1878—1933) — člen SDDSR od roku 1899. Po Říjnové revoluci se stal členem kolegia lidového komisariátu zásobování a členem kolegia lidového komisariátu dělnicko-rolnické inspekce. V letech 1923—1928 byl náměstkem lidového komisaře zemědělství RSFSR. Od roku 1929 působil jako zplnomocněný diplomatický zástupce SSSR v Lotyšsku (viz též sv. 39). — 49—50, 97, 108, 222—223, 250

SYRCOV S. I. (1893—1938) — člen SDDSR od roku 1913. V roce 1917 a v dalších letech zastával různé funkce ve stranických orgánech donského okruhu, později v Oděse. V letech 1921—1926 pracoval v aparátu ústředního výboru strany. V roce 1929 byl předsedou rady lidových komisařů RSFSR. — 146

SYTIN I. D. (1851—1934) — knihtiskař a vydavatel. Tiskl učebnice, encyklopedie, vědeckopopulární literaturu, kalendáře aj. — 47

ŠAPIRO L. G. (1887—1957) — účastník revolučního hnutí od roku 1902; v roce 1903 vstoupil do řížské organizace Bundu. Po únorové revoluci 1917 se stal členem SDDSR. Pracoval v lidovém komisa-

riátu školství a osvěty a byl politicky činný v Rudé armádě. V letech 1920—1921 byl členem předsednictva Hlavního výboru pro politickou osvětu, 1925—1929 pracoval v lidovém komisariátu financí RSFSR. Napsal několik vědeckých prací (viz též sv. 16).
— 137—138

ŠAPOŠNIKOV A. R. (zemř. 1932) — rolník z vesnice Beketovo v bulgakovské volosti ufského újezdu. Začátkem března 1921 přijel společně s dalšími zástupci do Moskvy na Leninovu výzvu za účelem diskuse k otázce přechodu od všeobecné dodávkové povinnosti k naturální dani. O výsledcích diskuse informovali po svém návratu z Moskvy guberniální konferenci politicky neorganizovaných rolníků.
— 130—131, 357

ŠATUNOVSKIJ J. M. (1876—1932) — člen KSR(b) od roku 1918. Po Říjnové revoluci se zabýval pedagogickou a vojenskopolitickou činností, později byl členem Hlavní dopravní komise při Radě práce a obrany a členem průmyslové sekce Státní plánovací komise.
— 47—48, 205—207

ŠCERBA L. V. (1880—1944) — jazykovědec. V letech 1916—1944 působil jako profesor na leningradské univerzitě. V roce 1943 byl jmenován akademikem. — 283

ŠCVRKEVIČ P. A. (1873—1942) — učitel; od roku 1927 byl profesorem v Elektrotechnickém institutu v Leningradě. — 283

ŠKLOVSKÁ D. Z. (1880—1956) — žena L. D. Šklovského. Politicky nebyla organizována. — 69—70, 101, 289

ŠKLOVSKIJ G. L. (1875—1937) — člen SDDSR od roku 1898. Od roku 1909 byl politickým emigrantem. Do Ruska se vrátil po únorové revoluci roku 1917. V letech 1918—1925 byl v diplomatických službách. XIV. sjezd strany ho zvolil do ústřední kontrolní komise VKS(b) (viz též sv. 47). — 70, 99—101, 172, 193, 214, 263, 286—289, 300, 332

ŠIJAPNIKOV A. G. (1885—1937) — člen SDDSR od roku 1901. V roce 1914 ho ÚV SDDSR vyslal do Stockholmu, aby zajišťoval styk mezi zahraničním byrem ÚV a ruskou částí ÚV a petrohradským výborem. Po únorové revoluci 1917 zastával různé funkce ve straně a sovětech. Po Říjnové revoluci byl lidovým komisařem práce, později pracoval v odborech a v hospodářských orgánech. V letech

1919—1922 byl předsedou ÚV Celoruského svazu kovodělníků (viz též sv. 26). — 152—153, 262

ŠMERAL Bohumír (1880—1941) — český politik, novinář a publicista, významný představitel československého a mezinárodního dělnického hnutí, jeden ze zakladatelů KSČ; povoláním právník. Od roku 1896 byl činný v sociálně demokratickém hnutí; v letech 1901—1918 byl redaktorem Práva lidu. V letech 1919—1920 stál v čele marxistické levice v sociálně demokratické straně. Po založení KSČ v roce 1921 byl členem jejího ÚV. Po mnoho let byl členem exekutivy Komunistické internacionály. Od roku 1938 žil v SSSR, kde až do své smrti pracoval v zahraniční komisi Komunistické internacionály. — 311

ŠMIDT O. J. (1891—1956) — člen KSR(b) od roku 1918. V letech 1918—1920 byl členem kolegia lidového komisariátu zásobování, poté lidového komisariátu školství a osvěty a lidového komisariátu financí. Byl hlavním redaktorem Velké sovětské encyklopedie. Je autorem řady vědeckých prací (viz též sv. 40). — 78

ŠMIDT V. V. (1886—1940) — člen SDDSR od roku 1905. V letech 1918—1938 byl lidovým komisařem práce (viz též sv. 44). — 96—97, 152—153

ŠPEKTOROV N. L. (1890—1937) — člen KSR(b) od roku 1920. Od roku 1918 sloužil v Rudé armádě; byl náčelníkem mobilizačního útvaru guberniálního vojenského velitelství v Krasnojarsku, poté mobilizačního oddělení politické správy Revoluční vojenské rady republiky. V letech 1925—1937 studoval na Vojenské akademii, pracoval v mobilizační a plánovací správě lidového komisariátu těžkého průmyslu SSSR a v generálním štábu Rudé armády. — 192

ŠTEJNBERG I. L. — 91

TAGANCEV N. S. (1843—1923) — kriminalista, profesor petrohradské univerzity a právnické školy. Od roku 1887 byl členem senátu, od roku 1906 Státní rady. Přes dvacet let pracoval v komisi, která připravila návrh trestního zákoníku z roku 1903. Napsal mnoho prací z oblasti trestního práva. — 322

TAGANCEV V. N. (1890—1921) — profesor. Byl jedním z vůdců spiknutí proti sovětské moci v roce 1921. Na příkaz petrohradské mimo-

řádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi byl zastřelen.
— 322

TARATUTA N. K. (1881—1926) — člen SDDSR od roku 1898. V letech 1919—1926 byl vedoucím úřadovny Nejvyšší národohospodářské rady, předsedou vedení Moskevského textilního trastu, ředitelem Banky pro zahraniční obchod (viz též sv. 20). — 293

TEODOROVIC I. A. (1875—1940) — člen SDDSR od roku 1898. Po Říjnové revoluci byl lidovým komisařem zásobování. Od roku 1920 byl členem kolegia lidového komisariátu zemědělství (viz též sv. 44). — 197, 199, 219, 328

TER-GABRIELJAN S. M. (1886—1937) — člen SDDSR od roku 1902. Po únorové revoluci 1917 byl členem předsednictva bakuského sovětu dělnických zástupců za bolševickou frakci. Po pádu sovětské moci v Baku působil v Moskvě jako komisař pro přepravu všech druhů paliva, byl členem revolučního výboru Arménie a Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi. Od roku 1921 byl stálým zástupcem Arménie v Moskvě, později stálým zástupcem Zakavkazské SFSR. V letech 1928—1935 vykonával funkci předsedy rady lidových komisařů Arménie. Byl členem byra ÚV KS(b) Arménie a byra zakavkazského krajského výboru. — 51

THALHEIMER August (1884—1948) — německý sociální demokrat, publicista. V letech 1914—1916 pracoval jako redaktor sociálně demokratického listu Volksfreund; patřil ke skupině Internacionála, pozdějšímu Spartakovu svazu. V letech 1918—1923 byl členem ústředního výboru Komunistické strany Německa a redaktorem ústředního orgánu KSN Die Rote Fahne. V roce 1921 hájil levicové stanovisko; v roce 1923 se přiklonil k pravicovým oportunistům, v roce 1929 byl ze strany vyloučen (viz též sv. 30). — 307—308, 319

THOMAS — viz Rejch J. S.

TICHANOV A. S. (1865—1940) — učitel. V letech 1917—1932 byl profesorem Institutu pro inženýry civilních staveb a několika dalších petrohradských škol. Patřil k zakladatelům 2. polytechnického institutu. Od roku 1920 pracoval ve Státním ústavu pro projektování hutních závodů. Podílel se na stavbě silnic. — 283

TICHANOVÁ M. V. (nar. 1871) — žena profesora A. S. Tichanova. V letech 1920—1921 vyučovala zpěvu v hudební škole a byla hu-

TICHVINSKIJ M. M. (1868—1921) — inženýr chemie, profesor. V letech 1899—1911 působil v kyjevském Polytechnickém institutu a udržoval spojení s bolševiky. V roce 1912 se stal hlavním chemikem Společnosti bratrů Nobelových. Po Říjnové revoluci byl profesorem v technologickém a báňském institutu v Petrohradu a vedl laboratorní oddělení Hlavního výboru pro ropný průmysl Nejvyšší národohospodářské rady. V roce 1921 se účastnil spiknutí proti sovětské moci. Na příkaz petrohradské mimořádné komise pro boj s kontra-revolucí a sabotážemi byl zastřelen. — 90, 106

TOMSKIJ M. P. (1880—1936) — člen SDDSR od roku 1904. Zastával různé stranické funkce. V roce 1919 se stal předsedou Celoruské ústřední rady odborů. Byl členem předsednictva Nejvyšší národohospodářské rady, Celoruského ústředního výkonného výboru sovětu a Ústředního výkonného výboru SSSR. V letech 1922—1929 byl zvolen členem politického byra ústředního výboru strany. Ve 30. letech byla proti němu vznesena politická obvinění. Byl vyloučen ze strany. V roce 1988 bylo potvrzeno jeho členství ve straně od roku 1904 (viz též sv. 44). — 19, 152—153, 198, 262, 359

TORCHOVSKOJ I. I. (1874—1960) — právník. V letech 1900—1918 pracoval u soudu ve Vilně [Vilnius] a v Petrohradu, v letech 1920—1921 byl vyšetřovatelem lidového komisariátu spravedlnosti RSFSR. V dalších letech působil jako právní poradce v různých státních institucích. — 336

TRIFONOV V. A. (1888—1938) — člen SDDSR od roku 1904, aktivní účastník revoluce v letech 1905—1907. V roce 1917 zastával různé funkce v sovětech dělnických a vojenských zástupců. Od listopadu 1917 do května 1919 byl rovněž členem Celoruského kolegia pro vytvoření Rudé armády, kolegia lidového komisariátu vojenství, náčelníkem Kamské flotily a členem revoluční vojenské rady 3. armády. Od léta 1919 působil jako komisař zvláštního expedičního sboru a člen revoluční vojenské rady Jihovýchodního a Kavkazského frontu. Od června 1921 byl zástupcem ředitele Hlavní správy paliv, předsedou Celoruského syndikátu pro obchod s ropou a předsedou vojenského kolegia Nejvyššího soudu. V roce 1926 pracoval v zahraničí. Později vykonával funkci předsedy Hlavního výboru pro záležitosti koncesí při radě lidových komisařů. — 93

TROCKIJ L. D. (vl. jm. Bronštejn) (1879—1940) — člen SDDSR od roku 1898, menševik. Po únorové revoluci 1917 se vrátil z emigrace, vstoupil do skupiny mezirajonců a společně s nimi byl na VI. sjezdu SDDSR(b) přijat do strany. Po Říjnové revoluci zastával funkce lidového komisaře zahraničních věcí, lidového komisaře vojenství a vojenského námořnictva, byl předsedou Revoluční vojenské rady republiky, členem politického byra ústředního výboru a členem exekutivy Komunistické internacionály (viz též sv. 45). — 22, 31—33, 112, 126, 142, 145, 152—153, 205—207

TUCHAČEVSKIJ M. N. (1893—1937) — člen KSR(b) od roku 1918, sovětský vojenský činitel a teoretik, maršál Sovětského svazu. V letech 1918—1920 velel různým armádám a frontům. V roce 1921 byl velitelem vojsk tambovského vojenského okruhu, která měla likvidovat Antonovovy bandy. Od září 1921 působil jako náčelník Vojenské akademie Dělnicko-rolnické rudé armády. Od roku 1931 byl náměstkem lidového komisaře vojenství a vojenského námořnictva a místopředsedou Revoluční vojenské rady SSSR. — 279

TURATI Filippo (1857—1932) — pracovník italského dělnického hnutí, spoluzakladatel Italské socialistické strany (1892); vedl její pravé, reformistické křídlo. V roce 1896 byl zvolen do parlamentu; stál v čele skupiny socialistů-reformistů. Po rozkolu v Italské socialistické straně (1922) se stal čelným představitelem reformistické Unitární socialistické strany. V roce 1926 emigroval do Francie. — 163, 309

TURUNEN I. P. (vl. jm. Turunin) (1879—1939) — člen SDDSR od března 1917, původním povoláním dělník. Od roku 1918 byl členem sovětu v Petěrgofu [Petrodvorec] a předsedou okresního štábu Rudé armády. Od července 1918 působil jako vojenský komisař v Permské gubernii. Od října 1919 vedl oddělení újezdního výboru KSR(b) v Serdobsku v Saratovské gubernii. Od června 1920 byl tajemníkem bakurského volostního výboru KSR(b), předsedou volostního revolučního výboru a členem výkonného výboru guberniálního sovětu v Saratově. — 73—74

UGLANOV N. A. (1886—1940) — člen SDDSR od roku 1907. Po Říjnové revoluci sloužil v Rudé gardě a v roce 1918 byl předsedou Ústřední komise pro organizování ozbrojených zásobovacích oddílů. Od května 1919 byl členem kolegia petrohradského komisariátu zásobování. V letech 1920—1921 byl nejdříve členem a později tajemníkem guberniálního výboru KSR(b) v Petrohradu, v letech

1922—1924 v Nižním Novgorodu [Gorkij]. Od září 1924 byl tajemníkem moskevského výboru KSR(b) a posléze tajemníkem ÚV KSR(b). — 255

ULJANOV D. I. (1874—1943) — člen SDDSR od roku 1894, povoláním lékař; mladší bratr V. I. Lenina. Po Říjnové revoluci pracoval na Krymu. V letech 1920—1921 byl členem oblastního výboru KSR(b) a místopředsedou krymské rady lidových komisařů. Od roku 1921 byl zaměstnán v lidovém komisariátu zdravotnictví RSFSR, od roku 1933 ve zdravotnickém oddělení Kremlo (viz též sv. 7). — 65, 67, 158—159

UNŠLICHT I. S. (1879—1938) — člen SDDSR od roku 1900. Po Říjnové revoluci vykonával různé odpovědné vojenské funkce. Od dubna 1921 do podzimu 1923 byl místopředsedou Celoruské mimořádné komise pro boj s kontrarevolucí a sabotážemi (pozdější Státní politická správa). — 202, 239, 269, 283

VALI CHÁN Muhammad — mimořádný vyslanec Afghánistánu v Sovětském Rusku. 28. února 1921 podepsal smlouvu o přátelství mezi RSFSR a Afghánistánem. — 365—366

VANDERLIP Washington B. (nar. 1866) — inženýr, představitel amerických průmyslových kruhů. Přijel do Sovětského Ruska v roce 1920 s návrhem uzavřít koncesní smlouvu na těžbu ropy a uhlí na Kamčatce. — 122—123, 127, 147

VASILJEV B. A. (1889—1939) — člen SDDSR od roku 1904. V letech 1921—1922 byl tajemníkem tambovského guberniálního výboru strany a místopředsedou komise Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů pro likvidaci banditismu v Tambovské gubernii. Od roku 1925 pracoval v Komunistické internacionále. V 30. letech se stal obětí represí. V roce 1988 byl rehabilitován a bylo mu obnoveno členství ve straně. — 279

VASKOV N. N. (1874—1953) — inženýr elektrotechnik. V letech 1900—1917 pracoval jako dopravní inženýr vjateckého [Kirov] guberniálního zemstva a jako inženýr moskevské městské správy apod. V letech 1918—1919 byl ředitelem závodu v Kolčuginu [Leningrad-Kuzněckij], v letech 1920—1921 vedoucím elektrotechnického odboru Nejvyšší národohospodářské rady a členem Státní komise pro elektrifikaci Ruska (GOELRO), poté členem Státní plánovací komise. Později zastupoval předsednictvo Nejvyšší národohospo-

dářské rady v obchodní delegaci ve Velké Británii. Od ledna 1926 byl místopředsedou a posléze předsedou sekce pro elektrifikaci ve Státní plánovací komisi SSSR. V 30. letech vykonával různé funkce v Hlavní energetické správě a později pracoval ve sféře komunálního hospodářství. — 313

VEPRINCEV N. A. (1883—1941) — člen KSR(b) od roku 1920. V letech 1917—1920 byl ředitelem různých závodů v okolí Zlatoustu a členem zlatoustského sovětu dělnických, rolnických a vojenských zástupců. V letech 1920—1922 pracoval v ústředním výboru Svazu kovodělníků, v letech 1922—1932 v různých institucích: v Nejvyšší národohospodářské radě, lidovém komisariátu obchodu, v Celosvazovém energetickém výboru apod. — 336

VERIGIN P. P. (nar. 1882) — od roku 1914 do dubna 1921 předseda ústředního výboru obcí duchoborců v Tifliské gubernii. Od dubna 1921 do března 1924 řídil sdružení obcí duchoborců v Severokavkazské gubernii a od března 1924 do roku 1927 byl předsedou několika obcí duchoborců na Severním Kavkazu. V září 1927 se vystěhoval do Kanady. — 134

VIGILJOV B. D. (1883—1924) — účastník revolučního hnutí od roku 1902. V letech 1905—1906 byl členem vilenského [Vilnius] výboru SDDSR. Od roku 1909 žil v Zakopaném a pracoval v přírodovědeckých, etnografických, geologických a meteorologických společnostech. Aktivně se podílel na činnosti Svazu pro pomoc politickým vězňům v Krakově, udržoval spojení s SDKPaL. V roce 1921 vstoupil do KSR(b), později byl tajemníkem rusko-ukrajinsko-polské repatriční komise a až do roku 1923 sovětským konzulem ve Varšavě. Podílel se na pátrání po archívech V. I. Lenina, které zůstaly na území Polska, a také po Leninově knihovně. — 129—130, 249

VINOKUROV A. N. (1869—1944) — člen SDDSR od roku 1898, jeden ze zakladatelů prvních sociálně demokratických kroužků v Moskvě; povoláním lékař. Stranicky pracoval v Jekatěrinoslavi [Dněpropetrovsk] a v Petrohradu. Po Říjnové revoluci byl prvním předsedou petrohradské městské dumy a členem kolegia lidového komisariátu práce. Později vykonával funkci lidového komisaře sociální péče. Od roku 1921 byl členem předsednictva ústředního výboru pro pomoc hladovějícím a od roku 1924 předsedou Nejvyššího soudu SSSR. V posledních letech života pracoval v lidovém komisariátu zdravotnictví SSSR. Byl členem Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů a Ústředního výkonného výboru SSSR. — 82

VINTER A. V. (1878—1958) — sovětský inženýr a vědec, odborník na výstavbu a využití elektráren. Po Říjnové revoluci řídil stavbu Šaturské elektrárny, v letech 1927—1932 stavbu Dněprogesu. V roce 1932 se stal řádným členem Akademie věd SSSR. — 241, 320

VLADIMIROV M. K. (vl. jm. Šejnfinkel) (1879—1925) — člen SDDSR od roku 1903. Za revoluční činnost byl vypovězen doživotně na Sibiř, ale v roce 1908 uprchl z vyhnanství do ciziny. Za první světové války přispíval do pařížského listu Naše slovo, vydávaného Trockým. Po únorové revoluci 1917 se vrátil do Ruska a spolu s mezirajonovci byl na VI. sjezdu přijat do SDDSR(b). Po Říjnové revoluci zastával řadu odpovědných funkcí v zásobovacích orgánech, v roce 1921 se stal lidovým komisařem zásobování Ukrajiny (viz též sv. 35). — 60, 268, 354

VLADIMIRSKIJ M. F. (1874—1951) — člen SDDSR od roku 1898. V letech 1919—1921 byl členem předsednictva Celoruského ústředního výkonného výboru sovětů a náměstkem lidového komisaře vnitřní RSFSR (viz též sv. 39). — 21, 23, 175, 193, 202, 229, 247

VOINOV A. I. (1880—1964) — člen KSR(b) od roku 1919, účastník občanské války. Od prosince 1919 byl komisařem dopravní služby Omské dráhy. V letech 1920—1921 vykonával různé funkce v nižších dopravních orgánech, později v lidovém komisariátu dopravy. V letech 1929—1935 byl předsedou ústřední technickoinženýrské sekce a členem předsednictva ústředního výboru Svazu železničářů. Od roku 1935 vykonával odpovědné funkce v aparátu lidového komisariátu dopravy, později ministerstva dopravy. — 254

VOJKOV P. L. (1888—1927) — člen SDDSR od roku 1903. Od roku 1907 do května 1917 žil v emigraci. Po Říjnové revoluci byl předsedou závodní rady uralských podniků a později oblastním komisařem zásobování Uralu. Od roku 1919 zastupoval radu lidových komisařů ve vedení Ústředního svazu spotřebních družstev. V roce 1920 se stal členem kolegia lidového komisariátu zahraničního obchodu, později řídil tras Severoles a vedl sovětskou delegaci v komisi pro realizaci řížské mírové smlouvy z roku 1921. Od října 1924 působil v Polsku jako zplnomocněný zástupce SSSR. 7. června 1927 byl ve Varšavě zabit bělogvardějcem. — 191—192, 224, 292—293, 325—327

VOLGIN V. P. (1879—1962) — člen KSR(b) od roku 1920, historik a veřejný činitel, od roku 1930 akademik. V roce 1919 se stal profe-

sorem moskevské univerzity na katedře dějin socialismu a členem Státní vědecké rady pro vysoké školy. V letech 1921—1925 byl rektorem Moskevské státní univerzity M. V. Lomonosova. V letech 1930—1935 a 1942—1953 působil jako stálý tajemník a viceprezident Akademie věd SSSR. — 153

VOROBYOV B. J. (nar. 1887) — inženýr elektrotechnik, od roku 1920 profesor. V letech 1913—1942 se zabýval vědeckou a pedagogickou činností v leningradském Polytechnickém institutu a v dalších pedagogických institucích. Podílel se na vypracování projektů několika elektráren a na činnosti Státní komise pro elektrifikaci Ruska (GOELRO), pracoval ve Výboru pro státní stavby v Severní oblasti, v leningradské oblastní energetické správě a v dalších institucích. — 283

VOROŠILOV K. J. (1881—1969) — člen SDDSR od roku 1903. Stranicky pracoval v Lugansku [Vorošilovgrad], Petrohradu, Baku a Cincynu [Volgograd]. Aktivně se účastnil Říjnové revoluce. V letech 1918—1925 byl velitelem různých frontů a členem revolučních vojenských rad (viz též sv. 50). — 119, 121, 210

VOROVSKIJ V. V. (1871—1923) — člen SDDSR od roku 1898, publicista a literární kritik. V letech 1907—1912 stál v čele oděské bolševické organizace. V roce 1915 odjel do Stockholmu; na Leninův návrh se v roce 1917 stal členem zahraničního byra ÚV SDDSR. Po Říjnové revoluci pracoval jako diplomat ve skandinávských zemích (1917—1919) a v Itálii (1921—1923). V letech 1919—1920 řídil Státní nakladatelství. 10. května 1923 byl v Lausanne zavražděn bělogvardějcem (viz též sv. 9). — 80, 163, 331

VRANGEL P. N. (1878—1928) — generál carské armády, baron, monarchista. Za cizí vojenské intervence a občanské války patřil k vůdcům kontrarevoluce na jihu Ruska. V dubnu až listopadu 1920 byl vrchním velitelem bělogvardějských ozbrojených sil v této oblasti. Po porážce svých jednotek Rudou armádou uprchl do zahraničí. — 22

VYSINSKIJ A. J. (1883—1954) — člen SDDSR od roku 1903, menševik, povoláním právník a diplomat, akademik od roku 1939. Po Říjnové revoluci pracoval v zásobování, poté se věnoval pedagogické a právníčské činnosti. V roce 1920 se s menševiky rozešel a vstoupil do KSR(b). Od roku 1931 působil jako prokurátor RSFSR, od roku 1935 SSSR. V letech 1939—1953 byl náměstkem předsedy rady li-

dových komisařů SSSR, náměstkem ministra a posléze ministrem zahraničních věcí SSSR. Od března 1953 vykonával funkci prvního náměstka ministra zahraničních věcí. — 250

ZACHAROV M. V. (nar. 1881) — dělník, bolševik. Roku 1919 pracoval v Hlavním výboru pro státní stavby, roku 1920 byl komisařem stavby železniční trati Alexandrov Gaj-Emba. Později vykonával různé hospodářské funkce. — 209

ZASULICOVÁ V. I. (1849—1919) — významná pracovnice narodnického a později sociálně demokratického hnutí v Rusku. Podílela se na založení skupiny Osvobození práce. V roce 1900 se stala členkou redakce leninského listu Jiskra a časopisu Zarja. Po II. sjezdu SDDSR patřila k čelným představitelům menševiků. K Říjnové revoluci se stavěla negativně (viz též sv. 25). — 209

ZATONSKIJ V. P. (1888—1938) — člen SDDSR od března 1917. Od prosince 1917 byl členem ukrajinské sovětské vlády, od března 1918 předsedou Ústředního výkonného výboru sovětů Ukrajiny. Od března 1919 zastával funkci lidového komisaře školství a osvěty Ukrajiny. V letech 1919—1920 byl členem revoluční vojenské rady Jihozápadního frontu. Roku 1920 stál v čele revolučního výboru v Haliči. Jako delegát X. sjezdu KSR(b) se podílel na potlačení kronštatdské vzpoury. V letech 1927—1933 vykonával funkci předsedy ústřední kontrolní komise KSU(b) a byl lidovým komisařem dělnicko-rolnické inspekce USSR (viz též sv. 50). — 121

ZELENSKIJ I. A. (1890—1938) — člen SDDSR od roku 1906. Působil v různých orgánech strany. V letech 1918—1920 řídil zásobování v Moskvě, v letech 1920—1924 byl místopředsedou moskevského sovětu a tajemníkem moskevského výboru strany. Později pracoval v kolegiu lidového komisariátu zásobování. V letech 1931—1938 byl předsedou Ústředního svazu spotřebních družstev. Na X. sjezdu strany byl zvolen kandidátem ústředního výboru a od XI. sjezdu strany byl jeho členem (viz též sv. 45). — 287

ZETKINOVÁ Clara (1857—1933) — význačná funkcionářka německého a mezinárodního dělnického hnutí, spoluzakladatelka Komunistické strany Německa. V revolučním hnutí pracovala od konce 70. let. Na III. kongresu Komunistické internacionály v roce 1921 byla zvolena do exekutivy Kominterny, řídila mezinárodní sekretariát žen. V roce 1925 se stala předsedkyní Mezinárodní rudé pomoci (viz též sv. 8). — 178—179, 214, 257

ZINOVJEV G. J. (vl. jm. Radomyslskij) (1883—1936) — člen SDDSR od roku 1901. Po Říjnové revoluci byl předsedou petrohradského sovětu a až do roku 1926 členem politického byra ústředního výboru, v letech 1919—1926 předsedou exekutivy Komunistické internacionály (viz též sv. 45). — 26, 84, 119, 129—130, 194—196, 207, 209, 249, 257, 289, 304, 306—311, 315

ŽIZIN I. I. (1892—1933) — básník. Publikovat začal v roce 1913. Od roku 1918 pracoval v redakci ivanovsko-vozněsenského listu Rabočij kraj a byl členem básnického kroužku tohoto listu. Napsal básnickou sbírku Mojo [Mé]. Od roku 1922 pracoval v Moskvě v tiskové agentuře ÚV KSR(b). — 79

ZEMĚPISNÉ NÁZVY

Dříve

Caricyn
Jekatěrinburg
Jekatěrinoslav
Nižnij Novgorod
Ridder
Simbirsk
Tiflis
Vjatka
Vladikavkaz

Nyní

Volgograd
Sverdlovsk
Dněpropetrovsk
Gorkij
Leninogorsk
Uljanovsk
Tbilisi
Kirov
Ordžonikidze

OBSAH

Předmluva 7—16

1920

1 G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. <i>6. listopadu</i>	17—18
2 S. P. SEREDOVI. <i>6. listopadu</i>	18
*3 MALÉ RADĚ LIDOVÝCH KOMISAŘŮ. <i>6. listopadu</i>	19
*4 J. E. RUDZUTAKOVI, A. I. RYKOVŮVI, M. P. TOMSKÉMU. <i>Nejpozději 8. listopadu</i>	19
5 TELEGRAM VÝKONNĚMU VÝBORU JEKATĚRINBURSKÉHO GUBERNIÁLNÍHO SOVĚTU, URALSKÉMU OBLASTNÍMU BYRU ÚV KSR(b), RADĚ 1. PRACOVNÍ ARMÁDY. <i>10. listopadu</i>	20
6 A. Z. GOLCMANOVI. <i>10. listopadu</i>	20—21
7 M. N. POKROVSKÉMU, M. F. VLADIMIRSKÉMU A V. A. AVANĚSOVOVI. <i>11. listopadu</i>	21
*8 G. V. ČIČERINOVI. <i>12. listopadu</i>	21—22
9 TELEGRAM REVOLUČNÍ VOJENSKÉ RADĚ JIŽNÍHO FRONTU. <i>12. listopadu</i>	22
10 N. P. BRJUCHANOVOVI, P. I. POPOVOVI, V. A. AVANĚSOVOVI, M. F. VLADIMIRSKÉMU. <i>12. listopadu</i>	23
11 M. I. KALININOVI. <i>12. listopadu</i>	24
12 HLAVNÍ SPRÁVĚ KOŽEDELNÉHO PRŮMYSLU PŘI NEJVYŠŠÍ NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ RADĚ. <i>12. listopadu</i>	24

* Dokumenty označené hvězdičkou jsou uveřejněny poprvé.

† Křížkem jsou označeny titulky převzaté podle originálu.

†13	NEJVYŠŠÍ NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ RADĚ, VĚDECKOTECHNICKÉMU ODBORU, ODDĚLENÍ PRO VYNÁLEZY. 13. listopadu	25
14	TELEGRAM J. V. STALINOVÍ. 13. listopadu	26
15	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU KSR(b). 14. listopadu	26
16	S. P. SEREDOVÍ. 15. listopadu	27
17	A. M. LEŽAVOVÍ. 15. listopadu	27
18	A. M. ANIKSTOVÍ. 15. listopadu	28
19	S. P. SEREDOVÍ A N. P. BRJUCHANOVVÍ. 16. listopadu	29
*20	V. A. AVANĚSOVVI. 17. listopadu	30
†21	TELEFONOGRAM A. M. LJUBOVÍČOVÍ. 17. listopadu	30
22	G. V. ČIČERINOVÍ. 19. listopadu	31
23	ODPOVĚĎ J. V. STALINOVÍ PŘÍMOU LINKOU A VZKAZ L. D. TROCKÉMU.	31—32
	1. 19. nebo 20. listopadu	31—32
	*2. 23. listopadu	32
24	PŘÍKAZY SEKRETÁŘCE.	32—33
	1. 19. listopadu	32
	2. 20. listopadu	33
25	A. M. ANIKSTOVÍ. 20. listopadu	33
26	ELEKTROTECHNICKÉMU ODBORU MOSKEVSKÉ NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ RADY. 20. listopadu	33—34
27	MALÉ RADĚ LIDOVÝCH KOMISAŘŮ. <i>Nejdříve</i> 20. listopadu	34
*28	A. M. LEŽAVOVÍ. 21. listopadu	34
29	MALÉ RADĚ LIDOVÝCH KOMISAŘŮ. <i>Nejpozději</i> 23. listopadu	35
*30	V. P. MILJUTINOVÍ. <i>Mezi 23. listopadem</i> <i>a 6. prosincem</i>	35
	1	35
	2	35
31	A. P. PLATONOVVÍ. 24. listopadu	36
32	STÁTNÍMU NAKLADATELSTVÍ. 26. listopadu	36
33	V. V. FOMINOVÍ. <i>Mezi 26. a 29. listopadem</i>	37
34	S. P. SEREDOVÍ. 28. listopadu	37
*35	L. B. KRASINOVÍ. 28. listopadu	37—38
*36	G. V. ČIČERINOVÍ. 29. listopadu	38
37	A. V. LUNAČARSKÉMU. 29. listopadu	39—40
38	S. J. ČUCKAJEVOVÍ. 30. listopadu	40
39	N. P. BRJUCHANOVVÍ. 30. listopadu	41

40	A. I. JELIZAROVOVÉ. <i>Na podzim</i>	41
†41	SOUDRUHOVI M. N. POKROVSKÉMU. <i>5. prosince</i>	42
42	S. P. SEREDOVI. <i>6. prosince</i>	42—45
*43	S. P. SEREDOVI. <i>8. prosince</i>	45
*44	PÍSEMNÝ POKYN G. V. ČIČERINOVÍ S NÁVRHEM TELEGRAMU M. M. LITVINOVOVI. <i>Před 9. prosincem</i>	45—46
45	STÁTNÍMU NAKLADATELSTVÍ. <i>11. prosince</i>	46—47
*46	A. M. AMOSOVVI. <i>12. prosince</i>	47
*47	J. M. ŠATUNOVSKÉMU. <i>Nejdříve 12. a nejspozději 14. prosince</i>	47—48
*48	N. N. KRESTINSKÉMU. <i>13. prosince</i>	48
49	A. D. CJURUPOVI. <i>14. prosince</i>	48—49
50	A. D. CJURUPOVI. <i>14. prosince</i>	49—50
51	M. I. FRUMKINOVÍ. <i>14. prosince</i>	50
*52	PÍSEMNÝ VZKAZ A. G. GOJCHBARGOVI S NÁVRHEM TELEGRAMU L. B. KRASINOVÍ DO LONDÝNA. <i>14. prosince</i>	51
*53	G. V. ČIČERINOVÍ. <i>14. prosince</i>	51—52
54	TELEGRAM RADĚ 1. PRACOVNÍ ARMÁDY, URALSKÉMU OBLASTNÍMU BYRU ÚV KSR(b), VÝKONNÉMU VÝBORU GUBERNIÁLNÍHO SOVĚTU V JEKATĚRINBURGU A URALSKÉ UNIVERZITĚ. <i>17. prosince</i>	52
55	SPRÁVCI VELKÉHO DIVADLA. <i>18. prosince</i>	52—53
*56	A. P. KIZASOVÉ. <i>19. prosince</i>	53
57	ÚŘADOVNĚ RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ. <i>21. prosince</i>	54
†58	N. P. GORBUNOVOVI. <i>28. prosince</i>	54—55
*59	TELEGRAM L. B. KRASINOVÍ A N. K. KLYŠKOVI. <i>31. prosince</i>	55
60	TELEGRAM PODNIKŮM VYRÁBĚJÍCÍM ELEKTRICKÉ PLUHY. <i>31. prosince</i>	55—56
61	N. P. BRJUCHANOVVI. <i>31. prosince</i>	56
62	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. <i>Koncem prosince</i>	56—57
63	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. <i>V prosinci</i>	57—58
64	V. D. BONČOVI-BRUJEVIČOVI. <i>V prosinci</i>	59
65	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. <i>V prosinci</i>	59
66	E. M. SKLJANSKÉMU. <i>V roce 1920</i>	59
*67	K BROŽUŘE BĚLÝ KUNA. <i>V roce 1920</i>	60
68	A. D. CJURUPOVI. <i>V roce 1920</i>	60

69	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. <i>Koncem roku 1920 až začátkem roku 1921</i>	61
70	E. M. SKLJANSKÉMU. <i>Koncem roku 1920 až začátkem roku 1921</i>	61

1 9 2 1

*71	N. P. GORBUNOVOVI. <i>2. ledna</i>	62
*72	G. V. ČIČERINOVÍ. <i>Nejdříve 3. ledna</i>	62
*73	G. V. ČIČERINOVÍ. <i>Nejdříve 4. ledna</i>	63
74	N. P. GORBUNOVOVI. <i>Nejdříve 5. ledna</i>	63
75	N. P. GORBUNOVOVI. <i>6. ledna</i>	63—64
76	N. P. GORBUNOVOVI. <i>6. ledna</i>	65
77	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. <i>8. ledna</i>	65
78	N. P. GORBUNOVOVI. <i>12. ledna</i>	66
79	P. I. POPOVOVI. <i>12. ledna</i>	66
80	J. M. STĚKLOVOVI. <i>13. ledna</i>	67
81	TELEGRAM D. I. ULJANOVÍ. <i>13. ledna</i>	67
82	TELEFONOGRAM A. V. LUNAČARSKÉMU A J. A. LITKENSOVI. <i>14. ledna</i>	68
83	N. P. GORBUNOVOVI. <i>Mezi 16. a 21. lednem</i>	68
84	N. P. GORBUNOVOVI. <i>18. ledna</i>	69
*85	D. Z. ŠKLOVSKÉ. <i>18. ledna</i>	70
86	N. P. GORBUNOVOVI. <i>18. ledna</i>	70—71
87	REDAKCI LISTU PRAVDA. <i>19. ledna</i>	71
†88	DĚLNÍKŮM, MISTRŮM, ZAMĚSTNANCŮM A KOMUNISTICKÉ BUŇCE NA STANICI PROLETARSKAJA (VLADIKAVKAZSKÁ DRÁHA). <i>20. ledna</i>	71—72
89	BAKURSKÉ VOLOSTNÍ ORGANIZACI KSR(b). <i>21. ledna</i>	73—74
90	N. P. GORBUNOVOVI. <i>21. ledna</i>	74
91	N. P. GORBUNOVOVI. <i>25. ledna</i>	74—75
92	N. P. GORBUNOVOVI. <i>26. ledna</i>	75
*93	A. I. RYKOVÍ. <i>26. ledna</i>	75—76
94	N. P. GORBUNOVOVI. <i>26. ledna</i>	76
95	SORMOVSKÉMU ZÁVODU. <i>26. ledna</i>	76
96	V. P. MILJUTINOVÍ. <i>27. ledna</i>	77
97	N. P. GORBUNOVOVI. <i>27. ledna</i>	77
98	N. P. GORBUNOVOVI. <i>27. ledna</i>	77—78
99	M. N. POKROVSKÉMU, J. A. LITKENSOVI, O. J. ŠMIDTOVI. <i>28. ledna</i>	78
100	Š. M. MANUČARJANCOVÉ. <i>28. ledna</i>	79

*101	VÝMĚNA VZKAZŮ A POKYNŮ S M. I. GLJASSEROVOU. 28. ledna	79
†102	TELEFONOGRAM VEDOUCÍMU MOSKEVSKÉHO ODDĚLENÍ RUSKÉ TISKOVÉ AGENTURY. 28. ledna	80
103	N. P. GORBUNOVŮVI. 29. ledna	80
104	N. P. GORBUNOVŮVI. 29. ledna	80—81
105	A. I. GUSEVOVI. 30. ledna	81
*106	M. A. KRUČINSKÉMU. 31. ledna	81—82
107	TELEGRAM PŘEDSEDOVI RADY LIDOVÝCH KOMISAŘŮ TATARSKÉ AUTONOMNÍ SOVĚTSKÉ SOCIALISTICKÉ REPUBLIKY. 31. ledna	82
108	N. P. GORBUNOVŮVI. 31. ledna	83
*109	M. I. FRUMKINŮVI. 1. února	83
110	D. B. RJAZANOVŮVI. Před 2. únorem	84
111	TELEFONOGRAM PETROHRADSKÉMU GUBERNIÁLNÍMU VÝBĚRU. 2. února	84
112	D. B. RJAZANOVŮVI. 2. února	85
113	A. G. GOJCHBARGŮVI. 2. února	85—86
*114	V. N. MAŇCEVOVI. 3. února	86—87
115	TELEGRAM G. K. ORDŽONIKIDZEMU. 5. února	87
116	E. M. SKLJANSKÉMU. 6. února	88
117	E. M. SKLJANSKÉMU. 6. února	88—89
*118	N. OSINSKÉMU. 6. února	89
119	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. 6. února	89—90
120	M. N. POKROVSKÉMU. 7. února	90
121	L. B. KRASINŮVI. 8. února	90
122	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. 9. února	91
123	E. M. SKLJANSKÉMU. 12. února	91—92
124	A. V. LUNAČARSKÉMU. 14. února	92
*125	TELEGRAM REVOLUČNÍ VOJENSKÉ RADĚ 11. ARMÁDY. 14. února	92—93
*126	TELEGRAM REVOLUČNÍ VOJENSKÉ RADĚ 11. ARMÁDY. 15. února	93
127	A. G. GOJCHBARGŮVI. 15. února	94
128	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU KSR(b). 15. února	94
*129	N. N. KRESTINSKÉMU. 16. února	95
	1	95
	2	95
130	N. P. GORBUNOVŮVI. 17. února	95
131	N. I. MURALOVŮVI. 18. února	96

132	TELEGRAM V. V. ŠMIDTOVI. 18. února	96—97
*133	A. I. SVIDĚRSKÉMU. 18. února	97
*134	A. I. SVIDĚRSKÉMU. 18. února	97
*135	N. P. BRJUCHANOVOVI. 18. února	98
*136	V. R. MENŽINSKÉMU. 18. února	98
137	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 19. února	99
*138	L. B. KRASINOVÍ. 19. února	99—100
*139	G. L. ŠKLOVSKÉMU. 20. února	100
140	N. P. GORBUNOVOVI. 21. února	100—101
*141	G. V. ČIČERINOVÍ. <i>Nejdříve</i> 21. února	101
*142	TELEGRAM I. N. SMIRNOVOVI. 21. nebo 22. února	102
†143	SOUDRUHŮM I. M. GUBKINOVÍ, A. I. CEVČINSKÉMU, I. N. STRIŽOVÍ, N. N. SMIRNOVOVI. 23. února	102
144	TELEGRAM CH. G. RAKOVSKÉMU. 24. února	103
145	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 25. února	103—105
146	TELEGRAM CH. G. RAKOVSKÉMU. 25. února	106
147	N. P. GORBUNOVOVI. 25. února	106
148	A. B. CHALATOVÍ. 26. února	107
149	N. A. SEMAŠKOVÍ. 28. února	107
150	A. D. CJURUPOVI. <i>V únoru</i>	107—108
*151	A. D. CJURUPOVI. <i>V únoru</i>	108
152	N. P. GORBUNOVOVI. <i>Koncem února až začátkem března</i>	108
153	N. P. BRJUCHANOVOVI. 1. března	109
154	N. OSINSKÉMU. 1. března	109—110
155	V. V. FOMINOVÍ. 1. března	110—111
156	V. V. FOMINOVÍ. 2. března	111
157	N. N. KRESTINSKÉMU. 2. března	111
158	L. D. TROCKÉMU. 3. března	112
159	MALÉ RADĚ LIDOVÝCH KOMISAŘŮ. 3. března	112
160	A. I. RYKOVÍ, N. P. BRJUCHANOVOVI, V. V. FOMINOVÍ, A. O. ALSKÉMU, G. V. ČIČERINOVÍ. 3. března	113
161	E. M. SKLJANSKÉMU. 3. března	114
†162	POLITICKÉMU BYRU ÚV KSR(b). 3. března	114—115
163	M. N. POKROVSKÉMU. <i>Nejdříve</i> 4. března	115
164	L. B. KAMENĚVOVI. 5. března	115
165	G. V. ČIČERINOVÍ A L. M. KARACHANOVÍ. 7. března	116
166	A. D. CJURUPOVI. 8. března	116—117
*167	G. V. ČIČERINOVÍ. 9. března	117

168	L. B. KAMENĚVOVI A J. V. STALINOVÍ. <i>9. března</i>	117—118
169	A. I. RYKOVŮVI. <i>10. března</i>	118
170	J. V. STALINOVÍ A L. B. KAMENĚVOVI. <i>10. března</i>	119
171	A. G. GOJCHBARGOVÍ. <i>12. března</i>	119
*172	ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). <i>13. března</i>	120
173	A. D. CJURUPOVÍ. <i>15. března</i>	120
174	N. A. SEMAŠKOVÍ. <i>Nejdříve 16. března</i>	120—121
175	TELEGRAM PETROHRADSKÉMU VÝBORU OBRANY. <i>17. března</i>	121
176	WASHINGTONU VANDERLIPOVÍ. <i>17. března</i>	122
177	A. A. IOFFEMU. <i>17. března</i>	125—126
*178	F. E. DZERŽINSKÉMU. <i>17. března</i>	126
179	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. <i>18. března</i>	127
180	A. I. RYKOVŮVI. <i>18. března</i>	127
181	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU KSR(b). <i>18. nebo 19. března</i>	127
182	TELEGRAM L. B. KRASINOVÍ. <i>19. března</i>	128
183	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. <i>20. března</i>	128
184	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. <i>20. března</i>	129
*185	N. N. KRESTINSKÉMU. <i>20. března</i>	129
186	J. S. HANECKÉMU. <i>20. března</i>	129—130
187	N. N. KRESTINSKÉMU A J. S. HANECKÉMU. <i>Mezi 20. březnem a 25. květnem</i>	130
188	POTVRZENÍ A. R. ŠAPOŠNIKOVŮVI. <i>22. března</i>	130—131
189	PÍSEMNÝ POKYN SEKRETÁŘCE. <i>Před 23. březnem</i>	131
190	V. N. KAJUROVŮVI. <i>24. března</i>	131—132
191	L. B. KAMENĚVOVI. <i>24. března</i>	132
192	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. <i>24. nebo 25. března</i>	133
193	N. P. GORBUNOVŮVI. <i>25. března</i>	133
194	E. M. SKLJANSKÉMU. <i>25. března</i>	134
195	TELEGRAM G. K. ORDŽONIKIDZEMU. <i>25. března</i>	134
*196	A. D. CJURUPOVÍ. <i>25. března</i>	135
197	A. I. RYKOVŮVI. <i>26. března</i>	135
198	A. D. CJURUPOVÍ. <i>27. března</i>	136—137
199	N. P. BRJUCHANOVŮVI. <i>27. března</i>	137
200	J. A. LITKENSOVÍ. <i>27. března</i>	137—138
201	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. <i>27. března</i>	138
202	F. E. DZERŽINSKÉMU. <i>27. března</i>	138—139

203	L. B. KAMENĚVOVI. 27. března	139
204	J. A. PREOBRAŽENSKÉMU. 27. března	140
205	A. I. RYKOVŮVI. 27. března	141
206	TELEFONOGRAM A. I. RYKOVŮVI. 28. března	142
207	L. D. TROCKÉMU. 28.—29. března	142
208	A. I. JEMŠANOVŮVI. 29. března	143—144
209	SDĚLENÍ ČLENŮM POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b) S NÁVRHEM TELEGRAMU G. K. ORDŽONIKIDZEMU. 29. března	144—145
210	TELEGRAM G. K. ORDŽONIKIDZEMU. 30. března	145
211	RADĚ PRÁCE A OBRANY. 30. března	146
212	TELEFONOGRAM G. I. PETROVSKÉMU A. M. V. FRUNZEMU. 30. března	146
213	G. V. ČIČERINŮVI. 31. března	147
214	G. V. ČIČERINŮVI. 31. března	147
215	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. Koncem března	148
216	TELEGRAM L. B. KRASINŮVI. V březnu	148
217	N. I. BUCHARINŮVI. V březnu až dubnu	149
*218	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 1. dubna	150
219	A. P. SEREBROVSKÉMU. 2. dubna	150—152
220	V. V. ŠMIDTOVI, L. D. TROCKÉMU, A. D. CJURUPOVI, A. I. RYKOVŮVI, M. P. TOMSKÉMU, A. G. ŠLJAPNIKOVŮVI. 2. dubna	152—153
221	TELEGRAM A. P. SEREBROVSKÉMU. 4. dubna	153
222	M. N. POKROVSKÉMU. 4. dubna	153
223	TELEGRAM G. K. ORDŽONIKIDZEMU. 5. dubna	154
224	A. I. RYKOVŮVI. 5. dubna	154—155
225	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. Po 5. dubnu	155—156
226	A. I. RYKOVŮVI. 6. dubna	157—158
227	A. M. LEŽAVŮVI. 6. dubna	158
228	D. I. ULJANOVŮVI. 6. dubna	158—159
229	L. B. KAMENĚVOVI. Po 6. dubnu	159
230	E. M. SKLJANSKÉMU. Po 6. dubnu	159
*231	A. D. CJURUPOVI. Nejpozději 7. dubna	160
*232	ORGANIZAČNÍMU BYRU ÚV KSR(b). 7. dubna	160
233	A. B. CHALATOVŮVI. 7. dubna	161
234	A. V. LUNAČARSKÉMU, M. N. POKROV- SKÉMU, J. A. LITKENSOVI. 8. dubna	161—162
235	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 8. dubna	162
	1	162
	2	162

236	N. P. GORBUNOVOVI. 8. dubna	163
237	TELEGRAM V. V. VOROVSKÉMU. 8. dubna	163
238	TELEGRAM G. K. ORDŽONIKIDZEMU. 9. dubna	164
239	A. V. LUNAČARSKÉMU. 9. dubna	165
240	I. I. KUTUZOVOVI. 9. dubna	166—167
241	TELEGRAM KONFERENCI CHUDINY V JAKUTSKU. 9. nebo 10. dubna	167
242	L. M. CHINČUKOVI. Před 10. dubnem	168
243	V. M. MOLOTOVOVI. Mezi 9. a 21. dubnem	168
244	TELEGRAM V. V. FOMINOVI. 10. dubna	169
245	D. I. KURSKÉMU. 11. dubna	169
*246	R. E. KLASSONOVI. 11. dubna	170
247	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 12. dubna	170—171
248	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 13. dubna	171—172
249	N. P. GORBUNOVOVI. 13. nebo 14. dubna	172
*250	L. M. KARACHANOVI. Po 13. dubnu	172—173
251	L. B. KAMENĚVOVI. 14. dubna	173
252	A. M. NIKOLAJEVOVI. 14. dubna	174
253	G. L. PJATAKOVŮVI. 14. dubna	174—175
254	M. F. VLADIMIRSKÉMU. 14. dubna	175
255	TELEGRAM M. I. FRUMKINOVI A A. G. BĚLOBORODOVOVI. 15. dubna	176
256	A. D. CJURUPOVI. 15. dubna	176—177
257	V. M. MOLOTOVOVI. 15. dubna	177
*258	L. B. KAMENĚVOVI. 15. dubna	177
259	I. I. RADČENKOVI. 16. dubna	178
260	C. ZETKINOVÉ A P. LEVIMU. 16. dubna	178—179
261	TELEGRAM G. K. ORDŽONIKIDZEMU. 17. dubna	180
262	V. M. MOLOTOVOVI. 17. dubna	180
*263	V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 17. dubna	181
264	L. B. KAMENĚVOVI. 17. dubna	181
265	V. P. MILJUTINOVI A V. A. AVANĚSOVOVI. 18. dubna	181—182
266	A. I. RYKOVŮVI, V. P. MILJUTINOVI, A. M. LEŽAVOVI. 18. dubna	182
267	TELEGRAM G. K. ORDŽONIKIDZEMU. 18. dubna	182—183
268	PÍSEMNÉ SDĚLENÍ N. P. GORBUNOVOVI A POZNÁMKY NA DOPISU A. M. NIKOLAJEVA. 18. dubna	183—184
*269	J. V. STALINOVI. 18. nebo 19. dubna	184

270	J. A. PREOBRAŽENSKÉMU. 19. dubna	184—185
271	A. M. LEŽAVOVI. 19. dubna	186
272	N. A. SEMAŠKOVI. 19. dubna	187
273	V. A. AVANĚSOVOVI. 19. dubna	187
274	TELEFONOGRAM V. N. RUSSOVI. 19. dubna	188
275	PŘÍKAZ SEKRETÁRCE A POKYN G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 19. dubna	188
276	PŘÍKAZ SEKRETÁRCE. <i>Nejdříve</i> 19. dubna	188
†277	LIDOVÉMU KOMISARIÁTU ZÁSOBOVÁNÍ. 20. dubna	189
278	J. JAROSLAVSKÉMU. <i>Nejdříve</i> 20. dubna	189
279	TELEGRAM M. I. FRUMKINOVÍ. 21. dubna	190
280	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 22. dubna	190
281	A. B. CHALATOVHOVI. 22. dubna	191
*282	LIDOVÉMU KOMISARIÁTU ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ A CELORUSKÉ MIMOŘÁDNÉ KOMISI. 22. dubna	191
283	N. L. ŠPEKTOROVHOVI, P. L. VOJKOVHOVI, A. Z. GOLCMANOVÍ, L. N. KRICMANOVÍ, S. V. GROMAHOVI. 23. dubna	192
*284	VZKAZ L. M. KARACHANOVÍ A TELEGRAM V. L. KOPPOVI. 23. dubna	192—193
285	M. F. VLADIMIRSKÉMU, A. M. LEŽAVOVI, V. P. MILJUTINOVÍ. 23. dubna	193
286	PŘÍKAZ SEKRETÁRCE. <i>Po</i> 23. dubnu	194
287	G. J. ZINOVJEVOVI. 24. dubna	194—196
*288	L. B. KAMENĚVOVI. 24. dubna	197
289	I. A. TEODOROVÍČOVI. 25. dubna	197
290	J. S. HANECKÉMU. 25. dubna	198
291	N. P. BRJUCHANOVHOVI, L. N. KRICMANOVÍ, M. P. TOMSKÉMU, A. I. POŤAJEVOVI. 26. dubna	198—201
292	N. P. GORBUNOVHOVI. 26. dubna	201
*293	V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 26. dubna	202
294	A. O. ALSKÉMU. 26. dubna	203
*295	V. M. MOLOTOVOVI. 26. dubna	203—204
296	A. M. LEŽAVOVI. <i>Před</i> 28. dubnem	204
297	F. E. DZERŽINSKÉMU. 29. dubna	205
298	L. D. TROCKÉMU. 30. dubna	205—206
299	A. A. BURDUKOVHOVI. 30. dubna	206
300	N. P. BRJUCHANOVHOVI. <i>Koncem</i> dubna	206—207
301	L. N. KRICMANOVÍ. <i>V</i> dubnu	207
302	G. J. ZINOVJEVOVI. 3. května	207

303	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. <i>Mezi 3. a 10. květnem</i>	208—209
	1	208
	2	208—209
304	G. J. ZINOVJEVOVI. <i>5. května</i>	209
305	TELEGRAM K. J. VOROŠILOVOVI. <i>5. května</i>	210
306	MALÉ RADĚ LIDOVÝCH KOMISAŘŮ. <i>5. května</i>	210
307	J. A. LITKENSOVI. <i>6. května</i>	211
308	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. <i>6. května</i>	211
309	A. V. LUNAČARSKÉMU. <i>6. května</i>	211—212
310	M. N. POKROVSKÉMU. <i>6. května</i>	212
*311	I. G. ALEXANDROVOVI. <i>6. května</i>	212—213
312	G. V. ČIČERINOVÍ. <i>Mezi 6. a 10. květnem</i>	213
313	V. A. SMOLJANINOVHOVI. <i>Po 6. květnu</i>	213
*314	TELEGRAM V. L. KOPPOVI. <i>7. května</i>	214
315	STÁTNÍMU NAKLADATELSTVÍ. <i>8. května</i>	214—215
316	J. A. LITKENSOVI. <i>9. května</i>	215
†317	REDAKCI LISTU PRAVDA A REDAKCI LISTU IZVĚŠTĪJA. <i>9. května</i>	216
*318	L. B. KRASINOVÍ. <i>9. května</i>	216
319	L. B. KRASINOVÍ. <i>Nejpozději 10. května</i>	217
320	N. P. BRJUCHANOVHOVI. <i>10. května</i>	217
321	TELEGRAM DELEGACI SOVĚTSKÉ VLÁDY. <i>10. května</i>	218
322	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE RLK. <i>10. května</i>	218
323	TELEFONOGRAM N. OSINSKÉMU A I. A. TEODOROVÍČHOVI. <i>10. května</i>	219
324	V. M. MOLOTOVOVI. <i>10. května</i>	219
325	N. P. BRJUCHANOVHOVI. <i>11. května</i>	220
326	ZEMĚDĚLSKÉMU ODBORU MOSKEVSKÉHO GUBERNIÁLNÍHO SOVĚTU. <i>11. května</i>	221
*327	A. S. JENUKIDZEMU. <i>Nejdříve 11. května</i>	221
328	D. I. KURSKÉMU. <i>12. května</i>	222
329	OTÁZKY A. I. SVIDĚRSKÉMU O ZBOŽNÍM FONDU. <i>13. května</i>	222—223
330	L. B. KAMENĚVOVI. <i>13. května</i>	223
*331	M. I. KALININOVÍ. <i>Před 14. květnem</i>	223—224
332	TELEFONOGRAM P. L. VOJKOVHOVI. <i>14. května</i>	224
333	M. F. SOKOLOVOVI. <i>16. května</i>	224—229
334	L. A. FOTIJEVOVÉ. <i>16. května</i>	229
335	M. F. VLADIMIRSKÉMU. <i>17. května</i>	229
336	J. A. LITKENSOVI. <i>17. května</i>	230
337	M. V. FRUNZEMU. <i>18. května</i>	231

*338	V. M. MOLOTOVOVI. 19. května	232
339	TELEGRAM A. P. SEREBROVSKÉMU. 19. května	232
340	V. P. NOGINOVI A N. P. BRJUCHANOVOVI. 19. května	233
341	J. A. LITKENSOVI. 19. května	233—234
342	V. A. SMOLJANINOVOVI. 19. května	234—236
*343	PŘEDSEDNICTVU NEJVYŠŠÍ NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ RADY. 20. května	236—237
344	N. OSINSKÉMU. 20. května	238
345	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. Mezi 20. a 25. květnem	239
*346	I. S. UNŠLICHTOVI. 21. května	239
347	N. L. MEŠČERJAKOVOVI. 23. května	240
348	I. I. RADČENKOVI. 23. května	240—241
349	PÍSEMNÝ VZKAZ L. A. FOTIJEVOVÉ A PŘÍKAZ V. A. SMOLJANINOVOVI. 23. května	242
350	R. E. KLASSONOVI. 24. května	242—243
351	G. I. BOKIJOVI. 24. května	243—244
352	V. A. SMOLJANINOVOVI. 24. května	244
353	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. 24. května	245
354	N. A. SEMAŠKOVI. 24. května	245
*355	V. M. MOLOTOVOVI. Nejpozději 25. května	246
356	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 25. května	246—247
357	M. F. VLADIMIRSKÉMU. 25. května	247
358	N. P. BRJUCHANOVOVI. 25. května	248
359	B. D. VIGILJOVOVI. 25. května	249
360	N. P. GORBUNOVOVI. 25. května	249
361	A. B. CHALATOVOVI. 26. května	250—251
362	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 26. května	251—252
363	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 26. května	252
364	TELEGRAM A. P. SEREBROVSKÉMU. 26. května	253
365	V. M. MOLOTOVOVI. 26. května	253
*366	V. M. MOLOTOVOVI. 26. května	253
367	I. T. SMILGOVI. 27. května	254
368	TELEGRAM F. E. DZERŽINSKÉMU. 27. května	254—255
369	TELEGRAM PETROHRADSKÉ OBLASTNÍ HOSPODÁŘSKÉ RADĚ, ODBOROVÉ RADĚ A VÝKONNÉMU VÝBORU. 27. května	255
370	V. A. SMOLJANINOVOVI. 27. nebo 28. května	256
*371	SMĚRNICE KOMISI PRO ALGEMBU (zapsány dodatečně zpaměti). 28. května	256
*372	TELEFONOGRAM K. B. RADKOVI A G. J. ZINOVJEVOVI. 28. května	257
*373	K. B. RADKOVI. 29. května	257—258

374	V. A. SMOLJANINOVVI. 29. května	258
375	A. B. CHALATOVVI. 29. května	258
376	V. A. SMOLJANINOVVI. 29. května	259
*377	A. O. ALSKĚMU. 29. května	259—260
378	J. CH. LUTOVINOVVI. 30. května	261—266
*379	V. A. SMOLJANINOVVI. 30. května	266
380	E. M. SKLJANSKĚMU. 30. května	267
381	A. O. ALSKĚMU. 30. května	268
382	TELEFONOGRAM N. P. BRJUCHANOVVI. 30. května	268
383	V. A. SMOLJANINOVVI. 31. května	269
384	TELEFONOGRAM I. S. UNŠLICHTOVI, V. V. FOMINOVVI A N. P. BRJUCHANOVVI. 31. května	269
385	G. K. KOROLJOVVI. 31. května	270
386	G. D. CJURUPOVI. 31. května	271
†387	LIDOVĚMU KOMISARIÁTU POŠT A TELEGRAFŮ. 31. května	272
388	M. P. PAVLOVIČOVI. 31. května	273—274
389	I. T. SMILGOVI. 31. května	274
390	V. A. SMOLJANINOVVI. 31. května	275
391	N. P. GORBUNOVVI. 31. května	275
392	PŘÍKAZ LIDOVÝM KOMISARIÁTŮM. 31. května	276
*393	V. M. MOLOTOVVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 31. května	276
394	J. A. LITKENSOVI. <i>Koncem května</i>	277
395	A. M. LEŽAVOVI A A. I. RYKOVVI. <i>Nejdříve v květnu</i>	277—278
396	V. A. AVANĚSOVVI. <i>Nejdříve v květnu</i>	278
397	L. B. KRASINOVVI. <i>Před červnem</i>	278
*398	E. M. SKIJANSKĚMU. <i>V květnu až v první polovině června</i>	279
399	V. M. MOLOTOVVI. <i>1. června</i>	279
400	V. A. AVANĚSOVVI. <i>1. června</i>	280
401	REDAKCI LISTU IZVĚSTIJA VCIK. <i>1. června</i>	281
402	G. M. KRŽIŽANOVSKĚMU. <i>2. června</i>	281—282
*403	TELEFONOGRAM I. S. UNŠLICHTOVI. <i>2. června</i>	283
404	A. O. ALSKĚMU. <i>3. června</i>	284
405	E. M. SKLJANSKĚMU. <i>3. června</i>	284—285
406	I. M. GUBKINOVVI. <i>3. června</i>	285
*407	G. L. ŠKLOVSKĚMU. <i>3. června</i>	286
*408	V. M. MOLOTOVVI. <i>Před 4. červnem</i>	286
*409	G. L. ŠKLOVSKĚMU. <i>4. června</i>	287

*410	PŘÍKAZ SEKRETÁŘCE. 4. června	287
411	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 4. června	288
*412	V. M. MOLOTOVOVI. <i>Nejdříve 4. června</i>	288—289
413	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 5. června	290
414	M. I. FRUMKINOVÍ. 5. června	291—292
415	A. M. LEŽAVOVI. 5. června	292—294
416	I. I. RADČENKOVI. 5. června	294—295
417	R. E. KLASSONOVÍ. 5. června	295
418	J. A. PREOBRAŽENSKÉMU. 5. června	296—297
419	V. A. AVANĚSOVOVI. 5. června	297
420	V. A. SMOLJANINOVÍ. 5. nebo 6. června	298
421	POKYNY L. A. FOTIJEVOVÉ A TELEGRAM I. A. SAMMEROVI. 6. června	298—299
*422	A. M. LEŽAVOVI. 6. června	299—300
423	V. A. SMOLJANINOVÍ. 6. června	300
*424	N. P. GORBUNOVOVI. 6. června	300
425	I. I. RADČENKOVI. 7. června	301—302
426	P. I. STUČKOVI. 7. června	302
†427	N. P. GORBUNOVOVI. 7. června	303
428	V. M. MOLOTOVOVI. 7. června	303—304
*429	V. M. MOLOTOVOVI. <i>Po 7. červnu</i>	304
*430	Z DOPISU V. M. MOLOTOVOVI. <i>Před 10. červnem.</i>	305
431	I. M. GUBKINOVÍ. 10. června	305
432	J. M. JUROVSKÉMU. 10. června	306
*433	PŘIPOMÍNKY K NÁVRHŮM TEZÍ O TAKTICE PRO III. KONGRES KOMUNISTICKÉ INTERNACIONÁLY. <i>Dopis G. J. Zinovjevovi. 10. června.</i>	306—311
434	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 10. června	312—313
435	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 11. června	313—314
*436	V. M. MOLOTOVOVI PRO SEKRETARIÁT ÚV KSR(b). 11. června	314
437	G. J. ZINOVJEVOVI. 11. června	315
438	MALÉ RADĚ LIDOVÝCH KOMISAŘŮ. 11. června	316
439	N. P. GORBUNOVOVI. 12. června	316—317
440	J. A. LITKENSOVI. 14. června	317
441	J. A. LITKENSOVI. 14. června	318
442	J. LARINOVÍ. <i>Mezi 14. a 18. červnem</i>	318
*443	WILHELMU KOENENOVÍ, AUGUSTU THALHEIMEROVI A PAULU FRÖHLICHOVI. 16. června	319
444	N. P. GORBUNOVOVI. 16. června	319

445	P. A. BOGDANOVVI. 16. června	320
*446	V. A. SMOLJANINOVVI. 16. června	320
*447	V. M. MOLOTOVOVI PRO ČLENY POLITICKÉHO BYRA ÚV KSR(b). 17. června	321
*448	PŘÍKAZ SEKRETÁRCE A DOPIS M. I. KALININOVVI, Ā. S. JENUKIDZEMU, D. I. KURSKÉMU A F. E. DZERŽINSKÉMU. 17. června	321—322
449	TELEGRAM G. K. ORDŽONIKIDZEMU. 18. června	322
450	PŘÍKAZ SEKRETÁRCE. 19. června	323
*451	E. M. SKLJANSKÉMU. 19. června	323
*452	D. I. KURSKÉMU. 20. června	323
453	NÁVRH TELEGRAMU SOVĚTSKÉ OBCHODNÍ DELEGACI V LONDÝNĚ. Mezi 20. červnem a 2. červencem	324
454	A. O. ALSKÉMU. Před 21. červnem	324—325
455	M. I. FRUMKINOVVI. 21. června	325
456	A. M. LEŽAVOVI. 21. června	325—326
457	A. I. RYKOVVI. 21. června	326
458	N. P. BRJUCHANOVVI, P. L. VOJKOVVI A L. M. CHINČUKOVVI. 21. června	327
459	I. A. TEODOROVVIČOVVI. 21. června	328
460	PŘÍKAZ SEKRETÁRCE. 21. června	328—329
461	L. K. MARTENSOVI. 22. června	329—330
462	M. V. RYKUNOVVI. 22. června	330
463	MALÉ RADĚ LIDOVÝCH KOMISAŘŮ. 22. června	330—331
464	MICHELU KNELEROVI. Mezi 22. červnem a 3. červencem	331
465	M. M. LITVINOVVI. 23. června	331
*466	V. L. KOPPOVI. 23. června	332
467	TELEGRAM G. L. PJATAKOVVI. 24. června	332—333
468	V. R. MENŽINSKÉMU. 24. června	333
*469	G. I. BOKIJOVI. 25. června	334
470	M. I. FRUMKINOVVI. 25. června	334
471	V. D. KAJSAROVVI A I. I. IONOVVI. 25. června	335
472	NEZJIŠTĚNÉMU ADRESÁTOVI. 25. června	336
473	A. S. JENUKIDZEMU. 25. června	336
474	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 25. června	337
*475	G. M. KRŽIŽANOVSKÉMU. 25. června	337—338
*476	PŘÍKAZ SEKRETÁRCE. 25. června	338

PŘÍLOHY

1920

1	TELEGRAM REVOLUČNÍM VÝBORŮM NA KRYMU. 19. listopadu	341—342
2	TELEGRAM VŠEM VÝKONNÝM VÝBORŮM GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ, GUBERNIÁLNÍM VÝBORŮM PRO LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ, VÝBORŮM PRO ZÁSOBOVÁNÍ ŽELEZNIC DŘEVEM A ZMOCNĚNCŮM RADY PRÁCE A OBRANY PRO PALIVA. 24. listopadu	342—343
3	TELEGRAM VŠEM VÝKONNÝM VÝBORŮM GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ. 8. prosince	343
4	TELEGRAM VLADIKAVKAZSKÉMU REVOLUČNÍMU VÝBORU. 18. prosince	344
†5	TELEGRAM VELITELŮM VOJSK M. V. FRUNZEMU, K. A. AVKSENŤJEVSKÉMU, A. M. POSTNIKOVŮVI, VŠEM NÁČELNÍKŮM STANIC A TRAŤOVÝCH DISTANCÍ NA UKRAJINĚ, VELITELŮM 4., 6. A 1. JEZDECKÉ ARMÁDY, VELITELI VOJSK KYJEVSKÉHO VOJENSKÉHO OKRUHU A. I. JEGOROVŮVI. 25. prosince	345

1921

6	TELEGRAM MUSTAFU KEMALŮVI. 7. ledna	346
7	POTVRZENÍ PRO LOUISU BRYANTOVŮU (REEDOVŮU). 12. ledna	347
†8	ÚSTŘEDNÍMU VÝBORU ŠVÉDSKÉHO ČERVENÉHO KŘÍŽE. 2. února	347—348
†9	TELEGRAM VŠEM PŘEDSEDŮM VÝKONNÝCH VÝBORŮ GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ, GUBERNIÁLNÍCH REVOLUČNÍCH VÝBORŮ, SIBIŘSKÉHO REVOLUČNÍHO VÝBORU, BAŠKIRSKÉHO REVOLUČNÍHO VÝBORU, KIRGIZSKÉHO REVOLUČNÍHO VÝBORU, TURKESTÁNSKÉHO REVOLUČNÍHO VÝBORU, TATARSKÉHO REVOLUČNÍHO VÝBORU, ÁZERBÁJDŽÁNSKÉHO REVOLUČNÍHO VÝBORU. 3. února	349—350

10	TELEGRAM M. I. FRUMKINOVÍ. 15. února	350—351
11	TELEGRAM M. I. FRUMKINOVÍ A S. D. MARKOVOVI. 16. února	352
12	TELEGRAM P. K. KAGANOVÍČOVI. 16. února	353
13	TELEGRAM I. T. SMILGOVI. 18. února	353—354
14	TELEGRAM CH. G. RAKOVSKÉMU. 23 února	354
15	TELEGRAM VÝKONNÉMU VÝBORU ČUVAŠSKÉ AUTONOMNÍ OBLASTI. 24. února	355
16	TELEGRAM KRYMSKÉMU REVOLUČNÍMU VÝBORU. 26. února	355—356
17	TELEGRAM GUBERNIÁLNÍMU ZÁSOBOVACÍMU VÝBORU, VÝKONNÉMU VÝBORU GUBERNIÁLNÍHO SOVĚTU, GUBERNIÁLNÍMU VÝBORU KSR(b) VE VJATCE. Před 27. únorem	356
18	TELEGRAM PŘEDSEDOVI VÝKONNÉHO VÝBORU GUBERNIÁLNÍHO SOVĚTU V UFĚ. 1. března	357
†19	TELEGRAM VŠEM PŘEDSEDŮM VÝKONNÝCH VÝBORŮ GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ A PŘEDSEDŮM GUBERNIÁLNÍCH ODBOROVÝCH RAD. 20. března	358—359
20	TELEGRAM VŠEM GUBERNIÁLNÍM NÁRODOHOSPODÁŘSKÝM RADÁM A PRŮMYSLOVÝM BYRŮM. 21. března	360—361
21	TELEGRAM ASTRACHAŇSKÉMU GUBERNIÁLNÍMU VÝBORU PRO PRACOVNÍ POVINNOST. 25. března	361
†22	TELEGRAM PŘEDSEDŮM VÝKONNÝCH VÝBORŮ GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ, PŘEDSEDŮM GUBERNIÁLNÍCH REVOLUČNÍCH VÝBORŮ, PŘEDSEDOVI SIBIŘSKÉHO REVOLUČNÍHO VÝBORU, PŘEDSEDOVI RADY JIHOVÝCHODNÍ A URALSKÉ PRACOVNÍ ARMÁDY, BAŠKIRSKÉ, KIRGIZSKÉ, TATARSKÉ, HORSKÉ, UKRAJINSKÉ A TURKESTÁNSKÉ REPUBLICE. 1. dubna	362—363
†23	RADIOTELEGRAM VŠEM GUBERNIÁLNÍM OSEVNÍM VÝBORŮM. 11. dubna	363—364
24	TELEGRAM M. I. FRUMKINOVÍ. 12. dubna	364—365
25	POSELSTVÍ EMÍROVI AFGHÁNISTÁNU AMÁNULLÁHOVI CHÁNOVI. Po 20. dubnu	365—367

†26	STÁTNÍMU NAKLADATELSTVÍ. 28. dubna	367—368
27	TELEGRAM M. I. FRUMKINOVÍ A SIBIŘSKÉMU ZÁSOBOVACÍMU VÝBORU. 28. dubna	368
†28	VŠEM OBLASTNÍM HOSPODÁŘSKÝM RADÁM. 29. dubna	369
†29	TELEGRAM VŠEM GUBERNIÁLNÍM HOSPODÁŘSKÝM RADÁM. 4. května	369—370
30	TELEGRAM SIBIŘSKÉMU REVOLUČNÍMU VÝBORU A SIBIŘSKÉMU ZÁSOBOVACÍMU VÝBORU. 4. května	370—371
31	TELEGRAM I. N. SMIRNOVOVI. 6. května	371
32	TELEGRAM K. G. MAXIMOVOVI. 6. května	372
33	TELEGRAM DELEGACI SOVĚTSKÉ VLÁDY. 7. května	372
34	TELEGRAM M. I. FRUMKINOVÍ. 21. května	373
†35	PŘEDSEDNICTVU NEJVYŠŠÍ NÁRODOHOSPODÁŘSKÉ RADY. 24. května	373—374
36	TELEGRAM SIBIŘSKÉMU ZÁSOBOVACÍMU VÝBORU A SEMIPALATINSKÉMU GUBERNIÁLNÍMU ZÁSOBOVACÍMU VÝBORU. 27. května	374—375
37	TELEGRAM VŠEM VÝKONNÝM VÝBORŮM GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ, SIBIŘSKÉMU REVOLUČNÍMU VÝBORU, BUCHARSKÉMU REVOLUČNÍMU VÝBORU A VŠEM GUBERNIÁLNÍM ZÁSOBOVACÍM VÝBORŮM, TURKESTÁNSKÉMU KOMISARIÁTU ZÁSOBOVÁNÍ. 28. května	375—376
38	TELEGRAM NIŽNĚNOVGORODSKÉ GUBERNIÁLNÍ HOSPODÁŘSKÉ RADĚ. 2. června	376—377
39	TELEGRAM VŠEM PŘEDSEDŮM VÝKONNÝCH VÝBORŮ GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ. 3. června	377—378
40	TELEGRAM PŘEDSEDŮM VÝKONNÝCH VÝBORŮ GUBERNIÁLNÍCH SOVĚTŮ. 4. června	378—379
41	TELEGRAM VÝKONNÉMU VÝBORU GUBERNIÁLNÍHO SOVĚTU V NIŽNÍM NOVGORODU. 8. června	379
42	TELEGRAM SIBIŘSKÉMU BYRU ÚV KSR(b). 13. června	380—381
43	TELEFONOGRAM A. B. CHALATOVHOVI, V. V. FOMINOVHOVI, A. A. ANDREJEVOVI A A. O. ALSKÉMU. 14. června	381

44 N. B. EJSMONTOVI. 24. června	382
†45 LIDOVÉMU KOMISARIÁTU PRÁCE. 25. června	382—383
Seznam Leninových dopisů a telegramů zařazených do předchozích svazků Sebraných spisů (6. listopadu 1920—26. června 1921)	385—389
Seznam dosud nenalezených Leninových dopisů (6. listopadu 1920—26. června 1921)	390—392
Poznámky	393—505
Údaje k jednotlivým dokumentům	506—529
Seznam literatury, kterou V. I. Lenin cituje nebo o níž se zmiňuje	530—545
Jmenný rejstřík	546—610
Zeměpisné názvy	611

V. I. L E N I N
S E B R A N Ě S P I S Y

52

Podle 5. ruského vydání V. I. Lenin, Polnoje sobranije sočiněnij, tom 52, Politizdat, Moskva 1978, připraveného Institutem marxismu-leninismu při ÚV KSSS, přeložil kolektiv překladatelů. Odpovědné redaktorky Jitka Satureková a Marie Vondrášková. Obálka, vazba a grafická úprava Milan Hegar. Výtvarný redaktor František Kraus. Technická redaktorka Jitka Vostradovská. Vydání II. Praha 1990. Vydalo Nakladatelství Svoboda jako svou 6066. (7179.) publikaci. Vytisklo Rudé právo, tiskařské závody, Praha. Náklad 1—30 000. AA 30,60 (text 30,39, ilustrace 0,21), VA 31,53. Tematická skupina 00/3. Cena brož. výt. 10,— Kčs, váz. výt. 15,— Kčs.

73/202-21-8.5

25—019—90   Kčs 15,—